GUJARAT POLICE GUIDE BOOK PART-3

ગુજરાત પોલીસ ગાઇડ બુક ભાગ-3

Scanned by CamScanner

પોલીસ મેન્યુઅલ ભાગ –૩

અનુક્રમણિકા

અ.નં	વિષય	પેજ નં.
પ્રકરણ–૧		15
પોલીસના સામાન્ય કાર્યો		
1	હુકમો અને પ્રક્રિયાઓની બજવણી બાબત.	
2	ગુનાઓ અટકાવવા અને શોધી કાઢવા બાબત.	
3	જાહેર જનતાને થતી અડચણો અને લોકો પર કારક કૃત્યો અટકાવવા બાબત.	
4	ધરપકડો	
5	અન્ય પોલીસ અધિકારીને સહાય કરવા બાબત.	
6	પોતાની સરહદ ઓળંગી અપહરણ કરાયેલ ને મેળવવા અંગે	
7	ગુનાની તપાસમાં રેલ્વે તથા જીલ્લા પોલીસ વચ્ચે સહકાર	
8	પોલીસ અધિકારીની પરીષદ	
9	રેલ્વે પોલીસ અને રેલ્વે અધિકારીઓ વચ્ચે સહકાર	
10	રેલ્વે સંરક્ષણ દળ અને સરકારી અધિકારીઓ વચ્ચે સહકાર અંગે	
11	અશકત માણસોને મદદ કરવા અંગે	
12	કબજામાંના માણસની તંદુરસ્તી તથા સગવડતા જાળવવા અંગે	
13	અગ્નિ,પ્રાણીઓ વિગેરે દ્વારા નુકશાન અંગે	
14	વાહનવ્યવહારનું નિયમન	
15	વાહનો અને ડ્રાયવરોને ચેક કરવા માટે રસ્તા પર બેરીયર અંગે	
16	શેરીઓ, જાહેરજગ્યાઓમાં વ્યવસ્થા જાળવવા અંગે	
17	ચેપી રોગો અંગેના નિયમો નો અમલ કરાવવા બાબત.	
18	સુલેહ–શાંતિના ભંગને અટકાવવા માટે નિયમોના અમલ અંગે.	
19	રખડતા ઢોરોને બીનવારસી મીલકતો અંગે	
20	હડકવા તેમજ હડકાયા કુતરા અંગે.	
પ્રકરણ–૨		19
જુદી–જુદી કક્ષાના પોલીસ અધિકારીઓની ફરજો		
22	આઈ.જી.પી. ફરજો	
23	પોલીસ કમિશ્નરની ફરજો	
24	ડી.આઈ.જી.પી.ની ફરજો	
25	પોલીસ સુપ્રિન્ટેન્ડન્ટ ની ફરજો	
26	ડેપ્યુટી મેનેજરની ફરજો	
27	એસ.ડી.પી.ઓ. ની ફરજો	
29	સર્કલ ઈન્સ.ની ફરજોની	
30	કમિશ્નરરેટ વિસ્તારમાં પોલીસ ઈન્સ્પેકટરની ફરજો	
31	હોમ ઈન્સ. ની ફરજો	
32	પોલીસ પ્રોસિકયુટરની ફરજો	
33	સબ ઈન્સ્પેકટરની ફરજો	
34	કમિશ્નરરેટ વિસ્તારમાં પોલીસ સબ ઈન્સ્પેકટરની ફરજો	
35	સેકન્ડ પી.એસ.આઈ. ની ફરજો	
36	હેડ કોન્સ્ટેબલની ફરજો	
38	કોન્સ્ટેબલની ફરજો	

39	હેડ કોન્સ્ટેબલ અને કોન્સ્ટેબલની ડયુટી પાસ આપવા અંગે.	
	પ્રકરણ–૩	**24**
ફરજ બજાવવા અંગે સામાન્ય સિધ્ધાંતો		
40	નીચેના અમલદારોની ફરજો ઉપરી અમલદારોએ બજાવવા અંગે	
41	ખાસ ક્ષેત્રોનાં કાર્યોની સામાન્ય પોલીસ દ્વારા બજાવવા અંગે	
42	આર્મ્ડ પોલીસ પર અનઆર્મ્ડ પોલીસ ધ્યાન રાખવા અંગે	
43	રેલ્વે અકસ્માત અટકાવવા અંગે	
	પ્રકરણ–૪	**25**
કાયદો અને વ્યવસ્થા		
44	જીલ્લા મેજીસ્ટ્રેટની ફરજો	
45	હુલ્લડો અંગે ગર્વ.ને ત્વરીત જાણ અંગે	
46	અગત્યના બનાવો અંગે સ્પેશ્યલ રીપોર્ટ અંગે	
47	તાળાબંધી અને હડતાળો અંગે	
48	કેદીઓની ભુખ હડતાળ અંગે	
49	ઓધૌગીક અશાંતિ દરમ્યાન લેવાના પોલીસ પગલાં અંગે	
50	રેલ્વે હડતાળ દરમ્યાન પોલીસે લેવાના પગલાં	
51	જનરલ ઈલેકશન દરમ્યાન કાયદો અને વ્યવસ્થા જાળવવા અંગે	
52	જાહેર સ્થાનો કે રસ્તાઓ ઉપરના સરઘસો અંગે કોમી ઝઘડાઓ બારામાં અધિકારીઓને માર્ગદર્શક સુચનાઓ	
53	ધમકીવાળા કોમી મુશ્કેલીવાળા કેસોમાં અટકાયતી પગલાં	
54	સુલેહ કમીટી તથા મહોલ્લા કમીટી	
55	કોમવાદી અશાંતિ દરમ્યાન પગલાં અંગે	
56	પોલીસ ઉપર હુમલા અંગે	
57	તોફાનો દબાવવા લશ્કરી મદદ માંગવા અંગે	
58	તોફાની ટોળાઓ સામે હથિયારધારી પોલીસ કે લશ્કર મુકી જાળવવાના સિધ્ધાંતો	
59	લો અને ઓર્ડર ડયુટીમાં હથિયારોના ઉપયોગમાં પ્રકાર	
60	ગેરકાયદેસર મંડળીઓને વિખેરવા શસ્ત્રોના ઉપયોગ અંગે	
61	અદાલતની તપાસ (મેજીસ્ટ્રેટ ઈન્કવાયરી) અંગે	
62	હુલ્લડો અને તોફાનો દરમ્યાન વૈધકિય રાહત પુરી પાડવા અંગે	
	પ્રકરણ–૫	**34**
અટકાયતી પગલાં		
63	ગુના અને ગુનેગારોની નોંધ અંગે	
64	ગામડાની વિષદ માહિતી અંગે (સ્ટેટીસ્ટીકસ)	
65	ગ્રામ્ય ગુના રજી. અને કન્વીશન રજી અંગે.	
66–67	ગામડામાં ગુના અંગે નોંધ	
68	હીસ્ટ્રીશીટ અંગે	
69	શંકાસ્પદ ગામડાઓની વીઝીટનું રજીસ્ટર (વિલેજ ક્રાઈમ નોટબુક)	
70	હીસ્ટ્રીશીટ ઓફ વિલેજ	
71	હીસ્ટ્રીશીટ અને તેની ફાઈલની અનુક્રમણિકા	
72	ખરાબ ચાલચલગતવાળા ના (એ) અને (બી) રોલ ભરવા અંગે.	
73	પોલીસ સ્ટેશન જનરલ કન્વીકશન રજીસ્ટર	
74	નામીચા ગુનેગારોનું રજીસ્ટર	
75	દારૂબંધી અંગેનાઓ વિશે અલગ રજીસ્ટરની જાળવણી અંગે.	

76	ચેકીગ ઓફ ધી વિલેજ ક્રાઈમ રીપોર્ટ	
77	પો. સર્વે નીચે શરતી કરારો નીચે મુકિત પામેલ કેદીઓ અંગે.	
78	રહેઠાણની જાણ કરવાનું જણાવાયેલ ઈશમો અંગે.	
79	જુના ગુનેગારોની ઓળખ બાબત.	
80	ટેવાયેલા ગુનેગારોની ઓળખ બાબત.	
81	પોલીસ સબ ઈન્સ્પેકટર ગામડાની વીઝીટેશન અંગે.	
82	વિલેજ પેટ્રોલીગ	
83	ટાઉન પેટ્રોલીગ	
84	રોડ પેટ્રોલીગ	
85	સ્પેશ્યલ પેટ્રોલ	
86	પેટ્રોલીગ અને સ્પેશ્યલ પાર્ટીની હકીકત મંથલી વેરીફાઈ કરવા બાબત.	
87	રેલ્વે લાઈન પર જતી વખતે રાખવાની સાવચેતી	
88	રાત્રીના મુસાફર ગાડીઓ પર કરતાં પોલીસ ગાર્ડ અંગે.	
89	અધિકારીઓ દ્વારા પેટ્રોલબુક અને નોટબુકનાં ચેકીગનું મહત્વ	
90	રેલ્વે અને જિલ્લા પોલીસ વચ્ચે ખરાબ ચાલવાળાની માહિતી આપ લે અંગે.	
91	ખરાબ ચાલવાળાઓનાં ગુના થવા અંગે.	
92	રખડતી ભટકતી ટોળીઓ અંગે.	
93	પરદેશીઓની રખડતી ટોળીઓ સામે પગલાં અંગે.	
94	પરદેશી રખડતી ભટકતી ટોળીઓ સામે પોલીસે લેવાના પગલાની પધ્ધતિ અંગે.	
95	જેલ સજા પુરી થયે અવાંચ્છનીય પરદેશીઓનો દેશ નિકાલ અંગે.	
96	ગુડાઓની હદપારી અંગે.	
97	પોલીસ રજીસ્ટ્રી સિસ્ટમ (પી.આર.ટી. સીસ્ટમ)	
98	જાહેર શાંતિના ભયને અટકાવવા	
99	ક્રિ.પો. કો. પ્રકરણ–૮ પ્રમાણે પ્રોસીડીગ અંગે.	
101	કલમ ૪૧૨. ૫૧ સી.આર.પી.સી. મુજબના માણસોને એરેસ્ટ કરવા બાબત.	
102	જામીન વગેરે જેવી સ્થાવર મિલ્કતોના ઝઘડાઓ અટકાવવા પગલાઓ લેવા અંગે.	
103	હેબી. ઓફ એકટ ૧૯૫૯ નીચેના પગલાઓ અંગે.	
104	લાંચરૂશ્વત અટકાવવા અને દબાવવા માટેનાં પગલાં	
	પ્રકરણ–૬	53
ગુનાની તપાસ		
તપાસની કામગીરી અંગેનાં સામાન્ય નિયમો		
105	પોલીસ અધિકારી ની સ્પે. એકઝીકયુટીવ તરીકે નિમણૂંક કરવા અને સત્તા બાબત	
106	ગુનાઓ વિશેની બાબતો માટે તારનાં મફત ઉપયોગ અંગે.	
107	ગંભીર ગુના પ્રસંગે ગાડીઓને નોન સ્ટોપ સ્ટેશને રોકવા અને રેલ્વે કેરેજ મોકલવા અંગે.	
108	પોતાની હદ બહાર જતાં પોલીસ અધિકારીને ઓળખ અંગે.	
109	મીલીટરી વિસ્તારમાં તપાસ અંગે.	
110	પોલીસ હેતુઓ માટે ચોકકસ ગુનાઓની ટ્રીટમેન્ટ અંગે.	
	પ્રકરણ–૭	56
મેજીસ્ટ્રેટ દ્વારા પોલીસને તપાસ માટે સોંપાયેલ કેસો અંગે.		
111	મેજી. દ્વારા તપાસ માટે પોલીસને સોંપાયેલ ફરીયાદ અંગે.	
112	ફરીયાદ વિનાના કેસ મેજીસ્ટ્રેટ તરફથી પોલીસ પાસે તપાસ માટે આવે તે અંગે.	

પ્રકરણ–૮		57
ગુનાઓ અંગેની માહિતી અને રજીસ્ટ્રેશન		
113	કોગ્ની. ગુના માટે એફ.આઈ.આર. નોંધવા અંગે.	
114	એફ.આઈ.આર. રેકોડીગ અંગે	
116	કોગ્ની. ગુનાઓના રજીસ્ટ્રેશન અંગે.	
117	કોગ્ની. ક્રાઈમ રજીસ્ટર લખવાની સુચના અંગે.	
118	ગુનાની નોંધણી માટે સ્ટે. યાર્ડ અને રેલ્વે લીમીટની વ્યાખ્યા અંગે.	
119	રેલ્વે પર કમીટ થયેલા ગુનાઓના રજી. અને ઈન્વે. અંગે.	
120	શંકાસ્પદ સત્તા ક્ષેત્ર અંગે પ્રોસીજર	
121	જેલમાનાં કેદીઓ દ્વારા કરાતાં ગુનાઓ અંગે.	
122	નોન–કોગ્ની. ગુનાઓની રજીસ્ટ્રેશન અંગે.	
123	કોગ્ની. ગુના અંગેની તપાસની સત્તાઓ અંગે.	
124	ગુનાની તપાસ કરવાની ના પાડવાની ડીસ્કીશન અંગે	
125	નોન–કોગ્ની. ગુનાનાં ઈન્વેસ્ટીગેશન માટે સત્તા અંગે.	
126	એફ.આઈ.આર.	
પ્રકરણ–૯		63
સ્પે. રીપોર્ટ		
127	ગંભીર અને અગત્યની બાબતો અંગે.	
128	ગંભીર વિસ્ફોટ અંગે.	
129	ચલણી નોટોની ફોર્જરી અંગે.	
130	બનાવટી સિકકાઓ અંગે.	
131	ફોર્જરી અને કોઈનીગ વપરાયેલા સાધનોના નિકાલ અંગે.	
132	મોટર ડ્રાઈવર અને કલીનરના અકસ્માતો અંગે.	
133	વિમા કુા. અને ખાનગી પાર્ટીઓને મોટર અકસ્માત પો. રેકર્ડનો કોપો આપવા બાબત.	
134	ગંભીર ગુનાઓ અંગે.	
પ્રકરણ–૧૦		66
ગંભીર ગુનાની મુલાકાત અંગે.		
135	ઉપરી અધિકારી દ્વારા ઈન્વે. અંગે.	
136	ગંભીર ગુનાઓની ઉપરી અધિકારી અધિ. એ વીઝીટ કરવાની અગત્ય અને હેતુ	
પ્રકરણ–૧૧		67
ડીટેઈલ પ્રોસીજર રીગાડીગ ઈન્વેસ્ટીગેશન		
137	ઈમપાર્શીયલ અને લોકલ ઈન્વેસ્ટીગેશન અંગે.	
138	ગુનાનાં સ્થળનું નામ	
139	ગુનાખોરીની વૃતિ રોકવા બાબત.	
140	પોલીસ ડોગ સ્કવોડ મંગાવવા બાબત.	
141	'ફર્સ્ટ એઈડ ટુ ધી ઈન્જર્ડ'	
142	સરકારી મેડી.ઓ. દ્વારા ઘવાયેલાઓની મેડી. ટ્રીટમેન્ટ અંગે.	
143	મેડીકલ સર્ટીફિકેટ અંગે.	
144	જરૂર હોય ત્યાં પોષ્ટ મોર્ટમ એકઝા. અંગે.	
145	પોષ્ટમાર્ટમ અને અન્ય મેડીકો. લીગલ એકઝા. વિષેના પ્રોસીઝર અંગે.	
146	પોઈઝનીગ સસ્પેકટેડ કોસ્સાઓમાં જોવાની બાબતો.	

147	કેમીકલ એનેલાઈઝર દ્વારા વિષ અને બીજી વસ્તુઓની એકઝામ અંગે.	
148	અર્જન્ટ જરૂરીયાતવાળા કિસ્સામાં જે કેમી. એનેલાઈઝરને રીફર કરવા અંગે.	
149	પોલીસ અધિકારી કે મેજી. દ્વારા કેમી. એના. ને રજુ કરનાર સંબધીત કિસ્સાઓ બારામાં માહિતી અંગે.	
150	કેમી. એને. ને મોકલવાની વસ્તુનાં પેકીગ અંગે.	
151	કેમીકલ એનેલાઈઝરને વસ્તુઓ મોકલવા મેડીકલ ઓધિકારીકારીએ ફોલો કરવાના પ્રોસીડીગ અંગે.	
152	કેમી. એને. ને વસ્તુઓ મોકલવાની રીત અંગે.	
153	મેડીકો. લીગલ એકઝાબીટ સીવાયના નમુનાઓની કેમી. એને. ની એકઝા અંગે	
155	કેમી. એને. નો રીપોર્ટ	
156	પ્રોહીબીશન કેસોમાં કેમી. એને. નો રીપોર્ટ	
157	પ્રાણીઓ કે તેના મૃતદેહોનાં વેટરનરી અધિકારી દ્વારા એકઝા. અંગે.	
158	કેટલ પોઈઝનીગ કિસ્સામાં ચિન્હો અંગે.	
159	ચોકકસ કિસ્સામાં મેડીકલ નિષ્ણાંતની એકઝા અંગે.	
160	એનોટોમીકલ એકસપર્ટ દ્વારા	
161	ફિંગર પ્રિન્ટ એકસપર્ટની એકઝામ અંગે.	
162	ગુના કે અકસ્માત સાથે સંકળાયેલા ગોળી હથિયાર વિ. ને એકઝામ અંગે.	
163	કરન્સી અધિકારી. અને મીન્ટ માસ્ટરના એકસપર્ટ ઓપીનીયન અંગે.	
164	ફોટોગ્રાફર અને બીજા ટેક. નિષ્ણાંત અંગે.	
165	ગુના શોધવામાં જુદા જુદા કિરણોનો ઉપયોગ અંગે.	
166-167	સ્ટેશન ઈન્વે. ડીપા. ના ડોકયુમેન્ટની એકઝા અંગે.	
168	વિવાદી ટાઈપ રોટન ફોકયુમેન્ટની એકઝા અંગે.	
170	સાક્ષીઓની એકઝામ અંગે.	
171	બીજા જીલ્લાનાં પોલીસ અધિકારી ને સાક્ષી તરીકે બોલાવવા અંગે.	
172	તહોમતદારો અને સાક્ષી અને સાક્ષીઓના સ્ટેટમેન્ટસ નોંધવા અંગે.	
173	ડાઈગ ડીકલેરેશન નોંધવા અંગે.	
174	મેજીસ્ટ્રેટ સમક્ષ આરોપીઓની કબુલાતો અને સાક્ષીઓના સ્ટેટમેન્ટસ નોંધવા અંગે.	
175	એપ્રુવર એવીડન્સ અંગે (તાજનો સાક્ષી)	
પ્રકરણ—૧૨		**80**
મીલકત અને ડોકયુમેન એવીડન્સનાં કલેકશન અંગે.		
176	ઝડતીઓ અંગે.	
177	પોસ્ટ અને તાર સત્તાવાળઓની કસ્ટડીમાંથી વસ્તુઓ અને ડોકયુમેન્ટ અંગે.	
179	નોટીફિકેશન એક ગેઝેટેડ ઓડનાં સુધારાની સાબિતી અંગે.	
પ્રકરણ—૧૩		**82**
પંચનામા		
180	ઓળખ પરેડ યોજવા અંગે.	
181	પંચનામા	
પ્રકરણ—૧૪		**84**
એરેસ્ટ એન્ડ કસ્ટડી		
183	વિલેજ પોલીસ વડે ધરપકડ કરાયેલ વ્યકિતનો રી—એરેસ્ટ અંગે.	
182	પાવર્સ ઓફ એરેસ્ટ	
184	ધારાસભ્ય, સ્પીકર કે કાઉન્સીલ ચેરમેનની ધરપકડની માહિતી, ડીટેશન વગેરે	

185-188	લોકસભાની સભ્યનાં ડીટેન્શન કે એરેસ્ટ અંગે ઈન્ટીમેશન અંગે.	
189	રેલ્વે ની નોકરીયાતની ધરપકડ અંગે.	
190	સેન્ટ્રલ ગર્વ, નોકરીયાતનો એરેસ્ટ અંગે.	
191	સ્ટાફ પરનો સેન્ટ્રલ ગર્વ. ના નોકરની ધરપકડ અંગે.	
192	પાકિસ્તાનનાં અધિકારી ની ધરપકડ અંગે.	
193	ન્યાયી ખાતાના લો અધિકારીને પ્રોસીકયુશન અંગે.	
194	ધરપકડ કરનાર અધિકારી માટે માર્ગદર્શક સુચનાઓ	
195	ધરપકડ કરવામાં ફાયર આર્મ્સના ઉપયોગ અંગે.	
196	ધરપકડ કરાયેલ સાથે ખરાબ વર્તન અંગે.	
197	ધરપકડ કરાયેલ વ્યકિતની ઝડતી અંગે.	
198	આરોપી સાથે મુલાકાતો અંગે.	
199	ધરપકડ પામેલાને જામીન પર છોડવા અંગે.	
200/201	જામીન પર છોડવાનો કોર્ટની સત્તા અંગે.	
202	મંદિર, મસ્જીદ વગેરેના લોકઅપ તરીકેનો ઉપયોગ સામે મનાઈ અંગે.	
203	પોલીસ લોકઅપમાં ડીટેઈન કરવાના અંડર ટ્રાયલ કેદીઓની મહતમ સંખ્યા અંગે.	
204	પોલીસ લોકઅપમાં અંડર કેદીઓ પ્રતિ વર્તાવ અંગે.	
205	મેજીસ્ટ્રેટ સમક્ષ ધરપકડ કરેલ ને રજુ કરવા અગાઉની પુર્વ તૈયારીની પ્રોસીજર અંગે.	
206	લોકઅપ રજીસ્ટર	
207	એરેસ્ટ રજીસ્ટર	
208	ધરપકડ કરાયેલાં ફોટોગ્રાફ અંગે.	
209	મીલીટરી કે એલચીખાતાનાં નોકરીયાતોની ધરપકડોની ઈન્ટીમેશન અંગે.	
210	સશસ્ત્ર દળો છોડી જનારની ધરપકડ અંગે.	
211	કેદીઓને ભાગી જતાં અટકાવવાની જવાબદારી અંગે.	
212	નજરકેદની બીનકાયદેસરતા અંગે.	
213	નજરકેદ	
214	ગુનામાં સંડોવાયેલ શંકાસ્પદ તરફથી વર્તણુંક	
215	પોલીસ કસ્ટડીમાં વ્યકિત પ્રતિ વર્તાવ અંગે.	
216	મેડી. ના જયુડી મેજીસ્ટ્રેટને કરાયેલ ખરાબ વર્તાવ અંગેના આક્ષેપો અંગે.	
217	પોલીસ કસ્ટડીમાં મુત્યુ અંગે.	
218	રીમાન્ડ અંગે.	
219	ફરારી તહોમતદારનાં બારામાં લેવાના પગલાં અંગે.	
	પ્રકરણ—૧૫	**94**
	પોલીસ અંગે તપાસ	
220	પો. સામેની ફરીયાદ અંગે.	
221	પોલીસ પક્ષે ગંભીર ગેરવર્તણુંકમાં ઈન્કવાયરી અંગે.	
222	કાળાબજાર, લાંચના ગુનાઓની તપાસ અંગે.	
	પ્રકરણ—૧૬	**96**
	આકસ્મીક મૃત્યુ અને રેલ્વે અને બીજા અકસ્માતો	
223	શંકાસ્પદ કે આકસ્મીક મૃત્યુની ઈન્કવાયરી અંગે.	
224	રેલ્વે હદમાં મળી આવેલ શબ અને હાડપીંજરોની ઈન્કવાયરી અંગે.	
225/2	રેલ્વે અકસ્માતોની તપાસ અંગે.	

26		
227	શેરીનાં અકસ્માતની ઈન્કવાયરી અંગે.	
228	લશ્કરી અને નાગરીક ખાતાઓનાં સામાંન્ય ઈન્ટરેટના બનાવો અંગે.	
પ્રકરણ–૧૭		**101**
તપાસની પુર્ણાહુતી		
229/230	તપાસની પુર્ણાહુતી અંગે.	
231	ચાર્જશીટ	
232	ફાયનલ રીપોર્ટ અંગે.	
પ્રકરણ–૧૮		**104**
એક્સ્ટ્રાડીકશન		
234	એક્સ્ટ્રા ડીકશન એકટ નીચે ભારત સરકારનાં ફેકશન્સનાં ડેલીગેશન અંગે.	
235	બ્રિટન અને અન્ય રાષ્ટ્ર સમુહ દેશોમાંથી ફયુઝીટીવ ગુનેગારોનાં પ્રત્યારણનાં પ્રોસીજર અંગે.	
236	બ્રિટશ હકુમતમાંથી ભારતીય સરહદમાં ફયુઝીટીવ આરોપીની પ્રત્યારણ અંગે.	
237	ગુનેગારોનાં પ્રત્યારણ બારમાં મીલકતની સોંપણી અંગે.	
પ્રકરણ–૧૯		**107**
ડાયરી રીવ્યું અંગે.		
240	ઈન્વેસ્ટેગેટીગ પોલીસ અધિકારીની કેસ ડાયરી	
241	પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીની સ્ટેશન ડાયરી	
242	સી.પી. ડી.એસ.પી. ને રીપોર્ટ કરવા બાબત.	
243	એ.એસ.પી. અને ડી.વાય.એસ.પી. ની વીકલી ડાયરી અંગે.	
247	હેડ કોન્સ્ટેબલ અને કોન્સ્ટેબલની પેટ્રોલ બુકસ અને નોટબુક અંગે.	
248	પોલીસ સુપ્રિન્ટેન્ડન્ટ ના માસિક ક્રાઈમ રીવ્યુ અંગે.	
249	ક્રાઈમ ચાર્ટસ ગ્રાફસ અને મેપ્સ અંગે.	
250	મોટર અકસ્માત ગ્રાફ અને મેપ અંગે.	
પ્રકરણ–૨૦		**113**
પ્રોસીકયુસન અને કોર્ટ પ્રોસીડીઝ		
251	સેકશન પ્રોસીકયુશન	
252	પ્રોસીકયુશન કન્ડકટ કરનાર અધિકારી ઓ અંગે.	
253	વીથડો ફોર્મ પ્રોસીકયુશન	
254	ટ્રાયલને ઝડપી બનાવવા અંગે.	
255	ચોકકસ કિસ્સામાં યોગ્ય સજા કે હુકમો મેળવવા પ્રોસી. ના આગ્રહ અંગે.	
256	કોમી રમખાણો દરમ્યાન ઉદભવેલ કેસો ચલાવવા કે વીથડ્રો કરવા અંગે.	
257	ઈન્વેસ્ટી. અધિકારી ની કોર્ટમાં હાજરી અંગે.	
258	અગત્યનાં કેસોની વોચ કરવાની હાજરી અંગે.	
259	કેસમાં ખોટો પુરાવો રજુ કરવા બાબતે સમરી પ્રોસીજર	
260	સમન્સ બજયા છતાં, સાક્ષીની ગે.હા. અંગે સમરી પ્રોસીજર	
261	કોર્ટમાં એવીડન્સ આપવા અંગે.	
262	પુરાવા આપનાર હેતુથી સત્તાવાર ડોકયુ રજુ કરવા માટે કોર્ટ વડે ગર્વમેન્ટ સરવન્ટને બોલાવવા અંગેના પ્રોસીજર અંગે.	

	પ્રકરણ–૨૧	118
	મેજીસ્ટ્રેટ અને કોર્ટ દ્વારા પોલીસ કેસનાં નિકાલ અંગે.	
263	ફાઈનલ રીપોર્ટની સમરી અંગે.	
264	પેપર્સના ફાઈલીગ અંગે.	
265	ઈરાદાપુર્વક ખોટા કેસમાં પગલાં અંગે.	
266	એક કરતાં વધુ પોલીસ સ્ટેશન એ રજી. થયેલ ડીટેકટેડ કેસો અંગે	
267	ટેવાયેલાં ગુનેગારો અંગે.	
268	અપીલ અને રીવીઝન અંગે.	
269	કોર્ટ પ્રોસીડીગની નકલ અંગે.	
270	સરકારી કર્મચારીનું પ્રોસીકયુશન	
271	જજમેન્ટની ચકાસણી	
272	ચુકાદામાં કરાયેલ એકસપન્જ ઓફ સ્ટકચર માટે પ્રોસીજર અંગે.	
	પ્રકરણ–૨૨	122
	એકઝીકયુશનને રેમીશન ઓફ સેન્ટેન્સ	
273	રેમીશન ઓફ સેન્ટેન્સીસ	
274	આર્કીયોલોકલ અવશેષો અંગે.	
275	એરક્રાફટ અંગે રીપોર્ટકર્તા,અને નોટીસ કરવાની ડીટેઈલ અંગે.	
277	વિસ્ફોટક પદાર્થ કબજે લેવા અને જપ્તીની સત્તા	
278	ભારત સશ્ત્ર અધિનિયમ–૧૯૫૯ નો પોલીસની ફરજો અને સત્તા અંગે.	
279	પોલીસ અધિકારીના ખાનગી હથિયારોનું રજીસ્ટર	
281	પોલીસ કોન્સ્ટેબલ દ્વારા રીવોલ્વરનો ઉપયોગ	
284	ગુન્હો અને દંડ	
285	કેટલ ટ્રેસપાસ એકટ અંગે સત્તા અને ફરજો	
286	બાળલગ્ન અટકાયત એકટ–૧૯ નીચે ઈજેકશન ઈસ્યુ કરવા અંગે.	
287	સી–કસ્ટમ એકટ પોલીસની સત્તા અને ફરજો	
288	પ્રીવેન્સ ઓફ કરપ્શન એકટ પોલીસની સત્તા અંગે.	
289	પ્રાણીઓ પ્રતિ ઘાતકીપણું અટકાવવા અંગે. પોલીસની ફરજો	
290	૧૯૪૦ ના ડ્રગ્ઝ એકટ–૧૩ અંગે.	
291	ડ્રામેટીક પરફો. એકટની ફરજો	
293	૧૯૫૪ નો ડ્રગ્ઝ અને મજીક રેમેડીઝનો કાયદો	
295	હીજરતી મિલકતનો વહીવટ અંગે સત્તા અને ફરજો	
296	૧૯૪૪ નાં સોલ્ટ અને આબકારી એકટ અંગે સત્તા અને ફરજો	
297	ઈન્ડીયન ઈલેકટ્રીસીટી એકટ અંગે પ્રોસીકયુશન માટેની સત્તાઓ	
298	પ્રોસીકયુશન કરવાના પાવર્સ અંગે.	
300	વિસ્ફોટનાં ઈન્સ્પેકશન અંગે	
301	ભયંકર વિસ્ફોટ અંગે સૂચનો	
302	લાયસન્સ આપવા અંગે.	
303	ફલ્મીનેટસનાં ઉપયોગ અને નિષેધ અંગે	
304	વિસ્ફોટનાં વેચાણનાં સ્થળ પર નિયંત્રણ	
305	ટ્રાયલ ગુનાઓનાં નિયંત્રણ અંગે.	
306	ફેકટરી એકટનાં ગુનાઓનું કોગ્ની. લેવા અંગે.	
307	પરદેશીઓને હદપાર કે પ્રવેશનાં ઓડર્સના પોલીસ દ્વારા અમલ અંગે.	
309	જંગલખાતાને સહાય	

310	ભેળસેળના કિસ્સમાં પોલીસ પગલાં અંગે.	
311	ફીશરીઝ એક્ટ સત્તા અને ફરજો	
314	ઔધોગિક વિવાદનાં ગુનાનું કોગ્નીજન્સ લેવા અંગે.	
315	આવક વેરા વિભાગને ચુકવવુ અને વાર્ષિક પત્રક માહિતી મોકલવા અંગે.	
316	ગાંડાઓ સંબંધ પોલીસને ફરજો	
317	રકપીતીયાની ધરપકડ અંગે.	
318	મેડીકલ ડીગ્રી એક્ટનાં ગુનાનું કોગ્નીજન્સ અંગે.	
320	માઈન્સ ડીગ્રી એક્ટનાં ગુનાનું કોગ્નીજન્સ લેવા અંગે.	
321	મોટર વ્હીકલ નીચે પોલીસ એક્શન અંગે.	
322	ઈન્ડીયન ઓફીસીયલ સીક્રેટ એક્ટ નીચે સત્તાઓ	
323	ઈન્ડીયન પાસપોર્ટ એક્ટ પાવર્સ ટું એરેસ્ટ	
324	પેટ્રોલીયમ એક્ટ –ઝડતીની સત્તા અંગે.	
325	પોઈઝન શીટસના ઈન્સ્પેકશન અંગે.	
326	પેન્લટી	
329	રાષ્ટ્રીય ચિન્હોના અપમાન અટકાવવા અંગેનો કાયદો–૧૯૭૧	
332	સ્પીરીચ્યુઅશ બનાવટોની જપ્તી	
333	સપ્રેશન ઓફ ઈમ્મોરલ ટ્રાફીક ઈન વીમેન એન્ડ વલર્સ	
334	ટેલીગ્રાફ વાયર્સ એક્ટ	
335	અશ્પૃશ્યતા એક્ટ– પોલીસની ફરજો	
336	વાયરલેસ –પોલીસ ની ફરજો	
337	એરીયલ રોપ વે એક્ટ ધરપકડની સત્તા	
338	વાઢકાપ માટે શબ મેળવવા ઈસ્પીતાલ અધિકારીઓને સહાય અંગે.	
339	પ્રાણીની કાયદેસર કતલ અંગે.	
341	આર્કીઓલોઝીકલ સ્મારકને નુકશાન કરવા અંગે.	
343	બોરસ્ટલ સ્કૂલમાંથી લાયસન્સ કે ડીસચાર્જથી છુટલા ગુનેગારો પ્રતિ ટ્રીટમેન્ટ	
344	ભિખારીઓ સંબધે પોલીસની ફરજો અને સત્તા	
347	ચિલ્ડ્રન એક્ટ અંગે.	
348	દેવીદાસ એક્ટના પ્રોસીજર અંગે.	
349	ડ્રગ્ઝ કન્ટ્રોલરને પોલીસ સહાય અંગે.	
350	ચેપી રોગવાળી ખુબીઓ અગે સત્તા	
351	મનોરંજનના સ્થળમાં પ્રવેશ અંગે.	
352	એસન્સીયલ કોમોડીટીસ એન્ડ કેટલ એક્ટ	
353	ફેરીઝ એક્ટ	
354	ફોરેન લીકર રૂલ્સ	
356	કોમન ગેઈમીગ હાઉસ રાખવા અંગે.	
357	હાઈવે એક્ટ	
358	જાહેર ધર્મસ્થાનોનો એક્ટ	
359	જ્યુડીશીયલ પ્રોસીડીગ રીપોર્ટ પ્રસિધ્ધી અંગે.	
360	લોટરી અને ઈનામી હરીફાઈનો એક્ટ	
361	મોલેશીઝ એક્ટ	
362	મની લેન્ડર્સ એક્ટ નીચે કોગ્ની. ગુના અંગે.	
363	એન્ટીસીડન્સ ઓફ મની લેન્ડર્સ	
364	મોટર વ્હીકલ એક્ટ રજી. સસ્પેન્ડ કરવા અને વાહનોની તપાસ કરવાની સત્તા	

365	મોટર વ્હીકલ ટેક્સ એકટ	
366	૧૯૫૮ નાં વ્હીલ ટેકસ ઈન્સ્પે. અને એન્ટ્રીના પાવર	
368	જુદા જુદા મ્યુની. કાયદાની ફરજો	
369	મેડીકલ પ્રેકટીશ્નર એકટ	
371	ઓપીયમ્સ સ્મોકીંય એકટ	
372	બોમ્બે પોલીસ એકટ	
373	પ્રોહીબીશન એકટ અંગે.	
374	પબ્લીક કન્વેન્ટસ એકટ	
375	પબ્લીક કન્વે. હિસાબોના ઈન્સ્પેકશન	
376	રેગ્યુલેશન એકટઃ– ગ્રામ્ય હદમાં લુંટ માટે ફાઈન્સીની લેવી અંગે.	
377	હીજરતીઓનાં રજીસ્ટ્રેશન અંગે.	
378	ભાડા, વિશમગૃહ વગેરેના દર કન્ટ્રોલનો એકટ	
379	સેલ એકટ	
380	સેઈલ્સ ઓફ મોટર સ્પીરીટી ટેકશેશન એકટ	
383	વેકસીનેશન એકટ	
384	વિલેજ પંચાયત એકટ	
385	વેઈટ એન્ડ મેઝર્સ એકટ	
386	વાઈલ્ડ બર્ડ પ્રોટેકશન એકટ	
	પ્રકરણ–૨૩	**144**
	બીજા ખાતાની સહાયકમાં પોલીસ ફરજો	
387	ટુપ્સ ઓન માર્ચ	
388	એસ.ટી. અધિકારી અને સ્ટોર્સ	
389	પેરોલ કે ફરલો પર છૂટવા કેદીઓની અરજી અંગે.	
390	રાષ્ટ્રપતિ, પી.એમ. કે. વરીષ્ઠ અધિકારીઓના નામના બીન સત્તાવાર	
	પ્રકરણ–૨૪	**146**
	ગાર્ડસ, એસ્કોર્ટસ એન્ડ ઓર્ડરલીઝ	
391	નિયમના સ્કોપ વિષે	
392	ગાર્ડને એસ્કોર્ટસ ડયુટી કરવા આર્મ્ડ પોલીસ	
393	ગાર્ડને રોજ રીલીવ કરવા માટે	
394	ગાર્ડનાં ફાયર આર્મ્સ અંગે.	
395	ગાર્ડ વડે ફેરી કરવાના એમ્યુનીશન અંગે.	
397	રાત્રીના ગાર્ડ ધરા લેન્ટનનાં ઉપયોગ વિષે.	
398	ગાર્ડ વડે ફાયર આર્મ્સના ઉપયોગ વિશે.	
400	ગાર્ડ કે એસ્કોર્ટ મૂકનાર અધિકારીની ફરજો	
401	એસ્કોર્ટના ઓફિસરઈન્ચાર્જ કે ગાર્ડ કમાન્ડરની જવાબદારીઓ	
402	ગાર્ડ કમાન્ડર કે સંત્રી માટે ગાર્ડ નોડવા અંગે.	
403	ગાર્ડ અને સંત્રીની રીલીફ અંગે.	
404	વસ્ત્રો (ગાર્ડના) ન કાઢી આપવા અંગે.	
405	સંત્રીએ પોતાની પોષ્ટ ન છોડવા અંગે.	
406	ચેલેન્જીસ એન્ડ યુઝ ઓફ ફાયર આર્મ્સ	
407	કોમ્પલીમેન્ટસ ટુ બી પેઈડ બાય ગાર્ડ	
408	ટ્રેઝરી ગાર્ડ અંગે.	
409	તાલુકા તિજોરી લોકઅપ ગાર્ડની સંખ્યા અંગે.	

410	કેદીઓનો ઘસારો રોકવા સાંકળતા ઉપયોગ અંગે.	
411	ગાર્ડ બારામાં લોકઅપ ગાર્ડની સંખ્યા અંગે.	
412	ગાર્ડ કે સંત્રીને રીલીવ કરવા અંગે.	
413	તિજોરી અંગે લોકઅપ અને તિજોરીના કમાન્ડરની ફરજો	
414	કેદી સંબંધે લોકઅપ ગાર્ડ અને ટ્રેઝરી ગાર્ડની ફરજો	
415	લોકઅપ ગાર્ડ અને તિજોરીના સંત્રીની ફરજો	
416	જેલ ગાર્ડ અંગે સામાન્ય નિયમો	
417	જેલ ગાર્ડની સંખ્યા અંગે.	
418	જેલ ગાર્ડની સામાન્ય ફરજો	
419	જેલ ગાર્ડના સબડીયરી નિયમો	
420	અથડામણ વખતે ફરજો અંગે.	
421	સંત્રીને રીપોર્ટ	
422	સંત્રીની ફરજો	
423	ક્વાર્ટર ગાર્ડની સામાન્ય ફરજો	
424	ક્વાર્ટર ગાર્ડની સંખ્યા અંગે.	
425	સંત્રીની બીટ અંગે.	
426	ચાર્જ કી ક્વાર્ટર ગાર્ડ ખાતે રાખવા અંગે.	
427	ક્વાર્ટર ગાર્ડ કમાન્ડરની ફરજો	
428	ગાર્ડ ઓનર્સ	
429	આર.પી. વડે પ્રધાનોની સલામતી અંગે.	
430	રાત્રીનાં કાર્યાલય ના ગાર્ડ અંગે.	
431	ટેકનીકલ ગાર્ડ રચના અંગે.	
432	પોલીસ સ્ટે. નું ગાર્ડીગ	
433	કેન્દ્રીય મંત્રી રાજ્યની સત્તાવાર મુલાકાતે લે ત્યારે પોલીસ વ્યવસ્થા અને વિવેક દર્શાવવા અંગે.	
434	રાજ્યની સરકારનાં મંત્રીની પ્રવાસની વ્યવસ્થા અંગે.	
435	અન્ય રાજ્યનાં સત્તાવાર મુલાકાત વખતે પોલીસ વ્યવસ્થા અને વિનય દર્શાવવા અંગે.	
436	પાલમેન્ટ્રી મંત્રીઓના પ્રવાસ અંગે.	
437	જીલ્લા મેજી. ના નિવાસ ગાર્ડની જોગવાઈ	
438	તિજોરી અને કેદીના એસ્કોર્ટ અંગે સામાન્ય સૂચનો	
439	કમ્પોઝીશન એન્ડ આર્મ્સ ઓફ એસ્કોર્ટ ઓફ પ્રિઝનર્સ	
440	કેદીઓના ઓસ્કાર્ટની સંખ્યા અંગે.	
441	કેદીના ભાગી છુટવા સામે ચેતવણી	
442	કેદીઓને હાથકડી અંગે.	
443	દોરડા અને હાથકડીનાં ઉપયોગની પધ્ધતિ અંગે.	
444	એસ્કોર્ટ નીચેના કેદીઓ માટે કન્વેયન્શની જોગવાઈઓ અંગે.	
445	કોર્ટ એટેન્ડ કરવા કેદીઓ માટે એસ્કોર્ટમાં જનાર પોલીસની ફરજો	
446	કેદીની શારીરીક તપાસ	
447	રોડ દ્વારા ટ્રેઝરના એસ્કોર્ટની સંખ્યા અંગે.	
448	ટ્રાન્સપોર્ટ ઓફ ટ્રેઝર અંડર બાય રોડ	
449	રસ્તા દ્વારા ટ્રેઝરના એસ્કોર્ટની ફરજો	
450	રેલ રસ્તે ટ્રેઝરના એસ્કોર્ટની સંખ્યા અંગેનો દર નીચે પ્રમાણે રહેશે.	

451	રેલ્વે દ્વારા તિજોરીના એસ્કોર્ટની ફરજો	
452	પોલીસ એસ્કોર્ટના ભાડાના ચુકાદા અંગે.	
453	બીજા ખાતાઓને એસ્કોર્ટ પુરા પાડવા અંગે.	
454	અંગત એસ્કોર્ટ અંગે.	
455	માંદા કે ગાંડા કેદીઓ અંગે.	
456	ગાંડા દર્દીઓ માટે ગાર્ડ અને એસ્કોર્ટ	
457	કોર્ટ ઓર્ડરલીઓ	
458	પોલીસ અધિકારી ઓર્ડરલીઓ	
	પ્રકરણ–૨૫ 160	
સ્પે. ઓર્ગેનાઈઝેશન		
459	સી.આઈ.ડી. ના પર્સનલની પસંદગી અને કંટ્રોલ અંગે.	
460	હોદાને બદલી અંગે.	
461	સી.આઈ.ડી. ના કાર્યો	
462	ઈન્ટેલીજન્સ બ્રાન્ચનાં કાર્યો	
463	ક્રિ. ઈન્ટેલીજન્સ બ્રાન્ચની કામગીરી	
464	આર્મસ અને એમ્યુનીશન્સના લીસ્ટના રીપોર્ટ અંગે.	
465	ઈન્વેસ્ટીગેશન ઓફ ઓર્ગેનાઈઝ કે ઈમ્પોટેડ ક્રાઈમ	
466	મહત્વના ગુનાઓમાં ટચમાં સી.આઈ.ડી. ને રાખવા અંગે.	
467	સી.આઈ.ડી. ની સહાય માટે અરજી	
468	સી.આઈ.ડી. ના ડી.આઈ.જી. ની ઈન્કવાયરી સંભાળવાની સત્તા	
469	સ્થાનિક અધિકારીઓને ઈન્ટીમેશન	
470	ક્રિ. ઈ. બ્રાન્ચને સહાય	
471	સી.આઈ.ડી. એ. હાથ ધરેલ ઈન્કવાયરીનાં કંટ્રોલ અંગે.	
472	ફિંગર પ્રિન્ટ બ્યુરો	
473	કવેશ્ચન્ડ ના સ્ટેટ એકઝામીનર્સ	
474	ફોટોગ્રાફી બ્યુરો	
475	માડસ ઓપરેન્ડી પધ્ધતિ	
476	દરેક જીલ્લા ટાઉન અને સીટી. પોલીસ સ્ટેશનમાં ક્રાઈમ ઈન્ડેક્સ રાખવા અંગે.	
477	પોલીસ સ્ટેશન રજીસ્ટર કો. અને ફોર્મ્સ જાળવવા અંગે.	
478	ભાગેડુ એબ્સ્કોન્ડર રજીસ્ટર	
481	જીલ્લા/સીટી મો.ઓ. બ્યુરો	
482	વિગતો જુદા જુદા જિલ્લા /સીટીમાંથી એકઠી કરવી	
484	પોલીસ મોટર ટ્રાન્સપોર્ટનો હેતુ	
485	ઓર્ગેનીઝેશન ઓફ વોટર ટ્રાન્સપોર્ટ	
486	ડ્રાઈવીંગ લાયસન્સ	
487	પોલીસ મોટર ટ્રાન્સપોર્ટ સ્ટાફની ફરજો	
488	પો.એમ.ટી. પર સુપરવીઝન માટે જીલ્લા કક્ષાએ ગોઠવણ	
489	મોટર વાહનો ખરીદવા અંગે.	
490	વાહનોના પ્રકાર અને કેટલીક રચાનીકય જરૂરીયાત	
492	પોલીસ વાહનોની જાળવણી	
494	પોલીસ હેતુ માટે વાહન ભાડે કરવા અંગે.	
495	સરકારી માલીકીના વાહનો વડે અકસ્માતો માટે ત્રીજા પક્ષને નુકશાન અંગે દાવાની પતાવટ અંગે	

496	વાહનોના લેન્ડીગ અંગે.	
497	વાહનોના ઉપયોગ અંગે.	
499	લોગબુકો (નિયત નમુનો પી.એમ. ૧૮૯)	
500	માસીક પેટ્રોલ રીર્ટનો	
501	ડેઈલી લોગ એન્ડ રેકોર્ડર સીટ જાળવવા અંગે.	
502	વાહનનો હીસ્ટ્રી અને રીપેરીગ રેકર્ડ લોગબુક	
503	એન્યુલ પરફોર્મન્સ સીટનો ઉપયોગ	
504	વાહનોના કન્ડમ્નેશન અંગે.	
505	કન્ડેમનેશન એન્ડ ડીસ્પોઝલ ઓફ અનસર્વિસેબલ પાર્ટ એન્ડ મટીરીયલ્સ	
506	મોટર વાહનોના અકસ્માત	
507	રેન્જ સી.એમ.ટી. વર્કશોપ કામગીરીઓ	
508	પોલીસ વાયરેલસ ઓર્ગેનાઈઝેશન અને સ્ટાફ	
509	પોલીસ વાયરેલસ ઓર્ગેનાઈઝેશનના પર્સોનલ પર કન્ટ્રોલ અંગે.	
510	ઓફિસ ઈકવીપમેન્ટ ફોર પોલીસ વાયરલેસ એસ્ટાબ્લીસમેન્ટ	
511	વાયરલેસ સ્ટાફની ફરજો	
513	પો. વાયરેલસ ગીડ સંપર્ક સાધવાની રીત	
514	કટોકટીમાં વાયરેલસ સંદેશાની રવાનગી માટે મીલીટીર સીગ્નલ સ્ટેશન સાથે ઉલટ વ્યવસ્થા અંગે.	
	પ્રકરણ—૨૬	**175**
માઉન્ટેડ પોલીસ યુનિટ		
515	માઉન્ટેડ પોલીસનો હેતુ	
516	ઓર્ગેનાઈઝેશન ઓફ માઉન્ટેડ પોલીસ યુનિટ	
519	ઘોડાનું હીસ્ટ્રીશીટ	
520	તાલીમ	
525	કૂતરા ઉંટનો ખોરાક આપવાની રીત	
527	વધારાની પોષ્ટ પર નીયમન અને તેની ફરજો અંગે.	
528	વધારાનો પોલીસ ખર્ચ	
529	ડીસ્ટર્બ એરીયા માટે વધારાની પોલીસ	
530	તલોફાની વિસ્તારમાં વધારાની પોલીસનો ખર્ચ અને ફરજો	
531	પ્લેગ અને દુષ્કાળ પોલીસના એન્ટરઈમેન્ટ સેકશન કરવાના પાવર અને એપ્લીકેશન માટે	
532	પ્લેગ અને ફેમીન પોલીસ ઘર અને ગણવેશ અંગે.	
533	પ્લેગ અને ફેમીન પોલીસના ખર્ચ અંગે.	
534	ગ્રામ્ય પો. ના કંટ્રોલ અને નીમણુંક અંગે.	
535	તાલીમ અંગે.	
536	ધરપકડ બારામાં પોલીસ પટેલની સત્તા	
537	પોલીસ પટેલની ફરજો	
538	ગ્રામ પોલીસના એમોલ્યુમેશન	
539	ખાસ પોલીસના એનરોલમેન્ટ અંગે.	
540	સ્પે. પો. ઈકવીપમેન્ટ અંગે.	
541	સ્પે. પોલીસને મળી શકતુ એલાઉન્સ	
542	સ્પે. પોલીસની ફરજો	
543	હોમગાર્ડસની તાલીમ નીમણુંક અને વ્યવસ્થા અંગે.	

544	વિલેજ ડીફેન્સ પાર્ટી પાછળનો સંદેશ	
546	જી.આર.ડી. પર કંટ્રોલ	
547	જી.આરને હથિયાર આપવા અંગે	
549	જો આર.ડી. ની તાલીમ અંગે.	
550	જી.આર.ડી. ની મસ્કેટરી તાલીમ	
551	જી.આર.ડી. ની કાયદાકીય સ્થિત	
552	વોરંટ ઓફ પ્રીસીડન્સ	
553	માસીક નોંધ	
554	જી.આર.ડી. અંગેના ખર્ચની વ્યવસ્થા	
555	કોલેજમાં દાખલ થવા માટે ક્રેડીટ માર્કસ	
561	સરકારી કર્મચારીને સવલત	
562	મફત સારવાર અને દવા	
563	ગ્રામરક્ષક દળ	
565	પોલીસ વોચમેનના ગણવેશ અંગે.	
566	પોલીસ વોચમેન પધ્ધતિ અંગે પુરક સુચના	
567	સરકારી ખાતાને વોચમેન પુરા પાડવા અંગે	
568	ખાનગી વ્યકિતઓ કે સંસ્થાઓને એસ્કોર્ટ કે ગાર્ડ પુરા પાડવા અંગે.	
569	ખાતાના વડાની કચેરીઓનું સચિવ ખાતાઓ દ્વારા ઈન્સ્પેકશન	
570	ઈન્સ્પેકશન ઓફ ધી ઓફીસર્સ ઓફ ધી સુપીરીયર ઈન્સપેકટીગ ઓફીસર	
571	ડીસ્ટ્રીકટ કે રેલ્વે ચાર્જ કે એસ.આર.એફ.પી. ગ્રુપનું આઈ.જી.પી. વડે ઈન્સ્પેકશન	
572	રેન્જના ડી.વાય.આઈ.જી.પી. દ્વારા સબ ડીવી. કે ડિસ્ટ્રીકના ઈન્સ્પેકશન	
573	પો.સ્પે. કે આઉટપોસ્ટનુ જીલ્લા મેજી. કે સબ ડીવીઝન મેજી. દ્રારા ઈન્સ્પેકશન	
574	ડીવીઝનનાં કમી. દ્વારા ડીવી. ઓફિસ અને ડીસ્ટ્રીકટના ઈન્સ્પેકશન અંગે.	
575	એસ.ડી.પી. અધિકારી અને પોલીસ સુપ્રી પોલીસ કચેરીઓના ઈન્સ્પેકશન અંગે.	
576	ઓબ્જેકટ અને ફીકવન્સી ઓફ ઈન્સ્પેકશન ઓફ પોલીસ સ્ટેશન એન્ડ આઉટ પોષ્ટ	
578	હેડ કવા. એકાઉન્ટનો પીરીયોડીકલ ઓડીટસ	
579	સ્ટેટીસ્ટીકસ એસ.એન.ઈન્ડકસ ઓયફ એફીસીન્યસી	
580	ઈન્સ્પેકશન દરમ્યાન ઈન્સ્પેકટીગ અધિકારીના કેમ્પના સ્થાન અંગે.	
581	પોલીસ પ્રોસીક્યુટરની કચેરીનું ઈન્સ્પેકશન	
582	સર્કલ પોલીસ ઈન્સ્પે. વડે ઈન્સ્પેકશન	
583	સબ ઈન્સ્પેકટર વડે આઉટ પોષ્ટનું ઈન્સ્પેકશન	

પ્રકરણ–૧
પોલીસના સામાન્ય કાર્યો

નિયમ ૧. હુકમો અને પ્રક્રિયાઓની બજવણી બાબતઃ–

૧. યોગ્ય સત્તા અને કાયદેસર રીતે અપાયેલ દરહે ઉપરી અધિકારીઓની આજ્ઞાઓની અને પ્રોસેસની તાત્કાલીક યોગ્ય રીતે અમલ અને બજવણી કરવી એ દરેક પોલીસ અધિકારીને ફરજ છે.

૨. (અ) કોર્ટવાર અપાયેલ બધા સમન્સો ક્રિ.પો. કોડની કલમ–૬૮ થી ૭૪ અનુસાર નિયમોધીન રીતે બજાવવાની ફરજ છે. ધરપકડ અને તપાસના વોરંટનો અમલ ક્રિ.પો. કોડની કલમો અનુક્રમે ૭૫ થી ૮૬ અને ૯૬ થી ૧૦૩ અનુસાર બજાવવાની રહે છે.

(બ) સામાન્ય રીતે કોર્ટ તરફથી આપેલ વોરન્ટ કે સમન્સ પોલીસ સબ. ઈન્સ. ને ઉદેશીને મોકલેલ હોય છે પરંતુ જો કોર્ટે ખાસ તે પ્રમાણે હુકમ કર્યો ન હોય તો તેની બજવણી સબ ઈન્સે. જાતે કરવાની જરૂર નથી. દરેક સમન્સ વોરંટની બજવણી માટે હેડ કોન્સ્ટેબલ અથવા કોન્સ્ટેબલ ક્રિ.પો. કો.૭૬ મુજબ સોંપવાની સત્તા છે. સબ ઈન્સ્પેકટર ખાસ ખ્યાલમાં રાખવાનું કે તે સમયસર કોર્ટે મુકરર કરેલ તારીખ પહેલા સમન્સ કોર્ટને પાછો મોકલી આપી શકે તહોમતદારને ભારે અગવડરૂપ બને તેવી રીતરસક કે પધ્ધતિ વાધાંજનક છે. જે વ્યકિત જે કોર્ટની બજવણીની સત્તા ધરાવે છે. તેને જામીન સ્વીકારવાની સત્તા હોય અને તહોમતદાર વ્યકિત જો પોતાના જ ગામમાં ગિરફતાર થયેલ હોય તો સહેલાઈથી જામીન પુરો પાડી શકે છે. પણ જો વિરૂધ્ધ રીતે તેને સબ ઈન્સ્પેકટર કે હેડ કોન્સ્ટેબલના વડા મથક ખાતે ગિરફતાર કરવામાં આવે તો તેને જામીન આપવાનું મુશ્કેલ બને છે. આથી વોરંટની બજવણી કરનાર કોન્સ્ટેબલોને જામીન મેળવવા અને કસ્ટડીમાંથી વ્યકિતને મુકત કરવા બારામાં ગ્રામ્ય અધિકારીની સલાહ, સહાય અને માર્ગદર્શન શકય હોય ત્યાં સુધી મેળવવા.

૩. કોર્ટ દ્વારા ફરમાવાયેલ દંડ વસુલાતના વોરંટની બજવણીના પોલીસ દ્વારા કરાનાર અમલ માટેના નિયત નિયમો એપેન્ડીકસ–૩ માં દર્શાવેલ છે.

૪. જયારે મેજીસ્ટ્રેટ દ્વારા કરાયેલ દંડ રોકડમાં વસુલ કરાય ત્યારે હપ્તાથી વસુલાત ન્યાય પર સર થી. અમલ પોલીસે કરવો જોઈએ. આ હુકમની બજવણીમાં પોલીસને કરાતી ~~રૂકાવટ ઈ.પી.કો~~ડની કલમ–૧૮૬ અનુસાર શિક્ષાને પાત્ર છે.

નિયમ ૨. ગુનાઓ અટકાવવા અને શોધી કાઢવા બાબતઃ

પોતાના વિસ્તારમાં બનતા અને બનવાની શકયતા ધરાવતા સર્વ પ્રકારના ગુનાઓને શોધી કાઢી પોતાની શ્રેષ્ઠબુધ્ધિ અને શકિતના ઉપયોગથી તેની તપાસ કરવી અને તેને તપાસ કરવી અને તેને અટકાવવા નિયમોધીન સર્વ પગલાઓ પ્રયોજી કાબુમા લેવા અને અટકાવવા સૌથી મહત્વની ફરજ છે. આ અંગેના વિસ્તૃત નિયમો પ્રકરણ–૨ થી ૭ માં દર્શાવેલ છે.

નિયમ ૩. જાહેર જનતાને થતી અડચણો અને લોકો પર કારકકૃત્યો અટકાવવા બાબતઃ

દરેક પોલીસ અધિકારીની જાહેરજનતાન અડચણરૂપ બધી બાબતો અટકાવવાની જરૂરી ફરજ છે. ઈ.પી. કોડના પ્રકરણ–૩, ૪ અને પોલીસ એકટની કલમ–૩૩ માં દર્શાવેલ બધી ગોઠવણી ઉપરાંત પણ આવા અડચણ કરનારને શિક્ષા મોટની અન્ય જોગવાઈઓ પણ છે.

નિયમ ૪. ધરપકડઃ

જયારે પોલીઅ અધિકારીને કાયદા દ્વારા વ્યકિતની ધરપકડ ની સત્ત અપાયેલ હોય અને તે અન્વયે તેનો અમલ કરવા પુરતા કારણો હોય ત્યારે તેવી વ્યકિતની ધરપકડ કરવી જોઈએ. આ માટેની વિધીનો ક્રિ.પો. કોડ કલમ–૪૬ થી ૫૩ અને વિસ્તૃત નિયમો નો પ્રકરણ–૪ માં ઉલ્લેખ છે.

નિયમ ૫. અન્ય પોલીસ અધિકારીને સહાય કરવા બાબતઃ

અન્ય પોલીસ અધિકારી પોતાની ફરજ બજાવવમાં જો સહાય માગે તો કાયદાને આધીન રહીને યોગ્ય રીતે બોલાવનારને સહાય આપવાની તેની ફરજ છે.

નિયમ ૬. પોતાની સરહદ ઓળંગી અપહરણ કરાયેલ ને મેળવવા અંગેઃ

૧. પોતાના રાજયના પાડોશી રાજયોની પોલીસ સાથે તેને મેળવવા માટે પુર્ણ સાથ–સહકારથી વર્તવુ ખાસ કરીને તે સરહદ ઓળંગી હકુમત બહાર આવ્યો હોય ત્યારે.

૨. ગુનાહીત તપાસ અને અટકાયત માટે પાડોશી પો. સ્ટેશન અને જીલ્લા વચ્ચે સહકારઃ– ધાડ, લુંટ, ઘરફોડી વ. જેવા ગંભીર પ્રકારના ગુના બને ત્યારે બાજુના સર્વ પોલીસ સ્ટેશન ને તુર્તજ જાણ કરવી, તે માટે યોજાયેલ ખાસ પગલાની પ્રો. સુપ્રી ને જાણ કરવી તથા પાડોશી જીલ્લાનાં અધિકારી સાથે સંપર્ક તથા મુલાકાતો યોજવી.

૩. સ્થાનિક પોલીસ અને સીઆઈડી વચ્ચે સહકાર બાબત.:–પરપસ્પરના સમજ સાથ સહાકારમય વલણ જરૂરી તથા મદદરૂપ બને છે. અવિશ્વાસ કે અસહકાર હાની કરે છે. તેથી પરસ્પર સભ્યતા વિવેક વિચારણા વગેરે વડે કામ લેવું પોલીસ અમલદારે પોતાના હવાલામાં હોય તે જગ્યા માટે આવો અસંતોષ લેશ પણ ન ઉદભવે તે ખાસ જોવું.

<u>નિયમ ૭. ગુનાની તપાસ માં રેલ્વે તથા જીલ્લા પોલીસ વચ્ચે સહકારઃ–</u>

૧. જ્યારે જીલ્લા પોલીસની મદદ જરૂરી બને ત્યારે રેલ્વે પોલીસ સ્ટેશન હવાલવાળા અધિકારીએ સંબધીત જીલ્લા પોલીસની મદદની માંગણી માટે ગુનાની જાણ તથા મદદ માંગણી માટે નકલ મોકલવી. પરિણામે જીલ્લા પોલીસ મથકે ના અધિકારી કે તેણે નિયત કરેલ અધિકારી તરતજ મદદ માટે રૂબરૂ જતાં મળશે. અને મદદ માટેની જાણ અને લીધેલા પગલાંની નોંધ પણ પોતાની સ્ટેશન ડાયરી માં કરીને.

૨. મુ. પોલીસ અધિકારી રેલ્વે પોલીસ સહાયની જરૂરીયાત ના પ્રસંગે ઉપર પધ્ધતિને જ અનુસરશે.

૩. જીલ્લા રેલ્વે અને ગ્રા.પો. ને મદદ માટે બોલાવાય ત્યારે એકબીજા પરસ્પર સુમેળથી વર્તશે.

૪. (અ) ગુડઝ વેગનો કે રેલ્વે યાર્ડમાંથી (બ) રેલ્વે દ્વારા મોકલનાર વસ્તુઓની વેગનો કે શેડમાંથી ડબ્બા બનાવવાનો માલસામાનની સ્ટેશન કે ડબ્બા કે શેરોમાંથી ચોરીઓ થતી હોય કે આવી મિલકતો જીલ્લામાં પહોંચાડી દેવામાં આવતી હોય. અને જે પોલીસ અમલદારને તેની ચાંપતી દેખરેખ રાખવાની હોય ત્યારે આવા ચોરી કરનારા અને મિલ્કત મેળવનાર ને શોધવાની નિયમાનુસાર સક્રિય મદદ કરવી.

૫. આવી ચોરીઓ વારંવાર કે મોટા પ્રમાણમાં બને તો ડી.એસ.પી. અને રેલ્વે પોલીસ સુપ્રી. અવારનવાર મળશે અને ગુના શોધી અટકાવવા વ્યવસ્થા કરે. રેલ્વેની ચોરાયેલ મિલકત મળી આવવાના કે સંડોવાયેલા તહોમતદારની ધરપકડનાં કિસ્સામાં તેની જાણ તુરંતજ રેલ્વે પોલીસ ને કરવી અને મળેલ મિલ્કત અને તહોમતદાર તેમને સોંપવા. રેલ્વે પોલીસે પણ જી.પો. માટે આમ જ વર્તવું.

<u>નિયમ ૮. પોલીસ અધિકારીની પરિષદઃ–</u>

૧. નિયત સમયગાળામાં પોલીસને સ્પર્શતા પ્રશ્નોની ચર્ચા દ્વારા ઉકેલ માટે (અ) રાજયમાં (બ) રાજય બહાર પરિષદ યોજવી.

૨. રાજયમાં રાજયના જ સર્વે સબંધિત અધિકારી માટે આંતરિક પરિષદ આઈ.જી.પી. દ્વારા નિયત તારીખે દર વર્ષે યોજવી અને અસાધારણ રીતે તે આંતર જીલ્લા એથેલેટીકસ કોમ્પીટીશન દરમ્યાન યોજવી.

૩. આઈ.પી અને અને આઈ.પી.એસ. જે અમદાવાદ સીટી ખાતે નોકરી બજાવતાં હશે તેઓ રાજય પરિષદમાં ભાગ લઈ શકશે

૪. આઈ.જી.પી. ને યોગ્ય લાગે તો રાજય સરકારની મંજુરીથી આંતર રાજય પરીષદ પણ યોજશે.

૫. સામાન્ય નિયમોઃ– દરેક આંતર જીલ્લા તેમજ રાજય પરિષદ અંગેની પ્રાથમિક માહિતી પોલીસ સુપ્રિ. આઈ.જી.પી. રેન્જ, આઈ.જી. સી.આઈ.ડી.ને એજન્ડાની નકલ દ્વારા પુરી પાડશે, પરિણામ વગેરેની પણ પત્ર વ્યવહાર દ્વારા જાણ કરશે.

(અ) દરેક જીલ્લામાં પોલીસ તેમજ હોમગાર્ડ વચ્ચે સરખુ સમવાય તંત્ર હોવુ જોઈએ. તે માટે જીલ્લા ડી.એસ.પી. હોમગાર્ડ કમાન્ડન્ટ તથા જીલ્લા વિકાસ બોર્ડના પ્રોહી. કમીટીના ચેરમેનની મુલાકાત દર માસે એકવાર યોજવી.

(બ) માનદ કાર્યકરો જેવા કે હોમગાર્ડ પ્રોહી. કમિટિના સભ્યો વગેરે સ્વૈચ્છિક કાર્યકરો હોઈ તેમની સાથે પુર્ણ સાથ સહકાર અને સભ્યતા તથા એખલસતાથી કાર્ય કરવું

નિયમ ૯. રેલ્વે પોલીસ અને રેલ્વે અધિકારીઓ વચ્ચે સહકાર:–

૧. સ્ટેશનની શિસ્ત અને જનતાની સગવડતા અંગે પોલીસ પર ક્રિ.પ્રો. કોડ અને બી.કો. એક્ટ–૧૮૬૧ હેઠળ મુકવામાં આવેલ ફરજો અસર કરશે નહિ. રેલ્વેના સ્ટેશન માસ્તરની સ્થાનિક પોલીસ પરની સત્તા સર્વોચ્ચ લેખાશે. જો કે, પોલીસની ફરજ બજાવવામાં દોષરૂપ ન નીવડે તેમ પરસ્પર કાર્ય બજાવશે.

૨. પરસ્પરના સહકાર વડે જ પોલીસ કામગીરી સરળ બને અને તે અંગે રેલ્વેના જનરલ મેનેજર તાબાના સર્વે અધિકારીઓને સહકાર અંગે જરૂરી સુચના પાઠવે.

૩. હડતાળની શકયતામાં રેલ્વે અને પોલીસ સંયુકત પરિષદ મદદકર્તા નીવડે. અને તેથી જ ગેરસમજ અને ગુંચવણો દુર કરવા સંયુકત પરિષદો યોજવી.

૪. કોઈ રાજય અમલદારને રેલ્વે અધિકારી વિરૂધ્ધ ફરજની બજવણી દરમ્યાન ફરીયાદ કરવાનું કારણ ઉદભવે ત્યારે કાયદાનો આશરો લેતાં પહેલાં રેલ્વેના વરિષ્ઠ અધિકારી સમક્ષ રજુઆત કરવી બહેતર છે..

નિયમ ૧૦. રેલ્વે સરંક્ષણ દળ અને સરકારી પોલીસ વચ્ચે સહકાર અંગે.:–

પરસ્પરના સહકાર માટે પોલીસ અમલદારે નીચેના સુચનોનો અમલ કરવો.

૧. માસિક જુના વિવેચનપત્રના સ્ટેટમેન્ટ માંગણી કરે મોકલવા . પરસ્પર ચર્ચા વિચારણ માટે ચોકકસ સમયે મીટીગો યોજવી.

૨. રેલ્વેને લગતી બાબતોની ચર્ચા અંગે પોલીસ કોન્ફરન્સ યોજાય ત્યારે આર.પી.એસ. અધિકારીઓ તેમાં હાજરી આપવા માટે નિમંત્રણ આપવું.

૩. તેમના દ્વારા યોજાયેલ પરિષદમાં નિમંત્રણમાટે ખાસ હાજર રહેવુ.

૪. રેલ્વે રેકર્ડ અથવા કર્મચારીના કામમાં મુશ્કેલી ઉભી થાય ત્યારે તેમનો સાથ મેળવવા વિનંતી કરવી.

૫.આઈ.પી.એસ. ના ઉચ્ચ અધિકારીઓને મહત્વની હકીકતોથી વાકેફ રાખવો

નિયમ ૧૧. અશકત માણસોને મદદ કરવા અંગે.:–

૧. કોઈ અશકત કે અસહાય મળે ત્યારે નિયમ–૧૩૯ મુજબ ફસ્ટ એઈડ વગેરે જરૂરી સહાય પુરી પાડવી.

૨. પીધેલ અવસ્થામાં કે બેભાન અવસ્થામાં મળી આવે તેને ભાનમાં લાવવા કોશિષ કરવી. આ માટે (અ) ઠંડુ પાણી પાવું (બ) ટોળે વળેલાને દુર કરવા. (ક) જરૂર જણાય દવાખાને ખસેડવો. (ડ) તેની પાસેની પૈસા કે કિમતી વસ્તુ સંભાળવી અને ઉપરી અમલદાર પાસે રજુ કરવી. (ઈ) ગાંડા, ઝનુની કે સાર સંભાળ લેવાને અશકતને પોલીસ સ્ટેશન લઈ જવો.

નિયમ ૧૨. કબજામાંના માણસની તંદુરસ્તી તથા સગવડતા જાળવવા અંગે.

કબજામાંના માણસની તંદુરસ્તી તથા સગવડતા જાળવવાની પોલીસ અધિકારીની જવાબદારી છે. આથી ઘવાયેલા અને માંદા પોતાના કબ્જામાં રહેલ કોઈ પણની સહાય માટે જરૂરી બધા જ પગલાં લેવા. પ્રકરણ–૪ અને ૯ મુજબ યોગ્ય જાળવણી અને આશરા માટેના પગલાં ગોઠવવા.

નિયમ ૧૩. અગ્નિ, પ્રાણીઓ વિગેરે દ્વારા નુકશાન અંગે

૧. પોતાની હકુમતની મર્યાદામાં પ્રજાને, વ્યકિતને, મિલ્કતને કોઈ નુકશાન કે ઈજા નિવારવાના સર્વ શ્રેષ્ઠ ઉપાયો યોજવા. એપેન્ડીકસ–૪ માં દર્શાવેલ, પગલાઓ આગ ઓલવવામાં ફાયદારૂપ બને છે.

૨. જયાં જગલી પ્રાણીઓ દ્વારા બહોળાં પ્રમાણમાં અને વારંવાર નુકશાન રહેતું હોય ત્યાં કામચલાઉ રીતે એક બે સશસ્ત્ર પોલીસોની ચોકી ગોઠવવી આવા જંગલી પ્રાણીઓનો નાશ એ માટેના ૧૯૫૧ ના પ્રાણી નાશ ના નિયમો આધીન રહી કરવો.

નિયમ ૧૪. વાહનવ્યવહારનું નિયમન:–

૧. જાહેર રોડ, વાહન વ્યવહાર હોય તેવા સ્થળોએ બંને છેડે પોલીસ ગોઠવવી તેણે અકસ્માત નિવારવા માટેના નિયમોનો કડક અમલ કરવો.

૨. અકસ્માત નિવારવા ભરચક વાહન વ્યવહારવાળા માર્ગો પણ પુરતુ ધ્યાન આપવું તથા (અ) ઝડપ મર્યાદાનું ચુસ્ત પાલન (બ) નિયંત્રણના નિયમો અને સંજ્ઞાઓનો યોગ્ય અમલ કરાવવો. (ક) પ્રકરણ–૧૨ માં વિસ્તુત નોંધનો અભ્યાસ કરવો

નિયમ ૧૫. વાહનો અને ડ્રાયવરોને ચેક કરવા માટે રસ્તા પર બેરીયર અંગે.:–

બી.પી. એકટ કલમ–૩૪ મુજબ આવા બેરીયર ઉભા કરી શકાય

૧. આવા બેરીયર પરના માણસોને ઓછામાં ઓછા તકલીફ પડવી જોઈએ.

૨. રાત્રે અને દિવસે યોગ્ય નિશાનીઓ રાખવી.

૩. ત્યાં ફરજ બજાવનારે ગણવેશ સજજ રહેવુ.

નિયમ ૧૬. શેરીઓ જાહેર જગ્યાઓમાં વ્યવસ્થા જાળવવા અંગે.:–

શેરીઓ, ન્હાવા–ધોવાની તથા બીજી જાહેર જગ્યાઓમાં વ્યવસ્થા જાળવી માટે વધુ ગીરદી ન થવા દેવી તે માટે પાળવાનાં નિયમોનો બરાબર અમલ કરાવવો.

નિયમ ૧૭. ચેપી રોગો અંગેના નિયમો નો અમલ કરવવા બાબત.:–

કોઈ વિસ્તારમાં કોલેરાના નિશાન જણાય ત્યારે તેની જાણ જીલ્લા મેજીસ્ટ્રેટને કરવી. તે અટકાવવા માટેનાં બહાર પડાયેલા નિયમોનો બરાબર અમલ કરવાની અને રોગને કાબુ રાખવા માટે નિયંત્રણ અધિકારીને મદદ કરવાની જવાબદારી છે. અન્ય કોઈ ચેપીરોગ અંગે પણ આમજ વર્તવું

નિયમ ૧૮. સુલેહ–શાંતિના ભંગને અટકાવવા માટે નિયમોના અમલ અંગે:–

બી.પી.એકટ કલમો–૩૭ કે ૩૯ નીચે કોઈ નિયમો કે હુકમો કરવામાં આવ્ય હોય કે કલમ–૫૫ પ્રમાણે કોઈ ઝનુની ટોળનીને જાહેર સુલેહ શાંતિના હિતમાં વિખેરવાની હોય ત્યારે તેની બરાબર અમલ કરવાની જવાબદારી છે.

નિયમ ૧૯. રખડતા ઢોરો અને બીનવારસી મીલકતો અંગે:–

૧. રખડતા ઢોરોને પકડી તેમને ડબ્બામાં પુરવા જોઈએ અને કેટલ ટ્રેસ પાસ એકટ અથવા બી.પી.એકટ ની કલમ–૮૨–૮૩ અને ૧૧૮ મુજબ પગલાં લેવા.

૨. કાંઈક પણ બીનવારસી મિલકત સોંપાય કે મળી આવે ત્યારે તે સંભાળવી જોઈએ અને બી.પી. એકટની કલમ–૮૨ થી ૮૭ મુજબ અમલ કરવો જોઈએ.

નિયમ ૨૦. હડકવા તેમજ હડકવા કુતરા અંગે:–

૧. પોતાના હવાલામાંની જગ્યા માના હડકવાથી મૃત્યુ પામેલ મનુષ્ય કે પ્રાણીઓ અંગે પી.એસ.ઓ. એ ઉપરીને જાણ કરવી. હડકાયા કુતરાના ઘટાડી બાબત પણ ખાસ ઉલ્લેખ કરવો.

૨. બી.પી. એકટ–૧૯૫૧ કલમ–૨૨ મુજબ પોલીસ કમિશ્નર અને ડી.અસ.પી.એ પોતાના વિસ્તારમાં કલમ–૪૪ મુજબ કુતરાઓનો નાશ કરવો. જરૂર જોગવાઈઓ અનુસાર નોટીસ જાહેર કરી પોલીસ ને હડકાયા કુતરાના નાશ માટે સત્તા અને સુચના આપશે. આ કામગીર ચાલાક કોન્સ્ટેબલોને સોંપવી. ખાસ કરી ધાર્મિક લાગણી ન દુભાય તેવા ઝેરવાળો ખોરાક જગ્યાએ પડયો ન રહે તે જોવુ. ઝેરી સ્ટોકનાઈન પાવડરના લોટ સાથે લાડુ બનાવી આપવો. શ્રેષ્ઠ રીત તો હડકાયા કુતરાને મારવા કરતા તો પકડી લેવા જોઈએ. જો કોઈ પાળેલા કુતરાને પકડવામાં આવે તો ત્રણ દિવસ ડબ્બામાં રાખવો અને માલીકને સંભાળવાનો ખર્ચ ચુકવવાની જાણ સાથે નોટીસ મોકલવી. જો ખર્ચ આપી છોડાવે તો કુતરો સોંપવો અને જો ખર્ચ ન આપે તો શકયપણે વેચવો અથવા મારી નાખવો. ખાસ અને સ્થાનીક કાયદાઓ મુજબની બીજી ફરજો પણ પો.ઓ. એ બજાવવાની રહે છે.

———XXXXX———

પ્રકરણ–૨
જુદી જુદી કક્ષાના પો.અધિ. ઓની ફરજો

નિયમ ૨૨. આઈ.જી.પી. ફરજો:–

૧. રાજ્યના સમગ્ર પોલીસ દળનું નિરીક્ષક માર્ગદર્શન તેની ફરજો છે. તેથી તેણે ભરતી, તાલીમ, સર–સામાન, ગુનાઓ શોધી કાઢવા–અટકાવવા, જુદી જુદી કક્ષાના અધિકારીઓની ફરજો અને સત્તાઓ નિશ્ચિત કરવા અને સમગ્ર દળની નીતિ ઘડવી, સરકારને સલાહ–સુચન કરવા અને અમલ માટે સર્વે આવશ્યક પગલાઓ યોજવા.

નિયમ ૨૩. પોલીસ કમિશ્નરની ફરજો:–

પોતાના વિસ્તારમાં પોલીસદળના નિરીક્ષણ અને માર્ગદર્શન ની જવાબદારી છે. ખાસ કરી જુદી જુદી કક્ષાના અધિકારીઓની ફરજો અને દળની જાળવણીની આર્થિક જોગવાઈ વિશે, માલ સામાન પુરો પાડવા અંગે, અધિકારીઓની તાલીમ અને સજ્જતા અંગે અને તેવા સામાન્ય નીતીને સ્પષ્ટતા વિશાળ પ્રશ્નો અંગે સુચના આઈ.જી.પી. કે સરકારને આપવા કાયદા અને વ્યવસ્થાની જાણવણીમાં મદદરૂપ થવું

નિયમ ૨૪. ડી.આઈ.જી.પી. ની ફરજો:–

૧. ઉપરીઓ અથવા રાજ્ય સરકાર સોંપે તે ફરજો બજાવવી.
૨. અવાર નવાર નિરીક્ષણ દ્વારા તેના વિસ્તારના પોલીસ દળના શિસ્ત અને કાર્ય ક્ષમતા જાળવવા.
૩.દરેક જીલ્લા પોલીસ અધિકારીના સંપર્કમાં રહી તેમને મદદ કરવાની તેમના પર કાબુની
૪.કાર્ય પધ્ધતિઓની એક વાકયતા જળવાય તે જોવાની
૫.એકબીજા જીલ્લાઓની પોલીસ વચ્ચે તથા જીલ્લા મેજીસ્ટ્રેટ સાથે સહકાર રહે તે જોવાની,
૬.ગુનાઓ અટકાવવા દાખલ કરવા શોધી કાઢવા વિગેરે માટે પોલીસ બરાબર ફરજા બજાવે છે કે નહી તો જોવાની પણ તેની જવાબદારી છે. ઉપરાંત ગંભીર પ્રકારના ગુનાઓની બરાબર તપાસ થાય છે કે નહી, દળમાં બરાબર શિસ્ત જળવાય છે કે નહી, બીનજરૂરી એકબીજાના કામમાં ડખલગીરી કરાતી નથી. ગેરશિસ્ત અંગે યોગ્ય પગલાં લેવાય છે કે નહી, તથા ડી.એસ.પી., એ.એસ.પી. વિ. ને તાલીમ આપવાની વિ. મહત્વની સર્વ જવાબદારીઓ બજાવવાની હોય છે.

નિયમ ૨૫. પોલીસ સુપ્રિન્ટેન્ડન્ટની ફરજો:–

૧. ખાસ કરીને પોતાની ડી.એસ.પી. ઓને જરૂરી સુચન અને માર્ગદર્શન આપતા રહેવુ.
૨. પોતાનાં તાબા નીચેના દળને યોગ્ય રીતે તાલીમબધ્ધ કાર્યક્ષમ અને શિસ્તબધ્ધ રાખવા માટે સતત નિરીક્ષક યોજવું
૩. પોતાના જીલ્લાનો કાયદો અને વ્યવસ્થા બરાબર જળવાય અને ગુનાઓ શોધી કડક તપાસ કરી અટકાવવા તે જોવુ. પરપસ્પર એખલાસ જાળવવી, ઉત્સાહ અને પ્રોત્સાહન આપવું, નિષ્ક્રિયતા દુર કરવી અને સર્વ જરૂરીયાતો સંતોષવી અને સંપર્ક જાળવવો.
૪. પોતાના વિસ્તારમાં પ્રવાસ ખેડી નિયમિત અને પધ્ધતિસર રીતે પોલીસ સ્ટેશન અને આઉટ પોલીસ સ્ટેશનનું વાર્ષિક નિરીક્ષણ યોજવુ.
૫. અવાર નવાર ઓચીતી મુલાકાતો યોજવી.
૬. ખાસ કરીને તો ગુનાઓ અંગે છુટક રીતે ન વિચારતા એકંદરે સમગ્રપણે વિચારવું અને જ્યાં જરૂર હોય ત્યાં વારંવાર અને ખાસ મુલાકાતો યોજવી, યોગ્ય અને ખાસ માર્ગદર્શન આપવા.
૭. ડી.આઈ.જી. સાથે ગુપ્ત રીતે સંપર્ક માં રહી અને તેના નિરીક્ષણ તપાસી વિ. સર્વ કામગીમાં તેને વિશ્વાસ પુર્વક મુશ્કેલીઓમાં સર્વ મદદ અને માર્ગદર્શન આપવા.
૮. માંદા પોલીસોની અઠવાડીયે એકાદાવાર ઈસ્પીતાલમાં નિયમિત રીતે મુલાકાતો યોજવી આ રીતે તાંબાના કર્મચારી ઓની લાગણી કે વિશ્વાસ જીતી શકે જે તેની ફરજ બજાવવમા ખુબ ઉપયોગી નિવડે છે.
૯. રેલ્વેના ચાર્જમાં રહેલ પો. સુપ્રિ. એ જનરલ મેનેજરની સર્વ સુચનાઓને આધીન રહેવુ જોઈએ. જો અને જયારે જરૂરી જણાય ત્યાં તે આઈ.જી.પી. ને રજુઆત કરી શકે. શકય હોય ત્યાં સુધી તેણે

વિભાગીય કે જીલ્લા રેલ્વે અધિકારીઓની સુચના અને માંગણીઓને પુર્ણ કરવા પ્રયત્ન કરવો. પણ જો અયોગ્ય લાગે તો જનરલ મેનેજર સમક્ષ રજુઆત કરવી.

નિયમ ૨૬. ડેપ્યુટી મેનેજરની ફરજો:–

૧. જરૂર જણાય ત્યાં તેણે પોતાના તાબાના પોલીસ સુપ્રિ. ને માર્ગદર્શન અને સુચના આપવા.
૨. તેની નીચેના દળોના સામાન્ય નિરીક્ષક કરવા.
૩. તાબાના પોલીસ સ્ટેશન દ્વારા પોતાના વિસ્તારમાં ગુનાઓની શોધ– તપાસ કરી અને તેને અટકાવવાનો પ્રયત્ન કરવો.
૪. પોતાના દળમાં શિસ્ત, ઉત્સાહ, એખલાસ વિ. જાળવવાનું અને તે માટે આકસ્મિક મુલાકાતો યોજવાની તેમજ કાયદો એ વ્યવસ્થા જળવાય અને તે માટે અવાર નવાર ગુનાના વિશેષ પ્રમાણવાળા સ્થળોની મુલાકાતો તથા ગુના અંગેની સમગ્ર અભ્યાસની જવાબદારીઓ છે.

નિયમ ૨૭. એસ.ડી.પી. ઓની ફરજો:–

૧. એ.એસપી. અને ડી.વાય.એસ.પી. જે સબ ડીવીઝનના ચાર્જમાં હોય ત્યાંના ગુના પુરતી તેની જવાદારી છે. આ માટે શકય ત્યાં ગુનાઓનો સ્થાનની નિયમિત વીઝીટ કરવી.
૨. ડી.એસ.પી. ની સુચના મુજબ સબ ડીવી. માં શિસ્ત અને કાર્યક્ષમત જળવાય તે જોવુ.
૩. તાબાના પોલીસ સ્ટેશનનો તથા આઉટપોષ્ટોનું એકવાર નિયમસર અને પધ્ધતિ સર વાર્ષિક નિરીક્ષક કરવુ.
૪. પોતાના વિસ્તારમાં ભાડુતી વાહનો તે વિસ્ફોટક શસ્ત્રો દારૂગોળાની દુકાનોની નિરીક્ષક કરવુ. વળી મસ્કેટીક તાલીમ લેવા. અઠવાડીયામાં એવખત બીમાર કર્મચારીઓની મુલાકાત લેવી અને આ કક્ષાના અધિકારી માટે જરૂરી યોગ્ય સર્વ ફરજો બજાવવી.

નિયમ ૨૯. સર્કલ ઈન્સ. ની ફરજો:–

ગુના પકડવા અને ગુનેગારો પ્રતિની આવડત ધરાવનારને લીધે આ હોદો મેળવનાર ને સર્કલમાંના ગુના અને ગુનાહિત ટોળીઓને હલ કરવા માટે તેની શકિત સેવાઓને કામે લગાડાય પોતાના સર્કલમાના ગુના અટકાવવાને પકડવાની કામગીરી નું સંકલન કરે છે. આ હેતુની સિધ્ધી અંગે અમે જુદા જુદા પોલીસ સ્ટેશનની અને આઉટ પોસ્ટોની વારંવાર મુલાકાત લેવી તથા કર્મચારી યોગ્ય કામગીરી બજાવે સર્વેલ–રજી બરાબર જળવાય ગુનેગારો તેમનો રહેણાંક રહેણી કરણી વિ. ચી. પોલીસ સુપરીચીત છે. અને ગુનાઓની બરાબર નોંધ લેવાય છે. અને તપાસ થાય છે. કે કેમ તે જેવાની જવાબદારી છે. (બ) લુંન, લુંટ, હાઈવે, રોબરી ટોળી કે ધંધાદારી ગુનેગારો દ્વારા થવાની શકયતાઓ વાળા ગંભીર ગુનાઓનું મૃત્યુ નિપજવનાર મોટર અકસ્માતની રૂબરૂ તપાસમાં હાજરી આપવી અને સબ–ઈન્સ્પે. અને તેના સ્ટાફને જરૂરી માર્ગદર્શન અને સુચના આપવા (ક) આ પધ્ધતિના ચુસ્ત અમલને વળગી રહેવું આવશયક નથી. બલ્કે પો. સુપ્રી. ની સુચનાને આધીન રહે છે. આ.પો. નો સંપર્ક જાળવવો ને જીલ્લા પો દ્વારા પેટ્રોલીગ યોગ્ય કરાય છે.કે કેમ તે જોવું અને ગુના પકડવા અને અટકાવવામાં મદદરૂપ માહિતી યોગ્ય રીતે સંપાદીત કરાય છે. તે જોવું ઝડપી વાહન વ્યવહાર અને સુધારેલી સંપર્ક પધ્ધતિ આજના યુગમાં ગુના ટકાવવા અને શોધી કાઢવામં જરૂરી પુરાણા પધ્ધતિઓ બહુ કામની નથી બલકે ચાંપતી નજર અને તકેદારી સફળતા માટે મદદરૂપ થશેમાટે તાબાના કર્મચારીઓને યોગ્ય તાલીમ આપવી. (ગ) પાડોશી પોલીસ સ્ટેશન સાથે સાથ સહકાર મેળવવો.

નિયમ ૩૦. કમીશ્નરેટ વિસ્તારમાં પોલીસ ઈન્સ. ની ફરજો:–

કમી–રેટ વિસ્તારમાં પોલીસ ઈન્સ કે જે પોલીસ સ્ટેશનના ઈન્ચાર્જ જે જનરલ સુપરવીઝન અને તાબાના પોલીસ સ્ટેશનના અ.ધિ. ઓને માણસોના શિસ્ત માટે જવાબદાર છે. અને ગુનો બરાબર નોંધવા તેનો રીપોર્ટ થાય ઓ તપાસ થાયતો તે પણ તેનું જોવું જોઈએ તેણે અગત્યના કેસોની તપાસ જાતે કરવી. જોઈએ. અને એવા કેસો કે જેમા ઉપરી અધિકારી તેમના હુકમ કરે તેની પણ તપાસ કરવી પોતાના તાબા હેઠળના અધિકારીઓ અને માણસોને માર્ગદર્શન આપવા માટે પણ તેઓ જવાબદાર છે. દરેક પોલીસ ઈન્સ. પોતાની વીકલી ડાયરી જત જીલ્લા પોલીસ અધિકારીને ડી.એસ.પી. ને સાદર કરશે તેના પરી અધિકારીના સામાન્ય તથા ખાસ હુકમો મુજબ તે પોતાનું કાર્ય અને ફરજો ખંત થી નિભાવવી જોઈએ.

નિયમ ૩૧. હોમ ઈન્સ. ની ફરજો:–

૧. તે પોલીસ સુપ્રી. ના કાર્યાલય ના કાર્યો સુપ્રી., એસ.ડી.પી.ઓ . ની સેવાઓ ગંભીર પ્રકારના ગુનાઓની વિઝીટેશન માટે લેવામાં આવતી હોય તેઓની ડી.એસ.પી.ની. ગેરહાજરી, દરમ્યાન જી.પી. ઓફીસનું, હેડકવાર્ટર ટાઉનના પોલીસ હેડ કવાર્ટસની કામગીરી બરાબર જોવાની તેની ફરજ છે. આ માટે ઈન્સ. દરજજાના અધિકારી જ આ હોદાપર નીમાશે.
૨. સાધારણ રીતે બે વર્ષ માટે નિમણુંક ભોગવશે.
૩. ડી.એસ.પી. ની ટપાલ સંભાળવી તેમજ ખોલવી.
૪. ઓફીસના પત્રવ્યવહાર અને હિસાબી શાખાની દેખેરેખ રાખવી.
૫.પરચુરણ કામનો નિકાલ કરવો.
૬.ડી.એસ.પી. અને એસ.ડી.પી.ઓની ગેરહાજરીમાં આઉટ પોલીસ સ્ટેશન તથા પોલીસ હેડકવાર્ટસની કામીગીરીની દેખરેખ રાખવી.
૭.જો ટાઉન પોલીસ સ્ટેશન સબ ઈન્સ્પે. ના ચાર્જમાં હોય તો ડી.એસ.પી. અને એસ.ડી.પી. ઓની ગેરહાજરીમાં કોન્ટ્રાકટરો તરફથી આવેલ માલની કમીટી ભરવી.
૮. ઉપરી ગેઝેટેડ અધિકારીઓને ત્યાં સુધી સહેલાઈથી જઈ શકાય તેવી જગ્યાએ બનેલ ગંભીર ગુનાઓની પ્રાથમિક મુલાકાત લેવી.
૯. હિસાબી કાગળો ખાસ કરી ટી.એ. બીલી ચેક કરવા ને દરેક વાઉચર જી. પોલીસ અધિકારીના અંગત આસી. તરીકે સહીઓ કરવી અને
૧૦. જીલ્લા તિજોરી ખાતે પોલીસ સુપ્રી. દ્વારા ખોલાયેલ હિસાબ ચાલુ રખાવવા.

નિયમ ૩૨. પોલીસ પ્રોસીક્યુટરની ફરજો:–

૧. ડી.એસ.પી.ની સુચનાઓ મુજબ જીલ્લા અદાલત સમક્ષના કેસોનો અભ્યાસ કરવો અને કેસો ચલાવવા. જો સુપ્રી. કે એસ.ડી.પી. ઓ ઈચ્છે તો એક પી.પી. પાસેથી બીજાને સોંપી શકે.
૨. ખાસ કેસો સિવાય પી.પી.નો અભિપ્રાય લેવો ઈચ્છનીય નથી બી વર્ગના કિસ્સાઓમાં સુપ્રી. કે એસ.ડી.ઓ. એ સબ ઈન્સ્પે. કે સર્કલ ઈન્સ. નો અભિપ્રાય મેળવાય પછી ઈ.પી.કોડ કલમ–૨૧૧ નીચે સંબંધ ધરાવતાં મેજીસ્ટ્રેટ સમક્ષ ફરીયાદ નોંધાવવી કે કેમ તે અંગેનો નિર્ણય લેવો અને હુકમ પાઠવવા. સામાન્ય રીતે કેસ દાખલ કરાય તે અગાઉ પ્રોસી. ની સલાહ લેવી નહી. સબ ઈન્સ્પે. અને એસ.ડી.ઓ.એ જવાબદારી બરાબર અદા કરવી.
૩.ખાસ અને મહત્વના કેસોમા કેસ અંગે પી.પી. સાથેની ચર્ચા જરૂરી અને ફાયદા કારક છે. દરેક જીલ્લાના વડા પી.પી. જીલ્લાનાં બધા પી.પી. ની કામગીરીનું નિરીક્ષણ અને મુશ્કેલીમાં માર્ગદર્શન નું કાર્ય બજાવશે.
૪. જો પોતાની સત્તાવાર ફરજોમાં રૂકાવટ ન પામે તેમ હોય તેમ તો જીલ્લા પોલી સુપ્રી. ની ખાસ મંજૂરીથી ઈ.પી.કો. કલમ –૨૧૧ નીચે આવતાં નોન પોલીસ કેસ પી.પી. ને કરવા છુટ રહેશે.
૫. પી.પી.ની નોન પોલીસ કેસમાં સેવાઓ લેવા ખાતાઓ તે માટે મંજૂરી અને સરકાર દ્વારા નિયત ધોરણે પોતાના હસ્તકના ફંડમાંથી ફી ની ચુકવણીની વ્યવસ્થા કરશે.

નિયમ ૩૩. સબ ઈન્સ્પેકટરની ફરજો:–

૧. ગુનાઓ શોધવા અને અટકાવવા બાબતમાં તેનું સ્થાન અને મહત્વ કરોડરજજુ રૂપ છે. ઉપરી અધિકારીઓનાં હુકમો અને અમલ, પોલીસમાં શિસ્તની જાળવણી, ફરજ પરની દરેક પોલીસની હાજરી કાર્યક્ષમતા જાળવણી તેની ફરજ છે.
૨. જાહેર સુલેહ શાંતિ ભંગને નિભાવવા જરૂરી પગલાં તથા સલાહ સુચન યોજવા માટે તે પડોશી પોલીસ સ્ટેશનના સહકારમાં જરૂરી પગલાં લેશે.
૩. સુપ્રી. કે. એસ.ડી. ઓ. ના માર્ગદર્શન નીચે તાબાના સર્વ પોલીસનું વખતો વખત નિરીક્ષણ કરવું, ગેરશિસ્ત ગેરવર્તણુંક કે બેકાળજી ધ્યાન પર લાવવાનું કાર્ય પણ તેનું છે. પોતાના હસ્તકના સર્વ પોલીસ સ્ટેશનની કાર્ય ક્ષમતાની જાળવણી માટે તેમજ વ્યવસ્થા અંગે સુપ્રી. કે એસ.ડી.ઓ. ને જાણ કરશે.
૪. પોતાના હસ્તકના આઉટ પોષ્ટોની દર માસે એકવખત નિરીક્ષણ કરી માર્ગદર્શન આપવું.

૫. પોતાના પોલીસ સ્ટેશન નીચેના ગામડાઓની મુલાકાત લેવી, પોલીસ વીઝીટ બુક તપાસવી, હાજરીપત્રક જોવા અને નિયમ–૭૬ મુજબ ગુનાઓ સંબંધી નોંધ– પોથીઓ ચકાસવી.

૬. પોતાના વિસ્તારના આસપાસના લોકો અને બનતા બનાવો અંગે સંપુર્ણ જાણકારી મેળવી ખાસ કરી ખરાબ અને શંકાસ્પદ વ્યકિતઓ અંગે સંપુર્ણ વિગતો સ્થાનિક કક્ષાએ મેળવવી.

૭. રેલ્વે સબ ઈન્સ્પેકટરને પણ જીલ્લા પોલીસમાં બજાવવાની ફરજો જ બજાવવાની હોય છે. રેલ્વે અને ડીસ્ટ્રીકટ પોલીસ વચ્ચે પરસ્પરસહાગ મંગાય ત્યારે સહાય આપી અને સુમેળ જાળવવો.

<u>નિયમ ૩૪. કમીશ્નરેટ વિસ્તારોમાં પોલીસ સબ ઈન્સ. ની. ફરજોઃ–</u>

કમીશ્નરેટ વિસ્તારમાં પોલીસ સબ ઈન્સ્પેકટર મોટા ભાગે ચોકી ફરજ બજાવવાની હોય છે. પોતાના વિસ્તારમાં બનતા ગુનાઓની યોગ્ય તપાસ કરવી અને તપાસ આગળ વધારવા માટે જવાબદાર રહેશે અને તે કોગ્ની ઝેબલ ગુના બનતા અટકાવવા અને આવા ગુના હેઠળના મંડળો વિરૂધ્ધ કાર્યવાહીમાં તેમના ઉપરી અધિકારીનું માર્ગદર્શન મેળવી યોગ્ય પગલાં લેશે. તે પેટ્રોલ ડયુટી, નાઈટ રાઉન્ડ ડયુટી, પરેડ અને આવી બીજી ફરજો અને તેના કાર્યો તેના જવાબદાર ઉપરી અધિકારીઓના હુકમ મુજબ બજાવશે.

<u>નિયમ ૩૫. સેકન્ડ પી.એસ.આઈ. ની ફરજોઃ–</u>

૧. તેની સેવાઓ ગુનાઓ ને બીન કુદરતી મૃત્યુની તપાસ, કવાયત અને નિરીક્ષણ માટે લેવાય છે. પ્રથમ તેને સરળ ગુનાઓ અને બીનકુદરતી મૃત્યુની તપાસ સોંપી પુરતી અને યોગ્ય તાલીમ બાદ વધારે કઠીન કિસ્સાઓની તપાસ સોંપવી.

૨. પોલીસ શાળામાંના બીનઅનુભવી તાલીમી ઓને તાલીમ અને સહાય અને માર્ગદર્શન માટે અનુભવી સબ ઈન્સ્પે. ની સેવાઓનો ઉપયોગ કરવો.

૩. તેને અનુભવ મળે અને બીન મહત્વની તદન રૂટીન કામગીરીમાંથી સબ ઈન્સ્પે. મુકત રહે તેમ અને અગત્યના કિસ્સાઓમાં સહાયરૂપ બને તેમ અને તેની કામગીરી સોપવી.

<u>નિયમ ૩૬. હેડ કોન્સ્ટેબલની ફરજોઃ–</u>

૧. (અ) સબ ઈન્સ્પે. અને સર્વ ઉપરી અધિકારીની આજ્ઞાનો અમલ કરવો પોતાને આધીન વિસ્તાર અને તેના કર્મચારીઓ પાસે આજ્ઞાનો અમલ કરવો.

(બ) પોતાના સબ ઈન્સ્પે. ને જાણ કરવી તેમજ આજ્ઞાઓની રાહ જોયા વિના ગુનાઓની શોધ અને તપાસની જરૂરી કાર્યવાહી આરંભી દેવી.

(ક) ગુનાઓ અટકાવવા તથા કાયદો તથા વ્યવસ્થા જાળવવા ઉપરી અધિકારીઓના હુકમનો અમલ કરવો.

(ડ) એકાએક કે શંકાસ્પદ મૃત્યુના કિસ્સામાં કે તેની ગેરહાજરીમાં સબ ઈન્સ્પે. કે બીજા ઉચ્ચ અધિકારીની આજ્ઞા મેળવ્યા વિના મડદાને બાળતા દાટતા વિ. કરતા અટકાવશે.

(ઈ) ચોકકસ પોસ્ટ કે ગામડાઓના બીટના હવાલામાં હોય ત્યારે ગ્રામ્ય પોલીસના વડાઓ સાથે બધી પોલીસ બાબતોમાં સહકારથી વર્તશે.

(ડ) પોતા નીચે કર્મચારી અને ગ્રામ્ય પોલીસની ફરજની બેદરકારી અંગે તે ઉપરી અધિ. ઓનું યાન દોરશે.

(ફ) સબ ઈન્સ્પે. ના સહાયકો તરીકે તેને ડ્રીલમાં લેવામાં તાબાઓની જગ્યાઓના નિરીક્ષક અને કર્મચારીઓને સલાહ સુચનામાં સાય કરશે બેદરકારી કે પ્રશંસાપત્ર કામગીરી અંગે સબ ઈન્સ્પે ને ખ્યાલ આપશે.

૨. રેલ્વે પોલીસના હેડ કોન્સ્ટેબલની ફરજો પણ જી.પો. હેડ કોન્સ. જેવી જ છે. રેલ્વે પોલીસ ના ચાર્જમાં હોય ત્યારે બધી પોલીસ બાબતોમાં સ્ટેશન માસ્તરની સુચનાઓની (ક) સરકારી બાઈસીકલોની જાળવણી અને સમારકામ (ડ) વિધુત અને યાંત્રિક સાધનોની જાળવણી સમારકામ અને તે અંગે નિર્ણયોનું પાલન

૩. હેડકવાર્ટર ખાતેના બધા હથિયારોનું દર ત્રણ માસે નિરીક્ષણ કરવુ અને આઉટ સ્ટેશન ખાતે છ–છ માસે નિરીક્ષણ કરવું, પોતાની નિરીક્ષણ નોંધ જાળવણી અને હથિયારોની આસી ઈન્સ્પે. ના વાર્ષિક ઈન્સ્પેકશન વખતે તે રજુ કરવી.

૪. તેમની સેવાઓની હથિયારોની યોગ્ય ફાળવણી કરવી.

<u>નિયમ ૩૮. કોન્સ્ટેબલની ફરજો:–</u>

૧. ઉપરી અધિકારીઓ સોંપે તે ફરજો બજાવવી કાયદો અને વ્યવસ્થા જાળવવા અને ગુનો શોધવા અને અટકાવવા સમન્સ વોરંટની બજવણી નાકા ડયુટી અને પોતાના રક્ષણ નીચે કેદીઓને લાવવો લઈ જવા કે નાણાંની હેરફેર વખતે કે, જાહેર કે ખાનગી મિલ્કત જે તેનાં હવાલે હોય તેની ચોકીદારીની તેમજ બી.પી. એકટ–૧૮૫૧ ના ૧૨ મુજબ પ્રાપ્ત થયેલ સત્તાઓ અને ફરજો બજાવવાની રહે.

૨. કોઈ ગુનો બને ત્યારે વોરંટ વિના ધરપકડ કરાય તો વિલેજ પોલીસ અથવા રેલ્વે અધિકારીઓનાં સાથ સહકારથી હુકમની રાહ જોયા વિના પણ તાત્કાલી લેખિત રીતે ઉપરી અધિકારીને કામગીરીની જાણ કરવી.

૩. આગ કે ભયના અન્ય પ્રસંગોએ પ્રજાની સલામતી માટે સાહય કરવાની તેમજ પોતાની સત્તામાંના સાવચેતીના દરેક પગલાં યોજવા.

૪. સાધારણ રીતે ખાસ સ્પષ્ટ સુચનાઓ વિના ગામડાઓની માહિતી પ્રાપ્ત કરવામાં તેનું કાર્ય વેડફવું નહી.

૫. રેલ્વે પો. કોન્સ. ની ટીકીટ તપાસણી એ કાયદેસરની ફરજ નથી. માત્ર વ્યવસ્થા જાળવવી. ગુના હોધવા અને વ્યકિત અને મિલ્કતની રક્ષા કરવાની ફરજ છે.

<u>નિયમ ૩૯. હેડ કોન્સ્ટેબલ અને કોન્સ્ટેબલને ડયુટી પાસ આપવા અંગે:–</u>

૧. જયારે જીલ્લા અને રેલ્વે પરના હેડ કોન્સ્ટેબલ ફરજ પર પોતાના સ્ટેશન છોડે ત્યારે ફોર્મ પોલીસ એમ. ૧૦૪ માં તેમને પાસ અપાવવા જોઈએ. જો કે માંદાને ઈસ્પીતાલે મોકલાય કે ગુનાની સામાન્ય તપાસ કરનાર રજા પર જાય ત્યારે પાસ આપવો જરૂરી નથી.

૨. જયારે પોતાના સ્ટેશનની હદબહાર ફરજ બજાવવાની હોય ત્યારે સશસ્ત્ર અને સાદા કોન્સ. અને હેડ કોન્સ. ને પાસ અપાવવા જરૂરી છે.

૩. સામાન્યતઃ નીચે મુજબની ફરજો બજાવવા માટે ડયુટી પાસ અપાવવા જોઈએ.

(અ) સશસ્ત્ર માણસો માટે

૧. તિજોરી કે તહોમતદારના એસ્કોર્ટ માટે

૨. કોઈ ખાસ ફરજ માટે

(બ) સાદી પોલીસ માટે

૧. તાત્કાલીક સંદેશાઓ, પત્રવ્યવહાર કે, સરકારી નાણાં ચાલુ હુકમો નીચ. મંજૂરી પાત્ર હોય ત્યારે પહીચાડવામાં

૨. કોર્ટે ટાંચમાં લીધેલ મિલ્કતનો કબજો મેળવવાની કાર્યવાહી માટે જવા

૩. હેડ કવાર્ટર કે બીજા કોઈ સ્ટોર્સને પોષક પહોચાડવા

૪. ખાતાકીય તપાસણી સંબધે મુસાફરી પ્રસંગે.

૫. કોઈ પરીક્ષામાં હાજરી આપવા અને કોઈ પણ વિશિષ્ટ ફરજ માટેની મુસાફરી પ્રસંગે

૪. ચોકી અંગેની નોંધ જાળવવાની હોય તો પણ પાસ આપવા એ બીનજરૂરી રખ્ખડપટી વગેરે પરના નિયંત્રણનો સચોટ ઉપાય બની રહેશે.

૫. બધા પોલીસ સ્ટેશન, હેડ કવાર્ટર પર આઉટ પોષ્ટ સિવાય પાસ પુસ્તિકાઓ જાળવવી જોઈએ.

———XXXXX———

પ્રકરણ–૩
ફરજ બજાવવા અંગે સામાન્ય સિધ્ધાંતો

નિયમ ૪૦. નીચેના અમલદારોની ફરજો ઉપરી અમલદારોએ બજાવવા અંગે:–

૧. બી.પી. એકટ કલમ–૯૭ અને ક્રિ.પ્રો.કો. નીચેના અમલ ની ફરજો ઉપરી બજાવી શકે છે.
(અ) કોઈ પણ ગુનાની તપાસ સબ ઈન્સ. પોતાની મેળે જરૂર મુજબ સંભાળી શકે.
(બ) પોલીસ ઓફીસરની ફરજો વોરંટની બજવણી વિ. કામગીરી સંભાળી શકે.
આવા સંજોગોમાં સ્ટેશનનાં સબ ઈન્સ. અને પોલીસ તેની આજ્ઞાઓનો અમલ કરે.

૨. બી.પી.એકટ કલા–૯૭ અનુસાર આવા અધિકારી સબ ઈન્સ્પેકટર ઉપરવટ કેસ મેજીસ્ટ્રેટને મોકલી શકે.

નિયમ ૪૧. ખાસ ક્ષેત્રોનાં કાર્યોની સામાન્ય પોલીસ દ્વારા બજાવવા અંગે:–

૧. દારૂબંધી, જુગાર વિરોધી, લાંચરૂશ્વત વિરોધી વિ. જેવી કામગીરી માટે ખાસ શાખાઓ હોય ત્યારે પણ સામાન્ય પોલીસ માટે તે અંગેની તપાસ વિ. ફરજો રહે છે.

૨. આવી કામગીરી માટે પી.આઈ. અને પી.એસ.આઈ. ધ્યાન આપી ફરજ ન બજાવે તો તે જવાબદાર લેખાય.

નિયમ ૪૨. આર્મ્ડ પોલીસ પર અનઆર્મ્ડ પોલીસ ધ્યાન રાખવા અંગે:–

આર્મ્ડ પોલીસ અનઆર્મ્ડ પોલીસ ને સહાયરૂપ હોઈ નોન–ટેકનીકલ અને વહીવટને સ્પર્શની બાબતોમાં આર્મ્ડ પોલીસ ખંત અને જવાબદારીથી ફરજ બજાવે છે. તે જોવાની તેની ફરજ બની રહે છે.

નિયમ ૪૩. રેલ્વે અકસ્માત અટકાવવા અંગે:–

૧. જો કે આવી જવાબદારી રેલ્વેની હોવા છતાં જનતા માટે જોખમકારક જણાયે રેલ્વે અધિકારીઓના ધ્યાન પર લાવવાનું અને જનતાને તે માટે જરૂરી નોટીસ આપી રેલ્વે અકસ્માત ન થાય તે જોવાની જવાબદારી પોલીસ ની છે.

૨. રાજયમાં રેલ્વે ટ્રેકનું બરાબર જતન કરવા આજુબાજુની વસ્તીને નીચેનાં પગલાઓ દ્વારા તેનું જતન કરવાની જવાબદારી સમજાવી જુદા–જુદા યોગ્ય અધિકારીઓ દ્વારા સમજુતી માટે જાહેરનામા પોસ્ટર્સ વિ. નો ઉપયોગ કરવો.

————xxxxx————

પ્રકરણ–૪
કાયદો અને વ્યવસ્થા

નિયમ ૪૪. જીલ્લા મેજીસ્ટ્રેટની જવાબદારીઃ–

પોતાના જીલ્લાની સુલેહ–શાંતિ જળવાય તે જીલ્લા મેજીસ્ટ્રેટની જવાબદારી છે. તેથી સુલેહ–શાંતિમાં ગંભીર ખલેલ કે ભંગ માટે તેણે સરકારને અને આઈ.જી.પી. ને નકલ પાઠવી જાણ કરવી.

નિયમ ૪૫. હુલ્લડો અંગે ગર્વ. ને ત્વરીત જાણ અંગેઃ–

ગર્વનરને તાત્કાલીક જાણ માટે તારથી, ગૃહખાતાને નીચેના મુદદાઓ આપી જાણ કરવી.

૧. ઉદભવનું કારણ
૨. જે વ્યકિતઓ કે કોમ દ્વારા શરૂ કરાય છે.
૩. વિસ્તાર–ફેલાવો.
૪. અટકાવી કે દવાવી દેવા માટે લેવાયેલ પગલા
૫. જો બળજબરી બન્યુ હોય તે પ્રકાર
૬. બેન્ડ કોર્ટ જોસના ઉપયોગનો નિયમ પળાયેલ છે કે કેમ જો સરકારી સહાય લેવાય તો
(અ) કેટલા સનિકો
(બ) વિખેરવા કે ધરપકડ માટે અને
(ક) પછીથી કાયદો જાળવવા માટે ઉપયોગમાં લેવાય તે જણાવવું
૭. સ્થળની પરિસ્થિતિ ત્યાંના લોકોની લાંગણી, વધુ હુલ્લડની શકયતા અને પુરતા સાવચેતીના પગલા લેવાવા અંગે.
૮. જખ્મો અને મૃતકોની સખ્યા અંગે.

નિયમ ૪૬. અગત્યના બનાવો અંગે સ્પેશ્યલ રીપોર્ટ અગેઃ–

૧. નીચે મુજબના બધા જ ખાસ બનાવો, પ્રાયોરીટી તાર દ્વારા ગૃહખાતાને તુર્તજ જણાવવાઃ–
(અ) જાહેર શાંતિના ગંભીર ભંગ કરે તેવા હુલ્લડો,
(બ) બધાન પરદેશીઓ અને ભારતીયો વચ્ચે અથડામણો કે ગોળીબારો જો કે, ખાત્રી વિનાના કહેવાતા હુમલા બાદ રાખવા
(ક) સત્તાધારી વ્યકિતઓ વર્ગ કે સંસ્થાઓ સાથેના હિંસક અને રાજકીય સ્વરૂપની અથડામણો
૨. જેમાં કોઈ ઘવાયેલા કે મૃત્યુ પામેલા હોય તેવી બહારવટીયા સાથેની ગંભીર અથડામણો અંગે પ્રથમ દર્શનીય અહેવાલ, પછીથી વિશેષ માહિતી મળી હોય તો વિશેષ અહેવાલ અને જરૂર હોય તો સુધારા–વધારાઓ સમયસર જણાવવા જોઈએ.
૩. રાજકીય સ્વરૂપની અથડામણોના કિસ્સાઓમાં સ્થાનિક સિવીલ અધિકારીઓ જો લશ્કરીદળો હોય તો તેની ઓફીસમાં કે પી.ઓ.સી. ને જાણ કરવી જો લશ્કરી મદદ ન મેળવાય તો પણ જાણ કરવી પરંતુ વિસ્તૃત નોંધ આપવી જરૂરી નથી.
૪. મુળભુત રીતે સુલેહ શાંતિનાં ભંગ અંગે સરકારને જણાવવાની મેજીસ્ટ્રેટની જવાબદારી હોઈ તેને તુર્ત જ જાણ કરવી.
૫. જીલ્લા મેજીસ્ટ્રેટનો સંપર્ક તુર્તજ ન સાધી શકાય તો ત્યારે ગૃહ ખાતાને જણાવવું અને નકલ ડી.આઈ.જી.પી. અને આઈ.જી.પી. ને પાઠવવી.
૬. અવ્યવસ્થા ચાલુ રહે ત્યાં સુધી પોલીસ સુપ્રી. એ સબ રૂલ–૧ માં જણાવેલ બાબત વિશે રોજીંદા અહેવાલ જીલ્લા મેજીસ્ટ્રેટને અને નકલો આઈ.જી.પી., ડી.આઈ.જી.પી (રેન્જ) ડી.આઈ.જી. ગુ–હા શોધક વિભાગ, પાડોશી જીલ્લાઓનાં પોલીસ સુપ્રી. ને પાઠવવી. જીલ્લા મેજીસ્ટ્રેટની સલાહ સુચન લઈ પોલીસ સુપ્રી. ગૃહખાતાના સેક્રેટરી અને સર્વ સંબંધીત અધિકારી ઓને જાણકારી શકે.
૭. પેટા નિયમ–૬ ની કલમો હોવા છતાં ઉચ્ચ સત્તામાં તાત્કાલીક ધ્યાન ખેચવા લાયક બાબતો અંગે તાર કે વાયરલેસથી જાણ કરવાની પોલીસ સુપ્રી. ની જવાબદારી છે.
૮. હડતાલ, હુલ્લડો અને બીજા ગંભીર બાબતોની શકયતાઓ વિશે ધ્યાન દોરવું એટલુ જ મહત્વનું છે.

૯. ધરતીકંપ પુર વિ. કુદરતી આફતોનાં સંજોગોમાં ગામનાં પોલીસ (તલાટી ની ગેરહાજરીમાં) અને શહેરો માટે પી.એસ.આઈ. એ મામલતદાર અને જીલ્લા કલેકટરને એકી સાથે તુરત જણાવવું.

નિયમ ૪૭. તાળાબંધી અને હડતાળો અંગેઃ—

૧. પોતાના વિસ્તારમાં હડતાળ કે લોકઆઉટ થાય કે તુરત જ બધા જીલ્લા મેજીસ્ટ્રેટ પોલીસ કે રેલ્વે પોલીસ સુપ્રી. અને ડી.એસ.પી., એસ.પી.ઓ. એ સેક્રેટરી ગર્વનરને નીચેના નુમના મુજબ તુરત રીપોર્ટ મોકલવો.

(૧) કારખાનાનું નામ અને સરનામું
(૨) કામ કરતા કારીગરોની સંખ્યા
(૩) હડતાળ કે લોઆઉટ શરૂ થયાની તારીખ
(૪) સંડોવાયેલા કામદારોની સંખ્યા
(૫) કામદારોનુ વેતનમાં રોજીંદી નુકશાની
(૬) મજુર મંડળ જો હોય તો અને તેની સભ્ય સંખ્યા
(૭) હડતાળ પહેલાં જરૂરી નોટીસ અપાયેલ છે કે કેમ ?
(૮) જો અપાયેલ હોય તો નોટીસ કયારે અને કેટલા સમયે અપાયેલ છે.
(૯) અત્યાર સુધીમાં લેવાયેલ સત્તાવાર અને બીનસત્તાવાર પગલાઓ અને તેનાં પરિણામો
(૧૦) હડતાલીયાઓની સ્પષ્ટ અને ખાસ માંગણીઓ
(૧૧) ભાંગફોડ વિ. પાછળ બહારની દાખલગીરી કે અસર નાં કાંઈક પણ પુરાવા
(૧૨) હડતાલીયા—બીનહડતાલીયા કામદારનું સાાન્ય વલણ અને ખાસ મહત્વ અને ઉપયોગી અન્ય કોઈ બાબત વિશે.

૨. હડતાળ કે લોકઆઉટ ચાલુ રહે ત્યાં સુધી દરરોજ તે અંગેના વિસ્તૃત રીપોર્ટ અને તે અગાઉ ટુંકી ખાનગી અહેવાલ મોકલતા રહેવું તેનો ખર્ચ આવે ત્યારે તારથી જણાવવું

૩. જો ૧૫ દિન સુધી જો ખાસ કાંઈ નોંધપાત્ર ન બને તો પંદરમાં દિવસથી દર માસે નીલ રીપોર્ટ પણ પાઠવવો.

૪. રેલ્વેમાં હડતાળની શકયતા જણાય તો રેલ્વે પોલીસ સુપ્રી. એ સર્વ માહિતી સાથે તાર દ્વારા સર્વ માહિતી સાથે આઈ.જી.પી. ને જાણ કરવી. અને ખરેખર હડતાળ પડે ત્યારે તાર દ્વારા સર્વ સંબધીત અધિકારીઓને જણાવવું તેમજ જરૂરી પગલાઓ લેવા. કર્મચારીઓ વગેરે અંગે માહિતી મળે તો પરિસ્થિતિને પહોંચી વળવા પુરતી પોલીસ વ્યવસ્થા ગોઠવવી.

નિયમ ૪૮. કેદીઓની ભુખ હડતાળ અંગેઃ—

કોઈપણ પ્રકારનાં કેદી ભુખ હડતાળ પર ઉતરે તો ૨૪ કલાક વીતી ગયા બાદ ડી.એસ.પી. એ તુરત જ વાયરલેસગી સરકારને જણાવવું.

નિયમ ૪૯. ઔધૌગિક અશાંતિ દરમ્યાન લેવાના પોલીસ પગલા અંગેઃ—

ઔધૌગિક અશાંતિના કારણે હડતાળ પાડવાનો સંભવ ઉભો થાય ત્યાં જીલ્લા પોલીસે નીચેના પગલા લેવા.

૧. આ અશાંત પરિસ્થિતિમાં કાયદો અને વ્યવસ્થાની જાણવણી જો કે તેનાં કારણો અને ચર્ચાની પતાવટમાં ઉતરવું નહી

૨. (અ) ખાસ કરીને સુલેહ શાંતિનો ભંગ અટકાવવો.
(બ) મીલ્કતનું રક્ષણ કરવું
(ક) બીન હડતાળીયાઓની સલામતીનું રક્ષણ કરવું
(ડ) શકય કોગ્નીઝેબલ ગુનાઓની પતાવટ
(ઈ) સબ રૂલ—૫ મુજબ મુદાઓ અંગે માહિતી મેળવવાની ફરજ

૩. નંબર—૨ ના પ્રથમ બે હેતુ સિધ્ધ કરવા હડતાળ પડે કે પડવાની શકયતા હોય ત્યારે પોતાના પોલીસ સુપ્રી. ને સર્વ જરૂરી મુદાની માહિતી આપી રીપોર્ટ મોકલવો જો જરૂરી જણાય તો બીજા વધારાની દળની સહાય માટે આઈ.જી.પી. કે જીલ્લા હેડ કવાર્ટરમાં જાણ કરી મદદ મેળવવી.

૪. કાયદાની વ્યાખ્યા મુજબ જાહેર નોકરીયાતો સિવાયનાં લોકોને શાંતિથી પીકેટીંગ કરાય તે ગુનાહીત નથી.

૫. હડતાળ માટેનાં સંબધીત રાજયદ્વારી ખાસ પાસાઓ વિશે
(અ) ઉશ્કેરણી
(બ) કામદાર નેતાઓનો સંપર્ક અને રસ
(ક) સાહીત્યા વિ. બાબતોની જાણકારી મેળવવી.

૬. હડતાળ પડે અને ચાલુ રહે ત્યાં સુધી પોલીસ સુપ્રી. ને જરૂરી બધા મુદદાની બધી માહિતી સાથેનો રોજીદો રીપોર્ટ જીલ્લા મેજીસ્ટ્રેટને અને તેની નકલો આઈ.જી.પી., ડી.આઈ.જી.પી. (રેન્જ) અને ક્રિ.ઈન્વે. ડીપાર્ટમેન્ટને મોકલવી.

<u>નિયમ ૫૦. રેલ્વે હડતાળ દરમ્યાન પોલીસે લેવાનાં પગલાં:–</u>

૧. અશાંતિ કે અસંતોષના કારણે હડતાળ કે તેની શકયતા થાય ત્યારે રેલ્વે પોલીસ સુપ્રી. ને તુરત જ જાણ કરવી.

૨. હડતાલમાં બધા અગત્યનાં ક્રોસીંગ, પાણી લેવાનાં અને એન્જીન બદલવાના સ્ટેશને જો ન હોય તો બે કે વધુ વ્યકિતઓની પોલીસ પાર્ટી મોકલી આપવી.

૩. અગત્યનાં જંકશનો અંગે દળની સખ્યા જરૂર મુજબ વધારવી.

૪. કામગીર ઉપર મુકાયેલ પુરી કીટ લઈ જવી અને તે સ્ટેશન પર અનિશ્ચિત મુદત સુધી રહેવાની તૈયારી રાખવી

૫. જો કોઈ સ્ટેશને પુરતુ દળ જ જણાય ત્યારે રે. પોલીસ સુપ્રી. એ.આઈ.જી.પી. ની સહાય અને મંજુરી માંગી મદદ માટે જીલ્લા પોલીસને જરૂર મુજબ મેળવવી.

૬. ચાલુ હડતાળ દરમ્યાનની રેલ્વે પોલીસ સત્તાઓ અને ફરજો ટુંકમાં ની મુજબ છે.
(અ) રેલ્વે મીલ્કતનું દખલ કે નુકશાન અટકાવવું
(બ) કાયદો વ્યવસ્થા અને સુલેહ શાંતી જળવાય
(ક) મુસાફરોની શાંતિ જાળવવી.
(ડ) માહિતી મળ્યે કોઈ કોગ્નીઝેબલ ગુનાની પતાવટ કરવી.
(ઈ) કોઈ કોગ્નીઝેબલ ગુનાની ફરીયાદ મળે ત્યાં સુધી હડતાલીયાઓ વચ્ચે ડખલ ન કરવી.
(ફ) રેલ્વે અધિકારીઓનાં કોઈપણ રેલ્વે કર્મચારી પરનાં હુકમો ન બજાવવા.
(ગ) કોઈ ખાસ જગ્યાએ ગુના થશે તેમ જણાય તો કાયમી પુલો, માર્ગો વિ. પેટ્રોલ કામગીરી ન કરવી.

૭. રેલ્વે પોલીસ અધિકારીને મળેલી ફરીયાદ અંગે તુરત જ નજીકના પોલીસ સ્ટેશન હાઉસ અધિકારીને જાણ કરવી. તે અધિકારીએ કોઈ ઉતાવળુ બીન કાયદેસર પગલુ માત્ર ગુનની શકયતા જોઈને જ લેવુ. કોગ્નીઝેબલ ગુનાની ફરીયાદ લીધા પછી જ પગલાં લેવા.

૮. અગત્યનાં કેન્દ્રઓને વ્યકિત કે મંડળીઓ દ્વારા વ્યવસ્થિત અને શાંત પીકેટીગ ગુનો નથી. પણ જો હિંસાત્મક અને બળજબરીવાળું પીકેટીગ કરાય અને રેલ્વે કર્મચારીઓને ફરજ બજાવતો અટકાવાય તો તે રેલ્વે એકટ–૧૨૧ નીચે બીનકાયદેસર બને છે. શાંતીથી પીકેટીગ કરનારને રેલ્વેની હદ છોડી જવાનું જણાવી કાઢી મુકવાની રેલ્વે સત્તા નથી. અલબત જો તે કલમ–૧૨૧ નીચે કે અન્ય કોઈ કોગ્ની. ગુનો કરે તથા સક્ષમ રેલ્વે અધિકારીના આજ્ઞા છતાં આનાકાની કરે તો તેને દુર કરી શકાય.

૯. વ્યવસ્થા અને સુલેહ શાંતીના ભંગ માટે તેને રોકવા પોલીસને હંમેશા સત્તા છે જ. તેથી જો રેલ્વે પોલીસ સ્ટેશન ખાતે આવુ બને અને જો પુરતી સંખ્યામાં ત્યાં ન હોય તો તે અંગેની જાણ નજીકના પોલીસ સ્ટેશન માં કરવી અને ત્યાંથી સહાય મેળવવી.

૧૦. હડતાળ ચાલે ત્યાં સુધી ખરેખરી પરિસ્થિતિને પોલીસ સુપ્રી. એ.આઈ.જી.પી., ક્રિ. ઈન્વે. ડીપાર્ટમેન્ટ વિ. અધિકારીઓને જાણ કરવી.

૧૧. હડતાળો હલ કરવા અંગેના વિસ્તૃત હુકમો માર્ચ–૨૭ ૧૯૧૬ નાં જયુ ડીપા નં. ૨૦૪૪–૮૯–કોફી–વર્ગ– રીઝોલ્યુશનમાંથી મળી શકે છે.

<u>રેલ્વે પરની જનરલ સ્ટ્રાઈકમાં કાયદો અને વ્યવસ્થા જાળવવા અંગે:–</u>

૧. બંને ડીસ્ટન્ટ સીગ્નલ લાઈનની બહાર રેલ્વે લાઈન પર કાયદો અને વ્યવસ્થા જાળવવાની જવાબદારી ડી. પોલીસની છે. પરંતુ સીગ્નલની અંદર અને ચાલુ ગાડીઓનું રક્ષણ કરવાની જવાબદારી રે. પોલીસની છે.

૨. ગંભીર પ્રકારની જનરલ સ્ટ્રાઈક દરમ્યાન આખા જીલ્લામાં રેલ્વે સ્ટેશન લીમીટ કાયદો અને વ્યવસ્થા જાળવવા જીલ્લા મેજી. ના સામાન્ય આદેર અનુસાર ડી.એસ.પી.ની ફરજ છે. રેલ્વે પોલીસ સુપ્રી. ને જરૂરી માહિતી પુરી પાડશે. અને તેનો રેલ્વે સત્તાવાળાઓ સાથે સંપર્ક જાળવશે.

૩. રેલ્વે પોલીસ શકયતયા પોતાની ફરજો પોતાના અધિકારીઓની આજ્ઞા અને માર્ગદર્શન મુજબ બજાવતી રહેશે. જો કે હડતાળ દરમ્યાન કાયદો અને વ્યવસ્થાની જાળવણીને પ્રાધાન્ય આપવું. અને જીલ્લા પોલીસનો પુરો સાથ સહકાર મેળવવો.

૪. સ્થાનિક પ્રશ્નો ઉદભવે ત્યારે જીલ્લા અને રે. પોલીસ દળ સયુંકત દળ રૂપે કોઈપણ દળનાં વરિષ્ઠ અધિકારીની રાહબારી નીચે ફરજ બજાવશે.

૫. રેલ્વે પોલીસ ના ચાર્જમાં ડી.આઈ.જી. (રેન્જ) જુદા જુદા જીલ્લાઓનાં ડી.એસ.પી.ઓનાં કાર્યનું સંકલન કરશે. સંસ્થાની પરિસ્થિતિ વિષે ડી.આઈ.જી. પી. ને ડી.એસ.પી. રોજીંદો રીપોર્ટ મોકલશે. અને જરૂર પડયે વાયરલેથી સ્પે રીપોર્ટ પણ મોકલશે.

૬. ડી.આઈ.જી. અવાર—નવાર પરિસ્થિતિની વિસ્તૃત જાણ કરશે અને જરૂર મુજબ આદેશો મેળવશે.

૭. ચોકકસ મહત્વના કેન્દ્રો પર વધારાનું પોલીસદળ આઈ.જી. કેન્દ્રીત કરશે. ડી.આઈ.જી. તેને યોગ્ય લાગે ત્યાં જરૂર મુજબ ગોઠવશે અને તે મુજબની જાણ વખતો વખત આઈ.જી. ગૃહખાતાના સેક્રેટરીને રોજીંદા રીપોર્ટ પાઠવશે. તેમજ નકલ આઈ.જી.ને મોકલશે. (આપશે)

નિયમ ૫૧. જનરલ ઈલેકશન દરમ્યાન કાયદો અને વ્યવસ્થા જાળવવા અંગે:—

૧. બધા ઉમેદવારો શાતિપુર્વક ચુંટણી સભાઓ યોજી શકે અને ભાંગ ફોડીયા અને તોફાની તત્વો સભાને તોડી ન પાડે તે માટે ચતુરાઈથી છતાં મકકમપણે અને કાયદોઓનો આશરો ન લેવો પડે તેમજ જરૂરી પોલીસ વ્યવસ્થા ગોઠવવી.

૨. જો પક્ષો દ્વારા તોફાને કે સુલેહ શાંતિના ભંગની શકયતા દેખાય તો અને ત્યારે તેમની મુરાદ બર આવતાં અટકાવવી

૩. લઘુમતીઓને થતી કનડગત અટકાવવી.

૪. દરેક મુકત મતદાન કરી શકે તે માટે જરૂરી સંપુર્ણ વ્યવસ્થા યોજવી.

૫. પોતાના વિસ્તાર માટે પોલીસ કમી. અને ડી.એસ.પી. ઓ એ મતદાન મથકોના રીટનીગ અધિકારીના સંપર્ક દ્વારા ત્યાં જરૂરી પોલીસ વ્યવસ્થા વિશે નિર્ણય કરવો.

૬. મથકો નજીક સુત્રોચ્ચાર ન થવા દેવો.

૭. દરેક મતદાર મુકત રીતે મતદાન કરી શકે અને કોઈ પક્ષ કે ઉમેદવાર વતી તેને હાની કે અડચણ ન કરાય તે ખાસ જોવું

૮. સામાન્ય રીતે મતપત્ર ચોરી જઈ વેચી દેવાની ગંભીર ગેરરીતી અટકાવવા મતદારોની યોગ્ય અને જરૂર જણાય ત્યારે તપાસ કરવાની પોલીસને સત્તા છે. અને જરૂર મુજબ તેનો યોગ્ય ઉપયોગ કરવો જોઈએ.

નિયમ ૫૨. જાહેર સ્થાનો કે રસ્તાઓ ઉપરનાં સરઘસો અંગે કોમી ઝઘડાઓ બારામાં અધિકારીઓને માર્ગદર્શક સુચનાઓ:—

૧. વાજીત્રો સાથે જાહેર સ્થળોએ રસ્તાઓ ઉપર સરઘસ કાઢવાનો પ્રજાનો અધિકાર છે. પરંતુ તે અધિકાર કોઈ જ્ઞાતિ અને વ્યકિત માટે કાયદા અને વ્યવસ્થાના નિયમોને આધીન રહેવું જોઈએ.

૨. જયાં આવો અધિકાર સક્ષમ કોર્ટનાં નિર્ણય કે નોંધાયેલ ચુકાદાને આધીન હોય ત્યારે તેનો ચુસ્ત અમલ કરવો. તેનાં અભાવે ૬ વર્ષ કે તેથી પુરાણી પધ્ધતિનો અમલ કરવો. પણ જો સ્પષ્ટ ઉલ્લેખ અને સાબિતી હોય તો ભુતકાલીમ જુની પધ્ધતિઓ અમલી બનાવવી. મોહરમ, ગણપતિ, દશેરા, રથયાત્રા વિ. ફેરફાર ન કરતાં જુનાને વળગી રહેવુ.

૩. ભુતકાળની સ્પષ્ટ રસમો, અને નોંધનાં અભાવે કે નવા સરઘસના નિયમન પ્રસંગે મુસલમાનોની મસ્જીદની આસપાસ ૫૦ વાર અને તેની સામે ફકત બંદગીના સમયે સંગીત બજાવવું નહી હિન્દુ મંદી માટે આ જરૂરી નથી.

૪. ભુતકાળની જરૂરી જુની રીત રસમોનું અધિકારીઓ કોઈ ધાક ધમકી કે બળજબરી દ્વારા પાલન ન અટકાવે તે જરૂરી છે. દરેક જ્ઞાતિને આ વાત સ્પષ્ટ પણે ખ્યાલ પર લાવવી આ નીતીથી અધિકારીઓ

ચલીત થાય તેમ ન દેખાવા દેવુ પક્ષકારો સાથે જુદા જુદા કે સંયુકતરીતે ગુણદોષની ચર્ચા ન કરવી પણ પરસ્પર સમજુતીથી કરાયેલ સમાધાનને આદર આપવો.

૫. જો પ્રચલિત પધ્ધતિથી શાંતી જોખમાય તેમ જણાય તો અધિકારીએ જરૂરી સાવચેતીનાં પગલાં લેવા

૬. આ પગલાઓ નીચેની માર્ગદર્શન રેખાઓ મુજબ લેવા.

(અ) પ્રાથમિક તબકકે કાયદો અને વ્યવસ્થાની જાળવણી અંગે બને પક્ષની નેતાઓની સાવચેતીનાં પગલાં લેવા.

(બ) કોઈ વર્તમાનપત્રો શાંતિ ભંગને ઉશ્કેરે તેવો જ્ઞાતિવાદી પ્રચાર કરે તો તેને ચીમકી આપવી અને જરૂરી બને તો કી. પોલીસ કલમ–૧૪૪ મુજબ હુકમ આપવા.

(ક) જરૂર ઉભી થયે આઈ.જી. પાસેથી વધારાનુ જરૂરી પોલીસ બળ પ્રાપ્ત કરવુ.

(ડ) વધારે ગંભીર પરિસ્થિતિ માટે શાંતીનો ભંગર કરે તેવા શકય લોકોની ધરપકડ કરવી. જોકે આથી અવળી અસર ઉભી થાય નહી તે ખાસ જોવ સરઘસ પસાર થઈ ગયા પછી આવી પકડેલ વ્યકિતને તુરત છોડી દેવી.

(ઈ)જો મસ્જીદ કે મંદીરનો પથ્થર, ઈંટો, ગુડાઓને સંતાડવા માટે ઉપયોગ કરાય તો મુસ્લીમ કે હિન્દુ પોલીસની મદદ વડે આવા સ્થળોની તપાસ યોજવી અને શાંતિ ભંગ કરનારની ધરપકડ કરવી.

૭. જો કોઈ પક્ષનાં માન્ય અધિકારો પર તરાપ પાડનારી અસરો અંગે સરકારને પુર્વ મંજુરી વિના કોઈ હુકમો આપવા નહી.

૮. હિંસાત્મક ન હય તેવા કોઈ ગુના માટે કોર્ટ કેસ નોંધવા નહી

<u>**નિયમ ૫૩. ધમકીવાળા કોમી મુશ્કેલીવાળા કેસોમાં અટકાયતી પગલાં:–**</u>

૧. ઈન્ટેલીન્સની કામગીરીઃ–

(અ) કાયદો અને વ્યવસ્થા જેને સોંપવામાં આવેલ હોય તેને એવું જણાય ત્યારે આવા વિસ્તારમાં કોમી બનાવો સંબધી સતત દેખરેખ રાખવી ઈન્ટે. બ્રાન્ચે આવા સમયે તાત્કાલીક રીપોર્ટ કરવો અને જે તે અધિકારી એ કાયદાકીય પગલા ભરવા અને અટકાયતી પગલાં લેવાય

(બ) જાહેર ઉચ્ચારણો અથવા લખાણો દ્વારા કોમી તણાવ જણાય ત્યારે જે તે ઉચ્ચારણો અને લખાણોનો અભ્યાસ કરી તેમાના ઉશ્કેરણી જનક શબ્દો સ્પષ્ટ તારવી જરૂરી પગલાં લેવા અને તે દ્વારા ઉભા થતાં જરૂરી બનાવોની અધિકારીએ તાત્કાલીક તપાસ કરી તોફાની તત્વોને તાત્કાલીક દાબી દેવા.

(ક)કોમી ઈતિહાસ ધરાવતાં ગામ કે શહેરમાં તથા નજીકના ભુતકાળમાં કોમી બનાવ થયેલ હોય ત્યાં ખાસ વીજીલન્સ કાર્યરત કરવી.

૨. લઘુમતી કોમ અંગેઃ–

(અ) જે કોમનો બહિષ્કાર કે હેરાનગતિ થાય તેમ હોય તેને રક્ષણ આપવુ.

(બ) લઘુમતી કોમના લોકો નિરાશ ન થાય તે માટે ખોટું કરનાર વિરૂધ્ધ તાત્કાલીક તપાસ કરવી.

(ક) સરકારશ્રીના જુદા જુદા ખાતા પંચાયત તથા સામાજીક સંસ્થાઓ પાસેથી કોમી બનાવો અંગેની બધી જ માહિતી મેળવી સતત તેના સંપર્કમાં રહેવુ.

૩. તિક્ષ્ણ હથિયાર, લાકડી, ભાલા વિ. તમામ સાધનના પ્રતિબંધ માટે આર્મ્સ એકટ–૧૯૫૯ ની કલમ–૪ નો ઉપયોગ કરવો તેમ છતાં જરૂરી હોય તો બી.પી.એકટ કલમ–૩૭ નો ઉપયોગ કરવો તેમ છતાં જરૂર પડયે સરકારશ્રીમાંથી નોટીફિકેશન બહાર પાડી આવા હથિયારો ધારણ કરવા કબ્જામાં રાખવા, લાવવા–લઈ જવા પર પ્રતિબંધ મુકવો.

૪. કોમી માનસ ધરાવતાં, મીલકતની લુંટ, સ્ત્રીની બેઈજ્જતો કરે તેવા, ખાનગી વેરભાવ રાખનાર કે ભયનું વાતાવરણ સર્જનાર ગુંડાઓનું લીસ્ટ અપટુડેટ રાખવુ અને તેઓને તાત્કાલીક અટકાયતમાં લેવા.

૫. રાજકીય કાર્યકર અને કોમવારી માણસો કે જેઅ પડદા પાછળ રહી કોમી ઉશ્કેરણી ફેલાવતાં હોય તેમનું લીસ્ટ જીલ્લા મેજીસ્ટ્રેટ અને સુપ્રી. ઓફ પોલીસ, પોલીસ કમી. વિ. ના સંપર્કમાં રહી તૈયાર કરવુ.

૬. બધા અધિકારીઓએ તાબાના માણસો ઉપર લાયક માણસને મુકવો, જ જે કોમી તત્વોને પોલીસ સ્ટેશન સુધી લાવી શકે તેમજ પોલીસ પ્રતિષ્ઠીત ને માનવતાવાદી માણસોનું લીસ્ટ પણ રાખવું જેથી કોમી બનાવ વખતે શાંતી સ્થાપવામાં મદદ લઈ શકાય.

૭. જયારે કોમવાદી લખાણ કે બોલવાથી કોમી અશાંતિ પેદા થાય ત્યારે જવાબદાર અધિકારી સામે યોગ્ય પગલાં લેવા અને યોગ્ય કિસ્સામાં આંતરીક સુરક્ષા ધારાનો અમલ કરવો.

૮. (અ) જયારે સમાચાર પત્રોના કે મેનેજર વિરૂધ્ધ પગલાં લેવાનાં હોય ત્યારે ઉપર જણાવ્યા સિવાયના કિસ્સામાં સરકારશ્રીની મંજુરી લેવી જોઈએ.
(બ) વર્તમાનપત્રો ઉપર વોચ રાખી ઉશ્કેરણીજનક મળી આવે તો આઈ.પી.સી. કલમ–૧૫૩ કે ૨૯૫ મુજબ પગલાં લેવા.
(ક) જયારે કોમી ઉશ્કેરણીજનક ભાષણો આપવામાં આવે ત્યારે તે માણસોને ચેતવણી આપીને તેનો રીપોર્ટ સરકારશ્રીને મોકલવો.
(ડ) કોમવાદી વ્યકિતઓ સામે જયારે જરૂર પડયે ત્યારે જરૂરી પગલાં લેવા.

૯. જયારે વર્તમાનપત્રો માં પ્રસિધ્ધ થયેલ લખાણો ઉશ્કેરણીજનક જણાય ત્યારે તંત્રીને બોલાવી ખુલાસો માંગી ચેતવણી આપવી જો તેમાં સફળતા મળે તો મીસા હેઠળ પગલા લેવા જયારે કોમી ભાષણો અપાયા હોય ત્યારે કોમના આગેવાનને બોલાવી સમજાવટ કરવી. છાપામાં વાધાંજનક રજુઆત થતી હોય ત્યારે પ્રેસ કાઉન્સીલ એકટ–૧૬૫ મુજબ પગલાં લેવા.

૧૦. મેન્યુઅલમાં અપાયેલ વર્તમાનપત્રો સિવાયના પત્રો માટે કોમી લખાણો છાપવા માટે સરકારશ્રીની પરવાનગી સિવાય પણ પગલાં લઈ શકાય.

૧૧. દરેક અધિકારીએ તટસ્થ રહી કામગીરી કરવી. અને વાતાવરણ હળવુ રહે તે ઘ્યાનમાં રાખવું દરેક ધર્મને માન્યતા હોય છે. તેને હાનિ ન પહોંચે તેનો ખ્યાલ રાખવો ધાર્મિક મેળાઓ વખતે ખુબજ વિચારણાપુર્વક કામગીરી કરવી, જેથી લોકોની લાગણી ઉશ્કેરાય નહી.

<u>નિયમ ૫૪. સુલેહ કમીટી તથા મહોલ્લા કમીટીઃ–</u>

૧. સુલેહ કમીટીઃ–
(અ) દરેક જીલ્લામાં કાયમી સુલેહ સમીતી અથવા એકતા સમીતી રચવી જોઈએ. તથા મુખ્ય શહેરો જેવા કે અમદાવાદ, વડોદરા, રાજકોટ, સુરતમાં પણ કમીટીઓ રચવી જોઈએ.
(બ) (૧) જીલ્લા કમીટીની રચનાઃ– જીલ્લા મેજીસ્ટ્રેટ જીલ્લા સ્તરે આવી કમીટીની કન્વીનર રહેશે. તે ઉપરાંત ડી.ડી.ઓ., સુપ્રી. ઓફ પોલીસ, જીલ્લા શિક્ષણ અધિકારી પણ આ કમીટીના સભ્ય રહેશે. તેમજ ધારાસભ્યો, સંસદસભ્યો અને જુદી જુદી કોમના આબરૂદાર ૨૫ સભ્યો રહેશે. જે વધુમાં વધુ ૩૦ સભ્યો સુધી રાખી શકાય.
(૨) અમદાવાદ શહેર માટેઃ– મેયર, ચેરમેન, ડે.મેયર, વાઈસ ચેરમેન તથા મ્યુ. કમી. પોલીસ કમી., હોમગાર્ડ કમી., ડી.સી.પી., મીલ એશો. ના પ્રમુખ, ચેમ્બર્સના પ્રમુખ મીલ કામદાર સંઘના પ્રમુખ અને સંસદસભ્ય, ધારાસભ્ય અને દરેક કોમના આગેવાનો સભ્ય તરીકે રહેશે.

૨. મહોલ્લા કમીટીઃ– મહોલ્લા કમીટીની રચના ઘણી ઉપયોગી છે. ખાસ કરીને મીશ્ર કોમોનો વિસ્તાર હોય ત્યારે આવા વિસ્તારમાં ઝઘડામાં થવાથી કોમવાદ ફેલાય છે. આ વિસ્તારમાં કમીટી દ્રારા ત્વરીત પગલાં લઈ બનાવને દાબી દેવો જોઈએ આ કમીટીમાં વગદાર લોકોને સમાવવા જોઈએ જે લોકોની વગનો ઉપયોગ કરી શકાય મહોલ્લામાં ૫ થી વધુ વ્યકિતનેકમીટીમાં રાખવા નહી જયાં શાંતી સમિતિની રચના થઈ હોય ત્યાં સમિતીનું માર્ગદર્શન મળવુ જોઈએ. અને મહોલ્લા કમીટીની રચનાનું લીસ્ટ પોસ્ટેજ દ્રારા જાળવવું અને ચકાસવુ જોઈએ.

<u>નિયમ ૫૫. કોમવાદી અશાંતિ દરમ્યાન પગલાં લેવા અંગેઃ–</u>

૧. સુપ્રી. ઓફ પોલીસ અને તેના હાથ નીચેનાં અધિકારીઓએ કોમવાદી જગામાં ખુબ તકેદારી રાખવી અને ત્વરીત પગલાં લઈ કોમી અશાંતિને તાત્કાલીક દાબી દેવી.

૨. પોલીસ કાયદેસર અને ન્યાયી ગણાય ત્યારે ગોળીબાર પણ કરવો.

૩. મુઝવણ ઉભી કરનાર કે ઉશ્કેરનાર વ્યકિત વિરૂધ્ધ પગલા લઈ ગિરફતાર કરવા કે મીસાનો ઉપયોગ કરવો.

૪.જયારે પોલીસ કોમી બનાવમાં રોકાયેલ હોય ત્યારેરોજીંદી સ્વતંત્ર કામગીરી હોમગાર્ડ પાસે કરાવવી.

૫. તમામ સમાચાર પત્રોને સુચના આપવી કે કોમી ઉશ્કેરણી થાય તેવા સમાચાર આપવા નહી
૬. કોમી અશાંતિ દરમ્યાન પોલીસે માણસોને માલમિલ્કત અને જીદગી ની સલામતી માટે જરાપણ મુંઝવણ વિના અસરકારક ગોળીબાર કરવો. આ માટે જીલ્લા મેજીસ્ટ્રેટના તાત્કાલીક હુકમો મેળવી અસરકારક કામગીરી કરવી.
૭. જયારે કોમી બનાવ બને ત્યારે જીલ્લા પો. અધિકારી કે કમી. એ નીચેના અધિકારીઓ પાસેથી છેલ્લામાં છેલ્લી માહિતી મેળવી તાત્કાલીક પગલાં લેવા અને લોકો ને આનાથી બચાવવા અપીલ કરવી અને પ્રેસ કોન્ફરન્સ બોલાવવી.
૮. આવા બનાવ વખતે પોલીસ સ્ટેશન ટેલીગ્રાફના માણસોને ખાસ રક્ષણ આપવુ જેથી સંદેશાવ્યવહારની કામગીરી જળવાય રહે.
૯. જયારે કોમી બનાવમાં પકડાયેલ વ્યક્તિને વિરૂધ્ધ કોર્ટમાં કેસ ચાલે ત્યારે તેનું વધુમાં વધુ સજા થાય તેવી પોલીસ પ્રોઝીકયુટર મારફતે કોર્ટને રજુઆત કરવી.
૧૦. કોમી અશાંતિ આંદોલનો હડતાળ વિ. કેસો સરકારની પરવાનગી બાદજ પાછા ખેંચવા
૧૧. કોમી બનાવો અંગેનો વિગતવાર રીપોર્ટ સરકારશ્રીની મોકલી આપવો.
૧૨. પરિશિષ્ટ–૧ ના ફોર્મ નં–૨ માં કોમી બનાવ સંબંધી ત્રિમાસીક રીપોર્ટ મોકલવો જોઈએ. અને આવા કેસોની ત્રિમાસિક રીપોર્ટ મહીનાના ત્રીજા અઠવાડીયે મોકલી આપવો જોઈએ.

<u>નિયમ ૫૬. પોલીસ ઉપર હુમલા અંગેઃ–</u>

૧. કાયદો અને વ્યવસ્થાની જાળવણીના મહત્વાનાં પ્રશ્ને વાતાવરણ સર્જી તેનાં ભંગની વૃતિને કડક હાથે દાબી દેવી. તેનાં ભંગ કરનાર પ્રતિ આકરી સજા માટે કોર્ટને વિનંતી કરવી. હુમલો કરનારને કરાયેલ સજાને બહોળી પ્રસિધ્ધી કરવી. જેથી પ્રજા પર છાપ પડે.
૨. હુમલો થાય ત્યારે પોલીસ સ્ટેશનના હવાલા અધિકારીએ ઈજા પામેલને નજીકનાં સારવાર કેન્દ્રમાં મોકલી તેની શારીરિક પરીક્ષા કરાવવી.
૩. બાદમાં પુરતી વિચારણા પછી કોગ્નીઝેબલ ગુનો છે કે નહી તેનો નિર્ણય લઈ જરૂરી કાર્યવાહી કરવી.
૪. જો પ્રાઈમાફેસી કોગ્નીઝેબલ ગુનો જણાય તો મેડીકલ રીપોર્ટની રાહ જોયા વિના ગુનો નોંધવો.

<u>નિયમ ૫૭. તોફાનો દબાવવા લશ્કરી મદદ માંગવા અંગેઃ–</u>

૧. હુલ્લડ દબાવી દેવા સીવીલ અધિકારીએ લશ્કરની સહાય માટે એપેન્ડીક્ષ–૧ ના નુમનામાં માંગણી મુકવી. જો કે લશ્કરની કામગીર ગોઠવણી વિ. સર્વ વિગત માટે તેની કોઈ જવાબદારી ન રહેતા મીલીટરી અધિકારીની જ રહેશે.
૨. લશ્કરી મદદ મેળવાય ત્યારે જન ઓફી. કમાન્ડીગને નાગરીક સત્તાવાળાને ઈચ્છા અને હેતુઓ શકય તેટલી જલ્દીથી જણાવવા
૩. લશ્કરી મદદ માટે સી.વી. હેડ કવા. ને ફરજોનો પ્રકાર અને સ્થળ અંગે જાણ કરવી. પણ સંખ્યાબળ રચના વિ. બારામાં સુચના કરવી નહી.
૪. ભારત સરકાર દ્વારા પ્રસિધ્ધ છેલ્લા આદેશો મુજબ સુપ્રી. ઓએ ૩૦ ઓકટોમ્બર ૧૯૩૦ ના એસ.ડી. ૪૮૩૨ હોમ ડીપા. ના પરીપત્રોનો અભ્યાસ કરવો.
૫. જયાં નિયમિત લશ્કરી ટુકડી અપુરતી સંખ્યામાં હોય ત્યાં ભારતીય સીમા દળના સભ્યોની મદદ માંગવી નહી પણ લશ્કરી ટુકડીઓની સંખ્યા પુરતી મેળવી શકે છે.
૬. માંગેલ લશ્કરી અને મદદ અને સુચના માટે આઈ.પજી.પી. સરકયુલર ૧૭ મે ૧૯૬૯ નો અભ્યાસ કરવો.
૭. મેજીસ્ટ્રેટ દ્વારા લશ્કરી મદદ મંગાઈ હોવા છતાં સ્વબચાવ વિના ગોળીબાર કે બળનો ઉપયોગ કરવો નહી.

<u>નિયમ ૫૮. તોફાની ટોળઓ સામે હથિયાર ધારી પોલીસ કે લશ્કર મુકી જાળવવાના સિધ્ધાંતોઃ–</u>

૧. મીલીટરી અને સશસ્ત્ર પોલીસને તોફાની ટોળાઓને દબાવી દેવા તેવી રીતે ન મુકવા જેથી તેમની નીકટના સંપર્કથી હાથોહાથ ની ઝપાઝપી, હથિયારો ખુચવાઈ જવા, સંખ્યાબળ માં પહોંચી વળવુ વિ. પ્રશ્નો ઉભા થાય.

૨. શકય હોય ત્યા સુધી લશ્કરી ટુકડી કે પોલીસને ટોળાની ફરતી કોર્ડન માટે ન મુકતા સામાન્ય પોલીસને જ મોકલવી તેમને વધારારૂપે નજીકના સ્થળે બીન હથિયારધારી પોલીસ સલામતી રીતે પાછળથી ખેંચી શકાય તે શીખવવું
૩. વચ્ચે કોર્ડન વિના તોફાની ટોળા સાથે સમગ્ર પોલીસ કે લશ્કરી ટુકડીઓ અતિ બીન સલામતી અને જોખમી છે કારણ કે અથડામણ થતાં કાં તો બીનજરૂરી ગોળીબાર કે ટુકડીની પીછેહઠના પરિણમે.
૪. દળોની ગેરહાજરીમાં મેજીસ્ટ્રેટે કાં પોલીસ કોડ પ્રકરણ–૯ ની જોગવાઈઓને આધીન રહી મીલટીર કમા કે.પો. ઓ. કમાન્ડીગ સાથે ગાઢ મસલત કર્યા બાદ આ સિધ્ધાંતો ને વળગી વર્તવુ.
૫. લશ્કરી દળોના સાથે રહેનાર મેજીસ્ટ્રેટ સ્પષ્ટપણે ઓળખાઈ રહે તે માટે કોણી પર ૨:૧:૨ ઉંચાઈનો ભુરા રંગનો 'એમ' અક્ષરધારી ૪ ઈંચ પહોળો લાલ રંગનો પટો બાંધવો.

નિયમ ૫૯. લો અને ઓર્ડર ડયુટીમાં હથિયારોના ઉપયોગમાં પ્રકારઃ–

સરકારશ્રીના નકકી કર્યા મુજબ પોલીસ દળ સામાન્ય લો અને ઓર્ડરની ફરજ દરમ્યાન ૪૧૦ મસ્કેટનો ઉપયોગ કરશે જયારે ૪૧૦ મસ્કેટ ઉપલબ્ધ ન હોય ત્યારે ૩૦૩ રાયફલ બોલ એમ્યુનેશન સાથે અથવા ભારત સરકારશ્રીના નકકી કરેલ કારતુસો વાપરશે.

નિયમ ૬૦. ગેરકાયદેસર મંડળીઓને વિખેરવા શસ્ત્રોના ઉપયોગ અંગેઃ–

૧. કાયદો અને વ્યવસ્થાની જાળવણી માટે શસ્ત્ર પોલીસ દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાય ત્યારે ચુસ્તપણે લશ્કરી ઢબે દરેક દળ હેડ કોન્સથી ઉપલી પાયરીના અધિકારીના કાબુ નીચે ને સીધી દેખરેખ નીચે મુકાશે. જયારે બીન હથિયારધારી પોલીસની ફરજો સશસ્ત્ર પોલીસને સોંપાય ત્યારે તેનો તેઓ શસ્ત્રો વિ. ના લાઠી કે બેટન સાથે કવાયત કરશે. બધા શસ્ત્રો યોગ્ય સ્થાને મુકાશે. જથ્થો કરાશે અને નિયત સામાન્ય પધ્ધતિ મુબ ગાર્ડ અને સંત્રીઓની ચોકી ગોઠવશે.
૨. ટોળા વિખેરવા જેવી કામગીરી માટે જયારે શસ્ત્રો અપાય ત્યારે સર્વ પ્રકારની પો. એ. પો. ૪૧૦ મસ્કેટ સાથે લઈ જવા આવા હેતુ માટે તે શ્રેષ્ઠ હથિયાર છે. સશસ્ત્ર ટોળાનો સામનો કરવા માટે ૩૦૩ રાયફલો નો ઉપયોગ જરૂરી બનશે. ૪૧૦ મસ્કેટના ફાયરીગના છેલ્લા ઉપાય રૂપે જ અને તદન આવશ્યક હોય તો જ આશરો લેવાવો જોઈએ. ફાયરીગ કરાય ત્યારે નિશાન નીચે તાકવું અને ટોળાના સૌથી તોફાની વિભાગ પ્રતિ તાકવું ટોળાથી વિખુટા પડેલા ટોળાના માથા તરફ ફાયર કરવો નહી. કોઈપણ સંજોગોમાં હવામાં ફાયરીગનો આશરો લેવો નહી.
૩. રાજય રીઝર્વ પોલીસ દળના હુલ્લડો દબાવવા સાથે લેવા માટે પેટા નિયમ–૮ મુજબ નીચેના પધ્ધતિને અનુસરવુ.
(અ) ડી.એસ.પી. જરૂરી ૪૧૦ મસ્કેટસ બોલ એમ્યુનીશન સાથે કામચલાઉ રીતે તેમને પુરા પાડવા.
(બ) જરૂર મુજબ પોલીસ સ્ટેશનના અને આઉટ પોલીસ સ્ટેશનના બીન હથિયારીધારી પોલીસ ને જો હેડ કવાર્ટરના વધારાના જથ્થામાંથી ૪૧૦ મસ્કેટસ પુરા પાડવા
(ક) રીઝર્વ પોલીસ ૩૦૩ રાયફલ વાપરતી હોય ૪૧૦ મસ્કેટસ પણ સારી રીતે વાપરી શકે.
૪. ગેરકાયદેસર મંડળીને વિખેરવા આવશ્યક બને ત્યારે મેજી. પો.સ્ટે. ના જવાબદાર અધિકારી પોતાની નીચે પો.ને શસ્ત્રોનો ઉપયોગનો આદેશ આપતા પહેલાં ટોળાને સ્પષ્ટ અને મોટેથી તે અંગેની ચેતવણી આપશે. અને પ્રથમ રાઉન્ડમાં બોલ એમ્યુનીશન વાપરશે. પણ બ્લેક કાર્ટીઝ નહી જે પળે જરૂરત ન રહે તેજ પળે ફાયરીગ તુર્ત જ બંધ કરવું મેજી. ની આ વહીવટી ફરજ હોઈ જીલ્લાનાં વડા વહીવટી વડાએ જ તે બજાવવી લશ્કર આ આજ્ઞાઓ અને ટેકનીલ ટર્મસથી અપરિચીત હોવાનો કારણે મેજી.હુલ્લડ વિ. પરિસ્થિતિમાં પોતાની આજ્ઞાઓ પોલીસ અધિકારીઓ દ્વારા પોલીસ દળને અને લશ્કરી દળને આપશે.
૫. મેળા ઉત્સવો માટે સશસ્ત્ર પોલીસ ટુકડીઓ મોકલાય ત્યારે તેમને બોલ એમ્યુ. આપવુ. આવા પ્રસંગે તોફાનનો ભય ઓછો હોય તેમણે પોતાના હથિયારો કોઈ અનુકુળ મધ્યસ્થ સ્થળે ગાર્ડનાં ચોકી પહેરા નીચે જથ્થામાં રાખવા અને બીન હથિયારી રહેવુ.
૬. અગાઉથી ભયંકર ઉશ્કેરાટ ભર્યા, વ્યસ્થિત યોજનાબધ્ધ, ખુબ તોફાની, વિરોધી, હુલ્લડગ્રસ્ત ટોળાને જયારે મકાનો બેંક વિ. પર હુલ્લડો કરતા હોય ત્યારે તેના ટોળાને ફાયરીગ વડે વિખેરી શકાતું નથી. આવો પ્રયત્ન નીચેના કારણોસર જોખમ વહોરવારૂપ છે.

(અ)ફાયરીંગની રેન્જ અતિ મર્યાદિત હોઈ ખાસ અસર થતી નથી.
(બ) વ્યકિતને રાઉન્ડ ફાયર કરવામાં લાગેલ સમય દરમ્યાન નજીક પહોંચી પોલીસ માટે ગભરાટ અને કામગીરીની નિષ્ફળતા સર્જી શકે છે.
(ક) ટોળાઓના નેતાઓને તારવી કાઢવાનું અશકય છે.
(ડ) અગાઉથી મર્યાદિત તોફાન કરનારને ફાયર બિન અસરકારક નિવડે છે. બલ્કે પોલીસ પર અવળી અસર પડે છે.
(ઈ) પોલીસ અધિકારીએ ઈ.પી.કો કલમ–૧૦૦ વડે બક્ષાયેલ રક્ષણ ને ભુલતાં તત્કાળ બુધ્ધિ પુર્વક નિર્ણય લેવાં જોઈએ.

૭. જાહેર સંમેલનોના સમયે બજાવવાની ફરજો બારામાં પોતાની નીચેના અધિકારીઓને અગાઉથી અને સ્પષ્ટપણે તેમની સત્તા ફરજો બજાવવાની કામગીરી બારામાં વિસ્તૃત ખ્યાલ માર્ગદર્શન અને તૈયારીની સુચનાઓ આપી દેવી જોઈએ.

૮. મુંબઈ માટે હોઈ નથી લીધેલ.

૯. ધાડપાડુ સાથે કામગીરી માટે સશસ્ત્ર પોલીસ ને ડીસ્ટ્રીકટ હેડ કવાર્ટર સાથે પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીએ માંગણી મુકી ૩૦૩ રાયફલો મેળવવી અને તેમને પુરી પાડવી અને કામગીરી પુર્ણ થયેલ તુર્તજ પરત કરવી.

<u>નિયમ ૬૧. અદાલતની તપાસ (મેજીસ્ટ્રેટ ઈન્કવાયરી) અંગે:–</u>

૧. ઈજા કે મૃત્યુ ન થાય તો પણ ગોળીબાર કરાય ત્યારે અચુકપણે અદાલતી તપાસ યોજવી જ જોઈએ ખાસ કરીને–
(અ)જુગાર દારૂ ગાળાનારઓ કે અન્ય ગંભીર ગુનેગારોની ધરપકડ વખતે સ્વબચાવ માટે ગોળીબાર થયો હોય.
(બ) તોફાની હડતાળીયા વિરૂધ્ધ સ્વબચાવમાં
(ક) તોફાની ટોળાઓ વિખેરવા ગોળીબાર કરાય ત્યારે

૨. જો ગોળીબાર ને પરિણામે કોઈને ઈજા કે મુત્યુ ન થાય તો આવી તપાસ જરૂરી નથી.
(અ) ધાડપાડુઓ રેલ્વે વેગન લુંટમાં સામનો કરે ત્યારે સ્વબચાવ માટે કરાયેલ ગોળીબારમાં
(બ) ગેરકાયદેસર દારૂગાળનારાના સામા ગોળીબારના સ્વબચાવમાં
(ક) પીધેલ તોફાનીઓ છરાબાજી કરે ત્યારે સ્વબચાવમાં અને
(ડ) ધાડપાડુઓ હાઈવે રોબર્સ નાસ્તા ફરતાં વિ. ગુનેગાર માટે થયેલ ગોળીબાર વખતે

<u>નિયમ ૬૨. હુલ્લડો અને તોફાનો દરમ્યાન વૈધકીય રાહત પુરી પાડવા અંગે.:–</u>

નાગરીક ધાંધલ ધમાલ અંગે પગલા લેવાની જવાબદારી ધરાવનાર અધિકારીઓએ આવા પ્રસંગેઓ ઘવાયેલને વૈધકિય રાહત શ્રેષ્ઠ રીતે પુરી પાડવાની અને તુર્તજ ઈસ્પતાલ પહોંચાડવાની ફરજો જાળવવી જોઈએ.

––––––xxxxx––––––

પ્રકરણ–૫
અટકાયતી પગલાં

નિયમ ૬૩. ગુના અને ગુનેગારોની નોંધ અંગે.:–

૧. ગુનાઓએ અસરકારક રીતે હલ કરી શકવા માટે દરેક પોલીસ સ્ટેશન વ્યકિતઓ અને સ્થાનો અંગે નીચે મુજબની વ્યવસ્થિત નોધોં જાળવશે.
(૧) ગ્રામ્ય માહિતી નોંધ –સ્ટેટીસ્ટીકસ
(૨) ગ્રામ્ય ગુના રજીસ્ટર
(૩) કન્વીકશન રજીસ્ટર
(૪) ગુનાઓ વિશેની નોંધ
(૫) હિસ્ટ્રીશીટર્સ
(૬) સર્વલન્સ રજીસ્ટર
(૭) પોલીસ સ્ટેશન કન્વીકશન રજીસ્ટર
(૮) નીચના ગુનેગારોનુ રજીસ્ટર
(અ) ૧ થી ૪ નંબરના રજીસ્ટર છુટા પુંઠામાં જરૂર મુજબ નવા પાના ઉમેરી શકાય તેમ દરેક ગામની માહિતી સાથે એક સાથે બાંધવા જયારે ૫ થી ૮ ના રજીસ્ટર સમગ્ર પોલીસ સ્ટેશન અંગે માહિતી ધરાવશે.
(બ) બૃહદ મુંબઈ અંગે હોઈ લીધેલ નથી.

૨. પેટા નિયમ–૧ નીચે આવતાં રજીસ્ટર પર કોન્ફીડેન્શ્યલ તેવી નોંધ કરવી. તે અતિ મહત્વના ડીકયુમેન્ટરૂપ ગણાય, હિસ્ટ્રીશીટર્સ અંગે ના પત્ર વ્યવહાર સ્ટેશન અધિકારીને પોતે સંભાળવો. કોન્ફીડેન્શયલ માં રવાનગી નોંધવી અને બીજા કોન્ફી. જેમ જ લખવા ગામમાં બનતા ગુનાઓની બધી નોંધ પોતાના હસ્તાક્ષરમાં ઈન્સ. કે હવાલો ધરાવતાં સબ ઈન્સ્પે. એ કરવી હિસ્ટ્રીશીટર્સ માં લખાણ પણ પોતે અથવા હેડ કોન્સ્ટેબલ દ્રારા કરવી પોતાની સહી અવશ્ય પણે કરવી.

નિયમ ૬૪. ગામડાની વિષદ માહિતી અંગેઃ– (સ્ટેટીસ્ટીકસ)

રજી. નો નમુનો એટલો સરળ અને સમજાય તેવો છે. એટલે તે માટે કોઈ નોંધ જરૂરી નથી.

નિયમ ૬૫. ગ્રામ્ય ગુના રજી. અને કન્વીશન રજી અંગેઃ–

૧. સીધા નોંધાય હોય અને ક્રિ.પ્રો.કો. ના કલમ–૨૦૨ નીચે મેજી દ્રારા રજુ કરાયેલ હોય તેવા સાચા કે ખોટા એપેન્ડીકસ–૫ ગુનાઓ વિશે જ નોંધ અને માહિતી ધરાવશે.

૨. એપેન્ડીકસ ના ભાગ–એ નીચે આવતાં ઈ.પી.કો. કલમ–૭૫ લાગુ પડે છે. એન તેના નીચે કામ ચલાવાયેલા વ્યકિત વિશે ગ્રામ કન્વી. રજી. માં નોંધ કરવી.

૩. પોતાના રહેણાંક સિવાયના તાલુક કે જીલ્લામાં વ્યકિત પર જયારે કામ ચલાવાય ત્યારે કામગીરીની ગ્રામ કન્વી. રજી. માં નોંધ માટે રહેઠાણના જીલ્લા કે તાલુકા ને જાણ કરવી. રજી. ના ખાનામાં કામગીરી ચલાવ્યાની તારીખ નીચે કામગીરી ચલાવનાર કોર્ટનું સ્થળ અને વર્ગ દર્શાવવા.

નિયમ ૬૬–૬૭. ગામડામાં ગુના અંગે નોંધઃ–

મહત્વના નાગરીક ઝઘડાઓ, તહેવાર અંગેના ઝઘડાઓ અને ગુનાનો તપાસ દરમ્યાન જાણવા મળેલ ઝગડાળું બાબતો વિ. સર્વ પ્રકારની ગુનાઓ તરફ દોરી જતી બાબતો અંગે (નોટીસ ઓન ક્રાઈમ ઈન વિલેજ) માં નોંધ દર્શાવવામાં આવશે.

નિયમ ૬૮. હિસ્ટ્રશીટ અંગેઃ–

૧. જેઓનાં નામ સર્વેલન્સ રજી. માં ચઢાવવામાં આવ્યા હોય તેઓને હિસ્ટ્રી શીટસ બોલાવવામાં આવે છે. બીજાઓનાં નહી.

૨. વ્યકિતઓનાં હિસ્ટ્રીશીટ અને સર્વેલન્સ રજી. માનો અનુક્રમાંક અપાય છે. અને પોતા દ્રારા જ ફાઈલ કરાય છે.

૩. કામ ચલાવાયેલ વ્યક્તિઓનું હિસ્ટ્રી શીટસ કામ ચલાવાય ત્યારે જ ખોલાય અને ગુનાની તાજી માહિતી દરમ્યાન જ જેલમાંથી છુટે ત્યાં સુધી ચાલુ રખાય છે. શીટ સાથે જે તે વ્યક્તિની આંગળાની છાપનો નુમનો પણ જોડવો.

૪. જેનાં માટે હિસ્ટ્રીશીટસ ખોલવાનો આદેશ મળ્યો હોય તેવી વ્યક્તિની મુકતી ધ્યાન બહાર ન રહે તે માટે ડી.એસ.પી. ચીફ ઓપરેટર દ્વારા જેલ સત્તાવાળાઓને તેની મુક્તિ અંગે અને સુચીત રહેઠાણ અંગેની જાણ તેની મુક્તિ સાથે પોતાને કરવાનું જણાવશે.

૫. મુક્તિની તારીખે જેલ સત્તાવાળાઓ દ્વારા સુચીત રહેઠાણના સ્થળે તપાસ યોજશે. પરિણામોની નોંધ શીટમાં કરાશે. વિશેષમાં વારંવાર તેની આજીવીકા સંબધી અને સંપર્કો, શંકાસ્પદ ગુનાઓ વિ. વિશે પણ શીટમાં નોંધવું

૬. જયારે ચાંપતી નજર નીચેની વ્યક્તિ રહેઠાણ છોડે ત્યારે તેની શકય વિવાદની જગ્યાએ અને હીલચાલ બારામાં અચુકપણે રોલ ભરવો જોઈએ. અને તપાસમાં પરિણામની હિસ્ટ્રીશીટમાં નોંધ કરવી જોઈએ. એક મહીનાથી વધારે સમયની ગેરહાજરી માટે પો. ગેઝેટસ માં પ્રસિધ્ધી કરાવવી અને ફીંગર પ્રિન્ટ બ્યુરો ગેરહાજરીમાં નોંધ માટે આંગળીના છાપની સ્લીપ મોકલવી ગામ છોડો યારે અને એ રોલ પરથી પકડી ન શકાય ત્યારે ફરી દેખાદે ત્યારે તેની ગેરહાજરીમાં વિશેષ માહિતી મેળવી તેની ખરાઈ બાદ તે અંગેની નોંધ હિસ્ટ્રીશીટમાં મુકવી.

૭. જીલ્લાના અને તેના વિભાગના હવાલામાંના એસ.પી., ડી.એસ.પી. કે. ડી.વાય.એસ.પી. એ પો. સ્પેશનની મુલાકાત દરમ્યાન હિસ્ટ્રી શીટોની બારીકાઈપુર્વક ચકાસણી કરવી. બરાબર જળવાય અને બીન જરૂરી ખુલ્લા ન રહે તે જોવુ.

૮. જેનુ હિસ્ટ્રીશીટ જળવાય તેનું મૃત્યુ થયે તેનુ નામ સર્વે રજી. માંથી કમી કરવા અને હિસ્ટ્રીશીટ નાશ કરવાના ઓડર્સ પો. સ્ટેશન અધિકારી એ તુરત જ મેળવી લેવા.

૯. (અ) હિસ્ટ્રીશીટવાળો વ્યક્તિ કયમ રીતે બીજા રાજયમાં રહેવા જાય ત્યારે પો. સ્ટે.નો હવાલો ધરાવતા અધિકારીએ ડી.એસ.પી. એ હિસ્ટ્રીશીટ મોકલવુ અને પછી તે ડી.એસ.પી. એ. અંગ્રેજી અનુવાદ સાથે ને તે રાજયના ડી.એસ.પી. ને જરૂરી પગલાં માટે મોકલશે.
(બી) હિસ્ટ્રીશીટવાળો પાકિસ્તાનના કોઈ પ્રાંતમાં હિજરત કરે ત્યારે યોગ્ય ગવર્નમેન્ટ ચેનલ દ્વારા આગળ પગલા માટે જે તે પ્રાંતની સરકારને જાણકારીના અભાવે પાકિસ્તાન સરકારના ગૃહખાતાને મોકલી આપશે. તેવી જ રીતે ત્યાંથી ભારતમાં હિજરત કરવા ત્યાંની સરકાર દ્વારા રેકોર્ડ મેળવશે.

નિયમ ૬૯. શંકાસ્પદ ગામડાઓની વિઝીટનુ રજીસ્ટર(વિલેજ ક્રાઈમ નોટબુક)

૧. આ રજી. નં. ૧૦૨ સી (ટી) મુજબ રહેશે. (૨) ફોર્મમાં દર્શાવ્યા મુજબ શંકાસ્પદ મુલાકાતીઓની રજી. માં નોંધ કરવી જો એ રોલને લગતી નોંધ અને માહિતી પત્રકની નોંધ કલમ–૬ માં કરવી. અને જો તે નમળે તો પોલીસ ઈન્સ્પેશ. અથવા પોલીસ સબ ઈન્સે. ને બી રોલ મોકલવા અને તેની નોંધ કલમ–૭ માં કરવી એટલે કે ગામના શંકાસ્પદ મુલાકાતીઓની એ રોલ અને બી રોલની નોંધ અનુક્રમ મુજબ આ રજીસ્ટરમાં રહેશે.

નિયમ ૭૦. હિસ્ટ્રીશીટ ઓફ વિલેજઃ–

આ રજી. ફોર્મ નં. પી. એમ. ૧૦૨ (૧) મુજબ રહેશે. (૨) આ રજી. માં એવા ગુનેગારોની નોંધ રહેશે કે જેઓ વ્યક્તિગત તથા અન્ય હિસ્ટ્રીશીટ ગુનેગારો અને તેજ ગામ અથવા બીજા ગામના રહીશ સાથે ગુનાખોરો અથવા શંકાસ્પદ હીલચાલ કરતા હોય કે, જેની માહિતી પોલીસ માટે ઉપયોગી હોય.

નિયમ ૭૧. હિસ્ટ્રીશીટ અને તેની ફાઈલની અનુક્રમણિકાઃ–

૧. ડી.એસ.પી. અને એસ.ડી.ઓ. પોતાના કાર્યાલયના પોલીસ સ્ટેશનનો સર્વ રજીસ્ટર ઓની નકલ જાળવશે. જે હિસ્ટ્રીશીટરો માટે અનુક્રણિકા રૂપે બનશે.

૨. ક્રિ.પો.કો. કલ–૩૫૬ જેઓને રહેઠાંણની જાણ કરવાની જોગવાઈ હોય અને બોમ્બે હેબીચ્યુઅલ ઓફેન્ડર્સ એકટ–૧૯૫૯ ક્રિ.પો.કો. કલમ–૪૦૧ તળે શરતી છુટકારો કે ફર્લા મંજૂર કરાયેલ સર્વ તેમજ જેને ડી.એસ.પી. જરૂરી લેખે તેઓના નામોની યાદી સર્વ રજી. માં કરશે.

૩. ખાસ કરીને તો ઘરફોડ, લુંટ કે ધાડ મિલ્કત ખોટા સિકકા જાલી નોટ છાપનાર રેલ્વેને ધંધાદારી ઠગો અને ક્રિ.પો. કો. કલમ–૧૧૦ નીચે આવરી શકાતાં નકકી થઈ ગયો હોય તેવા બાકી ગુનેગારોની

જેલ મુકિત વખતે જેલને ઈન્સ્પેકટર જનરલ આઈ.જી. પી. ને જાણ કરશે. પરીણામે નીચેના કિસ્સાઓમાં સિવાય પોલીસ બાળ ગુનેગારો પરના સખ્ત જાપ્તો ઉઠાવી લેશે.

(૧) ગુનાહીત વાતાવરણમાં ઉછરાયેલા અને ચોરી જેવા ગુનાઓથી ટેવાયેલ બાળગુનેગારો માટે

(૨) જયારે નામચીન ગુનેગાર વચ્ચે વસવાટ કરે કે, સંપર્ક વધારે ત્યારે આ જાપ્તા માટે સબ ઈન્સપે. થી નીચેની કક્ષાના અધિકારીઓનું ઉપયોગ ન કરવો

૪. બોરસ્ટલ શાળાઓમાંથી છુટા થયેલા છોકરાઓ પ્રોબેશન ઓફી. કે અન્ય સત્તાધીશની દેખરેખ નીચે રહે છે. અને જયાં સુધી પ્રમાણિકતા જાળવી સતત ગુજારો કરે ત્યાં સુધી તેમને કોઈ દખલ કે જાપ્તો રાખવો નહી તેના વિશે કાંઈ માહિતી મેળવવા માટે તેની સીધી પુછપરછ ન કરતાં બોરસ્ટલ શાળાના વહીવટકર્તાઓ પાસેથી મેળવવી ગુનો કરે તો અને ત્યારે સીધી તપાસ કે દખલ કરી શકાય

૫. જીલ્લાના તહોમતદારોને સજા થાય ત્યારે તે જીલ્લાના ડી.એસ.પી. કે એસ.પી. તેના પર જાપ્તો રાખવાના આદેશ જારી કરશે. અને હિસ્ટ્રીશીટ ખોલવા અનુ સર્વે રજી. માં નોંધ કરવા જણાવશે. અન્ય જીલ્લાના તહોમતદારોને હિસ્ટ્રીશીટ બનાવી રહેઠાણના જીલ્લાને મોકલશે.

૬. સર્વ રજી. માં સમાવેશ ન કરાયા સિવાય કોઈપણ સર્વેલન્સ (જાપ્તો) રખાય નહી નીચેના માર્ગદર્શન મુજબ ડી.એસ.પી. પોતાની બુધ્ધી અને નિર્ણય શકિત વાપરી જાપ્તો રાખી શકશે.

(૧) ઘરફોડની ટેવવાળા પર ચાંપતી નજર મહત્વની લેખાય.

(૨) ત્રણ સજાઓ પામેલા જેમાની એક ઘરફોડી હોય અને અઠવાડીયે ઓછામાં ઓછા ૩ અને તેમાં વધુ રાત્રી દરમ્યાન ની મુલાકાત લેવી.

(૩). જીલ્લા વાર ગુનાઓના મહત્વ અને જાપ્તામાં ફેરફાર રહેશે.

(૪) જાપ્તા નીચે પુરતી કાળજી અને વિચારણા બાદજ ~~શક્ય~~ તેટલી ઓછામાં ઓછી વ્યકિતઓને જ રાખવી

(૫) ગુનો અટકાવવા તેમજ ગુનેગારને સુધારણાના ઉદેશથી દેખરેખ નીચેના સ્થળે રોજગારી મેળવે તેવા પ્રયત્નો પણ કરવા.

૭. પોતાની હદમાં આવતાં દેખરેખ નીચેના સર્વેની માહિતી પોલીસ સ્ટેશન રજી. માંથી સાચા ઉતારા લઈ આઉટ પોષ્ટ સર્વે રજી. જાળવશે. જયારે કોઈ નવી નોંધ કે ફેરફાર કરાય ત્યારે તે રજી. ના તે ફેરફારની જાણ સબંધીત આઉટ પોષ્ટને કરવી. તેવી જે રીતે તે અધિકારી વિલેજ પોલીસને જાપ્તો રાખવા માટેની અને હિલચાલ નોંધવાની વ્યકિતઓની યાદી જે તે વિસ્તાર પુરતી પુરી પાડશે.

૮. ગામડાની આવી વ્યકિતને ગેરહાજરી વખતે જયાં સજા થઈ હોય ત્યાં જવાની શકયતાને ઘ્યાનમાં લઈ ડી.એસ.પી. જે તે જીલ્લાઓને જાણ કરશે.

૯. કેટલાક સમય માટે સર્વે રજી. ઉપર નામ રાખવું તે બાબતમાં ચુસ્ત નિયમોના અભાવે જે તે રહેઠાણ જાળવવાની ક્રિ.પ્રો. કો. કલમ–૫૬૫ બોમ્બે પોલીસ એકટ ૧૯૫૯ અને ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૪૦૧ નીચે શરતી છુટકારો મેળવનારઓના નામો હોય કે મેજી. દ્રારા નિયત હોય તેવા સમય માટે જાળવવા ત્યારબાદ ડી.એસ.પી. કે. એસ.ડી.પી. ના નિર્ણય મુજબ તેને ચાલુ રાખવા કે દુર કરવા ? સજા પામેલાના કિસ્સામાં જેલ મુકિત બાદ તેનો વધુમાં વધુ બે વર્ષીથી વધુ ન રાખવો પછી ડીમેન્ટ ફાઈલમાં નામ ફેરવવુ જો વર્ષો સુધી ગેરવર્તણુંક ન જોવાય તો નામ જુદી જુદી ફાઈલ પરથી દુર કરવુ અને રૂટિન તપાસ પણ બંધ કરવી અન્યથા કિસ્સામાં ડી.એસ.પી. કે એસ.ડી.પી. ઓ. પોતાની યોગ્ય લાગે ત્યાં સુધી દેખરેખ રાખી શકશે.

૧૦. જેની હિલચાલ પરની દેખરેખ ગુનો અટકાવવામાં અને શોધવામાં મદદરૂપ નીવડે તેમ તેવા નામો સર્વ પ્રકારનો ન નોંધાય તે ડી.એસ.પી. અને સબ ડીવીઝન અધિકારીએ ખાસ જોવું આ માટે પોલીસ સ્ટેશનના નિરીક્ષણ માટે ખાસ ચોકસાઈ કરવી અને પોલીસ પટેલ કે આઉટ પોષ્ટ અને પોલીસ સ્ટેશનનો હવાલો ધરાવતાં અધિકારી સાથે સલાહ અને વિચારણા બાદ યોગ્ય લાગે તેવા નામો સર્વે રજી. માંથી કમી કરવા.

<u>નિયમ ૭૨. ખરાબ ચાલચલગત વાળાના (એ) અને (બી) રોલ ભરવા અંગે.–:</u>

૧. ખરાબ ચાલચલગત વાળા પુરતા નિયંત્રણ માટે તેમનો પીછો અને તેમના વર્તન પર ચોકી પહેરો જરૂરી છે. આ સિધ્ધ કરવા એ અને બી નો મુકત ઉપયોગ કરવો એ રોલ દેખરેખ નીચેની વ્યકિતઓ

માટે અને બી રોલ જેનો ગુનાહિત ઈતિહાસ છે તેવા શંકાશીલ અજાણી કે બહારની વ્યકિતઓ માટે ઉપયોગમાં લેવો ખાસ ધરપકડ કરાય ત્યારે બી રોલ લેવાથી સમય અને મહેનત બચે છે.

૨. સર્વે રજી. પર નામવાળી ખરાબ ચાલચલગતવાળી વ્યકિત ઘર છોડે ત્યારે તે અંગેની સંભવિત રહેઠાણનો જો ખ્યાલ હોય તો તે બાબતની ગામના વડાએ પોલીસ સ્ટેશનને તુર્તજ જાણ કરવી.

૩. પોલીસ સ્ટેશનના હવાલાના અધિકારી 'બેડ કેરેકટર રોલ' ફોર્મ એ તુરત ભરી હાથોહાથ ટપાલથી શકય તેટલો ત્વરીત રીતે આવી વ્યકિત ગયેલી હોય તેવા શક સ્થાનોના પોલીસ સ્ટેશનના અધિકારીને મોકલી આપશે. સ્થાનની જાણકારીની અભાવે શકય હોય તો બધા પો.સ્ટે. ને રોલ ની કોપી મોકલેશે.

૪. આવી બધી વ્યકિત ઘર છોડી મુંબઈ જાય ત્યારે અંગ્રેજીમાં ભરેલ ફોર્મ 'એ' તેના અંગેની વિસ્તૃત માહિતી અને તેના સંબંધીત મિત્રો વિ. ના સરનામા વિશેની માહિતી સાથે પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીએ ત્યાં પો.કમી. ને મોકલવી.

૫. રોલ મેળવનાર અધિકારીએ તે મળ્યા અંગેની પહોંચ તુર્તજ મોકલવી અને આગમનની સમય, તારીખ જેની સાથે હશે તેનુ નામ, સરનામુ વિ. અગે તપાસ કરવી પણ જો એકાદ અઠવાડીયાના અંતે જો તેનો પત્તો ન મળે તો રોલ પાછળ તે વિશે જરૂરી નોંધ કરી રોલને મુળ પો.સ્ટે. પ્રતિ પરત કરવો.

૬. આ જાતિને કાર્યવાહી પોતાના વિસ્તારમાંથી ઘર કે અન્ય સ્થળે જનાર ખરાબ ચાલચલગત વાળા માટે યોજવી તેના નોંધણી સિવાયના સ્થળે જનાર માટે પણ આ રીત અખ્યાર કરવી.

૭. જયારે પોલીસ પટેલના જાણવામાં શંકમંદ અજાણી વ્યકિતનું આગમન આવે ત્યારે તેની રહેણાંક પુર્વ ઈતિહાસ વિ. ની ઝીણવટ ભરી પુછપરછ કરવી. પ્રાપ્ત બધી માહિતી વિના વિલંબે પો.સ્ટે. ને મોકલવી.

૮. આવી માહિતી મળ્યે પોલીસ અધિકારી જે સ્થાનમાં આગંતુક રહેઠાણ જણાવે તેના પોલીસ સ્ટેશનને તેનુ બેડ કેરેકટ રોલ ફોર્મ 'બી' ભરી પહોંચાડવુ.

૯. આવો રોલ તે વ્યકિતની જરૂરી સંપુર્ણ માહિતીની નોંધ કરી રહેણાંક પોલીસ સ્ટેશને તેને પરત કરવું આવા સંજોગોમાં વ્યકિતની ઓળખ માટેના ઈશ્યુ કરનાર અધિકારીએ પગલાં યોજવા અને શકય હોય ત્યાં સુધી ઓળખ મેળવી લેવી.

૧૦. બીજા રાજય કે જીલ્લામાં રોલ મોકલાય અને જુદી ભાષા હોય તો રોલ અંગ્રેજીમાં ભરીને મોકલવો.

<u>નિયમ ૭૩. પોલીસ સ્ટેશન જનરલ કન્વીકશન રજીસ્ટર:–</u>

આ રજી. પોલીસમાં સીધા જાહેર થયેલા તેમજ બો.ક્રિ. પોલીસ કોડ કલમ–૨૦૨ મુજબ તપાસ થવા મોકલેલ કોગ્ની. ગુનાઓ માટે સજા પામેલાની સંપુર્ણ નોંધ ધરાવે છે. ઉપરાંત એક પો.સ્ટે. ની હદમાં રહેતાં અન્ય પો.સ્ટે.ની હદમાં ગુના કરનાર સજા પામેલાના નામ પણ દાખલ કરાય છે. રેલ્વે પોલીસ કન્વે. રજી. માં રેલ્વે એકટ –૧૧૯,૧૨૦ મુજબ ના ગુના થયેલ કામના દાખલા નોધાવવા જરૂરી નથી. તે રજી. ની કોલમ–૭ નિરીક્ષણ વખતે ચોકસાઈ થી અને થયેલી સજા અંગે જરૂરી યોગ્ય નોંધ કરી છે. તે જોવુ.

<u>નિયમ ૭૪.નામીચા ગુનેગારોનુ રજીસ્ટર:–</u>

૧. આવુ રજી. કે ગુના પ્રતિ પાછા વળવાની શકયતા વાળાનું યાદી રજી. છે. જો કે તેમાંના બધાજ સર્વે રજી. ની યાદીમાં નામ ન પણ ધરાવે

૨. નીચે પ્રકારના ગુના કરનારાઓ માટે આ રજી. રખાવુ જોઈએ.

(૧) ઘરફોડી કરનાર
(૨) ચોરી કરનાર
(૩) લુંટારા
(૪) ધાડપાડુઓ
(૫) અન્ય પરચૂરણ

કોઈ ચોકકસ જીલ્લામાં ધમાલ ધાંધલ કરવી, જાલી નોટ કે સિકકા બનાવવા, ચોરેલ મિલ્કત ધરાવવી વિ. છેતરપીડી જેવા ગુનાઓ માટે વધારાના પ્રકારની અરજીમાં નોંધ કરી શકાય.

૩. ઘરફોડી, લુંટ, ધાડ, ચોરેલી મિલ્કત મેળવવી, જાલી નોટ અને સિક્કા બનાવવા, રેલ્વે મુસાફરો પાસેથી ચોરી ક્રિ.પ્રો. કો. કલમ–૧૧૦ અને બોમ્બે હેબી. ઓફ એક્ટ–૧૯૫૯ ની કલમ–૩ અન્વયે ત્રણવાર ચોરી માટે સજા પામેલ આપોઆપ રહેઠાંણના પો.સ્ટે. ના ગુના રજી. માં અપાયેલ આ રજી. માં પણ આવશે. ચોરો માટે ત્રણ કરતાં ઓછી વખત સજા પામેલાના નામ પણ વ્યકિતગત કેસના ગુણદોષ મુજબ સંજોગો જોઈ આ રજી. માં સમાવી શકાય. સજા પડે ત્યારે નોંધ કરાય અને ત્યાર પછીની સજા માટે નવી નોંધ પો.સ્ટે. ના રજી. અને સજાના સ્થાનના રજી. માં પણ કરાવી જોઈએ. ડી.એસ.પી. અને એસ.પી.એ સજા પામેલાઓ કે બીજા ગુનાઓ કરનારા નામ આ અરજીમાં ઉમેરી શકે છે.

૪. સક્રિય કે શકયપણે સક્રિય ગુનેગારો અંગેનું રેકર્ડ બની રહે તે હેતુથી ખુબ કાળજી પુર્વક અને જરૂરી નોંધ આ રજી.માં કરાવવી જોઈએ. અને છેલ્લે જેલ મુકિતની તારીખથી પાંચ વર્ષ કે નોંધની તારીખથી ાેકઈ ગુનો ન કર્યો હોય તેવાઓના નામ દુર કરવા જોઈએ.

<u>નિયમ ૭૫. દારૂબંધી અંગેનાઓ વિશે અલગ રજીસ્ટરની જાળવણી અંગે.:–</u>

દરેક પો.સ્ટે.એ એ નીચેની બાબતો અંગે દારૂબંધી એકટ નીચે. આવતાં નીચે પ્રમાણેની બાબતો અંગેના ગુનાઓ પર સજા પામેલ માટે બે અલગ રજી. જાણાતી ગુનેગારોનું રજી. અને સર્વે રજી. જાળવવા જોઈએ. તેવી જ રીતે દારૂબંધી અંગેના નીચેના પ્રકારના ગુનાઓ આચરનારઓના નામ ધરાવતું જનરલ કન્વી. ૨ અલગ રજી. પણ જાળવવું જોઈએ.

૧. ભઠીઓ અને દારૂ ગાળવાના અને બનાવવાના સાધનો વિ.વેચનારાઓ
૨. દારૂ અને માદક દવાઓની હેરાફેરી કરનારાઓ
૩. બોમ્બે પ્રો.હી. એકટ–૯૧ નીચે જેની જામીન ગીરીઓ લેવાયેલ હોય.
૪. બોમ્બે પ્રોહી. એકટ કલમ–૫૭ (બ) નીચે સજા પામેલા

<u>નિયમ ૭૬. ચેકીગ ઓફ ઘી વિલેજ ક્રાઈમ રીપોર્ટઃ–</u>

૧. પોલીસ ગુનેગારો–બદલચનો ઉપર ચાંપતુ નિરીક્ષણ રાખે તે હેતુ પાર પાડવાનો ક્રાઈમ રેકોર્ડનો ઉદેશ છે. તે સિધ્ધ કરવા આવા રજી. માં નોંધ ખુબ કાળજીપુર્વક કરવી, આઉટ પોષ્ટ, પો. સ્ટેશન અને જીલ્લા રજી. માની નોંધ સાથે તેની ખરાઈ ચકાસણી કરવી.

૨. જો જરૂરી બને તો પોલીસ સુપ્રી. કે એસ.ડી.ઓ. એ દેખરેખ નીચેની વ્યકિતઓ બારામાં રજી. માંથી નહી પણ જાત રૂબરૂ તપાસ ઓળખ વિ. દ્રારા કોન્સ. કે હેડ. કોન્સ. દ્રારા આવી વ્યકિતઓ કેટલી ઓળખ અને માહિતી ધરાવે છે તે ચકાસી તે નીચેનાં માણસો રૂબરૂ આવવા ઈચ્છે છે. અને નામ કમી કરાવવા અરજ કરે તો યોગ્ય નિર્ણય પણ લઈ શકે.

<u>નિયમ ૭૭. પો. સર્વે નીચે શરતી કરારો નીચે મુકિત પામેલ કેદીઓ અંગેઃ–</u>

૧. ઘણા લાંબા સમય માટે સજા ભોગવનારાને કાયમ માટે મુકિત અપાય અને તે પોલીસ દેખરેખની શરતે હોય તો દરેક કિસ્સાઓ ગુણવત્તા અનુસાર પોલીસ દેખરેખની ઓછામાં ઓછી મુદત ત્રણ વર્ષ માટે અને વધુમાં વધુ ૧૦ વર્ષ કે આજીવન પણ રાખી શકાય લાંબી સજા ભોગવતાં કેદીઓની શરતી અપરીપકવ છુટકારાની ભલામણ કરનાર સુપ્રી. એ આ ઘ્યાનમાં રાખવું શરતી દેખરેખ હેઠળ છુટકારો મેળવનાર માટે અઠવાડીયામાં પોલીસ સમક્ષ હાજરી પુરાવવાનું ઠરાવાયેલુ છે. તેની જેલ આવેલી હોય તેમજ રહેઠાણ આવેલુ હોય તે હદના પો.સુપ્રી. ને શરતી છુટકારા માટેની શરતો અને સાથે સરકારી મંજુરી ની ઠરાવની નકલો મોકલવી.

૨. કેદી ફર્લો પર છુટનાર હોય ત્યારે જેલ સત્તાવાળઓએ જયાં તે ફર્લો સમય ગાળનાર હોય તે જીલ્લાના પો.સુપ્રી. ને રીવીઝન રીપોર્ટની નકલ બનશે ત્યાં સુધી એડવાન્સ (અગાઉથી) મોકલશે.

<u>નિયમ ૭૮. રહેઠાંણની જાણ કરવાનું જણાવાયેલ ઈસમો અંગેઃ–</u>

ક્રિ.પો.કો. કલમ–૩૫૬ કલમ–૧ સાથે સંબધીત અને બોમ્બે ઓફ એકટ કલમ–૧૯૫ અન્વયે રહેઠાંણ તેમાં ફેરફાર ત્યાંથી ગેરહાજરી અંગે જાણ કરવા જણાવાયેલ ઈસમો અંગેના નિયમો એપેન્ડીક્ષ–૭ માંથી મળશે.

<u>નિયમ ૭૯. જુના ગુનેગારોની ઓળખ બાબતઃ–</u>

જુના કેદીઓની ઓળખ કરી શકાય તે માટે સુપ્રી. પોલીસ સુપ્રી. દ્રારા મોકલાયેલ પોલીસ અધિકારીને કેદીઓની અઠવાડીક પરેડના એક દિવસ અગાઉ જેલ ઓફિસમાં પ્રવેશ આપશે. દાખલ રજી. અને

મુક્તિ ડાયરી જોવા માટે આમાંથી આગલા સપ્તાહે દાખલ થયેલાઓની પછીના હપ્તાએ છુટનારાઓની હજુ અણઓળખાયેલ કેદીઓનો તેની ઓળખ પરેડ કરવાની છે. ૨૦ થી વધુ નહી તેવી ચુંટેલી પોલીસ ટુંકડી તેની પરેડ કરશે. તે ટુકડીને આ કેદીઓ સાથે ઓળખવિધિ માટે જરૂરી ન હોય તેવા કોઈ સંપર્ક સાધવા દેવાશે નહી સુપ્રી. પોલીસ કયા દિવસે અને સમયે ઓળખ પરેડ યોજનાર છે. તેની જાણ કરશે. ઈ.પી.કો. ની કલમો ૩૨૮ થી ૩૬૯ મુજબના ગુનાઓ માટેના તેમજ પ્રકરણ ૧૨–૧૬ અને ૧૭–૧૮ મુજબ સજા પામેલા અને અંડર ટ્રાયલ કેદીઓની જ ઓળખ પરેડ યોજવી. સ્ત્રી કેદીઓની પોલીસ માટે ઓળખ પરેડ ન યોજવી.

નિયમ ૮૦. ટેવાયેલા ગુનેગારોની ઓળખ બાબત.:–

૧. દરેક જેલમાં આ પ્રકારના ગુનેગારોની ઓળખ વિશેની નોંધ રાખવી

૨. (અ)જેલ સત્તાવાળાઓએ જેમને એક વર્ષ કે વધુ સમયની સજા ભોગવી હોય અને પછીના આવતા માસમાં મુક્તિ પામનાર હોય તેવા ટેવાયેલા ગુનેગારો વિશે જેલ ફોર્મ ૮૨ માં નોંધ ભરી દર માસની ૨૦ મી તારીખે મુક્તિના ત્યારબાદના સ્થળના પોલીસ સુપ્રી. ને સીધુ જ મોકલી આપવુ. રેલ્વે પરના ગુનેગારો માટે વધારામાં રેલ્વે સુપ્રી. ને મોકલવું.

(બ) નીચે મુજબના કેદીઓની મુક્તિની જાણ જેલ સુપ્રી. એ કરવી.

(૧) ટેવાયેલા ગુનેગારો.

(૨) ઈ.પી.કો. પ્રકરણ–૬ અને ૧૨ નીચેના ગુનાઓ માટે એક વર્ષ કે તેથી વધુ સમય સજા પામેલા કેદીઓ માટે તથા

(૩) ઈ.પી.કો. પ્રકરણ–૧૮ મુજબ અને હથિયારધારા નીચે સજા પામેલ કેદીઓ માટે

(ક) સત્તાઓ દ્વારા મુક્તિ પામનાર કેદીઓ અંગેની માહિતી મેળવવા દરરોજ જેલ પર જવાની જે પોલીસને ફરજ સોંપાય તેને પુરેપુરી સગવડતા આપવી જોઈએ.

નિયમ ૮૧. પોલીસ સબ ઈન્સ્પેકટર ગામડાના વિઝીટેશન અંગે.:–

૧. ગ્રામ્ય પોલીસ સ્ટેશનનો હવાલો ધરાવનાર સબ ઈન્સ્પેકટરએ હેડ.કવા. બહારના હદ વિસ્તારમાં માસ દરમ્યાન ૮ થી ૧૦ મુકામો ગ્રામ ફેરણી માટે (નિરીક્ષણ સિવાય) યોજવા. પ્રવાસ પધ્ધતિસર અને એકજ દિવસમાં ગામડાઓને આવરે તેમ પુરતો સમય આપી અને જરૂરી બધી માહિતી અને માર્ગદર્શન આપી યોજવા વર્ષ દરમ્યાન દરેક ગામડાઓની ઓછામાં ઓછી એક અને અગત્યના માટે વધુ મુલાકાતો પણ યોજવી.

૨. ગામડાઓને ત્રણ વિભાગમાં વહેચવા

(૧) 'એ' વિભાગના વધુ અગત્યના

(૨) 'બી' વિભાગના ઓછા મહત્વના અને

(૩) 'સી' વિભાગને તદન ઉજજડ ગામડા 'એ' પ્રકારના વર્ષમાં બે વખત અને 'બી' પ્રકારના ઓછામાં ઓછા એક વખત મુલાકાત લેવી. આ ગણત્રીએ વર્ષ દરમ્યાન થનારી મુલાકાતોને માસિક સરખા હિસ્સામાં વહેચી નાખવી અને તેમાં ફેરફાર કરવો પડે તો સરેરાશ જાળવી લેવી. આમ સમગ્ર ઈન્સ્પેકશન પધ્ધતિસર યોજવુ ને છેલ્લા માસોમાં ભરાવો ન થાય તે જોવું

૩. વર્ષની શરૂઆતમાંજ દર માસની પ્રવાસ કાર્યક્રમની રૂપરેખા બનાવી લઈ તેની નકલો ડી.એસ.પી. અને સબ ડી.પી.ઓ. ને આપવી. રીડર ઈન્સ્પેકટરની ડાયરી મુલાકાતની તારીખ નોધશે. અને વર્ષાન્ત પુર્વ અમલની ખાત્રી કરશે.

નિયમ ૮૨. વિલેજ પેટ્રોલીગ:–

નીચેની પધ્ધતિએ બધા જીલ્લાઓના ગામડાઓનું પેટ્રોલીગ એકસરખી રીતે કરાવવું જોઈએ.

૧. પોલીસ સ્ટેશન નીચેના બધા ગામડાઓના ત્રણ વર્ગો પાડવા (૧)વર્ગ 'એ' અગત્યના (૨) વર્ગ 'બી' ઓછા અગત્યના ગામડા (૩) વર્ગ 'સી' ઉજજડ ગામડા તેમજ ગામડાઓને અનુકુળ બીટસોમાં વહેચી પેટ્રોલીગ માટે હેડ કોન્સ્ટેબલને ફાળવવુ 'એ' પ્રકારના ગામડાની દર માસે 'બી' પ્રકારના માટે ત્રણ માસે અને 'સી' પ્રકારના ગામડા માટે છ માસે એક વાર મુલાકાત અને મુકામ રાખવા હેડ કોન્સ્ટેબલ ન હોય ત્યાં બીટનો હવાલો સીનીયર કોન્સ્ટેબલ સંભાળશે. 'એ' પ્રકારના ગામ ખાતેનો મુકામ મહત્વ મુજબ એક કરતાં વધુ દિવસ પણ લંબાવી શકાય ગામ પાસે ઘણા પરાઓ હોય તો એકજ દિવસે વધુમાં વધુ ચારની વિઝીટ કરવી. વિઝીટ માટે પરાઓના ગામડાઓ જેમ 'એ', 'બી'

અને 'સી' પ્રકારના વર્ગો પાડવા મુલાકાતો લાંબી પણ વ્યવસ્થિત યોજવી ઔપચારીક ઉડતી મુલાકાતોથી દુર રહેવુ.

૨. દરેક પેટ્રોલ પોલીસ પોતાનાં બીટમાં પંદર દિવસનો દર માસે મુકામ કરશે. પાંચ દિવસો હેરફેરમાં ગાળી અને બાકીના પંદર પો.સ્ટે. કે આઉટ પોષ્ટ ખાતે રહેશે.

૩. મુલાકાતો અને મુકામો દરમ્યાન દરેક પેટ્રોલ પોલીસ પટેલો ધનવાન, ગરીબ, હોટલ ચલાવનારાઓ, ખેતી કરનારાઓ પાસેથી નીચે પ્રકારની માહિતી તપાસશે.

(અ) ખેતરો, મંદિર, મસ્જીદ, ચર્ચ, ધર્મશાળાઓ અને ખાસ કરી સાધુઓ સંન્યાસીઓ તરીકે ભટકતાં દેખાતાઓ વિશે કારણ કે, આવા લોકો બાહોશ ધંધાદારી ગુનેગારો હોય છે.

(બ) જેલમાંથી તાજા છુટેલા અને દેખરેખ નીચેના તથા ટેવાયેલા ગુનેગારોની વર્તણુંક

(ક) જમીન, દેવળો, સરઘસો,તહેવારો, સ્ત્રીઓ, ધાર્મિક અને નાતજાતના ઝઘડા, પથ્થર ફેકવા વિ. કારણની વિરોધી લાગણીઓ કે ઉશ્કેરાટ બાબતમાં

(ડ) આ બાબત હૂલ્લડો, ખોટી ફરીયાદી કે બીજા ગુનાઓ કે વ્યાખ્યાઅ , રાજકીય પ્રકારના સમેલનો અને શંકમય બેઠકો બારામાં

(ઈ) ગામની સામાન્ય તંદુરસ્તી અને સ્વચ્છતા અને રખડાતા કુતરાઓ બારામાં

(એફ) ભટકતી ગુનાહિત ટોળીઓની હિલચાલ બારામાં

(જી) બીન નોંધાયેલ ગંભીર અકસ્માતો, શંકાસ્પદ મૃત્યુ કે તાજા ગુનાઓ બારામાં પકડાયેલ નોંધાયેલ ગુનાઓને પકડી પાડવામાં મદદરૂપ થવામાં

(એચ) તાજા જન્મેલા અને મરેલાઓની તે અંગે રજી. પરની એન્ટ્રીઓની ખરાઈ તપાસવામાં

(આઈ) પ્રથમ દ્રષ્ટિએ ઉપયોગી કોઈપણ બાબત અંગે.

૪. પેટ્રોલ પોલીસમેનએ તપાસવું કે પોલીસ પટેલ પોતાની મળી ગઈ.

(અ) ઈન્સ્પેકટર ફોરધી ગાઈડન્સ ઓફ પોલીસ પટેલ, ધી ફ્રન્ટ ઈન્ફોર્મેશન બુક અને ભટકતી ટોળીઓનું રજી. ધરાવે છે કે નહીં, અને

(બ) બુક અને રજી. લખવા સુચનાઓનો અમલ અને લખવાની પધ્ધતિ વારંવાર સમજાવવી.

૫. નિયમ–૬૭ અને ૬૮ મુજબના દેખરેખ નીચેના હિસ્ટ્રીશીટર્સના નામો ઉપરાંત ૧૯૫૯ના હેબી ઓફ એકટ નીચેના ટેવાયેલા ગુનેગારોના નામ બધા આઉટ પોસ્ટ. હેડ કોન્સ્ટેબલ કે જે તે ગામડાઓનાં પોલીસ પટેલોને આપવામાં આવશે. આ માહિની પેટ્રોલ પો. મેનને. પેટા રૂલ–૭ મુજબના નિયત સ્ટેટમેન્ટો બનાવવામાં ઉપયોગી બનશે. પોલીસ સ્ટેશનના સીધા નીચેના બીટનો હવાલો ધરાવનાર આવી માહિતી પોલીસ સ્ટેશનના રેકોર્ડમાંથી મેળવશે. એ દરેક પેટ્રોલ પોલીસની ફરજ છે કે નહી તેની તપાસ કરવી અને જરૂર મુજબ (એ) કે (બી) રોલ ભરી જરૂરી માહિતી તુરતજ પો.સ્ટે. ને પુરી પાડવી.

૬. આઉટ પોલીસ સ્ટે. ના હવાલો ધરાવતાં હેડ કોન્સ. એ પોતાની નીચેના બધા ગામડાઓ સમયે નોટીસ ઓન ક્રાઈમ ઈન વીલેજીસ જાળવવી અને છ વખત તેમાં પોતાની એન્ટ્રીઓ ઉમેરવી. પોતાના માસિક નિરીક્ષણ વખતે સબે ઈન્સ્પે. આની ચકાસણી કરશે. પેટ્રોલ પોલીસની પેટ્રોલ બુક ચકાસશે. અને પોલીસ સ્ટેશન ના નોટસ ઓફ ફેઈમ વિલેજીસ ખાતે નોંધ જરૂરી જણાય તેની નોધો લઈ જશે હિસ્ટ્રીશીટ અસરકારક રીતે લખવા અને એ અને બી રોલ ભરવા બદચલનો અંગે પેટ્રોલ પોલીસ પાસેથી માહિતી મેળવશે. હિસ્ટ્રીશીટસ મોકલવા નવી એન્ટ્રીઓની જાણ આઉટ પોષ્ટ કરશે. પણ તેની નકલ આપવી જરૂરી નથી.

૭. બદચલના અને પોતાના બીટના ન પકડાયેલા વિ. ની હાથવગી માહિતીની સાધનરૂપે અને પોલીસ પટેલની સહીની ખરાઈ અને વણશોધાયેલા ગુના અને દેખરેખ નીચેના લોકો વિશેની તપાસ વિશે નિરીક્ષણ અધિકારીને પુરી પાડવા માટે. પેટ્રોલ બુકની શરૂઆતમાં (એ) વર્ગ ના ગામડાઓના સાદી યાદી સાથે (એ) અને (બી) ગામડાઓ બાબતમાં એપેન્ડીકસ–૧ ના ફોર્મ નમુના નંબર–૪ મુજબના સ્ટેટમેન્ટો સાથે રખાશે.

૮. પોતાના બીટમાં બનતા બધા ગુના માટે પેટ્રોલ પોલીસ જવાબદાર લેખાશે. આવા દરેક ગુના તે તુરત જ જાણ કરશે. સ્થાનિક તપાસ માટે જશે અને બાતમી પુરાવા વિ. એકઠા કરશે. મરણોન્મુખ જાહેરાતો સિવાયના ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૧૫૭ પ્રમાણે તપાસના હુકમ મેળવયા સિવાય હેડ

કોન્સ્ટેબલ કોઈપણ સ્ટેટમેન્ટ રેકોર્ડ કરી શકે નહિ કે તપાસ કરી શકે નહિ વધુ પડતા રખડાતાં કુતરાઓ હોય ત્યારે તેમના નાશ માટે ભુકી લઈ જવી ગુના અટકાવવા અને ધરપકડ અને ગુનેગાર પર કાર્યવાહી ચલાવવા ત્વરીત પગલાઓ યોજવા શાંતિ ભંગ માટે સબ ઈન્સ્પે. ને જાણ કરવી અને ટોળીઓ આવી હોય ત્યારે તેમના પર વોચ રાખવી અને સબ ઈન્સ્પે.

૯. ગામમાં અજાણ્યા માણસો ફરતાં જણાય અને ખાસ કરીને સાધુઓ, ગોસાઈઓ વિ. મસ્જીદ આસપાસ લાગે ત્યારે તેમના પુર્વ ઈતિહાસ વિ. ની ઝીણવટ ભરી તપાસ અને યોગ્ય કિસ્સામાં ઝડતી કરવી, કારણ કે આવા લોકો મોટે ભાગે બાહોશ ધંધાદારી હોય છે.

૧૦. ગામ છોડતા અગાઉ પોતાની પેટ્રોલ બુક અને વિલેજ વિઝીટ બુકમાં બધી ફરીયાદ યોજેલ પગલા, હાથ ધરેલ કામગીરી વિ. ની બધી હકીકતો નોંધવી આ માટે ફકત કોગ્ની ગુનાઓ જ નહી પણ સમગ્ર કામગીરને આવશી લેવા એન્ટ્રીની નીચે પોલીસ પટેલ ની સહી લેવી. જેથી ઉમેરવાનો અવકાશ ન રહે. જો તે અભણ હોય તો જવાબદારની સહી લઈ તેમને લખાણ વાંચી સંભાળવવું

૧૧. (અ) પી.એસ.આઈ. ને પેટ્રોલ બુક તપાસવાની જવાબદારી છે. સબ ઈન્સ્પેકટરએ પોતાન દ્વારા પોલીસ ઈન્સ્પેકટ દ્વારા કે જમાદાર દ્વારા મહીના માં બે વખત પોલીસ સ્ટેશન કે આઉટ પોલીસ સ્ટેશન ઉપર નિરીક્ષણ વખતે વખતે અને પેટ્રોલ પોલીસ પગાર માટે સાક્ષી માટે કે અન્ય કાર્ય માટે આવે ત્યારે તથા આવી કોઈપણ તપાસ બાદ તપાસનાર અધિકારીએ તપાસાયેલી નોંધાયેલી બધી બાબતો પર પુરતુ ધ્યાન અપાયેલ છે અને અન્ય જરૂરી માર્ગદર્શન માટે શેરો કરવો.

(બ) આનો અર્થ એવો નથી. કે આ મહત્વની ફરજ જમાદારોને સોંપી આપવી ફકત બધી પેટ્રોલ બુકો અઠવાડીએ ચેક કરવાનું અશકય હોય તો અને ત્યારે જ કામચલાઉ ઉકેલરૂપે આમ કરી શકાય તેમાંની મહત્વની નોંધ અંગે જમાદાર કે દ્રિતિય સબ ઈન્સ્પેકટરનું ધ્યાન દોરશે. સબ ઈન્સ્પેકટર પેટ્રોલ બુક તપાસશે. સબ ઈન્સ્પેકટે પાયાની શાંતિ અને વ્યવસ્થા જાળવવાની પેટ્રોલ પોલીસ ને જરૂરી સુચનાઓ આપવી. આઉટ પોલીસ હેડ કોન્સ્ટેબલ ફરજ સમજે અને બજાવે તે માટે પેટ્રોલીગ બુધ્ધિપુર્વક અને અપાયેલી સુચના મુજબ થાય તે સબ ઈન્સ્પેકટર જોવું આઉટ પોસ્ટની મુલાકાતો અંગે ખામીઓ પ્રસંગોએ પેટ્રોલ બુકનું ચેકીગ વિલેજ વિઝીટ બુકોની તપાસ ખામીઓ સુધારવી અને જરૂરી માહિતી મેળવવા અંગે માર્ગદર્શન વિશે ચોકકસ સુચનાઓ પેટ્રોલીગ માટે આપવી.

૧૨. બધા ઈન્સ્પેકટરો અને સબ ઈન્સ્પેકટર જયારે ગામડાઓમાંથી પસાર થાય ત્યારે પોલીસ પટેલોને નિયત ફરજો માટે સુચના આપવી અને પોલીસ પટેલની મુલાકાત વગેરે ચેક કરી જોવું કે તે મહત્વની અર્થપુર્ણ કામગીર બજાવે છે.

<u>નિયમ ૮૩. ટાઉન પેટ્રોલીગઃ—</u>

૧. દિવસ અને રાત્રી દરમ્યાન શહેરોમાં પેટ્રોલીગ અંગે કોઈ ચોકકસ પધ્ધતિ દર્શાવવી શકય નથી. પરંતુ ચોકકસ વિસ્તારમાં ગુનાઓ ફાટી નીકળ્યા હોય ત્યારે સામાન્ય રીતે ગુનાઓ પ્રકાર સંજોગો વાતારવણી સ્થિતિ હાથવગા માણસો વિ. બાબતો ધ્યાનમાં લઈ સ્થાનિક અધિકારીઓએ તે અંગે નિર્ણય લેવા. ખાસ તો એ સિધ્ધાંત જાળવવો કે જેમાં અણધારી તપાસ ન હોય તેવા પેટ્રોલીગની કોઈ હેતુ નથી. બે કે વધુની ટુકડીરૂપે ગોઠવાય તો જ સફળ નીવડે. ચોકકસ વિસ્તારમાં બદલાય તો ચોકકસ સંખ્યાની ફલાઈગ સ્કવોર્ડ ગોઠવવી અથવા શહેરના ચોકકસ વિસ્તારો કે ચોકી માટે નકકી કરેલ સમયગાળા માટે નકકી કરેલ સંખ્યાનું પેટ્રોલીગ વિસ્તારો કે ચોકી માટે નકકી કરવુ એટલે કે બીટ પધ્ધતિ દ્વારા સારી સફળતા મેળવી શકાય છે.

૨. સંજોગો મુજબ ગણવેશધારી સામાન્ય કર્મચારી ઉપરાંત સાદા વસ્ત્રોમાં બાયર્સ પોલીસોની કુમી અને ગુનેગારો ગુપ્ત વોચ ગોઠવી શકાય.

૩. શહેરમાં ફરજ પરના પોલીસે પોતાના બીટમાં આંખ અને કાન ખુલ્લા રાખી અને આસપાસ શુ બને છે. તેનું બારીક નિરીક્ષણ કરતાં રહેવુ જોઈએ. ખાસ તો વેશ્યાગૃહો, ધર્મશાળાઓ, મિલ્કત રાખનાર શંકાસ્પદો, બદલચનો, જેગારીઓ, ચોરી કરનાર વગેરેના રહેઠાણ પર અને ત્યાંની આવ જાવ પર ચાંપતી નજર રાખવી દરેક શેરી અને ગલીથી પરીચીત રહેવુ. અને તુટેલા કે નિર્જન મકાન ઘર ખાસ લક્ષ કેન્દ્રીત કરવુ. અજાણ્યાઓ બારામાં કુલ ૮૧ ની પેટા કલમ—૯ ધ્યાન લેવી.

૪. રાત્રીના રોનની ફરજ પરના દેખાઈ ન આવે તેમ બને ત્યાં સુધી મકાનના પડછાયામાં સંતાઈને કાળજીપુર્વક હીલચાલ કરવી. તેમણે રસ્તા બદલતા રહેવા અને ફરીફરી તેજ સ્થળોની મુલાકાત

લેવી. ખાસ સવારના ભાગે સજાગ રહેવુ. અને અસામાન્ય સમયે રખડતા લોકોની નોંધ અને તપાસ કરવી. જીલ્લા અને નિમ્ન જજોની કોર્ટ જયાં કિંમતી મિલ્કત સચવાતી હોય તેવા કોર્ટમાં મકાનોની રાત્રી એ રાત્રી રોન દરમ્યાન મુલાકાત લેવી. જયારે ટ્રેઝરીમાં મોટી રકમના નાણાં ભરી શકાય તેમ નહિ હોવાથી સંભાળવા આવે અને ખાસ જાણ થાય ત્યારે નાઈટ વોચમાં માંગણી મુજબ કોર્ટ પર ખાસ ધ્યાન આપવુ.

૬. બેંક દ્વારા પૈસાની લેવડ દેવડ થતી હોય ત્યાં તિજોરી કે સબ તિજોરીના સ્ટ્રોંગરૂમ ની ચોરી સાદા, બીન હથિયારધારી વોચમેન કે રેવન્યુ પટાવાળાથી થાય છે. તિજોરી અમલદારે જરૂરી જણાયતો રાત્રીના રાઉન્ડ દરમ્યાન સ્ટ્રોંગ રૂમ પ્રતિ ખાસ ધ્યાન આપવા પોલીસ ઓફિસરને વિનંતી કરવી.

૭. દેહાંત દંડની સજા પામેલા કેદીઓની જેલ પરના પી.એસ.આઈ. હેડ કોન્સ. દરજજાના અધિકારી દ્વારા મહીનામાં માં બે માસ અણધારી વીઝીટ લેવાવી જોઈએ.

૮. રાત્રે છ રાઉન્ડ કરવા ડી.એસ.પી., ડી.વાય.એસ.પી. ઈન્સ્પે. અને સબ ઈન્સ્પે. ની ફરજો છે. પોલીસ સુપ્રી. આ કામનો અવાર નવાર ચેકીંગ કરે. જો કે આ માટે દર અઠવાડીયે રૂટીન રૂપે નિયમિત ચેકીગ જરૂરી નથી. એ.એસ.પી. અને ડી.વાય.એસ.પી. પાસેથી દર સપ્તાહે નિયમિત રૂપે રાત્રી રાઉન્ડની અપેક્ષા રહે છે.

૯. હેડ કવાર્ટરના અને પ્રવાસ દરમ્યાન જીલ્લાનાં મહત્વના શહેરો માટે નાઈટ રાઉન્ડની ફરજ પોલીસ એ બજાવવા પોતાના તાબાના કર્મચારીઓ આ ફરજ બરાબર બજાવે છે. તે જોવું અને રાત્રી રાઉન્ડ ખાસ કરી અંધારી રાત્રોએ બરાબર બજાવાય છે ? તે આકસ્મિક વીઝીટથી ચેક કરવુ.

૧૦. જીલ્લા સુપ્રી. કે રેલ્વે થી નકકી કરી અને મંજુર સંખ્યામાં અવકાશ હશે તો સ્થાનિક જાણકારી ધરાવતાં કોન્સ્ટે. ને રેલ્વે સ્ટે. પર મુકશે. સાદા વસ્ત્રોમાં અગત્યનાં રેલ્વે સ્ટેશન પર ઉપરી અધિકારીની મંજુરી થી માણસો ગોઠવી શકાય.

૧૧. ફરજ પર હોય ત્યારે જીલ્લા પોલીસ રહી શકે છે. અને તેને ત્યાંથી રેલ્વેમાં દુર કરી શકે.

૧૨. રેલ્વેમાં મુસારી કરતાં શંકાથી લઈ સ્પેશ્યલ વોચ માટે સ્ટેશન પ્લેટફોર્મ પર મોકલાયેલા પોલીસ પાસે ઈન્સ્પેકટર કે સબ ઈન્સ્પેકટરનો લેખિત હુકમ હોવો જરૂરી છે. અને સ્ટેશન માસ્ટર દ્વારા મંગાય ત્યારે તેઓને તેની સનદ બતાવવી જોઈએ.

૧૩. આવા કોન્સ્ટેબલની ફરજો નીચે મુજબ છે.

(અ) બધી મુસાફરી ગાડીઓના આવવા જવાના સમય સ્ટેશન પર હાજરી

(બ) મુસાફરોની આવન જાવન પર વોચ

(ક) રેલ્વે પોલીસ હોય ત્યારે ત્યાં તેનો અધિકારીને શંકાશીલ વ્યકિતની રવાનગી વિશે. રીપોર્ટ કરવો જેથી તે પહોંચવાના સ્થળે તાર દ્વારા રેલ્વે પોલીસ તેમજ તેના દ્વારા જીલ્લા પોલીસને જાણ કરી શકે.

(ડ) રેલ્વે પોલીસ ન હોય ત્યાં પછીના રેલ્વે પોલીસ સ્ટેશન આવી કામગીરી હાથ ધરવા તાર કરવો.

(ઈ) મુસાફરી કરતા સાદા વસ્ત્રોમાંના કોન્સ્ટેબલને જાણ કરવી જેથી તે ઈશમના ઉતારવાનાં સ્થળની રેલ્વે પોલીસ અને જી. પોલીસને જાણ કરી શકે.

(ફ) જયારે જીલ્લા પોલીસ કોસ્ન્ટેબલ રેલ્વે પોલીસ કોન્સ્ટેબલ રેલ્વે પોલીસ કે મુસાફરી કરતાં કોન્સ્ટેબલને આવી જાણ કરે અને કોઈ શંકાશીલ ઉત્તર હોય તો તેની માહિતી તુરતન વીલેજ પોલીસ કે જીલ્લા સ્ટેશનના અધિકારીને આપવા ર. મુંબઈ અંગે છે.

૧૪. પેટા નિયમ ૧૦ થી ૧૫ સુધી સ્ટીમરો –બંદર પરના રફજ પરના પોલીસમેનને લાગુ પડે છે.

૧૫. શહેરમાં પેટ્રોલ ડયુટી પરના માણસોને મેળવેલી માહિતીની પોતાની નોટબુકમાં નોંધ કરાવો જોઈએ. અધિકારીએ તેનુ ચેંકીગ કરવુ જોઈએ.

<u>નિયમ ૮૪. રોડ પેટ્રોલીગઃ–</u>

(૧) કન્ટ્રીરોડ પર પેટ્રોલ ડયુટી માટે સાધારણ રીતે હથિયારધારી કોન્સ્ટેબલ મુકવા

(૨) શકય હોય ત્યાં વિલેજ પોલીસની સેવાઓ પણ લેવી.

(૩) બધા જ મુસાફરો વાહનો, શંકાસ્પદ હાજરી અને દેખાતી ભટકતી ટોળીઓનું બારીક નિરીક્ષણ કરાવું જોઈએ. અને તે અંગેની માહિતી પો.સ્ટે. કે હેડ કોન્સ્ટે ને મોકલવી.

(૪) દુષ્કાળ દરમ્યાન નીચેની સાવચેતીઓ રાખવી. ૧ દિવસને બદલે રાત્રીના ગામડાઓ વચ્ચે પેટ્રોલીગ કરવું.

(૫) જે રસ્તાઓએ વધુ પડતો વાહન વ્યવહાર હોય ત્યાં મુસાફરો અને ગાડાવાળા ઓને જુથમાં મુકામ કરવા સલામતી ખાતર સુચવવું

(૬) બજારો ભરવાના દિવસે બહારથી આવનારાઓને રાત્રી પહેલાં ઘેર પર પહોંચી જવા સુચવવું અને રાત્રી રોકાણ કરવુ જ પડે તો સમુહમાં રહેવા જણાવવું.

નિયમ ૮૫. સ્પેશ્યલ પેટ્રોલ:–

૧. ચોકકસ શંકાશીલ વિસ્તારોમાં પડતી ખરેખર ધાડો અને સ્પેશ્યલ પેટ્રોલ ગોઠવાય છે. આ માટે આર્મ્ડ પોલીસ મુકવી. ટુકડી છુટી ન પાડવી.

૨. જયાં તાબાના તારોની ચોરીઓ થતી હોય ત્યાં તે પર નજર રાખવા સ્પેશ્યલ પેટ્રોલ ગોઠવવું આમ કરવાથી કામગીરી વધારે સંનિષ્ઠ, સંપુર્ણ અને સજા બને છે.

૩. પેટ્રોલીગની કાર્યક્ષમ પધ્ધતિ ગોઠવવા ગામડા અને શહેરોમાં કેવી રીતે પેટ્રોલીગ ગોઠવવું માહિતીઓ મેળવવી, એન્ટ્રીઓ નોંધવી. વિ. અંગે ખુબ જ સ્પષ્ટ સ્ટેન્ડીગ ઓર્ડરો પોલીસ સુપ્રી. એ અને એસ.ડી.પી. ઓ એ આપવા જોઈએ. કામગીરીની પધ્ધતિ અને સતત નિરીક્ષણ સિવાય કોઈ સફળતા મળે નહી આ અંગે જરૂરી અમલ કરવો.

૪. પોલીસ અધિકારી ફરજ પર જાય ત્યારે ગમે તે કક્ષા કે હોદો હોય પણ પોતાની પેન્શીલ નોટબુક વિ. સાથે હાજર રાખવુ.

નિયમ ૮૬. પેટ્રોલીગ અને સ્પેશ્યલ પાર્ટીની હકકીત મંથલી વેરીફાઈ કરવા બાબત:–

૧. વિલેજ પેટ્રોલીગ, ટાઉન પેટ્રોલીગ, રોડ પેટ્રોલીગ અને સ્પેશ્યલ પેટ્રોલીગની વિગત અગાઉના નિયમોમાં આપેલ છે. અસરકારક પરીણામ આવે તે માટે આવા પેટ્રોલીગનું સુપરવિઝન પોલીસ સ. ઈન્સ., સી.પી.આઈ. માં સાબદાર રહે તે માટે ઉપરી અધિકારીએ ઓચીંતું ચેકીગ કરવુ જોઈએ. કોઈ ફરજ પરનો માણસ ઉંઘતો કે અંદરના ગામમાં ફરતા કે હોટલ કે સીનેમાંમા બેસેલો નથી. તે પોતાની ફરજ પ્રત્યે બેજવાબદાર હોય પેટ્રોલીગ ડયુટીનો માણસ સહેતા પડે તો એ અધિકારી તેમના વિરૂધ્ધ પગલાં લેશે.

૨. જીલ્લા પોલીસ અધિકારીએ પોતાના મંથલી ક્રાઈમ રીવ્યુમાં આી સ્પે. પાર્ટીઓની વિગત કારણોસર સાથે રજુ કરવી.

નિયમ ૮૭. રેલ્વે લાઈન પર જતી વખતે રાખવાની સાવચેતી:–

૧. પોલીસ અધિકારીઓએ પુરતી કાળજી રાખી ખાસ કરી રાત્રી સલામતી ખાતર નીચેની સાવચેતીઓ ને અનુસરવાનું રાખવુ.

૨. શકયતા અને જરૂરીયાત મુજબ લાલ સ્લાઈડવાળા દીવા રાખવા.

૩. આગળ પાછળના સ્ટેશન ધારા જણાવવા.

૪. ટુકડીનાં ઉપરીએ સભ્યોને સજાગ એક બાજુ રાખવા.

૫. રેલ્વે પુલ પસાર કરતી વખતે ફુટપાથ ન હોય તો જુથવાર અને નિશાનીના ઉપયોગ સાથે અધિકારીની દેખરેખ નીચે મોકલવા.

૬. (અ) રાષ્ટ્રપતિની ગાડીની મુસાફરી દરમ્યાન લાઈનના રક્ષણ માટે ૨૦ વર્ષથી નીચેનાને રાખવો નહી.

(બ) આવા કામ પર મુકાયેલ ગ્રામજનોને વચ્ચે ચાલવા સુવા કે ન પડવા ખાસ ચેતવવા.

નિયમ ૮૮. રાત્રીના મુસાફર ગાડીઓ પર કરતાં પોલીસ ગાર્ડ અંગે:–

મુસાફરો અને તેમની માલ, મિલ્કત રક્ષણ તે તેનો મુખ્ય હેતુ છે આ માટે તેમને સંપુર્ણ સુચના ને માર્ગદર્શન આપવા અને જાળવવા નીચેના મુદાઓ ધ્યાનમાં લેવા.

(૧) બે કે વધુ કોન્સ્ટેબલને મુકવા

(૨) એકધારી રીત ને બદલે જુદી જુદી રીતો યોજવી. જેમ કે કેટલાક સાદા કે મુફતી વેશમાં અને કેટલાક ગણવેશમાં ચોકીદારો બદલવા ગાડીઓ બદલવી

(૩) આ જાતની કામગીરના શોખવાળા બુધ્ધિમાનોને આ કામ સોંપવું અને તેના સુંદર કાર્યોને બિરદાવીને બક્ષીશ વિ. આપવુ.

(૪) ગાડી રાજયની હદ બદલે ત્યારે રેલ્વે પોલીસ સ્ટેશન કે આઉટ હોય ત્યાં ગાર્ડને બદલવા અને ત્યાં ના અધિકારીને ફરજ સંભાળનાર અને છોડનાર બંનેની નોટબુકમાં સહી કરવી.

નિયમ ૮૯. અધિકારીઓ દ્વારા પેટ્રોલ બુક અને નોટબુકનાં ચેકીંગનું મહત્વઃ–

૧. જો બરાબર જળવાય અને તપાસાય તો આ બુકો સુપ્રી. કે એસ.ડી.પી. ઓ ને કોન્સ્ટેબલ અને હેડ કોન્સ્ટેબલના ચેકીગ બને બઢતી માટે શ્રેષ્ઠ મહત્વનું સાધન બની રહે છે.

૨. ગામડાના બનતા બનાવો માટે ડી.એસ.પી., ડી.વાય.એસ.પી., કે પી.એસ.આઈ., હેડકોન્સ્ટેબલ ની પેટ્રોલબુક તપાસવાની ટેવ રાખે તો તેણે અને પોલીસ કોન્સ્ટેબલ ફેરણી અંગેની ફરજ બરાબર બજાવ્યાની જાણી શકાય છે. આવા બીજા એક નિરીક્ષણ દરમ્યાન પોલીસ પટેલની પેટ્રોલબુકની ભટકતી ટોળીઓનાં રજી. કન્વી. વિઝીટ બુક વિ. સાથેની સરખામણી કરવાની છે.

નિયમ ૯૦. રેલ્વે અને જિલ્લા પોલીસ વચ્ચે ખરાબચાલવાળાની માહિતી આપ લે અંગેઃ–

૧. વિસ્તારમાં વસતા શંકાસ્પદ લોકો શોધ કરવામાં રેલ્વે પોલીસને મદદ કરવા ડી.એસ.પી. કે સબ ડી.એસ.ઓ. પોલીસ ખાતાના સબ ઈન્સ્પેક. ને સજા પામેલાઓની યાદી સીધી પુરી પાડવા જણાવશે.

૨. દરેક રેલ્વે પોલીસ સ્ટેશનને પોલીસ અધિકારીના દ્વારા પોતાના વિસ્તારમાં ખરાબ ચાલવાળાએ ગુના માટે રેલ્વેનો ઉપયોગ કરે તેવાઓને યાદી અપાશે. તેમાં જીલ્લા સર્વ રજી. અને અગાઉ સજા પામેલા રેલ્વે ગુનેગારોના નામો હશે.

૩. રેલ્વે ગુનાઓને સાદાથી અલગ પાડવા પોલીસ સ્ટેશન અધિકારી ગ્રામ કન્વી. રજી. માં સ્પષ્ટ નિશાની મુકશે. રેલ્વે પો.સ્ટે.ના અધિકારી જીલ્લા પો.સ્ટે. ના અધિકારીને વિસ્તારમાંના શંકાસ્પદ રેલ્વે ગુનેગારોમાં નામની યાદી આપશે. યાદી અપટુ ડેટ રાખવી રેલ્વે સુપ્રી. ડી.એસ.પી. ને સર્વે રજી. પર રાખવા. જેવા નામનોની જાણ કરશે. ડી.એસ.પી. જરૂરી આજ્ઞાઓ સંબંધિત કર્મચારીઓને આપશે. રેલ્વે પો. સ્ટે.ના અધિકારી જેનાં હિસ્ટ્રી સર્ટી જીલ્લા પોલીસે ખોલ્યા હોય તેવા ગુનેગારો માટે શીટની ડુપ્લીકેટ નકલ રાખશે.

૪. બુહદ મુંબઈને લગતી.

૫. ખરાબ ચાલવાળાઓથી પરિચિત રહેવા આગળના સબ રૂલ મુજબના પગલાં લેવા પાડોશી ડીસ્ટ્રી. પોલીસ સ્ટેશનની મુલાકાત લેવી. અને ત્યાથી સહાય મેળવવી.

નિયમ ૯૧. ખરાબ ચાલવાળાઓના ગુના થવા અંગેઃ–

૧. પો.સુપ્રી. ઓની હાજરી લેતી વખતે પો.સ્ટે. અને આઉટ પો.સ્ટેના નિરીક્ષણ દરમ્યાન આવી કોઈ વ્યકિતની ગેરહાજરી જુએ. ત્યારે તે વ્યકિત વિશેની જરૂરી માહિતી પો. ગેઝેટમાં પ્રસિધ્ધ કરવા નિયત નમૂનામાં ડી.આઈ.જી. ક્રિમી. ઈન્વેસ્ટીગેશન ડીપાર્ટમેન્ટ રીપોર્ટ કરશે. આવા પ્રસિધ્ધ થયેલા નામો પર વોચ રાખવો જોઈએ. અને જયારે પાછા ફરે પત્તો મળે ત્યારે ડી.આઈ.જી. ક્રિમી. ઈન્વેસ્ટીગેશન ડીપા. ને ગુમ થયેલાઓ યાદીમાંથી નામ કમી કરવા જણાવવું

૨. આવી વ્યકિતઓ માટે પોલીસ સુપ્રી. અને એસ.ડી.પી. ઓ વિશેષ ધ્યાન આપશે. અને તાબા અધિકારીઓનું મોરલ ઢીલમાં ન પડતાં તેને મેળવીને જ જણાવશે. આ અંગેની બેદરકારી ગંભીર ગુનો લેખાશે.

૩. તહોમતદાર ની ધરપકડ કરાય ત્યારે અપરીચીત માટે પોલીસ ગેઝેટમાં ગુમ થયેલાઓની આવી યાદી કાળજીથી તપાસી લેવી.

૪. ગુમ થયેલા કે ગેર હાજર ખરાબ ચાલચલગતવાળાઓની આગલા વર્ષ મુજબની યાદી દર વર્ષના પ્રારંભે પોલીસ ગેઝેટમાં પ્રસિધ્ધ કરાશે. અને તે વર્ષ પોલીસ ગેઝેટ સાથે બંધાશે. અને મળી આવે, મૃત્યુ પામે વિ. માટે વખતો વખત લાલશાહીથી સુધારાશે.

૫. પોલીસને જરૂર હોય તેવા લોકો વિશે જાણવાનું સરળ બનાવવા દરેક પોલીસ ને સર્વ સુપ્રી. ને સર્વે સેન્ટ્રલ પ્રેસમાં મેનેજરશ્રી પોલીસ ગેઝેટસની પુરતી નકલો પુરી પાડશે. જેથી જીલ્લાના હાથ નીચેના અધિકારીઓની મોકલી શકાય.

નિયમ ૯૨. રખડતી ભટકતી ટોળીઓ અંગેઃ–

૧. સોનારી મીણા, કુંજર, વણજારા, લામાણી રહેટોર, બુધ હુક, બહેરાડ, ભામટા, જેવી. રખડતી ભટકતી જાતિઓ માટે ખાસ દેખરેખ અને જાપ્તો રાખવો, ગામમાં કે નજીક આ જાતિઓના સભ્યો દેખાદે ત્યારે પોલીસ પટેલ જે વિસ્તારમાં પોતાનું ગામ હોય તેના પો.સ્ટે. કે આઉટ પોસ્ટ ને જાણ કરવી. રેલ્વે ધર્મશાળા વિ. જેવા સ્થળે એ રાતે જાપ્તારાખવો અને શંકાસ્પદોની પુરતી તપાસ કરવી.

૨. આવા લોકો પર ગુનાહીત પ્રવૃતિ કે ભય સર્જવાની શંકા ઉભી થાય ત્યારે ડીસ્ટ્રીક મેજી. કે સબ મેજી. બો. પોલીસ એકટ કલમ–૫૫ નીચે પગલાં લેવા ફરીયાદ નોંધાવવી.

૩. જયારે આવી વ્યકિત પોતાનો જીલ્લો છોડવાની તૈયારીમાં કે છોડી ગયેલ હોય ત્યારે જે તે પો.સુપ્રી. સબ ડીવી. અધિકારીએ જયા જાય તેમ હોય તો પો.સુપ્રી. ને તરત જ જાણ કરવી. પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીએ જે તે હોય તેના પોલીસ સુપ્રી. ને તરતજ જાણ કરવી. પો.સ્ટે. અધિ. એ જે તે પો.સ્ટે. ને જણાવવું ગંભીર કિસ્સામાં પાડોશી જીલ્લા મેજી. કે સબ ડીવી. મેજી. પગલાં લે તે માટે જણાવવું આવી ટોળીના સભ્યોને સારી ચાલચલગતનુ સર્ટીફિકેટ કોઈ અધિકારીએ આપવુ. નહી

<u>નિયમ ૯૩. પરદેશીઓની રખડતી ટોળીઓ સામે પગલાં અગે.:–</u>

૧. દેશની સરહદી રાજયોની પરદેશીઓની ભટકતી અને રખડતી ટોળીઓને દેશમાં પ્રવેશથી રોકવાની ફરજ પોલીસ ખાતાની છે.

૨. તેનો કોઈ સભ્ય રાજયમાં કોઈ ગુનો કરે તો મુખ્ય ગુનેગારોને ક્રિ.પો. કો. પ્રકરણ–૮ માંના સજાઓ નીચે યોગ્ય સજા કરાવવા કોઈ યોગ્ય પગલાં બાકી છોડવા નહી.

૩. કોઈપણ સંજોગોમાં આવી ટોળીએ બીજા રાજયમાં પોલીસ કે અન્ય પ્રકારના ગાર્ડ નીચે પસાર ન થાય તે જોવું જો સરહદ નિકાલ આવશ્યક બને તો રૂલ ૨૭૮ ફોરેન્સ એકટ–૩૧ ૧૯૪૬ મુજબ વડાઓની આંગળઓની છાપની સ્લીપો સાથે સભ્યોના વર્ણન રોલની પુરી યાદી જે તે સરહદી રાજયોને મોકલી આપવી.

૪. હદ પાર કરનાર જે જીલ્લામાં હોય તેની પો. એ કે રેલ્વે પો. ને લેખિત રીતે તેનું વર્ણન અને દેખરેખ માટે કારણની સ્પષ્ટતા પુરી પાડવા અને સરહદી રાજયના આઈ.જી.પી. ને પણ પુરા પાડવા. દરેક સ્ટેશન આંગળા અને જરૂરી માહિતી તથા વર્ણન પહોંચાડશે.

૫. ચોકકસ દેશનો તે રહેવાસી છે. તેના આધારરૂપ બીજા પુરાવાઓ પણ દેશનિકાલ કરનારાના સ્ટેટેમેન્ટ સાથે સામેલ કરવા. તેના અભાવે સ્ટેટમેન્ટ અપુર્ણ બને.

૬. (અ) જેની સામે આદેશ અપાયો હોય સને ૧૯૪૬ ના એકટ ૩૧ અન્વયે દેશના નિકાલ પામે તેવા બધા પઠાણોની આંગળાની છાપો લેવી. જોઈએ. અને એ પ્રોપર ચેનલ દ્વારા જયાં તે વસતા હોય તે તેવી ભીતી હોય તે રાજયની ફિંગર પ્રિન્ટ બ્યુરોને મોકલવી.
(બ) સબંધિત ફિંગરપ્રિન્ટ બ્યુરોને મોકલવી.
(ક) જયાં તેની પ્રવૃતિની શકયતા હોય તેવા રાજયોની બ્યુરોને મોકલવી.

૭. આ જાતિની ટોળીઓને કે તેનાં કોઈ સભ્યોને હથિયાર ધરાવવા માટે લાયસન્સ કે સેઈફ કોન્ડક વાસ કોઈ સંજોગોમાં આપવા નહી અને જો તેમના કબજામાં શસ્ત્રો કે દારૂગોગળગ મળી આવે તો આર્મ્સ એકટની જોગવાઈ અનુસાર તરતજ કબજે લેવા

<u>નિયમ ૯૪. પરદેશી રખડતી ભટકતી ટોળો સામે પોલીસે લેવાનાં પગલાની પધ્ધતિ અંગે.:–</u>

૧. ઈરાની, બ્લુચી જેવી ભટકતી અને ગામડામાં ગુનાઓ કરતી પૈસા પડાવતી ટોળીઓ આવે ત્યારે પોલીસ પટેલની તેની જાણ તુર્તજ પોલીસ સ્ટેશન અને નજીકના આઉટ પોલીસ સ્ટેશને કરશે.

૨. આવી જાણ મળ્યે સ્ટેશન અધિકારી પડાવના સ્થળે જશે. તેમજ ડી.એસ.પી. અને નજીક ના મેજી. ને જાણ કરશે. જો હથિયાર હોય તો આર્મ્સ એકટની કલમ–૧૩ અનુસાર તેનો કબજો લેશે.

૩. ટોળીના વડા પાસેથી હેતુ જાણવો અને જો કોઈ પરદેશી મેજી. ના મતે વાંધા જનક ન હોય તો જયાં જતાં હોય તો ફકત અનુકુળ ગામડાઓના રસ્તે જ જવા જણાવવું.

૪. જો મેજી. ને જરૂરી જણાય તો ટોળીના મુખ્ય સભ્યના નામ સરકારને જણાવવા અને ભારત સરકરા પાસેથી ફોરેનર્સ એકટ ૧૯૪૬ ની કલમ–૩ નીચે સરકાર ઠરાવે ત્યારે સરહદ પાર કરવાની મંજૂરી મેળવશે.

૫. સરકારની મંજૂરીના અભાવે જે જીલ્લામાંથી ટોળી પસાર થશે. તે જીલ્લાના મેજી. પેટા કલમ–બ ૨ મુજબ કાર્યવાહી કરશે.

૬. દરેક જીલ્લા મેજી. ટોળીના માર્ગો પરના પાડોશી જીલ્લા મેજી. ને શકય તેટલુ વહેલું તેમના જીલ્લામાંથી ટોળી ના પસાર થવાની શકય તારીખની ગોઠવણી ને આદેશો બારામાં જાણ કરશે.

૭. તકલીફ આપતી ટોળીઓની હદ પારી અંગે પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીના પ્રથમ પગલાંરૂપે નીચેની સુચનાઓ અમલ કરવી.

(અ) પોલીસ સુપ્રી. કે એસ.ડી. પી. ઓ. ના હુકમ મળે તે દરમ્યાન પો.સ્ટે. કે આઉટ પોસ્ટના કાર્યક્ષેત્રની નજીક ટોળીને રાખવી દરેક સભ્યનું નામ ઉંમર વિ. વર્ણન, જન્મ સ્થળ, સગા સંબધી વિ. બાબત તેઓનો પરદેશી હોવા વિશે નો સ્પષ્ટ પુરાવા ધરાવતો રીપોર્ટ સંબધિત પો.સુપ્રી. કે એસ.ડી.ઓ. ને આપવો.

(બ) ૧. ફિંગરપ્રિન્ટ બ્યુરોમાંથી ખરાઈ કરેલ અગાઉની પામેલાઓની યાદી

(ક) તેના છેલ્લા બે ત્રણ મુકામો કે માસ દરમ્યાન કરેલ ગુના કે હરકતોના પુરાવા

૮. પોલીસ સુપ્રી. ની આજ્ઞા આવે તે અગાઉ ટોળી બેકાબુ બને તો કલમ–૫૫ અનુસાર નેતાઓની ધરપકડ પ્રો.કો. પ્રકરણ–૮ મુજબ કાયદેસર કામ ચલાવવું વિ. બાબતો પો.સુપ્રી. કે એસ.ડી.ઓ. ને પુરી પાડવી.

૯. પેટા રૂલ–૪ કલમ–બી નો રીપોર્ટ મળે જીલ્લા મેજી. એ રાજ્ય સરકાર દ્વારા ભારત સરકાર પાસેથી મુંબઈના બંદરેથી ફોરેનર્સ એકટ કલમ–૩ નીચે ભારત છોડી જવા જણાવવું બેકાબુ બને તો જીલ્લા મેજી. પુખ્ત પુરૂષ સભ્યોનેજ ૧૯૪૬ ફોરેનર્સ એકટ–૩૧ કલમ–૩ પેટા કલમ–૩ કલમ–૨ ના જી. મુજબ ધરપકડ વોરંટ ઈશ્યુ કરવા.

૧૦. જીલ્લા મેજી. અને રેલ્વે પો.સુપ્રી. કલમ–૫૫ ના અસરકારક ઉપયોગ માટે ટોળીઓને ભાંગી નાંખવાનો ઉકેલ છે. પોતના ક્ષેત્રમાં આવે ત્યારે ટોળીના સંપર્ક માટે પુરતી સંખ્યામાં સબ ઈન્સ્પે. કે પો.સુપ્રી. એ અને ન્યાયી કાર્યવાહી કરવા માટે પુરાવાઓ મેળવવા અને હદપારીના હુકમોનો અમલ અગાઉ પોલીસને તેને સાથે રાખી કરવો.

(૧). પડાવ પાસેના પાકમાં ઢોર ચરાવવા અને ખેતરમાં માલીકો સામે હુમલા કે ઝઘડા કરે

(૨) બળપુર્વક ઘેટા પકડે કે ચોરે

(૩) કિમ્મતી પથ્થરોના વહેંચાણના બહાને મળે તે ખાસ કરીને તેમની સ્ત્રીઓ ચોરી કરે

(૪) પૈસા ખોરાક વિ. બળજબરી પુર્વક પડાવે અને પોતાના સાથે ચરતા ઢોર વસેરા વિ. ને હાંકી ઉપાડી જાય તેવા ચોરી લુંટના ગુનોએની ટેવ દર્શાવે ત્યારે અમુક બધા સભ્યો ને ઈ.પી. કો. કલમ–૪૦૧ મુજબ પ્રોસી. કયુ. કરવા દોષીત ટુકડીના પરીચયના અભાવે તેના વડાને મેળવી આપવા જણાવવું અને તેમ ન કરે તો પ્રકરણ–૮ ઈ.પી.કો. કલમ–૫૫ નીચે ધરપકડ કરશે.

૧૧. ધરપકડનું પગલુ જયારે પણ ટોળી શાંતિ અને વ્યવસ્થાનો ભંગ કરે ત્યારે આખી ટોળી કે સભ્યો માટે લઈ શકશે.

૧૨. રાજયના વિસ્તારમાં આવી મોટી ટોળીઓને ભટકવા છુટ અપાવશે નહી બાળકો અને સ્ત્રીઓ સહીત પચાસ થી વધશે. અને જો ત્રણ જુથમાં વહેંચાઈ જવા ન સંમત થાય તો તે બે ત્રણ મુખીઓને હદ પારી કે બોમ્બે પોલીસ એકટ ની કલમ–૫૫ તળેના પગલાઓ બજાવવા

૧૩. જયારે ભયરૂપ બને ત્યારે આવી ટોળીઓને બાજુના વિસ્તારમાં મોકલી આપવી. એટલુજ જીલ્લા મેજી. માટે કલમ–૫૫ મુજબ પુરતી નથી. પણ તેને છુટા પાડી દેવી. અને તે માટેના પગલાં જરૂરી છે.

<u>નિયમ ૯૫. જેલ સજા પુરી થયે અવાંચ્છનીય પરદેશીઓનો દેશ નિકાલ અંગે.:–</u>

૧. જેમને ૧૯૪૬ ના એકટ–૩૧ નીચે દેશનિકાલ માટે આદેશ અપાયો હોય તેવા પરદેશીઓ જયારે જેલ સજા બાદ મુકત થવાના હોય ત્યારે જેલ સુપ્રી. એ મુકતીની તારીખ, સમય તેની જાણ અગાઉથી જે તે પોલીસ અધિકારીને કરવી. જેથી પોલીસ જાપ્તા નીચે દેશ નિકાલ માટે યોગ્ય વ્યવસ્થા કરી શકે.

૨. અવાંચ્છનીય પરદેશી પર કામ ચલાવ્યુ હોય અને જેલ સજા થઈ હોય અને સજા બાદ મુકત થયે દેશનિકાલ જરૂરી જણાય તો તે માટે સરકારને અરજ કરવી. સરકારને યોગ્ય લાગશે. તો સજા દરમ્યાનજ ૧૯૪૬ ફોરેનર્સ એકટ–૩૧ ની કલમ–૩ મુજબ દેશનિકાલનો આદેશ આપશે. આ આદેશ તેના કાગળો સાથે જે તે જીલ્લામાં જ રહેશે. જેલ મુકિત વખતે સત્તાવાળાઓએ જીલ્લા સુપ્રી. ને મુકતી તારીખ જણાવશે.અને તે કેદીને સભાળી લેવાની અને દેશનિકાલ કરવાનો હુકમની નકલ તેને આપવાની ફરજો બજાવશે. દેશ નિકાલની અમલ કરાવનાર તે અંગેની જાણ તે દેશના ભારત ખાતેના પ્રતિનિધીને અને અમલ અંગે ભારત સરકારને જરૂરી એન્ડોર્સમેન્ટ સાથે ડુપ્લીકેટમાં

નકલ મોકલી જાણ કરશે.તેનો ફોટોઆંગળાની છાપ દેશનિકાલ ભલામણ કરનાર અધિકારીને પોલીસ ગેઝેટસમાં છપાવવા માટે મોકલી આપશે.

૩. ક્રિમી. ડીપા. ના ઓર્ડર વિના રાજદ્વારા દેશનિકાલ પામનારાઓની છબી અપાવવી ન જોઈએ.

નિયમ ૯૬. ગુંડાઓની હદ પાર અંગે:–

૧. (૧) બળના ઉપયોગ વડે ગુનો કે લોકોની માલ મિલ્કત ને ભય સર્જે તેમ હોય તેવાઓની હદ પારી માટે પોલીસે પુરાવાઓ રેકર્ડ કરવા જોઈએ.
(૨) હદ પારીના પ્રોસેગડીઝમાં સ્પષ્ટ દર્શાવવુ જોઈએ કે સાક્ષીઓ જાહેર થવા ઈચ્છતાં નથી. આ બન્ને વિધી કલમ–૫૬ નીચે પગલાં લેવા થવી જોઈએ. જો આ શરતો પરીપુર્ણ ન કરાય તો કલમ–૫૬ નો આશરો ન્યાયી ન બને

૨. રાજયના કમી. જીલ્લા મેજી. કે સબ ડીવી. મેજી. કે પો.સુપ્રી. જેની રાજય ખાસ સત્તા આપી હોય કે, કોઈ ચોકકસ વિસ્તારમાંથી ગુંડા ટોળીઓ, સંસ્થા કે વ્યકિતઓ કે જે સજા પામી કે હીજરત કરી આવેલાઓને પોતાના વિસ્તારમાંથી હદ પાર કરી શકશે.

૩. ગુંડાઓ દ્રારા તકલીફની ફરીયાદોના કિસ્સામાં ચોખ્ખા નોન કોગ્ની. કિસ્સાઓને મેજી. ની મંજુરીથી તેમને બદલે પોલીસ દ્રારા પર લેવાવા જોઈએ. પ્રકરણ–૮ મુજબના પગલાં કે હદ પારી અટકાયત વિશે પણ પો. વિચારવું

નિયમ ૯૭. પોલીસ રજીસ્ટ્રી સિસ્ટમ (પી.આર.ટી. સીસ્ટમ):–

૧. ગુના તરફી ફરી વળે તેવા કેદીઓ પોતાની વતની જેલમાંથી છુટે તે સ્પષ્ટ છે આ માટે પ્રીઝનર્સ એકટ–૧૯૦૦ મુજબ કલમ–૨ (૨) અન્વેય આઈ.જી.પી. ની શરતોનો ઉપયોગ પી.આર.ટી. પધ્ધતિ ઉપયોગમાં લેવા.

૨. (અ) જેના માટે ઉપરના ઉપર મુજબના હુકમો કરાયા હોય અને અમલી હોય તેવા કિસ્સાઓ માટેજ કલમ પી.આર. પધ્ધતિ લાગુ પડે ૧. ક્રિ.પ્રો. કો. ક. ૧૮૦૮–ક–૫૬ નીચે જેમણે રહેઠાંણની જાણ કરવાની હોય
(બ) બી. હેબી. ઓફ એકટ–૧૯૫૯ ની જોગવાઈની મર્યાદાઓ મુજબ હુકમ પામેલા પી.આર.પી. પધ્ધતિનો બોરસ્ટલ શાળાઓ અને ઓ શાળાઓ માંથી મુકિત પામેલા બાળ ગુનેગારો માટે અમલ કરાય નહી

૩. સબ રૂલ એ–૨ નીચે આ છતાં ઈસમની મુકિત માટેનો પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીને જયારે હુકમ મળે ત્યારે તે કિસ્સાના બધી વિગતો નમુના પી.એમ. ૧૩૧ વિ. વિશે એસ.ડી.ઓ. કે સુપ્રી. ને જાણ કરશે આમ અગાઉની મુકિતઓ વિશે જણાવવું નહી અને જેલ રજી.માં તેની ફેરબદલી અંગે નોધ કરવી. આ વ્યવસ્થા અન્ય રાજયો અંગે પણ અમલ કરવી.

૪. વતનમાં સ્થાન અને જીલ્લા વિશે કાળજીથી ચોકસાઈ કરવી અને પોતાના અભાવે કિ. ઈન્વે. ડીપા. ને જણાવવું વતનના જીલ્લાનો અર્થ જયાં કેદીનું કાયમી રહેઠાંણ હોય ધંધો હોય જમીન અગર બીજી મિલ્કતો હોય તે જીલ્લા જન્મ સ્થાન હંમેશા આલેખી શકાય તેમ ન માનવું પણ યોગ્ય વતનના અભાવે જન્મ સ્થાન કે ધરપકડના સ્થાને વતનનુ સ્થાન લેખવું.

૫. પોલીસ સુપ્રી. જો સત્તાવાળાઓને પી.આર.ટી. સ્લીપ નમુનોટ એ આપે અને તેની નકલ કેદીનાં વતનના જીલ્લા પોલીસ સુપ્રી. ને આપે જેથી તેને જીલ્લા ના એક બખચલન વિશે અને તેનાં ગુમ થવા વિશે માહિતી મળે.

૬. નમુનો (બી–પી એમ. નમુનો ૧૩૫ જેની મુકિત થવાની હોય તેવા કેદી અંગેની તે જીલ્લાના પોલીસ સુપ્રી. અને ઈન્સ. જન. પ્રીઝન્સ દ્રારા અગાઉથી જાણ છે. તેને જેલ પર પે.આર.ટી. સ્લીપ સાથે મોકલાય છે. અને કેદી કમીટલ વોરંટ સાથે રખાય છે. જેલ એ અને બી બને ફોર્મ સાથે કેદીની ફેરબદલીની મંજુરી અગાઉ જેલનાં ઈન્સ. જન ને મોકલનાર નોમીનલ રોલ સાથે સામેલ કરશે. જેલના ઈન્સ. જન. ફોર્મ–બી ફાડી લઈ જે તે પોલીસ સુપ્રી. ને મોકલશે. અને નોમીનલ રૂલ જેલને પાછો મોકલશે.

૭. જયારેપી.આર.ટી. કેદીને દંડ ભરી દેવાના જામીન આપવાના છે ઉપર અપીલના કારણોસર વહેલો છોડવામાં આવે ત્યારે તે અંગેના કારણો દર્શાવી તેની જાણ જેલ સત્તાવાળોઓ જયાં કેદીને મોકલવાનો હતો ત્યાંની જીલ્લા પોલીસને તે પરત જ કરશે.

૮. પો. સ્ટેશનના અને સબ ડીવીઝન ઓફીસના ક્રાઈમ રજી. જે ગુણો માટે સજા પામેલા હોય તેનાં ખાનામાં પી.આર.ટી. સ્લીપની સંખ્ય નોંધવી.
૯. પી.આર.ટી. કેદીઓને જો રાજય બહારની જેલમાં બદલવાના હોય ત્યારે સાદામા વસ્ત્રોમ અને બેડીઓ વિના મોકલવામ વાંધા જેવુ નથી. સંભાળનાર પોલીસ એ પોતાની હાથકડી અને દોરડા લાવવા આમ ખર્ચ બચશે. કેદી નાશે નહી તે માટે એસ્કોર્ટ પાર્ટી એ સજાગ રહેવુ.
૧૦. મુંબઈ ના હોઈ, લીધેલ નથી.
૧૧. જયારે પોલીસ રક્ષણ નીચે પગપાળાને બદલે કેદીઓની મોટર મુસાફરી થઈ હોય તેની જે ખાતાના છ ગ્રાન્ટમાંથી હુકમો અંગેની વીધી રીઝો. હોમ. ડીપા. નં. ૯૨૦૬–૧૯ જુન ૧૯૩૧ અને ગવ લેટર હોમ નં.૯૨૦૬ જી ઓકટોમ્બર ૧૯૩૨ માંથી માહિતી મળે છે.
૧૨. મુંબઈનો હોવાથી લીધેલ નથી.

<u>નિયમ ૯૮. જાહેર શાંતિના ભયને અટકાવવાઃ–</u>

૧. માટે ભાગે આવો ભંગ હુલ્લડો, સરઘસો, ઉત્સવો, મેળાઓ, હલાણનો હકક અને તેના જેની બાબતો માટે જ સર્જાય છે શાંતી ભંગ થતો અટકાવવા નીચે મુજબના પગલાઓ લેવા જોઈએ.
૨. પોતાના વિસ્તારમાં નોંધાયેલ ગુનાઓ અને તે માટેના પ્રસંગોથી પુરા પરીચીત રહેવુ.
૩. શાંતિ ભંગની શકયતા વખતે જે તે સ્થળની મુલાકાત લેવી અને ત્યાનાં વગદાર સભ્યો, વહેચાયેલો પત્રિકાઓ અને સવિશેષતો બહારના તત્વો દ્રારા ફેલાવાતી અફવાઓ વગેરે પર ચાંપતી વોચ માટે વીલેજ પો. અનેપેટ્રોલ પો. ને સુચવવુ.
૪. જરૂરી બને તો જે તે સ્થળે સભા, સરઘસો, અને ભાષણો ન યોજવા માટે બી.પી. એકટ કલમ–૩૦ નીચ જીલ્લા મેજી. પાસેથી જાહેરનામ બહાર પાડવુ. ઉશ્કેરણી કરનારાઓ સામે ક્રિ. પોલીસ. કો. રૂલ ૧૦૦ કલમ–૧૦૮ નીચે પગલાં લેવા.
૫. ઉચ્ચ અધિકારીઓ ખાસ કરીને ગેઝેટેડ દરજ્જાનાએ પક્ષના નેતાઓ સાથે મીલનથી તેમજ સલાહ અને ચેતવણી દ્રારા વ્યવસ્થા જાળવનારાઓના કામમ હરકત ન કરવાની પત્રિકાઓ વહેચી. વચ્ચે પડવુ. જોઈએ.
૬. શાંતી ભંગની શકયતા તે સ્થળ પુરતી પોલીસનીસંખ્ય માટે વ્યવસ્થા કરવી. ખાસ કરીને જીલ્લાની આમર્ડ પોલીસને ત્યાં કેન્દ્રીત કરવી. વધુ સંખ્યા આઈ.જી. ની જાણ અને મંજુરીથી મેળવવી પોલીસ સુપ્રી. કે જીલ્લા મેજી. ખાસ સત્તા નીચે પોલીસ પણ મુકી શકે.
૭. જો સરઘસના કારણે સુલેહ ભંગ થાય તેમ હોય તો બી.પી. એકટ કલમ–૩૯ મુજબ ની જીલ્લા મેજી. ની સત્તાની મદદ લેવી. તોફાનીઓ આશ્રય લે કે હુલ્લડો કે શસ્ત્રો ફેકી શકે તેવા સ્થળો અને મકાનોનો કામચલાઉ કબ્જો લેવા કે બંધ કરાવવાની કલા–૪૦ મુજબ જીલ્લા મેજી. ને વિનંતી કરવી.
૮. ઝઘડાલુ સરઘસ બારામાં પોલીસ સુપ્રી. એ બી.પી. એકટ કલમ–૩૬ નીચે સરઘસ ના નિયમ માટે પુરક ઓર્ડરો આપવા અને રીગ લીડરો સામે ક્રિ.ઓ. કો. ક. ૧૦૭ નીચે અને જમીન દેવળ સ્થાવર મીલ્કત માટે ૧૪૫ નીચે કાર્યવાહી કરવી.
૯. આવા કોઈ પગલાં અસરકારક ન બને તો છેલ્લા ઉપાયરૂપે મેજી. કિ. પોલીસ કલમ–૧૪૪ નીચે કામચલાઉ રીતે ચોકકસ કામગીરીઓ કરતા અટકાવવા, માટે વિનંતી કરવી.
૧૦. સબ. ડી.ઓ. અને પોલીસ સુપ્રી. એ આવા સ્થળો જાતે હાજર રહેવુ અને પરિસ્થિતિ હલ કરવી.
૧૧. ખુન જેવા ગુનાઓનુ પ્રમાણ વધતુ રહેતો સમાજ વિરોધી પ્રવૃતિ ઓ કાબુમાં લેવા હદપારી વિ. જેવી ખુબથ જલદ કાર્યવાહી હાથ ધરવી.

<u>નિયમ ૯૯. ક્રિ.પો. કો. પ્રકરણ–૮ પ્રમાણે પ્રોસીડીગ અંગેઃ–</u>

૧. કલમ–૧૦૬ સુલેહ ભંગ કરનાર પાસેથી સજા ઉપરાંત સુલેહ જાળવવાના જામીનો પણ કામ ચલાવનાર મેજી. લઈ શકે આ માટે પોલીસએ સંજોગો બતાવી તેને વિનંતી કરવી.
૨. કલમ–૧૦૭ સરઘસ, ઉત્સવો, મેળાં, ચુંટણી, રાજ્કીય પ્રવૃતિ વિ. જેવા સંજોગો સુલેહ ભંગ થાય તેમ હોય જયારે આ કલમ નચી. ખુબ અસરકારક પગલા લઈ શકાય છે. (ચેપ્ટર કેસ કરવો) બીજી કાય"રવાહી કરતાં પહેલાં લેખીત કે મૌખિક પુરાવાઓ નીચેની બાબતો અંગે મેળવવા
(૧) ખાસ પ્રસંગ

(૨) ઝઘડાનું અસ્તિત્વ અને કારણ અને તે કયારથી ચાલુ છે.
(૩) ઝઘડાના વિષયે અમુક ધ્યેય સિધ્ધ કરવા કે ન કરવા.
(૪) પક્ષકારોની સંખ્યા અને અનુયાયીઓ વચ્ચે સુલેહ માટેનાં પ્રયત્નો અને તેના પરીણામો સાક્ષીઓ વિ. ના વિસ્તૃત સ્ટેટમેન્ટની જરૂર નથી. ટુંકમાં નોંધ પુરતી લેખાય ક્રિ. પોલીસ કો. નું પ્રકરણ–૧૪ અને કલમો–૧૬૨ લાગુ પડતાં નથી.

૩. રૂબરૂમાં કે ટપાલ દ્વારા મેજી. જે સંજોગો વિ. જણાવી ફરીયાદ નોંધાવી શકાશે. અને રક્ષણની માંગણી કરી શકાશે. રક્ષણ માટે પ્રકાર અને સમય સુચવી શકાશે.

૪. પછી જ મેજી. વ્યક્તિને પોતાના સમક્ષ હાજર થવા ફરમાવશે. જો ધરપકડની તાત્કાલીક જરૂર જણાય તો મેજીસ્ટ્રેટને ધરપકડનું વોરંટ ઈશ્યુ કરવા વિનંતી કરી. ક્રિ.પો.કો. કલમ–૧૧૨ નીચે પ્રીલીમનરી ઓર્ડર કરશે. જેમાં જામીન ન સ્વીકારવાનાં કારણો દર્શાવશે. બાદમાં પોલીસ પુરાવાઓ તપાસીને તે આખરી ઓર્ડર આપશે. જરૂર મુજબ વચગાળાનો ઓર્ડર પણ આપી શકાય.

૫. આ કલમ નીચે સુલેહ ભંગ કરતી. મંડળીઓ સામેજ વ્યકિત સાથે નહી, કાર્યવાહી હાથ ધરી શકાય. આના ઉપયોગ માટે ખુબ જ કાળજી રાખવી અને કાયદાની મર્યાદા ધ્યાનમાં લેવી. જો આ કલમના હેતુસર પુરાવા મેળવ્યા વિના સમંસની કાર્યવાહી કરી ન શકાય.

૬. જુદા જુદા કિસ્સા માટે બે જુદા જુદા પ્રોસીગીગ જોઈ જવા.

૭. પરસ્પર વિરોધી પક્ષો માટેનાં પ્રોસીડીગમાં એક બીજાના વિરોધ માટેના સાક્ષીરૂપ લેખવા.

૮. (એ) કલમ–૨૦૮ એ ભાષણ, પત્રીકા વિ. દ્વારા ઉશ્કેરણી કરનાર રાજદ્વારીઓ (બી) છાપનારાઓ વિ. સામે સુલેહ જાળવવાનો અને સભ્ય વર્તણકના પ્રોસીડીગ ભરી શકાય (અ) માટે સરકારી મંજુરી જરૂરી છે.

૯. ભાષણ, પત્રિકાઓ વિ. ના પુરાવા એકઠા કરવા અને તે અંગેની નોંધ રીપોર્ટમાં કરવી તેમજ મેજીસ્ટ્રેટને પણ આપવી ત ઈશમો તે વખતે મેજી. સત્તા–મર્યાદામાં હોવા જોઈએ.

૧૦. કલમો–૧૦૯–૧૧૦ ગુનાઓ અટકાવવા અને કાબુમાં લેવા. આ કલમો ખુબ મદદરૂપ છે. ૧૦૯ નીચેના પ્રોસીડીઝ માટે નીચેના મુદાઓ ઉપરના પુરાવાઓ ઉપયોગી બને છે.

૧. અસામાન્ય સ્થળે, સમયે અને શંકાસ્પદ સંજોગોમાં મળી આવેલ વ્યકિતઓ અંગે.
૨. રીતભાત હીલચાલ કે ગુપ્તવેષ તેની હાજરી અને ઓળખ છુપાવવાના પ્રયત્નરૂપે લાગે.
૩. પુછપરછમાં ખોટું નામ રહેઠાંણ જણાવે.
૪. છટકી જવા જેવી શંકાશીલ વર્તણુંક બતાવે
૫. ગુનો કરવાનો પ્રયત્નો કરતો જણાય દસ્તાવેજની આપ લે જેને ગુનો કરવાનો આશય ખુલ્લો કરે.
૬. જયારે કોઈ વ્યવસ્થિત ધંધા –રોજગારનો અભાવ હોય અને આવી પ્રવૃતિથી આજીવીકા ઉભી કરતો જણાય.
૭. સ્વીકૃત નીતી કરતાં અસંબધ્ધ રીતે જીવતો જણાય.
૮. દારૂ–જુગાર વિ. પ્રવૃતિઓ પર જીવતો જણાય
૯. કુટુંબના ભરણ પોષણ માટે તદન અપુરતી આવકવાળો
૧૦. સ્થાન પરની હાજરી વિશે સંતોષકારક ખુલાશો ન આપી શકે.
૧૧. જવાબો ન આપનાર અને અસબધ્ધ કે ખોટા જવાબો આપનાર
૧૨. જાણીતા ગુનાહીતોના સાથે મળી આવેલ.

૧૧. કલમ–૧૧૦– આ કલમના પ્રોસીડીઝ માટે નીચે મુજબ પુરાવા મેળવવા
(એ) પોલીસ સ્ટેશન અધિ. એ પુરતી તૈયારી સાથે હિસ્ટ્રીશીટસ ખોલવુ. વખતો વખત તેમાં ઘણી જ જરૂરી નોંધ કરવી.
(બી) તદ ઉપરાંત નીચે મુજબના પુરાવાઓ પણ મદદરૂપ બને.
૧. સરખા પ્રકારના અગાઉ કરાયેલ સજાના પુરાવા
૨. ગુનો કરતા જોનારા સાક્ષીના પુરાવા
૩. આબરૂદાર તે વિસ્તારનાં રહેવાસીઓની સાક્ષીના પુરાવા
૪. સ્થાન પરથી ગેરહાજરી ખાસ કરીને રાત્રીના સમયનીનો પુરાવો.
૫. જાણીતા ગુનાહની સાથેનાં સંબધોનું પુરાવો.

૧૨. કલમ–૧૦૯ અને ૧૧૦ નીચે કામ ચલાવવાનું હોય તે જો કલમ–૫૫ નીચે આવે પી.પી.સ્ટે. અધિકારીએ ધરપકડ કરી મેજી. સમક્ષ રજુ કરવો અન્ય કિસ્સામાં મેજી. ફરીયાદકરાયે જરૂરી પુરાવા પ્રોસેસ કાઢશે. આ મોટની વીધી સબ રૂલ મુજબ છે.

૧૩. કલમ–૧૦૬ અને ૧૦૯ અને ૧૧૦ નીચેના પ્રોસીડીઝ માટેનાં નીચેની રેખાઓ કાળજીપુર્વક પાળવી.

૧. જેની સામેના પ્રોસીકયુશન નિષ્ફળ ગયુ હોય તે કારણે તેનું પ્રોસીડીઝ કરવુ અયોગ્ય છે.

૨. જે જેલ ભોગવતો જ હોય તેવા સામે પ્રોસીડીઝ કરવુ નહી કારણ કે તેનાં દ્રારા ગુનાની શકયતાં નથી.

૩. બંને કલમો તળેના પ્રોસીડીઝ એકી વખતે અને સમય એક વ્યકિત સામે કરાય નહી.

૪. જો ગુનાહિત પ્રવૃતિમાં સંયુકતપણાનોં પુરાવાર થાય તો કલમ ૧૧૦ નીચે બે કે વધુ વ્યકિતઓને સંયુકત રાતે પ્રોસીડીઝ કરી શકાય.

૫. કલમ–૧૧૦ તળે ફરીયાદ મેજી. રૂબરૂ ચાલતી હોય ત્યારે સાક્ષી કોગ્ની. ગુનાની ફસ્ટ ઈન્ફરમેશન બની રહે તેવી. વાત કરે તો તેના પરથી ગુનો રજી. લેવાય નહી.

૬. કલમ ૧૧૦ નીચે પ્રોસીડીઝ માટે વ્યકિતની વર્તણુંક અંગે તપાસ પુરી થયે તરતજ ફરીયાદ નોંધવી. જોઈએ. પણ પુરાવાના અભાવે જામીન લેવા જરૂરી નથી.

૭. ફકત આગળ સજા પામ્યા ના મુદા જ પછીથી ગુના તરફ પાછા વળવાનું પુરવારન થતુ હોય તો જામીન માંગવા યોગ્ય નથી.

૮. કલમો–૧૦૯ અને ૧૧૦ નું પાલન પુરતુ નથી. કલમ–૧૧૮ નીચે આખરી ઓર્ડર આપતાં પહેલા મેજીસ્ટ્રેટને જામીન માંગવાનું પુરવાર થયેલુ જણાય તો તે તેવામાં જામીન લેવા.

૯. ચેપ્ટર કેસ નિવારવા અને વિલંબ અટકાવવા નીચેની સુચનાઓ ખુબ કાળજીપુર્વક અમલ કરવો. ખરેખર જામીન સિવાય ચેપ્ટર કેસોની કાર્યવાહી ન કરવી.

૧૪.જરૂર વખતે ખરેખર કયો પક્ષ ગુનેગાર છે તેની પાકી ખાત્રી બાદ તે પક્ષ સામે જ પણ બને સામે ચેપ્ટર કેસ કરવો નહી.

૧૫. ચેપ્ટર કેસનો ખરો હેતુ માર્યો જાય અને પક્ષકારો ને અડચણરૂપ બને તેટલાં વિલંબથી કરવો નહી. આવો વિલંબ નિવારવા કોર્ટમાં હાજરી આપી સંમસ બરાબર બનાવી વિ. રીતે ઝડપછ પતાવટમાં વહીવટી મેજી. ઓને મદદરૂપ બનવુ.

<u>નિયમ ૧૦૧. કલમ ૪૧૨. ૫૧ સી.આર.પી.સી. મુજબના માણસોને એરેસ્ટ કરવા બાબત.:–</u>

ગુનો અટકાવવાના કારણે સબ સી.આર.પી.સી.ક. ૪૧૨. અપવાદ રૂપ મુજબ ધરપકડ કરી શકાશે. સી.આર.પી.સી. ક. ૫૭ હેઠળ પકડાયેલ વ્યકિતને ૨૪ કલાકની અંદર મેજી. સમક્ષ રજુ કરવી. સી.આર.પી.સી. કલમ ૫૭ મુજબ ધરપકડ થયેલ વ્યકિતની હકીકત નમુના મુજબના ફોર્મમાં પોલીસ ઓફિસર મેજી.ને રીપોર્ટ કરવો જોઈએ. આ રીપોર્ટમાં ધરપકડ કરાયેલ વ્યકિત કોગ્ની. ગુનો કર્યા અંગેની વિગત અને ધરપકડના કારણો આગળની કાર્યવાહીન વિગત સાથે રીપોર્ટ રજુ કરશે. સી.આર.પી.સી. પ્રકરણ–૮ મુજબ આ કાર્યવાહીની મુદત –૨૪ કલાક પુરા થયા પહેલાં રજુ કરવાની રહેશે.

<u>નિયમ ૧૦૨. જામીન વગેરે જેવી સ્થાવર મિલકતોના ઝઘડાઓ અટકાવવા પગલાઓ લેવા અંગે:–</u>

૧. કલમ–૧૪૪ તોફાનોની તાત્કાલીક અટકાયતો માટે આનો આશરો લઈ શકાય. તે જાહેર પ્રજાને કે ચોકકસ વ્યકિતને ઉદેશીને હોઈ શકે અને તે દ્રારા ચોકકસ કામગીર બનાવતાં પ્રજા હીતમાં અટકાવી શકાય. પાર્ટી ઓર્ડર પણ ઈમરજન્સીમાં આપી શકાય આ હુકમ બે માસ માટે અમલમાં રહે છે. અને તેનો અમલ શેરીઓ જેવા સ્થળોએ કે ખાનગી સ્થળોએ પણ તેના કાયદેસરના હકક કે રીત રીવાજ ધ્યાનમાં લીધા સિવાય લાગુ પાડી શકે. આ હુકમ ક્રિ.પ્રો.કો. ક. ૧૪૪ તળે ખાસ સત્તા અપાયેલ પોલીસ અધિકારીઓ આપી શકે.

૨. કલમ–૧૪૫ જમીન, પાણી વિ. જેવા કારણોસર સુલેહભંગ કરી ઝઘડા સર્જે એમ હોય ત્યારે લાગુ પડે છે. તેનો હેતુ જૈસે થે પરિસ્થિતિ જાળવી રાખવાનો છે. એટલે કે કાયદેસર ચુકાદો ન આવે ત્યાં સુધી કબજો ધરાવનાર કબજો જાળવે ઈમરજન્સીમાં સમય લેનાર હોવાથી લાગુ ન પડાય વળી ક્રિ.પ્રો. ૧૦૭ ના પ્રોસીડીંગને અવરોધ નથી.

નિયમ ૧૦૩. હેબી. ઓફ એક્ટ ૧૯૫૯ નીચેના પગલાઓ અંગે:–

૧. ગુનો કરવની ટેવવાળા અને ખાસ કરી જેનુ નિયત રહેઠાંણ અને ધંધો હોય તેનાથી દુરના સ્થોએ જઈ ગુનો આચરતા હોય તેવાઓ માટે તેમની હિલચાલને મર્યાદિત કરવાનું હાજરી પુરવાનું કે બને શ્રેષ્ઠ પગલુ બને.

૨. ક્રિ.પ્રો.કો કલમ ની જોગવાઈઓ મુજબ જેનાં સારી ચાલચલગત માટેના જામીન મંગાયા હોય તેવા હિલચાલ મેજી. નિયંત્રણો કરી શકે છે. અલબત ફરીયાદી અધિકારી એ તે માટેની વિનંતી કરવી જોઈએ. મેજી. કલમ ૧૧૨ પેટા કલમ–૨ કલમ ઈ અનુસાર ફાયનલ ઓર્ડરમાં નિયંત્રણ જરૂરી નથી. તેમ પણ સારી ચાલચલગતના જામીન લઈ સુચવી શકે.

૩. તે જ પ્રમાણે યોગ્ય કિસ્સામાં પોલીસ અધિકારીની માંગણી આવે હિલચાલ પર કલમ–૫૬૫ મુજબ નિયંત્રણ મુકી શકે.

૪. જયારે મેજી. કે કોર્ટ નિયંત્રણના હુકમની ના પાડે તો જીલ્લા મેજી. કે સેશન્સ જજ પાસેથી ગમે ત્યારે આવી મંજુરી મેળવી શકાય. અને કલમ–૧૧૦ કે ૫૬૫ (૧) બાકીના સમય માટે અમલ મુકી શકાય

૫. જેની હિલચાલ નિયંત્રણ થઈ હોય તેવા જે તે વિસ્તારને યોગ્ય પાસ વિના છોડી શકાશે નહી. આ રીતે તેના પર સતત નજર રાખવાથી કે નિષેધમાં શ્રેષ્ઠ મદદ થાય છે.

૬. અટકાયતી સુધારક પગલાં રૂપે સરકાર દ્રારા મળેલ સત્તાની રૂએ જીલ્લા મેજી. આવી નિયંત્રણ હીલચાલ વાળી વ્યકિતઓને જે તે માટે સ્થાયી રહેણાંક જરૂરી હોય તેવા ઉધોગ અને શિક્ષણોમાં સ્થીર કરી વસાવવા પ્રયત્ન કરશે આવી ધંધાકીય તાલીમ દરમ્યાન તે રેકલેમેશન અધિકારીના નિરીક્ષણ નીચે રહેશે.

૭. લાંબા ગાળાના સ્થાયી વસવાટની જોગવાઈ લાગુ પડે નહી.
(એ) જો હિલચાલ નિયંત્રણ દોઢ વર્ષ કરતાં ઓછા સમય માટે
(બી) શિક્ષાત્મક ગુના માટે એક કે બે વાર સજા પામેલ હોય.
(સી) અશકત અને બુધ્ધિહીન વ્યકિતઓ માટે આવા ઓને લેખિત નોંધ સાથે ખાસ કારણો હોય તો જ જોગવાઈ લાગુ થઈ શકે.

૮. પોલીસ સુપ્રી. આ માટેની દરખાસ્ત ડેપ્યુટી ઈન્સ્પે. જન. ક્રિ. ઈન્વ. ડીપા. અને રીફલેકશમેન અધિકારી દ્રારા જીલ્લા મેજી. ને મોકલે જે જરૂરી હુકમો બહાર પાડે શંકા ઉદભવે તો સરકારશ્રી પાસેથી હુકમો મેળવવા.

૯. બધા જિલ્લાને આવા કિસ્સામાં લેવાયેલ પગલાં તે માટેના કારણોની જાણ કરી નોંધ સરકારશ્રીને આપશે.

નિયમ ૧૦૪. લાંચ રૂશ્વત અટકાવવા અને દબાવવા માટેના પગલાં:–

૧. પોતાની હકુમત નીચેના કોઈ ઈસમ વડે લેવાયેલી લાંચ વડે એપેન્ડીકસના નમુના–૫ ભરાયેલા પગલાંની વિગતો સાથે અર્ધ વાર્ષિક રીપોર્ટ સાથે જાન્યુ અને જુલાઈની પાંચમીએ પહોંચે તેમ આઈ.જી. પી. ને મોકલશે. કિસ્સા ન હોય તો પણ રીપોર્ટ મોકલશે. આઈ.જી. પી. દરમાસે જાન્યુ અને જુલાઈની પંદરમીએ સરકારને આવા કિસ્સા અને તે માટે લેવાયેલા પગલાં અંગે નોંધ મોકલેશે. જે કિસ્સાઓની ઈન્કવાયરી બાકી હોય તેનો નોંધમાં સમાવેશ કરવો નહી.

૨. પી.ટી.એસ. માં તાલીમ મેળવતાં છાત્રો અને હેડ કોન્સ્ટેબલને લાંચ રૂશ્વત અટકાવવા અંગે આવશ્યક રીતે ભાર પુર્વક સમજાવવા

૩. ખાતાકીય કે ન્યાયી તપાસના પરીણામે દોષીત પોલીસ અધિકારીને કરાતી સજાને બહોળી પ્રસિધ્ધી આપવી.

૪. કાર્યાલયોના બધા અધિકારીઓ પોતાના ખાતામાં સજા પામેલા કર્મચારીઓ અંગે નામો જણાવ્યા સિવાયના દર છ માસે જાન્યુ અને જુનમાં લેવાયેલા પગલાં અંગે દર વર્ષ તાબાના સ્ટાફમાં યાદી ફેરવશે.

૫. આવા કિસ્સાઓનસ સમગ્ર યાદી ડાયરેકટર ઓફ ઈન્ફર્મેશન બનાવશે. અને પ્રેસ નોટના રૂપમાં છપાવશે.

૬. જામીન પર છોડાવવાના કિસ્સાઓમાં ગેરકાયદેસર રાહત ન અપાય તો કિસ્સાઓ ખાસ ચકાસી જોશે. અને વ્યાજબી રીતે જે નિર્ણય લેવાયાની તપાસ કરશે. લાયસન્સ માટેની ભલામણો માં નિરીક્ષણ અધિકારી બીન જરૂરી વિલંબ કે રેફરન્સો ન મંગાય તે ખાસ જોશે.

———xxxxx———

પ્રકરણ–૬

ગુનાની તપાસ

તપાસની કામગીરી અંગેના સામાન્ય નિયમો (રૂલ ૧૦૫ થી ૧૩૬)

નિયમ ૧૦૫. પોલીસ અધિકારીની સ્પે. એકઝીકયુટીવ તરીકે નિમણુંક કરવા અને સત્તા બાબત.

ક્રિ.પ્રો. કોડ કલમ–૧૪ સબ સેકશન –૨ મુજબ નીચે પ્રમાણેના પોલીસ અમલદારને સરકાર દ્વારા સ્પેશ્યલ એકઝીમેજી. તરીકે નિમણુંક કરવામાં આવે છે. અને તેમની હદમાં સાથે સામેલ નીચેની યાદી મુજબની સત્તા પણ તેને આપવામાં આવે છે. આવી સત્તાઓનો અમલ.

(એ) શાંતિ જાળવવા, ગુનાઓ અટકાવવા અને પકડવા અને ગુનેગારોને પકડવા અને ગુનો કરતાં રોકવા, મેજી. રૂબરૂ રજુ કરવા માટે

(બી) ઉપરાંત કાયદા દ્વારા તેમના પર મુકરર થયેલી ફરજો બજાવવા અંગે.

અધિકારીઓ	સત્તાઓ
૧. આઈ.જી.પી.	કોર્ટની હુકમત બહારનું વોરંટ બજાવવા માટે માન્ય કરવાની સત્તા કલમ–૮૩
૨. ડેપ્યુ. પોલીસ કમી કવા. અમદાવાદ	આવા વોરંટ તળે ધરપકડ કરાયેલ ને છોડી મુકવા અથવા જામીન ઉપર છોડવાની સત્તા કલમ–૮૫, ૮૬
૩. બધા ડી.એસ.પી.ઓ.	તપાસ દરમ્યાન જડતી વોરંટ આપવાની સત્તા કલમ–૯૮
૪. બધા એ.એસ.પી. કે ડી.વાય.એસ.પી.	૧. ઝડતી વોરંટ ઈશ્યુ કરનાર કોર્ટની સત્તા મર્યાદા બહાર સર્ચ દરમ્યાન મળેલી વસ્તુઓ વોરંટ ઈશ્યુ કરનારને પહોચાડવાની સત્તા કલમ–૯૯ ૨. ભય અને તોફાનનાં કિસ્સામાં જરૂરી હુકમ આપવાની સત્તા કલમ–૧૪૪
૫. પોલીસ કમિ. ઓફ અમદાવાદ	કોર્ટની હુકમત બહારનું વોરંટ બજાવવા માટે માન્ય કરેલી સત્તા કલમ–૮૩ સત્તાનો નં. ૨, ૩, ૪

નિયમ ૧૦૬. ગુનાઓ વિશેની બાબતો માટે તારનાં મફત ઉપયોગ અંગે:–

ગુના પકડવામાં મદદરૂપ થવા નીચેના જિલ્લા અને રેલ્વે પોલીસ અધિકારી ઓ સ્પે. તાર આપવાને સત્તા ધરાવે છે.

૧.ડી.આઈ.જી.પી.	૨. પોલીસ કમિશ્નર	૩. ડે. આઈ.જી.પી.	૪. ડાયરેકટર એન્ટી. પ્રોહી ઈન્ટે બ્યુરી
૫. પોલીસ સુપ્રી.ઓ.	૬.આસી. ઈન્સ. જન ઓફ પોલીસ	૭. પોલીસ તાલીમ શાળાના પ્રિન્સીપાલો	૮.હે પોલીસ કમી.
૯.એ.એસ.પી.ઓ.	૧૦. ડી.વાય.એસ.પી.ઓ.	૧૧. પોલીઈ ઈન્સ્પે.	૧૨.પી.એસ.આઈ.
૧૩.જમીનદારો	૧૪.હવાલદારો	૧૫.હેડ કોન્સ્ટેબલો	૧૬. નાયક
૧૭. લાયસન્સ નાયક	૧૮. કોન્સ્ટેબલો		

૨. સાદાતારથી તેને જુદા પાડવા. મોકલનાર સ્પે. પોલીસ એવી નોંધ કરતાં બમણાં દરે જશે.

૩. તેને ૧. તાત્કાલીક ૨. રેલ્વે સેવા તાત્કાલીક ૩. તોફાન માટેના સીગ્નલ અને ૪. પરદેશ ના તાર કરતાં પ્રાધાન્ય આપશે.

૪. આવી સત્તા ધરાવનાર તેનો ઉપયોગ અતિ અગત્યના ગુના પુરતો જ કરશે.

૫. તાર ઓફીસ પ્રજાના તાર માટે જયારે બંધુ હોય તેવા સમયે જ દરમ્યાન જ સ્પે. પો. તાર રવાના કરવા અને જે તાર ઓફિસને બંધ કામગીરીના કલાક દરમ્યાન કામ હાથ ધરવાનું રહે તે દરેક દીઠ રૂા.૧ ની ફી ચુકવવામાં આવશે.

૬. સ્પે. પો. તારને પ્રાધાન્ય રેલ્વે તાર ઓફિસો દ્વારા પપણ આપવાનુ લાગુ પડે છે.

૭. પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીઓએ રૂલ ૧૧૪ પેટા રૂલ ૧ નીચેના ગુના માટે પો. સુપ્રી. અને એસ.ડી. પોલીસને તારથી ખબર આપવા અને તેમનણે ટપાલ વિ. ની રાહ જોયા વિના તાર અન્વયે પગલા લેવા.
૮. અગત્યના ગુનાઓની શોધ માહિતી વિ. તારનાં બહોળો ઉપયોગ માટે પી.આઈ. ને પી.એસ.આઈ. ને પ્રોત્સાહન આપવુ. સ્પષ્ટતા છતાં ખર્ચ બચાવવા ટુંકાણ પર ભાર મુકવો.
૯. મૃત્યુ નિવારવા શહેરી વિસ્તારમાંના મોટર અકસ્માતના કિસ્સામાં સર્કલ પોલીસ ઈન્સ્પેકટરને તાર કે સ્પે. રીપોર્ટથી માહિતી મોકલવી.
૧૦. માનવ જીદંગી સરકારી અધિકારી કે મીલ્કતને હાની પહોચે તેના પ્રસંગની માહિતી રેલ્વે અધિ. કે ટેલીગ્રાફર દ્વારા તુરતજ પોલીસ સુપ્રી. ને ઈશમ ખર્ચ ન આપી શકે તો પણ મોકલી તારનાં ચુકાદા માટે પુસ્તક–૨ જુલ–૧૨૪ ઉ. અભ્યાસ કરવો.
૧૧. કેદીઓનો નાસી છુટવાનાં સાદા તાર કરતાં સ્પે. પોલીસ કે એકસપ્રેસ તાર જ વધુ અનુકુળ છે.

<u>નિયમ ૧૦૭. ગંભીર ગુના પ્રસંગે ગાડીઓને નોન સ્ટોપ સ્ટેશને રોકવા અને રેલ્વે કેરેજ મોકલવા અંગે:–</u>

૧. ખાસ અને ગંભીર કિસ્સાઓમાં ગેજેટેડ દરજ્જાનો પો.અધિ. કે મેજી. ની માંગણી મળે ગાડીઓ જયાં ન રહેતી હોય તે સ્ટે. ઉભા રખાશે.
૨. ચાલુ ગાડીમાં ખૂન જેવા કે ગંભીર ગુના બને ત્યારે ગુનેગારને પકડી શકાય તેવા લોહીના ડાઘ આંગળાની છાપ અને અન્ય નિશાનીઓ નાશ ન પામે તે પહેલા તાત્કાલીક પગલા લેવા. તે માટે ખાનુ કે બેરેક ખાલી કરાવી દેવું અને માહિતી મેળવનાર ફર્સ્ટ પોલીસે સીલ કરી દેવુ. પોલીસ અધિકારી સમયસર ન મળી શકે તો ગાર્ડ તે પગલાં ભરશે જયાં બીજો કેરેજ જોડી શકાય તેવા નજીકના પહેલા સ્ટેશન એ પુરાવાવાળુ કેરેજ છુટો પાડી દેવો. અને સત્તા ધરાવતાં રેલ્વે પોલીસ સ્ટેશને પહેલાં જ મળી શકાતી ગાડી દ્વારા મોકલી આપવા જણાવવું.

<u>નિયમ ૧૦૮. પોતાની હદ બહાર જતાં પોલીસ અધિકારની ઓળખ અંગે:–</u>

જયાં પોતાની ઓળખ ન હોય તેવી પોતાની સત્તા બહાર મદદ અને સહકાર માટે જયાં માંગણી કરવાની થાય ત્યાં માંગણી રજુ કરતાં પોતાની સનદ અને પરીચયના પુરાવાઓ સાથે લઈ જવા અને સ્થાનિક પોલીસએ બહારથી આવતાં અજાણ્યા પોલીસ અમલદારન પરીચય મળ્યા પછી જ કંઈપણ માહિતી પુરી પાડવી

<u>નિયમ ૧૦૯. મીલીટરી વિસ્તારમાં તપાસ અંગે.:–</u>

૧. જયારે ઝડતી ધરપકડ અને કોઈ તપાસ મીલીટરી વિસ્તારમાં કરવા અંગે જવાનું થાય ત્યારે અગાઉથી ઓફીસ કમાન્ડીગ એડજ્યુટન્ટ કે રેજીમેન્ટના ઓર્ડરલી ઓફિ. ને અગાઉથી કોન્ફીડેન્સીયલ જાણકારી અને ગણવેશમાં જ જવું શકય હોય ત્યાં સુધી તે હદમાં પ્રવેશતી વખતે યુનિટના ઓફિસ કમાન્ડીગ સહાય મેળવી.
૨. ઓફિસ કમાન્ડીગની જાણ અને મંજુરી વિના એ સૈનિકોની સેવાઓ ઉપયોગ ન જ કરવો. જો શંકાસ્પદ જણાય તો સિપાઈને ઓબ્જર્વ કરવો પોલીસની ફરજ છે. પણ તેના ઓફિસ કમાન્ડીગની જાણ વિના તેના સાથીદારો કે બીજાઓ વડે આચરેલ ગુના શોધવા કામે લગાડવો નહી સિપાઈઓ સામેના શંકાસ્પદ સંજોગો માટે પોલીસ સુપ્રી. એ જરૂરી બધી ખાનગી રીતે ઓફિસમાં કમાન્ડીગ સમક્ષ રજુ કરવી.

<u>નિયમ ૧૧૦. પોલીસ હેતુઓ માટે ચોકકસ ગુનાઓની ટ્રીટમેન્ટ અંગે.:–</u>

૧. કલમ–૧૧૮ (૧) દારૂ પીધેલ અને કલમ–૧૬૭ ચેપી રોગવાળાએ કપડા ધોવાં, ખોરાક બનાવવો કે, વેચવો, વિ. ગુનાઓ કોગ્ની. છે. અને તેની કેન્ટોમેન્ટ એકટ સને ૧૯૮૮ ના ડીસ્ટ્રી. મ્યુની. એકટ–૩ નીચે નિકાલ કરવો. જયારે કેન્ટોમેન્ટ એકટ ૧૯૨૪ નીચેના નોનો કોગ્ની. છે. તે અંગેની ફર્સ્ટ અને ફાઈનલ રીપોર્ટ આપવા અને સુપ્રી. ના ક્રાઈમ રજી. માં બતાવવા જરૂરી નથી. ફાયનલ ઓર્ડરસની પણ જરૂર નથી. તેને સ્ટેટમેન્ટ ભાગ–૧ અને ૨ માં બતાવ્યા પણ સ્ટેટમેન્ટ ૧ કે ૨ ભાગમાં પોલીસ વહીવટ વાર્ષિક રીપોર્ટમાં બતાવવા નહી આવા કિસ્સા માટેની ધરપકડ વોરંટ વગર કરી શકાશે. અને ક્રિ.પ્રો. કોડ કલમ–૬૨ મુજબ તે અંગે રીપોર્ટ કરાશે.

૨. ૧૯૨૦ ના પબ્લીક કન્વે. એક્ટ નીચેના ગુનાઓ કોગ્ની. છે. પણ ક્રાઈમ રજી. અને તપાસની બીજી બાબતો માટે નોન કોગ્ની. ગણાય તેની વાર્ષીક વહીવટ રીપોર્ટના ભાગ–૧ સ્ટેટમેન્ટએ માં સમાવેશ કરવો.

૩. જો ગણવેશધારી પોલીસ અધિ. ના હાજરીમાં બને તો ઈન્ડીફન મોટર વ્હીકલ એક્ટ–૧૯૩૯ ની કલમો ૧૧૬, ૧૧૭ અને ૧૨૬ નીચેના ગુનાઓ કોગ્ની. છે. અને તેને તે રીતે જરૂરી રજી. લઈ ક્રિ.પો. કો. કલમ–૧૪ ની જોગવાઈઓ નીચે હલ કરવા જોઈએ. પેટા કલમ–૧૨ (૨) નીચેના ગુનાઓ વાર્ષિક વહીવટી રીપોર્ટ ના સ્ટેટમેન્ટએ ભાગ–૧ માં સમાવેશ પામવા અને કોગ્ની. લેખાવવા જોઈએ. પણ ક્રાઈમ રજી. અને તપાસની બીજી બાબતો અંગે નોન કોગ્ની. લેખવા

૪. બી.પી. એક્ટ ની કલમો–૩૬, ૬૭, ૬૮, ૬૯ સમગ્ર વાહનવ્યહારનું નિયમન કરનાર પોલીસ ને તે અંગેના કોઈ નિયમ કે દાવાનો ભંગ કરતાં રોકવાની સત્તા આપે છે. અને તે અંગેની ચેતવણી આપી શકાય આથી પોતાનો અને પ્રજાનો સમય બચે છે. ગુનાનો ભંગ કરનારના નામો, સરનામો, તારીખ વિ. અંગે નોટબુક કે ડાયરીમાં નોંધ કરવી. આવી નોંધ ઉપયોગી બને છે.

૫. ચોકકસ પ્રકારના નોન કોગ્ની. ગુનાઓ સંબધમાં ગુનો કરનારને તે અંગેની લેખિત જાણ જરૂરી નોંધ સાથે આપી શકાય અને આવા ગુના અટકાવવા આવી લેખિત ચેતવણીઓ ગુના અટકાવવામાં અસરકારક નિવડશે.

૬. સ્થાનીક પરિસ્થિતિને તેવી સહાયક સુચનાઓ પો.સુપ્રી. પેટા કલમ–૪ અને ૫ ની રીતને અસરકારક બનાવતાં આપી શકશે.

૭. કલમ–૭૩ બી.પી.ઓ. પોલીસ અધિકારીઓને પ્રિવેન્શન ઓફ કુઅલ્ટી એનીમલ્સ એક્ટ ૧૧–૧૮૯૦ ની કલમો–૩, ૪, ૫ અને ૬ નીચેના શિક્ષાત્મક ગુનાઓ કરનાર મેજી. ના હુકમ કે વોરંટ વિના ધરપકડ કરી શકે. આવા ગુના ક્રાઈમ રજી. માટે નોન કોગ્ની. લેખવા.

૮. કલમ–૭૦–૭૧–૭૨ અને ૭૯ પો. અધિ. શિક્ષાત્મક ગુનાઓ કરનારના વોરંટ વિના ધરપકડ કરી શકે. આ ગુનાઓ બધા હેતુ માટે કોગ્ની. લેખવા એન ક્રિ.પ્રો.કો. પ્રકરણ–૧૪ ની જોગવાઈઓ લાગુ પાડવી.

૯. પ્રિવેન્શન ઓફ ગેમ્બલીગ એક્ટ–૪ ઓફ ૧૮૮૭ કલમ–૪ અને ૫ નીચેના નોન કોગ્ની. લેખવા.

——————XXXXX——————

પ્રકરણ–૭
મેજીસ્ટ્રેટ દ્વારા પોલીસને તપાસ માટે સોંપાયેલ કેસો અંગે

નિયમ ૧૧૧. મેજી. દ્વારા તપાસ માટે પોલીસને સોપાયેલ ફરીયાદ અંગેઃ–

૧. જયારે ક્રિમીનલ પ્રોસી. કોડની કલમ–૨૦૦ નીચે મેજી. સમક્ષ ફરીયાદ કરાય ત્યારે તેણે ફરીયાદીને સોંગદ પર તપાસવા જોઈએ. પ્રોસી. મેજી. આ બંધનકર્તા નથી. મેજી. એ સ્ટેટમેન્ટ લેખિત લેવુ. જોઈએ. આ પધ્ધતિ અનુસર્યા વગર પોલીસ ને ફરીયાદ મોકલવાનુ અને તે અંગે પગલાં લેવાનું જણાવવું કાયદાની વિરૂધ્ધ છે.

૨. ફરીયાદીની તપાસ પછી મેજી. ને ફરીયાદીની સત્યાસત્ય અંગે શંકા ન રહે તો ક્રિ.પ્રો.કો. પ્રકરણ–૨૬ માં દર્શાવેલ પ્રોસીઝર અનુસાર આગળ કાર્યવાહી કરી શકશે. પણ જો ફરીયાદી વિશે શંકા રહે તો કલમ–૨૦૨ નીચે તપાસ પોલીસને મોકલવી. પરંતુ આ માટેના કારણો નોંધવા બધા સેસન્સ જજોએ તાબાના બધા મેજી. ફરીયાદ ની ખરાઈ, પોલીસ તપાસ અને એ માટેનાં કારણો નોંધાવી ફરજો જાણે છે તે જોવુ જો કારણ ન નોંધેલ હોય તો પણ પોલીસ ફરીયાદ મેજી. ને પાછી ન મોકલે. પણ મેજી. ના જયુડીશીયલ ઓર્ડર નો અમલ કરે તાબાના મેજી. કલમ–૨૦૨ નીચે પોલીસ તપાસ બીન જરૂરી રીતે ન યોજે અને વિલંબ ન થાય તે સેસન્સ જજે જોવું. મેજી. દ્વારા તપાસ માટે મોકલાવેલ કિસ્સાની માહિતી પોલીસ સુપ્રી. અને એસ.ડી.પી. ઓ. એ સબ ઈન્સ. પાસેથી મેળવવી.

૩. ક્રિ.પ્રો. કો. કલમ–૨૦૨ નીચે મેજી. દવારા તપાસનો હુકમ અપાય ત્યારે અંતિમ જવાબદાર તેની છે. નહી કે પોલીસની અને તેથી તે તપાસનો રીપોર્ટ સીધો તેને મોકલવો. મેજીસ્ટ્રેટ તપાસ માટે ચોકકસ સમય પધ્ધતિ કે તેમનાં વધારો સુચવી શકે છે.

૪. કલમ–૨૦૨ નીચે મેજી. દ્રારા રીફર થયેલા કિસ્સા માટે તે તપાસ કરી શકે અને ધરપકડ સિવાય સીધા રીપોર્ટ થયે મળતી બધી સત્તાઓને અમલ કરી શકે. તપાસ પછી તે ફકત કલમ–૨૦૨ નીચે રીપોર્ટ કરી શકે પણ ધરપકડ કે કોડના પ્રકરણ–૨૪ મુજબ ચાર્જશીટ ન સબમીટ કરી શકે. ગુનો કોગ્ની. હોય તો પણ એને તાત્કાલીક ધરપકડ કાયદેસર હોય તો પણ વોરંટ ઈશ્યુ કરવાનું મેજી. ના નિર્ણયને આધીન છે. નાસી જવાનો પ્રયત્ને અને તેમાં વિલંબ થવાથી મળેલા વોરંટ સિવાય, વોરંટ વિના પોલીસે ધરપકડ કરવી જોઈએ નહી.

૫. જયારે પોલીસ ફરીયાદને ખોટી હોવાન જણાય અને મેજી. તે સાથે સમંત ન હોય ત્યારે મેજી. પોતે તે કેસ પોલીસ કેસ તરીકે લેવાનું સુચવી શકે તહોમતદારને પોલીસ કેસની જેમ પોતા સમક્ષ રજુ કરવાનું જણાવી શકે.

નિયમ ૧૧૨. ફરીયાદ વિનાના કેસ મેજી. તરફથી પોલીસ પાસે તપાસ માટે આવે તે અંગેઃ–

ક્રિ.પ્રો. કો. કલમ–૧૯૦ અને પેટા કલમો ૧ કલોઝ અ નીચે પોતાને મળેલ ફરીયાદ વિનાની માહિતી પરથી મેજી. કોડની કલમ–૧૫૫ઃ૨ઃક ૧૫૬ ૩. મુજબ નોન કોગ્ની. કે કોગ્ની ગુના તરીકે પોલીસ ને તેની તપાસ સોંપી શકે. તેવા કિસ્સામાં કોડના પ્રકરણ–૧૪ મુજબ તપાસની બધી સત્તાઓ ચાર્જશીટ આપવા સુધીની ભોગવી શકે છે. જો ગુનો નોન કોગ્ની. હોય તો પણ વોરંટ વિના ધરપકડ કરી શકે નહી.

———×××××———

પ્રકરણ–૮
ગુનાઓ અંગેની માહિતી અને રજીસ્ટ્રેશન

નિયમ ૧૧૩. કોગ્ની. ગુના માટે એફ.આઈ.આર નોંધવા અંગે:–

૧. ગુનાની એફ.આઈ.આર. પો. સ્ટેશન ના અધિકારી મૌખિક રીતે અપાય તો ક્રિ.પ્રો. કલમ–૧૫૪ મુજબ તેણે જાતે જ કે જાત દેખરેખ નીચે લખવી જોઈએ. જેના વિશે ગુનો થયો હોય તેણે તે આપવી જરૂરી નથી. આ જાતની માહિતી ક્રિ.પ્રો. કલમ–૪:૪૧ ની વ્યાખ્યા અનુસારની ફરીયાદ નથી. માહિતી મળે જેનાં વિશે ગુનો ગયો હોય તેની હાજરીની રાહ જોયા વિના તરત જ નોંધવી જોઈએ. એકવાર પો. તંત્ર ગુના વિશેની કામગીરી ચાલુ કરે પછી જેના વિશે ગુનો નોંધાય હોય તે પક્ષ ફરીયાદ પાછી ખેંચી શકશે નહી. ગુનો થવાનો એ.આર. ધરાવનાર જ ફરીયાદ આપે તે જરૂરી નથી. ફરીયાદ આપનાર વ્યકિતએ તે અંગેની જવાબદારીઓ ઉઠાવવાની રહે છે.

૨. (અ) જયારે વિલેજ પોલીસ પટેલને ઈન્ફરમેશન અપાય ત્યારે તે પોલીસ સ્ટેશનને તે આપશે, અને આવા કિસ્સામાં કાયદેસરના હેતુ માટે તે એફ.આઈ.આર. ગણાશે.

(બ) ઘણાં કિસ્સાઓમાંપોલીસ પટેલ બીજા કારણોસર ગુનેગારોના નામ જાણીતાં હોવા છતાં, વરદી રીપોર્ટમાં જણાવતાં નથી. પોલીસ પટેલની અનિષ્ફળતા સાક્ષીઓને ખોટા માનવા પ્રેરે છે. આથી સર્કલ પો.ઈન્સ્પે. અને પી.એસ.આઈ., પોલીસ પટેલને જો જાણતા હોય તો તહોમતદાર ના નામો વરદી રીપોર્ટમાં જણાવવું સુચવવું.

૩. જીલ્લામાંના દરેક આઉટ પોસ્ટને દર વર્ષે બે ગડીઓમાં વ્હેચાયેલા પાના વાળી તેની જરૂરીયાત મુજબની એક કે વધુ બ્લેક બુકસ પુરી પાડશે. હેડ કો. કે હવાલા ધરાવનાર અધિકારી તેને રીપોર્ટ થયે કોગ્ની. અને નોન કોગ્ની. ગુનાઓ અને બીજી માહિતીઓ તેમાં નોંધશે અને જલ્દીથી પો.સ્ટે. પહોંચાડશે. જમણાં હાથ પરનું ફોઈલ કોપીને ઉપરી પોલીસ સ્ટેશનને મોકલવું જયારે આઉટ પોસ્ટના અધિકારી સમક્ષ લેખિત કે મૌખિક જાણ કોગ્ની. અંગે કરાય ત્યારે બંને ફોઈલ્સ પર માહિતી લાવનાર જેનાં વિષે ગુનો કરાયો હોય તેના નામ, ગુનાનો પ્રકાર, સમય, તારીખ અને ગુનેગારોના નામ નોંધશે અને પુરેપુરી વિગતવાળં એક ફોઈલ્સ વિશેષ પગલાં માટે પોલીસ સ્ટેશનને મોકલશે. જેનાં સબંધમાં ગુનો કરાયો હોય તે પોતે જ જો આઉટ પોસ્ટ પર હાજર થાય અને ઈચ્છા બતાવે તો પોલીસ સ્ટેશન જવાનું તેને માર્ગદર્શન આપવું. તે માટેની ઈચ્છા કે અનિચ્છાની બંને ફોઈલ્સ પર નોંધ કરવી, પછી આઉટ પોસ્ટના અધિકારીએ બી.પી.એકટ કલમ–૪૪ ની જોગવાઈઓ મુજબની કાર્યવાહી કરવી.

૪. આવા કોગ્ની. ગુના અંગે પોલીસ સ્ટેશન ને સીધી માહિતી મળે ત્યારે ફરીયાદીનું નામ, ગુનાનો પ્રકાર, ગુનેગારના નામ અને મલ્યા તારીખ જે તે આઉટ પોસ્ટને તેની બ્લેક બુકમાં યોગ્ય ચોટાડવા માટે મોકલી આપશે. અને ફરીયાદ સીધી પોલીસ સ્ટેશને થયેલ છે તે અંગે નોંધ કરશે.

૫. એફ.આઈ.આર. નોંધાવવાની કાયદેસર સત્તા પોલીસ સ્ટે. અધિકારી ને જ હોઈ પેટા કલમ–૩ જે આઉટ પોસ્ટ દ્વારા મળેલ હોય તો માત્ર સામાન્ય માહિતી રૂપે જ લખવી. અને પછી પોલીસ સ્ટે. ના અધિકારી જે વ્યકિત ક્રિ.પ્રો. ક. ના ૧૫૪ નાં હેતુઓ મુજબ એફ.આઈ.આર આપવા ઈચ્છે તેનો સંપર્ક સાધવો.

૬. કલમ–૧૫૪ તળે એ આવશ્યક છે કે એફ.આઈ.આર. આપનાર વ્યકિતએ રૂબરૂ જ જવુ પણ જો પત્ર મૌખિક અન્ય મારફતનો તાર, ટેલીફોન સંદેશો મળે ત્યારે તેનો ખરાપણાં વિષે વિચારણા બાદ યોગ્ય રીતે વર્તવું જો માહિતી ભરોસાપાત્ર લાગે તો યોગ્ય કાર્યવાહી કરવી. અને ધારાકીય જરૂરીયાત મુજબ પોતે કે કોઈ તાબેદારે માહિતી આપ્યાનું નોંધવુ. અથવા તો જાત માહિતીના માં વગેરે યોગ્ય કિસ્સાની માહિતીને એફ.આઈ.આર. લેખવી. અને તે મુજબ નોંધવી.

૭. કોગ્ની. ગુના અંગેની કોઈ દ્વારા માહિતી ન અપાય પણ અધિકારીને પોતાને ગુનો થવાની શંકા હોય હોય અને પોતે ખરેખર ગુનો થતો જોયો હોય તો ક્રિ.પો.કો. કલમ–૧૫૪ મુજબ અનિવાર્ય ન હોવા છતાં એફ.આઈ.આર. નોંધવી જેથી તહોમતદાર પોતાની સામેના પુરાવાઓની અતિશયોકિતમાંથી રક્ષણ પામી શકે.

૮. પોલીસ સ્ટેશન ખાતે નોંધાયેલ એફ.આઈ.આર. એવીડન્સ એકટ કલમ–૮ નીચે પુરાવા માટે ગ્રાહય અને સંબધીત લેખાય છે. ગુનો એ પોતે આપેલ માહિતી પણ એફ.આઈ.આર તરીકે નોંધી શકાય. આવી એફ.આઈ.આર. નાં કોઈ ભાગને ગ્રાહય લેખવો કે નહી ? તે કોર્ટના નિર્ણય ને આધીન છે. જયારે ગુનેગાર પોતે એફ.આઈ.આર. આપે ત્યારે તે નોંધનારનાં પુરાવા પરથી તેની ખરાઈ કરી શકાય. જયારે ખુન કેસમાં ફરીયાદીનું અવસાન થાય ત્યારે પ્રોસીકયુટરને એફ.આઈ.આર. ને ડાઈંગ ડેકલેરેશન ગણવાનો ભારપુર્વક આગ્રહ સેવવો.

૯. પોલીસ સ્ટે. હાઉસના હવાલામાંના સબ ઈન્સ્પે. ને ગેરહાજરીમાં એફ.આઈ.આર. નોંધવાની હાજર સીનીયર હેડ કોન્સ્ટે. ની જવાબદારી છે. પણ જો થોડીજ વારમાં હાજર થઈ શકે તેમ હોઈ અને કેસની ગંભીરતા જોતાં જરૂરી જણાય તો હેડ કોન્સ્ટેબલ એ એફ.આઈ.આર. નોંધવા સબ ઈન્સ્પે. ને બોલાવવાં.

૧૦. જો એફ.આઈ.આર. હેડ કોન્સ. નોંધે તો તે અંગેની માહિતી જયાં હોય ત્યાં સબ ઈન્સ. તુરંતજ મોકલવી પછી તેની ખરાઈ કે વધારાના સ્ટેટમેન્ટો નોંધવા વિ. સબ ઈન્સ. પર રહે છે. એ યાદ રાખવુ ઘટે કે આવી પુરક નોંધ ક્રિ.પ્રો. કો. કલમ–૧૫૪ નીચે એફ.આઈ.આર. નો ભાગ ગણાય નહી.

૧૧. પ્રવાસ દરમ્યાન પણ સબ ઈન્સ. કે ઈન્સ. ની પોલીસ સ્ટેશન પરની સત્તા ચાલુ જ રહે તો હોય, કોગ્ની. ગુનાની માહિતી મળતાં જાણ કરનારને પોલીસ સ્ટેશનને મોકલતાં કલમ–૧૫૪ મુજબ નોંધ લઈ પોલીસ સ્ટેશન ને વિશેષ પગલા માટે મોકલી આપવી. અને પોતે તેની તપાસમાં આગળ વધવુ.

૧૨. એફ.આઈ.આર. નોંધતા પહેલાં માહિતી આપનારને ખોટી, અતિ વધારેલી માહિતી સામે ચેતવણી આપવી અને ઈચ્છે તેટલી સમય શાંતિથી વિચારવા તક આપવી. ગમે તે કડી દ્રારા મળેલી માહિતી કોગ્ની. ગુનો ન બતાવે પણ વિશેષ ઈન્કવાયરીની જરૂર બતાવે તો પોલીસ સ્ટેશન અધિકારી એ સ્ટેશન ડાયરીમાં નોંધ લેવી અને ગુનાના સ્થળે તપાસ કરવી. ત્યાંની. તપાસ જો કોગ્ની દર્શાવે તો કાયદાની જોગવાઈ અનુસાર તેને હલ કરવો.

૧૩. વ્યકિત ગુમ થવા અંગે નો રીપોર્ટ સ્ટેશન ડાયરીમાં નોંધવો અને તેની તપાસ પોલીસ સ્ટેશન અધિકારી કે હેડ કોન્સ્ટેબલ એ કરવી જોઈએ. ગુમ થવાના સંજોગો જો કોગ્ની. ગુનાની શકયતા કે શંકા બતાવે તો તેને તુરતજ રજીસ્ટર કરવો. જો બાળક ગુમ થાય તો, તે મળી આવે અથવા તે માટેનું વજુદવાળુ કારણ જડી આવે ત્યાં સુધી તેની શોધક અને તપાસ ચાલુ રાખવી. બાળ અપહરણ કર્તા સાધુઓ, વૈરાગી, ઈરાની વિ. જેવા ટોળીઓની કાળજીપુર્વક તપાસ હાથ ધરવી અને તેમની સાથે બાળકો ખરેખર તેનાજ છે તેની નોંધ ખાસ ચોકકસાઈ કરવી. ભાગી ગયેલી પત્ની જેણે સ્વેચ્છાથી ઘર અને ગામ તજયા હોય તેવી પુખ્ત વ્યકિતને બળપુર્વક પાછા લાવવાની પોલીસ અધિ. ની ફરજ નથી. ગુનેગાર સામે પુરતાં પુરાવા વિના ધરપકડ ન જ કરાય તેની ખાસ કાળજી રાખવી.

નિયમ ૧૧૪. એફ.આઈ. આર. રેકોડીંગ અંગે:–

૧. માહિતી આપનાર જો તે મૌખિક આપે તો પોલીસ સ્ટેશનની એફ.આઈ.આર. બુકમાં પ્રથમ આવતા બ્લેન્ક ફોર્મના ડાબા હાથની ગડીનો પાછલી બાજુએ તેને અક્ષરસઃ ઉતારી લેવી જો પુરેપુરી માહિતી એક ફોર્મની જગ્યામાં ન સમાય તો ક્રમિક રીતે પછીની ફોર્મની પાછલી બાજુએ તે જ રીતથી ઉતારતા જઈ તેને પુરી કરવી, અને નીચે આપનારની સહી કે અગુંઠાની છાપ લઈ અધિકૃત કરવી. લેખિત રીતે અપાય ત્યારે એફ.આઈ.આર. બુકમાં ઉપરમાંની જ પધ્ધતિએ લખી અને સહી મેળવવી.

૨. પછી તેના ખાતાઓ પુરી લેવા અને પુરેપુરી એફ.આઈ.આર. તેજ જમણી બાજુમાં ફેરબદલી કરી લખવી. માહિતી આપનારના સહીવાળો ભાગ પોલીસ સ્ટેશનમાં જાળવવો, જયારે બાકીનો ક્રિ.પ્રો. કો. કલમ–૧૫૭ મુજબ એફ.આઈ.આર. તરીકે મેજી. ને મોકલવો પો.સ્ટે. કે આઉટ પો.સ્ટે. ને મોકલવા માહિતીની વધારે નકલો જરૂરી બને તો તે સાદા કાગળ પર કરવી. પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીને એફ.આઈ.આર. મેળવવામાં વિલંબ જણાય ત્યારે ચોકીદાર કે મેનેજર જે તે લાવે તેને સાક્ષી તરીકે તપાસવો અને વિલંબ માટે ખુલાસાને રેકર્ડ પર લેવો. આ હેતુ માટે પોલીસ સ્ટેશન અને ગામ વચ્ચેનું અંતર અને પગે ચાલતાં કે પાર કરતાં લાગે તેવા સમયની નોંધ કરવી. કોઈ કારણસર

ચોકીદાર પુરાવો આપવા માટે ન મળી શકે, ઈન્વેસ્ટીગેશન અધિકારી પુરાવામાં તે હકીકત ધ્યાન પર લાવવી.

૩. જેવી નોંધ પુરી થાય કે તરત જ ઈન્ફોર્મેશન એફ.આઈ.આર. બુકમાં નોંધાયા મુજબની નકલ આપવી. આ માટે કોઈ ફી વસુલ કરવી નહી. જો પોલીસ પટેલ દ્વારા ત. પહેલાં પોચાય અને પોલીસ સ્ટેશનને મોકલાય તો પણ આજ કાર્યવાહી કરવી પણ જો લેખિત મળેલ હોય તો આ પધ્ધતિઓ અમલ જરૂરી નથી.

નિયમ ૧૧૬. કોગ્ની. ગુનાઓના રજીસ્ટ્રેશન અંગેઃ-

૧. આવા બધા જ ગુનાઓ કોગ્ની. ક્રાઈમ રજી.માં સ્ટેશન અધિકારી દ્વારા જો કે કલમ-૧૫૭ ૧ (બી) ક્રિ.પ્રો. કો. નોંધ હાથ ધરાયા હોય તો પણ નોંધવા.

૨. જુદા જુદા ક્રાઈમના રેકોર્ડ જાળવવા (૧) ઈ.પી.કો. ના ગુનાઓ માટેનું અને (૨) સબ ડીવીઝનનો હવાલો ધરાવતાં પોલીસ સુપ્રી. ના વર્ગ-૬ ગુનાઓ માટેનું અને જયાં વાર્ષિક ૨૦૦ કે વધુ ગુનાઓ થતાં હોય તેવા પોલીસ સ્ટેશન માટેનું બીજા સ્ટેશન કે ફકત એક રજીસ્ટર રાખવુ.

૩. ક્રિ.પ્રો. કો. કલમ-૨૦૨ નીચે તપાસ માટે મળેલી ફરીયાદીનો સુપ્રી. કે સબ ડી.ઓ. નાકા રજી. પર દાખલ નહી પણ તેને પોલીસ સ્ટેશન કા. રજી. માં છેડે (એમ) ક્રમાંક નીચે, નોંધવા.

૪. ક્રિ.પ્રો. કો. કલમ-૧૭૪ નીચે ઈન્કવાયરી કરાયેલ કિસ્સાઓ કા. રજી. મા તે ખાસ અલગ રખાયેલ ભાગમાં નોધવા આ ભાગમાં ફરીથી પેટા ભાગો કરવા 'એ' આકસ્મિક મૃત્યુ માટે 'બી' બીજા અકુદરતી મૃત્યુ માટે, જરા જેટલી ગંદી રમતની ગંધ આવે તો ગુનો નોંધવો.

નિયમ ૧૧૭. કોગ્ની. ક્રાઈમ રજીસ્ટર લખવાની સુચના અંગેઃ-

૧. આ રજીસ્ટરમાંની એન્ટ્રીઓ તેનાં પુઠાની અંદરની બાજુએ છાપેલ સુચના મુજબ લખવી નીચેના પુરક સુચનાઓ અમલ કરવો.

(૧) કોલમ-૬ જે તારીખે પોલીસ સ્ટેશન માહિતી મળે તે નોંધવી નહી કે આઉટ પોસ્ટની.

(૨) કોલમ-૭ તેમાં સુઓ મોટો પોલીસ વડે કરાયેલ કે, મેજી. વોરંટ નીચે અને રીકવીઝેશન પર બીજા પોલીસ વડે કરાયેલ ધરપકડોની સંખ્યા જણાવવી.

(૩) કોલમ-૯ ક્રિ.પ્રો. કો. ક.૧૬૯ નીચે પોલીસ વડે છોડી મુકાયેલાઓની સંખ્યા બતાવવી.

(૪) કોલમ-૧૦ તેમાં ફરીયાદી દ્વારા મિલ્કતની જણાવેલ કિમત મળી અને પંચે ઠરાવેલ કિમંત લેવી તે મુજબ સુધારો કરી લેવો 'બી' કે 'એ' વર્ગ તરીકે અથવા ક્રિ.પ્રો. ક. ૧૫૭ ૧ (બી) નીચે જેની તપાસ ન અપાઈ હોય તેવા સીવીલ લેખાયેલ ગુનાઓ માટે મિલ્કતની નોંધ કાઢી નાંખવી જયારે સમરી કે, ફાઈનલ ટુંકમાં મળી જાય અને આંકડાકીય ગણત્રી માટે તેને લેવી નહી.

(૫) કોલમ-૧૨ જયારે સજા થાય ત્યારે જે કોલમ તળે તહોમતદાર ફરમાવાયુ હોય તે આ કોલમમાં અવશ્ય બતાવવી અને કલમ-૪ માં જરૂરી સુધારો કરવો.

(૬) કોલમ-૧૩ તેમાં નીચેના મુદાઓ બતાવવા જોઈએ.

(એ) અવાર નવાર પોલીસ કે સબ ડી.ઓ. એ એ મંજુર કરેલ એકસ નિશાની

(બી) ક્રિ.પ્રો.કો. ક. ૧૬૭ નીચે મેળવાયેલા રીમાન્ડો

(સી) 'બી' વર્ગની નોંધ થઈ હોય તો મેજીસ્ટ્રેટ ને ફરીયાદ નોંધાવવા કરેલ વિનંતી અંગે રીમાકર્સ,

(ડી) તહોમતદાર માટે પી.આર.ટી. કરાયેલ છે કે ટેવવાળો ગુનેગાર છે.

(ઈ) ઘરફોડીના કિસ્સામાં ગુનેગારના મોડઝ ઓપરેન્ડી અંગેના રીમાર્ક.

(એફ) ક્રિ.પ્રો.કો. ક.૨૫૦ લાગુ પડાય છે ?

(જી) અગાઉ સેકશન ૧૫૭ (બી) નીચે તપાસ ન કરાઈ હોય તો તે હાથ ધરવા ઉપરી અધિકારીનો હુકમ.

(એચ) તહોમતદાર ના જામીનખતને રદ કરવુ. (જો તેમ હોય તો ?)

(આઈ) સબ ડી. ઓ. અને સબ.ડી. ના ચાર્જમાના પોલીસ સુપ્રી. પોતાના પોલીસ સ્ટેશન માટે ક્રાઈમ રજી. ઓ જાળવશે. અને તેમાં મળેલી કેસ ડાયરીઓ પરથી વિગતો નોંધશે. આ રીતે પોતાના પોલીસ અધિકારીઓ અને કામગીરીથી પરીચીત રહી ગુનાને નિયંત્રણમાં રાખશે. તેને રોજરોજ લખવાથી ગુનો અને તે વિષેની તપાસનાં સંપર્કમાં રહી શકાય છે. જેથી આ રજી.

નિયમિત અને યોગ્ય રીતે લખવા તેણે એસ.ડી. ઓ. અને પ્રો. એ.એસ.પી. ને રજી. અપ–ટુ–ડેટ રાખવાનું મહત્વ સમજાવવું. રજીસ્ટરોનું સમયાંતર ચેકીગ કરવું. બેદરકારી ના કિસ્સાં આઈ.જી.પી. ને જણાવવા. નિરીક્ષણ દરમ્યાન ડેપ્યુ. આઈ.જી.પી. ને પણ આ અંગે ધ્યાન આપવું. મહત્વની હકિકતોના અંગે રજી. રીમાર્ક કોલમમાં ખાસ નોંધ કરવી.

નિયમ ૧૧૮. ગુનાની નોંધણી માટે સ્ટે. યાર્ડ અને રેલ્વે લીમીટની વ્યાખ્યા અંગેઃ–

૧. રેલ્વે લીમીટની વ્યાખ્યા માટે જે વિસ્તાર તેની માલિકીનો કે, કાયદેસર કબજામાં હોય અને માલ કે મુસાફરોના વહનમાં વપરાતો હોય અને તે હેતુ માટેનું મકાન કે સ્થળોનો સમાવેશ થાય છે રેલ્વે પરનો કે નીચેનો રસ્તો તેની માલિકીનો નથી. અને તેવી જ તે અંગે ફરજો જી.પી. ની છે.

૨. સ્ટેશન યાર્ડની લીમીટનો અર્થ ડીસ્ટંટ સીગ્નલો વચ્ચેની સમાવેશ પામતી ટ્રાફીક લાઈનો અને પ્રીમાસીસ.

૩. રેલ્વે કે સ્ટેશન યાર્ડની લીમીટી અંગે શંકાના પ્રશ્ને રેલ્વે અને જીલ્લાના પોલીસ સુપ્રી. ઓએ પતાવટ કરવી (સામાન્ય વર્કીગ રૂલ તરીકેનો ખાસ નિર્દેશીત ન હોય તો મકયુઝીનમાં રેલ્વે પોલીસ ઈન્ડીયન રે. એકટ ૧૮૯૦ કલમ–૩૪ એની વ્યાખ્યામાંના બધા મકાનો અને જમીન પર સત્તા ધરાવે છે.)

નિયમ ૧૧૯. રેલ્વે પર કમીટ થયેલા ગુનાઓના રજી. અને ઈન્વે. અંગે.:–

રેલ્વે પર કમીટ થયેલા ગુનાઓના રજી. અને ઈન્વે. અંગેઃ–

૧. વ્યકિત કે મીલ્કત સામેના બધા કોગ્ની. ગુનાઓ અને તારના થાભલા કે, વાયર ચોરી જેવા રેલ્વે લાઈન પર સ્ટેશન યાર્ડની હદ બહાર તોફાનોની નોંધ અને તપાસ જી. પોલીસ એ કરવી. તેવી જ રીતે ફલેટસ સ્ટે. ને ઓવર લાઈન લેખી ત્યાંના ગુનાની તપાસ પણ તેણે કરવી. તે માટેની નજીકના રેલ્વે કે ડીસ્ટ્રી પોલીસ સ્ટેશનને જાણ કરવી. રેલ્વે મિલ્કતની ચોરી અટકાવવા ૧૯૫૫ ના એકટની પુરેપુરો ઉપયોગ કરવો.

૨. અઃ જો રેલ્વે લાઈન પર કે આસપાસ ભેગા થયેલાં લોકો વડે આચરાયેલી તેમ માનવા પુરતા કારણો હોય અને બી ગુનાનું સ્થળ લગભગ જાણીતું હોય તો ડીસ્ટન્ટ સીગ્નલો વચ્ચે દોડતો ગુડઝ ગાડોઓમાં મીલ્કત કે વ્યકિત સામેના બધાં કોગ્ની. ગુનાઓ જી. પોલીસ અનેરજી. લેવા અને તપાસ કરવી. તે માટેની માહિતી નજીકના રેલ્વે પોલીસ સ્ટેશન ને આપવી.

૩. રજી. માટે માર્ગદર્શનરૂણે નીચે દાખલાઓ આપ્યા છે.

(૧) સ્ટે પર આવે ત્યારે કેટલાંક વેગનના બારણો ખુલ્લા જણાય, ગાર્ડ રીપોર્ટ આપે કે તેણે બે સ્ટેશન વચ્ચે હલ્લો થતો જોયો છે. આ કેસ જી. પી. એ રજી. કરવો.

(૨) પણ હલ્લા કે તેનાં સ્થાનની માહિતી યાર્ડ ન આપી શકે તો રે. પોલીસે રજી. કરવુ.

(૩) રેલ્વે લાઈનની બાજુમાં ચોકકસ સ્થળે દાણાંની થેલીઓ મળે. ગુનો જી.પી. એ. નોંધવો.

(૪) ટ્રેનમાંથી થેલીઓને ફેકતા અને ચોકકસ સ્થળે ટોળાને જોયાનો ગાર્ડ રીપોર્ટ આપે તો જી.પી. એ. રજી. કરવો.

(૫) વેગન ખુલ્લા બારણા સાથે સ્ટેશનએ પહોચે, ગાર્ડ લાઈન પર લોકોને ભેગા થયેલા જણાવે, પણ હલ્લા અંગે ન જણાવી શકે તો રે. પોલીસએ રજી. લેવો.

(૬) વેગન એક સ્ટેશનને છોડે પણ પછીના ઘણા સ્ટેશન બાદ તે તુટેલ જણાય અને ગાર્ડ તે અંગે ન જણાવી શકે તો રે. પોલીસએ રજી. લેવો.

૪. ચાલુ ગુડઝ ગાડીઓની ચોરી માટે કે જે પેટા રેલ :૨: નીચે આવે તેની નોધ જયાં તે પકડાય તે હદના રે. પોલીસ સ્ટેશન એ લેવી. સબ રૂલ ૧ઃ કે :૨: પડવા અંગે શંકા હોય ત્યારે પણ રે. પોલીસએ રજી. લેવા.

૫. રેલ્વેના નોકરો કે અન્ય દ્રારા ચોરી અંગે ભેદ પાડવો નહી ફકત વેગનમાંથી માલ ઘટયો કે ગુમ થયો કે સીલને નુકશાન કે ચોરીના ગુના રજી. લેવા માટે પુરતુ નથી. ચોરી માટેના પુરતા કારણો અને તે માટેની ફરીયાદ રેલ્વે સત્તાવાળાઓ પર રહે છે.

૬. મુંબઈ ને લગતો છે.

૭. પેટા રૂલ ૧ઃ અને :૨: મુજબ જે માટે રીપોર્ટ પહેલાં રે. પોલીસ સ્ટે. ને થયેલ હોય ત્યારે તેની તરત જ નોંધ લેવી. અને નકલ જીલ્લા પો. ને મોકલી અને જીલ્લા પોલીસ અધિકારી હાજર ન થાય ત્યાં સુધી તપાસની કાર્યવાહીમાં આગળ વધવું રેલ્વે પોલીસ સ્ટેશન ની નકલ મળતાં જી. પોલીસ સ્ટેશન

Scanned by CamScanner

અધિકારીને પહેલા રીપોર્ટ મળે તે તેની નકલ રે. પોલીસ ને મોકલશે. અને સ્ટેશન ડાયરીમાં માહિતી અંગે નોંધ કરશે.

<u>નિયમ ૧૨૦. શંકાસ્પદ સત્તા ક્ષેત્ર અંગે પ્રોસીજરઃ–</u>

જેમાં પ્રો. જયુરી નકકી ન થઈ શકે તેવા રેલ્વે પસાર થતી હોય તેવા વિસ્તારોમાં બનતાં ગુનાઓ માટે રજીસ્ટ્રેશન અને તપાસ માટેનો પ્રોસીજરઃ–

૧. જેને કોગ્ની. ગુનો પ્રથમ રીપોર્ટ થયો હોય તે પોલીસ તેને રજી. લેશે અને તપાસ કરશે.

૨. તપાસ દરમ્યાન જેને માહિતી મળેલ હોય તે પોલીસ ને લાગે કે પોતાના સત્તા ક્ષેત્ર બહાર છે તો બધી માહિતી ની નકલ યોગ્ય પો.સ્ટે. ન મોકલશે. આ પોલીસ સ્ટે. ગુનો રજી. લઈ પોતાને જ થઈ હોય તેમ તપાસ કરશે.

૩. જયારે કેસ શોધી શકાય ત્યારે ગુનો જયાં બન્યો હોય તે પોલીસ સ્ટે. તે નોંધો લેશે. અને માહિતી રસ ધરાવતાં બીજા પો.સ્ટેશન ને આપશે. જેથી ત્યાંના રજી. પરથી ગુનો દુર કરી શકાય.

૪. વર્ષાન્તે ગુનો ન પકડાય તો વહી રીપોર્ટનાં સ્ટેટમેન્ટ 'અ' માં પણ પકડાયેલ તરીકે બતાવશે.

૫. જયારે ગુનાની હદ બારામાં અને તેની આખરી પતાવટ બારામાં જી. અને રે. પોલીસ વચ્ચે મતભેદ રહે, ત્યારે આઈ.જી.પોલીસ ને રીફર કરી ઓર્ડર મેળવવા.

૬. રે. અને જી. પોલીસ પરસ્પર સાથે સહકાર દાખવવો. પોલીસ સુપ્રી. ઓની આ જવાબદારી રહેશે.

૭. કિસ્સા આંતર રાજય પ્રકારનો હોય તો નિર્ણય માટે સુપ્રી. એ.આઈ.જી. પી ને મોકલવો સંબધીત રાજયના આઈ.જી.પી. સાથે મસલત દ્રારા નિર્ણય કરવો.

<u>નિયમ ૧૨૧. જેલમાના કેદીઓ દ્વારા કરાતા ગુનાઓ અંગેઃ–</u>

૧. જેલ કેદીઓ વડે થતાં ગુનામાં ક્રિ. પોલીસ કોડ કે બીજા કાયદા નીચે સજા થઈ શકે છે. તેમજ જેલ ડીસીપ્લીનના નિયમો નીચે પણ થઈ શકે. તેથી પોતાની સત્તા અનુસાર તે નીચેના જેવા ગુનાઓ સિવાયના ગુનાઓ માટે કોર્ટ દ્રારા સજા કે પ્રોસીકયુટર કરવાનો નિર્ણય લઈ શકાય.

(૧) હુલ્લડો (ક્રિ. પોલીસ કો. ક. ૧૪૬,૧૪૮ અને ૧૫૨ મુજબ શિક્ષાત્મક)

(૨) નાસી છુટવું (કલમો ૨૨૨, ૨૨૪ નીચે શિક્ષાત્મક)

(૩) બેદરકારીથી મૃત્યુ ૩૦૪ક કલમ કે આપઘાતનો પ્રયાસ (કલમ–૩૦૯) સ્વૈચ્છિક રીતે ગંભીર ઈજા કરવી (કલમ–૩૨૫ અને ૩૨૬)

(૪) સેસન્સ કોર્ટ વડે જ ટ્રાયલ યોગ્ય કોઈ ગુનો પ્રોસીકયુશન કરાવવુ જોઈએ.

૨. પેટા રૂલ–૧ ની જોગવાઈ મુજબના ગુનાઓની પ્રાથમિક તપાસ પોલીસ કે જેલ સુપ્રી. વડે હાથ ધરાવી જોઈએ. તેનો નિર્ણય તે વિવેક બુધ્ધિ મુજબ લેશે.

<u>નિયમ ૧૨૨. નોન–કોગ્ની. ગુનાઓના રજીસ્ટ્રેશન અંગેઃ–</u>

૧. પોલીસને કે તે દ્રારા રીપોર્ટ થયેલા બધા નોન–કોગ્ની. ગુનાઓ નોન–કોગ્ની ક્રાઈમ રજી. (ફોર્મ નમુના ૬૮ પી.એને. કો. ક–૧૫૫ મ નીયત થયા મુજબ) માં નોંધવો કલમ–૪ થી ૭ ફકત જયારે મેજી. વડે નોન કોગ્ની ગુનાની તપાસ પો. ને સોંપાયેલ હોય અને તેનાં વડે કરાયેલ હોય ત્યારેજ કરાવવી.

૨. ક્રિ.પ્રો.કો. ક.૨૦૨ નીચે મેજી. દ્રારા પોલીસ ને તપાસ માટે રીફર કરાયેલ નોન કોગ્ની. ગુનાઓ સ્ટે. નોન કોગ્ની ક્રાઈમ રજી. માં છેડે 'એમ' ક્રમાંક નોંધ સાથે કોગ્ની ગુનાઓ નોંધવા તેમજ નોન કોગ્ની ક્રાઈમ રજી. નું કોલમ–૨ કોરુ રાખવુ. અને રીમાર્કસ કોલમમાં પ્રથમ દ્રિતિય વર્ગના મેજી. દ્રારા ફરીયાદ અને તપાસ સોંપાયાની નોંધ કરવી.

<u>નિયમ ૧૨૩. કોગ્ની. ગુના અંગેની તપાસની સત્તા ઓ અંગેઃ–</u>

ક્રિ.પ્રો. કો. માં પ્રકરણ–૧૫૬ નીચે તપાસ કે ટ્રાયલ ચલાવવા પો. સ્ટેશન નીચેના જે વિસ્તાર કોર્ટનો કાયદેસરનો હકક હોય તેવા પોલીસ સ્ટેશનના અરસપરસ તે ક્ષેત્રના કોગ્ની. ક્રિ.પ્રો. કો. કલમ–૧૫૬ નીચે તપાસ કરી શકે છે જો કે સગવડ ખાતર પોલીસ સ્ટેશનની હદમાંના ગુનાઓ અંગે તપાસ મર્યાદીત રાખવી. હદ બહાર થયેલ ગુના માટે સાદા કાગળ રેકર્ડ કરવો અને સંબધીત જે તે પોલીસ સ્ટેશને તે મોકલી આપવી. અને ફરીયાદીને તે પોલીસ સ્ટેશન જવા સુચવવું. સ્ટેશન ડાયરી અંગે તેની નોંધ કરવી.

નિયમ ૧૨૪. ગુનાની તપાસ કરવાની ના પાડવાની ડીસ્ક્રીશન અંગે:–

૧. પોલીસ સ્ટેશન અધિકારને તપાસ માટે પુરતુ વજુદ ન જણાય તો ક્રિ પોલીસ કો. કલમ–૧૫૧ 'બી' હેઠળ તપાસ યોજવાની પોતાની નિર્ણયશકિત વાપરી ના પાડી શક, જો કે આ અંગેની તેની સંપુર્ણ જવાબદારી રહે.

૨. ડિસ્ક્રીશનનો નીચેના કિસ્સાઓમાંજ ઉપયોગ કરવો.
(એ) ધંધાદારી કે મોટો ગુનેગારો અથવા જેને શોધી કે સાબીત ન કરી શકાય તેવા બીન મહત્વના ગુનાઓની ફરીયાદ કે તપાસ
(બી) ભુલ ભરેલી, ખોટા દ્રેશવાળી, નજીવી, હેરાન કરવાની વૃતિવાળી તેમજ બહુ મોટી બનાવાયેલી ફરીયાદો
(સી) ઈ.પી.કો. ની કલમ–૯૫ માં આવરેલ નજીવી બાબતો (ખોરાક, ફળ વિ. ની નજીવી ચોરીઓ અંગે)
(ડી) સીવીલ ઝઘડાઓ ફરીયાદના સ્વરૂપ પરથી જણાય આવે અને છતાં ક્રિ. કોર્ટ પાસેથી લાભ મેળવા દેખીતી રીતે કરાયેલ ફરીયાદ અંગે.
(ઈ) જેમાં ઈજા પામનાર તપાસ ન ઈચ્છતા હોય તેવા બીન મહત્વના ગુનાઓ
(એફ) ચોરી જેવા બીજા ઉમેરા સાથે હલ્લા વિ. ના શંકાસ્પદ કિસ્સા
(જી) પ્રોહીબિશન એકટ નીચેની બીન વારસી અંગેના કિસ્સાઓમાં જુદા રજી. માં નોંધવા આવા કિસ્સાઓ માટે કલમ ૧૫૭(૧)બી ક્રિ.પ્રો. કો. મુજબ પુરાવાના અભાવે તપાસ હાથ ધરી શકાય તેમ નથી. તેમ દર્શાવવુ ડાયરીમાં પણ નોંધ કરવી નહીં પોતાના રીડરો દ્વારા સબ ડી.ઓ.એ. ઉપર મુજબ કેસોનસ ક્રાઈમ રજી. માં એન્ટ્રી કરવી જે જન. ડાયરી અનુસાર કરવી.

૩. ઉપરના પેટા નિયમો કોગ્ની. ગુનાની ફરીયાદ સ્વીકારવાની ના પાડવા માટે ન્યાયીપણુ કે, બચાવ બક્ષતુ નથી. આવી બધી ફરીયાદો મળે ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૧૫૪ મુજબ એ લઈ કાયદા મુજબ હલ કરવી. પણ જો અધિકારીને કાયદા મુજબ તપાસ માટે વજુદવાળા કારણ ન લાગે તો કલમ–૧૫૭ પેટા કલમ(૨) મુજબના માટેનાં પુરા કારણો રેકર્ડ કરી, હાથ ન ધરવી પોલીસ સ્ટેશન ડાયરીમાં પણ તે માટે નોંધ કરવી.

૪. સુપ્રી. અને સબ ડી.ઓએ પ્રવાસમાં નિરીક્ષણ દરમ્યાન પો.સ્ટે. અધિકારીઓએ ઉપરના પેટા નિયમો બુધ્ધીપુર્વક સમજય અને અમલ કર્યાનું ખાસ જોવુ. અપુરતા કે અયોગ્ય કારણો ગુના છુપાવવાના હેતુથી બેદરકારી અને આળસ નિવારાય તે પણ ખાસ જોવુ.

૫. ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૧૦૭ (૧) નીચે તપાસની ના પડાય ત્યારે જેને બી.પી. એકટ કલમ–૯૭ નીચે સત્તા છે તેવા પો.સુપ્રી. કે એસ.ડી.ઓ.એ મેજી. ના ઓર્ડરવગર પણ એફ.આઈ.આર. મોકલવી પોલીસ સ્ટેશનને માટે અલગ ઓર્ડર અને કિસ્સાની તપાસ માટે ઓર્ડર થયાની મેજી. ને માહિતી પહોંચાડવી. પોલીસ સ્ટેશન અધિ. કોગ્ની ક્રાઈમ રજી. ના રીમાર્ક કોલમમાં સુપ્રી. કે સબ ડી.ઓ. નો ઓર્ડર મળ્યે કમ, તારીખ નોંધશે.

નિયમ ૧૨૫. નોન–કોગ્ની. ગુનાનાં ઈન્વેસ્ટીગેશન માટે સત્તા અંગે:–

૧. જો કોઈ ખાસ કારણ સબબ નોન કોગ્ની ગુનાની તપાસ જરૂરી હો તો પોલીસે સક્ષમ મેજી. ની સંમતિ મેળવ્યા પછી કોગ્ની. ગુના માટેની બધી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવો. ગુનાઓની તપાસણી સત્તાઓ બાબતમાં મેજી. દ્વારા રીફર કરાયેલ હોય તો નિયમો–૧૧૧ અને ૧૧૨ નો રેફરન્સ લેવો.

નિયમ ૧૨૬. એફ.આઈ.આર.:–

૧. ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૧૫૭ (૧) મુજબ તપાસણી અધિકારી તપાસની હકીકતો અને સંજોગોમાં આગળ વધે તે પહેલા એફ.આઈ.આર. મેજી. ને મોકલવી. એફ.આઈ.આર. બુકની નોંધાયેલ નકલ રૂપે હોય છે. અને સીધી મેજી. ને મોકલાય છે. આથી ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૧૫૯ નીચે કાર્યવાહી કરી શકે જો કેસ કલમ–૧૫૭(૧) પેટા કલમ(બી) નીચે આવે તો રૂલ ૧૨૩ ના પેટા રૂલ–૫ ની સુચનાઓને અનુસરવું. કલમ–૧૫૪ નીચે રજી. થયેલ હોય કે, ન હોય તેવા ગુનાની તપાસ હાથ ધરાય, ત્યારે કલમ–૧૫૭ મુજબ કામ ચલાવવા સત્તા ધરાવતાં મેજી. ને તેની લેખિત જાણ કરવી.

૨. ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૧૫૮ ના હેતુઓ માટે રાજ્ય સરકારે જીલ્લા કે રેલ્વે માટે સુપ્રી. કે ગુનાના સ્થળના એસ.ડી.ઓ. સમજવા.

———xxxxx———

પ્રકરણ–૯
સ્પે. રીપોર્ટ

નિયમ ૧૨૭. ગંભીર અને અગત્યની બાબતો અંગે:–

૧. મહત્વની દરેક બાબત અંગે તુરત જ અને પુર્ણ પણે જી. મેજી. ને માહિતગાર રાખવા, સાધારણ રીતે આવા બનાવો પો. સુપ્રી. એ માસિક ક્રાઈમ રીવ્યુ માં બતાવવા. અસાધારણ પ્રસંગોને તેમાથી દુર રાખી શકાય, પણ જયારે સુપ્રી. એ અર્ધસત્તાવાર અને ગુપ્ત રીતે માહિતી આપવી.

૨. સામાન્ય પ્રકારના પુર્વ આયોજીત ડેકોઈટ, મેલરોબરી, ગંભીર હુલ્લડો, ધંધાદારી પોઈઝનીગં જેવા ગંભીર ગુનાઓ જેમાં પો કસ્ટડીમાં મુત્યુ કે તેવા ગંભીર આક્ષેપો પોલીસ પર કરાયેલ હોય ત્યારે પોલીસ સુપ્રી. એ તુરતજ જીલ્લા મેજી. ને રીપોર્ટ કરશે. જે તેની પાસેથી ડીસ્ટ્રી. પોલીસ એકટ કલમ–૧૫ મુજબ રીપોર્ટ માંગશે.

નિયમ ૧૨૮. ગંભીર વિસ્ફોટ અંગે:–

પો.સુપ્રી. એ યાદ રાખવુ જોઈએ કે, ગંભીર વિસ્ફોટનાં ચીફ ઈન્સ્પે. ની સેવાઓ ઈન્કવાયરી કે તપાસ માટે જરૂરી બનતી હોઈ, જિલ્લા મેજી. દ્વારા ચીફ ઈન્સ્પે. ઓફ એકસપ્લોઝીવ, કેન્દ્ર સરકારને તારથી જાણ કરવી. પેટ્રોલ કે બીજા ભયંકર પદાર્થો ના વિસ્ફોટો માટે આજ પધ્ધતિઓ અમલ કરવો. આવા વિસ્ફોટો માટે જિલ્લા મેજી. અને પો.સુપ્રી. એ રીપોર્ટ કરવો. વિસ્તૃત સુચનાઓ માટે એપેન્ડીકસ –૮ રીફર કરવુ.

નિયમ ૧૨૯. ચલણી નોટોની ફોર્જરી અંગે:–

૧. જેને માટે સ્ટે. ઈન્કવાયરી બને તેવી નથી. અને જુની સીરીઝની ફોર્જડ નોટીસ 'ફોર્જ નોટસ' ના મથાળા નીચે રાજય પો. ગેઝેટસ ભાગ–૨ માં ક્રિ. ઈન્કવાયરી ડીપા. ના ડી.આઈ.જી. સાપ્તાહીક જાહેરાત કરશે.

૨. નીચેના કિસ્સામાં જ પો.સુપ્રી. ઈન્કવાયરી યોજશે.
(એ) રાજય પોલીસ ગેઝેટસમાં જેને સ્ટે. ઈન્કવાયરીની નોંધ હોય તેવી સીરીઝની નોટો દેખા દે ત્યારે:
(બી) તુરત જ તપાસ કરતા જણાઈ આવે કે, વિગત મળી આવે તેવી અન્ય નોટો દેખાય ત્યારે,

૩. આ પધ્ધતિ બીન જરૂરી શ્રમ, સમય અને નિષ્ફળ તપાસમાંથી બચાવશે અને પકડી શકાય તેવી ફોર્જરીઓ માટે જી. પોલીસનુ. લક્ષ દોરશે.

૪. પોલીસ સુપ્રી. રાજયના ડી.આઈ.જી. ક્રિ. ઈન્વે. ડીપા. સિવાયના અન્ય કોઈ પાસેથી બનાવટી નોટો વિશે જાણશે ત્યારે નીચેની બાબતો સાથે તાત્કાલીક રીપોર્ટ ડુપ્લીકેટ નકલના કરન્સી ઓફિસને મોકલશે.
(એ) રજુ થયેલ કે હાથ થયેલા સંખ્યા (બી) સીરીયલ નંબર (સી) જનરલ નંબર (ડી) સર્કસ, (ઈ) ડેઈટ (એફ) ડીનોમીનેશન (જેમ કે, રૂા.૧૦૦, ૧૦, ૨, ૫ અને ૧) (જી)પ્લેસ ઓફ એપીયરન્સ (એચ) ડેઈટ ઓફ એપીયરન્સ (આઈ) રીમાર્કર્સ પ્રોસેસ મેઈડ એન્ડ ઓલ્ટર્ટ મેઈડ વગેરે.

૫. જે માટે ઈન્કવાયરી ન કરાઈ હોય તેવી બનાવટી નોટો રૂલ–૪ મુજબ રીપોર્ટ સાથે ફોરવર્ડ કરવી. બીજા કિસ્સાઓમાં તપાસ પુરી થયે ફોર્જ નોટનો ડુપ્લીકેટમાં પુરો રીપોર્ટ કરન્સી ઓફ. ને ક્રિ. ઈન્વે. ડીપા. ના ડી.આઈ.જી. મારફતે મોકલવો એક નકલ તે રાખશે અને બીજી. મોકલી આપશે.

૬. નીચેના પેટાનિયમ–૮ અને ૯ મુજબ જરૂરી હોય ત્યાં પગલાં લેવા.

૭. ફોર્જ નોટર બારામાં પ્રજાને સામાન્યપણે વોર્નીગ આપતી નહી પણ ચોકકસ નોટોની સંખ્યામાં ફોર્જરીના કિસ્સાઓ કોમ્યુનિકેશન દ્વારા પ્રજાને ચોકકસપણે જાણ કરવી આ માટે પો.સુપ્રી. એ ડી.આઈ.જી. ક્રિ. ઈન્વે. ડીપા. મારફતે ડેપ્યુ. કંન્ટ્રોલ ઓફ કરન્સીને રીપોર્ટ કરીને કંટ્રોલ ઓફ કરન્સીની પુર્વ સંમતી મેળવી લેવી.

૮. નોટ ફોર્જ કરવા સંબંધે કે અટરીગ ફોર્જરી અંગે ધરપકડ કરાય તે પહેલા (એ) તે અંગે ક્રિ.ઈન્વે. ડીપા. ડી.આઈ.જી. ને ટુકો ઈતિહાસ પુરો પાડવો (બી) લાઈફ સાઈઝના દસમાં ભાગનો કુલ ફેઈસ અને પ્રોફાઈમ એમ બે પોઝીસીનમાં વ્યકિતનો ફોટો લેવો.

૯. ફોટાની નકલ કેટલાક ફિંગર પ્રીન્ટ બ્યુરોને વહેચવાની થતી હોય, સબંધીત ફિંગર પ્રિન્ટ અધિકારીને એ માઉન્ટેડ કોપીની નકલોની કેટલી સંખ્યા જોશે તે જણાવવું અને ફોટાની નકલો મળે તે વહેચી આપવી.

૧૦. ક્રિ.પ્રો. સી. માટે પો. ને અપાયેલ પોતાની એકસ્પર્ટ સહાય માટે સિક્યોરીટી પ્રિન્ટીગ ઈન્ડીયા કોઈલ ફી લેશે નહી પણ જો તેને તેની મફત સેવાનો ગેર ઉપયોગ થતો જણાય તો તે ભારત સરકારનું ધ્યાન દોરશે.

૧૧. ફોર્જ નોટસ અંગે ઈન્કવાયરી યોજવા નીચેના મુદાઓ ધ્યાનમાં રાખવા જોઈએ.

(એ) રજુ કરાયેલ કે કબજે કરાયેલ બધી નોટો જેવી અગાઉ જોવામાં આવેલ છે. ઈન્ડીય સીકયુરીટી પ્રેસ પણ આ મુદા ધ્યાન લેશે આથી તેને ફેલાવવામાં તેના જવાબદારી ઓળખ તારવવામાં મદદ થશે.

(બી) બનાવટી નોટોનું મુળ શોધી કાઢવા કાળજી પુર્વકની તપાસ યોજવા સ્મગલર્સ સામેની બુધ્ધિપુર્વકની ગોઠવણ ગેરકાયદે દાણચોરી તેમજ બનાવટી નોટના મુળ શોધવામાં મદદરૂપ નીવડે છે માટે શંકાશીલોની સતત પુછપરછ રેકેટના મુળને પકડી પાડવામાં મદદરૂપ બને છે.

(સી) આવા ગુના માટે ઈન્ટર ડીસ્ટી. સહકાર આવશ્યક હોઈ સ્ટેશન ક્રિ. ઈન્વે. ડીપા. ના કંટ્રોલ નીચે તપાસ યોજવી.

૧૨. રૂા. ૧૦૦ ની રકમની નોટ હાથ આવે ત્યારે તુરતજ તે રજુ કરનારના નામ, સરનામુ સંજોગો વિ. સાથેના રીપોર્ટ સાથે કરન્સી ઓફિસને રજુ કરવી.. નાસીક પ્રેસ કે ઈન્ટેલી. બ્યુરોની સુચના અને રીપર્ટના અભાવે તપાસ અટકાવવી નહી પણ નોટને તો કરન્સી ઓફિસ દ્વારા નાસીક પ્રેસને તપાસ માટે અવશ્ય મોકલવી જ.

૧૩. આ અંગે વિસ્તૃત સુચનાઓ માટે એપેન્ડીક્સ—૯ ને રીફર કરવુ.

<u>નિયમ ૧૩૦. બનાવટી સિકકાઓ અંગેઃ—</u>

૧. રેલ્વે સ્ટેશન કે તિજોરીઓ કે બીજેથી મળેલા નકલી સિકકાઓ રેલ્વે સત્તાવાળા તપાસ માટે ડી.આઈ.જી. ક્રિ.ઈન્વે. ડીપા મારફતે મીન્ટરને રજુ કરવા.

૨. જયારે એકજ ડાઈ કે મોડેલના બે કે વધુ નમુના હાથ થાય ત્યારે એક પોતે રાખી, તે અંગે જાણ અને નકલી નમુના મીન્ટ માસ્તરને મોકવો જો એક જ નકલી સિકકો હોય અને સ્થાનીક તપાસ માટે જરૂરી હોય તો તેવી. સુચના સાથે મીન્ટને મોકલવો. મીન્ટ પરીક્ષણ પછી તેને તરત પરત કરશે.

૩. રેલ્વે દ્વારા મોકલાયેલનકલી સીકકાના સ્ટેટમેન્ટની નકલી સીકકા મળવા અંગે માહિતી તરતજ પોલીસ ને આપશે.

૪. નકલી સિકકા પકડવા અને દબાવવા માટે દર મહીને કે અઠવાડીએ દરેક સ્ટેશને અપાતા કે નકારતા આવા સિકકાઓની નોંધ અને રીપોર્ટ રાખવા સત્તાવાળા અધિકારીને જણાવશે. આ માહિતી પો. ને પુરી પાડવી જેથી બોલાવયા ત્યારે તે ડીટેકટીવની સહાય વ. ખાસ પગલાં લઈ શકે.

૫. ક્રિ.પ્રો. ક. ૧૫૭ તળે મેળવાયેલા બનાવટી સિકકાઓ અને ડાઈ મોલ્ડ વગેરે જેવા સાધનો ટુંકા સાથે મોફયુઝીલમાંથી કોર્ટ ટ્રેઝરી ઓને રજુ કરશે. જે ક્રિ. ઈન્વે. ડીપા. ના ડી.આઈ.જી. મારફત મીન્ટને મોકલી આપશે. સાધનો બાબતમાં જરૂરી હોય તો પોલીસ ને જરૂર છે. તેમ જણાવવાથી મીન્ટ તેને પરત કરશે.

૬. ક્રિ.ઈન્વે. ડીપા. ના ડી.આઈ.જી. મીન્ટ માસ્ટરને પોતાનો ત્રિમાસિક રીપોર્ટ બનાવટી સીકકા અંગે મોકલશે. તેની નકલો ડી.જી.પી. અને સરકારને આપશે.

<u>નિયમ ૧૩૧. ફોર્જરી અને કોઈનીગ કેસમાં વપરાયેલા સાધનોના નિકાલ અંગેઃ—</u>

૧. પોલીસ દ્વારા મેળવાયેલા બનાવટી સિકકા, નોટના નમુના અને સાધનો હથિયારો જે છેતરીપીડી નકલમાં વપરાયેલા હોય તે ડી.આઈ.જી. ક્રિ. ઈન્વે. ડીપા. ને તપાસ અને સાચવવા માટે મોકલવા મીન્ટ ધારા પરીક્ષણ રૂલ નં.૧૩૦ નો સહારો લેવો.

૨. ફોર્જ નોટ બનાવવામાં વપરાયેલા સાધનોના નિકાલ કેસ ચલાવતી કોર્ટને આધીન છે. માટે પો. ને સોપાય અને જાળવી રાખવાનું જરૂરી જણાય તો ક્રિ.ઈન્વે. ડીપા. ને સોપવા બીજા કિસ્સામાં પોતે જ નાશ કરવા માટે વ્યવસ્થા કરવી.

૩. ફોર્જરી નોટસના રજુ થયેલ નીચેની વસ્તુઓ ક્રિ.પ્રો. ડીપા. ના ડી.આઈ.જી. ને સાચવવા મોકલી આપવી.

૧. ડાઈ
૨. એગ્રેવીન્ગ સાધનો
૩. લીથો સ્ટોન
૪. એન્ગ્રેવીન્ગ બ્લોક
૫. કેમેરા પ્રિન્ટીગ ફ્રેમ
૬. નંબરીગ સાધનો
૭. મેટલ બ્લોક
૮. વોટર માર્કવાળા કાગળ
૯. વોટર માર્કીગના સાધનો.

<u>નિયમ ૧૩૨. મોટર ડ્રાઈવર અને કલીનરનાં અકસ્માતો અંગેઃ—</u>

૧. બધા સુપ્રી. મૃત્યુ પછી કે પછી ઈજામાં પરીણમેલ મોટર એકસી. ના કિસ્સામાં અવશ્યરૂપ કમી. વર્કમેન કોમ્પેનશેશનને રીપોર્ટ કરવા.
૨. નીચેની બાબતો દર્શાવવી.
૧. અકસ્માતનું સ્થળ
૨. તારીખ અને સ્થળ
૩. સંડોવાયેલા વાહનોનો સંખ્યા અને સામાન્ય વર્ણન
૪. ડ્રાઈવર કે કલીનરનું પુરૂ નામ તેનું સંબધીઓનુ સરનામું
૫. શેઠનું નામ અને સરનામું
૬. ઈજાનો પ્રકાર
૭. ટુંકી માહિતી અને સુચવેલ પગલાં
૮. વળતર માટે મીલકત ઈન્સ્યોર્ડ થયેલ છે. અને તો વિમા કું. નુ નામ અને સરનામું

<u>નિયમ ૧૩૩. વિમા કું. અને ખાનગી પાર્ટીઓને મોટર અકસ્માત પો. રેકર્ડનો કોપી આપવા બાબત.:—</u>

૧. વપરાયેલા સ્ટેશનરીની કિંમત અને નકલ કરાવવાના ખર્ચ પેટે રૂા. ૫ ના ઉચ્ચક દરે રેકર્ડની કોપી કરાવવાની કિંમત આપવી. તે સત્તાવાર પોલીસ રજી. અને ફાઈલ્સની એન્ટ્રીઓને લાગુ પડે.
૨. રાજયના માર્ગો પર વાહન સત્તાવાળા જેમાં તેમનું વાહન સંડોવાયે હોય તેવા અકસ્માત માટે નકલો માગી શકે. જો નકલોની ફી ન આપવા ઈચ્છે તો પોતાના માણસો દ્રારા નકલ કરાવી શકે.

<u>નિયમ ૧૩૪. ગંભીર ગુનાઓ અંગેઃ—</u>

૧. નીચે પ્રમાણેનાં ગંભીર ગુનાઓ માટે પોલીસ સ્ટેશન અધિકારી તાર કે ઝડપીમાં ઝડપી સાધનો દ્રારા એસ.ડી.ઓ. કે સુપ્રી. ને સ્પે. રીપોર્ટ મોકલશે.

૧. ખુન
૨. શૈક્ષણિક મનુષ્યવધ
૩. ડેકોઈટી
૪. સુર્યાસ્ત અને સુર્યોદય વચ્ચે ટ્રેન રોબરી
૫. ફાયર આર્મ્સના ઉપયોગ સહ રોબરી કે તે માટે નો પ્રયત્ન
૬. ૧૫૦૦૦ કે તે ઉપરની ચોરી સાથે ઘરફોડી
૭. ગંભીર હુલ્લડ
૮. ખરેખર ફરીયાદ નોધાયેલી હોય તો અને જેમાં પોલીસ અધિકારી તહો. હોય તેવો કિસ્સો
૯. અમદાવાદ શહેરમાં મૃત્યુ સર્જતા ગંભીર મોટર અકસ્માત
૧૦. એ ગ્રીઝીવ ઓફ રેઈસ (બી) મુસાફર કે ગુડઝ ટ્રેનની લુંટ (સી) રેઈલ્સનું ટેમ્પરીગ (ડી) રેલ્વે એકટ કલમ—૧૦૧, ૧૨૬ મિલ્કત કે વ્યકિત ગુમાવવાના કિસ્સા

૨. આવા ગુના બને ત્યારે તે અધિ. એ જીલ્લા મેજી. ને તેજ દિવસે કે મોડામાં મોડુ બીજા દિવસે જીલ્લા મેજી.ને સ્પે. રીપોર્ટનો નકલ આપવી. રેલ્વે પોલીસ માટે પણ વિસ્તારના જીલ્લા મેજી. ને નકલ મોકલવી.
૩. મુંબઈ માટે છે.

———xxxxx———

પ્રકરણ–૧૦
ગંભીર ગુનાની મુલાકાત અંગે

નિયમ ૧૩૫. ઉપરી અધિકારી દ્વારા ઈન્વે. અંગેઃ–

૧. સુપ્રી. કે એસ.ડી.ઓ. ની સ્થળ પર હાજરી બને તે સિવાયના પણ ગંભીર ગુનાઓમાં પોલીસ એ ધરપકડ વખતે મેળવેલ કબુલાતથી સંતોષ માની બેસી ન રહેવું કારણ કે જો સાક્ષી ફરી જાય કે તેની કબુલાત ન કરે તો પ્રોસીકયુશન ફેઈલ જાય.

૨. પોલીસ સુપ્રી. એસ.ડી.ઓ. ની કબુલાત પર ભાર ન આપવા બને તેટલા સ્વતંત્ર પુરાવા મેળવવા પોલીસ સુપ્રી. કે એસ.ડી.ઓ. એ સ્થળ ઉપર મુલાકાત લીધી છે કે નહી અને લેવા માટેનાં કારણો રીવ્યુ કે ડાયરીમાં બતાવવા.

૩. રૂલ–૧૩૪ (૧) નીચેના ગુના ગંભીર હોઈ રીપોર્ટ મળે તુરત જ સુપ્રી. કે એસ.ડી.ઓ. એ ઈન્કવાયરી હાથ ધરવી. સબ ઈન્સ્પે. કક્ષાના અધિ. સામેનાં આક્ષેપોનો તપાસ એસ.ડી.ઓ. કે ઉપલી કક્ષા ધરાવનારે જ હાથ ધરવી (૨) રેલ્વે ટ્રેક ના ટેમ્પરીગ અને ગંભીર અકસ્માતનો મુલાકાત એસ.ડી.ઓ. તેમજ પોલીસ સુપ્રી. એ લેવી.

૪. માતા મળી આવે અને તેણે ગેરકાયદેસરના બાળકનુ ખુન કર્યુ હોય ત્યારે રૂબરૂ મુલાકાત જરૂરી નથી પણ જો વારસો સાથે સંબધ ધરાવતાં કે નિભાવ ખર્ચ વિ. પ્રશ્ને બાળકના ખુન માટે રૂબરૂ મુલાકાત લેવી જોઈએ.

૫. ગંભીરગુનામાં શકય ત્યાં સુધી રૂબરૂ મુલાકાત યોજવી. પંચનામામાં સહી સાક્ષીઓનાં સ્ટેટમેન્ટ નોંધવા વિ. દ્વારા હાજરીની સાબિતી પુરવાર કરવી. વિઝીટ વખતે જ તે કેસ પેપર્સ ડાયરી તપાસી ટુકી સહી કરવી. જરૂરી સુચનાઓ આપવી અને તેની વિસ્તૃત નોંધ વીકલી ડાયરીમાં કરવી.

૬. સીધી ભરતીથી કરાયેલ એ.એસ.પી. અને ડી.એસ.પી. એ ઓછામાં ઓછા મહત્વના કેસ ઈન્સ્પે. કે સબ ઈન્સ્પે ની મદદથી ઈન્વેસ્ટીગેશન કરવા મહત્વના દસ્તાવેજો પુછપરછ જાતેજ કરવી આ વર્કશીટનો ત્રિમાસિક અહેવાલ ડી.એસ.પી. દ્વારા એપે–૧ ફોર્મ–૬ માં જાન્યુ એપ્રિલ, જુલાઈ ઓકટો ના બીજા સપ્તાહમાં મોકલવો. તે અંગેની યોગ્ય નોંધ ફોર્મ–૬ માં સુપ્રી. એ કરવી.

૭. જરૂર મુજબ પોતે મુલાકાત લીધેલ કેસમાં પોતાને સાક્ષી તરીકે મુકો. પ્રોસીકયુશનનાં પુરાવાને સુપ્રી. કે સબ ડીવી. એ મજબુત કરવો.

૮. મીલીટરી નેવી કે એર ફોર્સ વાળાના પો. પરના હુમલા માટે સુપ્રી. કે એસ.ડી.ઓ. એ જાત ઈન્વે. કરવો.

નિયમ ૧૩૬. ગંભીર ગુનાઓની ઉપરી અધિકારી અધિ. એ વીજીટ કરવાની અગત્ય અને હેતુઃ–

૧. સુપ્રી. કે એસ.ડી.ઓ. ની સ્થળ પર મુલાકાતનો હેતુ એ ફરીયાદી સાક્ષીઓ અંગે બીજી રીતે ફેકટ મેળવી ખરાઈ કરવી (બી) પોલીસ ઈન્વે. અંગે નિર્ણય કરવો (સી) સાચી દિશામાં અને ઝડપી પ્રોસી. માટે મદદ અને માર્ગદર્શન (ડી) નીચલા દ્વારા અનિયમિતતાઓ અટકાવવી પ્રોત્સાહન આપવુ. (ઈ) અગત્યના કબુલાત મેળવાઈ હોય તો ઈન્સ્પે. અને રૂબરૂ વાતચીત દ્વારા તેને બળપુર્વક નહી પણ સ્વૈચ્છીક છે તેની ખરાઈ.

૨. પોલીસ સુપ્રી. એ કે એસ.ડી.ઓ. ની આવી જાત ઈન્કવાયરી ખુબ ઉપયોગી નીવડે છે. ફકત ઉડતી મુલાકાતથી કાંઈ હેતુ સરે નહી માટે પુરતા સમય માટે મુલાકાત લેવી. વીકલી ડાયરીમાં તે અંગે રોજબરોજ નોંધ લેવી.

૩. સુપ્રી. કે એસ.ડી.ઓ. નો સતત ગાઢ સંપર્ક, જાત ઈન્વેસ્ટીગેશન વગેરે પોલીસના ટોન મોરલ અને ક્ષમતા પર ખુબજ અસર કરે છે.

૪. ગંભીર ગુનાના સ્થળોમાં ઓછુ એક રોકાણ અને ગંભીર ગુનાઓ માટે લાંબા સમયનું રોકાણ કરવુ જોઈએ.

૧. કેજયુ. રજા એ રૂબરૂ મુલાકાત ટાળવાનું વજુદવાળુ બહાનુ નથી બલ્કે તુરતજ હાજર થઈ તે અન્ય અધિકારીની રૂબરૂ મુલાકાત યોજવી. ૨. સમયસર જ મોડી નહી રૂબરૂ મુલાકાત યોજવી. ૩. ટેકનીકલ ગંભીર અને દેખીતા બીન અગત્યના ગુનાઓ માટે યોજવી. ૪. રાત્રીના બે ત્રણ અવર્સ ન યોજવી. ૫. ક્રાઈમ રીવ્યુમાં મુસાફરીનો સમય અને માઈલેજ બતાવવા.

———XXXXX———

પ્રકરણ–૧૧
ડીટેઈલ પ્રોસીજર રીગાર્ડીગ ઈન્વેસ્ટીગેશન

નિયમ ૧૩૭. ઈમપાર્શીયલ અને લોકલ ઈન્વેસ્ટીગેશન અંગેઃ–

૧. પોલીસ ની સત્ય શોધવાની અને તટસ્થ રહેવાની ફરજ છે. તેને ખરા ગુનેગારને પકડવા જોઈએ. કોઈ સામે પુર્વગ્રહ ન ધરાવવો. મળતાં પુરાવાને ઉતાવળ વિના અને કાળજીથી વિચારવો.

૨. નામથી કોઈ સામે માહિતી ન અપાઈ હોય તેવા ગુના માટે પોલીસ સ્ટેશન અધિકારી એ ક્રિ.પ્રો. કો. કલમ–૧૫૭ (૧) મુજબ તપાસ માટે ખાસ કરીને ગ્રામ પ્રદેશમાં રૂબરૂ જવુ જોઈએ. શહેરમાં પોલીસ સ્ટેશન હાઉસમાં ઈન્વેસ્ટીગેશન હાથ ધરી શકાય. આથી ટેવો. રીવાજો વગેરે કેસને મદદરૂપ મુદાઓ મેળવી શકાય.

૩. પોલીસ સ્ટેશન રેકોર્ડની તપાસમાં કેટલા કિસ્સાની જાત તપાસ થઈ છે ? અને કેટલાની ફરીયાદ મોકલાઈ છે ? તે સુપ્રી. અને એસ.ડી.ઓ. એ તપાસવુ ફરીયાદ અને રૂબરૂ તપાસની તારીખો નોંધવી.

નિયમ ૧૩૮. ગુનાના સ્થળનું નામઃ–

૧. ઈન્સ્પે. માટે અધિકારીને નીચેના સુચનો ઉપયોગી બનશે.

(એ) ગુનાનો રીપોર્ટ મળે કે તુરત જ–

(૧) હકીકતોનો સંપુર્ણ વિચાર કરવો અને પોલીસ સ્ટેશન ક્રાઈમ રેકર્ડ જેવાકે વિ. કા., નોટુબકો, કન્વી. રજી. ઓફ નોન ક્રિમી. વગેર તપાસી જવા.

(૨) મદદ માટે યોગ્ય સહાયકો શોધી લેવા.

(૩) મેઝરીગ ટેપ, ત્રાજવા, ટોર્ચ મેગ્નીફાઈગ ગ્લાસ વગેરે જરૂરી સાધનો મેળવી લેવા.

(૪) પંચોને હાજર કરવા અને સંપુર્ણ તપાસ માટે નિષ્ણાંતો બોલાવવા.

(૫) સમય બગાડયા વિના તપાસ હાથ લેવી.

(બી) સ્થળ પર પહોંચીઃ–

(૧) તપાસને અવરોધરૂપ બીનજરૂરી લોકોને દુર કરવા.

(૨) સંપુર્ણ તપાસ માટે યોગ્ય પધ્ધતિ હાથો ધરવી.

(૩) હવામાન વગેરે જેવા બીજા મહત્વના મુદાઓ પંચે અને પોતે નોટીસ ભર્યા હોય તેની નોંધ.

(૪) મહત્વના કેસોમાં ફોટોગ્રાફ તારીખ, સમય, પ્રકાશનો પ્રકાર, કેમેરા પોઝીસન વગેરે કોર્ટમાં પુરાવારુપે રજુ કરવા.

(૫) કેસમાં ડાયરીમાં વિગતો નોંધવી.

(૬) સ્થળ પર સર્વ કરી આ અંગે આંગળા કે, છાપ, છોડી જવાયેલ બહારી પદાર્થ વગેરે મેળવવા.

(૭) જરૂર લાગે તો સ્થળનો ડાયમેન્શલ સ્કેચ દોરવો. વિસ્તૃત સુચનાઓ માટે એપેન્ડીકસ–૧ જોવુ.

(૮) આઉટડોર સીન્સ માટે જવા આવવા વગેરેના માર્ગો વાળા બહોળા વિસ્તારને ધ્યાનમાં લેવા.

(૯) કાચના ટુકડા, રંગની સ્ટ્રીપ્સ, લોહી, વાળ, વસ્ત્રો અને રેસા જેવા વૈજ્ઞાનિક પુરાવાઓ ભેગા કરવા અને તેના કંટ્રોલ સેમ્પલ અવશ્ય એકઠા કરવા, લેબો. ની એકઝા માટે જરૂરી છે. અને સાચા સ્થળેથી જે લેવાવા જોઈએ. શરીરના સંબધિત ભાગના વાળ સેમ્પલરુપે લેવા.

(૧૦) બધી મહત્વની બાબતો, દસ્તાવેજો હાથ કરેલ આર્ટીકલોની સ્પષ્ટ નોંધ સાથે સ્થળ પર જ પંચનામુ કરવુ.

(૧૧) રૂબરૂ મુલાકામત વખતે ઉપયોગમાં લેવા, આવી વસ્તુઓની સંપુર્ણ યાદી બનાવવી, રૂમાલ, ખામનકાબ બગ્લીઓબ્લીગ ગીમ્લેટ વડેની ઘરફોડી અને બારીના સળીયા તોડવા, વાળવા વગેરે માટે હેડ કોન્સ્ટેબલને બદલે સબ ઈન્સ. એ પોતે રૂબરૂ મુલાકાત લેવી.

<u>નિયમ ૧૩૯.ગુનાખોરોની વૃતિ રોકવા બાબત.:–</u>

૧. જયારે જયારે શકય બને ત્યારે જાહેર જનતા સમક્ષ ગુનાખોરીની વૃતિ ઘટે તે અંગેના વ્યાખ્યાનો રેડીયો ઉપરથી પ્રાદેશીક ભાષામાં પણ પ્રસારીત કરવા જોઈએ.
૨. રાજયની રાજધાનીમાં પ્રદર્શનો ભરી અને પ્રજાને ગુનાખોરી વિરૂઘ્ધ જાગૃત કરવા પ્રેરવા જોઈએ.
૩. પોલીસ સાયન્સ કોગ્રેસ વખતે એક જુદો સ્ટોલ ફોરેન્સીક સાયન્સના સાધનો સાથે ઉભો કરવો જોઈએ.
૪. આવા પ્રદર્શનમાં રજુ કરી શકાય તેવી સામગ્રી સી.એફ.એસ.એલ. કલકતા અને સેરીલોજીસ્ટ કલકતા પાસેથી એપેન્ડીક્ષ–૧૦ મુજબ મળી શકશે. જયારે અખીલ ભારત પ્રદર્શન રાજયમાં ભરાય ત્યારે કમાન્ડન્ડ સી.એફ.આઈ. કલકતાને સમયસર લેખિત જાણ કરવી.

<u>નિયમ ૧૪૦. પોલીસ ડોગ સ્કવોડ મંગાવવા બાબત.:–</u>

૧. રાજયોનો જુદા જુદા કેન્દ્રોમાં પોલીસ ડોગ સ્કવોડ રાખવામાં આવેલ છે. આઈ.જી.પી. આવા કેન્દ્રો અને કેન્દ્રો હેઠળના એરીયા અંગેના હુકમો સમયાંતરે કરશે.
૨. જયારે ખુન, લુંટ હથિયાર સાથે ધાડ, હાઈવે લુંટ મોટી ઘરફોડ ચોરી કે જેમાં રૂા.૫૦૦૦/– કે તેથી વધુની મિલકત સંકળાયેલ હોય તેવા ફકત ગંભીર પ્રકારના ગુનાઓમાં તેમજ તપાસની શરૂઆત માટેની વાસ્તવિકતા કડી મળતી ન હોય ત્યારે જ ડોગ સ્કવોડ આવેલ હોય ત્યાં સામન્ય ગુનાઓમાં પણ તેનો ઉપયોગ કરી શકાય.
૩. ગેરકાયદેસર દારૂના કેસમાં ડોગ સ્કવોડનો ઉપયોગ થઈ શકે નહી. કેમ કે, આવા દારૂની ગંધ પારખી શકાય તેવી હોતી નથી. કારણ કે, આવી ગંધ ઘણીવાર દવા ઉપરાંત અમુક ખાદ્યપદાર્થ પણ ધરાવતાં હોય છે.
૪. પોલીસ ડોગ સ્કવોડનો ઉપયોગ ટેલીફનો લાઈનના કોપર વાયર અંગેના ગુનામાં વ્યવસ્થિત આયોજન સાથે અને જવાબદાર અધિકારીના સુપરવિઝન હેઠળ કરી શકાય. જયારે ગુનાનો ઉકેલ થઈ ગયો હોય અથવા ગુનાનો ઉકેલ હાથવેંતમાં હોય, ત્યારે પોલીસ ડોગ સ્કવોડનો ઉપયોગ કરવો નહી.
૫. ગુજરાત રાજયનાં વાતાવરણને અનુલક્ષીને ગુનેગારોની ઓળખ મળી શકે તેવી કડીઓ માત્ર ૨૪ કલાક સુધી પ્રાપ્ત થઈ શકે તેવી હોય છે. જેથી ૪૮ કલાકની અંદર શકય હોય ત્યાં સુધી પ્રાપ્ત થઈ શકે તેવી હોય છે. ૪૮ કલાકની અંદરની શકય પોલીસ ડોગ સ્કવોડ મંગાવી લેવો.
૬. પોલીસ સ્કવોડની સેવા લેવા માટે ગુનાની ગંભીરતાનો પ્રકાર નકકી કર્યા મુજબ નજીકના પોલીસ સ્ટેશનથી વાયરલેસ કરવો. જેથી ડોગ સ્કવોડ બીજા ગુના ઉકેલવામાં કામમાં ન હોય તો તાત્કાલીક પહોંચી શકે.
૭. સી.પી. અમદાવાદ સીટી અને જે તે ડી.એસ.પી. ડોગ સ્કવોડનાં ઉપયોગ અંગે માસિક રીપોર્ટ પરીણામ આઈ.જી.પી. ને મોકલી આપશે.
૮. પોલીસ ડોગ સ્કવોડ અંગેનો અહેવાલ મંથલી ક્રાઈમ રીવ્યુ પાર્ટ –સી માં દર્શાવવો.

<u>નિયમ ૧૪૧. ફર્સ્ટ એઈડ ટુ ધી ઈન્જર્ડ:–</u>

૧. સ્થળ પર ભયંકર ઘવાયેલ મળી આવવાને મેડીકલ એઈડ તુરત જ મેળવી આપવા કે નજીકની ઈસ્પીતાલે મોકલવાની પોલીસની ફરજ છે. પંચનામાની વીધીમાં વિલંબ કર્યા વિના આમ કરવુ.
૨. બિલ્ડીગને ઘડીવાળા કપડાના ટુકડાઓ મુકી પાટા વડે ચેક કરવું જે તે અંગના ઉપર મજબુત પાટો બાંધી લોહી વહેતું અટકાવી શકાય.
૩. સ્વચ્છ પાણીએ ઘાને ધોવો, જો મેડીકલ ટ્રીટમેન્ટ ન મળી હોય તો જ આમ કરવુ. ઘાને બંધ કરવા લોહીને જામી જવા દેવુ.
૪. પાટા માટે સંપુર્ણ સ્વચ્છ કપડુ લેવુ અને ફેકચર અને ગંભીર ઘા વાળાને ધકકો ન લાગે તેમ ઉપાડવા
૫. ઈચ્છા વિરૂઘ્ધ દાકતરી સહાયને આપવી.
૬. અકસ્માતની ખબર મળે ત્યારે ઈસ્પીતાલો, કોલેજ, હોસ્પિટલો અને ગર્વ. ડીસ્પે. માંથી એમ્બ્યુલન્સ વાહન બોલાવી લેવો તેમની પાસે ન હોય તો નજીકના હોસ્પિટલ કે પોલીસ સ્ટેશનનો સંપર્ક કરવો. જેમનાં કબજામાં મોટર વ્હીકલ હોય તેવા પોલીસ અધિકારીએ મેડી. ઓફી. ને અકસ્માતના સ્થળે પહોંચાડવા અને ઈજા પામેલાને ઈસ્પીતાલે મોકલવા. પેટ્રોલ વગેરેનો ખર્ચ પોલીસ ખાતુ ભોગવશે.

નિયમ ૧૪૨. સરકારી મેડી.ઓ. દ્વારા ઘવાયેલોઓની મેડી. ટ્રીટમેન્ટ અંગે:–

૧. પોલીસ અધિકારીએ સરકારી મેડી. ઓફી. ની સેવાઓ મેળવવી, બને ત્યાં સુધી ખાનગી પ્રેકટીશનરોની નહી મેડી. કો લીગલ કેસીસને પ્રાથમિક સારવાર સિવાય કમ્પાઉન્ડ હસ્તકનાં દવાખાને મોકલવા નહી.

૨. કોઈ મેડી. ઓફિ. ને ઘવાયેલાની સારવાર માટે પોતાની ફરજ છોડવા કહેવુ નહી. પરંતુ મૃત્યુનો ભય હોય ત્યારે ફરજ પરથી પણ બોલાવી શકાય. સન્સ બજવણીનો અમલ કરવો કે નહી તે મેડી. ઓફી. ને ડિસ્ક્રીશનનો પ્રશ્ન છે. શકય ત્યાં સુધી સમન્સને માન આપવું નહી તો લેખિત કારણો જણાવવા.

૩. અસાધારણ સંજોગોમાં જ સબ આસી. સર્જનને કલાકથી વધુ ફરજના સ્થાનથી દુર રહેવું પડે તેવા સ્થાને બોલાવવા નહી.

૪. મેડીકો. લીગલ કેસીસના દર્દીઓનું મુસાફરી ખર્ચ નિયત મર્યાદામાં રહી પોલીસ ડીપા. ભોગવશે.

નિયમ ૧૪૩. મેડીકલ સર્ટીફિકેટ અંગે:–

જયારે તપાસેલા કિસ્સાઓની ઈજા બારામાં માંગણી થયે મેડી. ઓફી. એકઝા. પછી તુરત જ પોલીસને મેડી. સર્ટી. આપશે.

નિયમ ૧૪૪. જરૂર હોય ત્યાં પોસ્ટ મોર્ટમ એકઝા. અંગે:–

૧. તપાસ નીચેના કેસની વ્યકિતનું મૃત્યુ થાય તો સબ ઈન્સ્પે. થી નીચે નહી તેવા અધિકારી ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૧૭૪(૩) મુજબ નજીકના સિવિલ સર્જન કે, યોગ્યતાવાળા મેડી. મેનને પોષ્ટમોર્ટમ એકઝા. માટે શબ મોકલશે. મૃત્યુના કારણની શંકા હોય અને જેમાં આપઘાત માટેના સીધા પુરાવા ન હોય તેવા આપઘાતો માટે, અથવા–

૨. શંકા ન હોય તો પણ નીચેની બાબતો અંગે એકસપર્ટ મેડી. પુરાવા મેળવવા.

(એ) મૃત્યુ બાદ ગયેલો સમય

(બી) મૃત્યુનું કારણ, અકસ્માત, આપઘાત વગેરે નકકી કરવો.

(સી) મરનારની અંગત ઓળખ માટે

(ડી) બાળમરણના કિસ્સામાં મરેલ કે જીવતુ જન્મેલ તે જાણવા.

(ઈ) મૃત્યુ અકસ્માતથી થવા વિષે–ખાસ કરી વાહન અકસ્માતો માટે મોટર કે અન્ય અકસ્માતો માટે જો પ્રોસી. ન થવાનું હોય અને મૃત્યુનુ કારણ સ્પષ્ટ હોય તો આવી એકઝામીનેશન જરૂરી નથી. તે માટેના નિર્ણય પોલીસ અધિકારીને જ લેવાનો છે પોલીસની પુરેપુરી માહિતી મેળવ્યા વિના કરાતુ પોષ્ટમોર્ટમ ન્યાય પ્રાપ્તીને નબળો પાડે છે. તેથી મેડીકો લીગલ કેસીસમાં ખાસ ધ્યાન આપવાના મુદાઓ તેનાં મેડીકો લીગલ આસ્પેકટસ જણાવી પોલીસ એ મેડી. ઓફી. ને લેખિત ઓથોરીટી મોકલવી જોઈએ.

૩. હોસ્પિટલમાં સારવાર દરમ્યાન મૃત્યુ પામેલ માટે પણ રૂલ (૧) અને (૨) લાગુ પડે છે.

નિયમ ૧૪૫. પોષ્ટમોર્ટમ અને અન્ય મેડીકો. લીગલ એકઝા. વિષેના પ્રોસીઝર અંગે:–

૧. ક્રિ.પ્રો.કો.કલમ–૧૭૬૭ ની વ્યાખ્યા મુજબ સિવિલ સ્ટેશનના અધિકારીમાં કે સરકારી કે સરકાર એટેચ્ડ ડીસ્પેન્સરીના ચાર્જમાના સબ મેડી. સર્વી. ઓફીથી ઉપર દરજજાના મેડી. અધિકારી 'કવોલીફાઈડ મેડી મેન' લેખાય છે. પોષ્ટમોર્ટમ અને મેડીકો. લીગલ કામ આયુર્વેદિક અને યુનાની મેડી. પ્રેકટી ને કોઈ સંજોગોમાં સોંપવુ નહી.

૨. મડદુ કે મેજી. કે પોલીસ અધિકાર દ્વારા મેડીકો. લીગલ પરીક્ષણ માટે કોઈ વસ્તુ મળે કે તુરત જ પહોંચ આપવી. પહોંચ નીચેના નમુના મુજબ હોવી જોઈએ.

રીસીપ્ટ ફોર આર્ટીકલ સેટ ફોર મેડીકો. લીગલ એકઝામીનેશન

સ્ટેશનઃ–
ડેઈટઃ–
ફોર્મઃ–..............

રીસીવ્ડ ગેટઃ–..............................

એ.એમ/પી.એમ.ઓન..

(રેન્જ)........................
(નંબર ઓફ પોલીસ કોન્સ્ટેબલ)
(રેસીડન્સ)....................

ધ ફોલોઈંગ આર્ટીકલ ફોર મેડીકો. લીગલ એકઝા...

(નેઈમ)..

૩. (એ) જો શરીર પરનાં બહારી ઘા પંચનામાના વર્ણન કરતાં જુદા પડેલ કે બીલકુલ દેખી ન શકાતા હોય ત્યારે મેડી. ઓફી. એ મેજી. ની સંપર્ક ક્રિ.પ્રો. કો. કલમ–૧૭૬ નીચે પંચનામું કરાવવુ. તેને જણાવવુ.
(બી) જ્યારે ઉપર મુજબ બીજુ પંચનામુ કરવુ પડે ત્યારે શબ લાવનાર પોલીસ ને મેજી. પાસે મોકલવો. ડીસ્પેન્સરી કર્મચારીને મોકલવો જરૂરી નથી.

૪. (એ) મેડીકો. લીગલ કેસના પોષ્ટમોર્ટમ એકઝા. દરમ્યાન જો કોઈ બહારી પદાર્થ (ગોળી બીસ્કીટ, સ્મોક કોટ, લોઢાના ટુકડા, પથ્થર વગેરે) મળી આવે તેને કાઢી લેવા અને કોર્ટમાં પુરાવારૂપે રજુ કરવા, સાચવવા પોષ્ટમોર્ટમ નોટમાં શરીરના જે તે ચોકકસ ભાગમાંથી બહારી પદાર્થ મળ્યાની નોંધ કરવી તે પદાર્થને સીલબંધ શીશીમાં જાળવવો. 'બી' જરૂર પડે પોલીસને તે પદાર્થ બતાવવો. પણ કોર્ટ સમક્ષ મેડી.ઓફી. એ ઓળખી બતાવવાના હોય તેનો હવાલો પુરાવો અપાય ન જાય ત્યાં સુધી જાળવવો.

૫. હેડકવાર્ટર ખાતે પોષ્ટમોર્ટમ એકઝા. બજાવતાં મેડી. અધિકારીએ તેના પરીણામ નંબર–૨૩ માં નોંધવા અને તેની પુરી નકલ છબ લાવનાર પો.કો. મારફત પોલીસ સ્ટેશનને હાથોહાથ મોકલવી.

૬. મૃત્યુના કારણની મેડી.અધિકારીએ જણાવેલ ફકરાઓ નકલ પો.સુપ્રી. ને હાથોહાથ મોકલવી.

૭. જે પોલીસ અધિકારી છબ ઈસ્પિતાલ લાવે તેને એકઝા. સર્ટી ન મળે ત્યાં સુધી રોકાવવા સુચવવું.

૮. તદન અરજન્ટ કામ સિવાય પોષ્ટમોર્ટમ એકઝા. ને મેડી.અધિકારીએ પ્રાધાન્ય આપવુ.

૯. ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૧૭૩ નીચે જરૂરી મુજબ તહો. ને પોષ્ટમોર્ટમ નોટની નકલ આપવી.

૧૦. છબ લાવનાર પોલીસ અધિકારીને ઓટોપ્સી દરમ્યાન માટચરીમાં હાજર ન રહેવા દેવો પર ઓટોપ્સી બાદ જો ઈચ્છે તો ઓળખ માટે છબ બતાવવું.

૧૧. ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૧૭૬ નીચે ખરાઈ માટે રીએકઝા. ના કિસ્સામાં સબ રૂલ –૧૦ નો વિશેષ લાગુ પડે નહી. આથી આવી રીએકઝામ પ્રથમ એકઝામના તારણોની અંગે શંકા ન કરાય માટે છે. તેથી ન્યાય ખાતર રીએકઝામ વખત પોલીસ અધિકારીને હાજરી આપવા દેવી.

૧૨. જો છબ પોષ્ટમોર્ટમ એકઝામ માટે એટલુ મોડુ મળ્યુ હોય કે જેથી બીજે દિવસે હાથ ધરી શકાય અને જ્યાં મેટરનીટી ન હોય ત્યાં પોલીસે તેની ચોકીની વ્યવસ્થા કરવી. જ્યાં મોર્ટરી હોય ત્યા ગાર્ડ જરૂરી નથી.

૧૩. જયાર આકસ્મિક મૃત્યુ કલાસીફાય અને મેજી. તે અંગે સમરી ઈશ્યુ કરે તો પોષ્ટમોર્ટમ નોટસ અને મેડી. સર્ટીની નકલો ગુજરાતના સંબધીઓને આપી શકાય તે માટે નીચેના દર વસુલી માટે રૂા.૫ અને ૩ બન્ને માટે ૭.૫૦

૧૪. મુંબઈ ને લગતો છે.

નિયમ ૧૪૬. પોઈઝનીગ સસ્પેકટેડ કિસ્સાઓમાં જોવાની બાબતોઃ–

૧. શંકાસ્પદ ઝેર અપાયાના કિસ્સામાં વસ્ત્ર, શરીર, સપાટી તેના કુદરતી છીદ્રો વગેરેનું નિરીક્ષણ કરવુ તેથી વોમેટ એસ્ક્રિટા, વધેલા ખોરાક, ભુકી, વિ. ધરાવતાં કે વપરાયેલાં વાસણો વગેરેનો અભ્યાસ કરવો. ગોળી, ભુકો, જંતુનાશકો વિ. જેવી શંકાસ્પદ ઝેરી દવાઓ પણ મળી આવે શરીર, સપાટી

વસ્ત્રો વગેરે પરથી ઝેર કે તેના ઉપયોગ બતાવી આપનાર ઉલટી વિ. જેવુ કાંઈ મળી આવે કે તે ઈંજેક્શન રૂપે કે મોઢા દ્રારા લેવાયાની નિશાનીઓ મળી આવે તે આ બધાની ખાસ જાતની ગંધ વિ. બારીક તપાસ યોજવી.

૨. તેની મેડી. હિસ્ટ્રીની તપાસ અધિકારીએ જાણ મેળવવી.

૩. (૧) પોષ્ટમોર્ટમ એકઝા. દરમ્યાન પેશાબ લીવર કિડનીને બીજા અંગ કે ટીશ્યુઓ જેનાં મારફતે ઝેર અપાયુ કે કઢાયુ હોય કે જળવાયુ હોય તે સાચવવા.

(બી) કોલગેસની શંકા માટે હદયના લોહીની સામેલ માટે નખ અને વાળ શ્વાસોશ્વાસ રોકનાર દવાના ઉપયોગની શંકા માટે મગને જાળવવા.

૪. છબને દફનાવાયુ હોય તો તેની હાડકા વિ. શકયપણે હાથ કરવા. સોમલ માટે તેનાથી ડિટેકશન થઈ શકે.

<u>નિયમ ૧૪૭. કેમીકલ એનેલાઈઝર દ્વારા વિષ અને બીજી વસ્તુઓની એકઝામ અંગે:–</u>

૧. (એ) ઝેર અપાયાના શંકાસ્પદ કેસની પોષ્ટમોર્ટમ એકઝામ પછી મેડી. અધિકારીએ પોલીસને પરીણામ જણાવવુ અને મેજી. સુપ્રી. કે સબ ડી.ઓ. પાસેથી ઓર્ડર મેળવ્યા બાદ જ મરનાર શેષ વગેરે સરકારી કેમી. એને. ને મોકલવા મોત ન થાય તો પણ ઝેર આપ્યાની શંકાનો રીપોર્ટ આપવા અને યોગ્ય અધિકારી પાસેથી ઓર્ડર મેળવી પેટમાંથી મળેલ કે વોમીટેડ કે કંન્ટેન્સ એનેલીસીઝ માટે મોકલવા.

(બી) વાળનો માઈક્રોસ્કોપીક પરીક્ષાર્થી તે માનવી ના છે ? વગેરે બાબતો ખુન જેવા ગુનાઓ ઓળખવા માટે મદદગાર થાય છે.

(સી) તેવી જ રીતે કપડાં, દોરડાં, કાગળ, શાહી, વગેરેનું માઈક્રોસ્કોપીક ગુનો શોધવામાં મદદરૂપ થાય. આવી બધી વસ્તુઓને એનેલાઈઝરને મોકલવી.

(ડી) ગંભીર વિસ્ફોટ અને પેટ્રોલીયમ વડે કોન્ફલેગ્રેશન વગેરેની તપાસમાં કબજે લીધેલ વસ્તુઓ સરકારી એનેલાઈઝરને મફત એનાલીસીસ માટે મોકલવી.

૨. વિશેષ કે મેડી.કો. લીગલ એનાલીસીસ વાળી શીશીઓ સીલ કરી મેડી. ઓફિસરે મેજી. હુકમો આવે ત્યાં સુધી કસ્ટડીમાં રાખવા પોલીસ સ્ટેશને મોકલવી.

૩. આવા કિસ્સા ઈન્વેટીગ્રેટરોને ફોરેન્સીક લેબની પૃથકકરણ કામગીરી જાણતાં હોય તે ઈચ્છનીય છે. તેને સંબધીત પધ્ધતિઓ વગેરેની જાણકારી હોય તો સારૂ

<u>નિયમ ૧૪૮. અરજન્ટ જરૂરીયાતવાળા કિસ્સામાંજ કેમી. એનેલાઈઝરને રીફર કરવા અંગે:–</u>

૧. ઝેરની શંકા પોષ્ટમોર્ટમ એકઝામમાં ખાસ શંકાજનક ન મળે તો કેમી. એનાલીસસની જરૂર નથી. સ્થાનિક મેડીકલ અધિકારી માહિતી ન આપી શકે તો મેજી. એ કેમી. એને. રીફર કરવુ સુપ્રી. કે સીવીલી સર્જનની સત્તા બહાર એ છે.

૨. ન્યાયના વિલંબને નિવારવા પોલીસ સુપ્રી. શંકાશીલ પદાર્થને એનેલાઈઝરને મોકલવા ડીસ્કશ્નરી સત્તા છે.

૩. ફોરેન્સીક લેબોરેટરીના કામ માટે એપેન્ડીકસ–૧૩ ને રીફર કરવો.

<u>નિયમ ૧૪૯. પોલીસ અધિકારી કે મેજી. દ્વારા કેમી. એનાને. રજુ કરનાર સંબધિત કિસ્સાઓ બારામાં માહિતી અંગે.:–</u>

૧. મેજી. પો.સુપ્રી. અને એસ.ડી.ઓ. મેડીકલ અધિકારીને વસ્તુઓ સરકારી એને. ને મોકલવા જણાવશે. અંગ્રેજીમાં નંબર તારીખ કે કેસ હિસ્ટ્રીની સમરી ઈ.પી.કો. ના સંબધીત કલમોનો રેફરન્સ ખાસ કરી બ્લડ અને સીમેન કેસો માટે કેમી. એને. ને જણાવશે.

૨. ઝેર અપાયાના શંકાવાળા કિસ્સામાં કેમી. એને. ને મેજી. વગેરે વડે મુદાઓ વગેરે જણાવવા જોઈએ.

(એ) ન કરાય ઝેરના પહેલાં ચિન્હો દેખા દે અને છેલ્લા ખાવા કે પીવા વચ્ચેનો સમયગાળો ?

(બી) મૃત્યુ અને છેલ્લા ખાવા કે પીવા વચ્ચેનો સમયગાળો

(સી) પહેલા ચિન્હો કયાં હતા ? નીચેનામાંથી કયાં હાજર જણાયા ૧. ઉલટી અને ઝાડા ૨. ઘેરી ઉઘ ૩. ચામડી અને ગળાનુ ટીગલીગ ૪. આચકા અને સ્નાયુઓનુ તણાવવું ૫. બકવાસ અને હવામાં બચકા ભરવા.

(ઈ) અન્ય કોઈ ચિન્હો હતાં ?

(એફ) શંકાસ્પદ ખોરાક કે પીણું બીજા કોઈએ લીધેલુ ? અને તેને તેવા ચિન્હો જણાય.

૩. મદદરૂપ થાય તેવી બીજી કંઈ માહિતી.

૪. કબજે લેવાયેલ બીજા પદાર્થ જેનું એનાલીસીસ મદદરૂપ લાગે. ડીકંપોઝડ થાય તેવા સાથે રેકટીફાઈડ સ્પીરીટ ઓફ વાઈન ઉમેરી મોકલવું.

૫. વસ્તુઓ મોકલવામાં રૂલ ૧૨૭, ૧૨ મુજબની સાવચેતીઓ ધ્યાનમાં લેવી.

૬. ક્રિ. ગુનાઓમાં ઝેરનુ પ્રમાણ મહત્વનુ હોઈ તો કેમી. એને. ને તેનું કોન્ટીટેટીવ એને. મોકલવા મેજી. અને પોલીસ સુપ્રી. એ જણાવવું.

૭. આવી ખાસ સુચના ન મળે તો કેમી.એને. ક્વોલીટેટીવ એને. કરશે.

૮. માનવ વિશેષ માટે બને પ્રકારનું હાથ ધરી દરેક માટે રીપોર્ટ આપવો.

<u>નિયમ ૧૫૦. કેમી. એને. ને મોકલવાની વસ્તુનાં પેકીગ અંગેઃ—</u>

૧. (૧) પેકીગ અને ફોરવડીગ ફરજ મેડી. અધિકારી ની છે. કે પોલીસ અધિકારીની નજીકમાં મેડી.અધિકારીને મળી શકે. અને વિલંબથી ડીકંપોઝ ન થઈ જાય તે માટે પોલીસ ને સીધી મોકલી શકે.

૨. વિસ્તૃત સુચનાઓ માટે એપેન્ડીકસ—૧૪ જોવુ.

<u>નિયમ ૧૫૧. કેમીકલ એનેલાઈઝરને વસ્તુઓ મોકલવા મેડીકલ અધિકારીએ ફોલો કરવાના પ્રોસીડીગ અંગેઃ—</u>

૧. હુકમ મળ્યા પછી મેડીકલ અધિકારી કેમીલક એનેલાઈઝરને વસ્તુઓ મોકલે ત્યારે નીચેની બાબતો સાથે તેણે પત્રોથી જાણ કરવી.

(એ) શીશીઓ બંધ કરવા માટેના સીલનું વર્ણન અને છાપ,

(બી) વસ્તુઓની યાદી અને મોકલવાની રીત

(સી) ઓર્ડર આપનાર અધિકારીનું નામ સરનામુ અને હુકમના નંબર તારીખ,

(ડી) ફોર્મસી એમ ૨૩ માં જોવામાં આવેલ પોષ્ટમોર્ટમ નિરીક્ષણનો વિસ્તૃત અહેવાલ,

(ઈ) ઈ.પી.કો. ની લાગુ થતી કલમો ખાસ કરી બ્લડ એન્ડ સીમેન કિસ્સામાં,

(એફ) જીવતો હોય ત્યારે તેની તપાસ અને જણાવેલ ચીન્હ અને આપેલ ટ્રીટમેન્ટ અંગે

૨. વિશેષ ફોરવર્ડ કરનાર અધિકારી. એ સબ રૂલ ૧ પત્રની નકલ પોલીસ સુપ્રી. કે સબ ડી.ઓ. ને મોકલવી.

<u>નિયમ ૧૫૨. કેમી. એને. ને વસ્તુઓ મોકલવાની રીત અંગેઃ—</u>

૧. મેડીકલ અધિકારીઓ પો. ને તે માટે પહોંચ આપવી. સીલ અકબંધ હતા કે નહી ? તે જણાવવું એના. ને મોકલતા પોલીસ વાપરેલ લેબલો જ ફરી વાપરવા કેમી. એના. પરના પત્રમાં પો. એ આપેલ નંબરો ક્વોટ કરવા. કેમી. એને. એ સર્ટી. માં તેના વર્ણન માટે પોલીસ નંબર અને વર્ણનનું લેબલ આપવુ.

૨. મેડી. અધિકારીએ પાર્સલો ટપાલ દ્વારા સીધા મોકલવા સ્પે. મેસેજર મોકલવો જરૂરી હોય તો સ્ટેશન સબ ઈન્સપે. દ્વારા વ્યવસ્થા કરવી. સીવીલ સર્જનનો સીધા પો.સુપ્રી. પાસેથી વ્યવસ્થા કરે. સસ્તી રીતે ટપાલ રેલ્વ કે સ્પે. મેસેજર દ્વારા પાર્સલ મોકલી શકાય. એસ.ડી.ઓ. કે ડી.એસ.પી. ની મંજુરી લઈ લોહીના ડાઘવાળી વસ્તુઓ તુરતજ ફોરેન્સીક સાયન્સ લેબ. ને મોકલવી (સુચના માટે એપેન્ડીકલ—૧૫)

<u>નિયમ ૧૫૩. મેડીકો. લીગલ એકઝીબીટ સિવાયના નમુનાઓની કેમી. એને. ની એકઝા. અંગેઃ—</u>

૧. કોગ્ની. ક્રિ. ગુનાઓ સંબધમાં પોલીસ સુપ્રી.વડે નમુનાઓની પરીક્ષા કરવી અને રીપોર્ટ આપવાની વર્ગ. કેમી. એને. ની ફરજ છે.

૨. ધંધાકીય કોડ માટે પોલીસ સુપ્રી. એ ખુબ વિચારણા બાદ નમુના મોકલવા. ફરીયાદીનાં લાભમાં હોય તો નમુના મોકલતાં પહેલાં સુપ્રી. એનેલીસીઝની ફી વસુલી શકે છે. તે ફી કેમી.એને. મોકલી આપશે. જે નિયમો મુજબ તેનો નિકાલ કરશે.

૩. સ્પે. પોલીસ એસ્ટાબ્લીસ કેસો માટે કંઈ ફી લેવી નહી.

<u>નિયમ ૧૫૫. કેમી. એને. નો રીપોર્ટઃ—</u>

વસ્તુઓ મોકલનારને એકઝામ રીપોર્ટ આપવો રીપોર્ટ મળે તેની નોંધ લઈ હુકમ આપનાર પોલીસ સુપ્રી. કે એસ.ડી.ઓ. ને મોકલવો તે પ્રમાણે મેજીસ્ટ્રેટ ઈન્કવાયરીમાં રજુ કરવા જરૂરી પગલાં લેવા.

નિયમ ૧૫૬. પ્રોહીબીશન કેસોમાં કેમી. એને. નો રીપોર્ટ:–

આવા શંકાસ્પદ કેસોમાં કેમી. એને. ને તુરત જ સર્ટી જરૂરી લાગે અને આરોપી કસ્ટડીમાં હોય અને કોર્ટમાં ફરીયાદ જ કરાયેલ હોય તો કે મને એને. ને સર્ટી મોકલવાની અર્જન્સી અને ચોકકસ સમય જણાવવા.

નિયમ ૧૫૭. પ્રાણીઓ કે તેના મૃતદેહોનાં વેટરનરી અધિકારી દ્વારા એકઝા. અંગે.:–

૧. સરકારી વેટરનરી ડીસ્પે. ના બધા વેટરનરી અધિકારી ઓ મેજી. કે પોલીસની સુચનાથી પ્રાણીઓ મેડીકો લીગલ કેસમાં પોષ્ટમોર્ટમ એકઝા કરવાની અને નિયત નમુનામાં રીપોર્ટ કરવાની ફરજ છે.

૨. ઘાતકીપણાની ફરીયાદ વાળા જીવીત પ્રાણી માટે વેટરનરી અધિકારી ની સેવા મળી શકે તેવા કિસ્સામાં મેજી. એ એડી. અધિકારી નો અભિપ્રાય લેવો જરૂરી નથી. ખાસ કિસ્સામાં મેડી. અધિકારીને રૂા. ૨ ની ફી ચુકવવી.

૩. પોલીસ મોકલવા ઈચ્છે તેવા પ્રાણીઓના જિલ્લાના સિવીલ સર્જન કે મેડી. અધિકારનુ પેકીગ અને કેમી. એને. ને મોકલી આપવા, જે સીવીલ વેટરનરી ગ્રેજયુએટ હોય ત્યાં આ તેની ફરજ બજશે.

નિયમ ૧૫૮. કેટલ પોઈઝનીગ કિસ્સામાં ચિન્હો અંગે.:–

નીચે મુજબનાં ટુકા વર્ણનવાળા ચિન્હો મોટે ભાગે મળી આવે છે.

૧ઉ આર્સેનીક કે બીજા ઈરીટેટ મીનરલ ઝેરો ઝેર મલ્યા પછી તુરતજ સખત પેટનો દુખાવો, ધુજારી, આળોટવું, ઘાંટા પાડવા, મોઢે ફીણ દર્શાવે છે. અને ઝડપથી મરી જાય છે. ધીમા કે ઓછા ઝેરની અસરરૂપે પેટ ફુલવુ. એકયુટ ડાયેરીમાં ડીશેન્ટ્રી દેખાય, સખત તરસ લાગે અને થાકથી મૃત્યુ થાય, રેડર પોસ્ટ, હોવેન અને ડીસેન્ટ્રીના ચિન્હો પણ આસર્નીક પોઈઝનને બહુ મળતા છે. નીચેના દેખાતા તફાવતો છે.:–

(એ) રીડર પોસ્ટમાં નર્વસ કે સ્પેઝમોડક વીચીઝ સાથે ધુજારી થાય પણ શરૂઆતમાં દર્દને બદલે ચુસ્તી જણાય, ધીમે ધીમે ફેલાય.

(બી) (૧) હોવેનમાં પેટનો દેખાવો મંદ હોય છે. ડીસેન્ટ્રીમાં પાતળા લોહીવાળા ઝાડા મુખ્ય જ છે. જયારે દુખાવો અને પછીથી ઝાડા તે આર્સેનીકની અસર છે. (૨) એકોનાઈટ ધુજારી, નોશીયા રેચીગ્સ, અશંત આંચકી ઉભા ન લઈ શકાય, ધીમી નાડી, કાંમો અને મૃત્યુ વગેરે ચિન્હો. (૩) નકસવોમીકા (ઝેર કોચલુ) મોટા ડોઝ માટે સ્વૈચ્છીક સ્નાયુઓની તાણ, ધનુર, જીભ પકડાવી, શરીર સખત થવુ. પુંછડી સીધી થઈ જવી વગેરે ચિન્હો છે. ગુંગળામણને કારણે, શ્વાસ બંધ થઈ જવાથી મૃત્યુ થાય છે. શીગડાવાળા પ્રાણીઓમાં ધનુર ભાગ્યેજ થાય છે. તે ખ્યાલમાં રાખવુ.

નિયમ ૧૫૯. ચોકકસ કિસ્સામાં મેડીકલ નિષ્ણાંતની એકઝા. અંગે:–

નિષ્ણાંત અભિપ્રાય મેળવતા તપાસશીન અધિકારીએ ગર્વ. મેડીકલ અધિકારી સમક્ષ તેની સંમતીથી નીચેની બાબતોની એકઝામીનેશન અંગે વ્યકિતને મોકલવી.

૧. ઉમંરની નિશ્ચિત કરવા,

૨. તેની અંગત આઈડન્ટીટી માટે,

૩. તે માનસીક રીતે અસ્થિર છે કે કેમ ? તે નકકી કરવા.

૪. તેના શરીર પરનાં ચિન્હો અને અસરો, ગુનાહીત હિંસા જાતીય ગુનો, જન્મ છુપાવવી કે , ગુનાહિત એર્બોશન રૂપે છે. તે નકકી કરવા.

નિયમ ૧૬૦. એનોટોમીકલ એકસપર્ટ અંગે:–

જેનાં હાડકા મળી આવ્યા હોય તેની મૃત્યુ વખતની ઉમર અને જાતિ જાણવા માટે નાગપુર, ઔરંગાબાદ, જામનગર, અમદાવાદ અને પુનાની તેમઈ મુંબઈ ગ્રાન્ડ મેડીકલ કોલેજ એનાટીમીનાં પ્રોફેસરને રેફરન્સ કરવો.

નિયમ ૧૬૧. ફિંગર પ્રિન્ટ એકસપર્ટની એકઝામ અંગે.:–

૧. સ્થળ પરની ઝાંખી છાપ ગુનો પકડવામાં ખુબ મદદરૂપ નીવડે. ફિંગર પ્રિન્ટ બ્યુરો સાથે જોડાયે નિષ્ણાંત ડેવલપીગ કોટ ધરાવે છે. અને વિનંતી થયે મુલાકાત લેશે. તેમના હેડ. કવા. પર તો સેવા મળે, બીજે સ્થળે પણ લઈ શકાય, કેટલાક જિલ્લાના લોકલ કા.બા. સબ ઈન્સ્પે. અને હેડ. કો. ને આવી ખાસ તાલીમ અપાય છે. અને તેની સહાય પણ લેવાય.

૨. બધી જ ચમકતી અને સુવાળી સપાટીઓ જેવી કે લાકડાનું ફર્નીચર, ટી પેટીઓ, ચીનાઈ માટી, ધાતુ કે કાચની વસ્તુઓ આંગળાની ઝાંખી છાપ ધરાવે છે. તપાસમાં તેનુ બારીક નિરીક્ષણ કરવુ અને તપાસમાં તેનુ બારીક નિરીક્ષણ કરવુ અને બીની છાપ, તડકો કે વરસાદ અસલને વિકૃત ન કરે તે જોવુ. પછી ફિંગરપ્રિન્ટ બ્યુરોના એકસપર્ટ તાલીમી પો. અધિકારી ચાન્સ પ્રીન્ટ માટે એકઝામ અને ડેવલપ કરાવવી. ડેવલપમેન્ટ માટે.–

૧. ઘેરા રંગના પોલીસ્ડ લાકડાના કે ધાતુના પદાર્થો, બારીક કાચ, પારદર્શક કાચની વસ્તુઓની સપાટી, સપાટીને ગ્રે રંગના વર્સલ પાવડર વડે કોટીંગ કરી ને.

૨. ચાઈના વેર સફેદ રંગની વસ્તુઓ અને કાગળ પરની છાપ કાળા ચોપડી શકાય તેવા પાવડર કે આઈવરી પાવડર વડે શકાય તેવી. વસ્તુઓની છાપ નાશ ન પામે તેમ પેકીગ કરી વિભાગો ફિંગર પ્રિન્ટ બ્યુરોને મોકલવા જે સ્પર્શ કર્યા હોય તે સર્વની છાપ સ્લીપ વસ્તુઓ સાથે મોકલવી. વસ્તુઓ મોકલી શકાય તેમ ન હોય તો નિષ્ણાંતને બોલાવવા.

૩. હથેળીની છાપ માટે પણ આજ રીતે લાગુ પડે.

૪. પગલાંની છાપ માટે એપેન્ડીકસ–૧૬ જોવુ.

<u>નિયમ ૧૬૨. ગુના કે અકસ્માત સાથે સંકળાયેલા ગોળી હથિયારો વિ. ને એકઝામ અંગેઃ–</u>

૧. પોલીસ ને મળેલ સર્વિસ બોધ અને સેલ માટે નજીકના ઈન્સ્પે. ઓફ એકસ પ્લીઝીનો સંપર્ક સાધવો તે ઓળખ નિકાલ વગેરે માટે નજીકના એમ્યુનીશન ડી. પોલીસ ના ઈન્સ્પે. ઓડીનન્સ અધિકારીની મદદ લઈ શકે અને તે ન ઓળખી શકે તો ફીર્કીના ચીફ સુપ્રી. ઓફ ડેવલપમેન્ટ ને મોકલી આપે. બધા કોર્ટ કિસ્સામાં જરૂરી મુજબ ઈન્સ્પે. ઓ એકસપ્લોઝીવ સાક્ષી આપશે. આ માટેની કાર્યવાહી સીધી રીતે પોલીસ નહી પણ ઈન્સ્પે. ઓફ એકસપ્લોઝીવ દ્વારા થશે.

૨. હથિયારો અને ગોળીઓ જે કબજે લીધા હોય અને જે આર્મ્સ એકટના પરવ્યુમાં આવે તેની ઓળખ માટે અને ટેકનીકલ ઓપીનીયન મેળવવા કીર્કીના ચીફ સુપ્રી. ઓફ એમ્યુનીશનો સંપર્ક સાધવો.

(એ) એકસપર્ટ એડવાઈઝ કે ઓળખ કે નિકાલ માટે ગેઝેટેડ અધિકારી. દરજજાના અધિકારી લેખિત રીતે સહી સિકકાવાળી વિનંતી કરે. ઈમરજન્સીમાં ઓફિસ અવર્સ દરમ્યાન ગેઝેટેડ અધિકારીએ ટેલીફોનથી જાણ કરવી.

(બી) પછી લાયકાતવાળા અધિકાર ને ફરજ સોપાશે જે ને તે રીપોર્ટ આપશે.

(સી) એકસપર્ટ એડવાઈઝ અને એકઝામીનેશન માટે દરેક દિઠ રૂા. ૪૦ ની ફી ટેકની. એકસ્ટ્રા ન ચુકવવી.

(ડી) પુના માટે

(ઈ) તપાસ પુરી કર્યા પછી વસ્તુઓ પરત મલ્યાનું ચાર નકલામાં એકસેપ્ટન્સ સર્ટી. મોકલવું.

(એફ) નાસ કરવાનો હોય ત્યારે (ઈન્સીટી કીર્કીના નિષ્ણાતં દ્વારા કરાશે. તે માટેની વ્યવસ્થા પોલીસ કરશે. તેનો ખર્ચ તો ભોગવશે. અને તેને એકસેપ્ટન્સ સાથે ઉમેરી દેવો.

(જી) ફકત સર્વિસ ટાઈપનું એમ્યુનીશનજ એકસપર્ટ તપાસશે અને હેન્ડલ કરશે.

૩. હથિયારો, એમ્યુશીનશ, ઓર્ડરનન્સ અધિકાર. ને મોકલવાની સાચી પધ્ધતિ નીચે મુજબ છે.

૧. યોગ્ય એક કોર્ટ પાર્ટી વિના હથિયારો અને એમ્યુનીશન કદી ૨. એમ્યુન્સ, એમ્યુનીસેન ડીપા. મોકલવા ૩. દરેક એકઝીબીટની એકઝા ફી. તરીકે ઉચ્ચક રૂા. ૪૦ લેવાશે. ૪. ફોરેન્સીક બેલાસ્ટીકના પ્રશ્ને ગર્વ એકઝા ઓફ કવેશ્યન ડોકયુ. ને રીફર કરવુ. તે માટે ફોટોગ્રાફીનો ખર્ચ પુરાવા આપનાર અધિકારી નો ટી.એ. અને હોલ્ટી એલા. (સેન્ટ્રલ સર્વિસ ના ગ્રેડ–૧ અધિકારી માટેનાં) અને સાથે પટાવાળા માટે ઈન્ડીય ગર્વ. ના પટાવાળાના દરે ખરેખર ખર્ચ વસુલ થશે અને તેનુ બુક એડજસ્ટમેન્ટ કરાશે.

<u>નિયમ ૧૬૩. કરન્સી અધિકારી અને મીન્ટ માસ્ટરના એકસપર્ટ ઓપીનીયન અંગે.:–</u>

૧. નકલી સિકકા આવે તો ડી.આઈ.જી. કિ. ઈન્વે. ડીપા દ્વારા મુંબઈના માન્ય માસ્ટર અભિપ્રાય માટે મોકલવા.

૨. બનાવટી ચલણી નોટો મળી આવે તો તેજ અધિકારીએ રીપોર્ટ સાથે કરન્સી અધિકારીને તપાસ અને એકસપર્ટ ઓપી. માટે મોકલવી.

૩. વિસ્તૃત સુચન માટે એપેન્ડીકસ–૯ જુઓ.

<u>નિયમ ૧૬૪. ફોટોગ્રાફર અને બીજા ટેક. નિષ્ણાંતો અંગે.:–</u>

૧. જયારે ગુનાનાં સ્થળ કે, આગળાની કે પગની છાપ લેવાની હોય ત્યારે ફોટોગ્રાફરને બોલાવવો.
૨. રે. અકસ્માતની તપાસના જન. ટા. મેન. ના અમુક નિયમની સ્પષ્ટતા એકસપર્ટ એવીડન્સ માટે બોલાવવા. એપ્લાય થવુ અને કોર્ટનમાં તથા પો. ને મદદરૂપ થતાં યોગ્ય માણસ લેવો.
૩. તેવી જ રીતે બધી ટેક. બાબતો દાત. ઈન્જી. મોટર મીકે. વગેરેની તપાસ માટે સરકારી કે બીન સરકારી નિષ્ણાંતોની મદદ લેવી.

<u>નિયમ ૧૬૫. ગુના શોધવામાં જુદા જુદા કિરણોનો ઉપયોગ અંગે.:–</u>

સુર્યપ્રકાશમાં જાંબલી, નીલો, વાદળી, લીલો, પીળો નારંગી, લાલ સાત દશ્ય અને બીજા અલ્ટ્રાવાયોલેટ અને ઈન્ફારેડ નામનાં અદ્રશ્ય રંગો છે. ખાસ સાધનો કે, ફલોરસન્સ નામની પ્રક્રિયા વડે તે જોઈ શકાય છે. ગુના શોધવામાં એપેન્ડીકસ–૧૭ મુજબ ઉપયોગ કરવો.

<u>નિયમ ૧૬૬–૧૬૭. સ્ટેશન ઈન્વે. ડીપા. ના ડોકયુમેન્ટના એકઝામીનર્સ અંગે.:–</u>

૧. ક્રિ. ઈન્વે. ડીપા. સાથે જોડાયેલ હસ્તાક્ષર અને ફોટોગ્રાફી અમદાવાદ અને રાજકોટ આવેલ છે.
૨. તેમની હકુમત પોતપોતાના વિભાગ માટે છે. એન્ટીકરપ્શન અને રે. પોલીસ જે તે વિભાગની સહાય મેળવી.
૩. નીચે પ્રમાણે ૩ જાતના કિસ્સાઓ આવે
(૧) પોલીસ કેસીસ (એ) પો.સુપ્રી. એ મોકલેલ (બી) પ્રોસીકયુશનની માંગણી થી સેસન્સ જજ કે જયુડી. એ કિ. ટયલેના મોકલવા.
(૨) (એ) સબ રૂલ–૬ મુજબ કાર્યવાહી બાદ ખાતાના વડાઓએ ખાતાકીય તપાસ સંબધે મોકલેલા (બી) રાજય સરકાર કે સેક્રેટરી ડીપા. (સી) જયુડી. મેજી. સેસન્સ જજ પોતાની ન જાણકારી માટે મોકલવા
(૩) પેઈડ કેસીી (એ) રાજયની સીવીલ કોર્ટો એ મોકલેલા (બી) સોલીસીટરો, રેલ્વે યુની. મ્યુની કે જાહેર સંસ્થાઓ મોકલેલા (સી) આરોપીએ એપ્લાય થઈ કોર્ટ મારફત મોકલેલા (ડી) ખાનગી પ્રાસી. ના પક્ષકારે એપ્લાય થઈ કોર્ટ મારફતે મોકલેલા (ઈ) અન્ય રાજય દ્વારા મોકલાયેલા કામના ભરાવા વગેરે કારણે પઈડ કેસીસની ડી.આઈ.જી. અસ્વીકાર કરી શકે.
૪. ૧. ડોકયુ એકઝામીનરના ઓપી માટે જે તે બ્યુરોના અધિકારીને એપ્લાય કરવુ.
૨. પોલીસ કેસોમાં ઈન્વેસ્ટી અધિકારીએ નીચેની માહિતી પાડવી. (૧) પોલીસ સ્ટેશન અને સી.આર.ના. આરોપી (૩) હસ્તાક્ષર અભિપ્રાય લેવાનો જરૂરી (૪) આરોપી અને ફરીયાદીના નામ (૫) મોકલાયેલા એકઝીબીટ અને ડોકયુ ના (૬) બીજી જરૂરી સાંયોગીક માહિતી (૩) લખાણ સરખાવવાનું ધોરણ બને તેટાલ હસ્તક્ષર નમુનાઓ મેળવવા ડોકયુ લખાયાનું સમયનું લખાણ જ કરવે. સમાન લીપી જાળવવી નુમનાના લખાણમાં આવતા સામાન્ય શબ્દો સામેજ રાખવા. જુદા જુદા પાના પર જુદી જુદી વ્યકિતનાં લખાણ નમુના લેવા. બને તો છાપેલ કે ટાઈપ જ્ઞાનમાંથી લખાણ કરાવવું અસલ ડોકયુ. બતાવવુ નહી સમય, પેનની પ્રકાર કાગળ પોવઝીશન વગેરે અંગે નોંધ કરવી. અમુકના અંગે જરૂરી નોંધ કરી તારીખ અને પોતાની સહી મુકવી.
૫. એપેન્ડીકસ–૧૭ 'એ' શેડયુલ મુજબ પ્રશ્નોતરી અને ડોકયુ ની યાદી જોડવી.
૬. 'એ' ખાનગી વ્યકિત ઓની એપ્લીકેશન પર ધ્યાન અપાશે નહી. નીચેના સુચનોનો અમલ કરવો. :૧: લખાણની ભાષા :૨: એકઝીબીટની સંખ્યા, ઓળખ, નિશાનીઓ ઘ ચોકકસ લખાણ કે તેના વિભાગ બારામાં
૭. શિર્ષક, તારીખ, ફરીયાદી અનેઆરોપીના નામ લગાડેલ કરમ વિ. વિગતો
:બીઃ પંચ સમક્ષ હસ્તાક્ષર ના લીધેલા ઓછામાં ઓછા મોકલવા.
:સીઃ નમુના ઉપરાંત તેના રોજબરોજના લખાણ અને સહીના અવશ્ય મોકલવા અને તેનો જુદો એકઝાબીટના આપવો.
:ડીઃ લખાણ કે સહીના એન્સકલીગ અંગે ધ્યાન દોરવો જેવા લાલ કે બ્લ્યુ પેન્સીલ વડે ફરતું સર્કલ કરવુ. સહી કરવી. પોઈન્ટેન પેન્સીલ વડે કાળજીથી સ્વચ્છ પણે લખાણ અડે નહી તેમ વર્તુળ કરવુ. ખાલી અંડરલાઈન કે બ્રેકે કરવા નહી

:ઈ: લખાણ, શાહી, પેન્શીલ કે ટાઈપનુ હોય તો નમુના પણ તેમાંજ મેળવવા મુળ ડોકયુ વિનાની કાર્બનકોપી ધ્યાનમાં લેવાશે નહી.

:એફ: પેન રાઈટીગ પેડ બને તો પેન અને રાઈટીગ તેડ લખનારનાં કાપલી ચોટાડી સાથે મોકલવા.

:જી: સીલીગ એકસની છાપો ટપાલમાં તુટે નહી તેમ કાળજીથી પેક કરવી. બને બાજુ નું પાતળુ પડ મુકવાથી સારી રીતે જળવાય છે.

:એચ: ઓળખની ખાસ નિશાની બધા કાગળો પર એ.બી.સી.ડી. એકઝીબોટો પર એક, બે, ત્રણ, એવી નિશાનીઓ મુકવી ડોકયુ પર બીજુ કાંઈ લખાણ કરવુ નહી. પત્રો માટે કરવ પર પત્ર મુજબ સબ માર્ક કે આંકડો મુકવો દા.ત. એ લેટરના કવર પર એ–૧ વગેરે

:આઈ: ટીચીગ એન્ડ ટેગીગ ઓફ પેપર્સ લખાણ બગડે કે નાશ ન પામે તેમ કરવુ. જે પ્રશ્નોતરી ટુકી કે વર્ણન વિનાની આપવી. મંગાયેલ અભિપ્રાય નો અછડતો ખ્યાલ પણ ન આપવો જોઈએ. આથી કોસ એકઝામમાં તટસ્થ થતાં વિશે શંકા ન ઉઠે.

:કે: કાગળોની રવાનગી– બને ત્યાં સુધી બ્લેક શીટ કે થીન બોર્ડ વચ્ચે રાખી ફલેટ મોકલવા તો રોલવાળીને ઘડી કરવી નહી ફોલ્ડ કરવીજ પડે તો અસલ મુજબ જ કરવી. લુઝ સ્થિતિમાં નહી પણ શીલબંધ કવરમાંજ મોકલવા નહી તો સ્વીકારાશે નહી. ફાટી તુટી હાલતમાં હોય તો પણ બીજા કાગળ પર ચોટાડવા માટે જરૂરી ઓછામાં ઓછા ડોકયુ જ મોકલવા.

:એમ: ડોકયુ માટે એકથી વધુ વાર ઓપીનીયન મેળવવો નહી અને તે માટે પ્રથમથીજ બધીજ જરૂરી માહિતી પુરી પાડવી.

:એન: સ્થાયી અને તેના સમય માટે ઓપીનીયન અપાશે નહી આ માટે તો સીમલા ખાતેના એકઝામીનરને પુછવુ.

૮. ખાતાકીય તપાસમાં ઓપીનીયન મેળવવા માટેનો પ્રોસીજર– જે ને ખાતાના વડાએ કેસોની રીપોર્ટ કિ. ઈન્વે. ડીપાના એકઝા નો ઓપોનીયન મેળવવા સેક્રેટરી એટના લાગતા વળગતાં એડમી. ડીપા. ને કરવો જે પોલીસ સર્વીસ ડીપા. અને હોમ ડીપા. સાથે સલાહ મશવરા બાદ ઓર્ડર મળ્યે ખાતાના વડા સબ રૂલ–૫ મુજબ કેસ મોકલી આપશે.

૯. :૧: ફોટોગ્રાફર સપ્લાય કરવા અંગે:– એક જામીનરે તપાસેલ ડોકયુની ફોટોગ્રાફ માંગણી અર્થે એપેન્ડીકલ–૧૮ શેડયુલ (બી) માંના દર મુજબ અપાશે. :૨: ખાનગી પાર્ટીઓએ આપેલ ફોટોગ્રાફીક મટીરીયલ પેઈડ કેસીસ માટે સ્વીકારાશે નહી.

૧૦. (એ) સ્ટેશન ક્રિ.ઈન્વે. ડીપા. માનાં એકઝાની કોર્ટ એટેન્ડન્સ અંગે હાજરી માટેની નોટીસ આપવી જોઈએ. અને તેને અનુકુળ હોય તેવી. તારીખ ગોઠવવી જરૂર મુજબ તારીખો ફેરવવી

(બી) જે અગાઉ એકઝામીન ન થયા હોય તેવા ડોકયુ માટે તેને બોલાવવા નહી

(સી) સ્થળ અજાણ્યા હોઈ પ્રોસી. એ વિનંતી દ્રારા કોર્ટને તેના એવીડન્સ પહેલાં નોંધવા જણાવવું મુળ કાર્યક્રમ માં ફેરફાર થાય તુર્તજ તારથી પ્રોસી. એકઝાને જણાવે.

(ડી) સમંસના કેસની બધી માહિતી અને એકઝા નું નામ દર્શાવવુ :ઈ: એવીડન્સ આપ્યા અગાઉ પ્રોસી. અને એકઝાએ ચર્ચા કરી લેવી.

૧૧. કોર્ટ એટેન્ડન્સ અને ડોકયુ એકઝા ફી અંગે.

(એ) ગર્વ અને પોલીસ કેસીસ માટે ફી મળશે નહી. પેઈડ કેસીસ માટે ઓપીનીયન માંગતા પક્ષ કે ઓટોગ્રાફીક ચાર્જીસ અને ઓપીનીય અને એડવાન્સ ફી ચુકવવાની ગેરંટી ન આપે તો હાથ ધરાશે નહી.

(બી) તે પરના વધારાના ડોકયુ માટે દિઠ રૂા. ૫/– એપેન્ડીકલ–૧૮ શેડયુ 'સી' માંની ફી ઉપરાંત ચાર્જ લેવામાં આવશે.

(સી) હેડ.કવાટર બહાર સીવીલ કેસ અને તેજ ટુરમાં તે સ્થળે કે બીજે કેસમાં હાજર રહે તો ચુકવવાની ફી સીવીલ કોર્ટથી પોતાના હેડ કવાર્ટર તરફ અને વળતાની મુસાફરી માટેની ગણાશે.

(ડી) બી.સી.એસ. આર કલમ–૩૬૦ ની જોગવાઈ અનુસાર સબ રૂલ નીચે ફી વસુલ કરવા આઈ.જી.પી. ને અધિકાર છે.

(ઈ) ઓફીસ અવર્સ અને ફરજ દરમ્યાન મેળવેલ જ્ઞાનનાં અંગે મળતી ફી સરકારમાં જમા કરાશે. એકઝા. ના ફરજ દરમ્યાનની મળતી બધી ફી હેડ—૨૩ પોલીસ હેડ સરકારમાં જમા કરાવવી.
(એફ) રવીવાર, રજા કે ચાલુ દિવસે ઓફીસ અવર્સ બહાર અપાયેલ એવીડન્સ અંગેને રોજના રૂપિયા ૪૦/— મળશે પણ શનિવારે હેડ કવાર્ટર બહાર એવીડન્સ રૂા.૨૦/— મળશે.
(જી) રજા કે રવીવારે હેડ કવા. બહાર પેઈડ કેસ માટે જવા કે પાછા કરવાની મુસાફરી પેટે રોજનાં રૂા.૪૦/— લેખે મુસાફરી
(એચ) સ્થળ પરના ચાન્સ પ્રન્ટ ડેવલપ કરવા માટે ફીગર પ્રિન્ટ એકસપર્ટ તે માટેની ફોટનેશનું સર્ટી મેળવી કરી આપવુ ખસી શકે તેવા પદાર્થ માટે તેમને ફિંગર પ્રિન્ટ બ્યુરો પર લઈ જઈ ડેવલપ કરેલ ચાન્સ કાઢવી અને ફરી તપાસવી. ફોટોગ્રાફરની સેવા લેવાય ત્યારે જરૂરી બધી માહિતી આપવી.
(આઈ) ફોટાની નેગેટીવના રેકર્ડ અંગે એગેટીવ ફિલ્મ રેકર્ડ નીચે બતાવ્યા મુજબ છેલ્લી કામગીરીની તારીખ વાળવી રાખવું /૧/ હસ્તાક્ષરના કિસ્સા માટે ૫ વર્ષો /૨/ અકસ્માત, ગુનાના સ્થળ મોડઝ ઓપેરેન્ડી બ્યુરો બી એચઓ માટે ૧ વર્ષ સુધી /૩/ અજાણ્યા સબ માટે ૩ વર્ષ સુધી

૧૨. મોડેસ ઓપરેન્ડી બ્યુરો અને બો. હેબી. ઓફે એકટ નીચે જરૂરી ફોટોગ્રાફ સ્થાનીક ફોટોગ્રાફર્સ પાસેથી મેળવવા અને જીલ્લા પોલીસ સુપ્રી. ની સ્પે. ગ્રાન્ટ ખાતેથી ખર્ચ મેળવવો.

નિયમ ૧૬૮. વિવાદી ટાઈપ રોટન ફોકયુમેન્ટની એકઝા અંગે.:—

૧. ફકરાઓ કે પાના ઉમેરાયા છે ? એક કે વધુ મશીન વપરાયુ છે ? શકય તારીખ ચોકકસ મશીન પર ટાઈપ થયુ છે ? વગેરે વિવાદો અંગે એકઝામીનર અભિપ્રાય આપશે.
૨. રૂલ ૧૬૫ ટાઈપ ડોકયુ. માટે મ્યુટેટીસ મ્યુટેન્ડીઝ લાગુ પડશે.
૩. (એ) ખાસ વિશેષતાઓ ધ્યાને લેવી. અકક્ષ અને લીટીઓના સ્પ્રસીગ વગેરે દરેક પ્રકારનાં પત્ર માટે ખાસ ધ્યાનમાં લેવા આવી ખામી અને બાબતો યંત્ર અંગે ઘણો ખ્યાલ આપી મદદરૂપ બને છે.
(બી) સુધારા માટે મશીનની ડીઝાઈન અને અક્ષરોનું પ્રમાણ બદલાતુ રહે છે. આ ધ્યાનમાં લેતા ઉપયોગનો સમય નકકી થઈ શકે છે. પ્રથમ મશીન—૧૮૭૪ માં બનેલુ ત્યારથી આજ સુધીમાં ઘણા ફેરફારો થેયલા છે.
૪. એકઝામમાં નીચેના મુખ્ય મુદદાઓનો સમાવેશ થાય છે.
(એ) ડીઝાઈન કદ વગેરે
(બી) લખાણના એક બીજા સાથે સંબંધ
(સી) લખાણ સાથે આડી, ઉભી /૩/મળ, /૪/ લોહીના ડાઘાવાળી વસ્તુઓ, /૫/ સેમેનનાં ડાઘાવાળી વસ્તુઓ, /૬/ ઝેરવાળા પાણી કે ખોરાક /૭/ ઝેરથી મર્યાની શંકવાળા અવલ મંઝીલ પછી બળેલા હાડકા કે રાખ, /૮/ જેમાંથી ઝેરની હાજરી સાંપડી શકે તેવુ ધુળ વગેરે પદાર્થો.
૫. આવી વસ્તુ કબ્જે લેવાય ત્યારે સ્થળ પર પોતાની કે પંચોની હાજરીમાં બરાબર સીલ કરી યોગ્ય કવરીગ નીચે કેમીકલ એને. મે મોકલવી.
૬. મેડી. ઓફિસ ને મોકલાતી વસ્તુઓ પરનાં લેબલ કેવી રીતે લગાવવા સહેલાઈથી નુકશાન વિના છુટા પાડી અને કેમી. એને. ને મોકલતી વખતે ફરી ઉપયોગમાં લઈ શકાય.
૭. મેડી અધિકારીને યોગ્ય કસ્ટડીમાં તે મોકલવા સાથેના રીપોર્ટમાં કવરીગ પરના સીલ અને પંચનામા મુજબના વસ્તુના ક્રમ જણાવવા મેડી. અધિકારી પાસેથી સાબુત સીલ સાથે મલ્યા બદલની પહોંચ મેળવી લેવી.
૮. (એ) ઈન્વેસ્ટી. પી અને પ્રોસયુટીગ અધિકારીઓએ કોર્ટમાં કેમી. એને મોકલાયેલ નીચેની માહિતી વાળા નિયત ફોર્મમાં સ્ટેટમેન્ટ આપવુ. :૧: વસ્તુઓની સંખ્યા :૨: કોર્ટને રજુ કરેલ મીલ્કત યાદીમાં તેનો નંબર :૩: કેમી. એને. ના સર્ટીમાં સંબંધીત ક્રમ, :૪: પંચનામામાં તેનો નંબર, :૫: તેના સંબધમાં આરોપીની સંખ્યા અને નામ, :૬: જો થયુ હોય તો ? મરનારનાં નામ સ્ટેટ સંબધીત આરોપીઓનાં સીરીયલ નંબર મુજબ ગોઠવવુ.
(બી) જેમાં ઘણાં આરોપીઓ હોય અને મોટા જથ્થામાં એકઝીબીટ હોય તો કોર્ટને અપાતા પ્રોપર્ટી લીસ્ટમાં વસ્તુઓ સાથે સંબધીત આરોપીઓનાં સીરીયલ નંબર મુજબ ગોઠવવું.

નિયમ ૧૭૦. સાક્ષીઓની એકઝામ અંગે.:-

૧. ક્રિ.પ્રો. કો. કલમ-૧૬૧ ઈન્વેસ્ટી અધિકારી. ને કોઈ પણ ગુના સાથે સંકળાયેલ જણાય તો મૌખિક એકઝામીન કરાવવાની અને ઈચ્છેતો લેખિત સ્ટેમેન્ટ કરાવાનીસત્તા આપે છે. પુછાય તો તેણે બધાજ પ્રશ્નોનાં જવાબ આપવા જોઈએ. પણ સંબધ કે સાચા જ આપવા બંધાયેલ નથી. જવાબ ન કે ખોટા આપનાર સામે ઈ.પી.કો. કલમ-૧૭૯ કે૧૭૭ નીચે પ્રોસીકયુટ કરી શકાય. આનો ઉપયોગ શંકાશીલ કે આરોપી માટે કરાય નહી કારણ કે વોરંટ વિના ધરપકડની ગમે ત્યારે શકયતા હોય છે.

૨. સાક્ષીઓનો સ્થળ પરજ સપર્ક કરવો, પણ જરૂર પડે લેખિત ઓર્ડર પોલીસ સ્ટે. કે સત્તા મર્યાદાનાં કોઈપણ સ્થળે બોલાવી શકાય. જો ઈરાદાપુર્વક વ્યકિત ગેરહાજર રહે તો ઈપીકો કલમ-૧૭૪ નીચે પ્રોસીકયુટ કરી શકાય. આનો ઉપયોગ શંકાશીલ કે આરોપી માટે કરાય નહી કારણ કે વોરંટ વિના ધરપકડની ગમે ત્યારે શકયતા હોય છે.

૩. પોલીસ ઈન્વે. ના કિસ્સામાં રેલ્વે નોકરીયાતોની હાજરી અંગે રૂલ ૧૮૯(૫) સબરૂલ ૫ જુઓ.

૪. કેદીની પુછપરછ માટે આઈ.જી., ડી.આઈ.જી., પોલીસ કમી. જીલ્લા મેજી. સુપ્રી. પરના પત્રમાં પોતે મોકલેલ પોલીસ અધિકારી. અંગે જણાવશે આ અધિકારી જેલરની હાજરીમાં પણ ત સાંભળી ન શકે તેમ કેદી પુછપરછ કરશે. આ સિવાય એકસ ઓફીસયો વિઝીટર્સના હોદા પર ન હોય તેવા કોઈ પોલીસ અધિકારી અને એ.એસ.પી. કે ડી.વાય.એસ.પી. ની સહીવાળી પોલીસ સુપ્રી. માટે શબ્દો ધરાવતો પોલીસ અધિકારી પાસેનો પત્ર પુરતો ઓથોરીટી તરીકે સ્વીકારવો.

૫. (એ) સજા ભોગવી રહેલની સહાય મેળવવો હોય ત્યારે કો.પ્રો.કો. કલમ-૪૦૧ નીચે સહાયની શરતે સજાને સસ્પેન્ડ કરવી. પ્રથમ છ માસ માટે પણ જો વધારો જરૂરી લાગેતો સત્તાધીશોએ સરકારને અરજી આપવી.
(બી) સસ્પેન્શનના સમય પછી છુટકારાની ખાત્રી આપવી નહી, પણ આપેલ સહાય અંગે સરકારને રીપોર્ટ કર્યાનું જણાવવુ જે તેને ધ્યાનમાં લેશે.

૬. સાક્ષીઓની પુછપરછ માટે વિસ્તૃત સુચનાઓ એપેન્ડીકસ -૧૯.

નિયમ ૧૭૧. બીજા જિલ્લાનાં પોલીસ અધિકારીને સાક્ષી તરીકે બોલાવવા અંગે.:-

પોતાના જિલ્લામાંના કે કોર્ટમાના કેસ માટે કે પોતાને એવીડન્સ અન્ય જિલ્લામાંથી અધિકારી તે બોલાવવા હોય તે જિલ્લાને ઓછામાં ઓછી અગવડ પડે તેમ બોલાવવા આ માટે શ્રેષ્ઠ માર્ગ જયાંથી તેને બોલાવવાના હોય તે સ્ટેશનના સબ ઈન્સ. ના વિટનેશનું નોમીનેશન છોડવુ. અને જે મુદાઓ માટે એવડીન જરૂરી છે. તે જણાવવા તો કોને મોકલવા તેનો નિર્ણય અને અમલ કરશે.

નિયમ ૧૭૨. તહોમતદારો અને સાક્ષી અને સાક્ષીઓના સ્ટેટમેન્ટ રેકોર્ડ કરવા અંગે.:-

૧. સાક્ષીના સ્ટેટમેન્ટ રેકોર્ડ કરવા હિતાવહ છે જો કે ફરજીયાત નથી. તેનાથી કેસના પુરાવાઓ મેળવવામાં સુગમતા રહે છે. સાક્ષીઓની સહી સ્ટેટમેન્ટ પર જરૂરી નથી. આવા લેવાયેલ સ્ટેટમેન્ટ પ્રોસીકયુશન તરફથી તેનો ઉપયોગ કરાય અને એવીડન્સ એકટ ૧૮૭૨ કલમ-૧૪૫ રીતે સાક્ષીને ખોટો પાડવા વપરાતો હોય તો તેવા ભાગનો રીએકઝામીન માટે ઉપયોગમાં લેવાય. એવીડન્સ એકટની કલમ-૩૨ :૧: નીચે ડાઈંગ ડેકલેરેશન રૂપે લેખી શકાય. અને ઈન્વેસ્ટી દરમ્યાન પોલીસ અધિકારી સમક્ષ અપાયેલ હોય અને કલમ-૨૭ નીચેનુ સબંધીત કબુલાતનામું તહો. સામે ટ્રાયલમાં કે ઈન્કવાયરીમાં પુરાવારૂપે વાપરી શકાય.

૨. અટપટા કિસ્સામાં ખુબ લાંબી વિગતોનું આરોપીનું સ્ટેટમેન્ટ રકોર્ડ કરવુ. જેથી ઈન્કવાયરી વખતે ખરાઈ માટે ભુલી ન જવાય આવુ સ્ટેટમેન્ટ ડીફેન્સની રૂપરેખા જણાવી આપે છે કે સ્વતંત્ર પુરાવા મેળવવાનો ખ્યાલ આપે છે.

૩. અગત્યનાં કિ. કેસમાં ખરેખર કેસ ઉઘાડતા પહેલા શંકમંદ આરોપનીને શા માટે પ્રોસીસકયુટ ન કરશો તેના કારણ આપવાની તક આપવી. તે માટે મૌખિક પુછવું ખાસ અસામાન્ય કેસોમાં તે અંગેનો ખુલાસો રેકર્ડ કરવો. જો ખુલાસાની ના પાડે તો કેસમાં સામાન્ય કેસરૂપે આગળ વધવુ.

નિયમ ૧૭૩. ડાઈંગ ડીકલેરેશન નોંધવા અંગે.:-

૧. જે બનાવો કે સંજોગોમાં મૃત્યુમાં પરીણામે તેવા કિસ્સામાં સંબંધીત પુરાવા માટે ડાંઈગ ડેકલેરેશન નોંધવુ ઈચ્છનીય છે જો તે પોલીસ અધિકારી સમક્ષ કરાયુ હોય તો પણ ક્રિ.પ્રો. કો. કલમ-૧૭૨ નીચે તે પુરાવા ઉપર ગ્રાહય છે.

૨. સામાન્ય રીતે તે એકઝીકયુટીવ મેજી. દ્વારા અને તેના અભાવે જયુ. મેજી. સમક્ષ આરોપની હાજરીમાં નોંધવુ જોઈએ. બન્નેના અભાવે પંચ રૂબરૂ તપાસનીશ અધિકારી નોંધી શકે કદાચ મૌખિક હોય તો કોર્ટમાં જેની હાજરીમાં આપે તેના મૌખિક પુરાવાથી પુરવાર કરી શકાય. મૃત્યુ પછી તે સ્વીકાર્ય રહે છે. પણ જો બચી જાય તો કોર્ટમાં સાક્ષી તરીકે મૌખિક પુરાવો પુરકરૂપે ચાલી શકે જો પોલીસ અધિકારી સમક્ષ હોય તો ક્રિ.પ્રો. કો. કલમ–૧૬૨ નીચે તે ફકત સ્ટેટમેન્ટ જ લેખાશે.

૩. તે સંપુર્ણ હોવુ જોઈએ. મૃત્યુ થતાં અધુરુ રહી જાય અથવા તેમાં સુધારા વધારાનો નિર્દેશ મળે તો પુરાવારૂપે કાંઈ કિમતી નથી. આપનાર સમક્ષ સાક્ષી અન અંગત જાણકારીથી આપતો હોવો જોઈએ. જો પો. દ્વારા લેખિત લેવાય તો તે પ્રશ્નોતરી રૂપે અને શબ્દશ નોંધવુ. જોઈએ. શકય હોય તો તેની સહી લેવી અને પંચ અને પોલીસ એ ટેસ્ટ કરવુ. મૃત્યુનું કારણ સમજાવે અને મૃત્યુ પહેલા સહી કરાયેલ સ્ટેટમેન્ટ કલમ–૧૬૨ નીચે ડાઈંગ ડેકલેરેશન તરીકે ગ્રાહય લેખાય.

૪. પરણેલી સ્ત્રી આપઘાત કરે તો પતિ, સસરા, સાસુ કે અન્ય વગદાર વ્યકિતની હાજરીમાં તે નોંધવુ નહી આબરૂદાર તટસ્થ, કાર્યકર અને પંચ રાખી નોંધવુ.

નિયમ ૧૭૪. મેજીસ્ટ્રેટ સમક્ષ આરોપીઓની કબુલાતો અને સાક્ષીઓના સ્ટેટમેન્ટસ નોંધવા અંગે:–

૧. મેજી. સબ ડી.વી. મેજી. ફર્સ્ટ કલાક મેજી. કે અન્ય મેજી. સમક્ષ રજુ કરવા જોઈએ. અને તેમની સમક્ષ પ્રતિજ્ઞા પર સ્ટેટમેન્ટ રેકોર્ડ કરવા જોઈએ. તેનો પુરાવારૂપે તહો. ની ગેરહાજરી હોય ઉપયોગ ન કરી શકાય. તેનો હેતુ ફકત સાહેદો પર પકડ મેળવવાનો છે.

૨. આરોપી કબુલાત આપવા ઈચ્છે તો કલમ–૧૬૪ નીચે તેને રેકોર્ડ કરવા ઉપર મુજબના અધિકારીઓ સમક્ષ નોંધ માટે ધરપકડ કરાવી જોઈએ. જો કે ફરજયાત નથી પણ કેસ ચલાવનાર તે મેજી. ન હોવા જોઈએ. શકય ત્યાં સુધી ઘરને બદલે કે રજાને કોર્ટમાં અને ચાલુ કામગીરીના દિવસે નોંધવા.

૩. (એ) મિલ્કત શોધવામાં સબંધ ધરાવતો હકીકતવાળો કબુલાત એટલે મુદ્દામાલ મળી આવે તે સ્થાન અને આરોપીને તે અંગેની જાણકારી તે વસ્તુ વિશેના પુર્વ ઈતિહાસ સ્વીકાર્ય નથી. ફકત છુપાયેલા મુદામાલ મેળવી આપે તેટલુ જણાવે તે પુરતુ નથી. જો કે તે ગુના માટે મુદામાલનાં ઉપયોગ માટે અને છુપાવવાનુ સ્થાન વગેરે બાબતની માહિતી આપે વધુ જરૂરી તો 'મે તેનો ગુનો માટે ઉપયોગ કર્યો છે.' તેવા શબ્દો અગ્રાહય છે. રજુ કરેલ વસ્તુ ગુના સાથે સંકળાયેલ વસ્તુની સાબિતી માટે પુરાવાથી અસબધ્ધ પણ હોય, કલમ–૨૭ અને ૨૭ લાગુ પાડવા અંગે આ બાબતમાં સ્પષ્ટ ભેદરેખા નથી.

(બી) ઘણા તહો. પૈકી ચોરેલી મીલકત દાટવાનું સ્થળ બતાવનાર અને મીલકત ત્યાંથી મળી આવે તો એવીડન્સ એકટની કલમ–૨૭ નીચે તેની કબુલાત સાથે રીલેવન્ટ બને છે. જો બધા આરોપીઓ સરખી માહિતી આપે તો જોઈન્ટ સ્ટેટમેન્ટ ન લેવુ. તે જુદુ ટુંકાણમાં જ શબ્દોમાં લેવુ અને મુદા માલ મેળવ્યા પહેલાં લેવુ. પ્રથમ માહિતી આપનારને શોધી આપવા લઈ જવો આરોપીઓના પુરાવાને કોર્ટ સમક્ષ મુકવા, જે તે સ્વીકારશે કે નકારશે ડીફેન્સ પક્ષે કબુલાત ખોટી પાડવા માટેના સંજોગોમાં નજીવો પ્રયત્ન પણ તેને અગ્રાહય અને સબધ્ધ બનાવી દે છે. આમ, તે તપાસનો હેતુ કે સિધ્ધીરૂપ ન લેખવુ. પણ પુરાવાઓના આધાર અને ખરાઈની ભુમીકારૂપ લેખવુ. સ્વતંત્ર પુરાવાના સમર્થવડે જ જેની પુરાવા માટે કિંમત રહે છે.

નિયમ ૧૭૫. એપ્રુવર એવીડન્સ અંગે.:– (તાજનો સાક્ષી)

૧. ગુનામાં સીધી કે પરોક્ષ રીતે સંડોવાયેલ તહો. નો પુરાવો મેળવવા માટે તે ગુનામાં સંડોવાયેલ બીજા તહો. તથા પોતાને લગતી ગુના અંગેની તમામ હકીકત જાહેર કરે, તેને માફીનો એબેટર સાહેદ બનાવી શકાય છે. તપાસ દરમ્યાન ઈન્કવાયરી કે ટ્રાયલ દરમ્યાન તેને જીલ્લા મેજી. કે તે કક્ષાના અન્ય અધિકારીઓ રૂબરૂ રજુ કરી માફી બક્ષવાની શરતો એ માફીનો સાહેદ બનાવી શકાય છે તે મેજી. ની ગુના કે ટ્રાયલના સ્થળ પર સત્તા હોવી જોઈએ. અને સેસન્સ જજની તે માટેની મંજુરી હોવી જોઈએ.

૨. તે માટે એસ.ડી.ઓ. ની મંજુરી લેવી અને સૌથી ઓછા ગુનાહીત અને સૌથી વધુ માહિતી અને પુરાવા પુરા પાડનારને પસંદ કરવો જો આનો અમલ ન કરાયો હોય તો કોઈજ નહી કે બહુ ઓછી માહિતી અને સાબિતી મળે તો તે મુદાને લક્ષમાં લેવો કેસના મહત્વ પરથી એક કરતાં વધુને એપ્રુવર બનાવી શકાય. જેને માટે માફી મેળવાઈ હોય તેને જુદી કોટડીમાં અને પુરતા શ્રેષ્ઠ રક્ષણ નીચે રાખવુ.

———XXXXX———

પ્રકરણ–૧૨
મીલકત અને ડોકયુમેન્ટ એવીડન્સના કલેકશન અંગે

નિયમ ૧૭૬. ઝડતીઓ અંગે.:–

૧. તપાસના હેતુ કોઈ ડોકયુ વસ્તુ કે પ્રાણી મંગાવવુ જરૂરી બને ત્યારે પોલીસ સ્ટેશન અધિકારી કે ઉપલા અધિકારી ક્રિ.પોલીસ કલમ–૯૪ નીચે અને ૨૯–૧૫૫ મુજબ મંગાવી શકશે અને તે ધરાવનારે તે રજુ કરવુ જોઈએ. પણ એવી એકટની કલમો–૧૨૩, ૧૨૪ મુજબ અધિકાર હોય તો ડોકયુ રજુ કરવાની ના પાડી શકાય.

૨. પેટા કલમ–૧ અસરકારક બને તો અધિકારી પોતે હેડ કોન્સ્ટેબલ દ્વારા પોતાની સત્તા ક્ષેત્રમાંના સ્થળની તે વસ્તુની તે વસ્તુ ઝડતી લઈ શકશે અગાઉ વસ્તુનું વર્ણન અને તેની હાજર માટેની શંકા રેકર્ડ કરી તેની નકલ જે તે મેજી. ને આપશે. જે માંગણીથી નકલ ઘરમાલીકને આપી શકે પોતાની સત્તા બહારના સ્થળે જે તે સ્થળના સ્થાનિક પોલીસ અધિકારી ની ઝડતી લઈ શકે અને તે અંગેની નકલ તેમજ ઝડતીની યાદીની નકલ મેજીસ્ટ્રેટને મોકલવી.

૩. મીલીટરી વિસ્તારમાં ઝડતી માટે કલમ–૧૦૯ નો પ્રોસીજર અમલ કરવો. શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ માટે સંસ્થાના વડાની હાજરમાં તે થાય તે ઈષ્ટ છે.

૪. ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૧૦૧ થી ૧૦૩ સામાન્ય જોગવાઈ ચુસ્તપણે વળગી રહેવુ.

૫. કલમ–૧૪૫ ની સુચનાઓ જે વસ્તુઓની ઓળખ જાળવી રાખવા અંગેની છે. તે ઝડતીમાં લીધેલ વસ્તુઓ માટે અમલમાં મુકવી. પોલીસ પટેલ ગુના સ્થળે મળેલ વસ્તુઓ પોલીસ આવે અને કબજો સંભાળે ત્યાં સુધી જાળવી રાખવી.

૬. (એ) ઝડતી દરમ્યાન છતીસા હાથ કરાય તો આથો અટકાવવા ૧ અંશ દાવણમાં મોર્થુથનો ૧ ગ્રેઈન ઉમેરવો. ડીફેન્સનો આક્ષેણ નિવારવા મોરથુથુના બે નમુના લઈ પો. અને પંચના શીલ નીચે રાખવા અને તેમાનો આરોપીને આપી તેની પહોંચ લેવી. તે અંગેની પંચનામાં એન્ટ્રી કરવી. ટ્રાયલ દરમ્યાન મોરથુથ અથો તત્કાલ અટકાવે છે. જેવો એકસપર્ટ એવીડન્સ સાઈટ કરવો.
(બી) રેડ દરમ્યાન વીષ કબ્જે લેવાય તો નમુનાને ફોરેન્સીક લેબ. મો મોકલતાં અગાઉ ફર્નેન્ટેશન અટકાવવું જરૂરી છે તે માટે ૧ કવાર્ટ બોટલ કે વોશના ડ્રમ પુરતા છે એક ચાનો ચમચો ભરીનુ મોરથુથુના સ્ફોટ કો ૧ કવાર્ટ બોટલમાં ઉમેરવા તે અંગે જાણ ફોરેન્સીક લેબ ને કરવી. અને પંચનામામાં પણ જણવવું કોર્ટમાં પણ લેબનો રીપોર્ટ સાથે મુદો રજુ કરવો. વોશમાં સેમ્પલમાં મોરથુથુ ઉમેરવું અને શીશીનું શીલ કરવુ.

૭. (એ) જીવીત પ્રાણી કબ્જે લેવાય ત્યારે ખર્ચ બચાવવા જરૂરી પડે રજુ કરવાની શરતે માલીકને સોંપવુ તેનાં ખર્ચ તે માટે રૂા.૫૦/– ના સ્ટેમ્પ પેપર પર એગ્રીમેન્ટ લેવુ.
(બી) જો તેને પરત કરવાનું યોગ્ય ન જણાય તો ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૫૨૩ નીચે મેજી. ને કબજા અંગેનો રીપોર્ટ આપવો.

૮. ચોકકસ વસ્તુઓની તપાસ કલમ–૧૬૫ નીચેની સત્તાઓ મુજબ કરવા માટે જીલ્લા પો. અધિકારી ધ્યાનમાં કોઈ મીલકત વસ્તુ કે ચોરાયેલી, શંકાસ્પદ કે ગુના સાથે સંકળાયેલી જણાય તો ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૫૦ નીચે તે માટે ઝડતી લેવાની તેને સત્તા છે.

૯. પુરતા કારણો વિના ઝડતી લેવાની કલમ–૧૬૫ સત્તા આપતી નથી ઝડતી માટે રેકર્ડ રાખવું તેમાંથી વજુદવાળા કારણ મળી શકે તે માટે એફ.આઈ.આર. માં જ ખાસ કરી પ્રોહીબી. કેસોમાં નોંધવા બીજા કિસ્સાઓમાં ડાયરી કેસ ડાયરીમાં નોધંવા ભરોસાપાત્ર માહિતી મળતા શબ્દો પુરતાં થશે.

૧૦. એ.બી.સી.ડી. વગેરે મુંબઈને લગતાં છે.

૧૧. મેઈલ વાનની સર્ચ અંગે નીચે પ્રોસી. નો અમલ કરવો.
   ૧. પોલીસ સ્ટેશન અધિકારી કે તેથી ઉપલી કક્ષાના એજ સર્ચ કરરવી પોતાની ઓળખ સ્થળ પરનાં તે ખાતાના વરિષ્ઠ અધિકારીને આપવી. સાથે ઓળખ અપાયેલ બે પંચ પણ રાખવા.
   ૨. બે પો. અધિકારીને જ દાખલ કરાશે.

૩. પોલીસ અધિકારી એ.પી.એન્ડ ટી. ખાતાનાં ડીવી. અધિકારીને જાણ અગાઉથી કરવી અથવા તો અર્જન્ટ કિસ્સામાં પછીથી કરવી.

૪. આર.એન્ડ એસ. ઈન્સ્પે. વિશ્વાસમાં લેવા પણ ગે.હા. માં ખાતાના વરીષ્ઠ અધિકારીને સાથે રાખવા.

નિયમ ૧૭૭. પોસ્ટ અને તાર સત્તાવાળાઓની કસ્ટડીમાંથી વસ્તુઓ અને ડોકયુમેન્ટ અંગે.:–

૧. પત્ર પોલીસ કા., તાર પાર્સલ કે અન્ય વસ્તુઓ કે પી.એન્ડ ટી. સત્તાવાળાઓની કસ્ટડીમાં હોય તેને ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૯૪ (૩) નીચે રક્ષણ મળેલ છે. જેમાં રાજયને બાબતો કે ઓફીશ્યલ કન્ફોડન્સની બાબતો ડોકયુ ને કલમ–૧૨૩, ૧૨૪ એવી. એકટ નીચે રક્ષણ મળેલ છે. પોસ્ટ ઓફિસનુ આ રક્ષણ મળી શકે પોસ્ટ ઓફિસનુ રેકર્ડ આ રક્ષણ નીચે આવતુ નથી. તેથી લેખિત માંગણીથી રજુ કરવુ પણ તહો. સંબધી નીજ એન્ટ્રીઓ આપવી. કલમ–૧૯૧ :૩: મુજબના ડોકયુ અને સાધનો ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૯૫ મુજબ મેળવવા.

૨. જયારે સીમલાના પી એન્ડ ટી. એકાઉન્ટ જનરલ કબજામાંના પોસ્ટલ ડોકયુ જરૂરી બને ત્યારે ૩ નકલમાં લેખિત કરેલ. આઈ.જી.પી. દ્વારા રૂલ–૧૭૮ પો. હસ્તક પસાર થતી દરેક મુદામાલ રજીસ્ટ્રરમાં નોંધ વીજ જોઈએ. (ફોર્મ ના પી એમ /૮૧)

૩. બીજી દરેક વસ્તુ કે જે પોલીસ સ્ટેશનમાં મેળવવામાં આવે તે પણ આ રજીસ્ટરમાં નોંધવી.

૪. (એ) મુદામાલ રજીસ્ટરના કોલમ નંબર–૩ અને ૪ મુજબ કાળજીથી ભરવા, જેથી દરેક વસ્તુની ઓળખ સરળતાથી થઈ શકે.

(બી) આ રજીસ્ટર દર કેલેન્ડર વર્ષે નવુ બનાવવું અને જે વસ્તુઓનો નિકાલ થયેલ ન હોય તેની યાદી તાથા બનાવેલ રજીસ્ટરમં આગળ ખેંચવી.

(સી) પોલીસ સ્ટેશન ના ઈ. ને ચાર્જ સબ ઈન્સ્પે. દર માસના અંતે આ રજીસ્ટરની એન્ટ્રીની ખરાઈ બાબતે સંતોષ થયેલ છે તે મતલબની તેણે સહી કરવી.

૫. જે કાંઈ મુદામાલ કોર્ટમાં રજુ કરવામાં આવે તેની માપ, વગેરે પુરૂ વર્ણન દર્શાવતી કે યાદી બનાવવી કોર્ટના કલાર્ક આ મુદામાલ પાવતી કે યાદી મુજબનો માલ ચકાસસે અને તેની ડુપ્લીકેટ નકલમાં માલ મળ્યા બદલની સહી કરશે. તેમજ કોર્ટના મુદામાલ રજી. ના સીરીયલ ના તારીખ વગેરેની નોંધ કરશે.

૬. મુદામાલ પરત વખતે સી.આર.પી.સી. સેકશનના ૪૫૭ ને ચોકકસપણે અનુસરવો.

નિયમ ૧૭૯. નોટીફિકેશન કે ગેઝેટેડ ઓર્ડરના સુધારાની સાબિતી અંગે.:–

રાજયનું ગેઝેટસ પોતે જ પ્રાઈમાફેસીયા ચાવી રૂપ હોઈ, તેમાનો સુધારો સેક્રેટરી કે અસલ ઓર્ડર કે નોટીફિકેશન જેની સહીથી હશે તેની સહીથી જ જઈ શકશે. અને આવો સુધારો પુરવાર કરવા કોર્ટ સમક્ષ અસલને કોર્ટ સમક્ષ રજુ કરવો.

———XXXXX———

પ્રકરણ–૧૩
પંચનામા

નિયમ ૧૮૦. પંચનામા.:–

૧. નીચેના પ્રસંગોએ પંચનામુ કરવુ.
  ૧. ક્રિ.પ્રો.કો. ની કલમ ૧૦૫
  ૨. સ્થળની ઝડતી નીચે કોઈ વસ્તુઓ કબજે લેવાય કે
  ૩. ક્રિ.પ્રો. કલમ–૧૭૪ નીચે મૃત્યુના કારણની તપાસ ધરાય, બીજા પ્રસંગોએ પંચનામું કરવુ, કાયદાથી જરૂરી નથી. પણ પોતાની ઈન્કવાયરીના આધારરૂપે સ્વતંત્ર પુરાવો મેળવવા તે હાથ ધરાય છે. આવા પંચનામાની પુરાવાની દષ્ટિએ કિંમત નથી. તે તો ફકત શું શું જોવા મલ્યુ તેની નોંધ અને કાયદાકીય રૂપ બની રહે એટલે કે પંચના મૌખિક પુરાવાના આધાર અને યાદીરૂપ બને આ માટે જાતે કે તુરતજ લખી લેવુ જોઈએ.

૨. પંચનામાની કાયદાકીય સ્થિતિત જોતાં પસંદ કરનાર પંચ પુખ્ય વયના શકય હોય તો શિક્ષીત, આબરૂદાર તટસ્થ અને વાધાંજનક સંપર્કોથી મુકત અને દબાણ તળે ન આવે, રોગો કે શારીરીક અપુર્ણતાથી મુકત હોવા જોઈએ, ફરીયાદ કે બીજા રસ ધરાવતાને પસંદ કરવા દેવાય નહીં. સ્ત્રીઓ માટે સ્ત્રી પંચો બોલાવવા.

૩. તેને પહેલેથી અંત સુધી હાજર રાખવા પ્રોસીડીગનો પ્રકાર વિશે માહિતગાર રાખવા અને શુ જોવાનું છે અને તે અંગે પુરાવો આપવાનો છે તેની જાણ કરવી.

૪. શરૂઆતમાં પુરૂ નામ, ઉંમર ધંધો, સરનામું તે પછી હેતુનુ આમુખ રાખવુ., સ્થળ અને ત્યાંથી મળેલ વસ્તુઓ મળ્યા અંગેની પુરી અને ચોકકસાઈ ભરી નોંધ કરવી. કબ્જે લેવાયેલ મુદામાં અને તેના સ્થળની પણ નોંધ કરવી. લખ્યા પછી તે વાંચી જવુ કે વંચાવવું અને ફરી નોંધવા અંગેની સહી લેવી લખનારનું નામ અને સહી લેવા લખવા લાગેલા સમય, લખાણની તારીખ અને સ્થળ નોંધવા.

૫. નીચેના મુદાઓ ધ્યાનમાં લેવા:–
  ૧. પ્રોસીડીગ થયા હોય પછી તુર્તજ અને તેજ સ્થળે લખાવુ જોઈએ.
  ૨. દિવસે પણ આવશ્યક હોય તો રાત્રે પણ
  ૩. નકલ ન થનાર હોય ચેક ભુંસ કે ઉમેરવાનુ હોવુ જોઈએ. પણ ચેક–ભુસ કે ઉમેરો કરવો જ પડે તો બે પંચોની ઈનીશીયલ લેવી અંગ્રેજીમાં લખાય તો તેનું ભાષાંતર પંચ સહી સાથે જોડવુ. તેની નકલ ન માંગે તો પણ સંબધીતને આપવી.
  ૪. ખુન કિસ્સામાં તપાસ અધિકારીએ પોતેજ પંચનામું કરવુ.
  ૫. ડોકયુ કે ચલણી નોટો ને કબ્જે લેવામાં ઓળખ પાયારૂપ હોય પંચની તેનાં પર સહી લેવી અને ચલણી નોટો માટે પંચનામામાં તેનાં નંબર પણ બતાવવા.
  ૬. જયારે ફરીયાદી કે માહિતીદાર હાજર હોય ત્યારે કબ્જે લીધેલ મીલકતની ઓળખ પંચ સમક્ષ કરવી, તે વિશે પંચનામામાં નોંધ કરવી.
  ૭. દાગીના અંગે સોની પાસે ચોકકસાઈપુર્વક વજન કરાવવુ અને સોનીને પંચમાં રાખવો.
  ૮. જયારે આરોપી કોઈ મીલકત રજુ કરે ત્યારે તેનુ સ્થળ અને પંચ ની તે વખતેની હાજરી ખાસ નોંધવા.
  ૯. નીચેની બાબતોનો પંચનામામાં સમાવેશ ન કરવો કાળજી લેવી. :એઃ એવીડન્સ એકટની કલમ–૨૭ નીચે માન્ય એવુ આરોપીનુ સ્ટેટમેન્ટ કે ચોકકસ જાતની વર્તણુંક સાથે સંલગ્ન ન હોય તેવુ બીજાઓનુ સ્ટેટમેન્ટ પંચની રૂબરૂમાં આપે તો અને તેજ આરોપી સ્ટેટમેન્ટ પંચનામામાં સમાવવું, તેના કોઈ ખોટા ભાગથી પંચનામાનું મહત્વ તદન ઓછુ થઈ જાય છે. :બીઃ કલમ–૧૭૪ રૂલ– ૧૨ સબ રૂલ–૭ કલોઝ અન્વયેના સિવાયના પંચ કે તપાસ અધિકારીના અભિપ્રાયો.

૬. (એ) ચોકકસ ફરજો માટે હોમગાર્ડસ પોલીસના ભાગરૂપ મનાય છે. એટલે સ્વતંત્ર વ્યકિતઓ તરીકે, પંચ તરીકે ઉપયોગ કરવો નહી.
  (બી) બનાવટી ગ્રાહક મોકલી ટ્રેપ કેસમાં દર વખતે નવું પંચનામુ કરવુ.

(સી) પંચો કે કોઈ શિક્ષીત પંચનામુ લખી શકે પણ અભણ હોય તો પોલીસ લખી શકે પંચ પોતે જોયુ કે નિરીક્ષણ કર્યુ હોય તે નોંધશે.

૭. જયારે રાઉન્ડ દરમ્યાન ચાલુ ભઠી પકડાય તો પંચને બોલાવવા નહી પણ ધરપકડ બાદ તેમને બોલાવો તેમનું પંચનામુ કરવુ અથવા ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૧૦૩ ની જોગવાઈના અમલ માટે પંચની હાજરીની વ્યવસ્થા કરવી.

<u>નિયમ ૧૮૧. ઓળખ પરેડ યોજવા અંગે.:–</u>

ગુનો થતા જોયો હોય તેની આંખે દેખો સાક્ષી મેળવવાનો આનો તે માટેની પધ્ધતિ

(એ) ઓળખ પરેડ પહેલાં

૧. આરોપીઓ કે શંકાશીલની ધરપકડ વખતે ઓળખ પરેડ કરનાર છે તેમ જણાવવુ.

૨. જેલમાં મોકલતા પહેલાં લોકઅપનું સ્ક્રીનીગ કરી લેવુ. :એઃ પરેડ વખતે અને પછી ૧ ભેળવવાના માણસોની સંખ્યા બહુ થોડી કે વધુ ન રાખવી, એક સ્થળે સમયે બે થી વધુ નહી તેવી જુદી જુદી પરેડ રાખવી. વ્યકિતઓનું પ્રમાણ એક આરોપી માટે અકે થી નવ અને પછીના દરેક માટે પાંચ જેટલુ વધારતાં જવુ–૨– પરેડ ગોઠવ્યા પછી અધિકારી. એ પોતાની જાતને ઓબ્લીટેઠ કરવી.–૩– તે વખતે કરાયેલ સ્ટેટમેન્ટ ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૧૬૨ લાગુ પડતાં સ્ટેટમેન્ટ છે, તેવી પોલીસ અધિકારીની હાજરીમાં તે ન યોજવી. તે માટે એકઝી મેજી. છ ની સહાય લેવી. અને તેનાં અભાવે પંચોની સાક્ષીમાં યોજવી

(બી) સાક્ષીઓને દુર રાખવા અને વારાફરતી બોલાવવા.

(સી) આવવાના બાકી હોય ~~તે~~વાં સાથે ઓળખ આપી દેનાર સાક્ષીઓ સાથે મેળવી દેવા નહી :સીઃ તે વખતે કોઈની હાજરી અંગે વાંધો ઉઠાવાય તો ધ્યાનમાં લેવો.

(ડી) ડીફોમીટી કે ખાસ નિશાનોના કિસ્સામાં એકરૂપતા જાળવવા યોગ્ય ગોઠવણ કરવી.

(ઈ) જો તે હોસ્પિટલમાં હોય તો ઓળખનાર સાક્ષીઓને વોર્ડની નજરથી દુર રાખવા અને પંચોને તે વ્યકિત બતાવવી અને ખાટલો બદલવા ઈચ્છે તેની પંચનામામાં નોંધ કરવી. પછી ઓળખ સાક્ષીઓને બોલાવવા –૪– ઓળખ પરેડ વખતે સાક્ષીઓની હાજરી ઈન્વે. અધિકારીની સંપુર્ણ જવાબદારી છે. –૫– તુટક તુટક પરેડ અયોગ્ય છે, વિલંબ પણ નિવારવો–૬– ઓળખ પરેડમાં ઓળખી બતાવાયેલ હોય તો પણ તપાસ અને પુરાવા એકઠા કરવા ચાલુ રાખવા,

––––––×××××––––––

પ્રકરણ–૧૪
એરેસ્ટ એન્ડ કસ્ટડી

નિયમ ૧૮૨. પાવર્સ ઓફ એરેસ્ટ.:–

ક્રિ.પ્રો. કો. કલમ–૫૪, ૫૫, ૫૭, અને ૪૦૧ અને બીજા કાયદાઓની જોગવાઈઓ મુજબ કોગ્ની અને બીજા સંજોગો માટે ધરપકડ કરવાની પોલીસને સત્તા છે. આ સત્તાનો પુરો પરીચય હોવો જોઈએ. કયા તબકકે ધરપકડ કરવી તે માટે કોઈ જડ નિયમ નથી.

નિયમ ૧૮૩. વિલેજ પોલીસ વડે ધરપકડ કરાયેલ વ્યકિતનો રી–એરેસ્ટ અંગે.:–

વિલેજ પો. એ ધરપકડ કરેલ હોય અને જિલ્લા પોલીસ અધિકારી સમક્ષ મોકલાય અને જો ગુનો ક્રિ.પ્રો. કો. કલમ–૫૪ અને ૫૭ નીચેની જોગવાઈ નીચે આવતો ન હોય તો તો તેને છોડી દેવો જોઈએ શકય હોય ત્યાં સુધી તો પોલીસ પટેલે ધરપકડ કરવી નહી. કોગ્ની ગંભીર પ્રકારના અને કલમ–૫૯ નીચેના ગુનાઓ માટે પ્રોસીજરનો અમલ કર્યા બાદ જિલ્લા પોલીસ એ ફરી ધરપકડ કરવી.

નિયમ ૧૮૪. ધારાસભ્ય, સ્પીકર કે કાઉન્સીલ ચેરમેનની ધરપકડની માહિતી, ડીટેશન વગેગે અંગે.:–

૧. ધારાસભ્ય કે કાઉન્સીલ સભ્ય ક્રિમી. ગુના કે ક્રિ. ચાર્જ ૫ કે પ્ર. કોર્ટ દ્વારા ફરમાવેલ કેદીની સજા નીચે પકડવામાં આવે ત્યારે તે અંગેની જાણ તુરતજ સ્પીકર ચેરમેનને કરવી અને તેના કારણે અને સ્થળ ફોર્મ–૭ એ (બ) મુજબ જણાવવા.
૨. જયારે ટ્રાયલ કે અપીલ પેન્ડીગ હોય અને જામીન પર છોડાય ત્યારે ફોર્મ–૭ સી માં સ્પીકર કે ચેરમેનને તે અંગે જાણ કરવી.
૩. સ્પીકર કે ચેરમેનની મજુરી વિના ગૃહની હદમાં ધરપકડ કે અન્ય કોઈ કાયદેસર ક્રિ. પ્રકારના પ્રોસેસ હાથ ધરવી નહી.

નિયમ ૧૮૫ થી ૧૮૮. લોકસભાના સભ્યના ડીટેશન કે એરેસ્ટ અંગે ઈન્ટીમેશન અંગે.:–

જયારે એરેસ્ટ, ડીટેઈન, કન્વીકટ કે રીલીઝ કરાય ત્યારે એપેન્ડીકસ–૧ ના ફોર્મ–૭ મુજબ નીચેના બાબતોની અધ્યક્ષશ્રીને તુરતજ જાણ કરવી.
૧. કોમ્યુનીકેશનમાં પગલાંનું સ્થળ આવશ્ય દર્શાવવુ.
૨. જયારે જેલ કે સ્થળનો ફેરબદલો થાય ત્યારે તે અંગે જણાવવુ.
૩. જામીન પર અથવા સરકારશ્રી દ્વારા ઉપર અપીલનાં કારણે સજા પુર્ણ વગેરે કારણોસર સભ્ય જેલ મુકિત પામે તો અધ્યક્ષશ્રીને તુરતજ તેની જાણ કરવી.

નિયમ ૧૮૯. રેલ્વેના નોકરીયાતોની ધરપકડ અંગે.:–

૧. રેલ્વે એકટની કલમ–૧૦૧ નીચેના ગુના માટે કલમ–૧૩૧ નીચે ધરપકડની સત્તા રેલ્વે પોલીસને માટે સ્પષ્ટ છે. નીચેના અંતિમ પ્રકારના કિસ્સામાં જ ઉપયોગ કરવો.
(એ) મૃત્યુ કે ગંભીર ઈજા
(બી) ગંભીર ગુના માટે ઈશમને પકડવામાં આવે.
(સી) નાસી જાય કે જાહેર સલામતી ભયરૂપ બને.
૨. વોરંટ વિના ધરપકડ થાય તો તે રેલ્વે એમ્પ્લાડીયા ના વડાને તુરત જ જાણ કરવી.
૩. સામાન્ય સંજોગોમાં પ્રથમ વોરંટ મેળવી ધરપકડ કરવી અને દરમ્યાન તેના વોચ રાખવી.
૪. વોરંટ મળે ધરપકડ કરાય અને જો ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૭૭ મુજબ વિરોધી સુચના હોય તો ગ્રેડ–૧ હેડ કો. થી ઉચ્ચ દરજજાનાએ બજાવવું પણ જો જોખમ કે અગવડ પેદા કરે તેવા હોય તે આરોપીને નાસતો અટકાવીઆ કામગીરી બીજાને સોંપવી.
૫. રેલ્વે કર્મચારીની તેની ફરજ મુકવવા કે બજાવતો અટકાવવાનું થાય ત્યારે યોગ્ય રેલ્વે સત્તાને જાણ કરવી તેથી તેનાં સ્થાને ગોઠવણ કરી શકે.
૬. અગાઉની નોટીસ એટલે પોલીસ જયારે તપાસ કે પગલા લેવા નીકળે તે જ સમયે અપાયેલી નોટીસ ત્યારે તે ફરજ પર કે ન પણ હોય.
૭. નીચેના પ્રકારના રેલ્વે નોકરો અવેજ વ્યવસ્થા ન કરાય ત્યાં સુધી ફરજ પરથી દુર કરી શકાશે નહી.
૧. એસ.એમ., ૨.એ.એસ.એમ., ૩. કેબીન અને લીવર મેન, ૪. સીગ્નલ મેન, ૫. પોઈન્ટસ,

૬. કી મેન, ૭.પેટ્રોલમેન, ૮. નબળા પુલો પર ચેતવણી સીગ્નલ આપનાર ગેંગમેન, ૯. સેટીગ્સ સ્ટાફ, ૧૦. વોચમેન, ૧૧. લેવલ ક્રોસીગના ચાર્જમાના ગેગમેન, ૧૨. ચાલુ ગાડી પરનો સ્ટાફ, ૧૩. એઝન ગેગનાં અધિકારીથી વધુ સભ્ય.

૮. સબ રૂલ–૫ થી ૭ ના અમલ માટે રાજયમાંના રેલ્વે નો સ્ટાફ પોલીસને સહકાર આપશે.

નિયમ ૧૯૦. સેન્ટ્રલ ગર્વ., નોકરીયાતનો એરેસ્ટ અંગે.:–

૧. રૂલ–૧૮૪ માના સિવાયના સેન્ટ્રલ ગર્વ. નોકરીયાતની ધરપકડ કે જામીન પર છોડાય ત્યારે તેમના ઉપરીને જાણ કરવી. અને કારણો જણાવવા જેથી તેઓ તેમની સામેના પગલાં વિચારી શકે.

૨. તેમના કે રાજય સરકારનાં કર્મચારીઓ ક્રિ. ગુના માટે કોર્ટ દ્રારા કન્વીકટ કરાય તો તુરતજ તેની જાણ વહીવટી સત્તાધીશોને કરવી.

નિયમ ૧૯૧. સ્ટાફ પરનો સેન્ટ્રો ગર્વ. ના નોકરની ધરપકડ અંગે.:–

આવા કર્મચારીની ધરપકડ કે ફરજ પરથી હટાવાય ત્યારે તેનાં ઉપરી અધિકારીને અગાઉથી વોર્નીંગ અને તેના અભાવ તુરતજ જાણ આપવી પછી તે અંગેના વિસ્તૃત રીપોર્ટ આપવો અને તેમના જામીન પર કે બોન્ડ પર છોડશે કે કેમ જાણવવુ ધરપકડ અગાઉ ખાનગીમાં તેના ઉપરીને જાણ કરવી.

નિયમ ૧૯૨. પાકિસ્તાનનાં અધિકારીની ધરપકડ અંગે.:–

ફરજ પર કે અન્ય રીતે આ રાજયમાં ધરપકડ પામે તો તેની આઈ.જી.પી. ને તુરતજ જાણ કરવી જેથી તે રાજય સરકાર અને ભારત સરકાર દ્રારા પાકિસ્તાન સરકારને જાણ કરે ભારતીય અધિકારીઓ માટે પાકિસ્તાન સરકાર આજ રીતે ભારતીય સરકારને જાણ કરશે.

નિયમ ૧૯૩. ન્યાયી ખાતાના લો અધિકારીને પ્રોસીક્યુશન અંગે.:–

તે માટે તે ખાતાને પ્રથમ જાણ કરવી.

નિયમ ૧૯૪. ધરપકડ કરનાર અધિકારી માટે માર્ગદર્શક સુચનાઓ.:–

૧. પોતે જાતે ઓળખતા ન હોય તેવાની ધરપકડ માટે તેને ઓળખનાર ની મદદ લેવી તેનો ફોટો વર્ણન રોલ, ઓળખની નિશાનીઓ વિ. આપવા.

૨. ગણવેશમાં જ જવુ. અને જરૂર જણાયે રીવોલ્વર કે રક્ષણ માટે સજ્જ થઈ જવુ.

૩. ધાડ વિ. જેવા ઓપરેશન માટે હાથકડી, દોરડા વિ. સાથે રાખવા.

૪. ધરપકડ માટેની પોતાની સત્તા પકડનારને જણાવવુ.

૫. હિસા કે જાહેરાત નિવારવા

૬. ધરપકડ ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૪૬ થી ૫૩ ની જોગવાઈઓને ચુસ્ત રીતે વળગી રહીને કરવી.

નિયમ ૧૯૫. ધરપકડ કરવામાં ફાયર આર્મ્સના ઉપયોગ અંગે.:–

૧. જયારે સામે છટકવાનો પ્રયત્ન થાય ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૪૬ મુજબ બધાજ જરૂરી ઉપયોગ કરવો જરૂરી છે અને એટલે ફાયર આર્મ્સનાં ઉપયોગ વિના ધરપકડ ન કરી શકાય તેમ હોય તો ફાયર આર્મ્સનો ઉપયોગ વ્યાજબી ઠરે અને કદાચ પકડનારનું મૃત્યુ થાય તો પણ જવાબદાર ઠરે નહી જો તેનાં પરંતુ તહોમત દેહાંત દંડને પાત્ર હોય.

૨. સ્વબચાવ માટે તેનો ઉપયોગ કરી શકાય છે. અને તે માટે ઈ.પી.કો. કલમ–૧૦૦ તેને રોકાણ આપે છે. વોરંટ ધરાવતા અને ચોકકસ ગંભીરતાવાળો ગુનો કરનાર માટે ધરપકડ કરાવવી જ જોઈએ. અને જો તેમાં નિષ્ફળ નિવડે તો શિક્ષા થાય. સામનાના કારણ માત્રથી તે જવાબદારીમાંથી છટકી શકે નહિ. અને તેના પગલાના ગમે તેવા પરીણામો માટે કાયદો તેને રક્ષણ આપે છે.

૩. ધરપકડ નિવારવાના પ્રયત્ન માત્ર માટે સ્વરક્ષણ માટેનો કાયદો લાગુ પડતો નથી. અધિકારી દ્રારા વપરાતું બળ ધરપકડના કારણ પર આધાર રાખે છે. ધાડ, ખુન વિ. જેવા ગુનાઓ માટે ધરપકડ માટે બીજો માર્ગ ના હોય તો અને ત્યારે ઈજા કરે કે અવસાન નોતરે તેમ ફાયર આર્મનો ઉપયોગ ન્યાયો કરે. ઓછી શિક્ષા કે સાધારણ ગુના માટે કદી ફાયર આર્મ્સનો ઉપયોગ ના કરવો.

૪. આ સુચનાઓ નાસી છુટેલ કે તે માટેનો પ્રયત્ન કરનાર કેદીઓ માટે પણ લાગુ થાય છે. જો કે તે માટેના નિયમોને અનુસંધાને ઉપયોગ કરવો.

નિયમ ૧૯૬. ધરપકડ કરાયેલ સાથે ખરાબ વર્તન અંગે.:–

જયાર ધરપકડ કરાય ત્યારે ઈન્વે. અધિકારી પહેલા પગલારૂપે પોલીસ દ્વારા ખરાબ વર્તન અંગે ફરીયાદ અંગે પુછાશે. અને કેસ ડાયરીમાં સવાલ જવાલો નોંધશે. જો તેની ફરીયાદ કરાય તો ત્યારે કેદીના શરીરની તપાસ કરશે. (તેની સમંતીથી) અને તેની નિશાનીઓ હોય તો તેની નોંધ કરશે. જો સમંતી ન મળે તો તેની કારણની નોંધ કરશે. જો ખરાબ વર્તાવ થયાનું જણાય તો તે તપાસ મુકી કેદીને ફરીયાદ શારીરીક પરીક્ષાની નોંધ બીજા પુરાવા અને જેનાં સામે તે હોય તે પોલીસ અધિકારીને સત્તા ધરાવતાં મેજી. સમક્ષ ઈન્કવાયરી માટે મોકલશે.

નિયમ ૧૯૭. ધરપકડ કરાયેલ વ્યક્તિની ઝડતી અંગે.:–

ધરપકડ બાદ તુરત જ પંચની સાક્ષીમાં સંપુર્ણ શારીરીક ઝડતી લેવી. આથી ઈજાની નિશાની કે ગુના કરવા, ભયંકર હથિયાર ઝેરી દવા વિ. કઈ હોય તો ખાત્રીથી જાણી શકાય તેવુ કાંઈ મળી આવે તો પંચનામામાં તેની નોંધ લેવી અને કબ્જે લેવુ. જો ઈજા હોય તો સારવાર માટે દાકતરી તપાસ માટે મોકલવો. સ્ત્રી વ્યકિત માટેની યાદી લેવી.

નિયમ ૧૯૮. આરોપી સાથે મુલાકાતો અંગે.:–

૧. ધારાશાસ્ત્રીઓ કે ધારાકીય ધંધાના સભ્યો દ્વારા બચાવના હેતુથી કસ્ટડીમાં આરોપીની મુલાકાત માટેની માંગણી લેખિત હોવી જોઈએ. તે પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીને મોકલી આપવી જે ખાસ વાંધાજનક ન હોય તો ઉપર હુકમો આપશે. અને અનુકુળ સમય જણાવશે.
૨. વજુદવાળા વાંધાઓ હોય તો વિલંબ વિના વાંધાઓની નોંધ સહ તેને એસ.ડી.પી.ઓ. કે. ડી.વી. સુપ્રી. ને મોકલી આપશે. તે તરતજ ઓડર્સ આપશે. સી.આઈ.ડી. કિસ્સાઓ પોલીસ સ્ટેશન લોકઅપમાના આરોપી માટે સી.આઈ.ડી. બ્રાન્ચની નો–ઓબ્જેકશનની સંમતિ બાદ ઈન્ટવ્યુ આપવો.
૩. પોલીસ અધિકારી જોઈ શકે પણ સાંભળી ન શકે તે રીતે ઈન્ટરવ્યુ યોજવા અને ઇન્ટરવ્યુ દરમ્યાન કંઈ લેવડદેવડ ન થાય તે પોલીસ અધિકારીએ જોવુ.
૪. ૪. ૦૦ પી.એમ. પછી કે ૪.૦૦ એ.એમ. પહેલાં ઈન્ટરવ્યુ યોજવા નહી ફકત પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીની પુર્વ મંજુરી પછી આવો ઈન્ટરવ્યુ યોજી શકાય.
૫. જેને ટ્રાયલ સેસન્સ કરનાર હોય અને કોર્ટ લોકઅપમાં ડીટેઈન કરાયો હોય તેવા અસીલના ધારાકીય સલાહકાર સેસન્સ કોર્ટ ડયુટીના હવાલા અધિકારી સમક્ષ રજી. કે કોર્ટના કલાર્કની ઈન્ટરવ્યુ માટેની પરમીટ રજુ કરશે.
૬. પોલીસ લોકઅપમાનું અન્ડ ટ્રાયલ કેદી કે શંકાશીલ ખોરાક કપડા કે બીજી જરૂરીયાતની વસ્તુઓ પોતાના માટે ખાનગી રીતે મેળવી, ખરીદાવી કે જળઝવાવી શકશે. પણ તે વસ્તુઓની પરીક્ષા કરવા દેવી પડશે. અને લોકઅપમાં તેને માટેની જગ્યા હોવી જોઈએ.
૭. કેદીઓની મુલાકાત માટે જેલની મુલાકાત લેનાર પોતાની પાસે પરીચય પત્ર રાખશે.
૮. મુલાકાતીની ના નીચેના કારણે પાડી શકાય:– (એ) ધારાશાસ્ત્રી પોતાન ફાવે તે સમયે ઈચ્છ (બી) પો. ને હકકના દુરૂપયોગની (દા.ત. સાક્ષીઓને ફોડતો) વ્યાજબી કારણ જણાય (સી) તેથી ન્યાયનો હેતુ ન જળવાતા જ ફી પામે.

નિયમ ૧૯૯. ધરપકડ પામેલાને જામીન પર છોડવા અંગે.:–

૧. વોરંટ વિના પો.સ્ટેશન અધિકારી કરતાં નીચેના અધિકારીઓ જો ધરપકડ કરવી હોય તો તેને તરજ જ પો. સ્ટેશન સમક્ષ રજુ કરવો. અને તેની સુચના મુજબ કાર્યવાહી કરવી.
૨. જામીનપાત્ર ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૫૫ તળેના ગુનાઓ માટે ધરપકડ પામેલા હોય તો પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીએ કસ્ટડી દરમ્યાન જયારે પણ સંતોષકારક જામીન આપે ત્યારે જામીન પર છોડવો જોઈએ.
૩. (એ) નોન બેલે બલ ગુના માટે અને તેનાં અપરાધીની સાબિતી અંગે કોઈ નિર્ણય થયો ન હોય કે તપાસ થયેલ ન હોય ત્યારે તેની જામીન, ખાનદાની વગેરે ધ્યાનમાં લઈ જો સંતોષકારક જામીન પુરા પાડે તો દેહાંતદંડ વગેરે જેવી શિક્ષાન પામનાર હોય તેવા કેદીને છોડી શકાય. ટ્રાયલ વખતે કોર્ટમાં તે જરૂરી હાજરી તે આપે તે જોવુ.

(બી) ઇન્વે. હાથ ધરાયેલ હોય પણ પુર્ણ ન થયેલ હોય તેવા જો જામીન પર છુટવાની માંગણી કરે તો પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીએ ત્યાર સુધીના તેની સામેના મળેલ પુરાવાઓ ધ્યાનમાં લેવા અને તે જોતાં નોન બેલેબલ ગુના કર્યાનું ન જણાય તો તેને જામીન પર છોડવો જોઈએ.

(સી) ઈન્વે. પુરૂ થયે જામીન પર છોડવા ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૧૬૯ રૂલ ૨૧૯(૧) ની જોગવાઈઓને અનુસરવુ.

(ડી) પોલીસ સ્ટેશન અધિકારી એ ડેઈલ બોન્ડઝ અને એપીરીયન્સ માટેનાં બોન્ડ આપનાર પક્ષ પાસેથી , ૨૫ પૈસાની કોર્ટ ફીના સ્ટેમ્પ ચોટાડી ક્રો.પ્રો.કો. કલમ–૪૩૬, ૪૩૭ અને ૧૭૦ મુજબ એક્ઝીક્યુટ કરવા.

૪. બોરસ્ટલ લાયસન્સીની ધરપકડ પછી ફોલો કરવાના પ્રોસીઝર માટે રૂલ–૩૧૪ જુઓ.

૫. બાળકની ધરપકડની પતાવટ બો. ચીલ્ડ્રન એકટ–૧૯૪૧ કલમ–૬૪, ૬૭, ૮૮ ની વ્યાખ્યા મુજબ કરવી.

૬. બાળકોને જામીન પર છોડવાનું લગભગ હાથ ન ધરવુ અને તે માટે પ્રો. અધિકારીની ભલામણ બાદ ખુબજ સલામત ઓછા યોગ્યતાવાળા કિસ્સામાંજ કરવુ.

૭. પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીએ ભેગા કરેલ બેઈલ બોન્ડ નાણા સીધેસીધા કે મેજી. મારફત તુર્તજ સ્થાનિક તિજોરીમાં હેડ પી. ડીપોઝીટસ ઓફ એડવાન્સીઝ ડીપોઝીટ એકાઉન્ટ સીવીલ ડીપોઝીટ કીમીનલ કોર્ટ ડીપોઝીટ નીચે જમા કરાવવા. કોઈ સંજોગોમાં તે પો.સ્ટેશન માં રાખવા નહી.

નિયમ ૨૦૦/૨૦૧. જામીન પર છોડવાની કોર્ટની સત્તા અંગે.:–

૧. ક્રિ. પ્રો.કો. કલમ ૨૦૧, ૪૩૬, ૪૩૯ અનુસાર કોર્ટ જામીન પર મુકતી આપવાની સત્તા ધરાવે છે.

૨. આરોપીને જામીન પર છોડવા માટે તે ચોકકસ કામગીર જામીન હોય ત્યાં સુધી ન કરે તેવી ખાસ શરત કોર્ટ તેનાં પર લાદી શકે.

૩. નોન બેલેબલ ઓફેન્સ માટે પુરાવા લેવાની નકકી થયેલ શરૂઆતની તારીખથી જા. ટ્રાયલ ૬૦ દિવસમાં ન થાય તો કસ્ટડીમાં વ્યકિત મેજી. જામીન પર છોડવા ધરાવે છે. અને તેથી જ મર્યાદામાં બધા પ્રોસીડીંગ પુરા કરી લેવા જોઈએ.

નિયમ ૨૦૨. મંદિર, મસ્જીદ વગેરેના લોકઅપ તરીકેનો ઉપયોગ સામે મનાઈ અંગે.:–

મંદિર, મસ્જીદ જેવા ધાર્મિક સ્થળો તેમની સામેના આરોપીની તપાસ પેન્ડીગ હોય તે દરમ્યાન ધરપકડ કરેલાને રાખવા માટેનો ઉપયોગ કરવો નહી. તે નિયમ વિરૂધ્ધ છે, માટે અન્ય વ્યવસ્થા કરવી.

નિયમ ૨૦૩. પોલીસ લોકઅપમાં ડીટેઈન કરવાના અંડર ટ્રાયલ કેદીઓની મહતમ સંખ્યા અંગે.:–

૧. તે સંખ્યા જેટલાને સુવા માટેની સગવડ હોય તેથી વધુ ન રાખી શકે તેની ગણતરી કોટડીના ભોયતળીયાના વિસ્તારમાં વ્યકિત દીઠ ૭×૪ ફુટ મુજબ ગણવી.

૨. દરેક લોકઅપના બાર પુરેપુરી શકાય તેવી કેદીઓની ઉપરની ગણતરી સંખ્યા બતાવવી.

૩ ઉપર મુજબની સંખ્યામાં રાત્રીના કેદી વધારો કરવો નહી. દિવસ દરમ્યાન જરૂર પડે દરેક કેદીના ભાગે ઓછામાં ઓછી ૧૨ ચો.ફુટ જગ્યા મળી રહે તે મુજબ એકજ દિવસ માટે કામ ચલાઉ પગલારૂપે તેમાં વધારી શકાય, માન્ય સંખ્યા કરતા વધારા માટે પુરતા પહેરા નીચે બીજા અનુકુળ મકાનમાં વ્યવસ્થા યોજવી.

૪. પેટા નિયમો–૧ થી ૩ સબસીડીયરી જે બંને પોતાની કસ્ટડીમાના કેદીઓને રાખવામા આવે તો લાગુ પડતુ નથી.

નિયમ ૨૦૪. પોલીસ લોકઅપમાં અંડર કેદીઓ પ્રતિ વર્તાવ અંગે.:–

૧. કેદીઓના ધર્મમાં દખલ કે જ્ઞાતિ પ્રત્યે પુર્વગ્રહ ન રાખવો પણ તેથી ગંભીર ફરીયાદોનુ કારણ ન ઉદભવે તે ખાસ જોવુ, પકડાયેલ પાસે રૂઢીગત ફરજો બજાવડાવવી નહી, કારણ કે સ્વતંત્ર સ્થિતિમાં તે બજાવતા હોતા નથી.

૨. જો રાત્રી ઉપયોગ માટે જાજરૂની વ્યવસ્થા ન હોય તો કોટડીમાં માટીના કુંડા રાત્રી ઉપયોગ પુરતા જ મુકવા પો.સુપ્રી. એ ઈન્સ્પેકશન દરમ્યાન આ હુકમ ખાસ જળવાય જ છે તે જોવુ.

૩. સજા પામેલા કેદીઓ સામાન્ય રીતે અને ખાસ કરીને અંડર ટ્રાયલ કેદીઓને જીવનની અરજંટ જરૂરીયાતો પુરી પાડવામાં આનાકાની કરવી નહી. જરૂ પડે ત્યારે દાકતરી સહાય તુરંત જ પાડવી ફરીયાદનું કારણ કે અમાનવીય વર્તન કે દાકતરીસહાયમાં બેદરકારી દાખવવી નહી.

નિયમ ૨૦૫. મેજી. સમક્ષ ધરપકડ કરેલ ને રજુ કરવા અગાઉની પુર્વ તૈયારીની પ્રોસીજર અંગે.:–

૧. વોરંટ વગર ધરપકડ કરાય કે તુરતજ પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીએ જે તે મેજી. ને નમુના સી.પી.સી.–૨ એમ.જી. આરમાં ધરપકડ અંગે રીપોર્ટ કરવો. જામીન પર છોડાય કે ન છોડાય તો પણ રીપોર્ટ મોકલવો.

૨. યોગ્ય કિસ્સામા આગળાની છાપ સ્લીપ ફિંગર પ્રિન્ટ બ્યુરોને તેણે અગાઉ ગુનો કર્યો છે તે શોધી કાઢ વા માટે મોકલવી.

૩. એપેન્ડીકસ–૨૦ ની સુચના મુજબ તેનો વર્ણન રોલ અને ઓળખની નિશાનીઓની નોંધ તૈયાર કરવી અને પોલીસ સ્ટેશન નાસતા ક્ષેત્રમાં ધરપકડ કરાયેલ વ્યકિત માટેના રજીસ્ટ્રરમાં નોંધ કરવી.

૪. મેજી. ની કોર્ટ સુધીના સમયને બાદ કરતા વધુમાં વધુ ૨૪ કલાક ધરપકડ કરાયેલ વ્યકિતને પોલીસ કસ્ટડીમાં રાખી શકાય. મુસાફરીનો સમય પ્રજા દ્વારા ઉપયોગ કરાતા સાધન અને માર્ગ મુજબનો કરવો. અને ઈન્કવાયરી માટે કરાયેલ રોકાણનો ૨૪ કલાકની ગણત્રીમાંથી બાદ કરી શકાશે નહી. જો જરૂર ન હોય તો ૨૪ કલાક અગાઉ પણ તેને મેજી. સમક્ષ રજુ કરી શકાય.

૫. રીપોર્ટની સાથે ધરપકડના કારણો જેવા કે કોગ્ની ગુનો ડશીટ કરવાના નિર્ણયની વિગતો સાથે એકટ પ્રો. વી. ડીટ. નીચેના આગળની કાર્યવાહીની ભલામણો પણ આનેજ કરવી. ક્રિ.પ્રો.કો. ક ના પ્રકરણ–૮ મુજબ પગલાં લેવાના હોય તો ૨૪ કલાક અગાઉ લેવા.

નિયમ ૨૦૬. લોકઅપ રજીસ્ટર:–

દાગીના કે પહેરવાના કપડા જેવી વસતુઓ આરોપી ને લોકઅપમાં રાખતા પહેલા તપાસ અધિકારી પાસેથી લોકઅપ ઈ.ઓ. મેળવી લઈ તેની નોંધ લોકઅપ રજી. માં કરવી જે સામાન્ય રીતે દાગીના અને પહેરવાના કપડાની નોંધપોથી ઓળખાય છે. (ફોર્મ નં. પી.એમ. ૮૭)

નિયમ ૨૦૭. એરેસ્ટ રજીસ્ટર:–

પોલીસ સ્ટેશનની હદમાંથી પકડાયેલ આરોપનીઓનું વર્ણન અને ઓળખ ચિન્હોની વિગત એપેન્ડીકસ–૨૦ દર્શાવ્યા મુજબ સુચના અનુસાર તૈયાર કરી પોલીસ સ્ટેશનની હદમાંથી પકડાયેલા આરોપીનું રજી સામાન્ય રીતે કહેવાતા એરેસ્ટ રજી. માં નોંધવી.

નિયમ ૨૦૮. ધરપકડ કરાયેલાં ફોટોગ્રાફ અંગે.:–

જેની આંગળાની છાપ લેવાઈ હોય તેવા કેદીઓના ફોટોગ્રાફ લેવા બીનજરૂરી છે. જો પોલી સુપ્રી. ને તે લેવાનું ડહાપણ જણાય તો કિ. ઈન્વે. ડીપા. ડેપ્યુ. આઈ.જી. ની પુર્વ મંજુરી અવશ્ય મેળવી લેવી. તાત્કાલીક મંજુરી ન લઈ શકાય તો ફોટો લીધા બાદ તેને રીપોર્ટ કરવો અને તેની કન્ટીજન્સીના ખર્ચ ખાતે ખર્ચ ઉધારવુ.

નિયમ ૨૦૯. મીલીટરી કે એલચીખાતાના નોકરીયાતોની ધરપકડની ઈન્ટીમેશન અંગે.:–

૧. (એ) લશ્કરી, નેવી કે એરફોર્સ કાયદા નીચે ગુનો કરનારની ધરપકડના કિસ્સામાં તેની અગાઉથી જાણ કમાન્ડીગ અધિકારીને આપવી જેથી, બચાવ માટે તે સમયસર પગલા લઈ શકે.
(બી) પેટા–એ ની ધરપકડ કરાયેલ તપાસની કામગીરી બારામાં બધી રીતે અન્ય સામાન્ય વ્યકિતની જેમ લેખાશે. તેને કોર્ટ માર્શલ નીચે ક્રિ.પ્રો.કો. ની સાથે સાદી કોર્ટમાં કામ ચલાવવાનું છે તેનો નિર્ણય કમાન્ડીગ અધિકારી અને જેની સમક્ષ પોલીસ રજુ કરે તે મેજી. ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૫૪૯ ગર્વ. ઓફ ઈન્ડીયાના નિયમોને આધિન રહી લેશે.

૨. ક્રિમી. ચાર્જ નીચે ધરપકડ કરાયેલ વ્યકિત લશ્કરી રીઝર્વીસ્ટ હોય તો યોગ્ય લશ્કરી સત્તાએ તેની ધરપકડ માટે તુરંતજ સહાય આપવી અને જો તહોમત ફરમાવાય તો કન્વીકશન કરાવવું કિ. ઓફેન્સ માટે સજા પામેલ રીઝવોરંટ જેલઓ ધરપકડ નીચેના સમય માટેનો પગાર ગુમાવે છે. અને ચુકાદો અટકાવવા માટે જરૂરી જાણ કરવી.

૩. પરદેશી એલચી કચેરીને તેની ઈચ્છા વિરૂધ્ધ પણ તુરતજ જાણ કરવી.

નિયમ ૨૧૦. શસસ્ત્ર દળો છોડી જનારની ધરપકડ અંગે.:–

૧. દળના યુનિટને અપાયેલુ સુચનાઓના અનુસંધાને આવી રજા વિના છોડી જનાર માટે સીવીલ સત્તાવાળાઓએ નીચે મુજબ એકપ્રેસ પત્રથી રીપોર્ટ કરવો (એ) સ્થાનીક પોલીસ (બી) સ્થાનીક રે. પોલીસ (સી) તેના વતનમાં જિલ્લા પોલીસ સુપ્રી. (ડી) વતનમાને ડેપ્યુ. કમી. કલેકટર (ઈ) ડી.આઈ.જી. , કિ. ઈન્વે ડીપા.

૧. જે રાજયમાંથી ભાગી છુટેઃ– હથિયાર, બીન હથિયાર પણ સમુહમાં અને વિનાર પ્રવૃતિ માટે સીગ્નલ વડે રીપોર્ટ કરવો અને પછી કનફોર્મ કરવા એકપ્રેસ પત્ર લખવો.

૨. વતનનું રાજયઃ–

૨. નીચેના મુદ્દાનો રીપોર્ટ કરવોઃ–

(એ) અને સંખ્યા

(બી) ભગાડનારનુ નામ, સરનામું

(સી) યુનિટ વર્ગ

(ઈ)ઘરનું સરનામું અને પિતાનુ નામ

(એફ) એનરોલમેન્ટનુ અને તારીખ

(જી)ઉમર, વર્ણન અને ઓળખની ખાસ નિશાનીઓ

(એચ) છેલ્લી રજા પરથી પાછી કર્યા તારીખ

(જે) શસ્ત્રો વિના કે સાથે.

(કે) બનાવનું વર્ણન ખાસ કરીને શસ્ત્રો હોય તો (પ્રકાર અને રજી. ક્રમાંક આપવા)

(એલ) બીજી ઉપયોગો માહિતી

(એમ) કમાન્ડીગ અધિકારીનો તે અંગેનો અભિપ્રાય

(એન) જયાંથી ભાગેલ તે સ્થળે અને તેની ભાળ મ.ળવવા ખાસ કરી શસ્ત્રો હોય તો વિના વિલંબ બધા પ્રયત્નો કરવા.

૩. વધુ રોકાણ માટે વ્યાજબી કારણો પણ હોઈ શકે, એટલે રે. વોરંટવાળા લીવ પાસ ધરાવતાં–૧૦ દિવસથી રોકાણ ન હોય તેવાનુ પકડવા નહી. તેમના લીવ પાસ કે રે. વોરંટ કોઈ સંજોગોમાં લઈ લેવા નહી.

૪. ભાળ મળે કે સ્વૈચ્છિક રીતે શરણે આવે તો તે અંગે માહિતી તારથી આપવી. અને એસ્કોટ નીચે તેને ત્યાં મોકલી આપવો. તેને સીવીલ જેલમાં ડીટેઈન કરવો નહી કે મેજીસ્ટ્રેટ સમક્ષ રજુ કરવા નહી.

૫. એસ્કોર્ટ સાથે એપેન્ડીકસ–૧ નમુના–૮ મુજબનુ સર્ટી (આઈ.એ.એફ. ૯૧૦) અવશ્ય મોકલવું. સાથે ડેઝરટેશન રીપોર્ટની ઓરીજીનલ નકલ પણ મોકલવી.

૬. એસ્કોર્ટ ખર્ચ ને સર્વી એસ્ટીમેન્ટસ ખાતે રીએમ્બર્સ કરવુ. ઓડીટ સર્ટી માટેના ખર્ચ મળે સીવીલ એકાઉન્ટસ ઓફીસ કન્ટ્રોલ ઓફ ડીફે. એકાઉન્ટસ ડેબીટ કરશે.

<u>નિયમ ૨૧૧. કેદીઓને ભાગી જતાં અટકાવવાની નવાબદારી અંગે.:–</u>

આરોપીની ધરપકડ બાદ પો. કસ્ટડીમાંથી તે ભાગી ન છુટે તે પોલીસની ફરજ નીચેની સુચનાઓનો અમલ કરવો.

૧. ગાર્ડ ગોઠવવામાં કે ખામીયુકત સુપરવીઝનનાં કારણે નાસી જાય તો જવાબદારી પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીની છે.

૨. પધ્ધતિસર અને સમયાંતરે સુચનાઓ જિલ્લા હેડ.કવા. ખાતે પોલીસ ને આપવી જોઈએ. રેન્જ ડી.આઈ.જી. પોતાના નિરીક્ષણ વખતે આ ધ્યાનમાં લેશે.

૩. દરેક હેડ.કવા. માંથી પસંદ કરેલ જમાદાર વખતોવખત પધ્ધતિની ખામી અંગે સુચના આપવા સશસ્ત્ર પોલીસ અને સ્ટે. અધિકારીની મુલાકાત લેશે.

૪. ગાર્ડ કમાન્ડીગ સબ ઈન્સ. અને ઉપરી અધિકારીઓની તે ફરજ છે કે, એસ્કોર્ટની વ્યવસ્થા એવી ખામીયુકત ન રહે કે જેથી નાસી છુટાય નિરીક્ષણ અધિકારીઓએ ચાર્જમાના લોકઅપ બરાબર તપાસતા અને તેમાં ખામી ન હોય તે જોવુ. ખાસ કરી મુતરડી કે જાજરૂમાંથી નાસી છુટાતું હોય તેમ ન કરી શકાય. તેમ કરતી વંડી વિ. બંધ કરવાની વ્યવસ્થા કરવી.

૫. કસ્ટડીમાંથી છુટે ત્યારે જો પોલીસની બેદરકારી જણાય તો તે અંગે પો. ને કરાયેલ શિક્ષા અંગે રાજય પોલીસ ગેઝેટસમાંથી પ્રસિધ્ધ કરવા આઈ.જી. ને ટુંકી સમરી આપવી. અને હેડ.કવા. અને સ્ટેશન ખાતે સશસ્ત્ર પોલીસની પરેડ વખતે તે નોંધ વાંચી સંભળાવવી.

૬. કસ્ટડીમાંથી જવાના કિસ્સામાં ટુંકો રીપોર્ટ તુરતજ ડી.આઈ.જી. (રેન્જ) નકલ આપી મોકલવી. ઈન્કવાયરી પુરી થયા બાદ જિ. પોલીસ સુપ્રી. એ રેન્દ ડી.આઈ.જી. મારફત આઈજી.ને વિસ્તુત રીપોર્ટ મોકલવો.

૭. જો પુરતી સંખ્યામાં બિલકુલ જ સશસ્ત્ર પોલીસ ન મળે તો અને ત્યારે કેદીઓને એસ્કોર્ટ કરવા અને ગાર્ડ માટે બિનહથિયારધારી પો. મુકવી આનો ઉપયોગ ધરપકડના સ્થળેથી પો.સ્ટે. લઈ જવા પુરતોજ કરવો.
૮. ખાસ સંજોગોમાં વિના બિન હથિયારીધારી પો. ન. કેદીઓને કોર્ટ કે સ્થાનીક જેલમાંથી કે પોલીસ સ્ટેશનગી ડીસ્ટ. હેડ. લાવવા લઈ જવા માટે એસ્કોર્ટ માટે મુકવી નહી.
૯. આંતર રાજ્ય ફેરફાર માટે કોઈ સંજોગોમાં બીન હથિયારધારી પોલીસનો ઉપયોગ કરવો નહી.
૧૦. ભયંકર કેદીઓ માટે સશસ્ત્ર પોલીસ એસ્કોર્ટ માટે મુકવા અને તેને ખાસ સુચના આપવી.
૧૧. ઉપરના પેટા નિયમોનો એ અર્થ થતો નથી કે, બીનહથિયારધારી પો. તે એસ્કોર્ટ ડયુટી બજાવવાની રહેતી નથી. પોલીસ સુપ્રી. એ એસ્કોર્ટ ડુયટી માટે બીનહથિયારી પો. ને તાલીમ આપવાનુ ચાલુ રાખવુ.

<u>નિયમ ૨૧૨. નજરકેદની બીનકાયદેસરતા અંગે.:—</u>

૧. શંકાશીલને નજરકેદામં મુકવો અને તેની ધરપકડ કરાય નહી તેમ કહેવું તે કાયદામાંની માત્ર છટકબારી છે. ખાસ કરી સાક્ષીઓ માટે તો આ પધ્ધતિ ખુબ વાંધાજનક છે. નજરકેદ નીચે કે, સર્વેક્ષણ અને હીલચાલ નિયંત્રણમાં હોય ત્યારે પોલીસ કસ્ટડીમાં જ લેખાય અને ક્રિ.પ્રો. કો. કલમ—૫૦૬ ની જોગવાઈઓ લાગુ પડી શકે.
૨. કોગ્ની. ગુનામાં સંડોવાયેલા પો. સ્ટેશન એ ફકત બોલાવવા નહી આવુ ડીટેન્સન અતિ વાંધાજનક અને તે વ્યકિત વડે ચેલેન્જ કરાય છે.

<u>નિયમ ૨૧૩. નજરકેદ.:—</u>

૧. માત્ર કાયદાના બહાના હેઠળ શંકાસ્પદ વ્યકિતને રાખવામાં આવે તેને નજર કેદ કહેવાય છે. તેની ધરપકડ થઈ ગણાતી નથી. જો કે, સાક્ષીઓ રજુ કરવાના હોય તે વખતે આ પધ્ધતિ હજુ ઘણી વાંધાજનક છે. જયારે કોઈ વ્યકિતને નજરકેદ કરવામાં આવ. ત્યારે અને જયારે પોલીસ ના તાબા હેઠળ હોય ત્યારે સી.આર.પી.સી. કલમ—૫૬ નો ઉપયોગ કરી શકાય.
૨. કોગ્ની ગુનામાં સંડાવાયેલી છે તેની શંકાસ્પદ વ્યકિતને પાત્ર પોલીસ સ્ટેશનમાં બોલાવવી નહી કારણ કે, તે ઘણી વાંધાજનક રીત હોય, તે વ્યકિત તેને પડકારી શકે છે.

<u>નિયમ ૨૧૪. ગુનામાં સંડાવાયેલ શંકાસ્પદો તરફથી વર્તણુંક.:—</u>

(એ) આ અંગે પો. એ. ભાગ—૧ ના નિયમ—૩૫૪ (૧૭) તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવે છે. તે મુજબ વિવેકભર્યુ વર્તન દાખવવુ. સ્ત્રીઓ સાથેના વ્યવહારમાં વ્યાજબી નમ્રતા દાખવવી. આ સુચનાઓનો દરેક ગુનાની શંકા વખતે રખાયેલી મહિલાઓ સાથેના વર્તાવમાં અમલ કરવો.
(બી) ઉપરી અધિકારીએ પોતાની પોલીસ સ્ટેશનની મુલાકાત વખતે નીચેના માણસોને આ સુચનાનું બરોબર પાલન કરવા તાલીમીઓને તાલીમ દરમ્યાન જણાવવુ.
(સી) પ્રિન્સીપાલ, પી.ટી.સી. એ ઉપરોકત (એ) માં દર્શાવેલ સુચનાનું બરોબર પાલન કરવા તાલીમીઓને તાલીમ દરમ્યાન જણાવવુ.

<u>નિયમ ૨૧૫. પોલીસ કસ્ટડીમાંની વ્યકિત પ્રતિ વર્તાવ અંગે.:—</u>

૧. ભારતના બંધારણના આર્ટીકલ—૨૨ કલોઝ—૩ અન્વયેના અપવાદો વિના ધરપકડ કરાય ત્યારે રીમાન્ડ માટે મેજી. સમક્ષ લઈ જતાં પહેલા ધારાશાસ્ત્રીને કન્લસટ કરવાની મંજુરી આપવી જોઈએ.
૨. તેને યોગ્ય આરોપી વિ. આપવા જોઈએ. અને માંદો થયે પુરતી દાકતરી સારવાર આપવી જોઈએ.
૩. અન્ડર ટ્રાયલ કેદીઓને કોર્ટ સમક્ષની રજુઆત અને સલામત કસ્ટડી વિ. અંગે યોગ્ય વિચારધારણા સાથે વર્તાવ કરવો. નાસી જવાની શકયતા અને દરજજાને ધ્યાનમાં લઈ હાથકડીઓ પદરના ખર્ચે વાહન વિના ઉપયોગ વિ. અંગે નિર્ણય લેવો.
૪. હાથકડીના ઉપયોગ અને મુસાફરી અંગે વિસ્તુત સુચનો માટે નિયમો—૪૧૧ અને ૪૧૩ જોવા.

<u>નિયમ ૨૧૬. મેડી. ના જયુડી મેજી. ને કરાયેલ ખરાબ વર્તાવ અંગેના આક્ષેપો અંગે.:—</u>

૧. કબુલાત કે અન્ય કારણે મેદી પ્રથમ આવે ત્યારે જયુડી મેજી. કસ્ટડી દરમ્યાન કોઈ અધિકારી દ્વારા ખરાબ વર્તાવ કરાયા અંગે અવશ્ય પુછપરછ કરશે અને તે પ્રશ્નોતરી રેકોર્ડ કરશે. જો તેવો આક્ષેપ કરાય તો ત્યાં અને ત્યારેજ તેની સંમતીથી તેનુ શરીર તપાસશે અને ઈજાની નિશાનીઓ વિ. અંગે નોંધ કરશે. જો શારીરીક તપાસની ના પાડે તો તેનાં કારણો વિ. અંગે નોંધ કરશે. આક્ષેપ મોજુદ

જણાય તો તેની ફરીયાદ લેશે અને મેડી અધિકારી દ્વારા તપાસ કરાવશે. અને સેશન્સ જજને રીપોર્ટ કરશે. જો પોતાની સત્તામાં ન હોય તો સેસન્સ જજની આજ્ઞાના મુજબ વર્તશે.

૨. (એ) જેલના મેડી અધિકારીએ અન્ડર ટ્રાયલ કેદી આવે તે દિવસ જે મોડામાં મોડુ બીજે દિવસે તેની કાળજીભરી શારીરીક તપાસ કરવી.
(બી) (ક) વર્ગની સબ જેલો માટે એ.સી. સર્જન કે મેડી. અધિકારી સ્થાનીક ચાર્જમાં હોય તો અનડર ટ્રાયલ દાખલ થયાના ૨૪ કલાક દરમ્યાન તપાસી લેવો.
(સી) લોકઅપ અને સબ જેલને અધિકારી ન હોય તેવા સ્થળોના અધિકારીઓએ કસ્ટડીમાંના અંડર ટ્રાયલ કેદીઓને નજીકના સ્થળે મેડીકલ અધિકારી પાસે તપાસ માટે મોકલવા.
(ડી) મેડીકલ અધિકારી એ કેદીજી શારીરીક તપાસ પુરા ધ્યાનથી કરવી અને તે અંગે, શંકાસ્પદ નિશાનીઓ ન મળે તો પણ જ્યુડી મેજી. ને તપાસ કર્યાનો રીપોર્ટ આપવો.

૩. આવા બધા કે મા મેડીકલ અધિકારીએ તપાસના પરીણામ રેકર્ડ કરવા.

૪. જો ખરાબ વર્તાવ કે તાજી હિસાંનો ચિન્હો મળી આવે તો મેડીકલ અધિકારીએ તુરતજ યોગ્ય જ્યુડી મેજી. અને સેસન્સ જજને રીપોર્ટ કરવો. તેમાં ઈજાઓ તેનુ સ્થાળ તેના કારણ અંગેનો પોતાનો અભિપ્રાય અને તે માટે કેદીએ કંઈ ફરીયાદ કે આક્ષેપ કરેલ હોય તો તેવી બધી જરૂરી માહિતી જણાવી.

૫. જો આવા આક્ષેપ થયેલ હોય તો તેની ફરીયાદની તાત્કાલીક મેજી. ઈન્વેસ્ટી માટે સેસન્સ જજે ગોઠવણ કરવી તે માહિતી પુરી કાર્યવાહી ચાલુ છે તેમ પેટા રૂલ–૧ જ્યુડી મેડી. ના રીપોર્ટથી સંતોષ ન થાય તો પોતાને યોગ્ય લાગે તેની અધિકારીને આ કામગીરી સોંપશે.

૬. આવી તપાસનુ જે પરીણામ આવે તે તુરતજ કેસ હાથ કરનારને કોર્ટને ઝડપી કરવા ટ્રાયલ કોર્ટ વખતે એવીડન્સ આપવા મેડીકલ ઓફિસને સમંસ મોકલશે.

૭. પોતાના હવાલામાંના બધા ગુનાઓની તપાસ દરમ્યાન બધા વરિષ્ઠ અધિકારીઓએ પોતાના તાબાના માણસો દ્વારા તપાસ માટે જરૂરી બધીજ કામગીરી અને ફરજો અદા કરવી અને એકબીજા વચ્ચે અસંદીગ્ધતા માટે સરકારની ખફા વહોરશે. ખાતાકીય શિસ્ત અને એ ગુનાહીત જવાબદારી કરતાં તદન જુદી બાબત છે. અને તેથી જ તપાસ દરમ્યાન કંઈ છુપાવવુ, ખોટુ રજુ કરવુ કાયદેસર જવાબદારી ન પુરવાર કરી શકે તો પણ ખાતાકીય રીતે જવાબદારી ભુર્ય છે અને તેવી જવાબદારી અંગે ખાતાકીય રીતે સહન કરવાનુ બની શકે.

<u>નિયમ ૨૧૭. પોલીસ કસ્ટડીમાં મૃત્યુ અંગે.:–</u>

૧. કસ્ટડી દરમ્યાન કે પોલીસ ઈન્કવાયરી માટે એટેન્ડ કરવા દરમ્યાન મૃત્યુ પામે તો પોલીસ સ્ટેશનનો હવાલો ધરાવનારે જી.મેજી. કે નજીકના સ્થાનિક મેજી. જો ઈન્વેસ્ટ માટે સત્તા ધરાવતાં હોય તેને તુરતજ રીપોર્ટ આપવો અને નકલો સાથોસાથ પો.સુપ્રી. અને બસ ડી.ઓ. ને ાઅપવી શબને તરતજ પોસ્ટમોર્ટમ એકઝામ માટે મોકલવુ. જો ઈન્કવાયરી એસ.ડી.ઓ. દ્વારા કરાઈ હોય તો વધારામાં તેને પણ રીપોર્ટની નકલ આપવી. ઈન્કવાયરી કરનારે નકલો આઈ.જી. અને ડી.આઈ.જી. રેન્જને સીધે સીધે આપવી.

૨. સબ ડી.ઓ.ની જવાબદારીને લઈને સુપ્રી. ની જવાબદારી ઘટતી કે દુર થતી નથી. તેથી યોગ્ય સામે તે પોતે જાતે પણ તપાસ હાથ ધરી શકાય.

૩. આવી વ્યકિતનું ઈસ્પિતાલોમાં અવસાન થાય અને મેડી. અધિકારી કુદરતી કારણો સર્ટી. આપે તો મુત્યુનું કારણ અને વિગતો વિસ્તુત સાદો રીપોર્ટ કરવો. અને જો આસી. સર્જનગી. નીચેલી કક્ષાના ન હોય તો અધિકારીનુ સર્ટી આમેજ કરવુ.

૪. સેસન્સ જજ ડીસ્ટ્રી. મેજી. કે સબ ડી. મેજી. ના કેમ્પ ખાતે કે કન્વીકશન બાદ મરનાર કેદી માટે પેટા નિયમો ૧ થી ૫ લાગુ પડતા નથી.

<u>નિયમ ૨૧૮. રીમાન્ડ અંગે.:–</u>

૧. આરોપીને ધરપકડના ૨૪ કલાક દરમ્યાન તપાસ પુરી ન થાય કે, સબ ઈસ્પે. થી ઉપરી કક્ષાના અધિકારીને તપાસ માટે કસ્ટડીમાંથી વ્યકિતનું વધારે ડીટેન્શન જરૂરી લાગે તો તેને પ્રથમ દરજ્જાનાના જ્યુડી મેજી. સમક્ષ કારણોનો રીપોર્ટ સાથે રજુ કરવો. કેસ ડાયરીની નકલો

આધારરૂપે આમેજ કરવાની મેડી. કવો ખાતે હાજર ન ની નકલો આધારરૂપે આમેજ કરવાની જો મેડી. હેડ.કવા. ખાતે હાજર ન થાય તો ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૧૬૭ મુજબ બધી શરતો પાળીને સીવીલ જજ પાસે રજુ કરવો. મેજી. વજુદવાળા કારણો જોઈ પોલીસ કસ્ટડી માટે રીમાન્ડ મંજુર કરશે. અથવા મેજી. કસ્ટડી મજુર કરશે. વધુમાં વધુ ૧૫ દિવસો માટે રીમાન્ડ અપાશે. પ્રથમ અપાયેલ રીમાન્ડ અપુરતી લાગે તો માંગણી કરાયે વધુ સમય મળી શકશે અને દરેક માટે નિયમસર પ્રોસીજર કરાશે. બધી રીમાન્ડોનો સાથે મળીને સમય ૧૫ દિવસોથી વધવો જોઈએ નહી.

૨. જો રીમાન્ડ સમય દરમ્યાન પો. કસ્ટડીમાં તપાસ પુરી થાય અને પોલીસ ને આરોપીને મેજી. સમક્ષ ઈન્કવાયરી કે ટ્રાયલ માટે મોકલવાનુ કારણ ન લાગે તો ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ૧૬૯ નીચે તેને જામીન પર છોડી શકાય નહી. ઉચિત માર્ગ મેજી. સમક્ષ પાછો મોકલવાનો કે ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૪૯૭ નીચે જામીન પર મુકત કરવાની વિનંતી છે.

૩. જો તપાસ વધુ પડતી ભારે અને ૧૫ દિવસમાં પુરી થવા માટે અટપટી જણાય તો ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૧૭૦ નીચે હાથ આવેલ પુરાવાના આધારે ઈન્કવાયરી કે ટ્રાયલ કરનાર મેજી. વિશેષ ઈન્કવાયરી માટે સમય આપવા હોય તો પોસ્ટપોનના ઓર્ડર માટે વિનંતી કરવી અને તેટલો સમય આરોપીને મેજી. કસ્ટડીમાં રાખવો જોઈએ. મેજી. પોસ્ટપોનમેન્ટ માંગનાર અધિકારી કે અન્ય સાક્ષીઓને કરશે અને યોગ્ય જણાય તો એકીસાથે ૧૫ દિવસ અને એક કરતાં વધુવાર મંજુર કરશે.

૪. ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૧૫૧ નીચે ધરપકડ કરાયેલ વ્યક્તિઓ બારામાં જયુડી કે એકઝી. મેજી. રીમાન્ડ આપી શકે અને તેઓ કાંઈ કાર્યવાહી કરવાનો હોય તે ઝડપથી ૨૪ કલાક પુરા થાય તે અગાઉ જ કરાવી જોઈએ.

૫. વોરંટ વિના પોલીસ અધિકારી દ્વારા કરાયેલ ધરપકડ અને નિયંત્રણ ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૫૪–૫૬, ૬૦, ૬૧ અને ૧૬૭ની જોગવાઈઓ નીચે કરાવુ જોઈએ. (પછીનું મુંબઈ લાગુ પડે છે.)

<u>નિયમ ૨૧૯. ફરારી તહોમતદારના બારામાં લેવાના પગલાં અંગે.:–</u>

૧. આરોપી ધરપકડમાંથી છટકવા પ્રયત્ન કરે તો પોલીસ અધિકારીએ તેની હાજરીનો પત્તો પામવા યોગ્ય પોલીસ સ્ટેશન મારફત બધાજ પ્રયત્નો કરી છુટવા.

૨. તેના સગા, સંબંધી મિત્રો, અને ગ્રા. પોલીસ પાસેથી તેના પિતા અંગે માહિતી મેળવવી અને તેને છુપાવવા સામે ચેતવણી આપવી.,

૩. આ બધા પ્રયત્નો નિષ્ફળ નિવડે તો યોગ્ય મેજી. ને લાલ શાહીમાં ફરારી તરીકેનું નામ દર્શાવી ચાર્જ શીટ મોકલી આપવુ.

૪. તેની ધરપકડ માટે વોરંટ ઈશ્યુ કરવાની મેજી. ને વિનંતી કરવી.

૫. વોરંટ બજાવવાના ઉત્તમ પ્રયત્નો છતાં આરોપીનો પત્તો ન લાગે તો જે તે પોલીસ અધિકારી. મેજી. સમક્ષ ધરપકડમાંથી હેતુપુર્વક ફરારી થયાંની મેજી. ને જાણ કરશે. ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૮૨, ૮૩ નીચે જાહેરનામું ઈશ્યુ કરવાની પ્રક્રિયા માટે

૬. છબી, વર્ણન, રોલ અને ઓળખ માટેની નિશાનીઓ ડી.આઈ.જી. પોલીસને ગેઝેટમાં પ્રસિધ્ધ કરવા મોકલી આપવા.

૭. યોગ્ય કિસ્સામાં પોલીસ સુપ્રી. પોલીસ ગેઝેટસ, છાપા અને અન્ય પ્રસિધ્ધીની રીતો વડે સારા ઈનામોની જાહેરાત અને ગોઠવણ પણ કરશે.

૮. આરોપીનુ નામ પોલીસ સ્ટેશન ખાતે જળવાતુ ફરારી રજી. માં નોંધવુ.

૯. ફિંગરપ્રિન્ટ બ્યુરોને તેને હાથ ધરવાની જરૂરીયાત અંગે જાણ કરવી.

૧૦. યોગ્ય કિસ્સામાં મેજી. ને આરોપીની ગે.હા. માં ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૨૪૯ નીચે સાક્ષીઓના પુરાવા નોંધવા વિનંતી કરવી.

૧૧. લગતાં કાગળો, વસ્તુઓ અને જપ્તમાં લેવાયેલ મિલ્કત કાળજીથી સાચવવા જેથી ખરેખર ધરપકડ થયે જરૂર પડે પ્રાપ્ત બની શકે.

૧૨. રાજય બહારના વતની માટે પોલીસ સુપ્રી. એ ડીઆઈજી ને સ્પે. રીપોર્ટ આપવો.
૧૩. નીચલી કોર્ટ છોડી મુકે અને પોલીસ જો તે અન્યાયો લાગે તો આવી વ્યકિતઓ પર વોચ રાખવી. આથી આગળ અપીલ કરાય ત્યારે અને નોટીસ બજાવવાની થાય ત્યારે આરોપી હાથ પર મળી આવે.

——————xxxxx——————

પ્રકરણ–૧૫
પોલીસ અંગે તપાસ

નિયમ ૨૨૦. પોલીસ સામેની ફરીયાદ અંગે.:–

૧. જેને વ્યકિતગત નારાજગી ન હોય તેવા પોલીસ અધિકારી સામે ફરીયાદ અંગેની જાણ સુપ્રી. ને કરાય ત્યારે સુપ્રી એ તેની પાસે બધી માહિતી અને ખાસ કરીને અન્યાય પામનારાઓના નામ મેળવવા.

૨. વિશેષ માહિતી અપયા કે ન અપાય તો પણ સુપ્રી. એ ખાતાકીય તપાસ માટે પુરતા કારણ છે નહી. ? તે ઘ્યાન પર લેવુ.

૩. અપુરતા કારણો હોય તો ઈન્કવાયરી હાથ ન ધરવી, અને જો હાથ ધરો તો સંપુર્ણ અને તટસ્થ રીતે ધરવી. આવી ઈન્કવાયરીને ગુના માટેના ઈન્વેસ્ટી ની રીતે હાથ ધરવી, કયા સાક્ષીઓ તપાસવા તે જાતે નકકી કરવુ અને હાજર રહેવુ.

૪. ગંભીર આક્ષેપો અંગે અન્યાય કરતા અને સામાન્ય પ્રજાને સ્વિકૃત તપાસ ધરવી. પોલીસના હિતમાં કાં તો આક્ષેપો અંગે અન્યાય કરતા અને સામાન્ય પ્રજાને સ્વિકૃત તપાસ ધરવી પો. ના હિતમાં કાં તો આક્ષેપો તદન પુરવાર થાય કે તદન ખોટા નીવડે તેજ ઈચ્છીનીય છે.

૫. જે અધિકારી સામે ફરીયાદ આવે તેને જ તપાસ ન સોંપવી.

૬. મેજી. કે પોલીસ દ્રારા ટ્રાયલ કે તપાસ ત્વરીત યોજવી. આથી પોલીસ દ્રારા એરેસ્ટેમેન્ટની ફરીયાદો ઓછામાં ઓછી થાય.

નિયમ ૨૨૧. પોલીસ પક્ષે ગંભીર ગેરવર્તનમાં ઈન્કવાયરી અંગે.:–

૧. (૧) મેજી. કે પોલીસ સમક્ષ ગંભીર ગેરવર્તનની ફરીયાદ કરાય, ગંભીર ઈજા,ઘાતકીપણું વગેરે પોલીસ અધિકારી વિરૂઘ્ધ કે તપાસ દરમ્યાન પોલીસ કે મેજી. ના ઘ્યાનમાં આવે ત્યારે તેની તરતજ જાણ મેજી. કે જી. મેજી. ને કરવી.

(૨) સામાન્ય ફરીયાદ સીધી પોલીસ કે મેજી. ને કરાય ત્યારે ઉપરી એસ.પી. સ્થાનિક તપાસ તુરતન હાથ ધરશે.

(૩) જયારે કેસને હાથ ધરનાર મેજી. ને લાગે કે જાણીબુઝીને ખોટો આક્ષેપ કરાયો છે ત્યારે તેણે ફરીયાદ સાથે ફરીયાદ નોંધવવી. જી. મેજી. પણ આવી ફરીયાદ નોંધાવી શકે છે.

૨. પેટા રૂલ–૧ ની કલમ–૧ મુજબના ગેર વર્તાવ માટે કોર્ટ વડે પોલીસ અધિકારી ને ઈમ્પ્યુટ કરાયેલ હોય તો નીચેની પ્રોસીજર અનુસરવો.

(એ) પ્રિસાઈડીગ મેજી. જિલ્લા મેજી. જજમેન્ટની નકલ આપશે.

(બી) ચુકાદામાં સ્પે. ઈન્કવાયરી જરૂરીન બતાવી હોય તો ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૧૯૦ (૧)

(સી) પ્રોસીડ થશે.

૩. (એ) હાઈકોર્ટ કે સેસન્શ કોર્ટ હોય તો ડિસ્ટી. મેજી. એ ચુકાદાની નકલ મેળવવી.

(બી) મેજી. એ કલમ–૧ માં દર્શાવેલ પઘ્ધતિએ ક્રિ.પ્રો. હાથ ધરવા.

(સી) તેમ કરવુ યોગ્ય ન લાગે તો સરકારને જાણ કરવી. સરકાર પોલીસ ખાતા બહારનાં ન્યાયકીય અનુભવ સાથેના એક તેમજ બીજા એક અધિકારીનું કમીશન પબ્લીક ઈન્કવાયરી માટે નીમશે.

૪. કલમો–૧ અને ૨ નીચે પોલીસ પાસે કેસ આવે તો સુપ્રીટેન્ડન્ટ કલમ–૨ ના પેટા નિયમ–૧ મુજબ પ્રોસીડ થશે.

નિયમ ૨૨૨. કાળાબજાર, લાંચના ગુનાઓની તપાસ અંગે.:–

૧. તાબાના અધિકારીઓ સામેની આવી ફરીયાદ જાતે પુરી કાળજી અને સત્ય બહાર કઢાવવા હાથ ધરવી.

૨. (૧) નીચેના કર્મચારીની ગેરવર્તણુંક ખાતાના વડાઓના ઘ્યાન પર મુકવા પ્રજાને પ્રોત્સાહન આપવુ.

(૨) ઈ.પી.કો. કલમ–૧૮૨ નીચે ફરીયાદ નોંધાવતા પહેલા સરકારની મંજુરી અવશ્ય મેળવવી પોતાની કોર્ટ તરીકેની જયુ. કેપીસીટીમાં કેસ નોંધાવનાર અધિકારીને આ લાગુ પડતી નથી. જો સુપ્રી. ઈચ્છે તો પ્રોસીકયુશન હાથ લઈ શકે અને રીપોર્ટની નકલો આઈ.જી.પી. અને ડી.આઈ.પી.

રેન્જને આપવી. આઈ.જી. વિશેષ પગલાં લેશે. આવા કિસ્સાના અભાવે ૬ માસિક અહેવાલમાં જુદો ફકરો દર્શાવવો.

(૩) તાબાના કર્મચારીઓનું શિસ્ત અને વર્તણુંકની જવાબદારી ખાતાના વડાને એકાંગીની છે. તેથી તેમણે ખાતાકીય તપાસના નિયંત્રણ, પધ્ધતિ વિ. મા. બીન અધિ. ઓ સાથે ભાગીદાર બનવુ નહી ખાતાકીય તપાસ ચુસ્તપણે ઓફીસીયલ પ્રકારની છે. અને તેથી તેમાં સાક્ષી થવા સિવાય નોન ઓફીસીયલોને ભાગ લેવા દેવાનું પુર્ણ પણે અધિકારીના નિર્ણય પર આધારીત છે. ખાતાના વડાઓએ આ નિયમોનું કચેરીના વડાઓ દ્વારા ચુસ્તપણે પાલન કરાય તે જોવુ ધારાસભ્યો કે વહીવટમાં રસ ધરાવનારાઓ ફરીયાદો જિલ્લા અધિકારીના ધ્યાન પર લાગે તે માટે પ્રોત્સાહન આપવુ. જો કે તપાસ હાથ ધરવાની કામગીરી તો સરકારી અધિકારીઓની જ છે. તે સ્પષ્ટપણે સમજાવવુ.

(૪) દરેક જિલ્લા માટે સત્તાવાર અને બિનસત્તાવાર સભ્યોની લાંચ વિરોધી સમીતીઓ રચાયેલ છે. કલેકટર ચેરમેન પદ સુપ્રી. ઓફીશ્યલ ચેમ્બર તરીકે સરકારી મંજુરીથી કલેકટર નિમેલ ત્રણ નોન ઓફીશ્યલ સભ્યો તેમાં હોય છે. સમીતી કચેરીઓના વડાઓના પરસ્પર સાથ સહકારથી રૂશ્વતના કિસ્સામાં જુરી પગલાં સરકારના ધ્યાન પર લાગે છે.

૩. કાળાબજાર લાંચ રૂશ્વત વિ. અંગે પ્રજા માહિતી આપે ત્યારે તુરતજ પગલા લેવા ગુપ્ત માહિતી આપનાર અંગે પ્રસિધ્ધી ન થાય અને ગુપ્તતા જળવાય તે જોવુ. તેમાં અપવાદ માટે પુસ્તક–૧ બો. પોલીસ મેન્યુઅલ નિયમ–૪૨૬ જોવો.

૪. આ પ્રકારના અગત્યના કિસ્સાઓની ફરીયાદ સુપ્રી એ મહત્વની ગણવી તે માટેની ઝડતી તપાસ પુર્ણપણે અને સારી રીતે હાથ ધરાય તે જોવુ.

૫. લાંચ રૂશ્વત વિરોધી બ્યુરોના ડાયરેકટર એ કાયદા નીચેની પોતાની સત્તાનો અમલ કરવો.

(એ) પોતાની નીચેનાઓ સાતે ડીસીપ્લીનરી એકશન લેવુ.

(બી) પોફસ્ટેશન રજી. થયા પછી કિસ્સાઓનુ ઈન્વે. માટે સી.આઈ.એફ. ના અધિકારીઓને સત્તા આપવી. ખાતાના વડાઓએ પોલીસ અધિકારીનો રીપોર્ટ મળે સરકારી નોકરોના પ્રોસીકયુશન માટે મંજુરી મેળવી લેવી. કેટલાક ખાસ ગુનાઓ માટે સ્પે. જજની નિમણુંક અને તેના દ્વારા ટ્રાયલની જોગવાઈ કરાયેલ છે.

——————xxxxx——————

પ્રકરણ—૧૬
આકસ્મીક મૃત્યુ અને રેલ્વે અને બીજા અકસ્માતો

નિયમ ૨૨૩. શંકાસ્પદ કે આકસ્મિક મૃત્યુની ઈન્કવાયરી અંગે.:—

૧. ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ—૧૭૪ પેટા ૧ થી ૩ મુજબ ઈન્સ્પે. કે ઉપરના બધા અધિકારીને ઈન્કવેસ્ટ હોલ્ડ કરવા સત્તા છે. શંકાશીલ કે આકસ્મિક મૃત્યુની માહિતી મળે કે તુરતજ ઈન્વેસ્ટ રીપોર્ટ કરવો.

૨. (એ) બારીક અને ઝીણી શબની તપાસ કરવી. કિસ્સા સાથે સંબંધ ધરાવતાં લોકો અને સંજોગોની અને તે સ્થળ અને આસપાસની એકઝામ કરવી.
(બી) ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ—૧૭૪ નીચે ની તપાસ દરમ્યાન સ્ટેટમેન્ટ આપનાર સાક્ષીઓના સ્ટેટમેન્ટમાં તેમની સહી લેવી નહી.

૩. જે કિસ્સાઓ પ્રાઈમેયાફેસીયા સ્પષ્ટ અકસ્માત ના જણાય તો તેની ઈન્કવાયરી તે રીતે કરવી. અને હેડ.કો. દ્વારા જ હાથ ધરાય. કુદરતી મૃત્યુમાં કારણની અંદર ઉંડા જવુ. ખુનની સહેજ પણ શંકા આવે તો ગુનો રજીસ્ટર લેવો શંકાસ્પદ મૃત્યુની તપાસ સબ ઈન્સ્પે. એ જાતે જ કરવી અને સબ ઈન્સ. ના અભાવે હેડ કો. ને સોંપવી પછી પોતે ખરાઈ કરી લેવી.

૪. (એ) શબની ઓળખ મહત્વની હોઈ સગા સબંધી કે ગ્રામ જનોને ભેગા કરી મેળવવી જો ઓળખ ન મળે તો ગેઝેટસમાં પ્રસિધ્ધ કરવા અને આસપાસના પોલીસ સ્ટેશનમાં જાણ આપવા ડી.આઈ.જી. ને છબી, આંગળાની છાપ, વર્ણન રોલ અને ઓળખની નિશાનીઓ મોકલવી શરીર પરના વસ્ત્રો અને વસ્તુઓને ભાવી ઓળખ માટે જાળવી રાખવા.
(બી) છબી તૈયાર કરવા અને પ્રસિધ્ધ કરવા માટે નીચેના સુચના ધ્યાનમાં લેવી.
૧. ખુબ વિકૃત કે સડી ગયેલ શબનો ફોટો ન લેવો.
૨. બેસાડેસ સ્થિતિમાં સબને ગોઠવવ, અને માથા અને ખભા સુધીનો ફોટો લેવા.
૩. ઓળખ માટે ચહેરો જ અગત્યનો હોઈ તેને બરાબર ધોઈ, સાફ કરી પછી તેનો ફોટો લેવો.
૪. ખાસ કારણો હોય તો જેમકે ખાસ પ્રકારના વસ્ત્રો અંગમાં વિકૃતી તો પુરા કદનો ફોટો લેવો.
૫. રીવોલ્ટીગ ફોટોગ્રાફ ઓળદ હ.તુ માટે નકામો હોઈ ન લેવો. પણ સુપ્રી. કે સબ ડી.વી. ઓએ અંગત ઓર્ડર આપ્યો હોય તો અપવાદરૂપે લેવો.
૬. ફોટો લેવાયો હોય પણ ગેઝેટસમાં પ્રસિધ્ધી માટે ન મોકલાયો હોય તો તે અંગેની જાહેરાત કરવી અને જોવા માટે ફોટો મળી શકે. તેની નોંધ પણ આપવી.
૫. ચામડીની સપાટી તદન નાશ પામી હોય તો પણ ઓળખાયેલ શબના આંગળાની છાપ નીચે મુજબ લેવી.
(૧) આંગળી પરનો કચરો અને ભેજ સાફ કરવા, ટરપેઈન્ટાઈનમાં બાળેલ સ્વચ્છ કપડામાં ટુકડાનો આ માટે ઉપયોગ કરવો.
(૨) સાદી રીતે આંગળાની છાપનો સ્લેબ બનાવવો અને સાટીના પાતળા પડ વડે રોલરને સારી રીતે કવર કરવો.
(૩) શાહીવાળા રોલરને ધીમેધીમે આંગળીઓ પર ફેરવવુ.
(૪) ફિંગર પ્રીન્ટની સ્લીપને તેમાં બતાવેલી રેખા મુજબ ગડી પાડવી અને પાતળો લાકડાનો કે કઠણ કાર્ડબોર્ડ નો ટુકડો પાછળ અને ગડી વાડેલ સ્લપી વચ્ચે મુકવો.
(૫) આવી રીતે કડક બનાવાયલ સ્લીપને નખની બીજી બાજુએ આંગળી પર કાટખુણે મુકવી. બંને વચ્ચે સંપર્ક જળવાતો રહે તે જોવુ.
(૬) નમુનામાં યોગ્ય જગ્યાએ છાપ લેવાય તે જોવુ.
(૭) ફિંગર પ્રિન્ટ બ્યુરો મેન્યુઅલમાની સુચનાઓનો અમલ કરાવવો જોઈએ.
(૮) વણ ઓળખાયેલ શબ કોઈ ચોર, લુંટારા કે ધાડપાડુનું હોય તો આંગળાની છાપ અવશ્ય લેવી અને ફિંગર પ્રિન્ટ બ્યુરોને પણ મોકલવી.
૬. વર્ણન રોલ અને ઓળખની નિશાની માટે રૂલ—૧૯૮ (૩)ની સુચનાઓનો અમલ કરવો.
૭. નીચેની સુચનાઓ ઈન્કવેસટ હોલ્ડ કરવા માટે ઉપયોગ નીવડશે.

(૧) આરોપી કે શંકાસ્પદની હાજરી બને તો સીકયોર કરવી.
(૨) પંચ આવે અને પંચનામુ તૈયાર થાય નહી ત્યાં સુધી શબને કોઈને અડવા દેવુ નહી.
(૩) પંચની રૂબરૂમાં કુંવામાનાને બહાર કાઢવુ. દાટેલાને ખોદી કાઢવુ અને લટકતાને નીચે ઉતારી લેવુ.
(૪) દરેક ભાગની ઝીણવટભરી તપાસ કરવી. ઘા, હાડકાં તુટવા, ઝરડા, બળ્યાની અને બીજી નિશાનીઓ નીચેની ડીટેઈલ્સ સાથે નોંધજી.
(એ) શબની સ્થિતિ અને હાલતનું વર્ણન
(બી) પહેરેલ વસ્ત્રો ,વાળનો રંગ
(સી) ઘાના પ્રકાર, માપ, સંખ્યા, લોહી નીકળતુ હતુ કે નહી ? શકય હથિયાર, કીડી વિ. ની હાજરી કે યે હા. અંગે
(ડી) ઝેર આપીને, ગુગળામણ, ડુબી જવાથી વગેરેના કિસ્સાઓમાં ચિન્હોનો ખાસ ઉલ્લેખ થવો જોઈએ અને ઝેરની ગંધ પોસ્ટમોર્ટમ વગેરે ધ્યાનમાં લેવા.
(ઈ) (એફ) જે સ્થળથી શબ મળે તે સ્થળ અને આસપાસનું બારીક નિરીક્ષણ કરવુ અને ત્યાં મુત્યુ થયુ છે કે કેમ તે નિશ્ચિત કરવુ, મકાન કે રૂમ અંગે અંદર કે બહાર બંધ હોવાનો ઉલ્લેખ કરવો.
(જી) ઝાડ પર કે મકાનની છત પરથી લટકતુ હતુ, પાણીમાં તરતુ હતુ, રેલ્વે લાઈન પર હતુ કે ગાડી નીચે કચડાયેલ હતુ તે જણાવવુ.
(એચ) હથિયારો, ગોળીઓ અને તેના નિશાન ઝેરી વસ્ત્રો જોડે બીજી વસ્તુઓ અને તેની ઓળખ કે જે મુત્યુનું કારણ બતાવી આપે અને માલીકને મળવાનો પતો આપે તેવા વર્ણન ની વિસ્તુત નોંધ કરવી.
(આઈ) આંગળાની છાપ, પગલાની છાપ, લોહી અને ઝપાઝપી જેવી બાબતો માટે નિરીક્ષણ કરવુ.
(જે) રીગરોગ મોર્ટીસ અને પોસ્ટમોર્ટમ લીવીડીટીનો બારીકાઈથી અભ્યાસ કરવો અને નોંધ લેવી.

૫. ગુના સ્થળનો નકશો હંમેશા બનાવવો જોઈએ. અને તેમાં જરૂરી બધા મુદ્દાઓ અને સંજોગોને નોંધવા જોઈએ.
૬. સી.પી.સી. ૨૩ અ નમુનામાં વિસ્તુત રીપોર્ટ કરવો જોઈએ. જરૂર મુજબ વધારાના કાગળ જોડવા.
૭. રીપોર્ટમાં ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૧૭૪ દ્વારા આવરાયેલ બાબતનો જ સમાવશે કરવો. તેમાં પંચ, હથિયાર અને તેના ઉપયોગ વગેરે અંગે આ અભિપ્રાય બતાવી શકે.
૮. મુત્યુના કારણ અંગે શંકા હોય તો શબને પોષ્ટમોર્ટમ એક જા. માટે પી.એમ. ૩૫ ભરીને ઈન્કવેસ્ટ રીપોર્ટની નકલ સાથે મોકલવુ.
૯. રેલ્વે કેરેજમાં એકાએક મુત્યુ અંગે સીવીલ સર્જનનું સર્ટી. અને તેની નકલો સત્તાવાળાને આપશે.
૧૦. (એ) ઈન્વેસ્ટ પુરૂ કર્યા પછી જો મુત્યુ અંગે શંકા ન લાગે તો માંગણી થયે શબ સોંપી આપવું પણ અન્ય કિસ્સાઓમાં સરકારી ખર્ચે પોલીસે તેનો નિકાલ કરવો. અથવા જી. મેજી. એ કોઈ ખાનગી સંસ્થા દ્વારા નિકાલ કરાવવો. વધુમા વધુ કિસ્સા દીઠ રૂા. ૮ જે ખર્ચવા જી. મેજી. એ અંગેની ગ્રાન્ટમાંથી ખર્ચે
(બી) મોફ્યુઝીલમાં શબના ઝડપી નિકાલ માટે સ્થા. કાયમી પોલીસ અધિકારી એપેન્ડીકસ–૧ નમુના–૯ નો શબને ખસેડવા મંજુરી આપશે
૧૧.(૧) જરૂર પડે દાટેલ શબને બહાર કાઢવાનુ હોય તો મેજી. નો ઓર્ડર લઈને જે મ બને તેમ જલ્દી કરવુ.
(૨) શબને ઢાંકતા કે કોઈ વીધી વિનાં દાટવામાં આવ્યુ હોય તો આવો હુકમ જરૂરી નથી.
(૩) મંજુર મંગાઈ હોય અને તે મળે ત્યાં સુધી સ્થળ પર ચોકી ગોઠવવી.
(૪) પંચ રૂબરૂ શબ બહાર કાઢવુ.

(૫) બને મેડીકલ અધિકારી ને હાજર રાખવા
(૬) કબરને ઓળખવા અને શબને ઓળવા પ્રયત્ન કરવો.
(૭) આસપાસ પણ શબ પર નહી, જંતુનાશકો છાટવા
(૮) ગંધની નોધ લેવી.
(૯) હાડકા અને ખોપડની ઈજાની નિશાનીઓ અંગે કાળજીથી એકઝામ. કરવી.
(૧૦) જો મોનરલ પોઈઝનની શંકા હોય તો હાડકા સાથે ઉપર નીચેની માટી પણ કેમીકલ એનેલાઈઝર ને તપાસ માટે મોકલવી
(૧૧) દાટવાની અને બહાર કાઢવાની તારીખો નોંધવી.

૧૨. ઉપરના નિયમો જો ગુનાની જાણ દર્શાવે તો તેને રજીસ્ટ્રર અને તપાસ કરવા કાર્યવાહી હાથ ધરવી.

૧૩.(૧) આપઘાતના કિસ્સામાં તેનુ સામાજીક અનિષ્ઠ શોધી કાઢવાનું વધુ ઉડા તપાસ યોજવી.
(૨) તપાસમાં કૌટુમ્બીક સંબંધો, આર્થીક સ્થિતિ અને ભોગ બનનારની શારીરીક અને માનસિક સ્થિતિ અંગે ખુલાસો નોંધવો.

૧૪. છુટા પડેલા અંગો પણ મદદરૂપ બને છે. માટે તેને કાળજીથી ભેગા કરવા, અને દરેક માટે એક ઈન્કવેરટ ભરવો. બધા સ્થળના ફોટા લેવા હંમેશા ઈષ્ટ છે.

<u>નિયમ ૨૨૪. રેલ્વે હદમાં મળી આવેલ શબ અને હાડપીજરોની ઈન્કવાયરી અંગે.:–</u>

૧. (એ) આવા કિસ્સામાં તપાસ હાજર સત્તાધીશ મુખ્ય રેલ્વે પોલીસ અધિકારીએ યોજવી પણ સમયસર રેલ્વે કોન્સ્ટેબલ ન મળી શકે તો નજીકના પોલીસ સ્ટેશનને જણાવવુ.
(બી) અંતિમ નિકાલ ન થાય ત્યાં સુધી શબનો નિકાલના ખર્ચે જી. મેજી. એ આખરી રીતે ભોગવી લેવી.
(સી) જાહેર સંસ્થા દ્રારા ભિખારીઓનાં શબના નિકાલનાં ખર્ચે જી. મેજી. એ આખરી રીતે ભોગવી લેવી.

૨. શબ પરથી આવેલ મિલ્કતો બો. પોલીસ એકટ કલમ–૮૨, ૮૫ મુજબ અમલ કરવો.

૩. રેલ્વે લાઈન પરથી મળેલ પ્રાણીના હાડપીજરનો બીન દાવેદાર મિલ્કતની જેમ નિકાલ કરવો.

૪. પ્રાણીઓના હાડકા અને બધી બીનદાવેદાર મિલ્કત સરકારશ્રી ખાતે જમા કરાવવી.

<u>નિયમ ૨૨૫ / ૨૬૬. રેલ્વે અકસ્માતોની તપાસ અંગે.:–</u>

૧. અકસ્માત સર્જવાના કારણની તપાસ નીચે મુજબ કરાશે.
(એ) ગંભીર ઈજા કે અવસાન કે મીલકતને ગંભીર નુકશાન કે પ્રાઈમોફેઈસી રીતે ગુનાહીત પ્રવૃતિ અંગે.
(બી) જી. મેજી. કે ખાસ નીમાયેલ મેજી. એ સુચના આપેલ હોય પણ નિયમ–૨૨ કલમો–એ કે બી મુજબ ઈન્કવાયરી શરૂ કરાઈ હોય તો રેલ્વે પોલીસ એ યોજવા નહી.

૨. અકસ્માત થાય તો તુરતજ નજીકના એસ.એમ.કે. હાજર સ્થાનીક રેલ્વે અધિકારી ને તુરતજ તે અંગે જાણ કરવી અકસ્માત સાથે જરૂરી વિગતો પણ જણાવવી.

૩. (એ) ગંભીર ઈજા, મિલ્કતને નુકશાન કે અવશાન જોવા અથવા
(બી) નિયમ–૨૨ પેટા નિયમ–૧ કલમ–સી મુજબના અકસ્માતો પોતે જ કે પોતાના વડે નિમાયેલ અધિકારીને જ તપાસ યોજવા નિમવા.

૪. સાધારણ રીતે ગેઝેટેડ ઉપર અધિકારી હોવા જોઈએ. અને કદી ઈન્સ્પે. થી નીચેના દરજજાના નહી પણ
(૧) એક કરતાં વધુ લોકો ઈજા કે અવસાન પામે કે નુકશાન પામેલ મિલ્કતની કિંમત રૂ.૨૦૦૦ થી વધે કે કર્મચારી પર શંકા આવે છે.
(૨) જીલ્લા મેજી. ખાસ સુચના આપે તો પોલીસ અધિકારી તપાસ યોજશે.

૫. તપાસ અધિકારી તરતજ સ્થળ પહ પહોંચશે. તપાસ હાથ ધરશે અને જન. મેનેન અને જિલ્લાના ટ્રાયલ અધિકારીને તાર વડે તપાસ શરૂ થવાની તારીખ અને સમય જણાવશે. જેથી રેલ્વે તાર વડે તપાસ થવાની તારીખ અને સમય જણાવશે. જેથી રેલ્વે અધિકારી ને હાજર રાખી શકાય, પણ ફકત આટલા ખાતર તપાસમાં વિલંબ કરવો નહી.

૬. પેટા નિયમ–૩ અને ૪ લાગુ પડે તેવા કિસ્સામાં જિ. પોલીસને તરત જાણ કરી દે હદ બહાર પણ તપાસ માટે સહાય મેળવવી.
૭. આ નિયમોની અન્ય જોગવાઈ આગળનું પ્રોસીકયુશન વગેરે રેલ્વે પોલીસ હાથ ધરશે.
૮. પોલીસ તપાસનું પરીણામ તુરત જ જી. મેજી. કે સરકારે નીમેલ બીજા અધિકારી અને જન મેને. અથવા તે માટે નીમેલા અધિકારીને જણાવશે.
૯. જયાં રેલ્વે પોલીસ ન હોય ત્યાં પેટા નિયમો ૧ થી ૮ દ્રારા નિયમ કરાયેલો ફરજો જિલ્લા પોલીસ ક. જી. પો.સુપ્રી. અદા કરશે.
૧૦. ૧૮૯૦ ના ઈન્ડી. રેલ્વે એકટ કલમ–૮૪ સેન્ટ્રલ વગર્મેન્ટ નોટીફિકેશન નંબર ૧૯૨૬–ટી માર્ચ, ૧૯૩૦ અકસ્માતો અંગેના નિયમોઅને અધિકારીઓની ફરજો બતાવે છે. તેની પ્રસિધ્ધ ૩ જો એપ્રીલ ૧૯૩૦ બોમ્બે વગર્મેન્ટ ગેઝેસ ભાગ–૧ પાનાઓ ૬૧૩ થી ૬૧૮ માં કરાયેલ છે.
૧૧. ગાડી ન ઉભી રહેતી હોય તેવા સ્થળએ તેને ઉભી રાખવવા, ખાસ અને કિસ્સામાં રૂલ–૧૦૭ (૧) જુઓ, ભવિષ્યમાં રેલ્વેના સરકારી ઈન્સ્પેકટરની ફાઈન્ડીગ ની નકલ તેના ફાઈનલ રીપોર્ટ મુજબ પોલીસ સુપ્રી. ને મોકલવી અને તે પ્રોસીકયુશન કરવા ઈચ્છે કે નહી ? તેને જનરલ મેનેજર ને જાણ કરશે. જેથી તે અંગેનો નિર્ણય નિશ્ચિંત સમય મર્યાદામાં રેલ્વેને આપી શકાય.
૧૨. ભાંગફોડ નકકી કરવા માટે મદદરૂપ સુચનાઓ
  ૧. અકસ્માતનું સ્થળ અને સમય,
    (એ) ચુલ, કલ્વર્ટ ઢાળવાળો વળાંક વગેરે અસર પામતો વિસ્તાર,
    (બી) નજરે પડતા એમ્બેમેન્ટ ઉંચાઈ,
    (સી) સમય
  ૨. ખુલ્લી ફીશ પ્લેટો
    (એ) અકસ્માતા પહેલા કે પછી થઈ અને હાથ વડે કે યંત્રથી ખોલાયેલ કે અકસ્માત કારણે ખુલ્લે બોલ્ટ અંગેનો તફાવત શોધો કાઢવા આ માટે બોલ્ટનાં થેડ અને નટસ મળી આવે તો તે ઉપયોગી બની શકે:
    (બી) ખસેલા ખાટઓ (૧) સ્ક્રૂ, હોલ્સ અને થેડરા તપાસી જોવુ કે તે ઈન્ટેકટ તુટેલ છે કે તુટેલ છે ?(૨) રેઈલ શીટસ કચડાયેલ છે.
    (સી) શંકાશીલ તુટફાટના પોઈન્ટ આગળ છેલ્લા રેઈટ ઈન્ટેકટ (૧) તેની હયાતી ભાંગફોય વિરોધી અતિસુચક છે. (૨) વળાંકો ભાંગફોડનુ. મજબુત ટેકારૂપ કારણ બની રહે છે.
  ૩. ખડી ગયેલા વેગનના પૈડાઓની સ્થિત મહત્વનો મુદો છે. જેનાથી અકસ્માત પછી પાટાઓ ખસેડાયા છે કે કેમ તે જણી શકાય.
  ૪. સ્થળનો નકશો બનાવવા અને રેલ્વે આપે તો બરાબર તપાસ લેવો.
  ૫. અકસ્માત વખતની ઝડત
    (એ) ગાડીઓ માટે છેલ્લુ સ્ટેશન પસાર કર્યાના અને અકસ્માતનો પાકો સમય, ઝડપ જણાવશે.
    (બી) આગલા સ્ટેશને ગાડી ઉભી હોય ત્યાંથી ઉપાડવાનો અને અકસ્માતો સમય આને અંતર પરથી ઝડપનો અંદાજ મળી શકે
  ૬. બુકીગ અંતર, એકયુમ બેક, પ્રતિક્રિયા સમય, હવામાન એમ્બેકરીગ નજીક પાણીની ઉડાઈ વિ. નું કાળજીથી નિરીક્ષણ કરવુ કારણ કે તે બધુ નિર્ણય અસર કરે છે.
  ૭. એન્જીનના સાધનો અને વગેરે મેનના સાધનો તપાસવા તદન આવશ્યક છે.
  ૮. જાણીતા ભાંગ ફોડીયા કે શંકાશીલની હિલચાલ ચેક કરવી.
  ૯. તે વિસ્તારમાં ટ્રેક પેટ્રોલીગ કરાયુ હોય તો તે સ્થળ કયારે પસાર થાય તો નોંધવુ.
  ૧૦. થોડાજ સમય અગાઉ કોઈ ગાડી પસાર થઈ હોય અને જો થઈ હોય તો તેના ડ્રાઈવર અને ગાર્ડને પુછપરછ કરવી. આગળ–પાછળના સ્ટેશનના રેકર્ડ તપાસવા.
  ૧૧. તે ગાડીમાં નાણાં વિ. કાંઈક કિમત હતુ કે કેમ ? તે તપાસવુ.
  ૧૨. સ્થળના અને જુદી જુદી વસ્તુઓના વિવિધ એંગલથી ફોટા લેવા વિસ્ફોટ માટે વપરાયેલ પદાર્થ આંગળાની છાપ વગેરે નિશાનીઓ માટે વિજ્ઞાનીઓ માટે વૈજ્ઞાનીક સહાયનો આશરો લેવો.

<u>નિયમ ૨૨૭. શેરીના અકસ્માતની ઈન્કવાયરી અંગે.:–</u>

૧. શેરીમાં વાહન વ્યવહારનુ નિયમન ફરજ હોઈ તે અંગે અકસ્માતની તપાસ પોલીસએ હાથ ધરવી જોઈએ. અકસ્માત
(એ) બાજુમાં ઉભી નિહાળનારાઓના નામ, સરનામ,
(બી) રસ્તાની પહોળાઈ અને સપાટોની સ્થિતિ
(સી) કોઈ વાહન સંડોવાયેલ છે ? કઈ સાઈડ પર તે હતુ ? વ્યકિતની સાઈડ, વાહનના દિવાઓના પ્રકાશ અંગે નંબર અને વર્ણન અને પહોંચેલી ઈજા અંગે નોંધ કરવી.

૨. વ્યકિતને ઈજા થાય રૂલ–૧૩૯ મુજબ વર્તવુ અને પ્રાણી માટે એકઝામ અને ટ્રીટમેન્ટ માટે પણ પશુ દવાખાને મોકલવુ.

૩. ઈજા પામેલ પ્રાણી માટે જો માલીક રસ ન બતાવે તો જિલ્લા મેજી. ની મંજુરી નીચે વેચવા નિકાલ કરવા વિ. અંગે પોલીસ વ્યવસ્થા કરશે.

<u>નિયમ ૨૨૮. લશ્કરી અને નાગરીક ખાતાઓનાં સામાન્ય ઈન્ટરેસ્ટના બનાવો અંગે.:–</u>

જે અકસ્માતમાં લશ્કરી અને નાગરીક સરકારી અધિકારી અસર પામેલ હોય અથવા બને પ્રકારના ખાતાઓને દેખીતી રસ હોય અને જેમાં કોર્ટ ઓફ ઈન્કવાયરી રચાયેલ હોય તો અને તૈયાર સંબધ ધરાવતાં સાક્ષીઓની ટુંકી યાદી નાગરીક અધિકારીને ખાતાકીય તપાસ યોજવા પુરી પાડવી. બને સત્તાવાળાઓએ સ્વતંત્ર રીતે પોતપોતના રીતે ઈન્કવાયરી યોજવી પછી ફાઈન્ડીગ આપ લે કરવી. અને યોગ્ય બંને સત્તાવાળાઓ વડે લઈ શકાય. આવા કિસ્સાઓ બનતા અટકાવવા માટે સંયુકત ઓર્ડર ઈશ્યુ કરવા સહકાર આપવો.

––––––xxxxx––––––

પ્રકરણ–૧૭
તપાસની પુર્ણાહુતી

<u>નિયમ ૨૨૯–૨૩૦ તપાસની પુર્ણાહુતી અંગે.:–</u>

૧. દરેક તપાસ બીનજરૂરી વિલંબ વિના ત્વરીત પુરી થવી જોઈએ.
૨. પો.સ્ટેશન ના અધિકારી ઝડપી તપાસ યોજે તે સુપ્રી. અને એ.ડી.ઓ. એ જોવુ જોઈએ. એફ.આઈ.આર. બાદ ૧૪ દિવસોમાં જ આખરી રીપોર્ટ અપાય તે જોવુ કારણ હોય તો ૧ માસ સુધી મુદત લંબાવી પછીથી જરૂર મુજબ પુરક રીપોર્ટ આપવો,
૩. બો.પો. એકટ કલમ–૯૭ સુપ્રી. કે એસ.પી. કે ડી.એસ. ને ખાસ જરૂર જણાય તો તેવા કિસ્સામાં પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીની ફરજ બજાવવા કે યોગ્ય અધિકારીને નીમવા સત્તા આપે છે.
૪. સુપ્રી. એ એસ.પી. અને ડી.વાય.એસ.પી. એ કેસ કાગળોનો બરાબર અભ્યાસ કરવો અને ઓર્ડર આપીને, ખુલ્લાસાઓ પછી ને એકંદર રીતે ઈન્વાયરીની પ્રગતિ અને કાર્યવાહી પર દેખરેખ અને નિયમ ધરાવવા જોઈએ. વધુ મુદત મંગાય તો તેના કારણ વગેરે અને ડાયરી વિ. ની તપાસ કરવી જોઈએ. મુદત વધારાની માંગણી સાદા કાગળ પર કરવી. દરેક નોંધ સાથે અગાઉની નોંધ જોડવી મુદત વધારા અંગેનો સમગ્ર પત્ર વ્યવહાર કેસના ફાઈનલ રીપોર્ટ સાથે સામેલ કરવી.
૫. ખાસ કારણો સબબ તપાસને પેન્ડીગ રાખવામાં એફ.આઈ.આર. સી. વધુમા વધુ ૬ માસ સુધીનો આપવો આ સમય પુરો થયે મેજી. આખરી ઓર્ડર માટે આખરી રીપોર્ટ આપી દેવો.
૬. મેજી. આગળ 'સમક્ષનો' ના કેસ માં તપાસ પુરી કરવાની મુદત નો વધારો તેમની પાસેથી મેળવવો.
૭. જો કોઈ નીચેનો પોલીસ અધિકારી તપાસ કરે તો તેનુ પરીણામ પો.સ્ટેશન અધિકારીને જણાવવુ.
૮. સરકારી નાણાંના મીસ એપ્રોપ્રીએશન માટે તપાસ સંપુર્ણ યોજવી જેથી જવાબદારી બીજા ઉપર ઢોળી દઈ આરોપી છટકી ન શકે. તે વ્યકિતની તે સ્થળ પરની ત્યારની હાજરી અવશ્ય પુરવાર કરવી અને પછી જ ચાર્જ શીટ કરવુ, જો બે કે વધુ વ્યકિતની જવાબદારી જણાય તો બનેને ચાંર્જ શીટ આપવુ અને વ્યકિતગત જવાબદારી કોર્ટને નકકી કરવા દેવી.

<u>નિયમ ૨૩૧. ચાર્જશીટ.:–</u>

૧. તપાસ પુરી થયે સબમીટ કરવાનો રીપોર્ટ ઈ.પી.કો. કલમ–૧૭૩ નીચે બે પ્રકારના છે.
૨. નમુના સી.પી.સી. ૨૦ ચાર્જશીટ અને નમુના સી.પી.સી. ૧૮ ફાઈનલ રીપોર્ટ
૩. આરોપનીને મેજી. સમક્ષ મોકલવાનો પુરતો પુરાવો હોય તો ચાર્જશીટ સીધુ મેજી. ને મોકલવુ ચાર્જશીટમાં ખાનાઓમાં પુરાવાની માહિતી ઉપરાંત નીચેના મુદાઓ ધ્યાનમાં લેવા.

(૧) ઘરનુ સાચુ સરનામુ, ઘરપકડના સ્થળ, સમય, તારીખ, પોલીસ અધિકારી નામ વિ. તે માટેના કોલમમાં કે મેજી. ને મોકલાયેલ તેમજ પોલીસ સ્ટેશન ખાતે રખાયેલ કાઉન્ટર ફોઈલમાં નીચે દર્શાવવા. ઘરના સરનામા અંગે કોર્ટ તેને પુર્ણતા માટે કોર્ટ પરત કરશે. જો સ્પષ્ટ નોંધ કરી હોય કે સરનામુ પ્રાપ્ત નથી તો જે તે પો. પાસેથી જેલ સુપ્રી. ને મેળવશે અને તેમ પણ ન મળી શકે તો જયા તેની ધરપકડ થઈ હશે ત્યાં છોડી દેશે. ચાર્જશીટ મોકલનાર અધિકારી સાક્ષીના નામ સામે લાલ શાહીમાં નજરે જોનાર સાક્ષી છે, તેની નોંધ કરશે. પ્રોસીકયુશન હાથ ધરનાર કાયદાકીય જોગવાઈ મુજબ આવા સાક્ષીઓ તપાસવા બધા આઈ વીટનેસ અને કેમીટલ કોર્ટમાં તપાસવા જોઈએ.

(૨) ચોરાયેલો અને પાછી મેળવેલ મિલ્કતની કિંમત નજરે ચડે તેવા સ્થળે બતાવવી.

(એ) ચાર્જશસટના છેડે જરૂર મુજબ નીચેના મુદાઓ નોંધવા અને હાયરીગ તારીખ પોલીસ એ નકકી કરે છે. કે મેજી. દ્રારા નકકી કરવાની છે.

(બી) પ્રોસીકયુશન કન્ડકટ કરવા અંગે.

(સી) હીયરીગનાં નકકી થયેલ દિવસ પ્રોસીકયુશન સાક્ષીને હાજર રાખશે કે મેજી. સમન્સ મોકલે

(ડી) જો સાક્ષીઓ અન્ય સરકારી ખાતાના હોય તો મેજી. તેમના ઉપરી અધિકારીકારીઓ મારફતે સમન્સ પાઠવશે કે કેમ

(એફ) ઈ. પોલીસ કો કલમ–૭૫ નીચે સજા આપી શકાય તે હેતુથી અગાઉ પામેલ કિસ્સાઓ અને આંગળાની છાપ લેવા ફિંગર પ્રિન્ટ બ્યુરોને મોકલવા અંગે.

(જી) વધારાના સાક્ષીઓ રજુ કરાશે કે કેમ

(એચ) કોઈ વસ્તુઓ કેમી. એને. ને મોકલવાય અંગે

(આઈ) આરોપીને જામીન પર છોડવવાના વિરોધ અંગે

(૪) જયારે અગાઉ સજા પામેલાને ફરી ટ્રાયલ માટે ત્યારે ચાર્જશીટ માં તેની અગાઉથી સજા અંગે ની તેની પુરેપરી નોંધ કરવી. ઈ.પી.કો. કલમ–૭૫ માં જયાં લાગુ પડે ત્યાં દર્શાવવી આ માટે વિલંબ કરવુ નહી પણ ચાર્જશીટ મોકલાય અગાઉની સજા માહિતી ન મળે ચાર્જશીટમાં તે વિશે. નોંધ કરવી અને આરોપી પકડવા અગાઉ એડજેસ્ટમેન્ટ મેળવવા પગલા લેવા કલમ લાગુ ન પડે તે સજા પુરતી સજા ન પણ પામે

(૫) જયારે કોઈ બહેરા કે મુંગા ટ્રાયલ માટે મોકલાય ત્યારે તેની ઓળખની નિશાની ચાર્જશીટમાં આપવી જેથી તેને જેલમાં મોકલવવાના વોરંટમાં કોર્ટ તેનો ઉલ્લેખ કરી શકે નાસતા ફરતો આરોપી મેજી. સમક્ષ રજુ થાય અથવા ચાર્જશીટ રજુ કર્યા પછી ધરપકડ કરાય તો તેની સામે સપ્લીમેન્ટ્રી ચાર્જશીટ ઘડવુ.

(૬) ચાર્જશીટના સાથમાં ૧. કબજામાં હોય તો આરોપી ૨. જામીન પર હોય તો જામીનખત ૩. વર્ણન રોલ અને ઓળખતાં નિશાનીઓ ૪. પુરાવારૂપે હથિયાર કે સાધનો ૫. ફરીયાદી બોન્ડ-અપ અને મેજી. સમક્ષ રજુ કરનાર સાક્ષીના ૬. જો હોય તો રીમાન્ડ ઓર્ડરો.

(૭) ફોર્મલ એરેસ્ટ વિના, ક્રિ.પો.કો. કલમ–૧૭૦ નીચે પો જામીન લઈ શકે છે. તે કલમના પેટા કલમ–૧ બેજ વિકલ્પો આપે છે. (એ) આરોપીને અટકાયત નીચે લેવો કે (બી) મેજી. સમક્ષ હાજર રહેવા જામીન લેવા જો કે પોલીસ પહેલા અટકાવવા કરી પછી જામીન લે છતાં ફોર્મલ એરેસ્ટ કરવાનુ જેમાં જામીન ન લેવાયા હોય તે માટે ફરજીયાત નથી પણ અટકાયત જ કરતી તેમ માનવુ ભુલ ભરેલુ છે.

(૮) જયારે ફરીયાદી અગર અન્ય કોઈ મેજી. સમક્ષ પુરાવો આપવી વિ. માટે જામીન ખત મેળવે ત્યારે આર્મીના સોલજર માટે જામીનખતની નકલો તેના કમાન્ડીગ ઓફિ. એ તુરતજ મોકલાવી.

(૯) જયારે ક્રિ.પો. કો. કલમ–૧૭૩ નીચે મેજી. ને રીપોર્ટ મોકલે ત્યારે ફરીયાદીને વિના મુલ્યે નકલ આપવી ૧. સક સેકશન–૧ નીચેના રીપોર્ટની ૨. નકલ ૧૫૪ નીચેની એફ.આઈ.આર. ની ૩. પ્રોસીકયુશન આધાર માટે લે તેવા ડોકયુઓ વગેરે જેક સેકશન–૧૬૪ નીચેના અને ૧૬ પેટા કલમ–૩ જી સાહેદી પણ સમાઈ જાય જે કે બીન જરૂરી નીચેના અને ન્યાયના હિતમાં ન હોય તેવા ભાગો દુર કરી શકાય આ માટે તે મેજી. ને જાણ કરશે અને તેમના જાણવવાની તેની નકલો આપશે.

(૧૦) આવી નકલો કેસ શરૂ થયા પહેલા આપવી. વધારાની સાક્ષીઓ ામટે આ શકય નથી કોર્ટ વધારાના સાક્ષીઓને તપાસવાની મંજુર ન પણ આપે કે આપી શકે અસબધ્ધ કે પુર્વગ્રહ ઉભો કરનાર જણાય તો મંજુરી આપે.

(૧૧) એન્ટી કરપ્શન બ્યુરો ક્રિ. ઈન્વે. ડીપા. વિ. ખાસ સંસ્થાઓ દ્રારા તપાસ હાથ ધરાયેલા કિસ્સાઓની નકલ પણ બિનજરૂરી વિલંબ વિના આપવી.

(૧૨) દારૂબંધી કેસમાં અગાઉની શિક્ષા સ્લીપના અભાવે ચાર્જશીટ રજુ કરવામાં વિલંબ કરવો નહી કલમ–૧૭૩ મુજબ તપાસ તુરતજ હોત અને પુરી થયે ચાર્જશીટ રજુ કરવું ચુકાદો આવે તે પહેલા અગાઉની કન્વીકશન સ્લીપ કોર્ટ સમક્ષ મુકવી ચાર્જશીટ રજુ કરતી વખતે હીયરીગ કે ચુકાદો મુલત્વી રાખવા વિનંતી કરવી કિસ્સામાં મુળ કેસ પેપર્સ જ કોર્ટ તપાસવા માટે તેવી ચાર્જશીટ સાથે કોર્ટને નકલ આપવી. જો માંગણી કરાય તો બીજા દસ્તાવેજોની નકલ પણ કોર્ટને આપવી અને હીયરીગની તારીખે અસલ સાથે રાખવો.

નિયમ ૨૩૨. ફાઈનલ રીપોર્ટ અંગે.:–

૧. આરોપીને મેજી. સમક્ષ રજુ કરવા પુરતા પુરાવા ન લાગે તો પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીએ જો તે અટકાયતમાં હોય તો જામીન પર છોડવો

૨. પછી તેઓ સુપ્રી. કે એસ.ડી.ઓ દ્વારા ગુનાનું કોગ્નીજન્સ લેવા સત્તા ધરાવનાર મેજી. ને ફાઈનલ રીપોર્ટ જેવા ૩ કિસ્સામાં આપશે.

(એ) પોલીસ તપાસમાં ગુનો થયાનુ જણાય તો

(બી) નોન કોગ્ની ગુનો થયાનુ જણાયત તો

(સી) ગુનો થયેલ પોતાના મતે તપાસ હાથ ધરવા કે ટ્રાયલ માટે પુરતા પુરાવા ન હોય કે આરોપી અજાણ અને અટકાયત ન કરી શકાય તેમ હોય ત્યારે પોલીસ આ મેજી. સમક્ષ રજુ કરેલ કિસ્સામાં ફાઈનલ રીપોર્ટ સીધો મેજી. ને આપવો.

૩. આ રીપોર્ટ પોલીસ સ્ટે. અધિકારીએ જાતે જ લખવો અને પધ્ધતીસર ક્રમ, સંખ્યા અને સુચીન્હ બધા કેસ પેપર્સ સાથે સામેલ રાખવા જો જામીન પર છુટેલા હોય તો મેજી. જામીન ખત રદ કરવા વિનંતી કરવી. જો કે પતો ન લાગે પણ સાચા કિસ્સામાં જરૂરી હોય તો જાળવી રાખવા કેસની વર્ગીકૃત કરવા માટે અને યોગ્ય સમરી ઈશ્યુ કરવા પણ મેજી. ને વિનંતી કરવી દા.ત. સાચો બિનપતા લાગેલ. બી' [illegible]રાદાવાળો ખોટો 'સી' સાચો કે ખોટો નહી 'નોન કોગ્ની'

૪. ફાઈનલ રીપોર્ટ તુરત મેજી. ને રજુ કરવાનુ સુપ્રી. કે એસડીઓ માટે બંધનકર્તા નથી. આગળ ઈન્કવાયરી કે તપાસ પેન્ડીગ રાખવાનો તે નિર્ણય લઈ શકે છે.

૫. જ્યારે આગળ તપાસ ઓર્ડર થાય અને ફાઈનલ રીપોર્ટ રજુ કરવાનો હોય તો આખરી નિકાલના દરેક તબકકે સુપ્રી. કે એસ.ડી.ઓ. મારફત મોકલવો અને અતિ તાત્કાલીક કિસ્સાઓમાં મેજી. કાગળોને સીધા તપાસની અધિકારીને મોકલી શકે.

૬. જ્યારે પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીનો ફાઈનલ રીપોર્ટ વિશેષ તપાસ કે બીજા હેતુ પરત કરાય તો તેનાં છેલ્લા પુર્ણ સ્વરૂપમાં મુલ્યાની તારીખને મેજી. મુલ્યાની તારીખ લેખવી. અંદર તેના ૧૪ દિવસની અંદર મેજી. ના ફાઈનલ ઓર્ડરનોસમરી મોકલવી જોઈએ.

૭. કલમ–૧૭૩ ક્રિ. પોલીસ કો. નીચે રીપોર્ટ કરાયેલા માટે મેજીસ્ટ્રેટ એ આરોપી સામે કેસ કરવાની અને ટ્રાયલ માટે મોકલવાનો ઓર્ડર કાઢવવાની હુકુમત નથી જો મેજી. ને લાગે કે પ્રાઈમેયા ફેસીયા કેસ છે. તો કલમ–૨૦૪ નીચે પગલાં લેવા જોઈએ.

———XXXXX———

પ્રકરણ-૧૮
એકસ્ટ્રાકીશન

નિયમ ૨૩૪. એકસ્ટ્રા ડીકશન એકટ નીચે ભારત સરકારના ફેકશન્સન ડેલીગેશન અંગે.:-

ભારતના બંધારણની કલમ-૨૫૮ નીચે ભરતા સરકારના ફંકશન્સ જુદી જુદી પેટા કલમો નીચે રાજય સરકારને ડેલીગેટ થયેલા છે. એકસ્ટ્રા ડીકશન

૧. ૧૮૭૦, ૭૩, ૮૫, ૧૯૦૩, ૬ અને ૩૨ ના આ માટેના એકટથી ગર્વનર થાય છે. અમુક દેશો વચ્ચે એકબીજાના ગુનેગારોની માંગણી કરાયે સોંપી આપવાની ગોઠવણી હોય છે.

૨. આવા ગુનાઓ ૧૯૦૩ ના એકસ્ટ્રા એકટ ૧૫ ના પ્રથમ શેડયુલમાં ગોઠવાયેલા છે. પણ લાંચ અંગેના અને ડેન્જર ડ્રગ્ઝ એકટ નીચેના એનેકમેન્ટમાં સમાવેલ છે. પરદેશી રાજયનો અર્થ જેને ૧૮૭૦ અને ૭૩ નો તત્કાલ પુરતો નિયમ લાગુ પડે છે.

૩. આવા કિસ્સા માટેની પ્રોસીજર નીચે મુજબ છે.

(એ) પરદેશી સરકાર દ્વારા ભારત સરકારને ભારત દેશમાં હોવાની શકયતાવાળા ફયુજીટીવ ગુનેગાર ગોતી આપવાની માંગણી કરાય ત્યારે મધ્યસ્થ સરકાર મેજી. ને ઈન્કવાયરી કરવાનો આદેશ આપશે.

(બી) મેજી. ની આ માટેની સત્તા સેસન્સ કે હાઈકોર્ટની સત્તાઓ બરાબર રહેશે. ચોકકસ કિસ્સામાં પ્રથમ વર્ગ અથવા જેને સત્તા અપાઈ હોય તેવા મેજીસ્ટ્રેટ અટકાયત માટેનું વોરંટ આપવાની સત્તા ધરાવશે.

(સી) મેજી. ગુનાનો પ્રકાર મુજબ ગુનેગારના અટકાયત માટેનું વોરંટ કે સમન્સ ઈશ્યુ કરશે.

(ડી) તે રેકવોઝેશનને સમર્થન આપતા પુરાવાઓ સ્વીકારશે, આરોપીના તરફના પણ સ્વીકારશે.

(ઈ) પ્રાઈમેયા ફેસીયા કેસ જણાય તો આરોપીને કેદમાં લેશે અને પછી જરૂરી ઓડર્સ કેન્દ્રી સરકાર પાસેથી મેળવવા કેસ પ્રાઈમેયા ફેસિયા ન હોય કે જામીન લાયક હોય તો જામીન પર છોડાશે.

(એફ) મેજી. પોતાની તપાસનુ પરીણામ કેન્દ્રી સરકારને મોકલશે. અને આરોપીએ કાંઈ લેખિત સ્ટેટમેન્ટ આપ્યું હોય તો તે પણ મોકલશે.

(જી) કાયદાના અગત્યના પ્રશ્ને સ્પષ્ટતા માટે હાઈકોર્ટનું માર્ગદર્શન મેળવવુ. પણ જો કેન્દ્રીય સરકાર સોંપી આપવાનો નિર્ણય લે તો તેની અટકાયત માટે સોંપી આપવાના સ્થળ, વ્યકિત વગેરેનાં ઉલ્લે સાથે વોરંટ ઈશ્યુ કરશે.

નિયમ ૨૩૫. બ્રિટન અને અન્ય રાષ્ટ્ર સમુહ દેશોમાંથી ફયુઝીટીવ ગુનેગારોના પ્રત્યારણના પ્રોસીજર અંગે.:-

(એ) સંબંધીત મેજી. ક્રિ.પ્રો.કો. ના નિયત સામાન્ય નમુનામાં પોલીસ અધિકારીને તેની અટકાયત કરવાનુ વોરંટ ઈશ્યુ કરશે.

(બી) અટકાયતનું વોરંટ બધા જરૂરી ડોકયુ. ના સાથમાં આરોપી સામે પ્રાઈમા ફેસીયા કેસ સ્થાપીત, કરવા મેજી. દ્વારા ભારત સરકારના પરદેશ ખાતાના જે તે રાજય સરકાર દ્વારા રજુ કરાશે.

(સી) ગૃહ અને કાયદા ખાતાની ચર્ચા વિચારણા બાદ પરદેશ ખાતુ સ્ટેટ સેક્રેટરીને પત્રના રૂપમાં ફયુઝીટીવ આરોપનીને શરણે કરવા માટે વિનંતી કરતુ રેકવીઝેશન કરશે. જેથી તે કાયદાની જોગવાઈમાં વોરંટ એન્ડોર્સ કરશે. પત્રની બ્રિટનમાંના ભારતીય હાઈ કમી. સંબધીત દેશ જરૂરી મેજી. નાં વોરંટ અને અન્ય ડોકયુ સાથે એડ્રેસ કરાશે.

નિયમ ૨૩૬. બ્રિટીશ હકુમતમાંથી ભારતીય સરહદમાં ફયુઝીટીવ આરોપીનાં પ્રત્યારણ અંગે.:-

૧૯૮૧ ના આ અંગેના એકટ નીચે જેને ભારતમાં ગુનો કર્યો હોય અને બ્રિટીશ હકુમતમાં નાસી છુટેલ તેને પરત મેળવવાનાં પ્રોસીજર માટે નીચેનાં નિયમોનો અમલ કરવો.

(એ) એકટના ભાગ-૧ નીચે વોરંટ ઈશ્યુ કરવા અને પુરાવા લેવા અંગે.:-

૧. પ્રથમ વર્ગના મેજીસ્ટ્રેટ કે ખાસ સત્તા અપાયેલ મેજી. દ્વારા અટકાયતનું વોરંટ માટે અરજી કરવી.

૨. પુરાવા નીચેના મુદા અખ્યાર કરવા.

(એ) ગુનેગાર નાસી છુટયો છે.

(બી) તેને ગુનો આચરેલ છે.
(સી) ભારતના ચાલુ કાયદા મુજબ ચાંચીયાગીરી, દેશદ્રોહ કે તેવા વર્ષથી ઓછી નહી તેવી આકરી સજાને પાત્ર ઈ.પી.કો. નીચે ગુનો કરેલ છે.
(ડી) કલમ સી માં દર્શાવેલા ગુના અંગેના પ્રાઈમાફેસીયા કેસ જણાય આવે છે.
(ઈ) ફયુઝીટીવ વર્ણન મુદા 'સી' અને 'ડી' ને નિષ્ણાંત પુરાવા વડે પુરવાર કરવા જોઈએ. નિષ્ણાત તરીકે જજે, બેરીસ્ટ, એડવોકેટ, સોલીસીટર કે કાયદાનું જ્ઞાન ધરાવનાર હોઈ શકે.
(એફ) ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૫૧૨ નીચે કોર્ટ સમક્ષ નોંધાતા પુરાવો જેમાં નોંધાવવો જોઈએ. અને દરેક એકઝોબીટ અને ડીપોઝીશન મેજી. વડે સહી કરાવવા જોઈએ.

૩. એકઝોબીટ અને ડીપોઝીશનની નકલો વોરંટ સાથે મોકલવી જોઈએ. મેજી.એ સહી કરી ટુ કોપી તરીકે સત્તાવાર બનાવવી જોઈએ.
૪. વોરંટ અને સાથેના બધા ડોકયુ. ઓ પોલીસ એન્ડ સર્વો ડી. પોલીસ ના સત્તાવાર સીલ વડે કલમ–૨૯ મુજબ સીલ કરાવવા જોઈએ. આ પ્રથા જયાં તે મળી આવે તે દેશમાં સાક્ષીની પ્રતિજ્ઞા પરની ખરાઈમાંથી બચાવી લેશે.
૫. બજાવવાનુ સોંપાયુ છે તે પોલીસ અધિકારીની હાજરીમાં બધા પુરાવા લેવાવા જોઈએ.
૬. વોરંટ ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૭૫ના નિયત નમુના મુજબ હોવુ જોઈએ. એપેન્ડીકસ –૨૧ ના ફકરા–૨ માં બતાવ્યા મુજબ તેમાં સહી કરાવવી જોઈએ.
૭. મુળ વોરંટ અને ક્રમ અને સુચી ધરાવતી ડીપોઝીશન અને એકઝોબીટસની નકલો પોલીસ અધિકારીને સોંપવી જોઈએ.
૮. ગુનેગારની છબી ડીપોઝીશન સાથે એકઝોબીટ તરીકે મુકવી.
૯. વોરંટ બજાવનાર અધિકારી આરોપીઓને ઓળખછ શકે તો તેને ઓળખી આપનારને સાથે રાખવી.

(બી) અટકાયત મેળવવાની પ્રોસીજર અંગે.:–

૧. અરજન્ટ કિસ્સામાં તાર વડે જયાં છુટયાં હોય ત્યાંની પોલીસ ને કામચલાઉ વોરંટ ઈશ્યુ કરવા રજુઆત કરવી. આ તાર પોલીસને સર્વો ડીપા. એ કરવો નીચેની માહિતી આપવી જોઈએ.
(એ) નામ અને આરોપીનું એલાઈસીસ.
(બી) તેનુ વર્ણન અને ઓળખ આપી શકે તેવાનું નામ અને સરનામુ.
(સી) ગુનાનું વર્ણન
(ડી) તારીખ
(ઈ) સ્થળ
(એફ) વિસ્તૃત વિગતો
(જી) વોરંટ ઈશ્યુ કરાયા અંગે.
(એચ) ૧૨ માસ આકરી કેદ લાયક ગુનાં અંગે જાણ
(આઈ) કેસ કાગળોની અપેક્ષા રખાતો સમય નમુનારૂપ તાર એપેન્ડીકસ–૨ ના ફકરા–૩ માં આપેલ છે. યુ.કે. ના તારમાં એકટ નીચેના વિશેષ પ્રોસીડીગ હાથ ધરાશે તેમ પણ જાણવુ.

૨. જયાં અટકાયત થવાની હોય ત્યાં તાર બાદ ત્યાંની સરકારને પત્ર વડે કન્ફરમેશન આપવુ. પત્ર પોલીસ એન્ડ સર્વિસ ડીપા. ને પાઠવવો.
૩. કેસ અરજન્ટ ન હોય તો પી.વી. વોરંટ જરૂરી નથી અને મુળ વોરંટ જયારે રજુ કરાય ત્યારે તે સ્થળે એન્ડલોર્સ કરવુ. આ માટે એકટની કલમ–૩ માં બતાવેલ સત્તાધીશોની સમક્ષ વોરંટ રજુ કરવુ.
૪. કામચલાઉ વોરંટ માટે એપ્લાય થવાય કે ન થવાય પણ પોલીસ અધિકારી મુળ વોરંટ ડીપોજીસન્સ અને બીજા કાગળો સાથે અને સાક્ષીઓ સાથે રાખશે અને અટકાયતીને શરણે લેવા યોગ્ય સત્તાને એપ્લાય થશે.

(સી) કન્વીકટેડ પર્સનઃ– એકટની કલમ–૩૪ નીચે આરોપોને અટકાયત કરવાની પ્રોસીજર કન્વીકટ સાથે સુમેળ ભર્યો છે. ફયુજીટીવ માટે પ્રોસીડીઝમાં શરણાગતી અંગે વધારાના ગુનાની નોંધ લેવી જોઈએ. અન્ય કિસ્સાઓમાં અટકાયત માટે બધી પ્રાથમિક વિધીઓ પુરી થવી જોઈએ.

(ડી) ફયુઝીટીવ એકટ લાગુ પડે તેવા ભાગ–૨ ના કિસ્સાઓ:–

૧. એકટની કલમ–૧૨ નીચે નીચેના સ્થળોએ ભારતીય સરહદ સાથે જુથ રૂપે મેળવેલ છે. સીલોન રેઈટ સેટલમેન્ટ, પુર્વ આફ્રિકા અને યુગાન્ડા પ્રોટેકટોરેટ, એડન, મ્યઉરીટસ બદી બ્રિટીશ હકુમત, આફ્રિકામાં વિષૃવવૃતની દક્ષિણે સુમાલી લેન્ડ સંસ્થાનો અને પર્શોયન કોસ્ટ.

૨. ઉપરના સ્થળેથી ભાગી છુટે તો પ્રથમ વર્ગના મેજી.એ અટકાયત માટે વોરંટ ઈશ્યુ કરવુ.

<u>નેપાળ અંગે.:–</u>

૧. ત્યાંના સત્તાધીશો દ્વારા તે માટે માંગણી મળે કે ભારત સરકાર દ્વારા આપવી જોઈએ. ભારતીય જી. મેજી. નેપાળમાના સામા પક્ષને સીધેસીધા કે અટકાયત માટે કે પ્રત્યારણની કામગીરી માટે જાણ આપશે કે મેળવશે.

૨. એકટના ભાગ–૧ ના નીચે પધ્ધીતસર રીતે અને સત્તાવાર રીતે વોરંટ કઢાયેલુ હોવુ જોઈએ. જે તે સ્થળમાં મેજી.એ એન્ડોર્સ કરેલ વોરંટ ધરપકડ માટે પુર્ણ રીતે સત્તાવાર લેખાય.

૩. ધરપકડ હાથ ધરાયા બાદ ઓળખ માટે સાક્ષીની મેજી. સમક્ષની મૌખિક સમર્થન મેળવી ઓળખ હાથ ધરવી. અને જો સંતોષ થાય તો બીજી કોઈ ઔપચારીકતા વિના મેજી. આરોપીઓને સોંપી આપશે.

૪. તાકીદના કિસ્સામાં પ્રોવીઝનલ વોરંટ માટે એકટના ભાગ–૧ ની નીચેની જ કાર્યવાહી મુજબ સ્થળ પરના સત્તાવાળાઓ પાસે માંગણી કરાશે.

(ઈ) ફયુઝીટીવ એકટની કલમ–૩૩ લાગુ પડતો હોય તેવા કિસ્સામાં:–

ચુસ્ત રીતે જોઈએ તો આરોપી ફયુઝીટીવ હોતો નથી. પણ રાષ્ટ્ર સમુહના કોઈ ભાગમાં ગુનો કર્યો હોય છે. અને જો ત્યારે તે ભારતમાં હોત તો ભારતમાં કામ ચાલી શકત. તેવા ગુનાઓનો આમાં સમાવેશ થાય છે. કહેવાતો ગુનો તે ભાગના પણ કાયદા નીચે શિક્ષાપાત્ર હોય છે. આ માટે પ્રોસીજર મ્યુટેટીસ મ્યુટેન્ડીસ લાગુ પડી શકે.

<u>નિયમ ૨૩૭. ગુનેગારો પ્રત્યારણ બારમાં મિલ્કતની સોંપણી અંગે:–</u>

૧. ૧૯૦૩ ના એકસ્ટ્રા એકટની જોગવાઈઓ નીચે પ્રોસીડીગ કરાયેલ હોય કે તે માટેની સંધિ નીચે જે તે મેજી. અને અટકાયત કરનાર પોલીસ અધિકારી કલમ–૨૨ નીચે ભારતની હદમાં તેની કે તેનાં કબ્જામાં બીજાની મિલ્કતને પુરાવા તરીકે તપાસમાં હાથ ધરાવવાનુ જરૂરી હોય તો વોરંટ ઈશ્યુ કરાવવો. જજતો, સમન્સ બજાવવા મીલકત કબ્જે લેવા કે નિકાલ કરવા સત્તા ધરાવે છે.

૨. જે રાજ્યને તે વ્યકિત સોંપાય તેને મેજી. આવી મિલ્કત સોંપી આપશે.

———XXXXX———

પ્રકરણ–૧૯
ડાયરી રીવ્યુ અંગે

નિયમ ૨૪૦. ઈન્વેસ્ટગેટીંગ પોલીસ અધિકારની કેસ ડાયરી:–

૧. ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૧૭૨ નીચે જળવાય છે અને પોતાના હસ્તાક્ષરમાં લખાવો જોઈએ.

૨. તેની ફેર કોપી પોલીસ સુપ્રી. કે એસ.ડી.ઓ. ને દરરોજ મોકલવી.

૩. દરેક કિસ્સામાં કિસ્સાદીઠ ફકત એક જ ઈન્વેસ્ટીગેટીંગ અધિકારી હોવો જોઈએ. પોલીસ સ્ટેશનનાં હવાલા ધરાવનાર અધિકારી સામાન્ય રીતે તપાસ અધિકારી હોય છે. અથવા તો તેણે નીમેલ વ્યકિત હોય છે. ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૫૫ નીચે પોતેજ, પોલીસ સુપ્રી., એસ.ડી.ઓ. તપાસ હાથ ધરી શકે કે પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીથી ઉપરનાને નીમી શકે.

૪. જેને સુચના મળેલી હોય અને તેથી ઈન્કવાયરીમાં સહાય કરે તે ક્રિ.પ્રો.કો. પ્રકરણ–૧૪ નીચે અધિકારી લેખાતા નથી. છતાં ગૌણ કામીગીર બજાવતાં ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૧૭૨ નીચે ડાયરી રખાવી જોઈએ. તેમને લીધેલ પગલા માટે મૌખિક કે લેખિત રીપોર્ટ તપાસ અધિકારીને આપવો જોઈએ. અને તપાસ અીધકારી એ કેસ ડાયરીમાં નોંધ લેવી જોઈએ. હાથ નીચેના અધિકારીના વીકલી ડાયરી પેટ્રોલ બુકમાં ટુંકમાં તે રજુ કરાશે.

૫. ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૧૭૪ નીચેની ઈન્કવાયરીઓ અને કોગ્ની કિસ્સામાં કેસ ડાયરી રાખવી જોઈએ. કલમ–૧૭૪ નીચેની ઈન્કવાયરીઓ માટે જે તે પ્રથમ પોલીસ પટેલ દ્વારા અપાઈ હોય તો પહેલાં તેની ખરાઈ થવી જોઈએ.

૬. ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૨૦૨ નીચે મેજી. દ્વારા રજુ કરાયેલ કિસ્સાની ડાયરીની નકલ રાખી ડી.ઓ.ને પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીએ આપવી જોઈએ.

૭. તેમા સમાવવાના મુદા અંગે ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૧૭૨ માં સ્પષ્ટતાં છે, ડાયરીમાં જાણનો સમય, પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીનો ઓર્ડરનો સાર અને તારીખ, તપાસ શરૂ થયાનો અને પુરો થયા તારીખ, સંજોગો અને મુલાકાત લીધેલા સ્થળો વિ. સમાવેશ પામે છે. તેમાં પંચનામાની નકલો કે રીપોર્ટસ ઈન એકસ્ટેન્સી વિ. આમેજ કરવાની નોધેલા સ્ટેટમેન્ટોનો ટુક ઉલ્લેખ આપવો. પંચનામુ કરાયા અંગેનો માત્ર ઉલ્લેખ કરવો સાક્ષીનો સ્ટેટમેન્ટનો શબ્દશઃ નકલ ના હોવા જોઈએ. તે તપાસની પ્રગતિબતાવે અને તપાસ અધિકારીના ખ્યાલનો અણસાર આપે. મેજી. ની સમરી મળે અગાઉ લખેલ છે. છેલ્લી કેસ ડાયરીમાં કેસ સાથે જોડાયેલ લુઝ સ્લીપમાં તેની નોંધ કરવી. પ્રી.કે એસ.ડી.ઓ. ડાયરી બરાબર લખાશે તે જોશે.

૮. કેસ ડાયરી લખવાના માર્ગદર્શન માટે એપેન્ડીકસ –૨૨ માં નમુના– ૨૫ ડાયરી આપેલ છે. તે જોવી.

૯. દિવસના અંતે કે તપાસ લંબાવાય તો બીજી સવારે તે લખી અને તેની નકલ મોડામાં મોડી બીજા દિવસે એસ.ડી.ઓ. કે સુપ્રી. ને મોકલવી અને ખુન જેવાં ગંભીર ગુના માટે ઈન્સપે. ને પણ મોકલી કેસ ડી.સી. ના હવાલામાં ન હોય તો સુપ્રી. પણ ઈચ્છે અને જરૂર લાગે તો ડાયરી માંગી જોઈ શકશે.

૧૦. ગંભીર ગુનાની ડાયરીઓને ચકાસશે. જાતે તે નોંધ કરશે. ક્રિ. રજી. માં સબ ડી.વી. અધિકારી ની જેમ કિસ્સાને ડીલ કરશે.

૧૧. તપાસ અધિકારી એ મદદકર્તા અધિકારીના નામ નોંધવા, જેથી તેના ગયા પછી કેટલાક કિસ્સાને આગળ વધારી શકશે.

નિયમ ૨૪૧.પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીની સ્ટેશન ડાયરી.:–

૧. તેનો ઉદેશ. પ્રજા અને પોલીસને સ્પર્શતા બધા મહત્વના બનાવોથી પરિચીત રહી પ્રજાના રક્ષણનો છે. ઉપરાંત અધિકારીઓને આવા બનાવોથી માહિતગાર રાખવાનો છે. તે તેની અંગત ડાયરી નથી. એક જુદી અંગત ડાયરી પણ હોય છે.

૨. તેમના મુદાઓ પોલીસ સુપ્રી. કે કમિશ્નરના ઓડર્સ નીચે તે ટુંકમાં અને સંબધ રીતે હોવો જોઈએ. તેમા નીચેના મુદાઓનો સમાવેશ હોવો જોઈએ.

(એ) ચાર્જ ઓફ પોલીસ સ્ટેશન હા. તેની લેવડ દેવડ અંગે.

(બી) ગુનાની માહિતી, બધી માહિતી મળવા અને હલ કરવાની તત્કાલ પધ્ધિઓ અને ક્રિ.પો. કો. કલમ–૧૫૪ ૧૫૫–૧૫૬–૧૫૯–૧૭૪–૨૦૨ નીચે મળેલ મેજી. ઓર્ડસ કે સુચનો અંગે:–

(સી)કેસ ડાયરીઓ બનાવવા અને નિકાલ અંગે કે વહીવટ ઓડર્સને અનુરૂપ અને સ્ટેશન ડાયરીની નકલ સાથે રજુ કરવાની આવી ડાયરીની બધી નકલો અંગે.

(ડી) અટકાયત–વોરંટ વિના પોલીસ દ્રારા કરાયેલ બધી અટકાયતો અને અટકાયતોની ડીસ્પોઝલ અંગે મજી.ને રીપોર્ટ અને ઈફેકટ કરવા અંગે આમા પોલીસ સ્ટેશનની ડાયરીના કિસ્સામાં બતાડેલ અટકાયતો બાકાત રહે છે.

(ઈ) જડતી પો.સ્ટેશનની ડાયરી સિવાયની સ્થળ કે વ્યકિતની બધી જડતીનો મેજી. ની રીપોર્ટ કરવા અને ઈફેકટીગ અંગે.

(એફ) કબજો લેવા અંગે. પોલીસ સ્ટેશન ડાયરી સિવાયની બધી પોલીસ વડે કબજે લેવાયેલ મિલ્કત અને તેના તત્કાલ નિકાલ અંગે સુઓ મોટો મેજી. ને રીપોર્ટ અને ઈફેકટ કરવા અંગે.

(જી) ફરીયાદ– ઈ.પી.કો. ની ખાસ અને સ્થાનિક કાયદાઓની નીચે મેજી. સમક્ષ પોલીસ વડે ફરીયાદ નોંધાવા અંગે.

(એચ) પોલીસ રીપોર્ટ– ગુનો અટકાવવન ઝડતી વોરંટ કે અટકાયત વોરંટ મેળવવા ઉપરીઓ કે મેજી. ને કરાયેલ પોલીસ ના બધા રીપોર્ટ રજુ કરવા અંગે.

(આઈ) પરચુરણ માહિતીઓ– ન્યુસન્સ વ્યકિતનું ગુમ થવુ વિ. જેવી મહત્વની પરચુરણ માહિતી અંગે.

(જે) પરચુરણ બનાવ– હડતાળ, મેળા, સરઘસો, જાહેરસભા, ગેરકાયદે મંડળી, ચેપીરોગો, તોફાની ટોળીઓ, આગ, અકસ્માત, બધા કોગ્ની ગુનાઓ નોંધવાનો સમય, અને લાગુ પડતા કાયદાની કલમ, જામીન પર છોડવુ. પો.સ્ટે. માંથી અટકાયતોઓની વિદાય, કઈ કોર્ટને કયારે મોકલાયો વગેરે.

(કે) ખાતાકીય ફરજો– પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીની ખાતાકીય ફરજો જેવી કે પરેડ ઈન્સ્પેકશન, કોર્ટમાં હાજરી, ટાઉન પેટ્રોલ, નાઈટ રાઉન્ડ, બીજા અધિકારી કે સ્ટે.ને કરેલ સહાય,

(એલ) બીજા બનાવ– પોલીસ સુપ્રી. કે પોલીસ સ્ટેશન અધિકારી યોગ્ય જણાયે નોંધવા માટે અન્ય બીજા બનાવો.

૩. ડાયરી લખવાની પધ્ધતિ–

(એ) મધ્યરાત્રીથી મધ્યરાત્રીના સમય માટે ડાયરી લખાવી જોઈએ. અને ક્રમસર દર કલાકે સ્ટે. હા. અધિકારીને જેમ જેમ જાણ થતી જાય તેમ ચોકકસ સમય સાથે દરેક એન્ટ્રી પાડવી જોઈએ.

(બી) કેસ ડાયરી કે બીજી પરચુરણ માહિતી અંગે રેફરેન્સ દિવસની ડાયરીનાં અંતે આપવો.

૪. ડાયરી લખવા માટે જવાબદાર અધિકારીઓ પોલીસ સ્ટે. અધિકારી સ્ટેશન છોડે ત્યારે જેને હવાલો સોપે તેને ડાયરી લખવી અને સહી કરવી. પોલીસ સ્ટેશન અધિકારી તેની હદમાં ટુર પર હોય બનતા મહત્વના બનાવોની જાણ થશે. ઈન્ચાર્જ પરસ્પરને તુરતજ માહિતગાર કરશે.

૫. ડાયરી રાખવાનું સ્થળ– ઉપરી અધિકારીની મંજુરી કે આજ્ઞા વિના સ્ટેશન હા. માંથી કોઈ સંજોગોમાં ખસેડવી નહી

૬. ડાયરીની નકલો– બીજે દિવસે અસલ ડાયરી એસ.ડી.ઓ. કે સુપ્રી. ને રજુ કરવી અને તેની કાર્બન નકલ ઓફિસ કોપી તરીકે પો.સ્ટેશન ખાતે રાખવી.

૭. ડાયરીના નિયત નમુના– નમુના સી.પી.સી. ૨૨ (એ) મુજબ લખવી. પુસ્તકરૂપે ફોર્મને બાંધી લેવા અને પાના ક્રમાંક આપી એને સીલ કરવુ.

૮. મુંબઈ અંગે.

<u>નિયમ ૨૪૨. સી.પી. ડી.એસ.પી. ને રીપોર્ટ કરવા બાબત.:–</u>

કમિશ્નરઃ ડી.એસ.પી. ને હજુ પણ ગુનાની વધઘટ અંગેની જાણ માટે ડેઈલી રીપોર્ટ ઉપયોગી થતા આવ્યા છે. પી.એસ.ઓ. દરરોજ રજાના દિવસો સહિત રોજ કમિશ્નર ડી.એસ.પી. ને રીપોર્ટ મોકલશે. એસ.ડી.પી. ઓ. અને આઈ બધા ગુનાઓ બનાવો, રેફરન્સ અગત્યની ઘટનાઓ અને.સી. ફરીયાદો વગેરેની વિગત ટુંકમાં મોકલેશે. ૦૦.૦૦ કલાક થી ૨૪.૦૦ કલાક સુધીનો દિવસ ગણાશે. પોલીસ

એસ.ઓ. એ. મંજુર મહેકમ, ડયુટી વિલેજ, પેટ્રોલીગ, રોડ પેટ્રોલીગ અન્ય ફરજમાં રોકાયેલ માણસોની વિગત રીપોર્ટમાં રજુ કરશે.

<u>નિયમ ૨૪૩. એ.એસ.પી. અને ડી.વાય.એસ.પી. વિકલી ડાયરી અંગેઃ–</u>

૧. પોતાના હસ્તાક્ષારમાં જેમ જેમ વિગતો મળે તેમ રોજબરોજ શરૂ કરી શનિવાર સુધીની અઠવાડીક ડાયરી પોતાની કાર્યવાહી અને કામગીરી અંગે એ.એસ.પી. અને ડી.વાય.એસ.પી. ડાયરી લખશે. તે ડાયરી સિકકાવાળી, પાના ક્રમાંક ધરાવતી, બાંધેલ પુસ્તિકારૂપે હશે અને પો. સુપ્રી. તેમાં એન્ડોર્સમેન્ટ કરશે.

૨. પ્રોબે. એ.એસ.પી. અને ડી.વાય.એસ.પી. કે તાલીમ માટે જિલ્લાઓને એટેચ થયેલ હોય કે હેડ.કવા. ખાતેનાં ડી.વાય.એસ.પી. ઓ જે સબ ડીવી. ના ચાર્જ માં હોતો નથી. તે પણ ડાયરી રાખશે.

૩. એસ.ડી. ઓ રજા પર હોય તો તેને બદલે કામચલાઉ હવાલો ધરાવતાં એસ.ડી.ઓ. સામાન્ય ડાયરી મુજબ લખશે.

૪. (એ) પોલીસ સુપ્રી. ગંભીર ગુનાની સ્થળ પર મુલાકાત લે તો રેગ્યુલર ડાયરીમાં એન્ટ્રી જરૂરી નથી. પણ કાગળ પર તપાસની વિસ્તૃત નોંધ કરશે. જે ક્રાઈમ રીવ્યુના ઈ. સ્ટેટમેન્ટની ઓફિસ નકલ સાથે સામેલ કરવી. તેનો કોર્ટમાં પુરાવો આપવામાં યાદદાસ્ત તાજી કરવામાં તુરતજ પ્રાપ્ત થઈ શકે. પહેલાં સોમવારે તપાસનો ટુકો અહેવાલ ડી.આઈ.જી. (રેન્જ) અને નકલ ડી.આઈ.જી. ને આપવી.

(બી) બાદમાં જો એસ.ડી.ઓ. સુપરવાઈઝરી કરે તો વિશેષ ઈન્કવેસ્ટ રીપોર્ટ આપવા જરૂરી નથી. જયારે ડી.એસ.પી. ગંભીર ગુનાની મુલાકાત લે અને એસ.ડી.ઓ. એ પણ લીધી હોય તો ડી.એસ.પી. એ રીપોર્ટ આપવો જરૂરી નથી. કારણ કે, એસ.ડી.ઓ. વિકલી સાથે તે મોકલે જ છે.

૫. નીચેના જાતના ગુનાઓ એ.એસ.પી. કે ડી.વાય.એસ.પી. ની ડાયરીમાં નોંધવા જોઈએ. (એ) રૂલ–૧૩૪ (૧) માં બતાવ્યા મુજબ ઘણાં ગંભીર ગુનાઓ અંગે (બી) બીજા જેમાં એસ.ડી.ઓ. જાત તપાસ યોજે.

૬. ઉપર મુજબના કેસમાં જયારે એસ.ડી.ઓ. રૂબરૂ મુલાકાત લે અને જાત તપાસ યોજે ત્યારે રોજબરોજની કાર્યવાહી અને તેમની મુલાકાતના સ્થળો, તપાસેલ વ્યકિતઓ અને નિયમ મુજબના મહત્વના મુદાઓ એન્ટર કરવા. હકીકતમાં તે મ્યુટેટીસ મ્યુટેન્ડીસ બનવી જોઈએ. વિઝીટ લાયક હોય અને વિઝીટ ન કરેલ હોય તેવા કિસ્સામાં રજુ થયેલ કેસ ડાયરીનાં આધારે એન્ટ્રીઓ કરવી.

૭. દરેક ગુનાને ક્રમવાર નંબર આપવો, બીજી બાબતોને લગતી એન્ટ્રીઓને નંબર આપવો ની.

૮. દરેક કેસ માટેના એન્ટ્રી ના સળંગ નંબર જેમ કે, ૭૫ઃ૨, ૭૫ઃ૩ વગેરે આપવા.

૯. અગાઉની એન્ટ્રીઓ માટે ગુનાનો પ્રકાર, સ્થળ, તારીખ વગેરે માહિતી ટુંકમાં રજુ કરવી.

૧૦. વર્ષની શરૂઆતમાં ક્રમ સંખ્યા આપવામાં, વર્ષ દરમ્યાન પોલીસને રજુ થયેલા બધા કેસોમાં જુના વર્ષના ક્રમાંકો જ એસ.ડી.ઓ.એ ચાલુ રાખવા. પછી તે પોતાની વિકલી ડાયરીમાં ન નોંધાયા હોય તો પણ જાન્યુઆરીની પહેલી તારખી કે તે પછી રીપોર્ટ થયેલ ગંભીર ગુના માટે ક્રમની નવી શ્રેણી શરૂ કરવી.

૧૧. એક વિભાગના એસ.ડી.ઓ. બીજા વિભાગના બનેલ ગુનાની તપાસ કરે ત્યારે ડાયરીમાં તે વિભાગના યોગ્ય ક્રમાંક નીચે તે એન્ટ્રી કરવી.

૧૨. એ.એસ.પી. અને ડી.એસ.પી. જે સ્વતંત્ર ચાર્જ ધરાવે નહી તો તેમણે એસ.ડી.ઓ. ની ક્રમાંક સંખ્યા જાળવવી, નવા ક્રમાંકો આપવા નહી. જોકે તેમણે જાતે તૈયાર કરેલ હોય.

૧૩. શહેર અને પોલીસ સ્ટેશન, તાલુકો પ્રકાર અને તારીખ ફરીયાદીનું નામ, નુકશાન વગેરેની નોંધ મથાળે કરવી. ઉપરાંતમાં એસ.ડી.ઓ. એ સંજોગો પણ નોંધવા સબ ઈન્સ્પેકટરના રીપોર્ટનો ટુંક સાર પણ આપવો.

૧૪. મુસાફરી અંગે રસ્તા, જળ કે ગ્રામ્ય સાધનો દ્વારા થયેલ હોય તો અંતરના માઈલમાં ખ્યાલ આપવો પડે.

નિયમ ૨૪૭. હેડ કોન્સ્ટેબલ અને કોન્સ્ટેબલ ની પેટ્રોલ બુક્સ અને નોટબુક અંગે.:–

૧. બ્રેવેટ જમાદાર અને ફર્સ્ટ ગ્રેડ હેડ કોન્સ્ટેબલ સિવાયના બધા હેડ કોન્સ્ટેબલ અને કોન્સ્ટેબલ નિયત નમુનાના પી. એમ.–૫ મુજબ પેટ્રોલ ડયુટી માટે જ બુક્સ રાખશે. જયારે જિલ્લા અને રેલ્વેનાં બીજા બધા હેડ.કો. અને કોન્સ્ટેબલ નિયમો–૮૧:૮૨ મુજબર રીપોર્ટ નોટ બુક રાખશે.

૨. ઉપરી અધિકારીઓને તેના ઉતારા મોકલવા નહી., પણ પોતાના પ્રવાસ દરમ્યાન રૂલ–૯૦ મુજબ તેઓ તેની તપાસ કરશે.

નિયમ ૨૪૮. પોલીસ સુપ્રી. ના માસિક ક્રાઈમ રીવ્યુ અંગે.:–

૧. બધા સુપ્રી.પ પોતાના જે તે હવાલા અંગે નિયત નમુનામાં નીચેના ભાગો ધરાવતાં ગુનાના માસિક રીવ્યુ તૈયાર કરશે.

૨. ભાગ–એ: આંકડાકીય માહિતી નમુના ના પી.આર.૫૦ સી. ભાગ–એ
:૧ તેમજ નમુનામાં અટકાયતી પગલાં અને માસ દરમ્યાન પતાવટ ભાગ–એ.
:૨: ૧: ગંભીર :૨: બીન ગંભીર

૩. ત્રિમાસીક અહેવાલમાં મોકલવાના ૬ માસની વધુ સમય માટે પેન્ડીગવાળા તેજ ફોર્મમાં
ભાગ–બી: દરેક પ્રકારના મહત્વના ગુનાના નિકાલ, કોમેન્ટ અને આંકડાકીય ડેટા
ભાગ–સી: ખાસ જાતના ગુનાની કોઈ વિશિષ્ટતા તે માટે લીધેલા કે સુચવેલ કે લેવાના પગલાઓ વિશે રીમાકર્સ નમુના નં. પી.આર.૫૧ સી.
ભાગ–ડી :માસ દરમ્યાન નોંધાયેલ કે તપાસ નીચેના ગંભીર ગુનાના સુજોગો અને તપાસ અંગે ટુંકી માહિતી નોંધ ફોર્મ નં. પી.આર.૫૨ સી.
ભાગ–ઈ: અંગત પ્રવાસો અને હિલચાલનું સ્ટેટમેન્ટ
ભાગ–એફ: આઉટ પોસ્ટ સ્ટેશન નું ઈન્સ્પે. છાપેલા ફોર્મમાં જરૂરી જગ્યા ન હોય તો કોરા કાગળ જોડવા :૨: રીવ્યુ તૈયાર કરવામાં નીચેના સુચનાઓનો અમલ કરવો.
ભાગ–બી:

૧. સ્ટેટમેન્ટ–એ. માના ગુનાઓના કોમેન્ટસ અને વધારો કે ઘટાડો અને ખાસ પગલાઓ માટે છે. તેથી મહત્વના ગુનાઓ માટે જુદા જુદા હેડ નીચે વહેચી નખાય, જેમ કે ધાડ, ઘરફોડી ચોરી, હુલ્લડ વગેરે દરેક હેડ નીચે તે માટેની ફકરો નોંધાયેલી કુલ સંખ્યા અને તેના નિકાલ અંગે નોંધ કરવો. (ઘરફોડી અને ચોરી માટે નમુનો અન્યત્ર આપેલ છે.

૨. મોટા ફેરફાર અંગે નોંધપાત્ર બાબતો અંગે નોંધ મુકવી. પ્રકાર અને પધ્ધતીના ફેરફાર નોંધવાથી પણ મદદરૂપ બને છે. સમગ્ર રાજયમાં ઘરફોડી અંગેની માહિતી ઓપરેન્ડીની સમરૂપતા જાળવવા 'ખાસ નકાબ રૂમાલ' ના હેડ નીચે અને ગામલેટ 'બગ્લી ના હેડ નીચે સુચાવાયેલ છે.

૩. રેલ્વે પોલીસ રીવ્યુમાં જુદા જુદા હેડ નીચે ચોરી ની વિશે. નીચેની આંકડાકીય માહિતી ધરાવવી જોઈએ. ચોરીઓ ચાલુ ગાડીઓ ચોરીઓ :અ: રેલ્વેને સોંપાયેલ માલસામાનની, :બી: મુસાફરોના માલસામાનની :બી: મુસાફરોના માલસામાનની (૧) પ્રથમ કે દ્રિતિય વર્ગ કમ્પાર્ટમેન્ટમાં (૨) ગુડસેડની (૩) યાર્ડની (૪) પ્લેટફોર્મની (૫) પ્રથમ કે દ્રિતિય વર્ગ વેઈટીગ રૂમની (૬) ખિસ્સાકાતરૂઓ વડેની (૭) પરચુરણ ચોરીઓ, જુદા જુદા પોડસ, પ્લેટફોર્મ અને ગુડ સેડસ પર પેટ્રોલીગ કે ચોકીની પધ્ધતી અને ગુના અટકાવવાની વ્યવસ્થા અંગે રીમાકર્સ

૪. વર્ગ–૬ નીચેના ગુનાઓ જે દારૂબંધી માટેના હોય તેમાં વિશેષ માહિતી જિલ્લા પોલીસ વડે કરાયેલ કામોની આઈ.જી.પી. ને ખ્યાલ આપવા નીચે મુજબ આપવી. (એ) કિસ્સાઓની સંખ્યા (બી) વપરાશ અને ઉપયોગના કિસ્સા (સી) દારૂગાળવાના કિસ્સા, ભાગ–સી, તેમાં ગુના સિવાયની બીજી મહત્વની બાબતોનુ સ્ટેટમેન્ટ હોય છે. જેમ કે: (૧) વી.આઈ.પી. ઓની મુલાકાત (૨) રખડતો, ભટકતો ટોળીઓની હિલચાલ (૩) મોટી આગ, ગંભીર અકસ્માત અને મેળા, મોટી સભા પુર અને તેવી બીજી કુદરતી આફતો જે ગુનો સાથે અને તે પોલીસ ની વ્યવસ્થા સાથે સીધી રીતે સંકળાયેલ ન હોય ભાગ: માં માસ દરમ્યાન નોંધાયેલ કે તપાસ નીચે દરેક ગંભીર ગુના માટે સંજોગો અને તપાસની ટુંકી નોંધ હોય છે. ગેઝેટેડ અધિકારીએ મુલાકાત લીધી હોય તો

૩. ગુનાની રીતે કે તપાસ અસામાન્ય રસની હોય તો પોલીસ ગેઝેટસમાં પ્રસિધ્ધ કરવા વિસ્તૃત વર્ણન આપવુ.

૪. આ ભાગમાં હેતુ માટે ગંભીર એટલે રૂલ ૧૩૪–૧. ગુનાઓ જેને સુપ્રી. કે એસ.ડી.ઓ. એ મુલાકાત લેવાનુ જરૂરી લેખાયુ છે.

૫. માસ દરમ્યાન નોંધાયેલ કે તપાસાયેલા દરેક ગંભીર વિગતો અવશ્યપણે એપેન્ડીકસ–૭ ફોર્મ ૧૬ માં આપવી જોઈએ.

૬. આવી વિગત નીચે અવશ્યપણે નીચે મુજબ એન્ટ્રી કરવી જોઈએ. 'સુપ્રી કે.કે. એસ.ડી.ઓ. ને સ્થાનિક મુલાકાત લીધ તેમાં કયા ભાગની તેણે જાતે તપાસ ધરીને ટુંકમાં દર્શાવવુ.

૭. વી.ડી. પાર્ટી વડે મદદ અંગે આ ભાગમાં ઉલ્લેખ કરવો.

ભાગઃઈઃ આ ભાગમાં પોલીસ સુપ્રી. એ બજાવેલ રોજબરોજની ફરજો રૂટીન પ્રકારની હોય તે દર્શાવે છે. તેથી કવાયત કસરત હેડ કવા. ના કે તેનાં પોલીસ સ્ટે. મુલાકાતી વિ. સમાવેશ પામે, મુસાફરીનો ચોકકસ સમય, અંતર વિ. પણ બતાવવા.

ભાગ–એફ– તેમાં ગેઝેટડ અધિકારીના ચાર્જમાં પોલીસ સ્ટેશન અને આઉટ પોસ્ટોની માસિક ઈન્સ્પેકશનની સંખ્યા અને તે માસમાં અંત સુધીમાં કરેલા વાર્ષિક નિરીક્ષણી સંખ્યા બતાવવા.

૪. ક્રાઈમ રીવ્યુ તૈયાર કરવા અંગે પોલીસ સુપ્રી. એ અંગત ધ્યાન આપવુ અને ઓફિસ પર તે છોડવુ નહી ખાસ કરી ભાગ–બી, સી, ડી પોતે લખવા અને પોતાની સહીથી જ રજુ કરવા.

૫. નીચેના અધિકારીઓને ડી.એસ.પી. નકલ આપશે. (૧) જિલ્લા મેજી. (૨) ડી.આઈ.જી. (૩) ડી.આઈ.જી. (રેન્જ) (૪) આઈ.જી. રેલ્વે એસ.પી. ના ૨ થી ૪ સુધીનાને અપાશે.

૬. (૧) બીજા માસની દસમી તારીખે આઈ.જી. ને મળી જાય તેમ મોકલવો.
(૨) ભાગ–બી અને ડીની માહિતી અવશ્યપણે ડબલ સ્પેસીંગમાં ટાઈપ કરવી.
(૩) બધા ભાગો વ્યવસ્થિત રીતે ગોઠવેલ અને સીરીયલ ક્રમાંકવાળા મોકલવા.

૭. ભાગ–એ– ૨માં યોગ્ય કારણ સબબ પેન્ડીગ તપાસના કિસ્સા માટે મંજુરી કે અભિપ્રાય માંગ્યાની તારીખે જે તે રીમાર્કસ કોલમમાં અવશ્ય દર્શાવવી.

<u>નિયમ ૨૪૯. ક્રાઈમ ચાર્ટસ ગ્રાફસ અને મેપ્સ અંગે.:–</u>

૧. પોલીસ અધિકારી પોતાના સ્ટેશન કાર્યાલયમાં એપેન્ડીકસ–૧ ના નમુના નં.૧૧ માં બતાવેલ હેડઝ નીચેના કોગ્ની. ગુનાઓનુ માસવાર ક્રાઈમ ચાર્ટ રાખવો. તેની રીત માટે ટેબલ નં.૩ પાના–૨૪૫ જુઓ.

૨. (એ) પેટા રૂલ–૧ ના ટેબલની કોલમ–૨ માંના અધિકારીઓએ કોલમ–૩ માં વિસ્તાર માટે ગ્રાફ રાખવા.
(બી) છેલ્લા ૧૦ વર્ષના અગત્યના હેડ નીચે દરેક પ્રકારનાં ગુના માટે,
(૧) ઉભા કોલમમાં, રજીસ્ટર
(૨) મોકલેલ
(૩) સજા કરાયેલ
(૪) કોર્ટ દ્રારા પતાવટ કરાયેલ ગુનાઅઓ અંગેનો ગ્રાફ
(૫) વર્ષે વર્ષ સજા પામેલની ટકાવારી પણ તેમાં બતાવવી.
(સી) કોલમના રૂપના ગ્રાફ બતાવતા ૨ પાના હોવા જોઈએ.

૩. (એ) તેવીજ રીતે ગંભીર ગુનાના સ્થાન મેપ્સ પણ તૈયાર રાખવા.
(બી) તે વિસ્તારમાં ગંભીર ગુનો થતાં ડી.આઈ.જી. રેન્જ સ્થળનો નકશો આઈ.જી.પી. અને ડી.આઈ.જી. જે મોકલવો.

૪. ચાર્જ, ગ્રાફ અને મેપની કોપી અધિકારીઓએ યોગ્ય અધિકારીઓને સમયસર પહોંચાડવો.

૫. જુદા પત્રનો જરૂર નથી. ચાર્ટ નીચે એન્ડોર્સમેન્ટ વડે તેને ફોરવર્ડ કરવો.

૬. અગાઉ મોકલાયેલ સંખ્યાનો સમાવેશ કરી ચાર્ટ મોકલાયાની સંખ્યા બતાવવી અને નિયત તારીખમાંજ તે મોકલી આપવો.

૭. પોલીસ સુપ્રી. એ અને ડી.આઈ.જી. એ નીચેની બાબતો બતાવતા પોતાના સત્તાક્ષેત્રના મોટા સ્કેલ મેપ જાળવવા.
(૧) પોલીસ સ્ટેશન

(૨) આઉટ પોસ્ટ
(૩) બીટ
(૪) ગંભીર પ્રકારના ગુના બનાવતાં સ્થળો

૮. દારૂબંધી ભંગના તેવાન ગ્રાફ માસિક અને વાર્ષિક ધોરણે બનેલા પોતાની કચેરીમાં પો. સુપ્રી. એ રાખવા.

<u>**નિયમ ૨૫૦.મોટર અકસ્માત ગ્રાફ અને મેપ અંગે.:–**</u>

૧. બધા પોલીસ સ્ટેશન અને ડી.એસ.પી. કાર્યોલયોમાં આ માટેના જુદા જુદા નકશા અને ચાર્ટ રાખવા.
૨. પ્રાણઘાતક અકસ્માતને લાલ, ગંભીરને લીલા અને સામાન્યને બ્લ્યુમાં દર્શાવવા.

––––––xxxxx––––––

પ્રકરણ–૨૦
પ્રોસીક્યુસન અને કોર્ટ પ્રોસીડીઝ

નિયમ ૨૫૧. સેકશન ટુ પ્રોસીક્યુશન.:–

૧. ૧૯૯૦ ઈન્ડિયન રેલ્વે એકટની કલમ–૧૦૧ નીચેના ગુના માટે રે.પો. સુપ્રી ની પુર્વમંજુરી વિન પ્રોસીક્યુશન હાથ ધરી શકે નહી પુર્વમંજુરી જાણ તુરત જ જન. મેને. ને કરવી.

૨. (એ) પોતાની ફરજ પરથી ખસેડી ન શકાય અને જેને માટે પ્રોસીક્યુશન કરવા રાજય સરકાર કે ઉચ્ચ સત્તાની મંજુરી જરૂરી રહે તેવા જાહેર કે કોઈ જજ માટે પોતાની સત્તાવાર ફરજ બજાવતાં દરમ્યાન પ્રોસીક્યુટ કરવાનુ જરૂરી બને ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૧૯૭ મુજબ ભારત રાષ્ટ્રપતિ કે રાજયપાલની મંજુર મેળવી લેવી.

(બી) કાયદની દ્રષ્ટિએ અગાઉની રાજયના રાજવીઓ સામે ક્રિ.પ્રો.કો. હાથ ધરવા ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૧૯૭ (એ) ની જોગવાઈ અવરોધ નથી. છતાં ભારત સરકારની પગલાં લેતા અગાઉ સલાહ સુચના લેવી.

(સી) રાજદ્વારી એલચીના ભારતીય નોકર દેશના કાયદામાંથી બાકાત નથી. પણ કાયદાના અમલમાં તેના પ્રતિ જુદો વર્તાવ કરવામાં આવે છે. જો તે કોઈ ખુન જેવો ઘાતકી બીનજામીન લાયક ગુનો કરે તો તેને એપ્રીહેન્ડ કરવો. અને સ્થા. સત્તાએ ભારત સરકારનાં એ પરદેશ પોતાને પુરેપુરી વિગત જણાવી. જે તે એલચીન ઈમ્યુએટીવ કરવા સમજાવશે. તેવી જ રીતે એલચી કચેરીમાં જો આશ્રય લેતો કબ્જો મેળવવા માટે પણ તેવી રીતે રજુઆત કરવો. કાર્યવાહી યોગ્ય રીતે ડીપ્લોમેટીક ચેનલ દ્વારા હાથ ધરાવી જોઈએ અને, ન્યાય હેતુ જળવાશે આ દુતાવાસના સ્વતંત્ર અને માસિક જળવાય તે ભારત સરકારે ખાસ જોવુ.

૩. આઈ.પી.કો. ની કલમ–૧૭૭, ૧૬૫ અને ૧૬૫ એ નીચે કોઈ જાહેર નોકરને અથવા ૧૯૪૭ ના પ્રીવે. કરપ એકટ કલમ–૫ પેટા કલમ–૨ નીચે પ્રોસીક્યુટ કરવાનો હોય તો ભારત સરકાર કે ઉચ્ચ અક્ષમ અધિકારીની હોદા પરથી દુર કરવાની મંજુરી ચાર્જશીટ મેળવ્યા પહેલાંજ મેળવવી.

૪. (એ) ઉપરાંત પેટારૂલ–૩ મુજબના કિસ્સામાં સરકારે પ્રોસીક્યુશન ડાયરેકટ કયુ હોય તો તે મંજુર ફકત વહીવટ પ્રકારની લેખાય, અને કાયદા મુજબની ન્યાયકીય મંજુરી નહી સંબધ ધરાવતા આઈ.જી., ડી.આઈ.જી. ક. પ્રો.સુપ્રી. ને ચાર્જ શીટ મોકલતા અગાઉ લીગલ મંજુરી મેળવી લેવી જોઈએ.

(બી) પ્રો. વે કરપ એકટની કલમ–૬

(સી) નીચે મંજુરી નો ઓર્ડર એપેન્ડીકસ–૧ ના નમુના–૧૨ માં હોવો જોઈએ. હકીકત સ્ટેટમેન્ટ જે પાયારૂપે વધારવાનું હોય તે મંજુરી ઓડર્સમાં સમાવિષ્ટ કરવુ. જો અભિપ્રાય મંગાય તો જ તેને રીમેમ્બર્સ ઓફ લીગલ એફર્સને રીફર કરવો.

૫. હોમગાર્ડસ માટે તેનાં અધિકારી સાથે ચર્ચા કર્યા પછી મંજુરી આપવી અને પોલીસ અધિકારી સામે થયેલ જરૂરીયાત રૂપે લેખિત સ્ટેટમેન્ટ એપ્લાય કરવો.

૬. ૧૯૨૫ નાં બો.કો. સોસાયટી એકટ નીચે રજીસ્ટ્રટની પુર્વ મંજુરી બાદ પ્રોસીક્યુશન નોંધવવુ.

૭. રાષ્ટ્રીયકૃત વાહન વ્યવહાર સંસ્થાના ડ્રાઈવર, કંડકટરો સામે સીધેસીધુ પ્રોસીક્યુશન ૧૯૩૯ મો. વી. એકટ નીચે નોંધાવી શકાય, પ્રકરણ–૬ ના કિસ્સા અપવાદ છે તે માટે ડી.એસ.પી. કે પોલીસ કમી. એ હોમ ડીપા. ને રીફર કરવુ. અને નકલ જન. મેનેજર કે ડી.વી. વિ. કંટ્રોલરને આપવી.

નિયમ ૨૫૨. પ્રોસીક્યુશન કન્ડકટ કરનાર અધિકારીઓ અંગે.:–

૧. બધા ગંભીર કિસ્સાઓ અને મેજી. ની કોર્ટમાં લેવા માટેના ડેપ્યુટ કરાય તેવુ પ્રોસીક્યુશન અને કન્ડકટ પોલીસ પ્રોસી. કરશે બીજા કેસો માટે હેડ. કો. કરશે. તેણે કેસની તપાસમાં કોઈ ભાગ લીધેલ ન હોવો જોઈએ. નીચે જણાવ્યા મુજબ તે કરી શકે. (એ) સુપ્રી. ને ખાસ સત્તા આપી હોય (બી) ૧. માંદગી વિ. ૧ અને ૨ વર્ગ કક્ષાના હેડ.કો. ની અનિવાર્ય ગેરહાજરીમાં

૨. મેજી. ના કોર્ટમાં પ્રોસીક્યુશન માટે જો તેણે કાયદામાં ખાતાકીય પરીક્ષા પસાર કરી હોય અને પી.પી. પાસે એક માસની તાલીમ લીધેલ હોય તેવા ગ્રેડ ૩ ના હેડ કો. ને સત્તા અપાશે.

૩. પોલીસ કેસમાં પી.પી. ની સેવા મેળવવી જરૂરી લાગે તો જિલ્લા મેજી. ને એપ્લાય થવુ.
૪. જયારે સરકારી પ્રોસી. સિવાયના ધારાશાસ્ત્રી ની સેવા લેવી જરૂરી બને તો સરકારની મંજુરી લેવી અને જો વધારાની ધંધાકીય સહાય સરકારી મંજુરી વિ. પુરી પડાય તેના મહેનતાણાંની જવાબદારી તેની રહેશે.
૫. પ્રોસી. નો મુખ્ય તૈયાર કરવાની રજુ કરવાની છે. બનાવ માટે ધારાશાસ્ત્રીઓ સહેલાઈથી મળે છે. ત્યારે શકય તેટલા વધુ પો. કેસો કોર્ટ યોગ્ય રીતે હાથ ધરાવા જોઈએ અને તેથી દરેક શકય કિસ્સામાં જાતે હાજર થવુ.
૬. ખાસ પ્રોસી. અધિકારીની નિમણુંક થતા જેમાં તપાસમાં પોતે ભાગ ન લીધો હોય તેવા એસ.આઈ. ઓ. ને પોતે પ્રોસીકયુશન કરતા રોકતાં નથી. તેઓ પ્રો.સી. અધિકારીને સુચનો આપી શકે જેથી કોર્ટમાં શ્રેષ્ઠરીતે એવીડન્સ આપી શકાય.

<u>નિયમ ૨૫૩. વીથડ્રો ફોર્મ પ્રોસીકયુશન.:–</u>

૧. ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૪૯૫ ૧. જોગવાઈ કરે છે કે, કોઈ મેજી. રાજય સરકાર ઠરાવે તેવી નીચરલી કક્ષાના પો.અધિકારીને પ્રોસીકયુશન કડક કરતાં આપી શકે, પણ એડવો જન. સ્ટેન્ડીગ કાઉન્સીલ સરકારી સોલીસીટર્સ, પબ્લી પ્રોસી, કે બીજા સત્તા ધરાવનાર વિ. મંજુર સિવાય આમ કરશ. નહી.
૨. (૧) આવા અધિકારીને પ્રોસી. માંથી વિથડ્રો કરવાની સત્તા આપે છે. પોલીસ રાજય સરકારવતી પ્રોસી. કન્ડકટ કરવાની સત્તા ધરાવે અને તેને વિથડ્રો પણ કરી શકે છે. પબ્લીક પ્રોસી. તરીકે નીમવામાં વાંધો નથી. છતાં સામાન્ય રીતે તેમ કરાવુ ન જોઈએ. (૨) જેને માટે ૬ કે ૧૨ માસની સજા થઈ શકે (કેદની) તેવા કિસ્સા સંમત કેસીસ છે.
૩. કમીટલ કેસીસમાં રજુ કરાયેલ મુદ્દા માલ મિલ્કત પોલીસ વડે સેસન્સ કોર્ટમાં લઈ જવાવી જોઈએ. તે માટેનો ખર્ચ સેસન્સ કોર્ટ ભોગવે.
૪. મુંબઈ અંગે.
૫. ૧૯૫૪ના ડ્રગ્ઝ એન્ડ મેજી. મેડી. એકટની જોગવાઈના ભંગના કિસ્સામાં જિલ્લા સરકારી પ્લીડર અને મોફયુજીલમાં પબ્લીક પ્રોસીની લેવાઓ મેળવવી.
૬. દરેક પોલીસ પ્રોસી. અને પ્રોસીસકયુટીગગ જમાદાર ફોર્મ નં. પી.એમ.૧૯૦–સી માં પોતે કન્ડકટ કરેલ કેસનું રજીસ્ટર રાખશે.

<u>નિયમ ૨૫૪. ટ્રાયલને ઝડપી બનાવવા અંગે.:–</u>

૧. કિ. કામને બધા કરતા પ્રાયોરીટી આપવી અને સાહેદો અને પક્ષકારોએ ઓછામાં ઓછી તકલીફ પડે તે જોવુ. રજા સિવાય રોજબરોજ હીયરીગ થવુ જોઈએ. મૌકુફી ટુંકી રાખવી.
૨. આરોપ ઘડાયા બાદ કો. એકઝા માટે સાક્ષીઓનો રોકી રાખ્યા વિના અને પ્રોસી. ના એવીડન્સની રાહ જોયા વિના કલમ–૨૫૪ મુજબ પ્રાઈમેયા ફેસીયા કેસ જણાયનો ચાર્જ ફ્રેમ કરવો.
૩. (એ) પોલીસ અધિકારીએ કોર્ટમાંથી હાજરીને પ્રાધાન્ય આપવુ. મોડા આવવા કે બહાર રહેવા માટે ઉપરીએ બોલાવ્યાના બહાનાઓ ચાલશે નહી. (બી) વ્યાજબી કારણસર કોર્ટમાં હાજરી ન આપી શકાય તો તે કારણોનું સર્ટી યોગ્ય અધિકારી પાસેથી લઈ રજુ કરવુ રૂલર પોલીસ સ્ટેશન માટે સબ ઈન્સ્પે. એ મોકલશે સબ ઈન ની ગેરહાજરીમાં એસ.ડી.ઓ. મારફત નકલ મોકલવી.
૪. જજ અને મેજી.ને ખાનગી પ્રો. લખીને ઝડપી હીયરીગ માટે સંપર્ક સાધવો નહી પણ પ્રોઝીકયુટર દ્વારા જણાવવુ.

<u>નિયમ ૨૫૫. ચોકકસ કિસ્સામાં યોગ્ય સજા કે હુકમો મેળવતા પ્રોસી. ના આગ્રહ અંગે.:–</u>

૧. નીચે જેવા કિસ્સા માટે આકરી સજાની માંગણીનો આગ્રહ રાખવો. (એ) હિંસા સાથે રાત્રીની ધાડ, વીથ જુગારના (સી) દારૂના ગેરકાયદે હેરફેર કે ગાળવાના (ડી) સંગ્રહ, નફાખોરી વિ. (ઈ) વિસ્ફોટ અંગેના કે. (એફ) ફંકટરી એકટ–૧૯૩૪ નીચેના
૨. (એ) રેલ્વે લાઈન પર તિજોરીની ચાવીઓ વગેરેની ચોરીના સલામતી જોખમવનાર વગેરે પર પુરતુ લક્ષ આપવુ. ઈન્સ્પે. ને તે અંગેની જવાબદારી સોંપવી અને પ્રો.પ્રોસી. એ કેસ ચલાવી સજા માંગવી.

(બી) કાર્યોથી નિયમ થયા મુજબની ઓછામા ઓછી સજાથી જો મેજીસ્ટ્રેટ સાથે મસલત વિના માન્ય રાખવી નહી. તેવી સુચના ન મળે કાયદામાં સુચવેલ સજાનો નિર્દેશ કરી તે અંગે કોર્ટને નિર્ણય લેવા દેવો.

૩. લો કોર્ટ દંડ કરે ત્યારે ઘણીવાર દંડને બદલે કેસ પસંદ કરાય છે. જો કે ચુકવી શકે તેમ હોય છે. પોલીસ પ્રોસી. એ કોર્ટ દ્વારા દંડ વસુલ લેવા પ્રયત્ન કરાવવો.

૪. ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૨૫૦ ની જોગવાઈઓ નીચેના કિસ્સાઓમાં કોર્ટને ફરીયાદ ખોટી, અતિશયોકતિવાળી વગેરેની શકયતાની યાદ દેવડાવવી.

૫. ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૫૬૫ ગુના અટકાવવામાં ખુબ અસરકારક બનતી હોય કોર્ટ તેની નીચે હુકમો આપે તેવો આગ્રહ સુવવો.

૬. જાહેર શાંતિભંગ માટે કે હુમલા જેવા કિસ્સામાં કલમ–૧૦૬ નીચે સુલેહ જાળવવાના જામીન લેવા કોર્ટ દ્વારા પ્રયત્ન કરવો.

૭. ૧૬ અને ૨૧ વર્ષની વચ્ચેની ઉંમર માટે જન્મ સર્ટી, મેડી એકઝામ ઉંમર નકકી કરતાં પુરાવા કોર્ટ અવશ્ય નોંધવા. જેથી આરોપીની ઈચ્છા વિરૂધ્ધ પણ ઈન્સ્પે. જન પ્રોઝન્સ બોરસ્ટલ સ્કલ એકટ કલમ–૧૧ નીચે તેનું ડીટેન્શન કરી શકે બાળ ગુનેગારો માટે જન્મ પ્રમાણપત્ર કોર્ટ સમક્ષ રજુ કરવું જ જોઈએ.

<u>નિયમ ૨૫૬. કોમી રમખાણો દરમ્યાન ઉદભવેલ કેસો ચલાવવા કે વિથડ્રો કરવા અંગે.:–</u>

૧. કોમી રમખાણો દરમ્યાન ઉદભવેલ કેસો જયારે કોર્ટમાં મુકવામાં આવે ત્યારે પી.પી. કે ઓ.પી.પી. એ આવા કેસોમાં બને તેટલી વધુ સજા થાય તે માટે ભારપુર્વક રજુઆત કરવી. પોલીસ એ પણ કોમી રખખાણો ભડકાવે તેવી પ્રવૃતિ, હથિયાર દારૂગોળો કબ્જે કરવો વ. ગુનામાં પુરતી કાળજીથી કેસ તૈયાર કરવો.

૨. જયારે કોમી કે જો ન્યાયધીશને એમ લાગે કે કોઈ ગુનાઓ કેસ કોમી સંતોષ હડતાલો તો તે પાછો ખેચવા માટે સરકારશ્રીનો સંપર્ક સાધીને પરવાનગી મેળવીને જ પાછો ખેચી શકાય, આ માટે ન્યાયી રજુઆત કરવી. કોઈ પ્રોસીકયુરે પોતાની રીતે સરકારશ્રીની મંજુરી વિના આવા કેસો પાછા ખેચવા નહી.

<u>નિયમ ૨૫૭. ઈન્વેસ્ટી અધિકારીની કોર્ટમાં હાજરી અંગે.:–</u>

ખુન, ધાડા જેવા મહત્વના ક્રિમી. કિસ્સામાં તપાસના સંજોગો બારામાં સાહેદ તરીકે એકઝામીન થવા માટે તૈયારી રાખવી. તેણે પોતાની કેસ ડાયરી કેસ અને સાક્ષીઓના સ્ટેટમેન્ટો સાથે રાખવા અને ડાયરીનો અગાઉથી અભ્યાસ કરવો છતાં જરૂર પડે તો જોવી કોર્ટ પણ તે જોઈ શકે અને તેના આધારે પ્રશ્નો પુછી શકશે. આ માટે કેસ સાથે ઉતારાઓ આમેજ કરવા. સાક્ષીઓના વિ. સ્ટેટમેન્ટ માટે રૂલ–૧૭૦ જોવો.

<u>નિયમ ૨૫૮. અગત્યના કેસોની ટ્રાયલને વોચ કરવાની હાજરી અંગે.:–</u>

૧. જયુડી કે મેજી. અધિકારી વડે આકરી ડીસ્પોઝલ ગંભીર ગુનાઓ પોલીસ સુપ્રી. પોતે કે નીચેના અધિકારી દ્વારા વોચ કરે, ઘણીવાર આના અભાવે આરોપી સજામાંથી છટકી જાય છે. સુપ્રી. એ કેસ વોર કરનાર પાસેથી ટુંકો રીપોર્ટ મેળવવો અને ભુલો ફરી ન બને અને ખાત્રીઓ નીવારવા સર્વે પ્રો. સાથે ચર્ચા વિચારણા પણ કરવી.

૨. પોલીસ સમક્ષના અગાઉના સ્ટેટમેન્ટના આધારે પ્રોસીકયુશનના સાક્ષી બનાવવાની ખોટી ઉતાવળ કરવી નહી અને યાદ રાખવુ કલમ–૧૬૨ નીચે તે સાક્ષી માટે અવરોધરૂપ લેખાય છે.

૩. પોતે રૂબરૂ મુલાકાત લીધેલ કિસ્સાઓમાં પોતાની સાક્ષી આપવા અંગે રૂલ–૧૩૫ ૭ જુઓ

૪. જો કોર્ટ ગુનાના સ્થળની રૂબરૂ મુલાકાતોની જાણ કરે તો યોગ્ય અધિકારીએ તે જરૂરી વ્યવસ્થા ગોઠવવી.

<u>નિયમ ૨૫૯. કેસમાં ખોટો પુરાવો રજુ કરવા બાબતે સમરી પ્રોસીજર.:–</u>

સી.આર.પી. સી. કલમ–૩૪૪ મુજબ સેસન્સ કોર્ટ કે ફર્સ્ટ કલાસ મેજી. એ જજમેન્ટ આપતી વખતે કે આખરી હુકમ કરતી વખતે કોઈ કેસમાં કોઈ સાક્ષીએ કેસને નુકશાન થાય તે રીતે જાણતા કે અજાણતા ખોટી સાક્ષી આપી હોય કે ઈરાદાપુર્વક ન્યાયને અસર કર્યા ખોટો કે આભાસી સાક્ષી આપે તો તેના વિરૂધ્ધ કોગ્ની. દાખલ કરી અને જો સાબીત થાય તો ૩ માસ અને અથવા રૂા.૫૦૦/– દંડને પાત્ર થશે કોર્ટ

આવા સમરી બને તેટલા વહેલા ચલાવી લેવા કે જેથી તેના જજમેન્ટ વિરૂધ્ધમાં અપીલકે અરજી દાખલ કરવામાં આવે નહી તે કેસ માટે સ્ટેશન ઓર્ડર લઈ આખરી હુકમને બંધનકર્તા રહે તે રીતે અપીલ કે રીવીઝન દાખલ કરાય નહી તે જોવુ.

નિયમ ૨૬૦. સમન્સ બજય છતાં, સાક્ષીની ગેરહાજરી અંગે સમરી પ્રોસીજર.:–

સી.આર.પી.સી કલમ–૩૫૦ મુજબ જો કોઈ સાક્ષી કે જેને કો.મી. કોર્ટ સમક્ષ અમુક જગ્યા અને સ્થળે હાજર થવાનુ સમન્સ બજેલ હોય તે સાક્ષી તરીકે હાજર રહેવા બંધાયેલ છે. કોઈ સાક્ષી આનો જગ્યાએ કે સમય ગે.હાજર રહે કે તેમ કરવા ઈન્કાર કરે તો ન્યાયના હિતમાં તેના વિરૂધ્ધનની જાણકારી મેળવી, મજકુરને રજુઆતની તક આપી કે તેને આ કલમ હેઠળ સજા કેમ ન કરવી ? બાદમાં રૂ.૧૦૦ સુધીનો દંડ કરી શકે. કોર્ટ બને તેટલી ઝડપથી આ સમરી ટ્રાયલ પુરી કરવી.

નિયમ ૨૬૧. કોર્ટમાં એવીડન્સ આપવા અંગે.:–

નીચેના નમુના માર્ગદર્શક બને છે.

(એ) હમેશા ગણવેશમાં જ જવું.

(બી) વીટનેસ બોકસમાં દાખલ થતા અને છોડતા કોર્ટને સેલ્યુટ આપવી.

(સી) ધ્યાન આપતા રહેવુ.

(ડી) શાંત અને મોભાદાર રહેવુ જેની સર્વ પર અસર પડશે. બીનજરૂરી રીતે આસપાસ ન જોવુ પણ સામેજ જોતાં રહેવુ.

(એફ) વિરોધપક્ષના પ્રશ્ન વખતે પ્રોસી. સલાહકાર તરફ ન જોવુ.

(જી) પ્રશ્નો પ્રશ્ન વડે જવાબ ન આપવો.

(એચ) સમજયા વગર ફાવે તેમ જવાબ આપવાને બદલે સ્પષ્ટપણે ખરી હકીકત જણાવવી.

(આઈ) હકીકત યાદ ન આવે તો ગમે તેમ જવાબને બદલે સ્પષ્ટપણે ખરી હકીકત જણાવવી.

(જે) ગુસ્સે ન થવુ અને તેમને ન પસંદ પ્રશ્ન માટે અપમાન ન લખવુ.

(કે) અયોગ્ય પ્રશ્ન માટે કોર્ટને જાણ કરી રક્ષણ માંગવુ કોઈપણ કારણસર કાઉન્સીલ સાથે સંઘર્ષ કરવો.

(એલ) તમારી જાત માહિતી અને તમને મળેલ માહિતીનો ભેદ કાળજીપુર્વક સ્પષ્ટ કરવો.

(એમ) ઉપરમાં બીનજરૂરી માહિતી ન આપવી. જેમ કે પ્રશ્ન પુછાયા અમુક વસ્તુ ધોળી હતી ? તે તેમ ન કહેવુ કે કાળી હતી પણ ફકત હા કે ના કહેવુ.

(એન) તમારા જવાબને વિશેષ સમજુતી આપવાની જરૂર લાગે ત્યારે બન્ને પક્ષની દલીલો પુરી થયા પછી કોર્ટને તે અંગે જણાવવુ.

(ઓ) યાદ રાખો કે કોર્ટતો આરોપીની નિર્દોષતા કે ગુનાની ચોકકસાઈ જ ઈચ્છે છે તમારી બુધ્ધી પ્રદર્શન નહી.

(પી) તમારી માહિતી ની પ્રાપ્તીસ્થાન અંગે સ્પષ્ટતા જરૂરી નથી.

(કયુ) લાંબા જવાબથી દુર રહેવુ, લાંબા જવાબ કોસ પરીક્ષા માટે વધારે સામગ્રી પુરી પાડે છે.

(આર) કોર્ટની મંજુરીવિના અને બોલાવનાર પક્ષ બધા એવીડન્સ પુરા ન થયા હોય ત્યાં સુધી કોર્ટ છોડો નહી.

નિયમ ૨૬૨. પુરાવા આપનાર હેતુથી સત્તાવાર ડોકયુ રજુ કરવા માટે કોર્ટ વડે ગર્વમેન્ટ સરવન્ટને બોલાવવા અંગેના પ્રોસીજર અંગે.:–

૧. બીન પ્રસિધ્ધ સત્તાવાર રેકર્ડને કોર્ટમાં પુરાવારૂપે રજુ કરવા અંગેનો કાયદો ઈન્ડી. એવીડન્સ એકટ ૧૮૭૨ ની કલમો–૧૨૩, ૧૨૪, અને ૧૬૨ દ્રારા દર્શાવાયેલ છે. જો યોગ્ય લાગે અને રાજયને લગતી બાબતો અંગે ન હોય, કોર્ટ ડોકયુ. તપાસી શકે કે તેને અગ્રાહય રાખવા બીજો પુરાવો લઈ શકે. ભાંષાતર જરૂરી હોય અને જો એવીડન્સ તરીકે તે ડોકયુ આપનાર ન હોય તો અનુવાદને તે ખાનગી રાખવા આદેશ કરશે. અને તેનો ભંગ કરનાર ઈ.પી.કો. કલમ–૧૬૬ મુજબ ગુનેગાર થશે.

૨. કલમ–૧૨૩ અન્વયે હેડ ઓફ ધી ડીપાર્ટમેન્ટનો અર્થ ખાતા પરનો કાબુ ધરાવનાર તેમજ તેને હસ્તક ખાતાનું રેકર્ડ રહેતુ તે હોય તે રાજય સરકારો માટે તેને સેક્રેટરી અને ભારત સરકાર માટે એડી. સેક્રેટરી કે જોઈન્ટ સેક્રેટરસ જે તે મીનીસ્ટ્રી માટે ડાયરેકટરો સબંધે ડાયરેકટ જનરલ હેડ લેખાશે. તેજ

ડોકયુ રજુ કરવા પરવાનગી આપી શકશે. મધ્યસ્થ સરકારના સંચાલન તળેના રાજયો માટે ચીફ કમી. કે લેફ. ગર્વ. નહી કે તેના સેક્રેટરી ખાતાના હેડ લેખાશે.

૩. પત્ર વ્યવહાર હાથ ધરનાર ઉપલી સત્તા અથાવ પરદેદો કે રાષ્ટ્રસમુહના દેશો બારામાં અનુક્રમે ભારત કે રાજય સરકારનું સત્તાવાર ચેનલ દ્રારા કોર્ટ સમક્ષ તેને રજુ કરવા, કે તેનાં આધારીત એવીડન્સ આપવા મંજુરી મેળવવી. પણ જો પ્રસિઘ્ધ કરનાર હોય કે તદન ફોર્મલ કે રૂટી પ્રકારના હોય તો મંજુરી જરૂરી નથી.

૪. પેટા નિયમ–૩ સિવાયના ડોકયું. માટે જો પ્રજા હિતનો વિરૂઘ્ધ કે સંરક્ષણને હાનીકર્તા કે રાજદવારી સંબધોની સારી જાળવણી માટે જાહેર સેવાના હિતમાં ગુપત રાખવાનું બને તો તેને રજુ કરવા નહી. જો કે કેટલીક હાઈકોર્ટે આ અધિકાર માન્ય રાખ્યો નથી. ગેરવહીવટ બહાર પડે કે વળતર ચુકવવુ. તેવા મુદાઓ છાવરછાના હેતુથી ને રજુ થતા અટકાવવા ન્યાય પરસર નથી. અને તેથી જ રજુ ન કરવાના કારણે એપેન્ડીકસ–૧ નમુના નં.૧૩ માં યોગ્ય સ્થળે તે મોટી એફીડેવીટમા આપવા.

૫. શંકાસ્પદ કિસ્સામાં ખાતાના વડાએ ઉપલી સત્તાના ઓર્ડર મેળવવા.

૬. આ સુચનો સરકાર પક્ષકાર હોય તેવા કેસને પણ લાગુ પડે છે. ડોકયુ ના મહત્વ અંગે મોટો ધારાકીય સલાહ પણ રહે છે. એટલે કે તે અંગે વિચારી લેવુ. અને ઉપલી સત્તાને રીફર પણ કરવુ.

૭. ખાતાના વડા સિવાય સત્તાવાર ડોકયુ રજુ કરવા સમન્સ મેળવનાર તે તેના કબજામાં છે અને રજુ કરી શકે તેમ છે. તેનો નિર્ણય કરવો સામાન્ય તે ખાતાના વડાના કબજામાં હોય છે. એટલે પોતાના કબજામાં ન હોય તો કોર્ટને તેમ જણાવવુ વળી તે બીનપ્રસિઘ્ધ સત્તાવાર રેકર્ડ છે કે નહી ? વગેરે પણ વિચારી અને કલમ–૧૨૩ નીચેના અધિકાર માટે કલેઈમ કરવો. જો આ અંગે શંકા રહે તો ખાતાના વડાને જાણ કરવી. જે ફોર્મ ૨૩ માં એફીડેવીટ કરશે અને જરૂરી સુચના આપશે. ૧૨૩ ની કલમ નીચે કલેઈમ નકકી કરી શકાય છતાં ગુપ્તતા અને જાહેર હીત જાળવવા રજુ કરવા યોગ્ય ન લાગે તો કલમ–૧૨૪ નીચે નમુના નં. ૧૪ માં એ અંગે કલેઈમ કરવો. શંકાસ્પદ કિસ્સામાં ખાતાના વડાની સલાહ લેવી.

૮. સત્તાવાર ડોકયુ સાથે સાક્ષી તરીકે કોર્ટમાં હાજરી આપવાની હોય તેવા ગર્વ નોકરે કલમ–૧૨૩ નીચે મંજુરી ન મળી હોય તો એપેન્ડીકસ–૧ નમુના–૧૩ માં ખાતાજા વડાની સહી સાથેની એફીડેવીટ આપવી. માટે બોલાવયા ત્યારે તે રજુ કરવી અને ડોકયુ રજુ કરવા કે તેના આધારે એવીડન્સ આપવા છુટ નથી જો કે રજુ કરનારના કાગળો તેણે રજુ કરવા.

૯. કલમ–૧૨૪ નીચેના ડોકયુ માટે ફોર્મ–૧૪ માં એફીડેવીટ કરવી. જો કે તે પોતે હાજર ન રહે તો ડોકયુ. સાથે તેને કોર્ટ પહોચાડવી પહોંચાડનાર ડોકયુ. મંગાય ત્યારે તે રજુ કરે ડોકયુ સાથે રાખવા પણ સ્પષ્ટ આદેશ વિના કોર્ટને સોંપવા નહી. વિરોધપક્ષને તે ન બતાવવા.

૧૦. ખાતાના વડાએ કોર્ટના પ્રોસી. અધિકારીને આ બારામાં પત્ર વ્યવહાર કરવા નહી. તેણે કોર્ટના આદેશનો અમલ કરવો રૂબરૂ હાજરી આપવી કે ડોકયુ સાથે બીજાને મોકલવા અને જો રજુ ન કરવા હોય તો પેટા નિયમ–૮ ની જોગવાઈ અનુસાર વર્તવુ.

———XXXXX———

પ્રકરણ—૨૧
મેજીસ્ટ્રેટ અને કોર્ટ દ્વારા પોલીસ કેસનાં નિકાલ અંગે

નિયમ ૨૬૩. ફાઈનલ રીપોર્ટની સમરી અંગે.:—

૧. કોગ્ની. કેસને ડીસ્પોઝ કર્યા બાદ તુરતજ દરેક મેજી. સુપ્રી. કે એસ.ડી.ઓ. ને ફોર્મ—ઈ માં ફાઈનલ ઓર્ડરનો સમરી જો કે પો. સ્ટેશન દ્વારા મોકલશે. ટ્રાયલ કે અન્ય રીતે ડીસ્પોઝ કરાયેલ બધા જ કિસ્સા માટે તે મોકલવી સેસન્સ કોર્ટ દ્વારા તેના કેસોની સમરી કમીટીગ મેજી. દ્વારા મોકલવી. અપીલ રીવીઝનના કારણે પરીણામ બદલાય તો ફેરફારની સમરી એફ ફોર્મમાં મોકલવી.

૨. પુરાવા નોંધાય તો પહેલા અને ચાર્જશીટ રજુ થયા બાદ આરોપી મુત્યુ પામે તો મેજી. ને (એ) સમરી માટે વિનંતી કરવી.

૩. ટ્રાયલ માટે ન રજુ કરાયેલ પણ ફાઈનલ રીપોર્ટ પર ડીસ્પોઝ કરાયેલ કિસ્સા માટેની સમરી પ્રો. રીપોર્ટના આધારે કોગ્નીઝન્સ લેવા સત્તાધારી મેજી. એ ઈશ્યુ કરવી.

૪. ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ—૧૫૭ ૧ (બી) નીચે જેને માટે પો.ઈન્વે. ના પડાઈ હોય તેવા રીપોર્ટસના મેજી. ની જવાબ જરૂરી છે. ફોર્મ—ઈના પ્રશ્ન—૪ માં મેજી. ની મંજુરી નીચે તેમ ખાસ નોંધવુ સીવીલ પ્રકારની ન હોય તેજી ફરીયાદ માટે સમરીના મેજી. એ કહેવાતી ચોરાયેલ મિલ્કત કિંમત પણ નોંધવી.

૫. જો કેસ સાચો હોય તો તેને (એ) તરીકે વર્ગીકૃત કરવો આ જેના પર મુકદમો ચાલ્યો હોય અને પુરાવાના અભાવે છોડી મુકાયેલ પણ લાગુ પડે આરોપી કે બીજા કોઈ દ્વારા બીલકુલ ગુનો ન થયાનું લાગે તેવા કિસ્સા (બી) અને (સી) લેખાય. નોન કોગ્ની ગુના માટે નોન કોગ્ની. લખવુ. અને કલમ—૨૦૩ મુજબના ગુના માટે પણ તેમ લખવુ.

૬. કેસ કમ્પાઉન્ડેડ હોય તો તે મુજબ સમરી ફોર્મ—ઈ ના નબંર—૩ તે મુજબ નોંધવુ. તેવી જ રીતે મુત્યુ, ગાંડા થઈ જવુ કે નાસી છુટવા માટે પણ નોંધવુ.

૭. ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ—૧૫૬ અને ૨૦૨ નીચે ઈન્કવાયરી માટેનાં કેસોની ફાઈનલ ઓડર્સની સમરી રેકર્ડ માટે નિયત નમુનામાં પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીને મેજીસ્ટ્રેટ એ સીધેસીધી મોકલવી.

૮. ૧૯૫૨નો ક્રિમી. લો. એમે. એકટ કલમ—૬ નીચેના ગુનાઓની ટ્રાયલ માટે ખાસ જજોની નિમણુંકની જોગવાઈઓ ધરાવે છે. (એ) ૧૯૪૭ના પ્રિવેન્શન ઓફ કરપ્શન એકટ કલમ—૫ પેટા કલમ—૨ ઈ.પી.કો. નીચે કલમો—૧૬૧—૧૬૫ કે ૧૬૫ (એ) નીચે સજા અંગેના ગુનાઓ (બી) કલોઝ (એ) માં સ્પષ્ટ થયેલા ગુનાઓ અંગે (સી) (એ) અને (બી) બતાવ્યા મુજબના ગુનાઓ સાથે સંકળાયેલ ગુનાઓ અંગે પો.સ્ટે. એન્ટી કરપ્શન બ્યુરો અધિકારીએ સ્પે. જજને તપાસનો રીપોર્ટ આપવો અને તેમની પાસેથી સમરી મેળવવી.

૯. જેને પ્રોસીકયુટર કરવા સરકારે ઓર્ડર કરેલ હોય તેને માટે ફર્ધર ઓર્ડર અવશ્ય મેળવવા અને જો પ્રોસીકયુશન ન હાથ ધરી શકાય તો ફકત સમરી માંગવી.

નિયમ ૨૬૪. પેપર્સના ફાઈલીગ અંગે.:—

૧. નોન કોગ્ની અને બી, સી વર્ગના કેસના પોલીસ ઈન્વેસ્ટીગેશન પેપર્સ મેજી. ની કોર્ટમાં ફાઈનલ કરવા કે, મેજી. ફાઈનલ ઓર્ડર પાસ કરશે. એ વર્ગના પણ ડીટેકટ ન થયા હોય અને ટ્રાયલ માટે ન લેવાય તે રેકર્ડ માટે પોલીસને પરત કરવા

૨. ટ્રાયલ પુરી થયે ડાયરી અને રેકઝીબીટ રૂપે મુકાયેલ સિવાય પંચનામા અને પોલીસે નોંધેલ સ્ટેટમેન્ટો અને બીજા કાગળો અપીલ માટે મંજુર થયે સમય પછી કોર્ટ વડે પોલીસને પરત કરાશે. વહેલા માગે તો પણ મેળવી શકાય, પોલીસ ડાયરીની નકલો અને એકઝીબીટ તરીકેનો કાગળોની નકલો કોર્ટમાં કેસ પેપર સાથે ફાઈલ કરાશે.

૩. આગામી નુકશાની થયે ઈન્કવાયરી દ્વારા કોગ્ની. ગુનો જ જણાય તો ઈન્કવાયરી અધિકારી દ્વારા ઈન્કવાયરીના કાગળો ફાઈલ કરાશે.

નિયમ ૨૬૫. ઈરાદાપુર્વક ખોટા કેસમાં પગલાં અંગે.:–

૧. 'બી' વર્ગના કિસ્સામાં ફાઈનલ રીપોર્ટ કે ટ્રાયલ પછી ઈરાદાપુર્વક ખોટી ફરીયાદો ગુનો ઈ.પી.કો. કલમ–૨૧૧ નીચે અને નહીં કે ૧૮૨ નીચે લેવાશે અને ફરીયાદની સાથે મેજી.ની લેખિત ફરીયાદ વડે પ્રોસીક્યુશન નોધાવશે.

૨. જો ફરીયાદ સામે ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૨૫૦ નીચે પ્રોસીક્યુશન કાર્યવાહી ન કરાઈ હોય તો પ્રો. સુપ્રી. કે એસ.ડી.ઓ. ઈ.પી.કો કલમ–૨૧૧ નીચે કાર્યવાહી કરશે. 'બી' સમરીનો ફાઈનલ રીપોર્ટ મોકલતાં કે ટ્રાયલ પછી મેળવતા મેજી ને જુદો રીપોર્ટ વિગતો આપતો અને ફરીયાદ નોંધાવવાના લેખિત કારણો કોર્ટને આપવો.

૩. પોલીસ એકેડેમી વાર્ષિક રીપોર્ટ સુપ્રી. કે એસ.ડી.ઓ. એ જરૂરી વિગતો સાથે, તારીખવાર એન્ટ્રીઓ જરૂરી માહિતી સાથે પુરી પાડવી.

નિયમ ૨૬૬. એક કરતાં વધુ પોલીસ સ્ટેશન એ રજી. થયેલ ડીટેકટેડ કેસો અંગે.:–

રૂલ ૧૧૯ માં પોતાની હદ બહારના કિસ્સાઓને રજીસ્ટર પરથી દુર કરવા માટે અનુસરવાનો પ્રોસીજર છે.

નિયમ ૨૬૭. ટેવાયેલા ગુનેગારો અંગે.:–

૧. ઈ.પી. કોડના પ્રકરણ–૧૨, ૧૬, ૧૭, ૧૮ નીચે સ્વતંત્ર રીતે કે ચાલુ કેસના અનુસંધાને કન્વીકશન અંગે ગુનો કરવા ટેવાયેલ છે અને તે અંગે સજા પામેલ છે.

૨. ક્રિ.કો. કલમ–૧૦૯, ૧૨૩ સાથે વાંચતા અટકાયત કરાયેલ હોય કે કમીટ કરાયેલ હોય

૩. કલમ–૧ મુજબના ગુના માટે કન્વીકટ થયેલ અને આગલા કન્વીકશન ના સાબીત રહે તો જો ચોર કે ધાડપાડુ ટોળીની સભ્ય કે ગુલામોનો વેપાર કરનાર કે ચોરેલ મિલ્કત રાખનાર ટોળીઆનો સભ્ય હોય કે ટેવ ધરાવતો હોય, કલમ–૨ કોર્ટ શિક્ષા ફરમાવતા પેટા કલમ–૧ નીચેનાને ટેવવાળા તરીકે વગીકૃત કરશે અને કમીટલ વોરંટમાં તે બતાવશે. જો તેમ ન કરાય તો જિલ્લા મેજી. સેસન્સ જજ વર્ગીકરણ કરશે અને જેલના અધિકારી પણ કરી શકશે.

૪. જો ટેવાયેલ તરીકે વગીકૃત કરાયેલ અરજી કરે તો કલમ–૩ કોર્ટ જે જિલ્લા મેજી. કારણો લેખિત નોંધ કલમો ૧૨૩, ૧૦૯ અને ૧૧૦ સાથે વાંચતા ટેવાયેલ તરીકે ન ગણવા અને તે માટેની સુચના રીવાઈઝ કરવી. કલમ–૪ કન્વીકટીગ કોર્ટ કે જિલ્લા મેજી. પોતાના વર્ગીકરણને રીવાઈઝ કરી શકે અને જિલ્લા મેજી. કોર્ટના વર્ગને બદલી શકે જયારે કોર્ટ સમક્ષ ન હોય તેવી ફેકટસનો આધાર લીધો હોય,

૫. પેટા નિયમ–૨ થી ૪ મેજી. એટલે કે જિલ્લામાં ગુનેગારને કન્વીકટ કમીટ કે ડીટેઈન કરાયો હોય અને પ્રેસીડેન્સી મેજી. નો પણ તેમાં સમાવેશ થાય.

૬. ફાઈનલ રીપોર્ટની ઈશ્યુ કરનાર મેજી. એ સાતમાં ખાનામાં (એચ) કરવો વર્ગીકરણની સત્તા ધરાવનાર વર્ગીકરણ કરે ત્યારે તેની નકલ પોલીસ સુપ્રી. ને તરતજ આપવી.

૭. મેજી. ની કોર્ટમાં પ્રોસીક્યુશન ચલાવનાર જો કેદી ટેવાયેલ હોય તો ફાયનલ ઓર્ડરની સમરીમાં (એચ) લખાયેલ છે કે નહી તે ખાસ જોશો અને લખાયેલ હોય તો સુધારા માટે તુરત પરત કરશો.

નિયમ ૨૬૮. અપીલ અને રીવીઝન અંગે.:–

૧. જયારે ક.સનો અંચ મેજી. વડે ડીસ્ચાર્જ કે એકવીટલમાં આવે ત્યારે પોલીસ સ્ટેશન અધિકારી એ જજમેન્ટ નકલ તુરતજ વિસ્તૃત પોર્ટ સાથે પોલીસ પ્રોસી. દ્વારા પોલીસ સુપ્રી. અને મોફયુજલમાં એસ.ડી.ઓ. ને ૧૦ દિવસની અંદર મોકલવી. નીચેના મુદાઓ જોવા ૧. ઈન્વેસ્ટીગેશન યોગ્ય રીતે હાથ ધરાયેલ કોર્ટમાં પ્રોસીક્યુટરે યોગ્ય રીતે રજુ કરેલ ૩. પ્રોસીક્યુટરના એવીડન્સને મેજી. એ શા માટે ધ્યાને ન લીધો અને કયા કારણોસર ડીસ્ચાર્જ કે એકવીટ કર્યો

૨. લો ઓફિસર્સના રૂલ્સના રૂલ–૫૦ નીચે એકવીટલ સામે અપીલ કરવાની દરખાસ્ત અને રીવીઝન એપ્લીકેશન સરકારને ચુકાદાની તારીખ થી ૬ અઠવાડીયા દરમ્યાન કરાય છે. કેટલીકવાર સમયમર્યાદા બહાર કે પ્રમાણીત જરૂરી નકલો વિના દરખાસ્ત કરાય છે. તેથી વિલંબ થતા હાઈકોર્ટમાં કેસ નિષ્ફળતામાં પરીણમે છે.

૩. વિલંબ નિવારવા માટે પોલીસ કે પબ્લીક પ્રોસી. એ નીચેની પધ્ધતિ અમલમાં મુકવી. ચુકાદો અપાય કે તુરતજ પ્રમાણીત નકલ મંગાવી નકલ મળે ૩ બિન પ્રમાણીત નકલો તે નકલ સાથે અપીલ કે

રીવીઝન માટેનાં કારણોના રીપોર્ટ સાથે પબ્લીક પ્રોસી. ને મોકલવા પુરાવાના ઉત્તરો અંગ્રેજીમાં મોકલવા ચાર્જશીટ કે ચુકાદાની નકલમાં આરોપીના સાચા નામ અને સરનામા આપવા પ્રમાણીત નકલો અંડર લાઈન કે નિશાનીઓ કરવી નહી કારણ કે હાઈકોર્ટ તે સ્વીકારતી નથી. દરેક પાના પર કોર્ટનુ સીલ હોવુ જરૂરી છે. આરોપીના નામ અને સરનામા દરખાસ્ત સાથે મોકલવા.

(એ) જેલમાં હોય તો કઈ જેલ તે જણાવવુ દરખાસ્ત સાથે કોર્ટનું અસલ રેકોર્ડ મોકલવુ નહી.

(બી) જો દેહાંત સજા થયેલ હોય તો અપીલ તરતજ મોકલવી આથી અપીલ સાથે સાથે કન્ફરમેશન સાંભળવાનું હાઈકોર્ટ માટે શકય બને છે.

(સી) પોલીસ પ્રોસી. કે અન્ય અધિકારી પોતાની દરખાસ્ત જો પબ્લીક પ્રોસી. ને મોકલવી.

(ડી) દરખાસ્તની નકલ ડી.એસ.પી. ને મોકલવી જે પોતાનો અભિપ્રાય જિલ્લા મેજી. ને આપશે.

(ઈ) સુપ્રી. ના અભિપ્રાયની નકલ આઈજી. અને ડીઆઈજી ને આપશે. નકલ મળે કે પોતાની અભિપ્રાયની મુદત દરમ્યાન દરખાસ્ત પહોંચવી જોઈએ.અપીલ માટેનો સમય ફકત ૩ માસનો છે. લીગલ ડીપો ને પુરતો સમય મળે ઝડપથી કાર્યવાહી થવી જોઈએ.

(જી) જિલ્લા મેજી. કે સમાહર્તા કે વધારાના જિલ્લા મેજી. પબ્લીક પ્રોસી. ને રીપોર્ટ મળે કેસ તપાસ એન્ડોર્સ કરેલી નકલ આઈ.જી. કે ડી.આઈ.જી. ને આપશે.

(એચ) અપીલ કે રીવીઝન માટેની દરખાસ્ત કરવાની પી.પી. ની પ્રાથમિક ફરજ છે. વિના વિલંબ યોગ્ય કિસ્સામાં આવી દરખાસ્તમાં જિલ્લા મેજી. ને દરખાસ્ત કરશે.

(આઈ) જિલ્લાનાં બી.પી. પોતાના દ્વારા કંડકટ થયેલ કિસ્સામાં અપીલ કે દરખાસ્ત મળે બી. પ્રાસી માટે દરખાસ્ત સાથે નીચલી અને સેસન્સ કોર્ટના ચુકાદાની પ્રમાણિત નકલ મોકલવા કે ઉપરના પ્રોસીજર કરવો.

(કે) સજાના વધારાના રીવીઝન અરજી કે દરખાસ્તોને લાગુ પડે છે.

(એલ) પુરાવાના સંબધીત ઉતારા ચુકાદા અને રીપોર્ટ સાથે મોકલવા જરૂર અંગ્રેજીમાં અનુવાદ કરવી.

(એમ) ચુકાદાની પ્રમાણીત નકલ વિના મુલ્યે પુરી પાડશે.

<u>નિયમ ૨૬૯. કોર્ટ પ્રોસીડીગ નકલ અંગે.:–</u>

૧. બીજા ખાતા કે કાર્યાલયને જરૂરી તેના વધારાના પ્રોસીડીગ આપી શકાતી નથી. આ માટે તે સરકારી પ્લીડર કે જિલ્લા સમાહર્તા દ્વારા નિમાયેલ આબરૂદાર વ્યક્તિને પ્રોસીડીગને ઉપયોગમાં લેવા બિનઅધિકારીકૃત નકલો લેવા દે છે. અને તે રીતે તે સસ્તામાં મેળવી શકાય છે.

૨. મેજી. કોર્ટના રેકર્ડને તપાસવા ઈચ્છનાર સુપ્રી. કોર્ટ ગેઝેટેડ અધિકારી સેસન્સને એપ્લાય કરશે જે નીચેના કોર્ટમાંથી તે મેળવી માંગણીદાર અધિકારીને મોકલવાય કે કેમ તેનો નિર્ણય લેશે અને જરૂર મુજબની આવા ડોકયુની નકલ મેળવશે.

૩. સરકારી અધિકારી જયુડી કન્વી. થયે નિર્ણય નકલ તેના ખાતાના વડાને વિના મુલ્યે આપવી. જેથી તે યોગ્ય પગલાં લઈ શકે ખાતાના વડાની માંગણીથી એકવીટલ અને ડીસ્ચાર્જના ચુકાદાની નકલો પણ તેને આપવી.

૪. નકલોથી હેતુ સરે તેમ હોય તો જયુડી પ્રે રેકોર્ડની અસલમાં માગણી કરવી નહી.

<u>નિયમ ૨૭૦. સરકારી કર્મચારીનુ પ્રોસીકયુશન.:–</u>

૧. ભારત કે રાજય સરકારના કર્મચારી ને ક્રિમા ગુના માટે લો કોર્ટમાં પોલીસ વડે પ્રોસીકયુટ કરાય તો તેનુ પરીણામ તેના વહીવટી અધિકારીને જેમ બને તેમ જલ્દી જણાવવુ.

૨ ઉપરની કોર્ટને તેના વડે રીવીઝન કે અપીલ કરાય તો તેને સેસન્સ કે હાઈકોર્ટ તરફથી નોટીસ મળે તે જિલ્લા મેજી. તેના ડી.એસ.પી. અને ખાતાકીય સત્તાને જાણ કરશે આવી માહિતી ખાતુ પોતાની સત્તાના સંપર્કમાં રહી અપીલાના પરીણામ અંગે નકકી કરશે.

<u>નિયમ ૨૭૧. જજેમેન્ટની ચકાસણી.:–</u>

૧. ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ–૩૬૫ મુજબ સેસન્સ જજ કે ચીફ જયુડી. મેજી. કે ચીફ મેટ્રો મેજી. દ્વારા ચલાવાયેલા કેસને જજમેન્ટ નકલ ડી.એમ. ને મોકલશે અને તેઓ ડી.એસ.પી. ને મોકલશે અને એસ.પી. એ આ જજમેન્ટમાં ચકાસી જવુ કે કયાંય ખોટી કે ભુલ ભરેલી તપાસ તો થઈ નથી ને તેણે તેવા કિસ્સામાં યોગ્ય ઉપાયો કરવા જોઈએ જો સામાન્ય પ્રકારના હોય તો જજમેન્ટની એક નકલ

ડી.આઈ.જી. સી.આઈ.ડી. ક્રાઈમને કે જેથી તેઓ મુ.પો. અધિકારી સાથે મસલત કર્યા બાદ જરૂરી જનરલ હુકમ બહાર પાડશે જે જજમેન્ટનો નકલ જો આઈ.જી., સી.આઈ.ડી. ક્રાઈમને મોકલાય તે નકલ ડી.આઈ.જી. રેન્જને પણ મોકલવી કમિશ્નરેટ એરીયામાં જજમેન્ટમાં અનુસંધાને પગલા લઈ તેની જાણ આઈ.જી.પી. ને કરશે. અને પોતાનો રીપોર્ટ આપશે.

૨. કમિ. ડી.એસ.પી. એ આવા કેસોમાં નિર્દોષ જાહેર થયા હોય તેની વિગત દર્શાવતુ એક રજીસ્ટર રાખશે કે જેમાં ચીફ જયુડી. મેજી. કે ચીફ મેટ્રો મેજી. ના જજમેન્ટ આપેલા હોય.

૩. સેસન્સ કોર્ટ કે ચીફ મેજી. કે ચીફ મેટ્રો મેજી. સિવાયના કોર્ટના જજમેન્ટની એસ.પી. અમદાવાદ સીટી અથવા જિલ્લા એસ.ડી.પી.ઓ. એ ચકાસણી કરી પોતાના રીપોર્ટ સી. પી., ડી.એસ.પી. ને મોકલવો અને તેનુ રજીસ્ટર રાખવુ.

૪. રેન્જ ડી.આઈ.જી. અને ડી.જી.પી. એ પોતાના ઈન્સ્પેકશન દરમ્યાન આ રજી. ચકાસવુ. અને જરૂરી રીમાકર્સ કરવા.

<u>નિયમ ૨૭૨. ચુકાદામાં કરાયેલ એકસપન્જ ઓફ સ્ટકચર માટે પ્રોસીજર અંગે.:–</u>

નીચલી કોર્ટમાં સરકારી અધિકારીઓ સામે ચુકાદામાં કરાયેલા અયોગ્ય રીમાર્કને એકસપન્જ કરવા હાઈકોર્ટને મુવ કરવા સરકારને વિનંતી કરાય છે. આ માટેનો યોગ્ય સમય હાઈકોર્ટમાંની અપીલ કે રીવીઝન દરમ્યાન છે. અધિકારીએ ઉપરીઓ કે જિલ્લા મેજી. દ્વારા સમયસર ધ્યાન પર લેવા જોઈએ જેથી હાઈકોર્ટમાના ગર્વ. પ્લીડરને તે અંગે જરૂરી જાણ કરી શકાય અને ચુકાદો અપીલ કે રીવીઝનામાં લેવાય ત્યારે હાથ ધરી શકાય.

———XXXXX———

પ્રકરણ–૨૨
એકઝીકયુશન અને રેમીશન ઓફ સેન્ટેન્સ

નિયમ ૨૭૩. રેમીશન ઓફ સેન્ટેન્સીસ

૧. એપેન્ડીકસ–૨૩ માં લાંબી કેદની સજા રીવાઈઝ કરવાના સલાહકાર બોર્ડની નિમણુંક આવી સમિતિઓની રચના અને કામગીરી અને આવા કેદીઓની વહેલી મુકિત અંગે ભલામણ કરવા સંબધેના સિધ્ધાંતો માટેના નિયમો ધરાવે છે.

૨. આજીવન કેદ અને તેની વહેલી મુકિત અંગે અને તે માટેના નિયમો માટે અનુસરવાના નિયમ એપેન્ડકીસ–૨૪ માં મળે છે.

૩. ઈન્સ્પેકટર જનરલ ઓફ પ્રિઝન ક્રિ.પ્રો.કો.કલમ–૪૦૧ નીચે સરકારી આદેશ મેળવ્યા વિના કોઈ કેદીને છોડી શકે નહી.

૪. કોન્ઝર્વન્સી વર્ક સિવાય ટેવાયેલા કેદીઓને રેમીશન મંજુર કરી શકાય નહી. તેઓ સલાહકાર બોર્ડની મર્યાદા બહારનાં છે.

નિયમ ૨૭૪. આર્કીયોલોજીકલ અવશેષો અંગે.:–

સ્થાપત્ય અને આર્કીયોલોજીકલ અવશેષનું ભાંગફોડ અને નાશમાંથી રક્ષણ કરવું જોઈએ. જાહેર સ્થળો નજીક ધાંધલ ધમાલ ન થવા આ એકટની કલમ–૧૫ નીચે આ નિયમ ભંગ માટે પગલાં લઈ શકાય.ક

નિયમ ૨૭૫. એરક્રાફટ અંગે રીપોર્ટકર્તા અને નોટીસ કરવી ડીટેઈલ અંગે.:–

૧. એપેન્ડીકસ–૨૫ માં વર્ણવેલ સામાન્ય સલામતીની પરિસ્થિતિ અંગે ખાસ ધ્યાન આપવુ. નીચુ કે ભયંકર ઉડયન દેખાય ત્યારે બીની નિશાનીઓની નોંધ કરવી અને માલીક અને પાયલોટને એરેસ્ટ કરવા પ્રયત્ન કરવો. નિયમભંગ અંગે સીવીલ એવીએશન ડાયરેકટની સહાય લેવી.

૨. (એ) પગલા લેવાના હોય અને એરોડ્રમ અધિકારીને રીપોર્ટ કરવાનો હોય તો નીચે માહિતી આપવી. એ બીજો નિશાની ઓ પ્રકાર વિ.
(બી) પાયલોટ અને સભ્ય અન્ય સભ્યના નામ
(સી) ઉડયનનો પ્રકાર આવવા અને જવાની દિશા અંદાજી ઉંચાઈ
(ડી) સમય નજીકના રેલ્વે સ્ટેશન કે નકશા પરના સ્થળનું નામ
(ઈ) સમય અને તારીખ એક નિયમભંગની ટુંકી વિગત. અકસ્માત કર્યો હોય તો તે અંગેની વિગત

૩. ગુમ થયેલ એરક્રાફટ માટે સી.ડી.ઈ. ની .વિગત મહત્વની બની રહે છે.

નિયમ ૨૭૭. વિસ્ફોટક પદાર્થ કબજે લેવા અને જડતીની સત્તા.:–

૧. (એ) આ અપાયેલ અધિકારી જ્યાં ઉત્પાદન થાય રખાય ઉપયોગ કરાય વેચાય, હેરફેર કે લાયસન્સ તળે આયાત કરાય તેના કોઈપણ વહાણ કે સ્થાનમાં પ્રવેશ નિરીક્ષણ કરી કે કસોટી કરી શકે છે.
(બી) તે અંગે જડત મંગાય તો કિંમત ચુકવી નમુના લઈ શકે.
(સી) કાયદાભંગ માટે તેને કબજે લઈ શકે કે દુર કરાવી શકે.

૨. ચીફ ઈન્સ્પે. સિવાયના જો પેટા રૂલ–૧ નો અધિારી વાપરે તો તુરતજ તેની જાણ તાર દ્રારા તેમને આપે અથવા જિલ્લા સત્તાધીશને આપે.

૩. દબાણ તળે કે પ્રવાહીરૂપમાં નળામાના કોઈ વાયુ મેજી વડે ચીફ ઈન્સ્પે વિ. ની સુચના વિના દુર કરી શકાય નહી.

૪. અધિનિયમનાં ભંગ માટે પોલીસ અધિકારી વોરંટ વિના પણ પગલાં લઈ શકાશે.

નિયમ ૨૭૮. ભારત શસ્ત્ર અધિનિયમ–૧૯૫૯ નો પોલીસની ફરજો અને સત્તા અંગે.:–

૧. ડી.એસ.પી., એ.એસ.પી. અને ડી.વાયએસ.પી. વર્ષમાં એકવાર ફેરીયા કે ઉત્પાદકોનો જથ્થો તેનો હિસાબ દુકાન વગેરે તપાસી જિલ્લા મેજી. ને રીપોર્ટ કરશે. હિસાબી ચોપડામાં સહી અને તારીખ નોંધશે. મોફયુજોલમાં પી.આઈ. દર છ માસે આ ફરજ બજાવી જિલ્લા મેજી. ને જાણ કરશે.

૨. (એ) જપ્ત કરાયેલ ફાયર આર્મ્સની કિંમત નીમેલ કમીટી કરશે. જિલ્લા મેજી. તેના ચેરમેન અને ડી.અસ.પી., એસ.ડી.ઓ. હેડ.કવા. ના આર્મરીના ઈન્સ્પે. અને જિલ્લા વિકાસ બોર્ડના વી.સી. અને આર્મ્સ ડીલીવરી સભ્યો રહેશે.

(બી) આ કિંમતે તે હથિયારો જિલ્લા મેજી. ની મંજુરીથી વેચવા
3. જપ્ત કરેલ બંદુકો યોગ્ય કિમતે ગન કલબ, પાક સંરક્ષણ મંડળીઓ અને સર્વદો કેન્દ્રને અગ્રતાક્રમથી આપવો.
૪. (એ) પોલીસ ની સલામતી કસ્ટડીમાં રખાયેલ હથિયાર અને દારૂગોળા કોઈ સંજોગોમાં કોઈ કારણે હેડ.કવા. સ્ટોર્સની બહાર ખસેડવો નહી. એસ.પી. ની મંજુરીથી ખસેડાય.
(બી) તેના રજીસ્ટરનુ માસિક ચેકીગ કરવુ. આ નિયમિતતાની આઈ.જી. વગેરેને જાણ કરવી.
(સી) ડી.એસ.પી. એ જિલ્લા મેજી. જપ્ત લીધેલ અને નિકાલ માટેનાં ફાયર આર્મ્સ અંગે માસના પ્રારંભે સ્ટેટમેન્ટ આપવુ. સમિતિએ નકકી કરેલી કિંમતે વેચાઈ ગયેલ અને વધેલાને જથ્થો વગેરે માસના અંગે જણાવવુ.

<u>નિયમ ૨૭૯. પોલીસ અધિકારીના ખાનગી હથિયારોનું રજીસ્ટર.:–</u>

૧. આઈ.પી.એસ. અધિકારી બે રીવોલ્વર કે પિસ્તોલ રાખી શકે છે કે, ડી.વાય.એસ.પી., એક રેગ્યુલેશન પેટર્ન રીવોલ્વર રાખી શકે છે તે અંગેની જાણ ચાર્જ સંભાળ્યાના ૧૫ દિવસમાં જિલ્લા મેજી.ને આપવી.
૨. તે જ રીતેઅન્ય અધિકારી અંગત માલીકીની રીવોલ્વર કે પિસ્તોલ રાખે તેને પણ ઉપર મુજબ અમલ કરવો.
૩. તપાસ અને ખરાઈ માટે તે હથિયાર રજી. સર્વી. પાસે રજુ કરવા.
૪. તે ગુમાવાય કે ચોરી થયે નજીકના પોલીસ સ્ટેશન અને જિલ્લા રજી. અધિકારીને રીપોર્ટ કરવો.
૫. નિવૃત થયે તે નિકાલ કરે તો નીચેના પ્રોસીજરનો અમલ કરવો.
(૧) જો પ્રોહી. બોરનુ હથિયાર હોય તો પોતે કે પોલીસ સ્ટેશન દ્વારા ગર્વ આર્સેનલને મોકલી દેવુ.
(૨) નહી તો નજીક કસ્ટમ હાઉસને તેની ડયુટી દેવા યોગ્ય લાયસન્સીગ સત્તા પાસે તેને રાખવા માટેની મંજુરી મેળવવી કે ખરીદનારનું નામ, સરનામું વિ. રજી. સત્તાને જણાવી વેચી દઈ શકે.

<u>નિયમ ૨૮૧. પોલીસ કોન્સ્ટેબલ દ્વારા રીવોલ્વરનો ઉપયોગ.:–</u>

માત્ર નીચેના સંજોગોમાં જે પ્લેઈન કલોયમાં કોન્સ્ટેબલ રીવોલ્વર વાપરી શકે છે.
(એ) જયારે અમલદારના બોડી ગાર્ડ તરીકેની ફરજ હોય
(બી) જયારે અમલદારના મકાનો અને એપાર્ટમેન્ટની અંદરના ભાગ કે કોર્ડન વિસ્તારમાં ફરજ બજાવતાં હોય.
(સી) જયારે ભયાનક ગુનેગાર સાથે સંકળાયેલ કામ સોંપાયેલ હોય, તેમ છતાં કોન્સ. દ્વારા રીવોલ્વરનો ઉપયોગ પસંદ કરવા યોગ્ય નથી. કેમ કે, તેના દ્વારા અકસ્માતે નર્વસનેસમાં ફાયરીગ થઈ જવા સંભવ રહે છે.

<u>નિયમ ૨૮૪. ગુન્હાઓ અને દંડ.:–</u>

૧. આર્મ્સ એકટ સેકશન–૨૫ થી ૩૧માં ગુનાઓ અને દંડની વિગત આપેલ છે.
૨. એવા કિસ્સામાં પોલીસ ઓફિસર કોઈ શખ્સને પકડી શકે કે, જેમાં કોઈ શખ્શ હથિયાર લઈ જતો કે, પહોંચાડતો, લાયસન્સ ધરાવતો કે, ન ધરાવતાં કે જેમાં શંકાસ્પદ જેવુ જણાય અને કાયદાનો ભંગ થાય તેવુ કોઈ કૃત્ય કરવા ઈરાદો ધરાવતો હોવાનુ જણાય ત્યારે તેની પાસેથી હથિયાર, દારૂગોળો કબ્જે કરી શકાય.

<u>નિયમ ૨૮૫. કેટલ ટ્રેસપાસ એકટ અંગે સત્તા અને ફરજો.:–</u>

(એ) કલમ–૧૦ નીચે દરેક પોલીસ અધિકારીએ કાયદેસર કબ્જાનો વિરોધ અને પકડનારને રક્ષણમાં સહાય કરવી.
(બી) કલમ–૧૧ નીચે પોલીસ જાહેર માર્ગો, નહેર, વાડીઓ મેદાનો વગેરે નુકશાન કરી રખડતાં ઢોરને પકડશે કે તે માટે વ્યવસ્થા કરશે.
(સી) કલમ–૨૪–૨૬ અને ૨૭ આ એકટની પીનલ (ફોર્જદારી) કલમ છે.

<u>નિયમ ૨૮૬. બાળ લગ્ન અટકાયત એકટ–૧૯ નીચે ઈજેકશન ઈશ્યુ કરવા અંગે.:–</u>

૧. કલમ–૮ નીચે ફર્સ્ટ કલાસ મેજી. ગુનાનું કોગ્ની લઈ શકે કે ટ્રાયલ કરી શકે ૧ વર્ષની મુદત બાદ તેમ ન થઈ શકે. જો કોર્ટને ફરીયાદ થાય તો સંબધકર્તા પક્ષકારને ઈજેકશન ઈશ્યુ કરી શકે.

૨. બાળલગ્ન પ્રતિબંધક દ્વારા આ અધિકારીના સિધ્ધાતંનો એમેન્ડમેન્ટ થયેલ છે. (ગુજરાત એમેન્ડેમેન્ટ એકટ–૧૯૬૩)

નિયમ ૨૮૭. સી–કસ્ટમ એકટ પોલીસની સત્તા અને ફરજો.:–

૧. ચોરાયેલ હોવાની શંકાથી જે જપ્ત લેવાયેલ છે તે કાંઈપણ પોલીસ સ્ટેશનએ લઈ જવુ કે, કોર્ટમાં તે અંગેની ફરીયાદ કે ઈન્કવાયરી ચાલી રહી હોય ત્યાં તેનું પરીણામ આવે ત્યાં સુધી ડીટેઈન કરવુ. જપ્ત કરાયેલ વસ્તુઓ અંગે નજીકના કસ્ટમ હાઉસને લેખિત નોટીસ મોકલવી અને ફરીયાદ કે ઈન્કવાયરી નિકાલ પામે કે તરત જ નજીકના કસ્ટમ હાઉસને મોકલી આપવી. આ જોગવાઈઓનો અમલ ફરજીયાત છે. એટલે મેજી.ના લક્ષ પર મુકવો લક્ષ પર મુકવો જેથી મિલ્કતના નિકાલના ઓર્ડર વખતે તે પર ધ્યાન આપી શકે.

૨. દાણચોરીની પ્રવૃતિઓ અટકાવવા કસ્ટમ એકસાઈઝ અને પોલીસ ખાતુ સહીયારા સહકારથી કાર્ય કરે તો સુંદર અસર પાડી શકે આ માટે પસંદ કરેલ સ્થળે.

૩. ખાતાના અધિકારી સમયાંતરે મીટીગ યોજવી, તેમાં સરહદ પરના ડી.એસ.પી. અને ક્રિમિનલ ઈન્વે. ડીપાર્ટમેન્ટના એક પ્રતિનિધિ ભાગ લે.

નિયમ ૨૮૮. પ્રિવેન્સ ઓફ કરપ્શન એકટ પોલીસની સત્તા અંગે.:–

૧. જાહેર નોકર દ્વારા વિશ્વાસના ગુનાહીત ભંગમાં કિસ્સામાં પોલીસ ઈ.પી.કો. કલમ–૪૦૯ નીચે મેજી.ની કોર્ટમાં પ્રોસી. ઈન્સ્ટીટ્યુટ કરી શકશે કે કરપ્શન એકટ નીચે જોગવાઈઓનો અમલ કર્યા બાદ સ્પે. જજની કોર્ટમાં પ્રોસીકયુશન ઈન્સ્ટીટ્યુટ કરશે. કલમ–૫૧ સી નીચેની કાર્યવાહી ઝડપી અને અરેસકારક હોઈ તે મુજબ પ્રોસીકયુશન કરવુ હિતાવહ છે.

૨. ડી.વાય.એસ.પી. કક્ષાથી નીચેના અધિકાર એફ.સી. કે, જયુડી મેજી. ની આજ્ઞા વિના ઈ.પી.કો કલમ–૧૬૧, ૧૬૫ :એ: નીચેના કોઈ ગુનાને ઈન્વે. કરી શકશે નહી.

નિયમ ૨૮૯. પ્રાણીઓ પ્રતિ ઘાતકીપણુ અટકાવવા અંગે પોલીસની ફરજો.:–

૧. ઘાતકીપણે બકરાને મારી નંખાતુ હોઈ કે દુમ દેવ કે કુકડા આચરાતુ હોય વિ. ત્યારે હદ પ્રવેશ કરી શકે. તપાસ કરી શકે અને સાધનો કે પ્રાણીને કબ્જે લઈ શકે.

૨. લેખિત માહિતી, જાત તપાસ દ્વારા જણાય તો, આ અંગે ગુનો ગણવો અને પોતે કે, વોરંટ દ્વારા અન્ય અધિકારી પાસે તપાસ કરાવવી.

૩. આવા ગુના માટે યોગ્ય લાગે તો યાતના મુકિત માટે પ્રાણીના ત્વરીત વધની સુચના આપી શકશે.

૪. ગંભીર, રોગગ્રસ્ત કે ઈજાથી પીડાતા માટે પશુ સર્જનને બોલાવી સર્ટી મેળવી મેજી. ના હુકમ નીચે તેનો નાશ કરાવશે. પશુ અધિકારી સુચવે તો પાંજરાપોળ મોકલશે.

નિયમ ૨૯૦. ૧૯૪૦ નાં ડ્રગ્ઝ એકટ–૧૩ અંગે.:–

૧. કોગ્ની. ગુનો છે જેમાં દવાઓ કબ્જે લેવા માટે રેડ પાડવાની હોય ત્યારે તે વિસ્તારના ડ્રગ્ઝ ઈન્સ્પેકટરને જાણ કરવી તેને સાથે લેવા અને દવાના નમુના લેવા અને બરાબર સીલ કરી પંચ અને આરોપીની સર્ટી. લેવી છે દવાની યોગ્ય કિંમત ચુકવવી. જથ્થો કબ્જે લેવાય તો તે માટેની પહોંચ આપવી. નમુનો આરોપીને સોંપી તેની સહી લેવી. પછી ડ્રગ્ઝ ઈન્સ્પેકટર પોતે તે જ પંચો અને આરોપી સમક્ષ તે દવાના નમુના લે.

૨. સ્પીરીટીવાળી દવાઓ માટે સરકારી એનાલીસ્ટને નમુના મોકલવા અને તપાસ પુરી થયે આગળના પગલાંની કાર્યવાહી માટે ડીવી. સીનીયર ડ્રગ્ઝ ઈન્સ્પેકટરને જણાવવુ.

૩. ગેરકાયદેસર લે–વેચ કરનાર કાયદેસર ધંધાની મનાઈ કરવી અને આયાત નિકાલ સર્ટી અટકાવી દેવા સિવાય રદ કરવા.

૪. આંતરીક હવાઈ સેવા કસ્ટમના કાર્યક્ષેત્રમાં આવતાં નથી. તેનનાથી સામાન તપાસવો વિ. રાજ્ય સરકારના જકાત અને પોલીસ સત્તાવાળાની ફરજ છે. આથી વગેરેને માટે કડક ચેકીંગ કરવુ.

નિયમ ૨૯૧. ડ્રામેટીક પરફો. એકટ નીચે ફરજો.:–

આ કાયદાનો ભંગ કરે તેવા ઉપયોગ માટે કોઈ સ્થળ કે મકાન વપરાતુ હોય તો મેજી. વોરંટ પોલીસ અધિકારીને ગમે ત્યારે સહાય સાથે બળજબરીથી તેમાં દાખલ થવા સત્તા આપી શકે.

નિયમ ૨૯૩. ૧૯૫૪ નો ડ્રગ્ઝ અને મેજીક રેમેડીઝનો કાયદો.:-

૧. આ કાયદો ગર્ભપાત, ગર્ભ નિરોધ વગેરે જેની બિનકાયદેસર ઉપયોગમાં લેવા કે, તે અંગેની જાહેરાતની પ્રસિધ્ધિનો નિષેધ કરે છે. આવુ છાપવા તે અંગેના ડોકયુ. ની આયાત નિકાસની પણ મનાઈ કરે છે.

૨. આ કાયદાના ભંગ માટે પી.એસ.આઈ. કક્ષાના અધિકારીને તેવી વસ્તુ, જાહેરાત, ડોકયુ. કબ્જે લેવા સત્તા છે.

૩. આ કાયદા ભંગ માટે જિલ્લા ગર્વ. પ્લીડર અને પી.પી. ની કાયદાકીય સલાહ લેવી.

નિયમ ૨૯૫. હિજરતી મિલ્કતને વહીવટ અંગે સત્તા અને ફરજો.:-

આ એકટ નીચેના ગુનાઓ કોગ્ની. અને શિક્ષાપાત્ર છે. તેમાં હિજરતી મિલ્કતનો કબ્જો સોંપવાની નિષ્ફળતા, ખોટી રીતનો ચુકાદો, ભાડુ વસુલ લેવુ. તેની મિલ્કત છુપાવવી. નુકશાન પહોંચાડવું કે ખોટી જાહેરાત સમાવેશ પામે છે. સરકારની પુર્વ મંજુરી પછી નિયમભંગ માટે પ્રોસીકયુશન હાથ ધરવુ.

નિયમ ૨૯૬. ૧૯૪૪ ના સોલ્ટ અને આબકારી એકટ અંગે સત્તા અને ફરજો.:-

૧. જડતી વોરંટ નીચે આબકારી માલસામાનને કબ્જે લેવાય ત્યારે તેની પુરી યાદી બનાવવી. અને તેની નકલ કબ્જેદારને આપવી. ડયુટી પેઈડની હોય તો નજીકના સી.ઈ.ઓ. ને નકલ આપી. અને માલના નિકાલ વખતે તેને જાણ કરવી.

૨. આ કાયદાના અમલમાં બધા પોલીસ અધિકારીએ એસ.ઈ.ઈ.ઓ. ને સહાય કરવી અને મળેલી સત્તાનો અમલ કરવો.

૩. આ કાયદા તળે ધરપકડ કરાયેલને પોલીસ સ્ટેશન મોકલાય ત્યારે મેજી. સમક્ષ હાજર રહેવાની શરતે જામીન પર છુટી શકે છે તેનો ભંગ થયે કસ્ટડીમાં મુકાય.

નિયમ ૨૯૭. ઈન્ડિઅન ઈલેકટ્રીસીટી એકટ અંગે પ્રોસીકયુશન માટેની સત્તા.:-

આ કાયદા તથા તેના નિયમન લાયસન્સ કે હુકમ સામેના કોઈ ગુના માટે સરકારશ્રીએ ઈલે. ઈન્સ્પે. ની મંજુરી વિના પ્રોસીકયુશન કરાશે નહી.

નિયમ ૨૯૮. પ્રોસીકયુશન કરવાના પાવર્સ અંગે.:-

૧૯૨૨ ના ઈન્ડિઅન એગ્રીગ્રેશન એકટની નીચેના કોઈ ગુના માટે પ્રોટેડકટર કે નિયુકિત થયેલ કે જિલ્લા મેજી. ની મંજુરી વિના પ્રોસી. કરાશે નહી.

નિયમ ૩૦૦. વિસ્ફોટના ઈન્સ્પેકશન અંગે.:-

જથ્થા દુકાનમાં ખાતામાં વિ. પી.એસ.આઈ. દર ત્રણ માસે ઈન્સ્પે. અને એસ.ડી.ઓ. દર ૬ માસે, ડી.એસ.પી. એ અવારનવાર ઈન્સ્પે. કરવા જ જોઈએ. કામચલાઉ લાયસન્સદારોને સ્ટોક દિવાની પહેલા અને પછી સબ ઈન્સ્પે. એ તપાસવો. (૨) વિક્રેતાના રજી. માટે રૂલ નં.૨૭૮ (૧) (બી) (સી) જુઓ.

નિયમ ૩૦૧. ભયંકર વિસ્ફોટ અંગે સુચનો.:-

૧. આમા ખાસ કરી કલોરેટનુ આર્સેનીક સલ્ફાઈડ કે સલ્ફર કે ફોસ્ફરસ કે એલ્યુમીનીયમ સાથેનુ ગેરકાયદેસરનુ મિશ્રણ આવે છે. એટલુ ભયંકર હોય કે પેટી ઘસડાવાથી, પડવાથી, ભટકાતાથી વિ. રીતે ભયંકર વિસ્ફોટ કરે છે.તેનાં સંગ્રહ માટે પણ ખાસ અને કાળજી ભરી વ્યવસ્થા થવી જોઈએ.

૨. બિનસલામત કે ગેરકાયદે વિસ્ફોટકની શંકા પડે ત્યારે કંઈને સ્પર્શ ન કરવો પાકો પહેરો ગોઠવવો. ત્યાં કોઈને પણ જવા છુટ ન આપવી.

૩. સ્થાનિક અધિકારીએ તારથી ડી.એસ.પી. ન. જાણ કરવી. જે પોતે તપાસ કે તેની વ્યવસ્થા કરશે. તપાસમાં નીચેનાનલ ખ્યાલ રાખવો.

૧. પદાર્થને મુળ વિસ્ફોટક ન માનવો.

૨. નજીકનો દિવો, અગ્નિ, દિવાસળીનો ઉપયોગ કે ધુમ્રપાન ન કરવા દેવુ.

૩.વેરાયેલુ વગેરે જણાયે બુટ નાંખી દાખલ થવુ.

૪. બધુ કાળજીથી અને ધીમેથી અડવુ.

૫. કોઈ પેટી કે સાધનને ગબડાવવુ કે ઘસડવુ નહી પડે કે ફેકાઈ નહી કે પણ કાળજીથી ઉચકવુ કે મુકવુ.

૬. જથ્થો થોડો હોય તો તેને પાણીમાં મુકી, વાંસણને ઢાંકી સરકારી કેમી. એને. ને મોકલવો.
૭. વજન ૧ પૌન્ડથી વધુ હોય તો તાર વડે એકસેપ્લો ઈન્સ ની સહાય મેળવવી.

૪. નીચેના પદાર્થો માટે ખુબજ શંકાસ્પદ રહેવુ.
૧. જે સફેદ ભુકા કે સ્પષ્ટ સ્ફટીકરૂપે હોય તેવા સોડા અને પોટા કલોરેટસ
૨. ગાંગળા કે પીળા કે નારંગી ભુકાના રૂપમાં આર્સેનીક સલ્ફાઈડ
૩. ફોસ્ફરસ
૪. પીળવા નારંગી ભુકામાંથી બનેલ આતશબાજી

૫. સોડા પેટક સિવાયના સફેદ ભુકાનું મિશ્રણ

૬. (એ) સફેદ ભુકા સાથે એલ્યુમિનિયમના ભુકાનું મિશ્રણ, બધી જાતના ફટાકડા :એ: દેશી ફટાકડા કે બોમ્બ, લંબગોળ કે ગોળ વસ્તુઓ પર કાપડ કે શણ વીટાળી બનાવેલ હોય છે. તેને ડીસ્ટીલ પાણીમાં બરાબર ભીજવવા અને મેસેન્જર મારફત બરાબર પેક અને સીલ કરી મોકલવા.
(બી) કાચને બદલે એનેમલ કે રૂનાં પડ વચ્ચે માટીનું વાસણ વાપરવુ.
(સી) તેને કદી સુકી સ્થિતિમાં નિકાલ માટે ઈન્સ્પેકટર ઓફ એકલપ્લોની સહાય લેવી.
(ડી) દેશી બોમ્બ માટે સહાય મેળવવી, અને તેની પુરેપુરી વિગતો તેને જણાવવી.
(ઈ) કાળજીપુર્વક પ્રાથમિક તપાસ સ્થળ પર જ કરવી અને શકય હોય તો ફોટો લેવો.
(એફ) જો તે લશ્કરના ઉપયોગનો હોય તો યોગ્ય ચેનલ મારફત પુના ખાતે આર્મી ઓરડે કોર્ટસના બ્રિગેડીયરને જાણ કરવી અને ઈન્સ્પેકટ એકસપ્લોઝીવને નિકાલ માટે જાણ કરવી.

૭. વિસ્તૃત સુચના માટે તેની પુસ્તિકા જોવી.

૮. તાર માટેનું સરનામુ 'ઈન્સવેસ્ટ' બોમ્બે.

<u>નિયમ ૩૦૨. લાયસન્સ આપવા અંગે.:–</u>

૧. તે અંગેના નિયમ મુજબ ઉત્પાદન, વેચાણ કે સંગ્રહ માટે લાયસન્સ અપાવુ જોઈએ અને તેમાં ન સમાવેશ પામનાર માટે આર્મ્સ એકટ નીચે અપાવુ જોઈએ.

૨. બન્ને કાયદા તળે જુદા જુદા લાયસન્સ જરૂરી નથી.

૩. જયારે હથિયારો અને દારૂગોળો બન્ને એકી સાથે આયાત કરાય ત્યારે બન્ને કાયદા નીચે જુદા જુદા લાયસન્સ જરૂરી છે.

૪. અકસ્માત નિવારવા ગેઝેટેડ અધિકારીના જાત નિરીક્ષણ અને શરતો બરાબર સંતોષવાની શરતે જ આપવુ. વેચાણ માટે આતશબાજીનો ગમે તેટલો જથ્થો ધરાવી શકાય નહી.

૫. સ્થળનું વારંવાર ઈન્સ્પેકશન કરાવવુ જોઈએ. અને બધી શરતો અમલી બને છે, તે જોવુ જોઈએ. ખાસ કરીને તહેવારોમાં

૬. ગંધક, દેશી ગન પાવડર વગેરે દુરૂપયોગ કે અકસ્માત નિવારવા ખુબ જ કાળજી અને કડક નિયંત્રણ નીચે જ લાયસન્સ આપવુ.

<u>નિયમ ૩૦૩. ફલ્મીનેટસનાં ઉપયોગ અને નિષેધ અંગે.:–</u>

૧. ગંધક કે સલ્ફયુરેટ સાથેનાં મિશ્રણના ફલ્મીનેટ કહેવાય છે. અને તેની ફાયર વર્ક ઉત્પાદનમાં માન્ય કરાયો નથી

૨. પટપટીયા જેને ટાર્ટરી વગેરે પણ કહેવાય છે. અને તે અધિકૃત એકસપ્લોઝીવમાં ગણાતા નથી. એટલે તે કબ્જે લેવા અને ધરાવનાર સામે કાયદા નીચે કાર્યવાહી કરવી.

<u>નિયમ ૩૦૪. વિસ્ફોટના વેચાણના સ્થળ પર નિયંત્રણ.:–</u>

લાયસન્સની શરતો તેમાં નિયત સ્થળ સિવાય તેના વેચાણની મનાઈ ફરમાવે છે. અને સ્પેશ્યલ લાયસન્સ વિના વિસ્ફોટ વગેર વેચાણ ગેરકાયદે ઠરાવે છે.

<u>નિયમ ૩૦૫. ટ્રાયલ ગુનાઓના નિયંત્રણ અંગે.:–</u>

એકટની કલમ–૭ નીચેની જોગવાઈઓ નીચે મધ્યસ્થ સરકારની સંમતિ વિના આ કાયદાના ભંગ અંગે કોઈ કોર્ટ સામે ટ્રાયલ ચલાવી શકે નહી

નિયમ ૩૦૬. ફેકટરી એકટના ગુનાઓનું કોગ્નીઝન્સ લેવા અંગે.:–

ફેકટરી ઈન્સ્પેકટરની ફરીયાદ કે લેખિત પુર્વ મંજુરી વિના આ કાયદાના ભંગ માટે કોઈ કોર્ટ કોગ્નીઝન્સ લેશે નહી તે માટેની ફરીયાદ ઈન્સ્પેકટરની જાણમાં આવ્યાની તારીખથી ૩ માસ અંદર કરાયેલી હોવી જોઈએ.

નિયમ ૩૦૭. પરદેશીઓને હદપાર કે પ્રવેશના ઓડર્સનાં પોલીસ દ્વારા અમલ અંગે.:–

૧. આ કાયદો ભારત સરકારને દેશમાં પરદેશીઓનાં પ્રવેશ કે વિદાય કે દેશમાંની હાજરી અંગે નિષેધ મર્યાદિત કરવાની કે નિયંત્રિત કરવાની સત્તા આપે છે. અ સત્તા રાજય સરકારને ડેલીગેટ કરાયેલી છે. જેથી પરદેશીને ચોકકસ ભાગમાંથી દુર કરવાની તેની પાસેથી જામીન લેવાની નિયમન વગેરે અંગેની ભારત સરકારની સત્તાઓનો અમલ કરી શકાય.

૨. તે માટેની જાણ સુપ્રી. જિલ્લા મેજી. ને કરશે જે યોગ્ય હુકમો સરકારશ્રી દ્વારા અપાવશે

૩. મળેલ સુચના કે આજ્ઞાના અમલ માટે બળ વાપરીને પણ પોલીસ અધિકારી જરૂરી પગલાં લેશે.

૪. ડી.એસ.પી. ઓ. પોતાના વિસ્તાર માટે રજી. ઓફી. નિમાયેલા છે.

૫. આ કાયદાના ભંગ માટે ૫ વર્ષની કેદની સજા થઈ શકે.

નિયમ ૩૦૯. જંગલખાતાને સહાય.:–

૧. ગુનો અટકાવવા કે દબાવવા તેમને પોલીસે મદદ કરવી.

૨. મહેસુલી કે પોલીસ અધિકારી ફોરેસ્ટગાર્ડ રેન્જરની મંજુરી વિના બોલાવી શકશે નહી

૩. જંગલ ખાતાના ગુન્હા માટે વપરાયેલ ઢોર, વાહનો, હોડી સાથેના કે કંથલ ઉત્પાદન ને કબજે લઈ શકાશે તેના પર યોગ્ય નિશાની કરાશે મેજી.ને જપ્તી અંગે અને તે કેસ ચલાવવા જાણ કરશે. કબ્જે લીધે મિલ્કત સરકારી હોય અને આરોપીની પત્ની ન હોય તો ઉપરીઓને જાણ કરશે.

૪. માસ કે વધુ સમય જેટલી શિક્ષા થઈ શકે તેવા જંગલખાતાના ગુન્હા માટે મેજી. ના ઓર્ડર કે વોરંટ વિના શંકાસ્પદ ની ધરપકડ કરશે. (કરી શકાશે) કલમ–૩૦ કલીઝ (સી) નીચેના ગુના ઓ અપવાદ છે.

૫. આવા ગુન્હા અટકાવવા પોલીસને તેમાં વચ્ચે આવવાની કે બનતા અટકાવવાની સત્તા છે.

નિયમ ૩૧૦. ભેળસેળના કિસ્સામાં પોલીસ પગલાં અંગે.:–

૧. ખાદ્ય પદાર્થમાં ભેળસેળ અટકાવવા માટે એકટની અંદર જોગવાઈઓ છે. અને તે અંગે ગુનો કરનાર માટે જરૂરી શિક્ષા અપાવવા પગલાં લેવા.

૨. ખાવામાં પીવામાં ભેળસેળને કારણે માણસની તંદુરસ્તીને નુકશાનકર્તા અને અસર થાય તેવા કિસ્સામાં સંબધકર્તા સામે ઈ.પી.કો. કલમની જોગવાઈઓ નીચે પગલાં લેવા.

૩. ખાવાના પીવાના પદાર્થમાંના ભેળસેળને કારણે જો ગંભીર અસરો ન સર્જાય તો સંબંધકર્તા સામે ઈ.પી.કો. કલમ–૪૨૦ નીચે પગલાં લેવા.

૪.પોલીસ અધિકારીએ આવા કિસ્સાની ભાળ મળે ગુનાનું કોગ્નીઝન્સ લેવુ. અને કાયદા મુજબ પગલાં લેવા સામાન્ય પ્રજા પણ આવા ભેળસેળ માટે પોલીસ ની સહાય મેળવી શકે.

નિયમ ૩૧૧. ફિશરીઝ એકટ સત્તા અને ફરજો.:–

ઝેર, લાઈમ, ડાયનેમાઈટ વગેરેના ઉપયોગથી માછલીઓનો નાશ કરતાં પકડવા માટેનાં ગુન્હા માટે કોઈપણ પોલીસ અધિકારી વોરંટ વિન ધરપકડ કરી શકશે. નામ, સરનામુ મેળવવા જો આનાકાની કરે કે શંકાસ્પદ જણાય તો પત્તો મેળવી ખરાઈ ન કરાય ત્યાં સુધી ડીટેઈન કરી શકશે.

નિયમ ૩૧૪. ઔધોગિક વિવાદના ગુનાનું કોગ્નીજન્સ લેવા અંગે.:–

યોગ્ય સરકારની સત્તા નીચે કે ફરીયાદ તળેજ આ કાયદાના ભંગ માટે કોર્ટ કોગ્નીજન્સ લઈ શકશે. કલમ–૨૨, ૨૩ અને ૨૪ કાયદેસર અને બીન કાયદેસર હડતાળો અને તાળાબંધીની વ્યાખ્યા આપે છે.

નિયમ ૩૧૫. આવકવેરા વિભાગને ચુકવવુ અને વાર્ષિક પત્રક માહિતી મોકલવા અંગે.:–

જિલ્લા પોલીસ અધિકારી નીચેની વિગતો આવક વેરા ખાતાને ખાનગી રીતે પુરી પાડશે.
(૧) કોન્ટ્રાકટરોના નામ અને સરનામા અને (૨) દરેકને વર્ષ દરમ્યાન થયેલ ચુકવણી

નિયમ ૩૧૬. ગાંડાઓ સંબધી પોલીસની ફરજો.:–

૧. ગાંડાઓને મેજી. ના આદેશ નીચે સીવીલ હોસ્પિટલમાં લઈ જવાની પોલીસની ફરજ છે.

૨. નીચે સિવાયના કિસ્સામાં સીવીલ હોસ્પિટલ કે મેન્ટલ હોસ્પિટલ લઈ જવા કે રાખવામાં વોચ માટે ગાર્ડની જોગવાઈ જરૂરી નથી.
(એ) અતિ ભયંકર ગાંડાઓની વોચ કોન્સ્ટેબલ વડે કરવા
(બી) જયારે મેન્ટલ હોસ્પિટલ ખસેડાય ત્યારે તેના વડે નિયુક્ત એટેન્ડન્ટો રખાય છે. પણ તેવા એકાદ ન હોય તો કોન્સ્ટેબલની સેવા ઉછીની લેવી.
(સી) કસ્ટડીના પ્રશ્ને એસ્કોર્ટની બીજા રાજયમાં મોકલનાર ગાંડાઓ માટે ઉપર મુજબની યોજવી રાજયના પોલીસ એસ્કોર્ટને હદના અનુકુળ કે નજીકના સ્થળે બદલવા.
૩. (એ) પોતાની હદમાં ભટકતાં અને ગાંડા જણાતાને પોલીસ સ્ટેશન અધિકારી અટકાયત કરશે.
(બી) ગાંડા જણાતા અને યોગ્ય સારસંભાળ કુટુંબી વગેરે દ્રારા ન લેવાતી હોય તો મેજી. ને હકીકતથી વાકેફ કરાશે.
૪. પોલીસના સમક્ષ રજુ કરાયેલ ગાંડા માટે મેજી. સીવીલ ઈસ્પીતાલે કરાશે. પછી ૩ નકલોમાં પોલી સ્ટેશન અધિકારી મેડી. હિસ્ટ્રીશીટ બનાવશે. અને તે અંગે જાણકારને એસ્કોર્ટ તરીકે મોકલશે. સાથે જરૂરી મેમો મોકલવો.
૫. ગાંડાના ૩ વર્ગો છે.
(એ) ઘરબારવિનાના અને રખડતા (બી) તે અંગે ભયંકર મનાતા (સી) સાર સંભાળ વિનાના બેકાબું.
(એ) પ્રકારનાને શરીર પર સિવાય કાંઈ મિલ્કત હશે નહી પોલીસે કબ્જે લેશે. ચાર નકલોમાં ઈન્વેસ્ટ બજાવશે.
(બી) અને (સી) વર્ગના માટે શરીરની કબ્જે લેવી પણ અન્ય જંગમ મિલકત સાથે સાર-સંભાળ લેનાર રહેનાર કોઈ ન હોય તો કબ્જે લીવી. તેની ચાર નકલો બનાવવી, ભારે મિલ્કત માટે ઘરમાં લોક કરી, સીલ કરી ગાર્ડ નીચે મુકવી. આ વ્યવસ્થા જિલ્લા મેજી. કે પોલીસ કર્મી. ના ઓર્ડર ન મળે ત્યાં સુધી રાખવી.

<u>નિયમ ૩૧૭. રકપીત્તીયાની ધરપકડ અંગે.:-</u>

૧. રાજય સરકારને લાગુ કરેલ કોર્ટ વિસ્તાર માટે પોલીસ અધિકારી વોરંટ વિના ભિખારી કે રકતપિત્તયાને પકડી શકશે અને નજીકના પોલીસ સ્ટેશન મોકલાવશે. જયાંથી તેઓ ડિસ્પોઝલ માટે તેમના ઈન્સ. તરફ લઈ જવાશે. જિલ્લા મેજી. ના આદેશ નીચે એસાયલમાં મોકલાયેલ ભાગી છુટેલ કે સુપ્રી. ની લેખિત મંજુરી વિના તે છોડી જાય તો તેવાની ધરપકડ કરાશે અને તેને એસાયલમને પરત કરશે. તેમને તેના ખાસ નિયમ નીચે પ્રોસીકયુટ કરવા
૨. પોતાને રકતપિતીયા લાગે અને નોટીફાઈડ એરીયાની હદમાં મળી આવે તો વોરંટ વિના અટકાયત. તેને નજીકના સેગ્રેશન કેમ્પમાં મોકલવો અને ત્યાંથી ભાગે તો ફરી એરેસ્ટ કરવો.
૩. બને તો તેમને સવારે પકડવા, તેને ભથ્થુ કદી આપવુ નહી પણ રોકેલ હોય તો ભથ્થાના પૈસામાંથી ખરીદ કરી ખવરાવવુ. તાત્કાલીક દાકતરી સારવાર જરૂરી લાગે અને રજા અંગે તે ન થઈ શકે તો તેવાને એસાયલમમાં કોઈ વિધી વિના મોકલી આપવો પણ પછી તેની મેડીકલ અધિકારી દ્રારા એકઝામ અને મેજીસ્ટ્રેટ સમક્ષ રજુઆત જરૂરી છે.

<u>નિયમ ૩૧૮. મેડીકલ ડીગ્રી એકટના ગુનાનું કોગ્નીજન્સ લેવા અંગે.:-</u>

કોઈ કોર્ટ, રાજય સરકારના ઓર્ડ દ્રારા કે કાઉન્સીલ ઓફ મેડીકલ રજીસ્ટ્રેશન કે રાજય સરકારની પુર્વ સંમતી સાથેની ફરીયાદ વિના આ એકટ નીચે કોઈ ગુનાનું કોગ્નીશન લેશે નહિ.

<u>નિયમ ૩૨૦. માઈન્સ એકટના પ્રોસીકયુશન અંગે.:-</u>

૧. જિલ્લા મેજી. કે ચીફ ઈન્સ્પે. કે તેણે નિયત કરેલા ઈન્સ્પે. ની સુચના વિના આ કાયદાની નીચેના કોઈ ગુના માટે માલિક એજન્ટ કે મેનેજર સામ, પ્રોસીકયુશન હાથ ધરી શકશે નહિ.
૨. ખાણના ચીફ ઈન્સ્પેકટર દ્રારા સોંપાયેલ કિસ્સાના ચુકાદાની પ્રમાણીત નકલો પોલીસ પ્રોસી. સમયસર ખાણ ખાતાને મોકલશે. જેથી આગળની કાર્યવાહી ચીફ ઈન્સ્પે. યોજી શકે. નકલની કિંમતો ખાણ ખાતુ ચુકવશે.

નિયમ ૩૨૧. મોટર વ્હીકલ નીચે પોલીસ એકશન અંગે.:–

૧. વાહન વ્યહારના નિયમન માટેની સુચના અને માર્ગદર્શન અને તે માટેની પોલીસ અધિકારી ને અપાયેલ પત્રિકાનો અભ્યાસ કરવો.

૨. મૃત્યુ કે શારીરીક ઈજાવાળા અકસ્માત થયે પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીએ ખાસ નિયત ફોર્મ–એ–૧ પુરૂ કરી રજી.ટ્રાન્સ ઓફિસને મોકલી આપવુ અને સાથો સાથ તેની નકલ ડી.એસ.પી. સ્ટેશન બ્રાચને મોકલવુ તેમાં
(એ) સ્થળ (બી) માર્ગનું નામ (સી) માઈલ વગેરે જણાવવું.

૩. ગણવેશધારી અધિકારી મોટર વાહનને અટકાવી શકે. અને ટેકસ ચુકવવા અંગે તપાસ કરી શકે પોલીસ અધિકારીએ બધા મોટર વાહનોના રજી. નંબર જેનાં પર કરંટ ટેકસ ટોકન્સ દર્શાવેલ ન હોય તેની સુપ્રી. ને રીપોર્ટ કરવો, જે રજી. ટ્રા.અધિકારીનો સંપર્ક સાધશે.

૪. ભારખટારનામાં લોકો અને ડ્રાઈવર જે ફુડ કંટ્રોલ ઓર્ડરના અધિકારી ને સાધનોનો બીનઅધિકૃત ઉપયોગનો કોગ્ની. ગુના કરવા અંગે ખાતાકીય પગલાં લેવા.

૫. (એ) આ કાયદાના ભંગ માટે રજી. ટ્રાન્સ. અધિકારીને તરતજ રીપોર્ટ કરવો. જેથી તાત્કાલીક પરમીટ સસ્પેન્ડ કરવા ખાતાકીય પગલાં લે પ્રોસીકયુશન કરાયેલ કિસ્સાના પરીણામ પણ જણાવવા જેથી તેવા બીજા પગલા વધારામાં લઈ શકે.
(બી) આ અંગેના સ્ટાફને પોલીસ અધિકારીઓએ પુરેપુરી અને સક્રિય થાય તો કેસોના ઝડપી નિકાલ માટે ખાતાકીય પગલાંની સહાય લેવી. શકય ત્યાં સુધી કાયદાની કોર્ટનો આશરો નિવારવો રજી. ટ્રાન્સ અધિકારીએ જાણ કરાયે ઝડપી અને યોગ્ય પગલાં લેવા.
(સી)(૧) ફિટનેશ સર્ટી. પરમીટ વગેરે ડોકયુ. ના વિના વાહન ચલાવવા વગેરે જેવા આ કાયદાના ભંગ અંગેના ગુનાઓ માટે માલીકો અને ડ્રાઈવરો સામે પ્રોસીકયુશન નોંધાવાય ત્યારે નીચે મુજબના સરકાર માન્ય પ્રોસીજરનો અમલ કરવો.
(૨) પોલીસે ખરાઈ કરવી કે આવા ડોકયુમેન્ટ કોઈ કારણોસર રજી. ટ્રાન્સ. અધિકારી પાસે જમા કરાયેલ છે. કે કેમ ?
(૩) ઝડપી કાર્યવાહી માટે પોલીસ આ વિષયકના સંપર્ક સાથે ત્યારે તેને અરજન્ટ લેખવો અને વિના વિલંબ ડીસ્પોઝ કરવો.
(૪) જાહેર –પેસેન્જર બસ માટે કાયદેસરની વધુમાં વધુ કલાક–૩૦ માઈલ અને ભારે વાહન માટે ૩૫ માઈલની નિયત થયેલ છે. તેનો ભંગ કરનારનો રજી. ટ્રાન્સ અધિકારીને રીપોર્ટ કરવો. પોલીસ સુપ્રી. લીધેલા પગલાં રેકર્ડ જાળવશે. ઝડપ ભંગના ગુના માટે કલમ–૧૧૫ નીચે પણ પગલાં લઈ શકાશે.
(૫) રાષ્ટ્રીયકૃત ટ્રાન્સપોર્ટ સંસ્થાના નિયમના ભંગ ગુનાઓ અપવાદરૂપ છે. જેના માટે સુપ્રી. એ હોમ ડીપા. નો સંપર્કનો સાધવો અને મંજુરી લેવી. સાથોસાથ એન્ડોર્સ કરેલી નકલો જન મેને. ને આપવી.

૬. ઘણીવાર ડ્રાઈવરો વાહનને ઢળતા અટકાવવા પૈડા નીચે મોટા પાણાઓ મુકે છે અને પછી તેને રસ્તા પરજ રાખી મુકે છે આ માટે તેમની સામે પગલાં લેવા ઈ.પી.કો. કલમ નીચે આ અંગે પ્રોસીકયુશન પણ થઈ શકે.

૭. નાના નિયમભંગના ગુના માટે ડ્રાઈવીગ ઈમ્પાઉન્ડ કરવાનો આશરો લેવા નહી, જયારે તે ઈમ્પાઉન્ડ કરે તો ડ્રાઈવરને રસીદ આપવી કે, કામચલાઉ ઓથોરાઈઝેશન આપવુ. તે અંગેની જાણ, લીધેલા પગલાં લાસયસન્સ આપનાર સત્તાધીશોને જણાવવા.

૮. નાની નાની જરૂરીયાતોનો ભંગ અંગે પહેલીવાર ચેતવણી આપવી અને તે પુરી કરી લેવા જણાવવુ ખાસ ધ્યાન તો ઓવર સ્પીડ, ઓવર લોડીગ વગેરે જેવા મહત્વનાં ગુના પર આપવુ.

૯. વાહનનું ચેકીગ કરાય પણ પંચનામુ ન કરાયનો ખામીઓ અને નિયમભંગ બતાવતં મેમોરેન્ડ આપવુ, એની નકલ પર ડ્રાઈવરની સહી લેવી. તેને ભાષામાં વિગતો સમજાવવી. તેમ કર્યા અંગેની મેમોરેન્ડામાં નોંધ લેવી, અસલ પોતે રાખવી.

૧૦. (એ) આ કાયદા અને નિયમોની જોગવાઈઓની અમલ કરાવવા તેમને મળેલી સત્તાનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ. ગણવેશમાં અધિકારી બસને રોકી તેમાંના મુસાફરોની સંખ્યા અને વાહન અંગેની બીજી બાબતો તપાસી શકે છે.

(બી) પ્લેડેસ્ટીન ઓપરેશન માટે કબ્જે લેવાયેલ વાહન પોલીસની વિનંતીથી ડીવી. કન્ટ્રોલર એસ.ટી. ડેપો કે વર્કશોપનાં ગેરેજમાં મુકાશે આવી રીતે મુકાયેલ વાહન પોલીસ કસ્ટડીમાં લેખાશે અને તેમાં કંઈ ભાંગફોડ ન થાય તેની જવાબદારી એસ.ડી.ની રહેશે.

૧૧. (એ) ખાનગી મોટર વાહનમાં મુસાફરની પ્લેડેસ્ટીન ફેરફાર કાયદા નીચે શિક્ષાપાત્ર ગુનો છે. પોલીસ અધિકારીએ આવા કિસ્સામાં ડીટેકટ કરવા અને કાયદા ભંગ અંગે આકરી સજાનો આગ્રહ સેવવો.

(બી) કાયદાની કલમ–૪૧૧ નીચેના ગુનાની તપાસમાં અધિકારીએ પુરાવો લેવો જોઈએ કે, માલીકને નિયમભંગ માટે માલીકની સ્પષ્ટ કે મૌખિક સંમતિ હતી.

(સી) પોલીસ સ્ટેશન અધિકારી કે હેડ.કો. દરજજાના અધિકાર આ કાયદાની જોગવાઈઓના ભંગ કે રજી. સર્ટી વિના ઉપયોગ કરાવાતા વાહનોને ડીટેઈન કરી શકે કે, કબ્જો લઈ શકે.

૧૨. પો.સુપ્રી. એ તાબાના અધિકારીઓને રેસ ડ્રાઈવીગ પરીણામે અકસ્માત સર્જાતા જાણમાં લાવવા. જેવુ યોગ્ય પગલા લઈ શકાય.

૧૩. પોલીસ સુપ્રી. એ નીચેના માસિક રીટર્ન ડી.વાય.એસ.પી સ્ટેટ ટ્રાન્સ. બ્રાંચને નિયત નમુનામાં મોકલવા.

(૧) દર માસની ૧૫ મી એ જિલ્લામાંના મોટર અકસ્માતોનું રીટર્ન (૨) જિલ્લામાંના અધિકારીઓ વડે કાયદાની નીચેના ગુનાઓનું રીટર્ન ને દર માસની ૨૦ મીએ મોકલવુ.

૧૪. ટ્રાન્સપોર્ટના વહીવટી સ્ટાફનો સાથ સહકાર ઉપયોગમાં લેવો જેથી ઓવરલોડીગના કિસ્સામાં માલીકે ડ્રાઈવરને ખટારાનો ઓવર લોડીગ માટે દબાણ કર્યુ હોય તો તે વિષેનું ડ્રાઈવરનુ સ્ટેટમેન્ટ નોંધવુ અને રજી. ટ્રાન્સ અધિકારીને માલીક સામે ખાતાકીય પગલાં માટે મોકલી આપવુ. જો માલીક જ ચલાવતો હોય તો દંડ ઉપરાંત વાહન સસ્પેન્ડ કરવા કોર્ટને વિનંતી કરવી. ઓવર લોડ ખટારા માટેની કાર્યવાહી અવશ્ય કરવી.

૧૬. કોર્ટની ડોરમેન્ટ ફાઈલ પર આવા મોટી સંખ્યાના પેડીગ કેસો માટે પોલીસ અધિકારીએ વખતો વખત પ્રોસેસ કરવા અને કોર્ટમાં આરોપીની હાજરીની જોગવાઈનો ઉપયોગ કરવો.

૧૭. હેડ.કોન્સ. દરજજાના અધિકારીને નીચેની સત્તા છે.

(એ) વાહનનું વજન કરવાની

(બી) રજી. સર્ટી અને ફીટનેશ સર્ટી માલીક કે ડ્રાઈવર પાસેથી મેળવવાની

(સી) આ કાયદાના ભંગ માટે તેના ડ્રાઈવર અંગે માલીક પાસેથી માહિતી માટે પુરી કરવાની

(ડી) અકસ્માતમાં સંડોવાયેલા વાહને તપાસવાની

(ઈ) ડ્રાઈવરને વિમાનું સર્ટી. રજુ કરવાનુ જણાવવાની

(એફ) માલીક પાસેથી કલમ–૯૪ ના ભંગ ચલાવાતું હતુ કે કેમ ? તે જાણવાની

(જી) ખોટા ડોકયં. ઈમ્પાઉન્ડ કરવાની

(એચ) રજી. સર્ટી કે પરમીટ વિનાના ડીટેઈન કરવાની

૧૮. સામાન્ય ટ્રાફીક ગુનાઓ અને ઝડપી મર્યાદા અંગે એપેન્ડીકસ–૨૪ જોવુ.

<u>નિયમ ૩૨૨. ઈન્ડીયન ઓફીસીયલ સિક્રેટ નીચે સત્તાઓ.:–</u>

૧. રીએબ્બસ ઓફ લીગલ એફર્સ દ્વારા કિસ્સાઓના જે અભિપ્રાયો એકસપ્રેસ કરાયા હોય તે ખાનગી હોય છે. અને તેથી તે અભિપ્રાયની એકપ્રેસ કરાયા હોય તે ખાનગી હોય છે. અને તેથી તે અભિપ્રાયની નકલો તાજા કે અગાઉનાં નોધાંયેલ કિસ્સાઓમાં નોન–ઓફિસીયલોને કોઈ સંજોગોમાં પુરી પાડવી ન જોઈએ. કે પ્રાપ્ત કરવા ન દેવી જોઈએ. તેવી જ રીતે ગર્વ. ઠરાવની નકલો જેનાં માટે તે અધિકારી એ આવા અભિપ્રાય આપ્યા હોય તે પણ રીફયુઝ કરવી, આ સુચનાઓ ભંગ સત્તાવાર ગુપ્તતાનાં ભંગરૂપે લેખાશે અને તે પ્રમાણે કાર્યવાહી કરાશે. આ સુચનો સામાન્ય માહિતી માટેનાં અભિપ્રાયોને લાગુ પડશે નહી.

૨. જે કોઈ વ્યક્તિ રાજયના હિત કે સલામતીના વિરૂધ્ધ (એ) એપ્રોચ કરે, પ્રસાર કરે, નજીક રહે, મનાઈ ફરમાવેલ સ્થળમાં પ્રવેશે (બી) દુશ્મનને સીધી કે આડકતરી રીતે ઉપયોગ થવા નોંધ, નમુનો, નકશો કે કોઈ રૂપરેખા બનાવે (સી) કોઈ ખાનગી સત્તાવાર સંકેત સંદેશો કોઈ વ્યક્તિને પ્રસિધ્ધ કરવા, નોંધવા, એકઠી કરવા કે મેળવવા અને તે રીતે દુશ્મનને મદદરૂપ થવા પ્રયત્ન કરે તો ગુનેગાર લેખાશે.

નિયમ ૩૨૩. ઈન્ડિયન પાસપોર્ટ એકટ પાવર્સ ટુ એરેસ્ટ.:–

કાયદાની કલમ–૩ નીચે નિયમનો ભંગ કરનારને વોરંટ વિના સબ ઈન્સ્પેકટરની ઉપરની કક્ષાના અધિકારી ધરપકડ કરી શકશે.

નિયમ ૩૨૪. પેટ્રોલીયમ એકટ ઝડતીની સત્તા અંગે.:–

૧. ઈન્સ્પેકટરથી ઉપલી દરજજાના પોલીસ અધિકારીને
(એ) પોતાની સત્તા મર્યાદાના કોઈ સ્થળના જ્યાં પેટ્રોલ આયાત કરાતુ હોય, સંગ્રહ કરાતુ હોય, ઉત્પાદન કરાતુ હોય શુધ્ધ કરાતુ હોય કે ભેળવાતું હોય તેવા સ્થળમાં દાખલ થવાની સત્તા છે અને
(બી) તેના નમુના લેવાની સત્તા છે.

૨. તેજ રીતે પેટ્રોલ અંગે ઉપરની બધી કાર્યવાહી ગેરકાયદે હાથ ધરાતી હોય તો અને ત્યારે કે અમુક જથ્થો કબ્જે લેવો, ડીટેઈન કરવા કે દુર કરવા સત્તા છે.

૩. ખાનગી વ્યક્તિઓ ।મટે કાયદાની જોગવાઈઓ સરકાર માટેના પેટ્રોલીયમને પણ તે જ રીતે લાગુ પડે છે.

નિયમ ૩૨૫. પોઈઝન શીટસના ઈન્સ્પેકશન અંગે.:–

૧. આખા રાજયમાં પોઈઝનના વેચાણ કે સંગ્રહ નિયમન કરવા માટેના નિયમો પોઈઝન્સ એકટની કલમ–૨ નીચે ઘડાયેલ છે અને ૧૧ નવે. ૧૯૨૨ ના સરકારી નોટી. પ્રસિધ્ધ થયેલ છે.

૨. આવી લાયસન્સ દુકાનો દર ૩ માસે ઈન્સ્પેકટર કે સબ ઈન્સ. દ્રારા અને દર વર્ષ એકવાર ગેઝેટેડ પોલીસ અધિકારી દ્રારા તપાસવવી જોઈએ.

૩. જિલ્લા મેજી. સબડીવી. મેજી. કે પોલીસ કમી જયાં પોઈઝન રખાતુ હોય કે નિયમ વિરૂધ્ધ વેચાતુ હોય તેવા સ્થળની ઝડતી માટે વોરંટ કાઢી શકશે.

નિયમ ૩૨૬. પેનલ્ટી.:–

ભારતમાં કાયદા દ્રારા સ્થાપાયેલ સરકાર સામે વિરોધી પ્રવૃતિ કે તેનો પ્રયત્ન કરવ માટે કે પોલીસ દળના સભ્યની ફરજ અટકાવવા માટે કે ઉશ્કેરાટ માટે કે શીસ્ત ભંગ માટે આ કાયદો પેનલ્ટીની જોગવાઈ કરે છે. જિલ્લા મેજી. ની કે પોલીસ કમી. ની ફરીયાદકે પુર્વ મંજુરી વિના આ કાયદાના ભંગ માટે કોઈ કોર્ટ ટ્રાયલનું પ્રોસેડીગ કરશે નહી.

નિયમ ૩૨૯. રાષ્ટ્રીય ચિન્હોના અપમાન અટકાવવા અંગેનો કાયદો –૧૯૭૧.:–

જાહેર જગ્યા કે અન્ય જનતા સમક્ષ રાષ્ટ્રીય ધ્વજ, ભારતીય બંધારણ કે તેનો કોઈ ભાગ બાળવા, તોડફોડ કરવા, વિકૃત કરવા, નાશ કરવ કે નુકશાન કરવા કે શબ્દો દ્રારા કે લખાણથી કે બીજા રીતે અપમાનીત કરે તેને ૩ વર્ષ સુધી લંબાવી શકાય તેવી. સખત સજા અને અથવા દંડ થઈ શકે છે.

નિયમ ૩૩૨. સ્પીરીચ્યુઅશ બનાવટોની જપ્તી.:–

૧. આ અંગેના ગુના કોગ્ની. પોતાની કે પ્રાપ્ત થયેલી લેખિત માહિતી આવે કે સ્પીરીચ્યુઅશ પ્રેપરેશન કોઈ પણ મકાન બંધીયાર જગ્યામાં રખાયેલ કે છુપાયેલ છે. કે કોઈ વાહન વહાણ, એરક્રાફટ દ્રારા ફેરફાર કરાય છે કે ઘુસાડાય છે તો અને તેમાં ડોકયુ. ને કે સાધનોને જપ્ત કે ડીટેઈન કરી શકશે, અને ગુનેગારોની જપ્તી લઈ શકશે અને તેની પાસેથી મળી આવે તો ધરપકડ કરી શકશે લેખિત માહિતી મળે તો તેની નકલ ઉપરી અધિકારીને આપવી.

૨. આ કાયદાના અને નિયમોના અમલની કામગીરી પોલીસ ખાતુ સંભાળશે.

નિયમ ૩૩૩. સપ્રેશન ઓફ ઈમ્મોરલ ટ્રાફીક ઈન વિમેન એન્ડ વલર્સ.:–

૧. પોલીસની સત્તા અને ફરજો.:–
(એ) તેમાં પચ્ચીસ કલમો છે. અને લગભગ મુંબઈ વેશ્યા નાબુદી કાયદાને મળતો જ છે. જો કે કેટલીક ખાસ જોગવાઈઓ પણ છે તેમાં વેશ્યા અને વેશ્યાગીરીની વ્યાખ્યા આપેલી છે. કાયદામાં

સરકાર વડે પ્રોટેકટીગ હોમ શરૂ કરવાની કે સરકારના લાયસન્સ નીચે ખાનગી વ્યકિત વચ્ચે શરૂ કરવાની જોગવાઈ છે, લાયસન્સ વિનાના આવા હોમ શરૂ કરવા સજાને પાત્ર છે.

(બી) કલમ–૧૦ ની જોગવાઈઓ જેને કલમ–૭, ૮ નીચે કન્વીકટ કરાય તેને સજા ભોગવાનો બદલે હોમમાં ડીટેઈન કરાય છે.

(સી) કોઈ પણ સ્ત્રી કે છોકરી પ્રોટેકટીવ હોમમાં રહેવા મેજી. ને વિનંતીથી અરજી કરી શકે છે. અને પુરી તપાસ બાદ મેજી. તે અંગે રીપોર્ટ આપશે.

(ડી) આવા ગુના માટે અગાઉ કન્વીકટ થયે મુકિત બાદ ૫ વર્ષ દરમ્યાન તેજ પ્રકારના ગુના માટે કન્વીકટ થાય તો તેમને તેમનું રહેઠાણ નોટીફાઈ કરવા જણાવવું રીઢા ગુનેગાર માટે કોર્ટ સદવર્તનના જામીન માંગી શકે. તે જ રીતે રીઢા ગુનેગાર માટે જો ફરીયાદ આવે તો સલામતી જાળવવાના પ્રોસીડીગ શરૂ કરી શકે. પોલીસ પણ આ જોગવાઈઓનો અમલ કરાવી શકે.

(ઈ) ખાસ પોલીસ અધિકારીની કે સલાહકાર સમીતીની નિમણુંક માટે પણ કાયદામાં જોગવાઈ છે, સ્પે પોલીસ અધિકારી વોરંટ વિના ઝડતી લઈ શકે (સ્થાનની) અને ૨૧ વર્ષની નીચેની ઉંમરની છોકરીઓને ત્યાંથી છોડાવી શકેશ, આ કાયદાના ભંગનો ગુનો કોગ્ની. છે. જો સ્પે. અધિકારી સિવાયના વડે ધરપકડ કરવાની હોય તો સ્ટેશન પોલીસ અધિકારીનો લેખિત અધિકારપત્ર મેળવી લેવો તે બતાવ્યા બાદ ધરપકડ કરવી.

૨. સગીર ઉંમરની છોકરી જો વેશ્યાગીરી કરતી હોય તો, તેને છોડાવવા સહાય કરવી. મેજી. ને માહિતી મળે સ્પે. પોલીસ અધિકારીને વેશ્યા ગૃહમાં દાખલ થવા અને છોકરીને ત્યાંથી હટાવવા સુચવશે. નિર્ણય ન આવે ત્યાં સુધી પ્રોટેકટીવ હોમમાં રાખશે કે, વ્યવસ્થા કરશે, મેજી. કે પાંચ સામાજીક કાર્યકરોની કલમ–૧૬ અને ૧૮ નીચેની કામગીરી માટે સહાય મેળવવી. જેમાં ૩ સ્ત્રીઓ હોવી જોઈએ.

૩. રાજયના પ્રોટેકટીવ હોમ્સ નાં ચીફ ઈન્સ્પે. તરીકે ડેપ્યુ. સોશ્યલ વેલ્ફેરની નિમણુંક કરાયેલ છે.

૪. છટકા ગોઠવવા માટે બનાવટી ગ્રાહકને અધિકારી. એ અવશ્યપણે સુચવવુ કે તે જાતિય સંપર્ક બાંધે નહી પણ તેની સામે શકમંદ હાલતમાં મળી આવે.

૫. રૂા. ૧૮/– માસિક પકડાયેલ સ્ત્રી કેદી દિઠ ભરણપોષણ ખર્ચ નકકી કરેલ છે તેને યોગ્ય બજેટ હેડ નીચે ફાળવવો.

<u>નિયમ ૩૩૪. ટેલીગ્રાફ વાયર્સ એક્ટ.:–</u>

<u>પોલીસની ફરજો અને સત્તા</u>

૧. ટેલીગ્રાફ, લાઈનમેનો એક ઈંચ વાયર ધરાવતો તે પણ પાંચ વર્ષની સજા કે દંડ કે બને થઈ શકે તેવો ગુનો છે. આ માટે એક માઈલે ૧૫૦ પાઉન્ડ, ૨૦૦ પાઉન્ડ અને ૩૦૦ પાઉન્ડ ત્રણ પ્રકારની ટેલીગ્રાફ લાઈન હોય છે. આ કાયદાના ભંગ માટે કોર્ટ સમક્ષ પ્રોસી. અગાઉ કેન્દ્ર સરકારની મંજુરી ફરજીયાત છે.

૨. કેન્દ્ર સરકારને બધા ડી.એસ.પી. અને ટેલીગ્રાફ અને ટેલીવિઝન ખાતાના એસ.ડી.ઓ. ને કોર્ટ સમક્ષ ફોર્મલ કમ્પલેઈન કરવા સત્તા આપેલી છે. તેથી કેન્દ્ર સરકારની મંજુરી જરૂરી નથી. તાર અને ટેલીફોન ખાતાના એસ.ડી.ઓ. ને કોર્ટમાં એકઝામીન કરી શકાય અને તેમની આવા તાર પણ માલીકી પુરવાર કરી શકાય.

૩. આવા ગુનાનો સ્પે. જરૂરી રીપોર્ટ કે, સર્વ વિગતો સાથે દર માસની ૧૦ મીએ ડી.આઈ.જી. ક્રિ. ઈન્વે. ડીપા. ને આપવો.

૪. આ કાયદો તાંબાના તારની ચોરી કરનાર અને તાર રાખનારને ધરપકડ તથા શિક્ષા આપવવા માટે છે.

૫. સુપ્રી. એ ટેલીફોન તારની ચોકી કે કિસ્સા ફોર્મ નંબર ૧૬ માં દર માસે આઈ.જી.પી. ને રીપોર્ટ કરવા અને લીધેલ પગલા જણાવવા.

૬. આવા કિસ્સાની નજીકની ટેલીગ્રાફ ઓફીસને તુરતજ જાણ કરવી.

<u>નિયમ ૩૩૫. અસ્પ્રુશ્યતા એકટ– પોલીસની ફરજો.:–</u>

૧. ગુનો કોગ્ની. છે. ધાર્મિક કે સામાજીક સ્થાનો જેવા કે ઈસ્પીતાલો શિક્ષણ સંસ્થા, છાત્રાલય વગેરે પ્રવેશવાની મનાઈ, માલસામાન વેચવાની ના, સેવા આપવાની ના અને અસ્પ્રુશ્યતા અંગેના ગુના

શિક્ષા પાત્ર છે. આવા ગુના માટે કોર્ટે અસ્પ્રુશ્યતાને કારણરૂપ માનવી. પોલીસ અધિકારી. એ કાયદાની જોગવાઈ મુજબ કાર્યવાહી કરવી.

૨. હરીજન કે અન્ય પછાત વર્ગ સબંધીત અંગે ઉચ્ચ અધિકારી. એ તપાસ કરવી અને પુર્વગ્રહ રહીત કરવી.

૩. જયાં હરીજનવાસ હોય ત્યાં પ્રવાસ દરમ્યાન તેની મુલાકાત લેવી અને ફરીયાદ અંગે તપાસ કરવી.

નિયમ ૩૩૬. વાયરલેસ– પોલીસની ફરજો.:–

બિનઅધિકૃત વાયરલેસ સાધન સામગ્રી ધરાવનાર સામેના કિસ્સામાં રાજયના વાયરલેસના સુપ્રી. ને જાણ કરવી અને માર્ગદર્શન મેળવવુ.

નિયમ ૩૩૭. એરીયલ રોપ વે એકટ ધરપકડની સત્તા. :–

તેનો કર્મચારી ગેરકાયદે પ્રવૃતિ કે દખલ કરનારને વોરંટ કે અન્ય લેખિત અધિકારી વિના પણ અટકાયત કરી શકશે.

નિયમ ૩૩૮. વાઢકાપ માટે શબ મેળવવા ઈસ્પિતાલ અધિકારીઓને સહાય અંગે.:–

સરકારી ઈસ્પિતાલમાં મૃત્યુ થયુ હોય તેવા બિનવારસી શબને સત્તા ધરાવનાર અધિકારી શિક્ષણ સંસ્થાને વાઢકાપ માટે પુરૂ પાડશે. આવા શબ પ્રાપ્ત કરવા માટે એનીટોમી એકટ નીચે બધા પગલા લેવાશે.

નિયમ ૩૩૯. પ્રાણીની કાયદેસર કતલ અંગે.:–

બળદ, આખલા, ગાય, ભેંસ અને વાછરડાની કતલ જો તે ૧૫ વર્ષની નીચેનું હોય અને બોનાફાઈડ ધાર્મિક હેતુ માટે ન હોય તો ગુનારૂપ છે. તે માટે તે વિસ્તારના સક્ષમ અધિકારીનુ બિનઉપયોગીતા અંગેનુ સર્ટી. આવશ્યક છે.

નિયમ ૩૪૧. આર્કીઓલોઝીકલ સ્મારકને નુકશાન કરવા અંગે.:–

૧. ગુજરાત એન્શીયન્ટ મોન્યુમેન્ટ એન્ડ આર્કીઓલોઝીકલ સાઈટ અને નોમેઈન એકટ–૧૯૬૫ અન્વયે સેકશન–૩૧ હેઠળ કોઈ સ્મારકને નુકશાન કરે, તોડે વિકૃત કરે, ફેરવણી કરે કે નાશ કરે તેની વિરૂધ્ધમાં ૩ માસની સુધી લંબાવી શકાય તેવી સજા અથવા ૫૦૦૦/– સુધીના દંડની અથવા બંનેની જોગવાઈ છે.

૨. ફર્સ્ટ કલાસ મેજી. શ્રીથથી ઉપરની કોર્ટ, આ કાયદાની કલમ–૩૨ ની જોગવાઈ મુજબ કેસ ચલાવી શકે નહી.

૩. કલમ–૩૩ મુજબ ઉપરોકત કાર્યવાહી કોગ્ની. ગુનો પણ ગણી શકાય છે.

નિયમ ૩૪૩. બોરસ્ટલ સ્કુલમાંથી લાયન્સ કે ડીસ્ચાર્જથી છુટેલા ગુનેગારો પ્રતિ ટ્રીટમેન્ટ.:–

૧. રૂલ ૫૭ જુઓ

૨. આવા ગુના માટે અટકાયત કરાય ત્યારે પ્રોબે. ને જાણ કરવી અને તેને ડીટેઈન રાખવો.

૩. જો તે સ્કુલ સીવીલ હોસ્પિટલ નિરીક્ષણમાંથી નાસી છુટે તો તેના વોરંટ મેજી. ઓર્ડર વિના અટકાયત કરી અને પરત મોકલી આપવા.

નિયમ ૩૪૪. ભિખારીઓ સંબધે પોલીસની ફરજો અને સત્તા.:–

૧. આ કાયદાનો હેતુ ભીખ અટકાવવાનો અને ભિખારીઓને ડીટેઈન કરવા, સજા કરવા, કે અધિકારીકૃત સંસ્થામાં રોજગારી અપાવવાનો છે. સરકારે ઠરાવેલ સ્થળોમાં તે અમલી બને છે.

૨. ભીખ માંગવી તે માટે બીજાને રોકવા કે હુકમ ભંગ કોગ્ની. ગુના છે.

૩. પોલીસને જાહેર સ્થળોએ ભીખ માંગનારની વોરંટ વિના અટકાયતની અને મેજી. સમક્ષ રજુ કરવાની સત્તા છે. ભિક્ષુકગૃહ કે તેવી સંસ્થામાંથી ભાગી છુટેલાને ત્યાં પાછા ઢોંગીઓને નહી.

૪. અધિકૃત સંસ્થામાં રખાયેલ પોતાના આંગળાની છાપ લેવા દેશે અને જો ના પાડે તો ૩ માસની સજા ભોગવવી પડશે.

૫. દાન મેળવવાના હેતુથી ઘા, વિકૃતી વગેરે જેવુ કોઈ પ્રાણીનુ પ્રદર્શન કરશે તો તેના ધરપકડ કરાશે અને પ્રાણી કબ્જે કરાશે. પ્રાણીને યોગ્ય સ્થળે મોકલી અપાશે.

નિયમ ૩૪૭. ચિલ્ડ્રન એકટ અંગે.:–

૧. નીચેના નીગ્લેકટ થયેલા બાળકો મોટા થતાં ગુનેગાર ન બને તે માટે સ્થળનો કાયદો છે.

૨. (એ) પોતાને મતે બાળક ઘરબાર કે, આજીવીકાના સાધન વિનાનો, રખડતો–ભટકતો, ગેરકાયદે તરછોડાયેલ વ્યકિત બાળ અદાલત કે સત્તા ધરાવતી કોર્ટ સમક્ષ રજુ કરવો.
(બી)ઉપરના કારણે રક્ષણ અને સંભાળ જરૂરી બાળકને વાલી કે મા–બાપ હોય અને ખરેખર કબ્જો ધરાવતાં હોય તો તે અંગેની કોર્ટને જાણ કરવી.
(સી) બાળકો પ્રતિ, કૃરતા ભીખ માંગવી મંગાવી માદક પીણા પાવા, ઉછીનુ લેવરાવવા ફરજ પાડવી. પ્લેજ નીચે લે–વેચ વગેરે ગુનાહીત વગેરે ગુનાહીત પ્રવૃતિ અંગે શિક્ષા કરાશે અને ગુનો કોગ્ની. છે.
(ડી) બાળકની અટકાયત કરાય ત્યારે પ્રોબેશન અધિકી કે રીમાન્ડ હોમ અધિકાર ને તુરતજ તેની જાણ કરવી. બોસ્ટરલ સ્કુલ કે અન્ય સંસ્થા કે વ્યકિતના નિરીક્ષણ નીચેના નાસી જાય તો તેની અટકાયત કરી તેને પરત મોકલી આપવો.
૩. ઉંમરની ખરાઈ માટે જન્મ સર્ટી કે મેડી. એકઝામ કરાવવી.
૪. જે બાળક માટે કમીટલ ટ્રાન્સફર ઓર્ડર કરાયો હોય તો તે બાળકને એસ્કોર્ટ આપવુ. સિનેમા મેનેજમેન્ટએ પુખ્તવયના માટેની ફિલ્મો જોવા સગીર વયનાને પ્રવેશ ન આપવો. આ નિયમોનો ચુસ્ત અમલ કરવો. લાયસન્સ આપનારને તે અંગે આગ્રહ સેવવો. અણધારી મુલાકાત વડે આ અંગે ચેકીગ કરવુ.

<u>નિયમ ૩૪૮. દેવદાસી એક્ટના પ્રોસીજર અંગે.:–</u>
કોઈ સ્ત્રીને દેવદાસી તરીકે અર્પણ કરવાની કોઈપણ વિધી બિનકાનુની અને તેની વિધી કરનાર, મંજુરી આપનાર, તેમાં ભાગ લેનાર ૧ વર્ષ સુધીની સજાને પાત્ર અથવા તો દંડ અને સજા બંને પાત્ર છે. આ ગુનો કોગ્ની. છે.

<u>નિયમ ૩૪૯. ડ્રગ્ઝ કન્ટ્રોલરને પોલીસ સહાય અંગે.:–</u>
૧. પોતાના પો.સ્ટે. ના સત્તા ક્ષેત્ર પુરતા પી.એસ.આઈ. ઓ આ કાયદાના હેતુ માટે ઈન્સ્પે. લેખાશે.
૨. ડ્રગ્ઝ કન્ટ્રોલર નીચેના સ્ટાફ આ કાયદાના અમલ અંગે મદદ માંગે ત્યારે પોલીસે બધી મદદ આપવી.

<u>નિયમ ૩૫૦. ચેપી રોગવાળી ખુબીઓ અંગે સત્તા.:–</u>
૧. ચેપી પ્રાણી સજીવ છે કે નિર્જીવ કે તેનો ખોરાક વગેરે ચેપી વિસ્તારમંથી બહાર લઈ જવાય તો પોલીસ અધિકારી માલીકને તેને પુનઃ તે વિસ્તારમં ખસેડવા ફરજ પાડશે.
૨. (એ) બધા વિલેજ અધિકારીએ પોતાના વિસ્તારમાં પ્રાણીઓમાં ચેપીરોગ અંગે ઈન્સ્પે. અને વે.સર્જન ને જાણ કરશે. (બી) રોગ ફેલાતો અટકાવવા પગલાં લેશે, (સી) આ કાયદામાં અમલના વે. સર્જન અને ઈન્સ્પે. મદદ કરશે.

<u>નિયમ ૩૫૧. મનોરંજનનાં સ્થળમાં પ્રવેશ અંગે.:–</u>
૧. આ કાયદાની જોગવાઈઓનો અમલ કરાય છે કે નહી તે જોવા માટે જિલ્લા મેજી. તેના વતી નિયત કરાયેલ અધિકારી મનોરંજનના સ્થળમાં તે ચાલુ હોય ત્યારે પ્રવેશ કરી શકશે.
૨. તેની ફરજ બજાવવામાં મનોરંજન કે તે સ્થળના માલીક જરૂરી બધી મદદ આપશે. પ્રવેશ અટકાવવા કે વિરોધ કાયદા નીચે થતી સજા ઉપરાંત રૂ.૫૦૦/– સુધીનો દંડ પણ લઈ શકશે.

<u>નિયમ ૩૫૨. એસેન્સીયલ કોમોડીટીસ એન્ડ કેટલ એકટ.:–</u>
કોઈપણ કોર્ટ જયાં સુધી જાહેર નોકરીયાત દ્વારા લેખિત રીપોર્ટ ન મેળવે ત્યાં સુધી આ કાયદા નીચે શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે કોગ્ની. લેશે નહી.

<u>નિયમ ૩૫૩. ફેરીઝ એકટ.:–</u>
૧. ગણવેશમાના અધિકારી કે પો. કબજામાંની વ્યકિત પાસેથી કાંઈ શુલ્ક લેવુ નહી ટોલ્કા
૨. સબ ઈન્સ્પે. દરમ્યાનના કાયદા અને લાયસન્સની શરતનો બરોબર પળાય છે તે જોવા કોઈપણ વહાણ (વેસલ) વગેરેના પ્રવેશ કે નિરીક્ષણ કરી શકે. ઉપયોગ જોખમી જણાય કે શરત ભંગ માટે લાયસન્સ સસ્પેન્ડ કરશે અને નવા લાયસન્સ કે સસ્પેન્સન રદ ન થયા ત્યાં સુધી વહાણ વગેરેના ઉપયોગ અટકાવશે.

નિયમ ૩૫૪. ફોરેન લીકર રૂલ્સ.:–

પ્રોહી. અને એકસાઈઝ ડાયરેકટરના લાયસન્સ નીચે કે ડાકટરી સલાહ નીચે લીકર ધરાવવા કે ઉપયોગ કરવા મંજુરી આપી શકાશે.

નિયમ ૩૫૬. કોમન ગેઈમીગ હાઉસ રાખવા અંગે.:–

૧. જો કોઈ
(એ) ખોલે, રાખે કે સ્થળ કે ઘરનો આવો હાઉસ માટે ઉપયોગ કરે.
(બી) માલીક કબ્જો ધરાવનાર હોય તે ઈરાદાપુર્વક ઉપયોગ કરવા દે,
(સી) આવી પ્રવૃતિની સંભાળ વ્યવસ્થા કે સહાય કરે
(ડી) આવા હેતુ માટે પૈસા પુરા પાડે તો આ કાયદા નીચે સજા પાત્ર છે.

૨. પોલીસ અધિકારી વોરંટ વિના ઝડતી લઈ શકે.
(૧) જાહેર શેરી કે રેસકોર્સ કે અન્ય જાહેર સ્થળે જુગાર રમનાર માટે
(૨) જાહેર માર્ગ, જાહેર સ્થળ વગેરેમાં પ્રાણી કે પક્ષીઓને લડાવવા ગોઠવનાર

૩. (એ) પ્રાણી કે પક્ષીઓની જાહેર લડાઈ અંગે બોલી બોલવા કે તેમાં મદદ કરવા માટે.
(બી) જુગાર રમવામાં સહાય કરે તેવા કોઈ સમાચાર કે ડોકયુ. છાપવા, પ્રસિધ્ધ કરવા વગેરે માટે વોરંટ વિના અટકાયત અને ઝડતી, કબ્જે લેવાની સત્તા છે. ધરાવે છે.

૪. (એ) કોમન / ગેઈમીગ હાઉસ તરીકે ઉપયોગ કરાતા શંકાસ્પદ સ્થળ કે મકાનમાં ગમે ત્યારે બળપુર્વક અને અન્યોની સહાયથી પ્રવેશી શકશે.
(બી) આવા સ્થળોના બધા ભાગોના સર્ચ કરશે અને ~~ત્યાં~~ રહેલ ખરેખર તે પ્રવૃતિ કરે છે કેમ તે અંગે ઝડતી લેશે.
(સી) તેવાઓને કસ્ટડીમાં લઈ જઈ શકશે.
(ડી) ઉપયોગમાં લેવાયેલ બધી વસ્તુઓ કબ્જે લેશે.

૫. (એ) રેઈડ પાડનારાએ તે પુરી થયે જરૂરી બધીજ માહિતી સહીત ડીસીપી ક્રાઈમ બ્રાંચને રીપોર્ટ આપવો.
(બી) રેઈડ વખતે પાંચ સાક્ષીઓને સાથે રાખવા
(સી) ઓછી સજા જો કરાય તો ડીટેઈલ્ડ એકટનો સ્પે. રીપોર્ટ સુપ્રી. ને આપી આગળ અપીલમાં જવા અંગેની તેમની ભલામણ મેળવવા અને તે અંગે કોર્ટનું ઘ્યાન દોરેલ કે કેમ તે જણાવવુ.

નિયમ ૩૫૭. હાઈવે એકટ.:–

૧. તે માટેની સત્તા કે અધિકારી કે કર્મચારી કે કર્મચારીઓની કોઈ જમીનનો કબ્જો લેવામાં કે તેમની કામગીરી બજાવવામાં કે એન્ક્રોચમેન્ટ દુર કરવામાં અવરોધ (વિરોધ) કરાય તો જિલ્લા સુપ્રી. ને તેની જાણ કરવા અને તે અટકાયત દુર કરવા કે અમલ કરવા માટે કામગીરી બજાવશે.

૨. આ કાયદાના ભંગના કોઈ ગુના માટે પોલીસ નજીકની હાઈવે ઓથો. ને જાણ કરશે અને તેમને કાયદેસરની સત્તા અને ફરજ બજાવવા મદદ કરશે.

નિયમ ૩૫૮. જાહેર ધર્મસ્થાનોનો એકટ.:–

હિન્દુઓના કોઈ વિભાગ કે જાતિને જાહેર હિન્દુ દેવળમાં પ્રવેશતા ધાર્મીક વિધી કરતા ભકિત કરતા અટકાવવા કે ધમકી, ઉશ્કેરણી વિ. દ્વારા ધાર્મીક પ્રવૃતિ કરતો અટકાવવો એ ગુનો છે. અને શિક્ષાપાત્ર છે. આવા ગુના કોગ્ની છે.

નિયમ ૩૫૯. જયુડીશ્યલ પ્રોસીડીગ રીપોર્ટ પ્રસિધ્ધી અંગે.:–

૧. કલમ–૩ ચોકકસ જયુડી. પ્રોસી. ના રીપોર્ટની પ્રસિધ્ધીની મનાઈ કરે છે.
૨. આ કાયદા નીચેની ગુનાને માટે પુર્વ સરકારી મંજુરી વિના કોઈ કોર્ટ કોગ્નીઝેબલ લેશે નહી.
૩. આ કાયદા નીચે ફકત પ્રથમ દરજજાના મેજી. કે પ્રેસી. મેજો.ની. કોર્ટ જ ટ્રાયલ ચલાવી શકશે.

નિયમ ૩૬૦. લોટરી અને ઈનામી હરીફાઈનો એકટ.:–

૧. આ કાયદાની જોગવાઈ નીચે બધી લોટરી અને ઈનામો બીન કાયદેસર છે.
૨. કલમ–૧૧ ની સમાહર્તા મંજુર કરેલ લાયસન્સને કેન્સલ કરી સસ્પેન્ડ કરી શકે.
૩. કોઈપણ છાપુ કે કોઈ જાતની પ્રસિધ્ધી બીનકાયદેસર લોટરીને કે ઈનામી હરીફાઈ ધરાવતો સમાહર્તા ઓફીશ્યલ ગેઝેટસમાં નોટીફિકેશન દ્વારા આવી દરેક નકલને જપ્ત કરવા જાહેર કરી શકે.

૪. મુંબઈને લગતી છે.
૫. (એ) સબ ઈન્સ્પે. કે દરજ્જાના અધિકારી જિલ્લા મેજી. કે ડી.એસ.પી. કે એ.એસ.પી. દ્વારા ઈશ્યુ કરાયેલ સ્પે વોરંટનો અમલ કરી શકશે. અને કાયદા ભંગ માટે બળપુર્વક કોઈ સ્થળ કે ધર્મ સહાયકો સાથે પ્રવેશી તપાસ કરી શકશે.
(બી) જડતી લઈ અટકાયત કરી શકશે.
(સી) મેજી. સમક્ષ રજુ કરશે.
(ડી) તે અંગેની બધી વસ્તુઓ જપ્ત કરશે. પો. કમી. મેજી. વિ. યોગ્ય સત્તાઓને સ્પે. વોરંટ વિના પ્રતિજ્ઞાપુર્વક તેની સમક્ષ ફરીયાદ કરાયેલ ન હોય તે પુરતા સંતોષકારક કારણ ન લાગે તો તે માટે ઉપયોગ કરતાં સ્થળની તપાસ કે જડતી કરશે નહી.
૫. આવા કિસ્સાની તપાસમાં ક્રિ.પ્રો.કલમ વડે અપાયેલી કોગ્ની. ગુનાની તપાસ માટે પો.સ્ટે. અધિકારીને સોંપી શકાશે.
૬. આ અંગેના ગુના જામીનપાત્ર છે.
૭. લકકી નંબર પ્રોગ્રામ સિવાય કોઈ પ્રકારની મનોરંજન લોટરીને લાયસન્સ મંજુર કરાશે નહી. આ લકકી નંબર પ્રોગ્રામ નીચેની શરતોને આધીન રહીને લાયસન્સ મેળવવાને પાત્ર લેખાશે. અને શરતો પડાય છે. તે લાયસન્સ આપતા અગાઉ જોવુ.
(એ) ખાનગી લાભ માટે અંશતઃ કે સમગ્રપણે ઉપયોગ ન થવો જોઈએ.
(બી) કોઈ ઈનામ નાણાંના રૂપે ન હોવુ જોઈએ.
(સી) ટીકીટ કે લોટરીની તક વેચાવી કે ઈશ્યુ ન થવી જોઈએ. અને પરીણામ જાહેર ન થવુ જોઈએ. સિવાય કે પ્રીમાઈસીઝમાં જ અને ચાલુ કાર્યક્રમમાં જ થતુ હોય.
(ડી) ભાગીદાર થવા માટેની સવલતો ભાગ લેવા માટેનું પ્રલોભન ન થવુ જોઈએ.
(ઈ) દરેક માટે રૂા.૨ થી વધુ કિંમત ન હોવી જોઈએ.
(એફ) ઈનામ કે નાણાંના ન હોય તેની કિમંત રૂા.૫૦૦ થી વધવી જોઈએ. ઉપરની શર્ત મંજુર કરાઈ છે.

<u>નિયમ ૩૬૧. મોલેશીઝ એકટ.:–</u>

૧. ડાયરેકટર ઓફ પ્રોહી. અને એકસાઈઝની પુર્વમંજુરી સિવાય આ કાયદા ના ભંગના ગુનાની કોઈ કોર્ટ કોગ્નીઝન્સ લેશે નહી ઈન્સ્પે. દરજ્જાના અધિકારી આ કાયદા નીચે શિક્ષાપાત્ર ગુનાની તપાસ કરી શકશે. અને પ્રવેશ, ઝડતી, ઝપતી, અટકાયત કે ધરપકડ કરી શકશે. મોલેશીઝ કબ્જે લઈ તે અંગેની જાણ તુરતજ મેજી. કરશે અને કસ્ટડી માટે તેના જરૂરી ઓર્ડર મેળવશે.
૨. આ અંગેના ગુના કોગ્ની. અને જામીનપાત્ર છે.

<u>નિયમ ૩૬૨. મની લેન્ડર્સ એકટ નીચે કોગ્ની. ગુના અંગે.:–</u>

૧ કલમો ૫ અને ૩૩ નીચેના ગુનાઓ કોગ્ની છે.
૨. જે માટે અને જ ૪ શરતોએ લાયસન્સમાં મંજુરી મળી હોય તેના ભંગ કરીને નાણાં ધિરનાર તે ધંધો કરી શકશે નહી.
૩. કરજદાર પાસેથી નાણાં પરત મેળવવા મોલેસ્ટ કરનારને કન્વીકશન કરાયે ૩ માસની કેદ કે રૂા.૫૦૦ સુધીનો દંડ કે બંને થઈ શકશે. કાયદેસર રીતે કરવાની કાર્યવાહી કરતાં અટકાવે કે હિંસા વાપરે, પીછો કરે કે તેની મિલ્કતમાં દખલ કરે, ઉપયોગ કર્તા અટકાવે કે તેના વસવાટની નજીક રખડયા કરે વિ. ગુનાહીત અને આ કાયદો ભંગ કરનાર લેખાશે. ધંધો નિયમાનુસાર કરે છે. તેની ખરાઈ રજીસ્ટ્રાર, આસી.રજીસ્ટ્રાર કે અન્ય યોગ્ય અધિકારી કરી શકશે. અને જરૂરી રેકર્ડ કે ડોકયુ. મેળવી શકશે કે તે મેળવવા કોઈ પણ પ્રિમાઈસીઝમાં પ્રવેશ કરી પુછપરછ કરી શકશે.

<u>નિયમ ૩૬૩. એન્ટીસીડન્સ ઓફ મની લેન્ડર્સ.:–</u>

નિયમના ભંગ માટે દોષિત અને અપ્રમાણીકતા કે ધોખાબાજી આ ધંધાવાળા અંગેની માહિતી પોતાને મળે પો.સ્ટે. અધિકારી રજીસ્ટ્રાર કે આસી. રજીસ્ટ્રારને પુરી પાડશે.

<u>નિયમ ૩૬૪. મોટર વ્હીકલ એકટ રજી. સસ્પેન્ડ કરવા અને વાહનોની તપાસ કરવાની સત્તા.:–</u>

૧. કોન્સ્ટેબલ દરજ્જાના અધિકારી કાયદાની કલમ–૩૩ નીચે રજી. સર્ટી. સસ્પેન્ડ કરી શકશે.

૨. આરટીઓ સત્તાવાળાને મેળવવા માટે યોગ્ય રીતે અને કારણે ડીસકવોલીફાય કરવાની સત્તા ડેલીગેટ કરેલ છે.

૧. ડબલ ડેકર વાહન સિવાયની કુલ ઉંચાઈ જેના પર તે ટકેલ હોય તેવી સપાટીથી માપતા, ૧૧ ફુટથી વધવી ન જોઈએ.

૨. ડબલ ડેકર વાહનની કુલ ઉચાઈ ૧૫.૫ ફુટથી વધવી ન જોઈએ.

૩. આ નિયમ રજી. સત્તાવાળાઓ દ્વારા ઓર્ડર વડે અપવાદ કરાયેલ વિશિષ્ટ હેતુવાળા ટાવર વગેરે જેવા વાહનને લાગુ

૪. ગણવેશધારી પોલીસ અધિકારી પોતાની હદમાં ગમે ત્યારે જાહેર સ્થળના ભારે વાહનને રોકવા, રોકી રાખવા અને તેમાંની વસ્તુઓની તપાસ કરવાની સત્તા ધરાવે છે. આ માટે બે અપવાદો છે.

૫. ટ્રાન્સપોર્ટ વાહન માટે પણ આ નિયમ–૪ લાગુ પડે છે. તેથી કાયદાની જોગવાઈ મુજબ બ્રેક છે કે નહી, તેની તપાસ કરી શકશે.

૬. ટેકસી મીટર બેસાડેલી મોટર કેબ માટે મીટર ખામી યુકત નથી ? વગેરેજી તપાસ કરી શકશે. મોટર કેબને રોકી શકશે. અને ડ્રાઈવરને માન્ય સંસ્થાને મોકલી લેશે. અને કાયદા મુજબના પગલાં લઈ શકશે.

૭. ટ્રાન્સપોર્ટ વાહનના એજન્ટ ગણવેશધારી અધિકારી, માંગે ત્યારે લાયસન્સ બતાવશે.

૮. ટ્રાન્સપોર્ટ વાહનના માલીક તેના સંબંધનું જરૂરી રેકર્ડ જાળવશે અને તપાસ માટે જયારે પોલીસ અધિકારી. માગે ત્યારે રજુ કરશે.

૯. પરમીટ ધરાવનાર તેનો ભાગ હંમેશા સાથે રાખશે અને યોગ્ય સમયે માંગણી થયે પોલીસ અધિકારી રજુ કરશે.

૧૦. મોટર કેબના માલીક કરન્ટ રજી. રાખશે. જેમાં ડીસઈન્ફેકટ કરાયાની તારીખ નોંધશે. માંગણી થયે તે પોલીસ અધિકારી ને રજી. બતાવશે વપરાતો યાંત્રિક સ્પે. ચાલુ હાલતમાં છે ? તેની ખાત્ર કરાવશે.

૧૧. મોટર કેબનો ડ્રાઈવર ગણવેશધારી અધિકારી દ્વારા માંગણી કરાયેથી ડ્રાઈવીગ લાયસન્સ બતાવશે.

૧૨. ડ્રાઈવીગ લાયસન્સ ધરાવનાર પાસેથી તે કામ ચલાઉ કબ્જે લેવાય અને સસ્પેન્ડ કે કેન્સલ ન કરાયુ ત્યારે કાચી પહોંચ બતાવવી આપવી. દર્શાવેલ સમયમાં કામચલાઉ લાયસન્સ બનાવશે.

૧૩. જાહેર સ્થળમાં સેવા માટેના વાહન દ્વારા મુસાફરોની સંખ્યા વગેર કાયદાની જોગવાઈ અને પરમીટની શરતો બરાબર પળાય છે કે કેમ ? તે તપાસમાં તેને અટકાવી રોકી અને ચેક કરી શકશે.

૧૪. કેરીયરનો ઉપયોગ કરનાર મુસાફર તેના નામ–સરનામા મંગાયેથી સાચા નામ–સરનામા આપશે અને નહી તો નિયમભંગ લેખાશે,

૧૫. મુસાફર સ્ટેજ કેરીયરનો ઉપયોગ કરવામાં

(૧) પરમીટ ધરાવનાર નોકરને ફરજમાં રૂકાવટ

(૨) ભારે સામાન જે અન્યને અડચણ કરે

(૩) કોઈ પ્રાણી, પક્ષી, મચ્છી, હથિયાર, સાધન કે બીજા ને અડચણરૂપ કે ઉશ્કેરણી પ્રેરક હોય

(૪) અન્યાયી રીતે બજાવે

(૫) અન્યાયી રીતે સ્ત્રીઓ માટેની અલગ મુકરર બેઠક રોકે.

(૬) ગાય કે વાંજીત્ર બજાવે

(૭) ચેપીરોગથી પીડાતો હોય

(૮) મુસાફરની સંખ્યાની ભરપુર હોય છતાં જાણીબુઝીને દાખલ થાય

(૯) બીજાના વસ્ત્રો બગાડે તેવા વસ્ત્રો પહેરે કે અન્ય કોઈ જોગવાઈ કે નિયમનો ભંગ કરે તો તે વાહનમાંથી ઉતારી મુકશે અને તે માટે બળનો ઉપયોગ પણ કરાશે અને ભાડુ પરત કરાશે નહી.

૧૬. પરમીટનો બી. વિભાગ તપાસવા ગણવેશધારી પોલીસ અધિકારી ટ્રાન્સપોર્ટ વાહન પર ચઢી શકશે. મોટર કેબના ડ્રાઈવર દરેક મુસાફરી પુરી થયે મુસાફરી દ્વારા કાંઈ રહી ગયેલ અંગે વાહન તપાસી લેશે, મળે તો સંભાળી લેશે તેને નજીકના પોલીસ સ્ટેશન સોંપી દેશે.

૧૭. ઘોંઘાટભર્યા સાયલેન્સર અને ધુમાડાભર્યા એકઝોસ્ટ માટે આકરા પગલાં લેવાશે.

૧૮. દરેક ભારે વાહન ફીટ કરવામાં આવે

(એ) ૩ ઈંચથી ઓછા નહી તેવા વ્યાસ વાળા બે રીયર લાલ રીફલેકટર બોડીની બન્ને બાજુએ

(બી) ૩ ઈંચથી ઓછા નહી તેવા વ્યાસવાળો ૧ લીલો રીફલેકટર લોડ બોડીની આગળની બાજુના તદન જમણા ભાગે ફ્રન્ટની સામે જમીન થી ૪–૫ ફુંટની ઉંચાઈ વચ્ચે ૨૦: નીચેની શરતે પોલીસ ખાતાએ ભાડે કરેલ અને ખાગી માલીકીની ભાર વાહનોમાં પો. ને લઈ જવાનુ નીચેની શરતે કાયદા માન્ય છે.

૧. ઈમરજન્સી

૨. પડવાનો ભય ન હોય, બેઠેલ સ્થિતિમાં શરીરનો કોઈ ભાગ વાહનની સપાટી રેસ કરે તેનાથી ૧૦ ફુટ ઉંચાઈ અંદર હોય.

૩. કુલ વાહનની ભોયતળીયાની જગ્યાના વિસ્તારને ૪ વડે ભાંગતા સંખ્યાથી વધુ ન હોય

૪. આર.ટી.ઓ. ની પુર્વ મંજુરી મળેલી હોય.

<u>નિયમ ૩૬૫. મોટર વ્હીકલ ટેક્સ એક્ટ.:–</u>

પોલીસ અને તેની સત્તા ૧. ગણવેશમાં અને સરકારે ઠરાવેલ કક્ષાના અધિકારી.

(એ) દિવસ દરમ્યાન ગમે ત્યારે વાહન રખાયુ હોય તે કક્ષાના અધિકારી.

(બી) દિવસ દરમ્યાન ગમે ત્યારે વાહન રખાયુ હોય તે સ્થળમાં દાખલ થઈ શકશે.

(સી) જાહેર સ્થળ પરના વાહનના ચાલક ને તેનો રોકવા અને તેનો ટેકસ ચુકવાયો છે કે નહી ? તે તપાસવા દેશે (૨) આવા ગુના માટે કન્વીકશન થયે વધુમાં વધુ રૂા.૧૦૦/– દંડ અને જો અગાઉ પણ કન્વીકશન થયેલ હોય તો રૂા.૨૦૦ સુધીનો દંડ કરી શકશે

<u>નિયમ ૩૬૬. ૧૯૫૮ ના વ્હીલ ટેકસ ઈન્સ્પે. અને એન્ટ્રીના પાવર.:–</u>

૧. સરકારે નિયત કરેલ સત્તાધીસ સ્ટેજ કેરેજ જડતી માટે ગમે તે યોગ્ય સમય તેમાં કે તેને રખાયુ હોય તેવા ગેરેજમાં આ કાયદાઓનો અમલ થયો છે તેની ખરાઈ માટે દાખલ થઈ શકશે અને તપાસ કરી શકશે.

૨. પેટા નિયમ–૧ નીચે જડતીએ ક્રિ.પ્રો.કો. કલમ નીચે જોગવાઈ અનુસાર થવી જોઈએ.

<u>નિયમ ૩૬૮. જુદા જુદા મ્યુની. કાયદાની નીચે ફરજો.:–</u>

૧. મુંબઈ અંગે

૨. કાયદો કે તેનાં કોઈ નિયમની ભંગ કરનારની પોલીસ અટકાયત કરશે. જો તે પોતાનું નામ અને સરનામુ માંગ્યાથી ન આપે કે ખોટુ આવે.

૩. નગરપાલીકાના સ્ટાફને પુરતો સાથ સહકાર આપવો.

<u>નિયમ ૩૬૯. મેડીકલ પ્રેકટીશ્નર એક્ટ.:–</u>

અનકવોલીફાઈડ માણસો વડે સર્જીકલ ઓપરેશન અંગે:– રજી. મેડી. પ્રેકટીશ્નર ન હોય તેવા કે લે ભાગુ દ્રારા મોતીયા ઉતારવા આંખોની સારવાર વિ. ગેરરીતી પર પોલીસ અધિકારી અને સખત વોચ રાખશે તેવા કિસ્સા બને સરકારરીને ડી.એચી. ઓ. કે સીવીલસર્જન દ્રારા જાણ કરશે. આ અધિકારી ઓ લો કોર્ટમાં ફરીયાદ નોધાવશે.

<u>નિયમ ૩૭૧. ઓપીયમ્સ સ્મોકીગ એક્ટ.:–</u>

૧. પ્રોહી. અને એકસાઈઝ ડાયરેકટ કલે. કે યોગ્ય અધિકારી આ નિયમ અંગેના શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓની પોતાની હદમાં તપાસ કરશે. (આ ગુનાની તપાસ દરમ્યાન સત્તા ધરાવતાં પોલીસ સ્ટેશન અધિકારી. ને કોગ્ની. ગુનાની તપાસ સોંપી શકશે.)

૩. તેની ઉપરથી અધિકાર પોતે તપાસ હાથ પર લેશે, કે તે અંગે માર્ગદર્શન આપશે અને તે માટેની બધી સત્તાઓ ધરાવશે.

૪. તપાસ અધિકારીને સંતોષ થાય તો તે આરોપીને મેજી. ની સમક્ષ રજુ ન કરતાં કે ધરપડકન ન કરતાં ફકત ચેતવણી આપી જામીન કે વિના ખત મેળવી છોડી દેશે અને તે અંગેનો ઉપરી અધિકારીને રીપોર્ટ કરશે.

૫. આવા અધિકારીની સત્તા રાજય સરકાર યોગ્ય ગણે તેના નિયંત્રણો અને સુધારા વધારાને આધીન રહેશે.

૬. આ કાયદાના ભંગ અંગેના ગુનાઓની જાણ કરવી અને અટકાવવા જરૂરી પગલાં લેવા કે મદદ કરવી.

૭. મુંબઈ અંગે.

૮. આ કાયદાની જોગવાઈ નીચે ગુનાની તપાસણી સત્તા કમી. કલેકટર કે એકસાઈઝ ખાતાના અધિકારીને અપાયેલ છે. તેથી ધરપકડ કરાયેલ વ્યકિત કે જપ્ત કરાયેલ વસ્તુઓ વિશેષ તપાસ માટે એકસાઈઝ સુપ્રી. ને મોકલવા.

૯. માહિતી આપનારને ઈનામ વગેરે આપવા એકસાઈઝ કમી. ને સત્તા અપાયેલી છે.

૧૦. અફીણ રાખવા વગેરે અંગેના ગુના જામીનપાત્ર નથી, પણ આ કાયદા નીચેના બીજા ગુના જામીનપાત્ર છે.

<u>નિયમ ૩૭૨. બોમ્બે પોલીસ એકટ.:–</u>

૧. જરૂરી લાયસન્સ વિના સતત રીતે ચલાવનારા ના કિસ્સામાં જિલ્લા મેજી. મારફત પગલાં કોઈ સંજોગોમાં કપ, રકાબી વિ. જોવી. તેમની મિલ્કત કબ્જે લેવી નહી.

૨. રાહદારીઓના વિરોધ થયે શેરીમાં થુકવુ. કચરો ફેકવો વિ. ગુન્હો કોઈ બુધ્ધીપુર્વક પગલા લેવા જાહેર મનોરંજન સ્થળના સાચવનારાઓની તેમના નોકરના વર્તન અંગેની જવાબદારી રહે છે. તે અંગે ખાતાકીય પગલા લેવા.

૩. જેની સામે હદપારની કાર્યવાહી કરાઈ હોય તેણે રજુ કરેલ બચાવતા સાહેદોની ક્રોસ પરીક્ષા કરવા પ્રોસીકયુશનને સત્તા નથી તે અંગેની પુછપરછ યોગ્ય સત્તાધીશ કરી શકશે.

૪. ડી.એસ.પી. કે જિલ્લા મેજી. વિકાસ સમિતીની પોલીસ સલાહકાર સમીતીની સલાહ નીચે પી.પી. એફ એન્ડોર્ઝ કરવાની દરખાસ્ત કરી શકે.

૫. મહત્વના સિનેમા થિયેટર પર ખિસ્સાકાતરૂ વિ. ના નિયંત્રણ માટે ઓછામાં ઓછા સાદા વસ્ત્રધારી એક કોન્સ. મુકવો

૬. એપ્ટર અને તડીપાર જેવા પગલાં દ્રારા અસામાજીક તત્વોને કાબુમાં રાખવા બધા પગલા લેવા.

૭. ડી.એસ.પી. કલમ–૫૫, ૫૬ અને ૫૭ નીચેની પોળીની સભ્યો સામે પગલાં લઈ શકશે.

૮. જિલ્લા પોલીસ દળ અને ડી.એસ.પી. જિલ્લા મેજી. ના કાબુ તળે રહેશે. અને રેવન્યુ કમી. ના કાયદેસર હુકમને આધીન રહેશે.

૯. પોતાની હાજરીમાં કાયદાભંગ માટે મેજીસ્ટ્રેટના ઓર્ડર વોરંટ વિના આ કાયદા તળે અટકાયત કરી શકશે.

૧૦. પોલ્ટ્રીનુ પ્રદર્શન મનોરંજન નહી પણ જાણકારીનાં હેતુ માટે હોય છે.

૧૧. કોન્ટોમેનમેન્ટ વિસ્તારમાં હોટલો માટે લાયસન્સ લેવુ જોઈએ.

૧૨. નોટીફિકેશનની પ્રસિધ્ધની અંગેનો ખર્ચ હેડ–૨૭ એડમી. ઓફ જસ્ટીસ ખાતે ઉધારવો અને ડિસ્ટ્રી. જ ચુકવણીની વ્યવસ્થા કરે.

<u>નિયમ ૩૭૩. પ્રોહિબીશન એકટ અંગે.:–</u>

૧ આ અંગેના ગુના અટકાવવા અને પકડવા મહત્વની ફરજ છે. આ અંગેના કાયદાઓથી પરીચીત રહેવુ. સ્થાનિક સમિતી અને ખાતાની સહાય કરવી.

૨. નીચેની સુચનાઓની અમલ કરવી.

(૧) માહિતી આપનારને બાતમીદાર નહી કે ફરીયાદી લેખવા, તેમના નામ ગુપ્ત રાખવા.

(૨) પો.સ્ટે. અધિકારી કે સબ ઈન્સ્પે. વડે મુલાકાત લેવાની અને ખરાઈ કરવી જોઈએ. જિલ્લા પ્રોહી. સમિતિની સભામાં હાજરી આપી જરૂરી માહિતી કે ખુલાસા પુરા પાડવા.

(૩) સ્ટેશન વિ. પર કડક યોગ્ય વોચ દ્રારા ગુપ્ત માહિતી મેળવવી.

(૪) પસંદ કરેલા હોમ ગાર્ડસ કે જંગલખાતાના બાતમીદારોની સહકાર મેળવવો.

(૫) ગામડા માટે પોલીસ પટેલ જાગૃત રહી ફરજ બજાવી અને ફરજ ભંગ માટે સખત પગલાં લેવા.

૩. ગુનો પકડવા કરતાં અટકાવવો વધુ મહત્વનો હોઈ, ગેરકાયદે આયત, સાધનો વગેરે જપ્ત કરવા કે મોબાઈલ પાર્ટીની પોલીસ વડે નાશ કરવો.

૪. પરમીટ ધરાવનારા સામે ગેરકાયદે દારૂનો ધંધો કે કબ્જા કેસ કરતાં અગાઉ કાળજી રાખવી.

૫. ઓછામાં ઓછા જથ્થા માટે કેમી. એને. ને મોકલવી અને કોર્ટ કિસ્સામાં તાલીમી દ્રારા સ્કયાઝહાઈડ્રોમીટર ટેસ્ટ કરાવો અને કોર્ટમાં તેનુ પરીણામ રજુ કરવુ. કોર્ટને કસોટી રૂબરૂ પણ કરી શકાય તેમ જણાવવુ.
૬.ફ્રેન્ચ પોલીસ કે વાર્નીસ જેવા પુરતા પ્રમાણમાં જરૂરી પદાર્થો ન હોય તો લીકર લેખાય છે અને તેથી કાયદો તેને લાગુ પડે છે.
૭. આ અંગેનો ગુનેગારો માટે અલગ નોન ક્રિ. રજી. અને સર્વે રજી. રાખવા
૮. જકાત હદપાર થતાં ગુન્હા માટે
(એ) કસ્ટમ હદ પસાર કર્યા પછી પોલીસની સત્તા શરૂ થાય
(બી) કેફી પદાર્થો ચોકકસ માર્ગે આયાતી સ્ટેજમાં હોય તો ત્યાં સુધી પગલાં ન લઈ શકાય.
(સી) અન્ય માર્ગે લાવવામાં આવે તો પગલા લઈ શકાય.
(ડી) એકસાઈઝ ચેકીગ બાદ પણ પોલીસ ચેકીગ કરી શકે.
૧૦. રાજય વાહન વ્યવહાર નિગમનું વાહન ડ્રાઈવર અને કંડકટરને આવા ગુના માટે કબ્જે અને ધરપકડ કરવા સત્તા છે.
૧૧. એકસાઈઝ અધિકારી તપાસ કે ગુના અંગેનુ જરૂરી રેકર્ડ કાર્યાલયમાંથી કબ્જે લેવા ખાતાના વડાની પુર્વ મંજુરી છે. અને ખાતાએ પોલીસને સહકાર આપવો.
૧૨. જયારે લીકેજ વિ. ને કારણે મુદામાલ માટે યોગ્ય પગલાં લેવા કોર્ટને વિનંતી કરવી અને અલગ રીપોર્ટ કરવો.
૧૩. કબ્જે લીધેલા સાધનો ફરીથી ઉપયોગમાં ન લેવાય તે માટે તેને ભાંગી તોડી નાંખવા કે નકામા બનાવી દેવા. તે અંગેની સુચનાઓની હરાજી કરતાં પહેલા ચુસ્ત અમલ થવો જોઈએ.
૧૪. આવા કિસ્સા કોર્ટ સમક્ષ રજુ થાય ત્યારે પુરતા સાક્ષી પુરાવા રાખવા જેથી આરોપીને શકનો ખોટો લાભ ન મળે.
૧૫. રેડ પાડનાર અધિકારએ કોર્ટમાં પોતાની સાક્ષી આપવી.
૧૬.(૧) જયારે મોભાદાર વ્યકિત (૨) જાણીતી ટોળીનો રાઉન્ડઅપ વિ. હાથ ધરાય ત્યારે ગર્વ. સેક્રેટરીને તુરત તેનો રીપોર્ટ કરવો અને યોગ્ય અધિકારીને નકલ આપવી.
૧૭. દર માસની ૧૦ મી તારીખે એન્ટી કરપ્શનના ડાયરેકટરને લીધેલ પગલા અને બનેલ કિસ્સાઓ વિષેની સર્વ જરૂરી માહિતી ડી.એસ.પી. એ મોકલવી.
૧૮. આ કાયદાના ભંગ માટે સજા પામેલાને કોન્ટ્રાક્ટ કે લાયસન્સ આપવાનુ અયોગ્ય ઠરાવી શકાય છે.
૧૯ (એ) લોહી લેવાય કે તરતજ તેને સાઈટ્રેટ ઓફ ઓકઝેલેટ સાથે મીકસ કરવુ અને સીસી બરાબર સીલ કરવી તુરતજ કેમી. એને. ને મોકલી આપવી. આ અંગેની સુચનાઓ અમલ કરવો.
(બી) જાહેર સેવકે દારૂ પીધો હોય તો લોહીના નમુના પોલીસ અધિકારી કે તપાસ કરતા હોય તો તેની હાજરીમાં લેવા અને મુત્રના નમુના પણ તેમની આસપાસની હાજરીમાં લેવા અને તેના પર મેડી. અધિકારી અને જે તે પોલીસ અધિકારીના સીલ કરવા.
૨૦. લોહીમાં આલ્કોહોલનું પ્રમાણ ૦.૫ ટકાથી ઓછુ પુરવાર થાય તો તે લીકર દાકતરી વિ. કારણે ઉપયોગ કરાયેલો તેમ પુરવાર કરવાની જવાબદારી આરોપીની છે અને નહી તો કોર્ટ વિરોધી અભિપ્રાય લેશે.
૨૧. કેફી પદાર્થ લીધા ની શંકા થાય તો મેડી. પરીક્ષા કરાવી લોહીનો નમુનો લેવો, અને જરૂરી બધી વિધી અને કાર્યવાહી કરવી.
૨૨. પ્રોહી. અધિકારીઓને નિષ્ણાંતો તરીકે સાક્ષી આપવા કોર્ટમાં બોલાવવા નહી.
૨૩. ગેરકાયદે વપરાતાં વાહન પકડાય તો જપ્ત કરી શકાય, કયારેક ખરેખર ચોરાયેલા વાહન દારૂના ગેરકાયદે ધંધામાં વપરાય છે તે અંગે ચાપતી તપાસ કરવી.
૨૪. મંજુરી સિવાયના બીજા સ્થળે ન વપરાય વિ. ચોકકસ શરતો નીચે લશ્કરીદળના સભ્યે તેમણે ખરીદેલ પરદેશી દારૂ લશ્કરી મેસ કે કેન્ટીનમાં પી શકે ઉપયોગ કરી શકે.
૨૫. આ કાયદા તળે લશ્કરી કર્મચારીઓને જડતીમાંથી મુકિત નથી, પણ બિન જરૂરી અડચણ ન થાય અને તદન જરૂરી જણાય તો જ જડતી લેવી.

૨૬. લશ્કરી દળના સભ્ય વડે દારૂ લઈ જવાને બો. થુ. ટ્રા. નિયમો નિયમન કરે છે. આ માટે પાસની વ્યવસ્થા કરાયેલી છે.

નિયમ ૩૭૪. પબ્લીક કન્વેન્ટસ એકટ.:–

૧. આ કાયદાની જોગવાઈ રાજયના કોઈ સ્થળ કે શહેર માટે વિસ્તારવા પોલીસ સુપ્રી. એ અનુમાનરૂપ પ્રોવીઝનલ નોટીફીકેશનનો ઉપયોગ કરવો. જેમાં જરૂરી સુધારા વધારા પણ કરી શકાય.

૨. અમલની તારીખનાં એક માસ અગાઉ પ્રસિધ્ધ કરવુ. પ્રજા પાસેથી સુચનો કે વાંધાઓ મેળવવા પુર્વ પ્રસિધ્ધી જરૂરી નથી. તેથી ગર્વ. ગેઝેટસમાં નીયત તારીખ ના એક માસ અગાઉ તેની પ્રસિધ્ધી આ કાયદા સાથે સુસંગત ગણાશે.

૩. આ કાયદાના ભંગ માટે વોરંટ વિના ધરપકડ કરી શકાશે અને ઘોડા કે સાધનોને અટકાવી કબ્જે લઈ શકાશે.

૪. જાહેર સાધનોના ડ્રાઈવર લાયસન્સ જે મંજુર કે તાજુ કરવા જરૂરી વિગતોની સુપર્ણ ખરાઈ કરવી.

નિયમ ૩૭૫. પબ્લીક કન્વે. હિસાબોના ઈન્સ્પેકશન.:–

પોલીસ સુપ્રી. એ તપાસ અને પરીક્ષણ અંગે વ્યવસ્થા કરવી ખરેખર પોલીસ સ્ટે. ખાતે તપાસવા કે પોલીસ એકાઉન્ટરને ડેપ્યુટ કરવા જરૂરી નથી, પણ વખતોવખત ઈન્સ્પે. દરમ્યાન ડી.એસ.પી. ના કાર્યાલય અધિકારીઓ વડે તપાસવા અને હેડ.કવા. ચેક કરાવા જોઈએ.

નિયમ ૩૭૬. રેગ્યુલેશન એકટ:– ગ્રામ્ય હદમાં લુંટ માટે ફાઈન્સીની લેવી અંગે.:–

૧. ગામની હદમાં લુંટ કરાય કે ગામની હદમાં લુંટ થાય કે લુંટની તૈયારી કરનારા હાથ કરાય અને બેકાળજી જણાય તો જિલ્લા કે સબડીવી મેજી. ક્રિ. ઓફેન્સ તરીકે ઈન્વેસ્ટીગ કરી શકાય. અને હકીકત પુરવાર થાય તો ગુમાવેલ મિલ્કતીન કિંમત જેટલો દંડ વસુલી શકે જે માલીકને વળતર તરીકે આપી શકાય.

૨. જો રહેવાસીઓ પાસેથી એકઠો કરવાનો હોય તો કલેકટર મહેસુલી લેણાની જેમ ઉઘરાવી મેજી. ને ચુકવી આપશે.

નિયમ ૩૭૭. હિજરતીઓના રજીસ્ટ્રેશન અંગે.:–

કલમ–૧૦૧ સિવાયના આ કાયદાનાં તેના ગુનાઓ કોગ્ની છે. નિર્ધારીત સમયમાં હિજરતીઓનું રજીસ્ટર અને સરનામાનાં ફેરફારની માહિતી માટે નિર્દેશ કરાયેલ છે.

નિયમ ૩૭૮. ભાડા, વિશ્રામગૃહ વગેરેના દર કન્ટ્રોલનો એકટ.:–

આ કાયદા નીચે કલમો ૧૬, ૧૭, ૧૭ (એ) ૧૮, ૧૯, ૨૪, ૪., ૨૫ અને ૪૦ ૧. (૨) તેની સામે દર્શાવેલ વિગતો માટેનાં ગુનાઓ કોગ્ની. છે.

નિયમ ૩૭૯. સેલ એકટ.:–

૧. કલમ–૩૬ નીચે શિક્ષાપાત્ર ગુના અંગે કલે. ની પુર્વ મંજુરી વિના કોર્ટ કોગ્ની. લેશે નહી. વર્ગ મેજીસ્ટ્રેટ સિવાય ટ્રાયલ ચલાવશે નહી.

૨. કાયદા તળેના બધા ગુનાઓ કોગ્ની અને જામીનપાત્ર છે.

૩. રૂલ–૩૮ આધીન રહી કલેઈમ આ ગુનાની તપાસમાં સહાય કરવા નીમી શકશે.

૪. આવી અધિકૃત વ્યકિત તપાસ દરમ્યાન પોલીસ સ્ટેશન અધિકારીની સત્તાઓ ભોગવશે.

નિયમ ૩૮૦. સેઈલ્સ ઓફ મોટર સ્પીરીટ ટેકશેશન એકટ.:–

૧. ઈન્સ્પે. દરજજાના અધિકારીને નીચેની સત્તા છે.

૨. (એ) કલમ–૯ લાગુ પડે તેની પાસેથી હિસાબો રજી. કે બીજા ડોકયુ કે માહિતી મેળવવાની (બી) મોટર સ્પીરીટ ઉત્પન કરાય, સંગ્રહ કરાય વિ. અને ઉપરના રેકર્ડો તપાસવા, (સી) તેની તપાસ માટે કોઈપણ સ્થળ, મકાનની અંદર પ્રવેશી ઝડપી લઈ શકાશે.

૩. ગુનો કરનાર સામે લેખિતમાં કારણો નોંધી જરૂરી રેકર્ડ વિ. અને વ્યકિતને પણ કલેકટર અટકાયત કરી શકશે. અને કાચી પહોંચ આપી જરૂર પડે ત્યાં સુધી જાળવી રાખશે.

૪. આ કાયદા નીચે સજાપાત્ર ગુનાની તપાસ સબ ઈન્સ્પે. દરજજાના અધિકારી હાથ ધરી શકશે.

નિયમ ૩૮૩. વેકસીનેશન એક્ટ.:–

આ કાયદા નીચેના ગુના મેજી. કે પોલીસ વડે કોગ્નીઝેબલ લેખાશે, સિવાય કે વેકસીનેશન સુપ્રી. ની સત્તા અને હુકમ નીચે પ્રોસીક્યુશન કરાયેલ હોય.

નિયમ ૩૮૪. વિલેજ પંચાયત એક્ટ.:–

૧. કલમ–૭૫ નીચે નીચેની યાદી મુજબના ગુનાઓનુ ન્યાય પંચાયત કોગ્નીઝન્સ લઈ શકે અને ટ્રાયી ચલાવી શકે.
(એ) ઈ.પી.કો. નીચે કલમ–૨૬૯, ૨૭૦, ૨૮૩, ૩૧૩, ૩૫૮, ૩૭૯, ૪૨૬, ૪૪૭, ૪૪૮, ૪૬૧, ૫૦૪, ૫૦૬ અને ૫૧૦
(બી)પ્રિવેન્સન ઓફ ક્રુઅલ્ટી ટુ એનીમલ્સ એક્ટ નીચેના કલમો ૪, ૫, ૫એ, ૬, ૬સી અને ૭
(સી) ડીસ્ટ્રી. એકવીનેશન એક્ટ નીચેની કલમો ૨૨,૨૩, ૨૪, ૨૫ અને ૨૫ અને ૩૫૧ (૨) ૬ અને ૧૮
(ડી) (૧) પ્રાઈમરી એજ્યુકેશન એક્ટ નીચેની કલમો ૩૫, ૩૬ (૨) સૌરાષ્ટ્ર પ્રાઈમરી એક્ટ નીચેની કલમો ૨૯, ૩૦.
(ઈ) આ કાયદા નીચેની કલમો–૫૨, ૫૩, ૫૪, ૧૭૬ અને ૧૭૭ ચોરીનો કોઈ ગુનો જો આરોપી ઓળખાયેલ અને એપ્રીહેન્ડ થયેલ ન હોય તો તેને કોગ્નીઝ સે પંચાયત લેશે નહી તેવી જ રીતે નીચેના માટે પણ કોગ્નીજન્સ લેશે નહી.

૨. (એ) ઈ.પી.કો. નીચેના ગુના માટે ૩ વર્ષ કે વધારે અગાઉ સજા પામેલ હોય.
(બી) કોઈ ન્યાય પંચાયત માટે અગાઉ ચોરી માટે દંડ પામેલ હોય.
(સી) કોડની કલમ–૧૦૯ અને ૧૧૦ નીચે સારી ચાલચલગતના જમીન લેવાયેલ હોય.

૩. ફરીયાદો કે આરોપી થાય પંચાયત કે જાહેર સેવાની સભ્ય હોય તો તેનાં ગુનાનું કોગ્નીઝન્સ નહી તે ઉપર નિર્દેશ કલમો મુજબ કે તેના પેટા કાયદાના ભંગની જાહેર સેવાના સભ્યના ગુના માટે કોગ્નીઝન્સનો નિષેધ નથી.

૪. ૧૬ વર્ષની નીચેના સજા કરવાને બદલે યોગ્ય ઠપકા વગેરે વડે છોડી દેવા ઈચ્છનીય છે.

૫. (એ) હાઈકોર્ટના એટર્ની, એડવોકેટ અને પ્લીડર, વકીલ કે મુખત્યારને ન્યાય પંચાયતના કોઈ કેસમાં પક્ષકાર વતી ઉપસ્થિત થવા મંજુરી નથી. જો કે ન્યાય પંચાયતને સંતોષ થાય તો ઉપર સિવાયની કોઈપણ નોકર કે અધિકારીને પક્ષકારની સાથે કે વતી રજુ થવા મંજુરી આપી શકે.
(બી) તે અંગેની લેખિત સંમતિ તેણે ધરાવવી જોઈએ.
(સી) આ કાયદા નીચે જે કોઈ સ્થાનિક વિસ્તાર ગામડું જાહેર કરશે કે ગણાશે તેને ૧૮૭૧ ની કેટલ ટ્રેસ પાસ એક્ટ કે તેને લગતાં કોઈ કાયદો લાગુ પડશે નહી.

૭. આ કાયદા નીચે નિમાયેલા ડબ્બીનો રખેવાળ પંચાયતના સુચના અને નિયમ નીચે ફરજા બજાવશે.

૮. ૧. પો. અધિકારી અને પંચાયતની દ્વારા રખેવાળ ગામની હદમાં જાહેર કે ખાનગી મિલ્કતમાં ટ્રેસપાસ કરતાં કે ભટકતાં ઢોરને ડબ્બે પુરવા માટે લઈ જવા પકડી શકશે ૨. ૬ માસની જેલ કે રૂા.૫૦૦ સુધીનો દંડ કે બને સજા થઈ શકે.

૯. પંચાયતની કોઈ જ નોકરીયાત કે પો.અધિકારી કે આડકતરી રીતે આવુ ઢોર ખરીદી શકશે નહી.

૧૦. એસ.ડી.ઓ. થી નીચી કક્ષાના અધિકારીઓ ગામડાની વિઝીટ કરે ત્યારે પંચાયતના સભ્યનો સંપર્ક સાધશે.

નિયમ ૩૮૫. વેઈટ એન્ડ મેઝર્સ.:–

૧. પો.સ્ટે અધિકારી પોતાની હદમાં કોઈ પણ સ્થળે તોલમાપ માટે વપરાતા સાધનો વજન માપી વિ. ના તપાસ વિ. માટે દાખલ થઈ શકશે.
૨. જો ખોટ જણાય તો કબ્જે લેશે અને મેજી. ને તે અંગે જાણ કરશે.
૩. આ અંગે ખાસ સત્તા ધરાવતા અધિકારીની પુર્વ મંજુરી વિના પ્રોસીક્યુશન કરી શકાય નહી.
૪. કાયદાભંગ કરનાર પ્રતિધડ રૂપ આકરી સજાની માંગણી પ્રો.પ્રો. સી.કોર્ટને દબાણ કરશે.

<u>નિયમ ૩૮૬. વાઈલ્ડ બર્ડ પ્રોટેકશન એકટ.:–</u>

૧. જંગલી પ્રાણીઓનો કલોઝ સીઝનમાં શિકાર ન કરાય તે માટે જંગલ ખાતાને સહાય આપવો આ માટે શિકાર કરાયેલ અને જંગલ બહાર વેચાતા પક્ષીઓની તપાસ રાખવી કાયદાભંગ માટે સ્થાનિક એસ.ઓ. ને જાણ કરવી અને જંગલ બહાર કરાયેલ ગુનાની પો.એ. પોતે તપાસ કરવી.

૨. પોલીસ અધિકારી ગુનો શોધી કાઢે અને પોલીસના રીપોર્ટ કે ફરીયાદ તળે કોર્ટ તેનુ કોગ્ની. લેશે આ અંગેના નોન–કોગ્ની. છે એટલે કાયદેસર કબ્જાની સાબિતી જવાબદારી આરોપીની છે.

૨. પોલીસ અધિકારને અને તેના માણસોએ ગેર સરકારી ગેમ વોર્ડન્સને આ અંગેના ગુનાઓ શોધવામાં સહકાર આપવો.

૩. આ કાયદાના શીડયુલ ૩ અને ૪ માં યાદી કરાયેલા ગેઈમ બાબતમાં સબ ઈન્સ્પે. નિમાયેલા આસી. ગેઈમ વોર્ડન્સ ગણશે.

------XXXXX------

પ્રકરણ–૨૩
બીજા ખાતાની સહાયકમાં પોલીસ ફરજો

નિયમ ૩૮૭. ટુપ્સ ઓન માર્ચ.:–

૧. પોતાની હદનાં વિસ્તારમાંથી ટુપ્સ માર્ચ કરવાના હોય ત્યારે સમાહર્તા તેમની સાથે પો. ને મોકલવાનું ગોઠવશે માર્ગ પર નજીકમાં ગેરકાયદેસર કે દારૂ કે ફળના વેચાણને અટકાવવા પગલા લેશે એને પગલા લેશે એને પડાવ કે આસપાસથી હલકાં ચારીત્રની સ્ત્રીઓને દુર કરશે.
૨. સાથે જનાર અધિકારી એક દિવસ અગાઉ ઓફિસર કમાન્ડીગને પોતાની હાજરીનો રીપોર્ટ કરશે. અને હદ છોડી જાય ત્યાં સુધી સાથે રહેશે.
૩. તે ઓફિસમાં અને નાગરીક અધિકારીઓ કે રહેવાસી વચ્ચેનો સંપર્ક માધ્યમ બની રહેશે અને ઓફિસર કમાન્ડીગને બધી સહાય કરશે.
૪. તે ઓફિસર કમાન્ડીગ ના સંપર્ક માં રહી નાગરીકો વગેરે સાથેના ઝઘડાઓની તપાસ કરશે.
૫. તેની સત્તા અને ફરજો અંગે સમાહર્તા તેને પુરી પાડશે અને જે તે ઓફિસર કમાન્ડીગને બતાવશે.
૬. હદ છોડી જાય ત્યાં સુધીમાં ટુપ્સ વડે કરાયેલા અનિયમિતતાઓની જાણ થયે સાથે જનાર તેનો પુરો રીપોર્ટ તે વિસ્તારના ઓફિ. કમાન્ડીગ બ્રિગ્રેડને આપશે. જે તપાસ કરી જરૂરી પગલાં લેશે.
૭. પ્રાણીઓ અને ટુપ્સ માટેની રેશન વ્યવસ્થા વગેરે મીલીટરી વ્યવસ્થા વગેરે નાગરીક સત્તાવાળાઓની સહાય અને સલાહ મેળવી હાથ ધરાશે. વિસ્તૃત સૂચન માટે મેમોરેન્ડ જોવુ ગાડીઓ મેળવી આપવાની પોલીસની જવાબદારી નથી. પણ મામલતદાર કે જી. મેજી. ની ખાસ સુચના નીચે મીલીટરીને સહાય માટે તેમાં મદદ કરવી.

નિયમ ૩૮૮. એસ.ટી.અધિકારી અને સ્ટોર્સ.:–

સ્થાનિક એસ.ટી. અધિકારીના કબ્જામાં જયારે મોટી રકમ કે સ્ટોરમાં સ્પેરપાર્ટસ હોય તો તેનુ પુરતુ રક્ષણ કરવાની અને દેખરેખ રાખવાની પોલીસની જવાબદારી છે મદદની માંગણી થયે મદદ કરવી.

નિયમ ૩૮૯. પેરોલ કે ફર્લો પર છુટવા કેદીઓની અરજી અંગે.:–

૧. નજીકના સંબંધિતના મુત્યુ કે ગંભીર માંદગીની કારણે પેરોલ પર છુટવાની કેદીઓની અરજીઓનો તાત્કાલીક નિકાલ કરવો. આવી બધી અરજીઓ જેલ સુપ્રી. ડી.એસ.પી. ને મોકલી આપશે, જે તેની ખરાઈ કરી સરકારને ૪ દિવસમાં રીપોર્ટ આપશે. અરજીની નકલો આઈ.જી. પ્રીઝન અને સરકારને આપશે. ગંભીર માંદગીનો પ્રકાર વિતી ખરાઈ કરી અભિપ્રાય આપશે. લગ્ન માટે લગ્નની તારીખ અવશ્ય જણાવવી. પેરોલ પર છોડવાથી શાંતી ભંગની શકયતા છે કે કેમ તે પણ જણાવવુ.
૨. સજા પામેલા કેદીઓને પેરોલ પર છોડવા નીચેના સક્ષમ છે.
   (૧) મુંબઈ રાજય બહારની કોર્ટ વડે સજા કરાયેલ :બીઃ રાજધારી ગુના માટે :સીઃ જે ગુના માટે રાજય સરકારે ખાસ હુકમ કરેલ હોય.
   (૨) ડીવી. કમી. કે. આસી. કમી.
   (૩) એ.આઈ.જી. પ્રિઝન્સ કે ડી.આઈ.જી.
(બી) કેદી ફરલોની મંજુરીની અરજી કરે અને પ્રાઈમેયાફેસીયા તે માટે ને છુટવાપાત્ર ન હોય ડી.એસ.પી. એ તુરત જ જી.મેજી. ને મોકલવી.
(સી) જિલ્લા મેજી. અભિપ્રાય સાથે ફરલો દરમ્યાન જેની સાથે તે રહેવા માંગે છે, તેની વિષેની માહિતી પુરી પાડશે /૧/ સગપણ /૨/ તે સંબધીની ઈચ્છા /૩/ બાંહેધરી ખત આપવાની સંબંધની ઈચ્છા
(ડી) પછી જિલ્લા સુપ્રી. જિલ્લા મેજી. ને અરજી મોકલતાં અગાઉ તપાસ કરશે.
(એફ) જો ફરલોની ભલામણ ન કરાય તો તે માટેનાં જરૂરી કારણો દર્શાવવા.
(જી) રીઢા કે ગુનાહીત માનસ ધરાવનાર કેદીઓને ફરલોના કન્સેસનનો લાભ ન પણ અપાય.

નિયમ ૩૯૦. રાષ્ટ્રપતિ, પી.એમ. કે વરીષ્ઠ અધિકારીઓના નામના બીન સત્તાવાર.:–

આવો દુરૂપયોગ થયાનુ પ્રાઈમાફેસીયા દેખાઈ આવે તો હોમ ડીપાર્ટમેન્ટને તુરત જ જાણ કરવી. પછી સરકાર સંબધ ધરાવતી કચેરીને રીપોર્ટ કરશે. અને નકલ ગૃહખાત (ભારત) ને આપશે રાષ્ટ્રપતિ અને પી.એમ. માટે યોગ્ય અધિકારીઓ તેમનાં મંત્રીઓ છે. સંબંધિત કચેરી પ્રેસ નોટ પ્રસિધ્ધ કરી સ્પષ્ટતા કરશે અને રાજય સરકારને ખરી વિગતો જણાવશે.

––––––xxxxx––––––

પ્રકરણ–૨૪
ગાર્ડસ, એસ્કોર્ટસ એન્ડ ઓર્ડરલીઝ

નિયમ ૩૯૧. નિયમના સ્કોપ વિશે.:–

૧. આ પ્રકરણમાંના નિયમો સાધારણ સ્થિતિમાં સામાન્ય માહિતી અને માર્ગદર્શન માટે છે. સ્થાનિક જરૂરિયાત જોઈ વિચારી નિયમો બુધ્ધિપૂર્વક ઉપયોગમાં લેવા અને જરૂર મુજબ ખાસ પ્રસંગે સ્ટ્રોંગ ગાર્ડ કે એસ્કોર્ટસ મુકી શકાય.

૨. આ નિયમોનો અનુવાદ જાણ અને માર્ગદર્શન માટે દરેક ગાર્ડ પાસે અને પોલીસ સ્ટેશન હાઉસમાં રાખવો.

નિયમ ૩૯૨. ગાર્ડને–એસ્કોર્ટસ ડયુટી કરવા આર્મ્ર્ડ પોલીસઃ–

૧. જયારે બિલકુલ કે પુરતી સંખ્યામાં આર્મ્ડ પોલીસ ન મળે તો અને ત્યારે જ કેદીઓના ગાર્ડ એસ્કોર્ટ માટે બીન હથિયારધારી પોલીસનો ઉપયોગ કરવો અને કેદીને પોલીસ સ્ટેશન સુધી લઈ જવા જ ઉપયોગ કરશે.

૨. ખાસ સંજોગો સિવાય બિન હથિયારધારી પોલીસ કેદીઓને જેલ, પોલીસ સ્ટેશન કે હેડ કવા.થી કોર્ટ પર લઈ જવા એસ્કોર્ટ તરીકે ઉપયોગ કરવો નહી.

૩. કેદીઓની આંતર જીલ્લા હેરફેર કોઈ સંજોગોમાં બીનહથિયારધારી પોલીસ વડે કરાવી ન જોઈએ.

૪. ભયંકર કેદીઓ માટે ખાસ સુચના આઈ.પી.આર્મ્ડ પોલીસને એસ્કોર્ટ માટે મોકલવા.

નિયમ ૩૯૩. ગાર્ડને રોજ રીલીવ કરવા માટેઃ–

શકય હોય તો રોજ રીલીવ કરવા અને સંત્રી દીઠ ૩ માણસોનું પ્રમાણ જાળવવું. જો રોજ રીલીવ ના કરી શકાય તો ૪ માણસોનું પ્રમાણ જાળવવું

નિયમ ૩૯૪. ગાર્ડનાં ફાયર આર્મ્સ અંગેઃ–

તે લાકડે ન રાખવું પણ બેયોનેટસ હંમેશા ફીકસડ હોવી જોઈએ અને ઉપયોગમાં ન હોય ત્યારે ગાર્ડ રૂમમાં રખાવા જોઈએ.

નિયમ ૩૯૫. ગાર્ડ વડે ફેરી કરવાના એમ્યુનીશન અંગેઃ–

૧. સંત્રી સિવાયનો ગાર્ડનો દરેક સભ્યો થેલામાં બોલ એમ્યુનીશનના ૧૦ રાઉન્ડ ધરાવતું ૧ પેકેટ.

૨. ફરજ પરનાં સંત્રી ૧૦ રાઉન્ડ બેકશોટસ કોર્ટઝ લુઝ થેલામાં અને ઝડપી લોડીગ માટે તે આગળ ખુલ્લમાં પહેરશે. આ બેકશોટસ કાર્ટેજીસ છોડાવનાર સંત્રીને આપવા. જે તેના ૧૦ રાઉન્ડ બોલ એમ્યુનીશનનું બંધ પેકેટ બદલામાં આપશે. ગાર્ડ રીલીવ થાય ત્યારે છોડાવનાર ગાર્ડને બધુ એમ્યુનીશન આપવું. સાચા એમ્યુ. માટેની જવાબદારી ગાર્ડ કમાન્ડરની છે.

નિયમ ૩૯૭. રાત્રીના ગાર્ડ ધરા લેન્ટનનાં ઉપયોગ વિષેઃ–

રાત્રીનો ગાર્ડ ખુલ્લો કે અરક્ષિત દિવો ન વાપરતાં લેન્ટન વાપરશે.

નિયમ ૩૯૮. ગાર્ડ વડે ફાયર આર્મ્સનાં ઉપયોગ વિષેઃ–

૧. કેદી ભાગી જવાની કે ભાગતાં અટકાવવાનો

૨. ગાર્ડનો સામનો કરે તો ગાર્ડ ફાયર આર્મ્સનો ઉપયોગ કરી શકે. ગોળીબારનો આસરો જે ગુના માટે આજીવન કેદી કે દેહાંત દંડની શિક્ષા થઈ શકે તેવા તહોમતવાળા કેદી પુરતો જ મર્યાદિત છે. ભાગી છુટતાં કેદી શારિરીક ઈજા કરાય ત્યારે સ્વબચાવ માટે ફાયર આર્મ્સનો ઉપયોગ કરવાનો ગાર્ડને હકક છે.

નિયમ ૪૦૦. ગાર્ડ કે એસ્કોર્ટ મુકનાર અધિકારીની ફરજોઃ–

૧. જે અધિકારી પાર્ટી મોકલે તેને તે પહેલા તેનું ઈન્સ્પેકશન કરવું. તેમને પુરતો અને યોગ્ય રીતે સજજ રાખવાની તેની જવાબદારી છે.

૨. કેદી અને જેની વચ્ચે સગપણ કે મિત્રતા હોય તેવા અધિકારીને ગાર્ડ ડયુટી પર મુકવો નહી. અધિકારી આ અંગેની જાણકારી હાંસલ કરશે અને આવી મિત્રતા કે સગપણ ધરાવત કેદી હોય ત્યાં સુધી પરિચિત પોલીસ અધિકારીને ગાર્ડ ડયુટી મુકશે. નહી.

નિયમ ૪૦૧. એસ્કોર્ટનાં ઓફીસર ઈન્ચાર્જ કે ગાર્ડ કમાન્ડરની જવાબદારીઓઃ–

૧. પાર્ટીની સારી વર્તણુંક અને નિયમિતતા, સાચી રીતે ફરજ બજાવવી યોગ્ય વસ્ત્રોમાં સજ્જ રહે અને તે અંગેનાં હુકમોથી સંપુર્ણ પરિચિત રહેવાની જવાબદારી તેની છે.

૨. આ અંગેનાં હુકમો બરોબર પળાય અને પાર્ટીનાં સભ્યો બધા હુકમોથી પુરેપુરા જાણકાર અને સમજતા હોય તે જોવાની તેની જવાબદારી છે.

૩. માંદગીને કારણે ફરજ પરની જગ્યાએ હાજર ન થઈ શકાય તેમ હોય તો સબ–ઈન્સ્પેકટર કે ઉપરીને તેની તરત જાણ કરવી. જેથી અન્ય ગોઠવણ થઈ શકે.

૪. ગાર્ડ ડયુટી બજાવનાર પાસે અફીણ, દારૂ, ગાંજો કે કોઈ તેવા પદાર્થો ન હોવા જોઈએ. તે ગાર્ડ કમાન્ડરે જોવું મળી આવે તો કબ્જે લેવા અને વિના વિલંબે ઉપરી અધિકારીને જાણ કરવી.

નિયમ ૪૦૨. ગાર્ડ.કમા. કે. સંત્રી માટે ગાર્ડ ન છોડવા અંગેઃ–

૧. કુદરતી હાજત સિવાય કદી પોતાનું ગાર્ડ છોડવું નહી. અને પછીના સીનીયર અધિકારીને ત્યાં મુકયા બાદ જ છોડવું. કમા. ટુકાં સમયે અને ખાસ હેતુઓ સિવાય ગાર્ડ છોડવા મંજુરી આપશે નહી.

૨. ગાર્ડ ફરજ પરનાં જો પોતાનો ખોરાક મંગાવવાની વ્યવસ્થા ન કરી શકે તો ૮.૦૦ એ.એમ. અને ૨.૦૦ પી.એમ. વચ્ચેનાં કલાકો દરમ્યાન ખાવા જવાની ૨ કલાકની છુટી મેળવશે. આ લાભ એકી વખતે ત્રીજા ભાગનાથી વધુને મળશે નહી.

નિયમ ૪૦૩. ગાર્ડ અને સંત્રીની રીલીફ અંગેઃ–

૧. ચાર્જની લેવડ દેવડ કરતાં કમા.કાળજી પુર્વક તપાસી લેશે. કે મિલકત, કેદીઓ, તાળા અને સીલ હેમખેમ જળવાયેલ છે.

૨. દર બે કલાકે ગાર્ડ કમા.ની હાજરીમાં સંત્રીની છુટા કરાશે.

૩. દર અદલા બદલી વખતે ગાર્ડ કમા. અને છોડાવ જનાર સંત્રી જોઈ લેશે. કે બધુ બરાબર છે

નિયમ ૪૦૪. વસ્ત્રો (ગાર્ડના) ન કાઢી આપવા અંગેઃ–

ગાર્ડ ફરજ પરનાં કોઈ અધિકારી ફરજ દરમ્યાન ગણવેશનું કંઈ દૂર કરી શકશે નહી. પણ ખાણા દરમ્યાન અને આરામ દરમ્યાન કટીક કેપ કે બેલ્ટને દૂર કરવામાં આ નિયમ લાગુ પડશે નહી.

નિયમ ૪૦૫. સંત્રીએ પોતાની પોસ્ટ ન છોડવા અંગેઃ–

નિયમિત રીતે છોડાવાય નહી ત્યાં સુધી સંત્રી પોતાની પોસ્ટ છોડશે નહિ. માંદગી કે તેવા યોગ્ય કારણ માટે તે ગાર્ડ કમા.ને જાણ કરશે. જે પોતે કે અન્ય વ્યવસ્થા કરી છોડાવશે.

નિયમ ૪૦૬. ચેલેન્જીસ એન્ડ યુઝ ઓફ ફાયર આર્મ્સઃ–

તિજોરી પરનાં સંત્રીઓએ સુર્યોદય અને સુર્યાસ્ત વચ્ચેનાં સમય માટે ફાયર આર્મ્સના ઉપયોગ અને ચેલંજ સબંધે નીચેની સુચના પાળવી.

:એઃ સોંપાયેલ મિલકતના રક્ષણ માટે જરૂરી હોય, ગાર્ડ કમા. એ આ અંગે સંમતિ આપવી.

:બીઃ સંત્રીઓએ છેલ્લા ઉપાય તરીકે જ ઉપયોગ કરવો. ચેતવણીને અવગણવામાં આવે તો ગાર્ડને બોલાવવા અને ગાર્ડ કમા.ની ચેન્જ ફાયર કરવો તે માટે અગાઉથી ચેતવણી આપવી.

:સીઃતિજોરી અધિકારી પર હુમલો થવાના ખાસ કારણો જણાય તો સુપ્રી. ગાર્ડ. કમા. ને ખાસ જરૂરી સુચનાઓ આપશે.

નિયમ ૪૦૭. કોમ્પલીમેન્ટસ ટુ બી પેઈડ બાય ગાર્ડઃ–

૧. જી. મેજીસ્ટ્રેટ, પોલીસ સુપ્રી. અને ઉચ્ચ દરજ્જાનાં નાગરિક અધિકારીઓ અને ગણવેશમાં ફીલ્ડ અધિકારીઓને સંત્રીઓ પ્રેઝન્ટેડ આર્મ્સ સાથે સેલ્યુટ કરશે. અન્ય મેજીસ્ટ્રટ અને નાગરિક અધિકારીઓને અને ગણવેશધારી મીલીટરી અધિકારીઓને તેમની ઉભી ઢળેલ આર્મ્સ સાથે સેલ્યુટ કરશે.

૨.પોલીસ ૪ ગાર્ડ નીચેનાને ટર્ન આઉટ અને આર્મ્સ પ્રેઝન્ટ કરશે. ગર્વનર, પ્રધાન, હાઈકોર્ટ જજ અને ડી.એસ.પી. સેલ્યુટના અધિકારી તેવા અન્ય અધિકારીઓને માટે ગાર્ડ એટેન્ડન્શ આપશે. જિલ્લા મેજીસ્ટ્રેટ અને ડી.એસ.પી. માટે પ્રથમ વખત પસાર થાય ત્યારે જ દિવસમાં ૧ વાર ગાર્ડ ટર્ન આઉટમાં આવશે.

૩. પોતાનું કે ટુપનું બોડસ પસાર થાય ત્યારે ગાર્ડ ફોલોન થશે અને આર્મ્સ પ્રેઝન્ટ કરશે.

૪. પેટા નિયમો ૧ થી ૩ ઉપરાંત જેલગાર્ડ, જેલ અધિકારીઓ જેવાં કે આઈ.જી.પી.અને વધારાના જજ, આસી.સેસન્સ જજ, સબ ડીવી. નાં મેજીસ્ટ્રેટ, જેલના મેડી.અધિકારી અને મુલાકાતે આવનાર તેઓ અધિકારી ધરાનાર અધિકારીને આર્મ્સ પ્રેઝન્ટ કરશે.

૫. ભૂતપૂવ દેશી રાજયમાં મૂકાયેલ ગાર્ડ તેના ભૂતપુર્વ રાજવીને આર્મ્સ પ્રેઝન્ટ કરશે. (લાગુ પડતુ નથી.)

૬. :એ: સૂર્યસ્ત પછી ગાર્ડ આર્મ્સ પ્રેઝન્ટસ કરશે નહી અને વીઝીટીગ રાઉન્ડ કે આર્મ્સ પાર્ટી સિવાય રેવેલી પહેલા અને રીઢીર પછી ટર્નઆઉટ આપશે નહી.
:બી:મુલાકાત લેનાર અધિકારીના હુકમ ન આપે ત્યાં સુધી ગાર્ડ કમા.ડિસ્મીસલનો ઓર્ડર આપશે નહી.

<u>નિયમ ૪૦૮. ટ્રેઝરી ગાર્ડ અંગેઃ–</u>

સામાન્ય નિયમોના એપ્લીકેશન અંગેઃ– આ પ્રકરણમાંના નિયમો ૩૯૧ થી ૪૦૭ ટ્રેઝરી અને લોકઅપ ગાર્ડઝને પણ લાગુ પડે છે.

<u>નિયમ ૪૦૯. તાલુકા તિજોરી લોકઅપ ગાર્ડની સંખ્યા અંગેઃ–</u>

સાધારણ રીતે ૧ હેડ કો. અને કોન્સ્ટેબલની હોય, જિલ્લા તિજોરી માટે સંખ્યાઃ– ૧ હેડ કો. અને ૬ કોન્સ્ટેબલની હોય છે. તિજોરી અને લોકઅપ માટે સંત્રીની સંખ્યાઃ– એક જ મકાનમાં તિજોરી ખંડ અને લોકઅપ પડખો–પડખો હોય તો બન્ને માટે ૧ સંત્રી પૂરતો લેખાય, પણ જુદા જુદા મકાનમાં થોડા અંતરે હોય તો બે સંત્રીઓ જોશે.

<u>નિયમ ૪૧૦. કેદીઓનો ધસારો રોકવા સાંકળતા ઉપયોગ અંગેઃ–</u>

૧. જેમાં એક કરતાં વધુ કેદી પુરેલ હોય તેવું લોકઅપ ખોલાય ત્યાંરે બારણાંના બે અડધીયા આસપાસ પહેલા સાંકળ પસાર કરવી અને સલામતી સર્જવી. જેથી એક જ વ્યકિત પસાર થઈ શકે. ધસારાની સામે પૂરતી કાળજીરૂપ છે.

૨. સાંકળ બાબતેના નીચેના પ્રોસીઝર અમલ કરવો :એ: સાંકળને દરેક છેડે બે મોટી કડી હોવી જોઈએ અને તેને ઉપયોગમાં ન હોય ત્યારે કોટડીના પેડલોકની ચાવી સાથે લટકાવી જોઈએ.
:બી: બાર ખોલાય ત્યારે દરેક બાજેએ બારણાંના પહેલા કે બીજા સળીયા આસપાસ સાંકળ પસાર થવી જોઈએ. અને સાંકળની છેડેની કડીઓમાંથી પસાર કરી બંધ કરવુ.
:સી: સાંકળને જ્યારે આવી રીતુ બંધ કરાય અને એટેચ કરાય ત્યારે બારણાંને બોલ્ટ પાછો ખેંચી લેવો અને બાર ઉઘાડવું.
:ડી: કોટડીમાં કેદીઓને દાખલ કર્યા પછી ઉલ્ટી પ્રક્રિયા હાથ ધરવી.

<u>નિયમ ૪૧૧. ગાર્ડ બારામાં લોકઅપ ગાર્ડ અને ટ્રેઝરી કમા.ની ફરજો.:–</u>

સૂર્યાસ્ત પછી કે સૂર્યોદય પહેલા કોઈને ગાર્ડ છોડવા દેવો નહી. જરૂરી બને તો ગાર્ડ કમા.ની પહેલા મંજુરી મેળવવી, જે બારણું ખોલશે. કોન્સ્ટેબલને બહાર જવા દેશે અને બારને ફરીથી તુરત જ કરશે. પાછા ફરે ત્યારે દારૂ કે કેફી પદાર્થ લાવેલ નથી તેની તપાસ કરશે.

<u>નિયમ ૪૧૨. ગાર્ડનાં કે સંત્રીને રીલીવ કરવા અંગેઃ–</u>

૧. ગાર્ડના હવાલામાં રહેલ બધી માલ મિલકત એક ગાર્ડ કમા. દ્વારા બીજાને સોંપશે. ચાર્જ સંભાળનાર કમા. ખરાઈ માટે જવાબદાર રહેશે. અને દરેક વસ્તુનો સ્થિતિ અંગેનો રીપોર્ટમાં સર્ટી આપશે. લોકઅપમાંના કેદીની સ્થિતિ અને સંખ્યા અંગે પણ તેની જવાબદારી રહેશે.

૨. સંત્રીને છોડાવતી વખતે ગાર્ડ કમા. પોતે અને છોડાવનાર સંત્રની તિજોરી, બારનું સીલ, લોક, કબ્જામાંની બધુ વસ્તુઓ, કેદીઓ વગેરે બધુ.

<u>નિયમ ૪૧૩. તિજોરી અંગે લોકઅપ અને તિજોરીના કમા.ની ફરજોઃ–</u>

૧. મમલતદાર અને હેડ કારકુનના હુકમથી પૈસા મૂકવા કે કાઢવા તિજોરીનુ બારણું ઉઘાડાય ત્યારે ગાર્ડ કમા.હાજર રહેશે અને બાર પાછું લોક કરાય તે જોશે. અને આના ભંગ પ્રતિ તુરત જ શ્રોફનું ધ્યાન દોરશે. તિજોરી ખંડ છોડતા પહેલા ત્યાં કોઈ રોકાયું નથી અને બરાબર લોક અને સીલ કરાયુ છે તે જોશે.

૨. મમલતદાર કે હેડ કારકુન કે મમલતદારના અધિકૃત લેખિત સત્તા ધરાવતા અધિકારી સિવાય ટ્રેઝરી રૂમમાં કોઈને જવા દેવાશે નહી.

૩. કાયદાની કોર્ટો કે પોલીસ વચ્ચે મોકલાયેલ નાણાં કે કિંમતચીજો ગાર્ડની સેઈફ કસ્ટડીમાં મુકાશે. પણ જો બરાબર પેક ન થયેલ હોય, ખાસ કરીને પેટીમાં બાંધેલા અને સીલબંધ ન હોય તો ગાર્ડ કમા.ને સ્વીકારવાની ના પાડી કરશે. તિજોરી બંધ થવા અગાઉ મળેલ નાણાં અને કિંમતી વસ્તુ તેની અંદર મુકાશે, પણ નહી તો રીલીવીંગ ગાર્ડને જરૂરી નમુના સાથે હાથોહાથ સોંપાશે અને તિજોરી ઉઘડે જરૂર પડે ત્યાં સુધી તેમાં રખાશે.

૪. કલોઝીગ અવર્સ પછી આવેલ ભરણાં માટે પેટા તિજોરી ખાતે નીચેની પ્રક્રિયા અનુસરવી.
(એ) જે પેકેજમાં ભરણું મોકલાય તેને વીલેજ અધિકારીએ સીલ કરવુ.
(બી) પેટા તિજોરી ખાતે પોલીસ કે ટ્રઝરી ગાર્ડના હવાલામાં સ્ટ્રોંગરૂમની બહાર પેટી રાખવી. જેમાં આવુ ભરણુ સાચવવુ.
(સી) કેસ લાવનારની હાજરીમાં ગાર્ડ કમા. પેકેજ પર વધારાનું સીલ કરો.
(ડી) તેમની હાજરીમાં પેટીને બરાબર પેક કરી બાંધી અને ગાર્ડ કમા.સીલ કરશે. :ઈઃ પેટા તિજોરી ખુલે નહી ત્યાં સુધી લાવનાર એક જણ હાજર રહેશે.

૫. તિજોરીમાં કેસ બોરસીસ ડીપોઝીટ કરાવનાર અધિકારીને નાણાંકીય લેવડદેવડ અને પેટીઓ મોકલવાનું ટ્રેઝરીનાં કલોઝીગ અવર પહેલા પુરૂ કરવું. અપવાદરૂપ જો મોકલાય તો પોલીસ ગાર્ડના સીનીયર ઓફીસરને સોંપવુ. સીલબંધ સાધનમાં સોંપવી અને તે અધિકારી તેને કસ્ટડી માટે જવાબદાર રહેશે.

૬. સાંજે જયારે કચેરી બંધ થાય ત્યારે ગાર્ડ કમા. રાઉન્ડ લઈને ખાત્રી કરશે કે જેને રાખવાની ફરજ છે તે સિવાયનું કોઈ ત્યાં રોકાયુ નથી કે છુપાયુ નથી. પછી તે બધા બાર, દરવાજા અને સાંકળ કે તાળા વડે બંધ કરી ચાવીઓ પોતા પાસે રાખશે. યંત્રોને અપાયેલ દીવાઓ તેજસ્વી રીતે બળતાં રહે છે તે જોશે. કોઈ વિશિષ્ઠ અધિકારી રાત્રી રાઉન્ડ માટે આવે તો વાતચીતથી ખરાઈ બાદ બારણું ખોલશે. અને દાખલ કર્યા બાદ પુનઃવાસી દેશે. તેના ગયા બાદ બારણું ફરીથી અગાઉની જેમ બંધ કરશે.

<u>નિયમ ૪૧૪. કેદી સબંધે લોકઅપ ગાર્ડ અને ટ્રેઝરી ગાર્ડની ફરજોઃ–</u>

૧. દિવસના કોટડીઓ અને બેરેકોની ચાવી જેલર ગાર્ડ કમા. કે વોર્ડર પાસે રહેશે. અને રાત્રે હેડ કો.પાસે રહેશે.

૨. લેખિત આજ્ઞા સિવાય ગાર્ડ કમા. કેદીને સંભાળશે કે મુકત કરશે નહી પણ મેજીસ્ટ્રટ સમક્ષ રોજ લાવવા લઈ જવા માટે તેની જરૂર નહી રહે. ગાર્ડ કમા. કેદીઓને આવવા અને જવાની નોંધનું રજી. રાખશે. જે મમલતદાર અને હેડ કારકુન દરોજ ચેક કરશે.

૩. કોઈ કેફી વસ્તુ પાસે નથી, તેની ઝડતી લેશે. તેની પાસે કે કોટડીમાં ભયંકર કે નાસવા માટેના હથિયાર કે સાધન નથી તેની તપાસ કરશે. લોકની ચાવી પોતા પાસે રાખશે. દાગીના વસ્ત્રો વગેરે સંભાળી લઈ લોકઅપ ગાર્ડ પાસે સચવાશે. અને નમુના પી.એ.૮૭ માં તે અંગેની નોંધ કરશે. કેસ ચાલે ત્યારે મામલતદારને યોગ્ય કરવા સોંપાશે. ૧૦.૦૦ એ.એમ. થી ૫.૦૦ ણી.એ. વચ્ચે જેલર જડતી કરશે અને તે અગાઉ ગાર્ડ કમા. સ્ત્રી કેદી માટે સ્ત્રી ઘ્ધારા જડતી કરાશે. જેલરની સૂચના નીચે કેદીને જેલ છોડવા દેશે નહી.

૪. જેલ ઉઘડતી ગાર્ડ કમા. જેલરને બંધ જેલ વખતે આવેલ કે ગયેલ કેદીના નામ આપશે.

૫. જેલ બંધ વચ્ચેનાં સમય માટે બેરેકમાંથી ખસેડેલ કેદીને ઈસ્પતાલ કે જેલનાં મકાનમાં સેઈફ કસ્ટડીમાં રખાશે.

૬. (અ) યોગ્ય કારણ નીચે લોકઅપ છોડનાર કેદી નાસીન જાય કે અન્ય કોઈ સાથે સંપર્ક ન સાધે તેમ દષ્ટિમર્યાદામાં રાખશે.
(બી) સલામતી માટે ગળા પાછળ દોરડુ પસાર કરી આગળ છાતી પર ગાંડ બાંધવી. ત્યારબાદ છેડા હાથ નીચે પસાર કરી ગાંડ પીઠ પર રાખવી.

<u>નિયમ ૪૧૫. લોકઅપ ગાર્ડ અને તિજોરીના સંત્રી ફરજોઃ–</u>

૧. જીલ્લા તિજોરી ખાતે દિવસે તેની સામે પેટ્રોલ માટે એક સંત્રી રખાશે. રાત્રે એક આગળનાં બીજો એક પાછળના ભાગે એક બે રખાશે.

૨. ચાર્જની આપ–લે વખરે ચોકકસ બાબતો અંગેની અગાઉ આપેલી સુચનાઓનો અમલ કરશે.

૩. સંત્રી શીખવે તે રીતે પ્રમાણે મસ્કેટને અને લોકઅપ કે તિજોરીની સામે રોન ફરતો રહેશે.

Scanned by CamScanner

૪. કેદી સાથે પોતે સંપર્ક સાધશે કે બીજાઓને સાધવા દેશે નહી. કેદી સાથે પોતે સંપર્ક સાધશે નહી કે બીજાઓને સાધવા દેશે નહી. લોકઅપ આસપાસ લોકોને ભેગા નહી થવા દે કે, કોઈ કેદી નીશાની આપે વગેરે અનિયમીતતા માટે ગાર્ડ કમાન્ડરને જાણ કરશે.
૫. કોઈ કેદીને નાસવાનો પ્રયત્ન કરતા સંત્રી જોશે કે તુરંતજ તે એલાર્મ રેઈઝ કરશે. અને ગાર્ડ કમા.ને જાણ કરશે.

નિયમ ૪૧૬. જેલ ગાર્ડ અંગે સામાન્ય નિયમો:–

આ પ્રકરણમાંના નિયમો ૩૯૧ થી ૪૦૭ જેલ ગાર્ડને પણ સામાન્યપણે લાગુ પડે છે.

નિયમ ૪૧૭. જેલ ગાર્ડની સંખ્યા અંગે:–

૧. આઈ.જી.પી.(પ્રીઝન્સ)ની મંજુરી શરતે જેલ પરના ગાર્ડની સંખ્યા સુપ્રી. નકકી કરશે. તેમાં વધુ પડતા ઈન્ટ્રમ્યુરલ આરોપી હોય તો ખાતુ વધારાના જેલ ગાર્ડ મુકશે. કેદી સાથે તેને પણ મોકલવા.
૨. જેલમાં અંદર ટ્રાયલ કેદીઓ હોય તો ૩ વધારાના કોન્સ્ટેબલ વધારાના સંત્રી પુરો પાડશે.
૩. સેન્ટ્રોલ અને જીલ્લાના જેલોને બહારી ગાર્ડ કરવા માટે પોલીસ ગાર્ડ રોકવા નહી.

નિયમ ૪૧૮. જેલ ગાર્ડની સામાન્ય ફરજો:–

૧. તેમની વિશિષ્ટ ફરજો અંગે જેલ ગાર્ડ પ્રીઝન્સ સુપ્રી. સીધી આજ્ઞા નીચે રહેશે. શિસ્તની બાબતમાં ગાર્ડ તેના કમા.ની આજ્ઞા નીચે રહેશે.
૨. બળપુર્વક કરાયેલ જેલ તોડવાના કે અંદર ઘુસી આવવાના કે, કેદીઓ વડે હિસ્સા કે વિરોધના પ્રયત્ન બધા બળપુર્વક સામનો કરી દબાવી દેશે. સાંજે કસરત માટે ન્હવા બહાર લઈ જવા તથા કેદીઓની ચોકી રાખશે.
૩. રોજિંદા શિસ્ત જડતી હાજર, હાજરી વિ.માં ગાર્ડ ભાગ લેશે નહી.
૪. ગાર્ડ કમા. કોન્સ્ટેબલ વાતચીત કે નીશાની ધ્વારા કેદીનો સંપર્ક સાધશે નહી. અનુ જેલ અંદર કે બહાર આવ–જા કરી આપશે નહી.
૫. જેલ.સુપ્રી.ના અપાયેલા નિયમોનું પાલન કરવુ.

નિયમ ૪૧૯. જેલ ગાર્ડના સબડીયરી નિયમો:–

૧. જરૂર મુંજબ પોલીસ સુપ્રી. સાથે સલાહ વિચારણા બાદ જેલ આવા નિયમો ઘડી કાડશે.
(એ) મંજુર કરાયેલ સંખ્યાબળ દર્શાવવી.
(બી) સંત્રી તેમના બોટસ સંખ્યા, ગોઠવણી, વહેંચણી વિ. અંગે.
(સી) ગાર્ડની વહેંચણી અને સ્થિતિ દિવસે એલાર્મ વખતે એ રાત્રીના એલાર્મ નીશાની નકકી કરવા અંગે આ નિયમો આઈ.જી.પી. અને આઈ.જી.(પ્રિઝન્સ)ની મંજુરી લેવી, ભાષાંતર કરાવવુ અને ગાર્ડ રૂમમાં જનરલ ૨૯ સાથે લટકાવવા.
૨. સંત્રીની સંખ્યા બારામાં ડી.એસ.પી. સાથે મસલત કરવી.

નિયમ ૪૨૦. અથડામણ વખતે ફરજો અંગે:–

જેલ તોડવાના કે અથડામણનાં પ્રસંગે ગાર્ડ તરતજ ફોલોન થશે. લોકઅપ કરશે અને નિયમો મુજબ કાર્યવાહી બજાવશે. ગાર્ડ કમા. જેલર અને ઉપરી અધિકારીઓને જાણ કરશે. હુમલા કે ગાર્ડ કે યાર્ડ તોડવાના પ્રશ્નમાં તે જેલ અધિકારીઓને મદદ કરશે. ઉંચા અવાજે, શરણે નહી અવાય તો ફાયરીગ માટે બે વાર ચેતવણી આપશે. છેલ્લા ઉપાય તરીકે તોફાની કેદી પર ફાયર માટે ઓર્ડર આપશે અને શરણે થાય કે ભાગી જાય કે તુરજ ફાયરીગ બંધ કરશે. વરિષ્ઠ અધિકારી આવે તેમની આજ્ઞા નીચે કામ કરશે.

નિયમ ૪૨૧. સંત્રીની રીપોર્ટ:–

૧. ગાર્ડ કમા.જેલ સુપ્રી.ને રીપોર્ટ આપશે અને તેની પાસેથી સુચનાઓ લેશે.
૨. રાત્રી દરમ્યાન બે વાર સંત્રીઓની ગાર્ડ કમા. મુલાકાત લેશે. અને દરેક સંત્રીની રીલીફ વચ્ચે મુલાકત માટે જુની. અધિકારી મોકલશે. રાત્રી દરમ્યાન જુદા જુદા સમયે મુલાકાત માટે અધિકારીને બે વાર મોકલશે.

નિયમ ૪૨૨. સંત્રીની ફરજો:–

૧. અંદર કરાયેલ કેદીને ગાર્ડ કરવામાં કોટડી સામે ફરતા રહેવુ અને કેદીની વોચ રાખવી.

Scanned by CamScanner

૨. કેદી સાથે સંપર્ક ન રાખવો. અને કેદી કાંઈ નીશાની કરે તો જાણ કરવી.
૩. ભાગવાનો પ્રયત્ન થયે એલાર્મ રેઈઝ કરવો, જરૂરી પગલાં લેવા.
૪. આજ્ઞાઓનો ચૂસ્ત અમલ કરવો.
૫. સરકારી મિલકતનું રક્ષણ કરવું.

નિયમ ૪૨૩. કવાર્ટર ગાર્ડની સામાન્ય ફરજો:–

નિયમ ૩૯૧ ની ૪૦૭ મુજબની છે.

નિયમ ૪૨૪. કવા.ગાર્ડની સંખ્યા અંગે:–

હેડ કવા. ખાતે ૧ કો. ૩ કોન્સ.ની રહેશે. ગાર્ડ ૧ સંત્રી પુરો પાડશે.

નિયમ ૪૨૫. સંત્રીની બીટ અંગે:–

સ્ટોર રૂમ અને કવા. સામે તેનુ બીટ રહે છે. તે રાત દિવસ બીટ પર ફરતાં રહી માલ મિલકતની વોચ રાખશે.

નિયમ ૪૨૬. ચાર્જ કી કવા. ખાતે રાખવા અંગે:–

દરેક કવા. ગાર્ડમાં એક નાનુ કેસ રહેશે. જેમાં લેવલવાળી તાળાબંધ સ્થળોની ચાવીઓ રહેશે. આ કેસને પણ તાળુ રાખાશે. તેની ચાવી હેડ કો.ના કબજામા રહેશે. ડુપ્લીકેટ ચાવીઓ લેબલ સાથે સુપ્રી.ની તિજોરીમાં રખાશે.

નિયમ ૪૨૭. કવા.ગાર્ડ કમા.ની ફરજો:–

૧. રોજ ૮.૦૦ એ.એમ. અને ૬.૦૦ એમ.એ બધા બંધનો અને સીલ સલામત છે અને તેની ઈન્સ્પે. કે આર. આઈ.ને જાણ કરવી.
૨. કોઈ અનિયમીતતા કે ખામીની જાણ કરવી.
૩. પી.આઈ. કે સબ ઈન્સ્પે.ની મંજુરી વિના સ્ટોર રૂમ ઉપાડવા દેવો નહી.
૪. તિજોરી ચેસ્ટ આવે કે લઈ જવાય તેની જાણ તુરંત કરવી.

નિયમ ૪૨૮. ગાર્ડ ઓનર્સ:–

૧. (એ) રાષ્ટ્રપતિ, પી.એમ. કે, ગર્વનર માટે આર.આઈ. કે, સબ ઈન્સ્પે. નીચે ૧૦૦ રેન્ક હેન્ડ આર્મડ પોલીસનુંપોલીસ ગાર્ડ પડાવુ જોઈએ.
૨. ગર્વનર મહેમાન, રાષ્ટ્રપતિ માજ્ઞ. રોયલ સેલ્યુટ તરીકે જાણીતો જુનો બ્યુગકોલ બજાવવો જોઈએ. એમને નહી કે જુના ગર્વનર સેલ્યુટ કે જનરલ સેલ્યુટ.
(એ) કેન્દ્રીય મંત્રી કે ડપ્યુટી મંત્રી માટે વધારાનાં ગાર્ડ અપાવવા જોઈએ. તેવી જ રીતે હેડ કવા.ખાતે પણ પ્રવાસમાં આઈ.જી.ને પણ દિવસ દરમ્યાન આપવા.
(બી) ૨૦ નો સંખ્યામાં આર્મ્ડ પોલીસ જમાદાર નીચે રેન્ક એન્ડ ફાઈલ આર્મ્ડ પોલીસના ગાર્ડ બનાવવો.
(સી) સુપ્રી.ને ગાર્ડની સંખ્યા અને સ્થળજી સમયસર અવશ્ય જાણ કરવી.
(ડી) જરૂર મુજબ રેલ્વે પોલીસ ગાર્ડ ઓનર્સ પુરૂ પાડે.
(ઈ) જીલ્લા હેડ કવા.ખાતે વીધી કરે ત્યારે ડી.વી.કમી. ને વધારાનાં ગાર્ડ જરૂરી નથી.
૩. ગાર્ડ ઓફ ઓનર્સ કલર્સ સેલ્યુટ અને ઈન્સ્પેકટર મટે પોલીસડ્રીલ મેન્યુઅલ–પ્રકરણ–૧૫ જોવું.
૪. પેટા નિયમો ૧ અને ૨ સિવાય અન્ય કોઈને પણ ગાર્ડ ઓફ ઓનર્સ કે બેડ અપાશે નહી.
૫. જીલ્લા મેજીસ્ટ્રેટના નિવાસ પર ગાર્ડ– સાધારણ રીતે ત્યાં ગાર્ડ જરૂરી નથી. ભય સમયે ડી.એસ.પી. નિયમ ગાર્ડ મુજબ આપશે.

નિયમ ૪૨૯. આર.પી.વડે પ્રધાનોની સલામતી અંગે:–

૧. ભારત સરકારના પ્રધાનો રેલ્વે સ્ટેશન પર આવે, જાય કે રેલ્વે સલુનમાં રોકાય તો રક્ષણની જવાબદારી રેલ્વે પોલીસની છે.
૨. રાજય સરકારનાં પ્રધાન સતાવાર મુલાકાતે આવે તો રેલ્વે સુપ્રી.ને તે અંગે જાણ કરાશે. જેથી લાઈન પરનાં બધા પોલીસ સ્ટે.ને તે જાણ કરશે. જયાં તે ઉતરે કે ગાડી બદલે ત્યાં હેડ કોન્સ્ટેબલ ને ડયુટી પર ગોઠવશે.

૩. પરદેશી મહત્વનાં મહાનુભવો મુલાકાત લે, ત્યારે તેમના રક્ષણ અને ગાર્ડ ઓફ ઓનર્સ અંગે ભારત સરકારનાં સરકયુલર જોવો.

નિયમ ૪૩૦. રાત્રીના કાર્યાલયના ગાર્ડ અંગેઃ–

જયાં ટ્રેઝરી આર્મ્ડ ગાર્ડ નથી તેવા પો.સ્ટેશન મકાનમાં સ્ટેડીગ પોલીસ ગાર્ડ ડયુટી હોય છે. ત્યાં અંદરના કાર્યાલયોની ફેચી ગાર્ડ સ્વીકારવામાં વાધાંજનક નથી. ગાર્ડ રૂમમાં કી બોર્ડ રાખો તેના પર રાત્રીના બંધ કચેરીઓની ફેચીઓ લટકાવવી અને તે અંગેની જરૂરી વિગત પ્રાદેશીક ભાષા સ્પષ્ટ બતાવવી.

નિયમ ૪૩૧. ટેકનીકલ ગાર્ડ રચના અંગેઃ–

૧. સરકારી ગોડાઉન, મોટા ઔધોગીક સંકુલો વિ. સાદા ગાર્ડ મુકવાને બદલે ટેકનીકલ મુકવા.
૨. ટેક. અને પરંપરાગત ગાર્ડ વચ્ચ. તફાવત છે કે ગાર્ડ ટર્નઆઉટની આજ્ઞા જે (ગાર્ડ સ્ટેન્ડ ટુ) આજ્ઞાની અવેજીના હોય છે તે માટે અગાઉથી સ્થાનો નિશ્ચિત કરાય છે.
૩. કટોકટીના સમયે ટેકનીકલ ગાર્ડ ગોઠવાશે.

નિયમ ૪૩૨. પોલીસ સ્ટે.નું ગાડીગઃ–

જયાં આર્મ્ડ તિજોરી ગાર્ડ નથી. ત્યાં પો.સ્ટેશન ઓફીસના ગાડીગ માટે
૧. બધાંજ મહત્વનાં કાગળો, મુદ્દામાલ અને કિંમતી સરકારી ચીત્રોનાં મજબુત તાળાવાળી વજનદાર લાકડાંની મજબુત પેટીમાં તાળાબંધ રાખવા અને પેટી સોંપી. મજબુત ખંડમાં મુકવી.
૨. બે ઓ ડયુટી કોન્સ્ટેબલ કચેરી પર મુકવા, એકને ૬.૦૦ થી એ.એમ. ૮.૦૦ થી ૧૦.૦૦ પી.એમ. અને બન્ને ૧૦.૦૦ પી.એમ. થી ૬.૦૦
૩. તેમને વરંડામાં પોસ્ટીગ કરવુ, સંત્રી પુરનાં કોન્સ. એ. મકાન પરનું ચકકર લેતા રહે.
૪. શકય બને કોન્સ્ટેબલ ને બોલતા રહેવા.
૫. ડયુટી પર તેમને ગાડી અને વ્હીસલ અપાવવા જોઈએ, નાઈટ ડયુટી વખતે લેમ્પ આપવો.
૬. ૬.૦૦ પી.એમ. પછી. કચેરી અને સ્ટ્રોંગ બોકસની ચાવી પો.સ્ટેશન અધિકારીના કબજામાં રહેવા જોઈએ.
૭. રાઉન્ડ પરનાંહ હેક કો.એ કચેરીની મુલાકાત લેવી અને પેટ્રોલીગ હેડ કો. એ ત્યાં રખાયેલ ચોંપડીમાં નામ, સમય અને સંત્રીની હાજરી અંગે નોંધ કરવી.
૮. પોલીસ સ્ટેશન હવાલો સંભાળનાર અધિકારીએ કચેરીની ઓચીતી રાત્રી મુલાકાતો યોજવી અને બુકમાં સહી કરવી.

નિયમ ૪૩૩. કેન્દ્રીય મંત્રી રાજયની સત્તાવાર મુલાકાત લે ત્યારે પોલીસ વ્યવસ્થા અને વિવેક દર્શાવવા અંગેઃ–

૧. જીલ્લાના વડા મથકની મુલાકાત માટે આગમન અને વિદાય વખતે સમાહર્તા અને ડી.એસ.પી. હાજરી આપવી પણ પોતે પ્રવાસમાં હોય તો યોગ્ય અધિકારીને ફરજ સોંપવી.
૨. યોગ્ય સગવડતાઓ માટે વ્યવસ્થા કરવી.
૩. રાજયના પત્રીત અધિકારીઓએ સમારંભોમાં હાજરી આપવી જરૂરી નથી., સિવાય કે તેમને ખાસ સબંધ હોય
૪. નિયમ મુજબ પુરતી સંખ્યામાં એસ્કોર્ટ આપવા અને પુરતાં રક્ષણની વ્યવસ્થા કરવી.
૫. કેન્દ્રીય મંત્રીના રક્ષણની જવાબદારી ડી.એસ.પી.ની અને તેમની ગેરહાજરીમાં ડી.વાય.એસ.પી.ની છે.

નિયમ ૪૩૪. રાજયની સરકારનાં મંત્રીની પ્રવાસની વ્યવસ્થા અંગેઃ–

૧. પહેલી મુલાકાતે, ખાસ સુચના ન મળેલ હોય તો જાહેર આગમનને ગણવા પછીની બધી અંગત જીલ્લામાં વર્ષમાં એકવાર ઔપારીક સ્વાગત પુરતુ લેખવુ. અન્ય મુલાકતો માટે ખાસ બાબતોની ચર્ચા માટે બોલાવાયેલ અધિકારી. પુરતુ મર્યાદીત રાખવુ.
૨. પબ્લીક એરીયલ અને ડિપાર્ચર સતાવાર અંગેઃ– સતાવાર મુલાકાતે આવે ત્યારે જીલ્લાવાર મથકે સમાહર્તા, ડી.એસ.પી. અને તેમના ખાતાના હસ્તકના વડા પત્રીત અધિકારીઓએ મળવુ, ડી.એસ.પી. કે કલેકટર હાજર ન હોય તો ખાસ અધિકારીની વ્યવસ્થા કરવી.
૩. સત્તાવાર જાણ કરાઈ હોય તો આવે ત્યારે અને જાણ ત્યારે જીલલા પોલીસ અધિકારીએ હાજર રહેવુ. જાહેર સમારંભમાં પણ હાજર રહેવુ. બીનસત્તાવાર સમારંભો માટે સ્વૈચ્છિક નિર્ણયો લેવો.

૪. પોલીસ કમી.એ જાહેર સ્વાગતની કાર્યવાહી ન્યાયનુસાર જળવાય તે જોવું. અને રાજદ્વારી પ્રદર્શનોને કુનેહપુર્વક કાબુમાં રાખવા. વધારાનાં ગાર્ડની જોગવાઈ કરવી.
૫. ખાસ સુચના ન આપી હોય તો નિવાસ પણ પર્સનલ એસ્કોર્ટ આપવો.
૬. રેલવે સ્ટેશન ખાતે ગાડી બદલાય કે, હોલ્ટ કરાય ત્યારે ખાસ પોલીસ બંદબોસ્ત કરવો.
૭. ખાસ સુચના મળેલ હોય તો ગાર્ડ ઓફ ઓનરની જોગવાઈ જરૂર નથી.
૮. દરેક પડાવ વિ. માટે બધા જરૂરી પુરતી વ્યવસ્થા કલેકટરરી કરશે. રાત્રી માટે પુરતા પ્રકાશ સામાન ઉચ્ચકનારાઓ વિ.ની ખાસ વ્યવસ્થા કરવી.
૯. સ્ટેશન પર હાજર પત્રીત અધિકારીઓએ વિવેકરૂપે મલવું.
૧૦. અંગત મુલાકાતો–૧ પેટાનીયમ–૨– વીધીઓ અનુસરવી. જો કે કલમો–૨ થી ૪ મંત્રીશ્રીની સુચના પર અવલંબશે. સહન કરવુ ન પડે. ફકત મહત્વાના કાર્ય અંગે જે જાહેર હિત માટે બોલાવવા.
૧૧. મુખ્ય મંત્રીના ખાનગી મંત્રી અને પી.એ.એ ઓછામાં ઓછી એક અઠવાડીયાની નોટીસ અધિકારીઓને આપશેજ જરૂર પડે તારથી આપવી પ્રવાસ કાર્યક્રમની નકલો સબંધીત અધિકારી ને આપવી.

<u>નિયમ ૪૩૫. અન્ય રાજ્યનાં સતાવાર મુલાકાત વખતે પોલીસ વ્યવસ્થા અને વિનય દર્શાવવા અંગેઃ–</u>

જીલ્લા વડા મથકની મુલાકાત વખતે અગાઉ આવી ગયેલ સુચનાઓનો અમલ કરવો.

<u>નિયમ ૪૩૬. પાર્લમેન્ટ્રી મંત્રીઓના પ્રવાસ અંગેઃ–</u>

૧. સામાન્ય રીતે તે મીની ઈન્ચાર્જના સતાવાર પ્રતિનીધીરૂપ હોય તેને બધી જરૂરી યોગ્ય સગવડો અને સહાય અપાવવા જોઈએ. પોતાના હસ્તક ખાતાના અધિકારીઓને પણ પોતાના સાથે પ્રવાસમાં ખાસ સુચના આપી લઈ જઈ શકશે.
૨. સ્થા. જાહેર કાર્યક્રમ સાથે કાર્યક્રમ ગોઠવવાનુ જરૂરી નથી.

<u>નિયમ ૪૩૭. જીલ્લા મેજી. ના નિવાસ ગાર્ડના જોગવાઈઓઃ–</u>

સામાન્ય રીતે જીલ્લા મેજીસ્ટ્રટ નિવાસસ્થાને ગાર્ડની જોગવાઈ કરવાની હોતી નથી, તેમ છતાં જયારે એવા ખાસ સંજોગોમાં કે જયારે અશાંતિ ફેલાવાનો ભય હોય ત્યારે ડી.એસ.પી. એ ડી.એમ.ની જરૂરીયાત ધ્યાનમાં લઈ ગાર્ડની ન્યાયી ફાળવણી કરશે. કયારે રાખવી અને પાછી ખેચી લેવી તે બાબત મતભેદ ઉત્પન થાય ત્યારે ડી.એસ.પી.પોલીસ મારફતે સરકારશ્રીમાં રજુઆત કરવી.

<u>નિયમ ૪૩૮. તિજોરી કેદીના એસ્કોર્ટ અંગે સામાન્ય સુચનોઃ–</u>

૧. કેદીઓ અને તિજોરીને એસ્કોર્ટ કરતી પાર્ટીઓ માટે એમ્યુનેશનના જથથા અંગે સુપ્રી.પર છોડાયેલ છે. જો કે વ્યકિતગત ઓછામાં ઓછા ૧૦ રાઉન્ડ તો હોવા જોઈએ.
૨. થેલામાંના ૧૦ રાઉન્ડથી વધુની જરૂર વખતે વધારાનું કોટની અને પટાની નજીક રાખવું.
૩. ઓર્ડરલી ડયુટી સિવાયની ડયુટી પરના આર્મ્ડ પો.એ જયારે ભયજનક વિસ્તારોમાં એકલા ન જવું.
૪. તેવા સંજોગોમાં પાછા ફરતા રસ્તા પર છુટછવાયા એક પાછળ એક ન આવવું, માંદગી વગેરે સંજોગોમાં કમા. વાહન વડે ઈસ્પીતાલ પહોંચાડવા વ્યવસ્થા કરે. અધિકારી એ પાર્ટી સાથે ફરજ ઉપર હાજર રહેવુ.
૫. પોતાના વિસ્તાર બહારના સ્ટેશનની મુલાકાત કમા.ના સીધા નિયમન નીચે યોગ્ય ફોર્મેશનમાંજ માર્ચ કરવી. અને ભંગ માટે જાણ કરવી. જેથી સુપ્રી. યોગ્ય પગલાં લે.
૬. તિજોરી કે કેદી સાથે રાત્રીના કદી મુસાફરી કરવી નહી તે માટે રાત્રી પહેલા પહોચાય તેવી જ વ્યવસ્થાકરવી.
૭. કેદીઓ, અંડર ટ્રાયલ કેદીઓ અને કસ્ટડીમાં આરોપીને ટ્રામકારમાં લઈ જવા નહી.

<u>નિયમ ૪૩૯. કમેઝીશન એન્ડ આર્મ્સ ઓફ એસ્કોર્ટ પ્રિઝનર્સઃ–</u>

૧. કેદી સાથે એસકોર્ટ ડયુટી પર હેડ કોન્સ. કંઈ આર્મ્સ લેશે નહી અર્ધાથી વધુ કોન્સ્ટેબલ આર્મ્સ લેશે. હેડ કો. વાળી ૫ ની મંડળીમાં ૧ કોન્સ્ટેબલ અને ૬ કોન્સ્ટેબલવાળી મંડળીમાં ૩ ફાયર આર્મ્સ ધરાવશે. કોઈપણ આર્મ્સ ધરાવશે નહી. જરૂર પડે બેટનસ અપાશે. ફાયર આર્મ્સે ધરાવતા દરેક કો. થેલામાં બોલ એમ્યુ. ના ૧૦ રાઉન્ડ રાખશે.

૨. પાર્ટીની આગળ ૧ આર્મ્સ કોન. ચાલશે. વધુ આર્મ્સ કોન્સ. માટે એક આગળ કે બીજા કેદીના બન્ને બાજુએ ચાલશે. વોરંટ વગેરે હેડ કો.એ કબજામાં રાખવું, સાંકળ કે દોરડા બિન હથિયારીધારી કોન્સ્ટેબલએ રાખવા.

૩. તોફાનો વિ. ખાસ સંજોગોમાં અસ્કોરટ વિ.નકકી કરવાની અધિકારીને સતા છે. તેનો સાવચેતીપૂર્વક ઉપયોગ કરવો.

નિયમ ૪૪૦. કેદીનો ઓસ્કોર્ટની સંખ્યા અંગેઃ–

૧. નીચેના હિસાબે તે રખાય છે.
(એ) ૩ કેદીઓ સુધી ૧ હેડ કો. અને ૩ કો.
(બી) ૪ થી ૨૦ સુધી હેડ કો. અને ૧ કોન્સ્ટેબલ વધુ
(સી) ૨૦ થી ૪૯૩ હેડ કો. અને ૧–૧ કોન્સ. વધુ ૫૦ કેદીમાં ૪ હેડ કો. અને ૨૦ કોન્સ્ટેબલ ૨ કેદી વધે ૧ કોન્સ્ટેબલ વધારવો. ૧૦ કેદીએ રૂ હેડ કોન્સ્ટેબલ વધારવો, છતાં જરૂર મુજબ ફેરફારો કરી શકાય.

૨. પોલીસ બસમાં એસ્કોર્ટ કરવા માટે ઉપર મુજબ ગણત્રી કરવી નહી પણ જો કાંઈ અંતર માર્ચ કરવુ હોય તો કુલ એસ્કોર્ટ આપવો.

૩. કેદીઓની બદલા બદલી વખતે એસ્કોર્ટની સંખ્યા અંગે નિર્ણય પોલીસ સતાવાળાઓએ અને ભયંકર રીઢા વિ. કેદી અંગેની વિગતો અગાઉથી પુરી પાડવી.

૪. તાલુકાથી ડીસ્ટ્રીક જેલમાં ફેરવવા અંગે એક દિવસ નકકી કરી વ્યવસ્થા કરવી, જેથી સમયે એસ્કોર્ટના માણસો વિગેરે બચાવી શકાય.

નિયમ ૪૪૧. કેદીના ભાગી છુટવા સામે ચેતવણીઃ–

૧. જેલવાનનો ઉપયોગ થતો હોય ત્યારે ડ્રાઈવર ખાનાઓ સલામત અને બરાબર ચાલુ સ્થિતીમાં તે જોવું.

૨. વાનમાં સાથે એસ્કોર્ટ કરનારાઓ કેદી બેસી કે ઉતરે ત્યારે હંમેશા ફીકસ બેયોનેટ રાખશે.

૩. બસ કે વાનને બને તેટલી લગોલગ રાખવી અને એસ્કોર્ટ કમા.ની સુચનાઓઓ ડ્રાઈવરે શ્રેષ્ઠ ઉપયોગ કરવો.

૪. જો પબ્લીક બસ હોય તો બાર અને કેદીઓની મુસાફરી વચ્ચે ગોઠવવું

૫. રસ્તામાં રાત રોકાણ કરવું પડે તો લોકઅપ કે સીકયુરીટી હોય ત્યાં જ કરવું દર બે કલાકે બદલાય તેમાં સંત્રી ને ગાર્ડ મુકવા અને લોકઅપ વિના ના સ્થાન માટે બેવડી સંખ્યાના સંત્રીઓને મુકવા.

૬. ગાડીના પ્રવાસ દરમ્યાન પોલીસ અધિકારીએ રે. પોલીસ સ્ટેશન પોતાના લોકઅપમાં ટેમ્પરરી કસ્ટડીમાં રાખી સહાય કરવી.

૭. સાધારણ રીતે સાદી ટ્રેનોનોજ ઉપયોગ કરવો. લાંબા રોકણ વગર અને ૪–૦૦ એ.એમ.અને ૪–૦૦ પી.એમ. વચ્ચે ટ્રેનનો સમયસર પહોંચવા ઉપયોગ કરી શકાય.

નિયમ ૪૪૨. કેદીઓની હાથકડી અંગેઃ–

૧. કેદીને કોર્ટમાંથી જેલ પર લાવવા, લઈ જવામાં જજ, મેજી અધિકારી. એસ્કોર્ટ કમો ને લેખીત સુચના આપશે કે, હાથ કડી કે બંધનમાં કે નહી? જો સુચન હોય તો પણ પોતાને જરૂરી લાગે તેમ રાખી શકશે.

૨. આના અમલ અંગે પોલીસ અધિકારી એ અચુકપણે માટે એસ્કોર્ટ અધિકારી એ આર્મસ વિના મુકિતમાં રહેવુ, પણ નાસી છુટે કે તોફાની માટે દોરડાના ઉપયોગની કોર્ટ પાસેથી મંજુરી મેળવવી મોટા ભાગેડુ છોકરાઓ માટે ચામડાના પટાનો ઉપયોગ કરવો.

૩. કન્વીકટેડ કે અંડર ટ્રાયલ કેદીને કદી હાથકડીમાં રાખવો નહી.

૪. આવા ભયંકર કેદી માટે હાથકડીનો ઉપયોગ કરવો પણ અવારનવાર દુર કરી રાહત આપવી.

૫. ઇસ્પીતાલમાં સારવાર નીચેના માંદા કેદીઓ માટે કેદી બેડી વાપરવી નહી અને તદન જરૂરી હોય અને મેડીકલ અધિકારીની સંમતીથી વાપરવી.

૬. (એ) સ્ત્રી કેદીઓ માટે હાથકડી કે બેડી વાપરવા નહી.(બી) સ્ત્રીઓ, બાળકેદીઓ કે સીવીલ કેદીઓ અને કોર્ટ સમક્ષ રજુ કરવા કન્વીકટ માટે બેડીઓ કદી વાપરવી નહી. કોર્ટની માંગ મળ્યેથી જ ઉપયોગ કરવો.પથારીવશ અને ઉમરલાયક માંદા કેદી માટે હાથકડી કે બેડી વાપરવી નહી.

૭. ઉપરના સિવાયના કિસ્સામાં પોલીસ અધિકારી એ હાથકડી માટેનો નિર્ણય લેવો જરૂરી પડે હાથકડી ઉપરાંત દોરડાના બંધનનો સહારો લેવો.

૮. પોલીસ સ્ટેશન અધિકારી એ એસ્કોર્ટ પાર્ટી હાથ કડીના ઉપયોગ વિ. અંગે સ્પષ્ટ અને ચોકકસ સુચનાઓ આપવી હે.કો. એ વધારાની સાવચેતી રૂપે લીધેલ પગલાની કારણ સર જાણ કરવી.

૯. (એ) હાથકડીના મુજબના ઉપયોગ અંગે પોલીસ સ્ટેશન અને હેડ હેડ કો. ના અધિકારી અ. માસે ૧૦ મી તારીખે ફોર્મ નં.૨૧ સુપ્રી. ને રીર્ટન મોકલવુ.

(બી) રીર્ટન સુપ્રી. એ ચેક કરી અને અયોગ્ય ઉપયોગ કરનાર અધિકારી સામે શિસ્તના પગલા ભરવા.

નિયમ ૪૪૩. દોરડા અને હાથકડીના ઉપયોગની પધ્ધતી અંગેઃ—

૧. નીચેની પધ્ધતીનો ઉપયોગ કરવો.

(એ) હાથકડી વપરાય ત્યારે કો હોલ્સને અપ્પર પોસ્ટ રાખવા, હાથકડી વધુ પડતી મોટી ન હોવી જોઈએ.

(બી) એક જ કેદી માટે કેદીના જમણા હાથને કોન્સ. ના ડાબા હાથ સામે હાથકડી વડે એટેચ કરવો.

૨. તેના હાથ તેની પાછળ હેન્ડ કપ કરવા હિતાવહ છે.

૩. બે કે વધુ કેદીઓ માટે તેમને કપલસ થી હેન્ડકપ કરવા.

૪. હાથકડીનો ઉપયોગ થયો હોય તો દોરડુ જરૂરી નથી, પણ જો વપરાય તો છેડાઓને બેને અપ્પર આસ સાથે મજબુત બાંધવો મધ્યમાં રખાયેલ લુપમાંથી કોન્સ. પોતાને હાથ પસાર કરી દોરડુ ઝાલવુ કે કેદીઓ માટે એકનો જમણો અપર આર્મ બીજાના ડાબા સાથે બાંધવો, હાથકડી ઉપરાંત દોરડુ વપરાય તો બહારના છેડા કે છુટા હાથ સાથે બાંધવુ. જો કેદી ભયંકર કે તોફાની હોય તો તે અંગેની ખાસ સુચનાઓ આપી અમલ કરાયો છે કેમ તે જોવુ.

નિયમ ૪૪૪. એસ્કોર્ટ નીચેના કેદીઓ માટે કન્વેયન્શની જોગવાઈઓ અંગેઃ—

૧. કન્વીકટેડ કે અંડર ટ્રાયલ કેદીને અટકાયતના સ્થળથી પોલીસ સ્ટેશન કોર્ટથી જેલ લાવવા લઈ—જવા નીચેની જોગવાઈઓનો અમલ કરવો.

૨. જો તે સપ્લાય કરે કે ચુકાદો કરે તો તે માટે મંજુરી આપવી. નીચે માટે સરકારે ખર્ચ આપવો.(અ) બાળ, માંદા કે અશકત (બી) અનિચ્છનીય દેખાવાથી બચવા(સી) ૩ માઈલથી વધુ અંતર માટે(ડ) ખાસ કારણોને લીધે.

૩. જો પોલીસ સબ હોય અને મળી શકે તો જેલ અને પોલીસ સ્ટે. અને કોર્ટો વચ્ચે તેનો અમલ કરવો.

૪. સરકારી ખર્ચ ગાડા સિવાયના રસ્તામાં વાહન મેળવવા બીજુ સાધન ન જ મળે તો ગાડાનો પણ સ્ત્રી, બાળ કેદીઓ, માંદાઓ અશકત કેદીઓ માટે ઉપયોગ કરી શકાય.

૫. તે અંગે નો વાહન ખર્ચ ૨૮ જેલ્સ એન્ડકન્વીક, સેટલમેન્ટના હેડ ખાતે ઉધારવો.

૬. જયાં પોલીસ સબ હોય ત્યા ખાતાએ માંદા કેદીઓના ઉપયોગ માટે જેલ ખાતાને આપવો, તેવી જ રીતે રકતપીતીયાઓ માટે પણ આપવો તે અંગેના જ જીલ્લા માટે કાંઈ ખર્ચ જેલખાતામાંથી મેળવવી નહી. ૨૯ પોલીસ નીચે ખર્ચની જોગવાઈ કરવી. બીજા જીલ્લા માટે જેલ ખાતા પાસેથી નીયત ધોરણે ચાર્જ વસુલ કરવો.

નિયમ ૪૪૫. કોર્ટ એટેન્ડ કરવા કેદીઓ સથે એસ્કોર્ટમાં જનાર પોલીસ ની ફરજોઃ—

૧. કોર્ટ પર કેદીઓને લાવવા , લઈ જવા કે બહાર રાહ જોવ દરમ્યાન કોઈએ તેની સાથે વાતચીત કરવા કે સંપર્ક સાધવા દેવો નહી.

૨. સજા ભોગવવાની સ્થળની અન્ય સ્થળે કોર્ટમાં લઈ જવાય ત્યારે તેને કસ્ટડીમાંથી છોડી જયા કોર્ટ આવી હોય ત્યા જેલના લોકઅપના પુરાવો હાજરી જરૂરી ન હોય ત્યારે નજીકની જીલ્લા કે સેન્ટ્રલ જેલ લઈ જવો.

૩. કેદી સાથે એક એસ્કોર્ટ મેજી. ના કેમ્પ ખાતે બીનજરૂરી રોકાઈ ન રહે તે સુપ્રી. એ જોવુ.

નિયમ ૪૪૬. કેદીની શારીરીક તપાસઃ—

જીલ્લા જેલના કે ઈસ્પીતાલમાં કેદી મોકલાય ત્યારે જેલર સબ આસી. સર્જનને તેનો ચાર્જ સોપતી વખતે એસ્કોર્ટ કમા. હિંસાની નીશાનીઓની શારીરીક તપાસ કરશે.

<u>નિયમ ૪૪૭. રોડ દ્વારા ટ્રેઝરના એસ્કોર્ટની સંખ્યા અંગેઃ–</u>

સામાન્ય સંજોગોમાં રોડ દ્વારા પગે, બસ કે કોઈ અન્ય ટ્રેઝરને એસ્કોર્ટ કરવા માટે નીચેનાં કોઠાઓ અમલો કરવો ૫૦૦૦ રૂા. સુધી ૨.કોન્સ.રૂા. ૫૦૦૧ થી ૧૫૦૦૦ સુધી ૧ હેડ. કો. અને ૨. કોન્સ્ટેબલ ૧૫૦૦૧ થી ૪૦૦૦૦ સુધી ૧ હેડ કો.૩ કોન્સ. રૂા. ૧૦૦૦૦૦ થી ૨૦૦૦૦૦ સુધી ૧ ફર્સ્ટ ગ્રેડ કો. અને ૧ તૃતીય ગ્રેડ હેડ કો ૮ કોન્સ રૂા. ૨ લાખથી ૩ લાખ માટે ૧પ્રથમ ગ્રેડ હેડ કો. અને ૧ તૃતીય ગ્રેડ કો. તથા૧૨ કોન્સ્ટેબલ ખાસ સંજોગોમાં વધારે પણ સંખ્યા મુકવી અને તે અંગે રીપોર્ટ પોલીસ સુપ્રી. ને આપવો.

<u>નિયમ ૪૪૮. ટ્રાન્સપોટ્ર ઓફ ટ્રેઝર અંડર બાય રોડઃ–</u>

૧. બને ત્યાં સુધી પોલીસ બસ મેળવવી ન મળે તો જાહેર બસ કે ભાડે કરવી. અને તે અંગેની ગોઠવણ મહેસુલી સતાએ કરવી. આ અંગે ગુપ્ત રીતે ચીફ ઓફીસરને કન્સલ્ટ કરવા.

૨. ૧૫૦૦૦ કે વધુ રકમ માટે પોલીસ કે ખાસ ભાડે કરેલ બુક મોકલી શકાય.

૩. આ અંગેની બધીજ બાબતો ગુપ્ત રાખવી.

<u>નિયમ ૪૪૯. રસ્તા દ્વારા ટ્રેઝરના એસ્કોર્ટની ફરજોઃ–</u>

૧. અધિકારી એ પેટીઓ તેના સીલ, તાળા, નકુચા વિગેરે હેમખેમ તપાસી લઈ સોપાયેલી પેટીઓની વિ. અંગે પહોચ આપવી. તેવી જ રીતે પોતે સોપે ત્યારે પહોચ લેવી.

૨. એસ્કોર્ટની અદલી બદલી વખતે પોતે બધુ બરાબર છે. તેમ તપાસી લઈ પરસ્પરને પહોચ આપવી કે લેવી કાંઈ ભાગતુટ વિગેરે અંગે જાણ કરવી.

૩. રાત્રી રોકાણ પોસ્ટની નજીક અને જંગલ, જુના મકાનો વિ.ન હોય તેવી જગ્યાએ રાખવી. માર્ગ દરમ્યાન વોલ્ટ વખતે બેવડી સંખ્યામાં સંત્રી મુકવા.

૪. સંત્રીઓની અદલ–બદલ એસ્કોર્ટ કમા.ની હાજરીમાં વધુ સહી સલામત હોવાની તપાસ કરવી.

<u>નિયમ ૪૫૦. રેલ રસ્તે ટ્રેઝરનાં એસ્કોર્ટની સંખ્યા અંગેનો દર નીચે પ્રમાણે રહેશે.</u>

પ્રમાણ	દિવસે	રાત્રે કો.	રાતે	કોન્સ.	દિવસે		રાત્રે	
પેટીની સંખ્યા			હેડ કો.		કો.	હેડ કો.	કો.	હેડ કો.
૧ થી ૪	૪	૧	૧	૩૧ થી ૪૦	૩	૧	૫	૧
૧૧ થી ૨૦	૪	૨	૧	૪૧ થી ૪૦	૪	૧	૬	૧
૨૧ થી ૩૦		૩	૧	૧ લોકલ વાહન ૨	—		૩	૧
૨૧ થી ૩૦				દરેક વધારાના ૧	—		૨	—

૨. ગર્વ. ટ્રેઝર અને એસકોર્ટ માટે રીઝર્વ કરાવવું.

૩. દરેક વેગન માટે ઓછામાં ઓછું સંખ્યાબળ ૨કોન્સ્ટેબલ અને હેડ કો. રહેશે. પછી પ્રમાણસર રીત વિના મુલ્યે મળે તે પ્રમાણે વધારવું

<u>નિયમ ૪૫૧. રેલ્વે દ્વારા તીજોરીના એસ્કોર્ટની ફરજોઃ–</u>

૧. બેંક કે તિજોરી અધિકારી. જાતે વાનના લોડીગ પણ દેખરેખ રાખશે. અને સુચનાનું મેમોરેન્ડમ અને રીલીફની સંખ્યા મુજબની કોરી રસીદો પણ રાખશે. રેમેટીગ અધિકારી પાસેથી બે નકલોમાં જરૂરી બધી વિગતો સાથે ફોર્મ ટેઝરી–૨૨૧–ઈ મેળવશે. રજી. મા પોલીસ અધિકારી. મલ્યાની પહોંચ આપશે.

૨. આવી ટ્રેઝરના એસ્કોર્ટનો હવાલો સંભાળનાર તિજોરી ખાતાના પેકીગને જોશે નહી પણ તેનું વજન થતું અને વાનમાં ફેરવાય તે અંગે સલામત રીતે બંધ થતી જોશે. અને કાળજીપુર્વક વાનમાં મુકાય છે તે જોશે.

૩. એસ્કોર્ટ ટ્રેઝરી વાહન એટેચ બ્રેક વાહનમાં કે અડીને બાજુમાં કેરેજનાં છેડાના કમ્પાર્ટમેન્ટ ગોઠવાશે. અને તેના બાર કદી લોક કરવા નહી.

૪. પ્રાપ્ત કરનાર અધિકારી ને એસ્કો અધિકારી ગાડી નંબર તેનો રવાનગી સમય વિ. જણાવશે. અને માર્ગને કાંઈ ફેરફાર કે વિલંબ થયે તારથી જાણ કરશે.

૫. મેળવનાર અધિકારી પોતાની સહી માટેની બ્લેક પાવતીમાં વેગનની લોકની સલામતી, સીલ સલામત છે. અને ભાંગફોડની કોઈ નિશાન નથી. વિ. સર્વ જરૂરી બાબતોની ચર્ચા કરશે.

૬. એસ્કોર્ટની અદલા બદલીની હવાલાનાં અધિકારીઓએ ફાનસ મેળવવું જે આખી રાત બળતું રહે અને દરેક રોકાણનાં એક છોડીને એક સ્થળ લોકનું ભાંગફોડ કરાઈ નથી. તેની સંત્રીઓ ઉતરીને ખાત્રી કરવી. લાંબા રોકાણ ટ્રેઝરી વેગનના બાર પર ડયુટી પર રહેવું જો ઘણાં વેગન હોય તો બને છેડે ૧–૧ માણસ ઉભશે.

૭. કોન્વોયને છુટા પાડતા બેક ડાઉનનાં કિસ્સામાં હવાલા ધરાવનાર અધિકારી. એ પોતે છુટા ભાગ સાથે અને પોતાની ટુકડી પાડી ગોઠવી દેવી.

૮. તીજોરીની પેટીઓ સોપતી વખતે ....થેલીઓ...........રૂાની કિંમત સિકકા ધરાવતી મલ્યા બદલ અને નિશાનીવાળી ઈન્વોઈસ મુજબની .....રૂા.કિંમતની નોટો ધરાવતી પેટીઓ મલ્યા બદલ પહોંચ મેળવવી. ભાંગફુટના ચિન્હો પેટીનાં ઓછા વજન માટે એસ્કોર્ટ અધિકારી. સમક્ષ તે ખોલવી નહી તો તેમને તુરત જ પરત જવા દેવા.

૯ પહોંચનો નીયત નમુનો વાપરવો. બ્રેક ડાઉન કિસ્સામાં દરેક વેગનની કમ અને તેમાંથી વસ્તુઓની વિગત નોંધવી રસીદ અંગ્રજીમાં કે અન્ય જાણીતી ભાષામાં હોવી જોઈએ અને તેની ફરજ પુરી થયે ખાતાનાં વડા સમક્ષ રજુ કરવી.

૧૦. વેગનનાં સીલ તુટે કે ભાંગતુટના ચીન્હો જણાય કે વેગન સીલ કરેલા જ ન જણાય તો રીલીવીગ અધિકારી એ પોતાની હાજરીમાં જ ઉઘાડવા અને પેટીઓ ગણવા આગ્રહ સેવવો અને પછી રીલીવીગ અધિકારી ને પહોંચ આપવી. આ હકીકતનું પહોંચ પર એન્ડોર્સમેન્ટ કરાવવું જોઈએ.

૧૧. એસ્કોર્ટ અધિકારી ભરણું સોંપતા પહેલા બેંક અધિકારી કે તીજોરીના ભરણાં અધિકારીને તપાસવા માટે કમાન્ડીગ સર્ટી આપશે. તે ટ્રેઝરની ચાર્જ સંભાળનાર અધિકારીને પણ આપશે. સર્ટી મા બતાવેલ જ અધિકારી પાસેથી ટ્રેઝર સંભળાયેલ છે. અને એસ્કોર્ટની સંખ્યા વિ.ચેકીગ કરી બરાબર જણાયે કમાન્ડ સર્ટીમાં ફકત સહી કરશે. તેમજ ફોર્મ ૨૨૧ (ઈ) નો એક નકલમાં પણ સહી થશે. અને બીજી એસ્કોર્ટની અધિકારીને તેના ખાતાનાં વડાને રજુ કરવા પરત કરશે. તીજોરી કે બેંક અધિકારી મેમોરેન્ડમની બીજી નકલ ટપાલ વડે ભરણુ મોકલનાર તીજોરી કે બેક અધિકારી ને મોકલશે.

૧૨. ઉપરના નિયમનો ભંગ થયેલ જણાય ત્યારે એસ્કોર્ટ અધિકારી ટ્રેઝર અધિકારી વાહનને ગાડીથી છુટું પાડવા આગ્રહ કરશે, અને હકીકતોની જાણ તારથી ભરણાં અધિકારી. ને મોકલશે.

૧૩. ભરણાં સાથે ફોજદાર હોય ત્યારે આખી મુસાફરી દરમ્યાન પેટી અંગેની સર્વ જવાબદારી તેની રહેશે. અને પો.એસ્કોર્ટ કામગીરી કરશે. ફોજદાર એસ્કોર્ટની કાયદેસરની ફરજોમાં દખલ કરશે નહી પણ ફકત સાવચેતીનાં બધા પગલાં લેવાયા છે તે જોશે. પેટીને નુકશાન થાય તો બહાર નીકળી સીકકા પોજદાર લઈ લેશે. અને પેટીને કાળજીપુર્વક ફરીથી પેક કરશે.

નિયમ ૪૫૨. પોલીસ એસ્કોર્ટના ભાડાનાં ચુકાદા અંગે:–

પેટા રૂલ–૩ ના સુધારાઓને અનુલક્ષી ભાડાનો ચુકાદો નીચે મુજબ રહેશે.

(એ) કેદી કે ટ્રેઝરને એસ્કોર્ટ કરતી પોલીસ ટુકડીનાં રેલ્વે વોરંટ રવાનગી કરનાર પો.સુપ્રી. ઈસ્યુ કરશે. મુળ એસ્કોર્ટને અપાયેલી ટીકીટ બદલીનાં સંભાળનાર એસ્કોર્ટને અપાશે.

(બી) પરત મુસાફરીનો વોરંટ જે જિલ્લામાં એસ્કોર્ટ હશે ત્યાંથી અપાશે. તેઓ ખર્ચ તે જિલ્લો ભોગવશે.

નિયમ ૪૫૩. બીજા ખાતાઓને એસ્કોર્ટ પુરા પાડવા અંગે:–

૧. પીડબલ્યુડી અધિકારીઓએ તદન જરૂરીયાત વિના રૂ ૧૦૦૦ થી ઓછા કન્સાઈમેન્ટ માટે એસ્કોર્ટ ન રોકવા.

૨. જંગલખાતાના તિજોરી અને ડીસબર્જાને એડવાન્સની રકમો પોસ્ટ ઓફીસ દ્વારા મોકલવી. રૂા.૧૦૦૦ થી વધુ ભરણા માટે અનુકુળ લાગે તો એક આર્મડ કો. ને એસ્કોર્ટ તરીકે સાથે મોકલવો.

૩. (એ) બધી ટપાલ કચેરીઓને ભરણાંની રકમ રૂા.૧૦૦૦ કે તેથી વધુ હોય અને તિજોરી કે બસ તિજોરી કે સાથ લેવડ દેવડ માટે કે પરસ્પર માટે પોલીસ એસ્કોર્ટ પુરાં પાડશે.

(બી) ૨૪ કલાકે વધુ સમય માટે એસ્કોર્ટ પુરા પડાય તો પુરો ખર્ચ પોસ્ટખાતા પાસેથી વસુલ લેવો.

(સી) જો આખા સળંગ મહીના માટે એસ્કોર્ટ અપાયો હોય તો રજાઓ ગણ્યા વિના માસીક ધોરણે સરેરાશ રોજીંદા હિસાબે તુટકે છુટક દિવસો માટે ગણત્રી કરી લેવી.

૪. નાગરીક પુરવઠા ખાતુ મીલકત ડીપા. અને ધંધાદારી સંસ્થાઓ પાસેથી પોલીસ ગાર્ડનો ખર્ચો લેવો. ન્યાયખાતામાં ચેલીફોને અપાયેલ ગાર્ડનો ખર્ચો લેવો નહી.

<u>નિયમ ૪૫૪. અંગત એસ્કોર્ટ અંગે:–</u>

૧. ખાસ તપાસ અપાયો ન હોય કે, જોખમના કિસ્સા સિવાય એસ્કોર્ટ અપાશે નહી

૨. રાષ્ટ્રપતિ અને ગર્વનલના પર્સનલ એસ્કોર્ટ અંગે ચોકકસ નીયમન કરી શકાય છે. સુપ્રી. એ જવાબદારી પુર્વક યોગ્ય નિર્ણય લેવો.

૩ (એ) કેન્દ્રીય મંત્રીઓના પ્રવાસ, હાઈકોર્ટના મુખ્ય રજીસ્ટાર, રાજયના મંત્રીઓ, હાઈકોર્ટ જજ, ચીફ સેકરેટરી અને આઈ.જી.પી ને એક હેડ.કો.અને કોન્સ્ટેબલ નો આર્મ્ડ એસ્કોર્ટ ધરાવવા સતા છે. આ પેટા નિયમ નીચે જીલ્લાના પ્રવાસ કરતા અધિકારી ને એસ્કોર્ટ મળી શકે છે.

૪. ભુતપુર્વ રાજવીઓને કુટુમ્બીઓ માટે એસ્કોર્ટ મળી નહી.

<u>નિયમ ૪૫૫. માદા કે ગાંડા કેદીઓ અંગે:–</u>

૧. સબ જેલમાં માંદગીથી પીડાતા અને સીવીલ ઈસ્પીતાલમાં રોકાવાનુ જરૂરી તેવા કેદી સીવીલ સર્જનના આદેશ નીચે એક અન્ય નિયમ સ્થળે પો.ગાર્ડ નીચે રખાશે. ગાર્ડ જેલ સુપ્રી. આપશે. જો અંડર ટ્રાયલ ન હોય, અને સંબધી વ્યવસ્થા ન કરે તો ખાવાનુ ઈસ્પીતાલ આપે.

૨. અંડર ટ્રાયલ કેદીઓ સામાન્ય દર્દથી પીડાતા હોય તો સીવીલ સર્જનની સુચના નીચે એસ્કોર્ટના ચાર્જમાં સીવીલ ઈસ્પીતાલ મોકલાવશે.

૩ (એ) જો અંડર ટ્રાયલ કેદી દાખલ થતી વખતે પોલીસ વડે ઈજા મારની ફરીયાદ કરે તો જેલ એસ્કોર્ટના ચાર્જમાં વિલંબ વિના તેને સિવીલ સર્જન પાસે તપાસમાં મોકલાવે.

(બી) સરકારી ઇસ્પીતાલમાં ઈન્ડોર તાલીમ મેળવવા બધા કેદી માટે અલગ વોર્ડ માટે સીવીલ સર્જન દ્વારા પોલીસ સુપ્રી. એ. ગોઠવણ કરવી. પછી આ વોર્ડને લોઢાના સળીયાવાળા બારી બારણાથી જોગવાઈ કરવી. જેથી સંત્રીજ ગાર્ડ કરી શકે.

(સી) જાહેર ઇસ્પીતાલો ખાતે અટકાયતીઓના ચાર્જમાં ગાર્ડે કોઈને મુલાકાત વિ. લેવી દેવી નહી જેલ સુપ્રી. ની લેખીત પુર્વ મંજુરી પછી જ અને નિયમાધીન રહીને જ મુલાકાત લેવા દેવી.

૪. બાળ કેદીઓ રીમાન્ડ હોમમાંથી ઈસ્પીતાલે લઈ જવાય કે પાછા લઈ જવાય ત્યારે માંગણી કરાઈ હોય, તો એસ્કોર્ટ આપવા ઇન્ડોર દર્દીઓ તરીકે પણ પોલીસ ગાર્ડ નીચે રાખવા.

<u>નિયમ ૪૫૬. ગાડા દર્દીઓ માટે ગાર્ડ અને એસ્કોર્ટ:–</u>

ઈસ્પીતાલોમાં આવા દર્દીઓની અને લાવવા લઈ જવાના એસ્કોર્ટ અંગે નિયમ–૩૮૯ જોવો.

<u>નિયમ ૪૫૭. કોર્ટ ઓર્ડલીઓ:–</u>

૧. ટ્રાયલ દરમ્યાન પો.હવાલામાં ન હોય તેવા તહો. માટે બધા મેજી.ને કોર્ટ ખાતે પોલીસ ઓર્ડલી હાજર હોવો જોઈએ . કાયમી ઓર્ડલી ના અભાવે સ્થાનીક કામચલાઉ વ્યવસ્થા ગોઠવવી. ખાસ મેજીસ્ટ્રેટ ની કોર્ટોને કોર્ટ ઓર્ડલી અવશ્યપણે અપાવવો જોઈએ.

૨. આર્મ્ડ શાખામાંથી મેજીસ્ટ્રેટ માટે ભણેલા અને પ્રાતિય ભાષા જાણનારને મેજીસ્ટ્રેટ ને ઓર્ડરલી તરીકે આપવા, મહિના બાદ બદલવા ત્યા તેમનો કોર્ટ ખાતાને સામાન્ય ફરજો નીચે મુજબ છે.

(૧) કોર્ટ કેસ ચાલે ત્યા સુધી કોર્ટમાં હાજરી.

(૨) લોકોને ટોળે વળતા કે હરકત કરતા કે અવ્યવસ્થા કરતા અટકાવવા

(૩) મેજીસ્ટ્રેટ ની આજ્ઞા મળે તેમની સમક્ષ ગુનો કરવાની અટકાયતી કરવી.

(૪) મેજીસ્ટ્રટ હુકમતળે સજા પામેલાને અટકાયત કરી અને હાથકડી પહેરાવી એસ્કોર્ટ આવે ત્યા સુધી તેનો ચાર્જ સંભાળવો

૩. ડીવી. કમી. ને એક પોલસ કે એક ઓર્ડરલી પુરો પડાશે.

નિયમ ૪૫૮. પોલીસ અીધકારી ઓર્ડલીઓ:–

૧. આ અંગેના ધોરણો નીચે મુજબ છે.

આઈ.જી.પી.:– ૧ આર્મ્ડ હેડ.કો. અને આર્મ્ડ કો.,
ડી.આઈ.જી.પી.૧ હેડ.કો. અને ૨ આર્મ્ડ કો.
એસ.પી. આર્મ્ડ કો.૩
આસી.આઈ.જી.પી ૩ કોન્સ્ટેબલ
પોલીસ સુપ્રિ.સી.આઈ..ડી. ૩ કોન્સ્ટેબલ
એસ.ડી.ઓ.ના ડી. વાય.એસ.પી પોલીસ કે આસી. સુપ્રી.૨ કોન્સ્ટેબલ
પોલીસ રેલ્વે વિ. ના.ડી.વાય.એસ.પી કે આસી.સુપ્રી. ૨ કોન્સ્ટેબલ
રેલ્વે ઈન્સ્પેકટર ૧ કોન્સ્ટેબલ
પોલીસ ઈન્સ્પેકટર ૧ કોન્સ્ટેબલ
સબ ઈન્સ્પેકટર ઓફ મોફ્યુઝલ ૧ કોન્સ્ટેબલ

૨. ઓર્ડલી ડયુટી માટે આર્મ્ડ ઓર્ડરલીઓએ આર્મ્સ રાખવા જરૂરી નથી.

૩. સતા ન ધરાવનારા અધિકારી એ ઓર્ડરલી ન રાખવા. પોલીસ મોટર ડ્રાઈવરને આઈ.જી.પી.ની પુર્વ મંજુરી વિના ઓર્ડરલીમાં કરવો નહી. અધિકારી એ ખાનગી કામ સોપવુ નહી.કો. ઓર્ડલીને ડ્રાઈવર તરીકે રોકનાર નીચેના દરેક ચુકવણુ કરે.
આઈ.જી.પી. રૂા.૧૫ પી.એમ. ડી.વાય.આઈ.જી.પી.રૂા.૧૫ પી.એમ.
પોલીસ પ્રી.ડેપ્યુ.કમી. અને તે કક્ષાના અધી. ઓ.રૂા.૧૦ પી.એમ.
આસી.ડેપ્યુ પોલીસ સુપ્રી. કે ઈન્સ્પે રૂા.૫ પી.એમ.

———XXXXX———

પ્રકરણ–૨૫
સ્પે. ઓર્ગેનાઈઝેશન

નિયમ ૪૫૯. સી.આઈ.ડી. ના પર્સનલની પસંદગી અને કંટ્રોલ અંગેઃ–

૧. આઈ.જી.પી.ના સમાન્ય કંટ્રોલને આધીન સી.આઈ.ડી. ખાતાના ડી.વાય.જી.પી.હસ્તક રહે છે.

૨. ડી.વાય એસ.પી. અને ઉપરી કક્ષાના અધિકારીઓ રાજય સરકાર પસંદ કરે છે. અને ઈન્સ્પેકટર અને સબ ઈન્સ્પેકટર કક્ષાના આઈ.જી.પોલીસ વડે પસંદ કરાય જીલ્લાઓમાંથી બદલી વડે સી.આઈ.ડી. માં પોસ્ટ કરાય છે.

૩. ડી.વાય.આઈ.જી.પી.સી.આઈ.ડી જીલ્લા રેલ્વેમાંથી ૫ વર્ષ માટે હેડ કો. ને પસંદ કરે છે.

૪. સી.આઈ.ડી.ખાતે નોકરીના સમય દરમ્યાન પોતાની જીલ્લામાં હેડ.કો નેકસટ બીલો રૂલમુજબ પોતાનુ સ્થાન જાળવી રાખે છે. એટલે કે હેડ રજી માં જુનિયર હોય ત્યારે તેને પ્રમોશન આપતા તેના જીલ્લામાં હેડ કો.ને અપાય છે.

નિયમ ૪૬૦. હોદાની બદલી અંગેઃ–

૧. સી.આઈ.ડી. ખાતે સેવા બજાવનાર માટો હોદા આગળ ડીટેકટીવ શબ્દ લગાડયા છે. આ વિભાગ ખાતે જુદી જુદી શાખાઓમાં નિષ્ણાતપણુ જળવાય તેથી વારવાંર વિભાગખાતેની આતંરબદલી નિવારવી.

૨. આ વિભાગના અધિકારીને રાજ્યના કોઈ પણ જીલ્લા કે સ્થળે આઈ.જી.કે ડી.વાય.આઈ. ની શાખાના કર્મચારીઓ કોર્ટમાં અને ફરજ દરમ્યાન સાદા પોશાક માં હાજરી આપશે.

નિયમ ૪૬૧. સી.આઈ.ડી.ના કાર્યોઃ–

(અ) રાજયધારી અને જાતીભેદ વિ. જેવી બાબતો અંગે માહિતી મેળવવી અને સંકલન કરવુ.

(બ) રાજયના ખાસ પ્રકારના કે ધંધાદારી ગુનાઓનુ નિયમન

(સી) ખાસ મહત્વના કિસ્સઓ કે ખાસ જાતના ગુનાઓની તપાસમાં આ ફરજો જુદી જુદી શાખાઓની વહેચણી કરાયેલ છે.

નિયમ ૪૬૨. ઈન્ટેલીજન્સ બ્રાન્ચના કાર્યોઃ–

રાજયધારી ઔદ્યોગીક, જ્ઞાતીવાદી અને તેવા બીજા રાજયની હીલચાલ અંગેની માહિતી એકઠી કરવી અને સરકારશ્રીને જાણ કરવી તે મુખ્ય કામગીરી છે.

નિયમ ૪૬૩. ક્રિ. ઈન્ટેલીજન્સ બ્રાંચની કામગીરીઃ–

૧. સી.આઈ.ડી. ના ડી.વાય.આઈ.જી. ના ઓર્ડરો મુજબ ગુનેગારો અંગે સોપવામા આવે તે અંગેની માહિતી એકઠી કરવી સંકલીત કરવી વિ. કામગીરી છે. બધી ઈન્કવાયરી ઓ અને ઓર્ડર ઈસ્યુ કરાય તેને સુપ્રી. તુરત ધ્યાન આપશે.

૨. પોલીસ ગેઝેટસ ભાગ–૧ અને ૨ બીજા રાજયને જીલ્લાઓ વગેરેમાંથી પ્રાપ્ત કરેલ માહિતીઓનુ સંકલન કરી પ્રસિધ્ધી કરશે.

૩. (એ) આંતર જીલ્લા અને આંતર રાજય ચોર, લુટારા,ધાડપાડુ, ફોર્જર અને કોઈનર વગેરેના કા રેકોર્ડ તૈયાર કરશે. રાજય પો. ગેઝેટસમાં પ્રસધ્ધી કરવી પુરવણીઓ તૈયાર કરવી રેકોર્ડ અપટુડેટ રાખશે.

(બી) ધંધાદારી સક્રિય ગુનેગારો માટે જો પોલીસ સુપ્રી. રેકોર્ડ બનશે અને જાળવશે. અને તેની નકલો આ શાખાને રેકોર્ડમાં આપશે. જીલ્લાના રેકોર્ડની ક્રમ સંખ્યા ફીગર પ્રીન્ટ સ્લીપ નોધવી જેથી અટકાયતની જાણ થશે. તેનો પૂર્વ ઈતિહાસ છે. જે તે જીલ્લા પોલીસને આપી શકાય.

(સી) બૃહદ મુબંઈ ખાતે મોડસ ઓપરેન્ડી બ્યુરો પાસેથી મળેલ ધંધાદારી ગુનેગારોના કા રેકોર્ડની નકલ આ શાખા વડે સેપ્રી.ઓને મોકલશે.

૪. એસ.ડી.પી.ઓ.અધિકારીઓની વિકલીડાયરી ઓ અને રીવ્યુનો કાળજીભર્યો અભ્યાસ આ શાખા કરશે. જેથી ભંયકર વ્યવસ્થીત ગુનાઓ વિષે માહિતગાર રહી શકાય.

૫. કા. ચાર્ટ.ગ્રાફ.મેપ્સ, વિ.જાળવાશે જેથી પ્રમાણ કે ફોર્જ કર નોટીસ અંગે રજી. જાળવશે. અને ડાયરેકટ ઈન્ટે. બ્યુરોની સલાહ સુચનની એ ઇન્કવાયરી હાથ ધરશે.

૬. મુંબઈ અંગે છે.

નિયમ ૪૬૪. આર્મસ અને એમ્યેનીશન્સનાં લીસ્ટના રિપોર્ટ અંગેઃ-

૧. સરકારી અને ખાનગી હથીયારો અને દારૂગોળો જે લશ્કરી ઉપયોગમાં વાપરી શકાય તે ગુમાવવા કે ચોરી કરવા અંગે નીચેની સુચનાઓની અમલ કરવો.

(એ) મીલીટર નિયમો નીચે ઓફિસર કમાન્ડીગ હથિયારના મહત્વના ભાગો કે દારૂગોળો વિ. ગુમાવવા કે પ્રાપ્ત થવાની પોલીસ સુપ્રી. ને રિપોર્ટ કરશે આવા ગુમાવેલ કે ચોરાયેલ પદાર્થ પાછા હાથ કરવા ને બદલે આગળની કાર્યવાહીની જવાબદારી તેની રહેશે.

(બી) નીચેની જાતના હથિયારો વિના ચોરી ગુમ થવુ કે પ્રાપ્ત થવા અંગે પો.સુપ્રી. સી.આઈ.ડી.ને રિપોર્ટ કરવો.

૧. મશીનગન, લાઈટ ઓટોમેટાક ગ્રેનેડ અને એ.આઈ.આર. આમામિન્ટના આર્ટીકલો.
૨. ખાનગી સરકારી રાયફલો, રીવોલ્વર અને પીસ્તોલ
૩. બેરેલ્સ એન્ડ ૩૦૩ બોરના બોટલ્સ.
૪. કેનન મશીનગન્સ હાઈવેલોસીટી રાઈફલ માટે દારૂગોળો
૫. ફયુજ અને ડેટોનેટર્સ જેવા હાઈ એકસોપ્લીઝીવ

(સી) ઉપર પ્રકારની આઈટમોની તાજી ચોરીની શંકા કે પ્રાઈમા ફેસીયા પુરાવો હોય તો તારથી રિપોર્ટ કરવો. અન્ય કિસ્સામાં પત્ર લખવો. પુરેપુરી જરૂરી વિગતો ઓળખ વિ.ના રિપોર્ટમાં જણાવવી સી.આઈ.ડી. રિપોર્ટ મળે તપાસ અને ફરી હાથ કરવા જરૂરી કાર્યવાહી હાથ ધરશે.

(ડી) ઓળખપત્ર બધા હથીયારો વગેરે ચોરાયેલ ગુમાવેલ મેળવેલ સર્વ પ્રકારે સી.આઈ.ડી. રીટર્ન જાળવશે અને એક ઈન્ટેલી. નાં ડાયરેકટરને દર વર્ષે મોકલશે.

(ઈ) ચોરી, ગુમાવવા કે પ્રાપ્ત કરવા અંગેની સી.આઈ.ડી. વડે પ્રસીધ્ધ કરતા રિપોર્ટમાં તેને ઓળખવા અંગેની જરૂરી બધીજ વિગતો અવશ્ય આપવી.

(એફ) ખુબ ગંભીર પ્રમાણમાં ગુમાવાય ત્યારે ભારત સરકારના કે જાહેર હિતમાં નીચેના કિસ્સામાં યોગ્ય અધિકારી ને જાણ કરવી જોઈએ.

૧. જ્યારે ચોરી ઉત્કાલ્પ કે બીજા ધંધાદારી રાઈફલો ચોરોનુ કાર્ય જણાય.
૨. એમ જણાય આવે કે સાચવણીના ચાલુ નિયમો ખામી યુક્ત અને સુધારવા જરૂરી છે. આવી ખોટ માટે માન્ય ન્યુ દિલ્લીના ઇન્ટે. બ્યુરોના ડાયરેકટરને તાર કરવો અને પો. સુપ્રી. એ રજુ કરેલ નકલ પણ તેણે મોકલવી. જો રિવોલ્વર, રાઈફલ અને પિસ્તોલના કિસ્સામાં ઉત્પાદકનો નંબર અને આઈ.ડી.એ. ઈન્ટે. ના ડાયરેકટર ને રિપોર્ટ કરવો. હથીયાર મળી આવે કયાંથી કયારે અને કોની પાસેથી મળ્યુ તે બધીજ વીગત તુરત જ જણાવવી.

(એચ) આ નિયમ નીચે સ્મુધ બોર વ્હીપન્સ તેના દારૂગોળા,તલવારો બેયોનેટ કે એકાઉન્ટી મેટસ ચોરી થયે કે ગુમાવે રીપોર્ટ કરવો જરૂરી નથી.કન્વર્ટડ માર્ટની હેનરસ અને સ્નાઈડર સ્મુધબોર વ્હીપન્સના વર્ગમાં ગણાય છે.

(આઈ) દરીયા હવાઈ કે જમીનમાર્ગે જાણીબુઝીને દેશમાં હથિયારો અને દારૂગોળો ગેરકાયદેસર ધુસાડવાનુ ધ્યાન પર આવે તો તરંત ઇન્ટે. બ્યુરોને રિપોર્ટ કરવો.

(જે) કબજે લેવાયેલ વસ્તુઓના બનાવનારનુ નામ સ્થળ વગેરે સર્વ જરૂરી વિગતો રીપોર્ટમાં બતાવવી આવા સ્મગલીગના રીપોર્ટ કેસ માટે પ્રોસીકયુસન ઈનીસીએટ કરાય તો તેનુ પરીણામ તે અધિકારીને જણાવવુ.

૨. કસ્ટમ વચ્ચે કબ્જે લેવાયેલા ના ત્રિમાસીક રીપોર્ટને આ સુચનો અસર કરતા નથી તેથી એરપોર્ટ અને મેરીટાઈમ રાજયોની સી.આઈ.ડી આવા રીટર્નો રજુ કરવા ચાલુ રાખશે.

નિયમ ૪૬૫. ઇન્વેસ્ટગેશન ઓફ ઓર્ગેનાઈઝ કેઈમ્પોટેડ ક્રાઈમઃ-

૧. ક્રી.આઈ. બ્રાન્ચ વડે હાથ ધરાતા તપાસ માટેના ગુનાઓ નીચેના પ્રકાર છે. (એ) અપવાદ રૂપ મહત્વના કે મુશ્કેલ કિસ્સામાં (બી) પોતાની સતા અને બીજા અધિકારી ઓનો સહકાર જરૂરી હોય

તેવા કિસ્સા(સી) બે કે વધુ સરહદ પર વિસ્તારાયેલ વ્યવસ્થિત ગુના(ડી) જેમા ૧૦૦૦ કરતા વધુ કિંમતની માલમિલકતની મંદિરની ચોરીના કિસ્સા.

૨. એક જ જીલ્લા કે સામાન્ય પ્રકારના ગુના માટે સી.આઈ. બ્રાન્ચની સેવાઓ લેવાતી નથી.

નિયમ ૪૬૬. મહત્વના ગુનાઓમાં ટચમાં સી.આઈ.ડી. ને રાખવા અંગે:-

૧. મહત્વના અને પુર્વ આયોજીત ખાસ કરી રીઢા ગુનેગારો થકી આચરતા રાજય ભરના ગુનાઓ માટે ડી.આઈ.જી. સી.આઈ.ડી. ને માહીતી ગાર રાખવી અને તેની સહાય મેળવવી અતી મહત્વની છે.

૨. એ.એસ.પી.કે ડી.વાય.એસ.પી. દર અઠવાડીયે વીકલી ડાયરી નકલો સાથે પુરી વીગતો સાથે ક્રાઈમ સ્ટેટમેન્ટ બનાવીને ડી.આઈ.જી.પી.સી.આઈ.ડી. ને મોકલશે. આ અંગે ગુના નીચેના હેડ નીચે હોવા જોઈએ.,૧ (એ) સીકકા અને ચલણી નોટો અંગેના (બી) લાભ માટે દવા કે ઝેરના ઉપયોગ અંગે(સી) ૨૦૦ કે ઉપરની કિમતની માલ-મિલકતની ચોરી(ડી) રૂલ-૧૩૪/૧ સિવાયના ૫૦૦ ઉપરની મીલકતનુ લુંટુ અંગે (ઈ) ૨૦૦૦ થી વધુ કિંમત ની મીલકત ખોટા અંગેના વિશ્વાસઘાતના (એફ) ૧૦૦૦ કે વધુ કિંમતની મિલ્કતની ચોરી સાથે ઘરફોડીના

૩. અવિભાજીત ટીસ્ટીકર કે સબ ડી.વી. ના ચાર્જમ ના સુપ્રી. પણ અઠવાડીક સ્ટેટમેન્ટ સીધેસીધુ ડી.આઈ.જી.રેન્જને આપશે.

૪. સ્ટેટમેન્ટમાં નોધાયેલા કિસ્સા કેલેન્ડર યરની શરૂઆતથી સળંગ નંબર આપશે. અને તેમના સ્ટેટમેન્ટમાં તુરંતજ એનટ્રી પાડવી. સ્ટેટમેન્ટો કે, કબુલાતો પેટારૂલ-૨ અંગેનો ગુનો બનતો જણાશે તેની રેકોર્ડની નકલો ડી.વાય.આઈ.જી.પી.અને ડીનને મોકલવી.

૫. પોલીસ સુપ્રી. પોતાની હદમાં ધંધાદારી ગુનેગારોની કોઈ ટોળીને અટકાયત કરે પણ એકાએક અને ગંભીર ગુના માટે જે પ્રજા માટે ભય સર્જે કે, રાજકીય સામાજીક રીતે મહત્વના લેખાય તેની રીપોર્ટ ડી.આઈ.જી.સી.આઈ.ડી. ને આપવો.

૬. ૫૦૦૦ થી વધુ કિંમતની મીલકતની ચોરી અને મંદીરોની ચોરીનો રિપોર્ટ પણ તુરંત જ આપવો.

નિયમ ૪૬૭. સી.આઈ.ડી.ની સહાય માટે અરજી:-

૧. જે જીલ્લા મેજીસ્ટ્રેટ કે પોલીસ સુપ્રી. સી.આઈ.ડી.ના સહાય મેળવવા ઈચ્છે તો તે અંગેની હકીકતો ડી.આઈ.જી.સી.આઈ.ડી.ને મોકલવાથી વિનંતીના અમલ માટે યોગ્ય કરશે.

૨. જેમા સી.આઈ.ડી.ની સહાય નકારાય તેવા બધા કિસ્સાની ડી.આઈ.જી.આઈ.જી.પી.ને જાણ કરશે.

નિયમ ૪૬૮. સી.આઈ.ડી.ની ડી.આઈ.જી.ની ઈન્કવાયરી સંભાળવાની સતા:-

જયારે પણ કોઈ ખાસ ઈન્કવાયરીમાં સ્થાનીક સતા વડે સી.આઈ.ડી. ની સહાય મંગાઈ ન હોય તેમ છતા યોગ્ય લાગે તો ડી.આઈ.જી. સી.આઈ.ડી. જીલ્લા મેજીસ્ટ્રેટ ઈરાદાની જાણ કર્યા બાદ ઈન્કવાયરી હાથ ધરી શકશે.

નિયમ ૪૬૯. સ્થાનીક અધિકારીઓને ઇન્ટીમેશન:-

જયારે સી.આઈ.ડી.અધિકારી તપાસ દરમ્યાન જીલ્લાની મુલાકાત લે ત્યારે તે અંગે જાણ જે તે પો.સુપ્રી. ને પહોચ્યા પછી પોતેજ કરશે. ડી.આઈ.જી. મારફત પત્રથી કરશે. આ રાજયની અધિકારી હદ બહાર તપાસ માટે આ હુકમોને અમલ ખાસ જરૂરી બને છે.

નિયમ ૪૭૦. ક્રિ.ઈ. બ્રાન્ચને સહાય:-

તેણે હાથ ધરેલ તપાસના સ્થાનીક પોલસ ડી.આઈ.જી. સી.આઈ.ડી. વડે મંગાતી જરૂરી બધી સહાય આપશે.

નિયમ ૪૭૧. સી.આઈ.ડી.એ હાથ ધરેલ ઈન્કવાયરીના કંટ્રોલ અંગે:-

૧. બે કે વધુ જીલ્લાને અસરકર્તા સી.આઈ.ડી. એ હાથ ધરેલ કિસ્સામાં આઈ.જી. ના સામાન્ય કંટ્રોલને આધીન રહી ડી.આઈ.જી.સી.આઈ.ડી. કંટ્રોલીગ અધિકારી છે.

૨. એક જ જીલ્લામાં આવા કિસ્સા માટે ડી.આઈ.જી. સી.આઈ.ડી. પોલસ સુપ્રી. મારફત તપાસ પર સામાન્ય કાબુ ધરાવશે. અને જે તે સુપ્રી. કટોકટી કે ખાસ વિશીષ્ટ જરૂરીયાત સીવાય તેમની સંમતી વિના તપાસ ઘરમુળથી બદલશે નહી.

૩. સી.આઈ.ડી. એ હાથ ધરેલ કિસ્સાના મેજીસ્ટ્રેટ સમક્ષના પ્રીવીડીજી પોલસ સુપ્રી. પાછા ખેચી લેવા ઈચ્છે તો તેણે પોતાની ભલામણો ડી.આઈ.જી. સી.આઈ.ડી. મારફત મેજીસ્ટ્રેટ ને આપવી.

નિયમ ૪૭૨. ફીગર પ્રીન્ટ બ્યુરો:–

૧. કામગીરી ઈ.બ્રાન્ચની કામગીરી ના ભાગરૂપે છે. કામગીરી અંગેના વિસ્તૃત ઓર્ડર ફીગર પ્રિન્ટ બ્યુરોમાં છપાયેલા છે.

૨. ડી.આઈ.જી. સી.આઈ.ડી. બ્યુરો અને કિ.ઈ. બ્રાન્ચં વચ્ચેનો સહકારનુ નિયમન કરશે.

નિયમ ૪૭૩. કવેશ્યન્ડ નાં સ્ટેટ એકઝામીનર્સ:–

સી.આઈ.ડી.સાથે સંકાળાયેલ તેમની કામગીરી છે.(એ) આવા હસ્તલીખીત કે ટાઈમ કરાયેલનુ પરીક્ષણ (બી) વસ્તુઓનુ અલ્ટ્રાવાયોલેટ દીવા નીચે પરીક્ષણ

નિયમ ૪૭૪. ફોટોગ્રાફીક બ્યુરો:–

૧. સી.આઈ.ડી. ના બ્યુરો શેરીમોનીયલ પ્રસંગોએ તેમજ પોલીસ અધિકી ના ઓળખપત્રો માટે ફોટો લે છે. તેમજ માઈક્રો ફીલ્મીગ મધ્ધતીથી ખુબ જ વાચ્ય તેવી અગત્યના ડોકયુ.ની ફોટોગ્રાફીક નકલ પુરી પાડે વધારામા કેમેરાની મદદ વિના રેકટોફોટ મશીનની મદદથી રીફલેકશન કોપીગ પધ્ધતીથી ડોકયુમેન્ટની તેમજ કદની ફોટોગ્રાફીક નકલો પુરી પાડે.

૨. કોઈ કેદી ગુનેગારની છબી લેવાનુ જરૂરી બને તો ડી.આઈ.જી. સી.આઈ.ડી. ની પુર્વ સંમતીથી સ્થળ પર છબી લેશે. તેનો ખર્ચ એ અધિકાર ના હસ્તકના કોન્ટેકટર કન્ટીજન્સી ખાતે ઉધારાય છે.

નિયમ ૪૭૫. મોડસ ઓપરેન્ડી પધ્ધતિ:–

કા.એન્ડ ઈન્ડેકસ કે મોડસ ઓપરેન્ડી પધ્ધતી આધુનીક અને અજમાવાયેથી પધ્ધતી મુબજ ગુના તપાસવાની પુર્વ જરૂરીયાત એ છે કે, દરેક પોલીસ સ્ટેશન ડી.ટે બ્રાંન્ચ અને રાજય સી.આઈ.ડી. તે વિસ્તારમાં ગુનો કરનારાઓ ની માહીતી યોગ્ય રીતે ગોઠવાય અનુ કંમાંકીત કરાવાયેલ હોય તો ગુનો થયે તેના શકય ગુનેગાર પરથી ગુના ની પતો મેળવી શકાય ક્રાઈમ ઈન્ડ મુખ્ય હેતુ જાણીતા ગુનેગારી અંગેની માહીત પરથી ગુનેગારને ઓળખી કાઢવાનો છે. ઘણાખરા અધિકારીઓ આ પધ્ધતીની આવશ્યક તત્વોથી પરીચીત છે તેમા વિશીષ્ટ પધ્ધતી કે વાહનનો ઉપયોગ વગેરે સમાવેશ થાય છે.તેની મુળ થીયરી, ચોકકસ પ્રકારની પધ્ધતી વિ.ના ઉપયોગમાં રહેલી છે. સાધારણ રીતે તેણે બદલ્યા વિના પુરાણી પધ્ધતી ઓ વસ્તોઅનો વારંવાર ઉપયોગ કાર્યા કરે તો પણ બહુ જ નજીવો અને પુરાણા સાથે બહુ સંબધ ધરાવતો કરે છે. દા.ત. અટક બદલે છતા. સામ્ય તો દર્શાવેજ કાલી, ગોરે, શ્યામવર્ણ વી. વિસ્તૃત સુચના માટે એપેન્ડીકસ–૩૦ જુઓ.

નિયમ ૪૭૬. દરેક જીલ્લા ટાઉન અને સી.ટી.પોલીસ સ્ટેશનમાં ક્રાઈમ ઈન્ડકસ રાખવા અંગે:–

૧. દરેક પોલીસ સ્ટેશન મોડસ ઓરેન્ડી સીસ્ટમનો પાયો છે અને તે જીલ્લા સીટી અને પોલીસ ઓ.સી. બ્યુરોને માહીતી પુરી પાડે છે.

૨. દરેક પોલીસ સ્ટેશનના ઇન્ચાર્જ અધિકારી મેઈન ફા.રજી. જાળવવા માટે જવાબદાર છે. તે દરેક ગુનેગાર જેવા કે, ચોરી, ધરફોડી,લુટધાડ, હથિયારની હેરાફેરી, છેતરપીડી, વગેરે ગુનામાં પકડાયેલ હોય, કે અંત્યત શંકાસ્પદ હોય તેની વિગત નોધશે.

નિયમ ૪૭૭. પોલીસ સ્ટેશન રજી. ઓ અને ફોર્મ્સ જાળવવા અંગે:–

ગુજરાત પોલીસ ભાગ–૧ ના પાના નં–૩૨૯ આપેલ રજી. તથા ફોર્મના લીસ્ટ મુજબ જાળવવાના હોય છે.

નિયમ ૪૭૮. ભાગેડુ એબ્સ્કોન્ડર રજીસ્ટર:–

૧. દરેક જીલ્લા સીટીમાં મો.બો.બ્યુરોએ બે ભાગના આ રજી.. રાખવુ, પહેલા ભાગમાં પોતાના જીલ્લાના અને બીજા ભાગમાં અન્ય જીલ્લાના ગુનેગારોની વિગત દર્શાવવી.

૨. તે જ રીતે આ રજી. બે ભાગમાં જાળવવામાં આવે છે. જેમાં એક ભાગમાં જે તે પોલીસ સ્ટેશન હેઠળ નોધાયેલ ગુના અને બીજા ભાગના અન્ય પોલીસ સ્ટેશન માં નોધાયેલ ગુનાની વિગત દર્શાવવામાં આવે છે.

નિયમ ૪૮૧. જીલ્લા/સી.ટી. મો. ઓ. બ્યુરો:–

નિયમ ૪૭૬ માં દર્શાવ્યા મુજબના ગુનેગારો માટે આ બ્યુરો મેઈન કાઈમ રેકોર્ડ કાર્ડ જાળવશે. તેના તાબા હેઠળના પોસ્ટેશન માંથી પ્રાપ્ત માહીતી તે મેન્યું. પાના નં– ૩૩૧માં આવેલ લીસ્ટ મુજબ જાળવશે.

નિયમ ૪૮૨. વિગતો જુદા જુદા જિલ્લા/ સીટીમાંથી એકઠી કરવી :–

રાજય મો.ઓ. બ્યુરો આગળમાં દર્શાવ્યા મુજબની વિગતો જુદા જુદા જિલ્લા/ સીટીમાંથી એકઠી કરી રાખશે. અને જરૂર પડયે જુદા જુદા પો.સ્ટે. તેની હકીક્ત પુરી પાડશે.

નિયમ ૪૮૪. પોલીસ મોટર ટ્રાન્સપોર્ટનો હેતુ :–

૧. રાજયમાંની હિલચાલને ઝડપી બનાવવા અને હુલ્લડ, હડતાલ જેવા સંજોગોમાં ફરજ બજાવવામાં વાહનોના ઉપયોગમાં સ્વાવલંબન માટે મોટર રોડ વાહન વિગેરેની જરૂરીયાત પુરી પડાયેલ છે. અને જરૂરીયાત મુજબ તેની વહેંચણી કરાયેલ છે. ખાસ કરી જિ લ્લા હેડ કવા. ખાતે વાહનો રખાય છે. પણ કેટલીક પો.ઈસ્ટે. પણ અપાયા છે. જળ સાધનો કિનારા પરના અને અંદરના સ્થળે રખાય છે.

૨. ખાસ કરી નીચે પ્રકારના પેટ્રોલ વાહનો વપરાય છે.

વર્ગ	પ્રકાર	વર્ગ	પ્રકાર
૩ થી ૩.૫ ટન (૪×૨)	પર્સનલ કેરીયર પ્રીઝવાન, ગુડઝ ટ્રક	૨૫ ટન (૪×૪) ૬ સી.સી. કે	જીપ લેન્ડ રીવર મોટર અને
૧ ટનથી ૧.૫ સીડબલ્યુ ટી (૪×૨) (૪×૪)	લાઈટવાન, પર્સનલ કેયર,પ્રીઝનવાન,એમ્બ્યુલન્સ	૩.૫ સી.સી.	સીડન કાર
૫ ટન (૪×૪) (૪×૪)	સ્ટેશન વેગન		

૩ થી ૩.૫ ડીઝલ વાહનો ૨૫૦૦ માઈલ કે વધુ દર માસે નીયમીત રન કરવામાં વાપરવું. સસ્તુ બને

૩. ખાસ જાતના વાહનો જેમાં ૧. મોબાઈલ કેન્ટીન ૨. મોબાઈલ વર્કશોપ વાન ૩. વર્કશોપ રીકવરી વાન ૪. રોડકમેરેલ જીપ કે લાઈટવાન ૫. પેટ્રોલ ટેન્ડર ૬. વોટર ટેન્કર ૭. ટેઈલર ૮. એમ્ફીબીયન.

નિયમ ૪૮૫ ઓર્ગેનાઈઝેશન ઓફ વોટર ટ્રાન્સપોર્ટ :–

૧. દરેક જિલ્લાના હેડ કવા. ખાતે ડી.એમ.ટી. સેકશન અને (૨) એમ.ટી. વર્કશોપ ધરાવે છે.

૨. ડી.એમ.ટી. સેકશન જિલ્લાના પોલીસ સુપ્રીટેન્ડન્ટ કે સ્ટેટ રીઝર્વ પોલીસ ફોર્સ ગૃપ કમાન્ડન્ટના કન્ટ્રોલ નીચે હોય છે. જો કે તે પોલીસ સુપ્રી. મોટર ટ્રાન્સપોર્ટ ટેકનીકલ સુપર વિઝન નીચે હોય છે.

૩. એમ.ટી. વર્કશોપ સીધા એમ.ટી. પોલીસ સુપ્રી.ના કન્ટ્રોલ નીચે હોય છે. અને તેને હેડ કવા. ખાતેના ડી.વાય.એસ.પી. સહાય કરે છે. દરેક વિભાગો માટે ૩ ઈન્સ્પેકટર પણ સહાય કરે છે. હેડ કવા. ખાતે રીઝર્વ ઈન્સ. આ વિભાગ સંભાળે છે. રોજ બરોજનું સ્ટોર સાચવવા એમ.ટી. રેકર્ડ જાળવવા વિગેરેના કાર્યમાં લાયકાત વાળા હે.કો. સહાય કરે છે.

૪. ડ્રાઈવર, મીકેનિકો, સીવીલીયન, ફીટર વિ. જાળવણી અને રીપેર માટે હોય છે. જિલ્લાને જરૂરી ડ્રાઈવર કોન્સ. ફાળવાય છે. અને નિયમ મુજબ એલાઉન્સ અપાય છે. ડ્રાઈવીંગ લાયસન્શ ધરાવતાં તાલીમી કોન્સ.ને ઈમરજન્શી ડ્રાઈવર તરીકે નિમાય છે. વર્કશોપ પો.ઈન્સ. (ફોરમેન) ના ચાર્જમાં હાય છે. જેને ટેકનીશિયનો વિગેરે મદદ કરે છે. મુખ્ય રીપેરર માટે વર્કશોપ સજજ રખાય છે.

૫. દરેક રેન્જ વર્કશોપ સાથે સજજ એવું મોબાઈલ વર્કશોપ વાન જોડાયેલ હોય છે. તે વિવીધ જિલ્લાની ટુર કરે છે. અને સ્થળ પર વાહનો રીપેર કરે છે.

નિયમ ૪૮૬. ડ્રાઈવિંગ લાયસન્સ :–

૧. દરેક ડ્રાઈવર કોન્સ. પાસે કાયદેસરનું ડ્રાઈવિંગ લાયસન્સ હોવું જોઈએ ઈમરજન્શી પોલીસ ડ્રાઈવરોનો ઉપયોગ કલીનર અને ગેરેઝ આસી. તરીકે કરવો. એમ.ટી.ના પો.ઈન્સ.એ આ બધા ડ્રાઈવરની યોગ્ય રીતે કસોટી લેવી.

૨. પોલીસ સુપ્રી. વડે પ્રમાણિત કરાયેલા સરકારી વાહનોના ડ્રાઈવરને ટેસ્ટીગ અને ડ્રાઈવિંગ લાયસન્સ ફી અને રીન્યુઅલ ફી માંથી મુકિત મળેલ છે.

નિયમ ૪૮૭. પોલીસ મોટર ટ્રાન્સપોર્ટ સ્ટાફની ફરજો :–

૧. એમ.ટી.ના પોલીસ સુપ્રી.ની મુખ્ય ફરજો નીચે મુજબ છે.

(૧)એમ.ટી. અંગેની બધી બાબતોમાં ખાસ કરીને નિષ્ણાંત અભિપ્રાય આપવાનો હોય આઈ.જી.ને સહાય આપવી.

(૨) સમગ્ર રાજયને એમ.ટી.એ સ્પર્શતા અને ખાસ કરી ટેકનીકલ પ્રશ્નો હલ કરવા પોલીસ સુપ્રી.ને સલાહ આપવા અંગે.

(૩) એમ.ટી. વર્કશોપ અને સ્ટોર્સનું સુપરવિઝન અને કન્ટ્રોલ.

(૪) જિલ્લાના એમ.ટી. બ્રાન્ચનું ઈન્સ્પેકશન અને વાહનોની જાળવણીની તપાસ.

(૫) તે ખાતા માટેના ટેકનીશિયનોની નિમણુંક કરવા માટે ટેસ્ટ લેવા.

૨. હેડ કવા. ખાતાના એમ.ટી.ના ડી.વાય.એસ.પી.ની ફરજો.

(૧)એસ.પી.ની કચેરીની આ શાખાની કામગીરીનું સુપરવિઝન.

(૨)રાજયના એમ.ટી.ના પોલીસ સુપ્રી. સોંપે તે બધી ફરજો.

૩. વિભાગીય એમ.ટી.ના પો.ઈ.ની ફરજો.

(૧) ડ્રાઈવર કોન્સ.ની નિમણુંકના ઉમેદવારોની કસોટી લેવી અને ડ્રાઈવરની તાલીમની વ્યવસ્થા.

(૨)જિલ્લામાના પોતાની નીચેના વાહનોનું સંપુર્ણ ઈન્સ. કરવું અને ડિફેકટ મેમો આપવા.

(૩)ખામીઓ સુધારાય તે જોવું.

(૪)પો.સુપ્રી.એ મોકલેલ રીપેર કામના અંદાજોને સ્કુટીનાઈઝ કરવા.

(૫)રાહત દરે જથ્થાબંધ વેપારીઓ પાસેથી સ્પેર પાર્ટ મેળવવા.

(૬)એમ.ટી. ના.પો.સુપ્રી. સોંપે તે ફરજો બજાવવી.

(૭)ડ્રાઈવર મિકેનીક ફીટર વિગેરેને માર્ગદર્શન અને તેમનું સુપર વિઝન

(૮)દરેક જિલ્લામાના એમ.ટી.નું સંપર્ક જાળવવો ટેકનીકલ બાબતમાં સલાહ લેવી.

(૯)વાહન સ્ટોર સાધનો, પેટ્રોલ વપરાશનો રેકોર્ડ ચેક કરવા અને અનિયમિતતા પ્રત્યે ઘ્યાન દોરવું.

૪. જિલ્લાના પોલીસ અધિકારીઓની (એમ.ટી.) ફરજો.

(૧)જિલ્લાના ડેપો સીધા ચાર્જમાં રહેશે.

(૨)વહીવટી હેતુ માટે કે, ડી.એસ.પી.ના કન્ટ્રોલ નીચે અને ટેકનીકલ કન્ટ્રોલ માટે પો.સુપ્રી. એમ.ટી. ની રહેશે.

(૩)પોતાના હસ્તકના વાહનોનું અવાર નવાર સંપુર્ણ ઈન્સ્પેકશન કરશે. અને મુસાફરી માટે ટીપપોટ જેવા કે ટ્રાફિક રીપેર અને જાળવણી વિ.નું સુપરવિઝન અને કન્ટ્રોલ.

(૪)વરિષ્ઠ અધિકારી કે પોતા હસ્તક વિભાગના ઈન્સ્પેકશનની જરૂરી વ્યવસ્થા કરશે.

(૫)સ્ટોર, લેઝર વિ.નું લેઝર અપ ટુ ડેટ રાખશે.

(૬)હાથ નીચેના સ્ટાફને ફરજોની યોગ્ય વહેંચણી કરશે.

(૭)અનિયમિતતા, શિસ્ત, વાહનોનો દુર ઉપયોગ વિ. કિસ્સાઓની પોતાના કન્ટ્રોલીગ અધિકારીને તુરત જાણ કરશે.

૫. પોલીસ ઈન્સ્પે. ફોરમેન વર્કશોપની ફરજોઃ–

(૧) તે મેનેજર અને વહીવટી વડાની જવાબદારી ધરાવે છે. અને એમ.ટી. પોલીસ સુપ્રી. ના કંટ્રોલ નીચે કામ કરશે.

(૨) વર્કશોપની બધી શાખાના કામ પર કંટ્રોલ અને નીરીક્ષણ રાખશે.

(૩) સમારકામના સ્ટેટમેન્ટ માટે અને સમારાયેલા સાધનોના ઈન્સ્પેકશન અને સોંપણી પહેલાનાં ટેસ્ટ માટે જવાબદાર રહેશે.

(૪) વર્કશોપ દ્વારા કરાયેલ ધોરણનું કામ પુરૂ કરાયેલ છે. કે નહી તે જોવાની તેની જવાબદારી રહશે. અને કારીગરો વગેરેનુ કારણે વિલંબ ન થાય તે જોશો. સમયાંતરે પોતે સ્પેર પાર્ટસ વિ. નું ચેકીગ હાથ ધરશે અને સ્ટોરની આપેલની કામગીી કાર્યક્ષમ અને નીયમિત રહે તે જોશે.

(૫) અશિસ્ત, અનીયમીતતા, અકસ્માતના કિસ્સા તુરતજ કન્ટ્રોલીગ અધિકારી જણાવશે.

(૬) પોતાના હસ્તકના બધા સાધન યંત્રો વિ. સારી સ્થિતિમાં જળવાય તે જોશે. ટુંકમાં ઉચ્ચ કક્ષાની કાર્યદક્ષતા વર્કશોપ દ્વારાજળવાય તે તેની જવાબદારી છે.

૭. પુના વિસ્તાર માટે હોઈ લીધેલ નથી.

૮. હેડ કો. ડ્રાઈવર સુપરવાઈઝરની ફરજો:–

(૧)તે ડ્રાઈવરોનો ચાર્જ સંભાળશે. એમ.ટી. ઓફી. ની ગે. હા. માં ડ્રાયવરોની ડયુટી ફાળવશે. તેમના ડીસીપ્લીન પર દેખરેખ રાખશે. અને અઠવાડીએ બે વખત પરેડમાં હાજરી આપશે તે જોશે.

(૨) સ્ટોર સાધનો હિસાબી ચોપડાઓ વગેરે પોતાના યુનિટનું રેકર્ડ પોતાના ચાર્જમાં રહેશે. તે બરાબર જળવાય તે જોશે.

(૩) મીકે. અને કલીનરો તેની નીચે ન હોય જરૂરી ઓર્ડરો ઈસ્યુ કરવા એમ.ટી. ને જણાવશે.

(૪) એમ.ટી. યુનિટમાં વ્યવસ્થિત પણ અને સ્વચ્છતા માટે તેની સામાન્ય જવાબદારી રહેશે.

(૫) સ્ટોર્સ વગેરેના રેકર્ડની જાળવણી માટે સહાય માટે પોલીસ કો રાઈટર અપાશે.

(૬) કોઈ અનીયમિતતા, અશિસ્ત વગેરે માટે તે તુરતજ એમ.ટી. ઓફી. નું ધ્યાન દોરશે.

૯. ડ્રાયવર મીકેનીકોની ફરજો:–

(૧)વાહનોની યાંત્રિક સ્થિતિ બરાબર રહે તે તેની સીધી અને ટેકનીલક જવાબદારી છે. તેથી પ્રથમ હરોળમાં રીપેર વાહનોની યોગ્ય સર્વિસ અને જાળવણી, ડ્રાયવરનું શિસ્ત અને આંતરીક નાણા બચાવે તે તેની જવાબદારી છે.

(૨) તેના કામમાં કલીનર અને વાહનના ડ્રાયવર સહાય કરશે.

(૩) વાહનોનું ઈન્સ્પેકશન કરવુ, બરાબર ઉપયોગ કરાય છે. સ્વચ્છ રખાય છે.

(૪) જરૂરીયાતોનું માંગણીપત્રક તૈયાર કરશે અને વિભાગો–ડી અને ઈ માં વાહનની લોગબુકમાં તેની એન્ટ્રીઓ પાડશે.

(૫) તેના હસ્તકના બધા સાધનો અને હથિયારોનું બરાબર ચાલુ સ્થિતિમાં જાળવી રાખશે.

(૬) ડ્રાયવર અને ડ્રાઈવીગના તાલીમીઓની તે જરૂરી સુચના સફાઈ અને જાળવણીની ફરજો વહેચી આપશે.

(૭)પોતાની રોજીદી કામગીરી અંગે ટુકનોંધ લખશે. તે ઈન્સ્પેકશન વખતે જોવામાં આવશે.

(૮) તેના હસ્તકનું દરેક વાહન ચાલુ સ્થિતિમાં રહે તે તે જોશે.

(૯) જ્યારે વાહનને મોબાઈલ સ્કોડ કે સેન્ટ્રલ વર્કશોપ વડે એટેન્ડ કરવાનું હોય ત્યારે એમ.ટી.ઓની જરૂરી કાર્યવાહી માટે રીપોર્ટ કરશે.

૧૦. ડી. હેડ. કો. મીકે. કે મોટર વાહન ફીટરની ફરજો:–ઈપોતાના હસ્તકના દરેક વાહન સાબુત યાંત્રિક સ્થિતિમાં રહે અને એમ.ટી. ના સુપ્રી દ્વારા જે જે ફરજો કે હુકમો અપાય તે અદા કરવાની જવાબદારી છે.

૧૧. પોલીસ ડ્રાઈવર કોન્સ. ની ફરજો:–

(૧) વાહનનો હવાલો સંભાળે ત્યારે તે વાહન વપરાશની સ્થિતિમાં છે તેની ખાત્રી અને તપાસ કરશે. ખામીયુકત જાણાયે ખામીખો મીકે કે ફીટર વડે દુર કરાયા પછીજ હંકારશે.

(૨) તેણે યોગ્ય પોષાક ધારણ કરવો જોઈએ. પોતા પાસે નિમણુંક પત્ર અને સત્તાવાર ડ્રાઈવીગ લાયસન્સ રાખવું યોગ્ય સમયે ડી.એસ.પી. કે. એમ.ટી. ના પોલીસ સુપ્રી. દ્વારા તાજુ કરાવવું

(૩) કોઈ સંજોગોમાં રેસ ડ્રાઈવીગ કે નિયત ઝડપ મર્યાદા વટાવી વધુ ઝડપે વાહન હંકારવું નહી પરંતુ રોડ ટ્રાફીક નિશાનીઓને અનુસરીને વાહન હંકારશે. કાર માટે ભરચક શર્ટરી રસ્તા માટે ૨૫ પી.એસ. એ પહોળા ચોખ્ખા રસ્તા માટે ૫૦ એમ.પી. એચ જીપ કે લાઈન રોવર માટે ૨૫ અને ૪૦ એમ.પી. સ્ટેશનવેગન માટે ૨૦ અને ૪૦ એમ.પી. એચ. લાઈટ વાહન કે ૧ ટન સુધીનાં ટ્રક માટે ૨૦ અને ૩૦ એમ.પી. એચ. ટ્રકસ અને કેરીયર ૧૫ અને ૨૫ એમ.પી. એચ.

(૪) ઝડપ ક. જોરથી બ્રેક મારવી નીચેના ગીયરમાંથી બહાર કાઢવું વગેરે જોખમ છે. અને પેટ્રોલનો બગાડ તેમ ગીયર કલચ અને ટાયરોનો વહેલો ઘસારો કરે છે. તેથી તેનાથી દુર રહેવું.

(૫) જયારે પ્રવાસ પુરો થાય ત્યારે વાપરનારનો એન્ટી કોવા વ્હીકલ લોગબુક તે પુરી પાડશે. અને તેનો પી.બી. બરાબર ભરાયો છે. અને વાપરનારે સહી કરી છે., તે જોશે.

(૬) લોગબુકમાં સર્ટી સી માં બરાબર એન્ટ્રી કરાશે અને પોતે અને પુરા પાડનાર બન્ને સહી. મેળવશે.

(૭) ફરજ પરથી પરત આવે એમ.ટી. અધિકારી ને બધુ બરાબરનો કે કોઈ વાંધો હોય તો તે અંગેનો રીપોર્ટ કરે. અકસ્માત અને ખામી વિ. માટે ડ્રાઈવરની રીપોર્ટબુકમાં એન્ટ્રી કરશે.

(૮) પોતાના વાહનને સારી યાંત્રિક સ્થિતિમાં રાખવા માટે જરૂરી સર્વ પગલાં તે લેશે. જેવા કે એન્જીનનું બીનજરૂરી પડતર રહેવું ૧૦૦૦ માઈલના રન પછી ટપેટસ એડજસ્ટ કરવા વગેરે

(૯) ફરજનાં સમય દરમ્યાન વ્હીકલ લોગબુકની સલામતી અને સાચવણી તેની જવાબદારી છે અને ફરજ પુરી થયે સ્થાનીક એમ.ટી. ને કે રીલીવરને સોંપી દેશે.

<u>નિયમ ૪૮૮. પો.એમ.ટી. પર સુપરવિઝન માટે જીલ્લા કક્ષાએ ગોઠવણ:–</u>

૧. પોતાના હસ્કતના એમ.ટી. વહીવટમાં પોલીસ સુપ્રી. નીચેના પ્રોસીજરનો કાળજીપુર્વક અમલ કરાશે. તે સંબંધીત સર્વ કર્મચારીની કામગીરીનું સુપરવાઈઝર કરશે. ઘણા ખરા જીલ્લામાં આ જવાબદારી રીઝર્વ પી.આઈ. ને જન કન્ટ્રોલ હોમ ઈન્સ્પે. આપશે. મોટો વિભાગ માટે પોલીસ ઈન્સ. કે. ટેકની શ્યનને એમ.ટી. ઓ તરીકે નીમાશે.

૨. એમ.ટી. ઓ બધી જરૂરીયાત હુકમો અને પોલીસ સુપ્રી ની સામાન્ય સુચનાઓનો અમલ કરશે. ખાસ માંગણીઓ હોમ ઈન્સ. ને જણાવશે. એમ.ટી. ઓ ઝોનનાં ઈન્સ્પેકશન વખતે હાજર રહેશે.

૩. ડ્રાયવર કોન્સ અને હેડ કોન્સ. જે આર્મ્સ ઉપયોગ અને પોલીસ શીસ્તથી પરીચીત રહેવું અને અઠવાડીયે બે વાર પરેડમાં હાજરી આપવી.

૪. એક સુપરવાઈઝર હેડ કો. રખાશે જે ડ્રાઈવરનું નીયમન તેમને ફરજોની ફાળવણી અને રોજબરોજની રૂટીન કામગીરી સંભાળશે. ખાસ નીમણુંક ન અપાયતો શિક્ષીત અને સીનીયર યોગ્ય ડ્રાઈવર કે દ્વિતીય ગ્રેડ.હે.કો. આ ફરજો સોપાશે.

૫. જીલ્લાના એમ.ટી. અધિકારી ને ઈન્સ્પેકશન પછી ૧૫ દિવસમાં સુચનના અમલનો રીપોર્ટ ડી.એસ.પી. કે કમાન્ડન્ટને આપવો તેની નકલ ડી.એસ.પી. કે ઝોનના એમ.ટી. ઈન્સ્પે. ને મોકલવી.

<u>નિયમ ૪૮૯. મોટર વાહન ખરીદવા અંગે.:–</u>

તે માટે આઈ.જી.પી. ગૃહખાતાની મંજૂરી લેશે. અને ઉધોગ અને સેન્ટ્રલ સ્ટોર્સ પરચેઝીગ અધિકારી મારફત ખરીદીની ગોઠવણ કરશે. આ માટે દિલ્હી દ્વારા નિયત થયેલ ખાસ કોન્ટ્રેકટનો ઉપયોગ કરવો.

<u>નિયમ ૪૯૦. વાહનોના પ્રકાર અને કેટલીક રચનાકીય જરૂરીયાતો:–</u>

૧. વાહનોનું માળખું પોલીસ સુપ્રી. એમ.ટી. અને સુચવ્યા મુજબની રચના કે ભાત અને માન્ય નિયત માપ અને પ્રકાર મુજબ માળખું રચવું જોઈએ. અને બહારથસ રોયલ બ્લ્યુ કલર અને અંદર આછા ગ્રે કલરથી રંગાવું જોઈએ. પણ સી.આઈ.ડી. એસ.ટી. બ્રાન્ચને સ્ટાફ કારને આ રીતે રંગ કરવો નહી.

૨. જયારે કેનવાસ હુડ નકામા બની જાય ત્યારે ૨૦ ગેઝના લોઢાના સીટ વડે બદલવો તે બધાને બાજુ ૧૮ ઈંચની ઉચાઈના રાખવા દુર કરેલ કેનવાસનાં ઉપયોગી ટુકડાઓને બારી પરના પડદા માટે કામમાં લેવા છુટી પડી શકે તેવી એકસટીએન ફ્રેમ ગાર્ડ સામેના પવનથી માટે વાપરવી.

૩. વાહનોની પેટ્રોલ ટાંકીઓને લોક પ્રકારની કેપ કે અન્ય લોકીગ વ્યવસ્થા અપાવી જોઈએ. એમ.ટી. અધિકારી ની સીધી નજર નીચે રખાવી જોઈએ. ડ્રાઈવર ઈગ્નીશકી મેળવી પરત આવે ફરી યોગ્ય જગ્યાએ બોર્ડ પર ગોઠવી દેવી પણ જયારે છુટી પડી શકે તેવી ઈગ્નીશન કીની જોગવાઈ ન હોય તો આ સુચન ન પડે.

૪. નંબર પ્લેટની બરાબર ઉપરવાહનની રીયર જમણી બાજુ ઉપર સ્ટાન્ડર્ડ રેઈટ લેમ્પસ ગોઠવવા તે સ્પષ્ટ દેખાવા જોઈએ. અન્ય સ્થળે અને પાછળ પણ ચીતરાવવા પણ સ્ટાફ કાર અને સી.આઈ.ડી. વાહનો અપવાદ છે.

<u>નિયમ ૪૯૨. પોલીસ વાહનોની જાળવણી:–</u>

૧. જો પોલીસ અધિ. પોલીસ કમી. પોતાના તાંબા હેઠળના વાહનો સારી હાલમાં ચાલુ રહે તો અવાર નીયર મુજબ ઈન્સ્પેકશન કરશે અને વધારાના ખર્ચાઓ રીપેરીંગ કામ વગેરે ઉપર ધ્યાન આપશે.

૨. વાહનોની વાર્ષિક જાળવણી માટે નીચે મુજબ ખર્ચ મંજુર કરેલ છે. (એ) મોટા વાહનો રૂા.૪૫૦૦/–(બી) જીપ સ્ટેશન વે.કાર રૂા.૩૫૦૦/– (સી) મો.સા. રૂા.૧૨૦૦/– (ડી) સ્ટેશન ટા.કાર રૂા.૪૫૦૦/– અને (ઈ) સ્ટ્રેટ જીપ સ્ટે. વેગન રૂા.૩૫૦૦/– રીપેર અને સ્પેર પાર્ટસ (૧) પોતાના જિલ્લા કે વિભાગ માટે પોલીસ સુપ્રી. રીપેરીંગ જરૂરી સાધનો સર્વિસ કોટ વિ.પોલીસ સુપ્રી. એમ.ટી.ની. ભલામણ મુજબ પુરા પાડશે. (૨) જે જિલ્લામાં એમ.ટી. વર્કશોપ હોય ત્યાં વાહનોના સમારકામ તેના દવારા કરાશે. અપવાદ રૂપે પસંદ કરાયેલ માન્ય રીપેરર પાસે ત્રણ ભાવ લીધા બાદ તે કરાવવું અને બાદમાં ઝોનલ પી.આઈ. (એમ.ટી.) વડે તેનું ઈન્સ. કરાવવું.

૩. રૂા.૫૦૦/– થી વધુના બહારના રીપેરરના ખર્ચ માટે ઝોનલ પી.આઈ.(એમ.ટી.) દવારા એમ.ટી. સુપ્રી.ની સ્વીકૃતી અને સલાહ અગાઉથી મેળવવા.

૪. સ્પેર પાર્ટસ તેમજ બીજી જરૂરીયાતોના ઈન્ડેન્ટ રેન્જ એમ.ટી. વર્કશોપ દવારા મુકાશે. પણ અન્ય ગોઠવણ ઉપર રાજયના એમ.ટી.ના પોલીસ સુપ્રી. પી.આઈ. (એમ.ટી. ઝોનલ) જથ્થાબંધ વેપારીઓ કે, મુખ્યઉત્પાદકો પાસેથી રાહત દરે મેળવી આપવાની ગોઠવણ કરશે. બહુ નાની અને સસ્તી કે તાત્કાલિક જરૂરીયાતની વસ્તુઓ સ્થાનિક ખરીદ વતી જિલ્લા ડી.એસ.પી. ઈમરજન્શી સ્ટોક પણ રાખી શકશે. જયારે જિલ્લાના વાહનો રેન્જના વર્કશોપમાં સમારકામ પામે તો તેના સ્ટોરમાંથી ભાગો પુરા પાડશે. અને તેનું મુલ્ય તે જિલ્લા પાસેથી વસુલ કરશે.

૫. (૧) પેટ્રોલ અને લુબ્રીકેટ જથ્થાબંધ ભાવે પોલીસ હેડ કવા. ખાતે પેટ્રોલ પંપ હોય તો સીધે સીધું મુંખ્ય કંપની પાસેથી ખરીદવું.

(૨) સ્થાનિક કન્ટ્રોલીંગ અધિકારી જે હે.કો. પેટ્રોલ પંપ ખો હદય તે કામગીરી બરાબર ચાલુ રાખવા માટે જવાબદાર રહેશે.

(૩) ઓઈલ કંપનીની માંગણીથી માસિક રૂા.૧/– નું ભાડું તેને ચુકવાસે.

(૪) જયાં પોલીસ પેટ્રોલ પંપ ન હોય ત્યાં ફયુઅલ ઓઈલ ચાલુ દરે નજીકના એજન્ટના પંપ પરથી ખરીદવું.

૬. વર્ષ દમ્યાન વપરાયેલ પેટ્રોલના કુલ જથ્થાનું ૫% જેટલી ખોટ સુપ્રી. અને કમાન્ડન્ટ માંડવાળ ખાતે લખી શકશે.

૭. ટાયરો, ટયુબ અને બેટરીઓ ખાસ રાહત દરે તેના ઉત્પાદકો પાસેથી સીધા ખરીદવા

૮. એપેન્ડીક્ષ ૩૨ જાહેર મોટર વાહનો જુદા જુદા સ્પેર પાર્ટસના ઉપયોગીનો સમય બતાવે છે.

૯. વાર્ષિક વપરાશની જાળવણી માટે નીચે મુજબ માન્ય ખર્ચની બજેટ જોગવાઈ છે.

(૧) મોટર વાહનો (૩ અને ૧ ટન) રૂા.૩૦૦૦/–, જીપ, સ્ટેશન વેગન, લેન્ડરુવર, કાર રૂા.૨૫૦૦/– મોટર સાઈકલો રૂા.૭૫૦/– એસ.ડી. બ્રાન્ચ કાર રૂા.૪૦૦૦/– બ્રાન્ચ જીપ સ્ટેશન વેગનો રૂા.૨૫૦૦/–

(૨) લોન્ચ રૂા.૫૦૦૦/– મોટરરાઈઝડ ડીંગ રૂા.૨૦૦૦/–

<u>નિયમ ૪૯૪. પોલીસ હેતુ માટે વાહન ભાડે કરવા અંગે.</u>

(એ) કટોકટી સિવાય પોલીસ સુપ્રી. અંગે રેન્જ ડી.આઈ.જી. દરખાસ્ત કરશે. કટોકટી વખતે પણ મંજુર જરૂરી રહેશે.

(બી) ખાનગી વાહનો સતાવાર ઉપયોગ માટે ભાડે કરવા માટે એસ.ટી.ઓ. અધિકારી વિભાગ અધિકારી સાથે સલાહ મંત્રણા બાદ અગાઉથી ભાડા દર ઠરાવો પછીજ વાહનો ભાડે કરવા.

(સી) પોલીસ સુપ્રી. ભાડાના ચુકાદાની દરખાસ્તો રેન્જ ડી.આઈ.જી. મારફતે તેમની તપાસણી બાદ આઈ.જી.ને મોકલશે.

<u>નિયમ ૪૯૫. સરકારી માલીકીના વાહનો વડે અકસ્માતો માટે ત્રીજા પક્ષને નુકશાન અંગે દાવાની પતાવટ અંગે.</u>

૧. જિલ્લા મેજી.ઓને પેટા રૂલ નીચે શરતોને આધિન સહી કોર્ટની બહાર દાવાઓ ચલાવવા અને તપાસવા સરકારે સતા આપેલી છે. તેમ શકય ન બને તો પક્ષકાર દાવાદાર કાયદાની કોર્ટનો આશરો લઈ શકશે.

૨. ખાતાના વડાએ કેસની પ્રગતિ પર ઘ્યાન રાખતા રહેવું અને કોર્ટ ડીક્રીને માન આપવું અકસ્માત માટે જવાબદાર સામે ખાતાકીય પગલા લેવા અને મંજુર ગ્રાન્ટમાંથી રીપેરનો ખર્ચ કરાવવો ખર્ચ વધુ હોય તો આઈ.જી.પી.ને રીફર કરી તેની મંજુરી મેળવવી.

<u>નિયમ ૪૯૬. વા નોના લેન્ડીગ અંગે :—</u>

૧. એક માસથી વધુ અન્ય જિલ્લાને વાહન ઉછીનું અપાય તો તેની સાથે સબંધિત રેકોર્ડ પણ સોંપવું અને તે જિલ્લાએ તે વ્યવસ્થિત જાળવવું.

૨. સરકારી ખાતાને નીચેના નિયત દરે વાહન ભાડે આપવું. ગાડીઓ પાંચ સીટર ૧૨ એચ.પી. ઉપરની ૩૭ પૈસા માઈલેજ અને રૂા.૨/— કલાક દીઠ અન્ય ચાર્જ, એમ્બ્યુલન્સ સ્ટે. વેગર લેન્ડરોવર લાઈટવાન ૧૦ સુધી ૪૩ પૈસા અને રૂા.૨/— અન્ય, મઘ્યમ ટંક (૧૦ થી વધુ મુસાફરો માટે અને મીલેટ્રી ટાઈપ વાહન ૧ રૂા. માઈલેજ અને રૂા.૨/— અન્ય ચાર્જ વસુલ લીધેલ ખર્ચને પોલીસ હેડ જમા પડાવવો.

૩. સરકારી અધિકારીને ખાનગી ઉપયોગ માટે વાહન ભાડે જો કે જવલ્લેજ આપી શકાય. તે માટે નીચેના દર અને સતે વસુલ આપે ૨૩ પો.હેડ જમા પાડવા.

(૧) સ્ટેશન વેગન ૫૫ પૈસા માઈલેજ કલાક દીઠ રૂા.૨ ના રોકાણ ચાર્જ. (૨) મોટર ગાડીઓ (૧૨ એચ.પી.) ૩૭ પૈસા વતા ૨ રૂા. (૩) ૧૨ એચ.પી. સુધીની કે નીચેની નાની ગાડીઓ ૨૨ પૈસા વતા ૧.૭૫ પૈસા અન્ય ચાર્જ.

<u>નિયમ ૪૯૭ વાહનોનના ઉપયોગ અંગે :—</u>

(૧) શકય હોય તો ૨૪ અગાઉ માંગણી મુકવી.

(૨) જે જિલ્લામાં વાહનો હોય, ત્યાં હેડ કવા. થી ૨ માઈલ કરતાં વધુ અંતર માટે હથિયાર ધારી માણસોને નિયત ફરજ માટે મફત વાહન સેવા આપવી.

(૩) જયાં સામાન્ય કાર વડે કે સાદી જાહેર બસ વડે પહોંચી શકાય તેમ ન હોય તેવા સ્થળની વિઝીટ માટે ઈન્સ. અધિકારી વાહનનો સરકારી કામ પુરતો જ ઉપયોગ કરી શકશે.

(૪) ચોકકસ શરતોને આધિન રહી ડી.વાય.એસ.પી. કે ઉપલી કક્ષાના અધિકારીઓ સતાવાર પ્રવાસ કે ઈન્સ. પરની મુસાફરી માટે પોતાના સ્ટાફ, રેકર્ડ વિ. મોકલવા વાહનનો ઉપયોગ કરી શકે.

(૫) ગુજરાતના મહેસાણા, સાંબરકાંઠા અને બનાંસકાંઠા, અમરેલી જિલ્લા માટે સરકારની ખાસ મંજુરી નીચે ડી.એસ.પી.ઓ. વાહનનો ઉપયોગ કરી શકશે.

(૬) કોઈ તોફાન સબંધે ૩ થી વધુ આર્મડ પાર્ટી ખરેખર સાથે હોય, ત્યારે અધિકારી વાહન વાપરી શકશે.

(૭)(૧) જિલ્લા અને આસી. હોમ ગાર્ડસ કમાન્ડન્ટને સતાવાર ફરજ માટે વાહનનો ઉપયોગ આપી શકાશે. પણ જે અંગેનું ભથ્થુ અપાતું હોય, તેવા કામે લાગુ પડશે નહી.

(૨) જયારે ફરજ પર જાય ત્યારે હોમ ગાર્ડના સભ્યો, પોલીસ અધિકારી જેમ વાહનનો ઉપયોગ કરી શકશે.

(૭) વાહનોની જિલ્લા કમા.ઓની માંગણીઓનો ઓછો અંદાજ બાંધવો નહી. પોલીસ વાન પ્રાપ્ત ન થાય તો પછી મેજી. કે આઈ.જી.ની મંજુરીથી વાહન ભાડે કરવા.

(૮) રમત ગમતના માટે વાહન વાપરી શકાશે. જોકે પેટ્રોલ વિના ખર્ચ રમત ગમત ફંડ ખાતેથી તેમજ સ્થાનિક બસ ભાડે ન કરી શકાય હોય તે શરતે.

(૯) માંદા કેદીઓને કોઢીયાઓ વિ. ને લાવજાવ માટે વિના મુલ્યે ઉપયોગ કરી શકાશે. પણ જિલ્લા ફેર રહે તો જેલ ખાતા પાસેથી ખર્ચ વસુલ લેવો.

(૧૦) રેલ્વે સ્ટેશન હેડ કવા. કે વિરૂધ્ધ રીતે માટે વાયરલેશ સાધનો પોલીસ સ્ટોર વિ. પહોંચાડવા વાહનોનો ઉપયોગ થઈ શકશે.

(૧૧) જેને પ્રવાસ માટે સરકારી વાહન વાપરવા છુટ મળી હોય, તેવા સરકારી અધિકારી પોતાના સાથે કુટુંબ ખાનગી નોકર કે મિત્રને લઈ જાય તો નીચે મુજબ ખર્ચ આપશે. (૧) ૧ વ્યકિત માટે ૧.૩ દર (૨) કે વધુ માટે ૧:૨ ખાનગી હેતુ માટે પુરો દર વસુલ કરાશે. મુસાફરી અંગે ટી.એ. બીલ માટે નિયત શર્ટી આપવું.

(૧૨) વાહનોનો ઉપયોગ કરે ત્યારે તે અંગેની નોંધ ડાયરીમાં કરવી.

(૧૩) સરકારી વાહનો ખાનગી પ્રવાસ માટે કદી પણ ઉપયોગ કરવો નહી. જો કે રૂલ ૪૫૯ પેટા રૂલ ૩ નીચે તેવા ઉપયોગ કરી શકાય.

(૧૪) (૧) સ્થા. ટપાલ કામગીરી માટે મોટા વાહનોના ઉપયોગને બદલે મો.સા. વાપરવી. (૨) તેવીજ રીતે કેન્ટીન અને ખાદ્ય પદાર્થ માટે વાહન ન વાપરવું પો.સુપ્રી.ની ઓથોરિટી ધરાવનાર ચલાવી શકે. પણ નુકશાન કે અકસ્માતોની તેની જવાબદારી છે. (૩) લોગબુકમાં ઉપયોગીની નોંધ અંગે સહી કરવી. (૪) પો.ઇસ્ટે. એ અધિકારીને કાયમી ફાળવાયેલા વાહનો માટેની એન્ટ્રી દર અઠવાડિયે યોગ્ય અધિકારીએ તપાસવી અને સહી કરવી. (૫) ડ્રાઈવીગ સીખવા માટે પોલીસ સુપ્રી. એમ.ટી.ની ખાસ પુર્વ મંજુરી વિના ડ્રાઈવરોનો ઉપયોગ કરવો નહી. (૬) દરેક વાહનને પુરતું લક્ષ્ય અને અઠવાડિયે એક વાર સર્વિસ અપાવવું જોઈએ. અધિકારી નિસ્ચિત દીવસે તે માટે વાહન મોકલી આપે ફોર્મ–ડી માં લોગબુકમાં તેની એન્ટ્રીની તેમજ સર્વિસ કરાયાની ખાત્રી કરશે. (૭) જયારે વાહનની અન્ય ફરજો માટે સેવા લેવાય ત્યારે તે પુર્ણ થયે નિરૂત્તર જ પરત કરવું.

<u>નિયમ ૪૯૯ લોગબુકો :– (નીયત નમુનો પી.એમ. ૧૮૯)</u>

૧. સરકાર ખર્ચ નિભાવાતા વાહનો માટે લોગબુકો રખાય છે જેને ફોર્મ–બી માં ટ્રીપ્સ અંગેની વિગતો નોંધવી.

૨. વાપરનાર અધિકારીએ લોગબુક એન્ટ્રીને એટેસ્ટ કરવી. ફોર્મ–સીમાં માસ દરમ્યાનનાં કુલ માઈલેજની નોંધ કરવી. જીલ્લા હેડ કવા.ના પત્રિત પોલીસ અધિકારી વડે છેલ્લા પાના પર પ્રમાણપત્ર અપાયેલ હોવા જોઈએ. અને લોગબુકના પાનાઓને સળંગ ક્રમાંક અને સીકકા લાગેલા હોવા જોઈએ.

૩. બુકમાં પાર્ટ–બીમાં ઉપયોગ અંગેનો વિર્સ્તત અને તદન સ્પષ્ટ ખ્યાલ મુદદો દર્શાવવો.

૪. વાહનોને વધુ પડતાં ભરવા નહી. કટોકટીના પ્રશંગે તેમ કરી શકાય, પણ કારણો સાથે તેની નોંધ લોગબુકમાં આપવી.

૫. પોલીસ સુપ્રી. એ જાતે અઠવાડિયે એક વાર ડ્રાઈવરની લોગબુક ચેક કરવી. ગુપ્તકામ માટે વપરાયેલ હોય તો ઉપયોગ કરવાની વીકલી ડાયરીમાંથી તેની ખરાઈ કરવી.

<u>નિયમ ૫૦૦. માસીક પેટ્રોલ રીટર્નો :–</u>

૧. રોડ વાહનો માટે ફોર્મ નં.–૩ અને જળ વાહનો માટે–૩ બી માં દર માસની ૧૦ તારીખ દરમ્યાન જી.પોલીસ સુપ્રી., પોલીસ સુપ્રી એમ.ટી. માસીક ટ્રીટમેન્ટ મોકલશે અને નકલ ઝોનલ પી.આઈ. એમ.ટી.ને મોકલશે. બધા રોડ માઈલેજ ૩ માંથી કોઈ એક પ્રકાર નીચે આવવાજ જોઈએ. વર્ગએ જેલથી કોર્ટ હેડ કવા.થી ગાર્ડ બદલવાના હોય તે સ્થળ વિ.જેવી નિયમીત ફરજો માટેની ટ્રીપ

વર્ગ–બી. તેમા મંજુર કરાયેલી એટલે કે, પોલીસ સુપ્રી. એ વાનના ઉપગોયની સતા આપી તેવી ફરજ માટેની ટ્રીપ આ માટે ફોર્મ નં.–૨૩ માં અગાઉથી માંગણી કરાયેલી હોવી જોઈએ તે માટે અલગ ફાઈલ જાળવવી વર્ગ–સી તેમાં વિશીષ્ટ ફરજો જેવી કે બંદોબસ્તની કે સુપ્રી. કક્ષાના અધિકારીના સ્પે. ઓર્ડર નીચે કરાતી ટ્રીપ તે માટે પુર્વ મંજુરી જરૂરી નથી. ફોર્મ નં.–૨૩ માં ઓર્ડર કરનાર અધિકારીએ ટુંકી સહી કરવી.

૨. જુદા જુદા પ્રકારના વાહનો માટે ગેલન દીઠ સરેરાશ પ્રમાણપત્ર માઈલેજ

(૧) ૩ ટનના પર્સનલ કેરીયર, પ્રોઝીનવાન અને ગુડઝ ટ્રક ૯ થી ૧૦ માઈલ.
(૨) એક ટન લાઈટવાન ૧૪ માઈલ
(૩) ૩ થી ૪ ટન લાઈટવાન સીવીલીયન ટાઈપ ૧૫ માઈલ
(૪) મીલેટ્રી ટાઈપ–૭.૫ થી ૧૦ માઈલ.
(૫) સ્ટેશન વેગન સીવીલીયન ટાઈપ–૧૪
(૬) જીપ લેન્ડરીવર, એસ્ટેટ કાર ૧૮ માઈલ.
(૭) સીરાન્ડોઝ કાર–૧૫
(૮) હિન્દુસ્તાન એમ્બે કાર ૨૦ માઈલ.
(૯) મોટર સાઈકલો ૫ સીસી–૭૫ માઈલ
(૧૦) ડીઝલ ૩ ટન ટ્રક–૧૫ માઈલ.

આ ઓછામાં ઓછા સરેરાશ ઓછી સરેરાશ છે. તેમાં ધીમી ગતિ, રોકાણ, રોડ વિગેરે ધ્યાને લીધેલ છે.

<u>નિયમ ૫૦૧. ડેઈલી લોગ એન્ડ રેકોર્ડશીટ જાળવવા અંગે :–</u>

એમ.ટી. ફોર્મના પી.એમ. ૨:૪ દરેક વાહન માટેના રોજીંદા રેકર્ડનો ઉપયોગ ધરાવશે. જેથી વપરાશનો માસિક ખર્ચ જાણી શકાય. પો.સુપ્રી. એમ.ટી. અને ઝોનલ પી.આઈ. એમ.ટી. ઈન્સ. વખતે આ ફોર્મ બતાવવો.

નિયમ ૫૦૨. વાહનનો હીસ્ટ્રી અને રીપેરીગ રેકર્ડ લોગબુક :–

વાહનો હીસ્ટ્રી અને રીપેરીગ રેકર્ડ લોગબુક ફોર્મ એમ.ટી. નં.–૪ માં દરેક વાહન માટે કામગીરીનું અને નાણાંકીય રેકર્ડ ડી.એસ.પી. અને કમાન્ડન્ટો જાળવશે આથી વાહનનો સંપુર્ણ ઈતિહાસ વિ. જાણી શકાય છે. દર માસે ડીસ્ટ્રીકટ એમ.ટી.ઓ. એન્ટ્રીઓ એટેસ્ટ કરશે.

નિયમ ૫૦૩. એન્યુઅલ પરફોમન્શ શીટનો ઉપરોયગ :–

એન્યુઅલ પરફોર્મન્શ શીટ શ્રેષ્ઠ ઉપયોગ અને જરૂરી સુધારાના ખ્યાલ માટે ફોર્મ નં.–૨૪ માં દરેક વાહન માટે જીલ્લા મથક વડે આશીટ બનાવાશે. અને જાન્યુ. માસમાં રાજયના પો.સુપ્રી. એમ.ટી.ને મોકલવાશે.

નિયમ ૫૦૪. વાહનોના કંડમનેશન અંગે :–

૧. પોલીસ સુપ્રી.ના મતે વાહન રદબાતલ કરવા યોગ્ય લાગે તો એમ.ટી. ઝોનલ પી.આઈ. દવારા તેનું ઈન્સ. કરાવી ડીફેકટ રીપોર્ટ બનાવશે.
૨. પછી બેન્ચના સભ્યોની એક સમિતી પો.સુપ્રી. કરશે. (૧) પોતે (૨) પોલીસના હોમ ઈન્સ. (૩) ઝોનલ પોલીસ પી.આઈ. એમ.ટી. (૪) રીઝર્વ પી.આઈ. કે પી.એસ.આઈ.
૩. સમિતી વાહનનું ઈન્સ. કરશે. ડીફેકટ રીપોર્ટમાની ખામીઓની ખરાઈ કરશે. એમ.ટી. ફોર્મ નં.–૨૪ માં સમિતીની કાર્યવાહી દર્શાવશે અને ચાર નકલોમાં ડીફેકટ રીપોર્ટ સાથે એમ.ટી. ફોર્મ નં.–૧ ફાઈનલ ઓર્ડર માટે પો.સુપ્રી. એમ.ટી. દવારા આઈ.જી.પી.ને મોકલશે.
૪. ચોકકસ શરતોને આધિન રહી આઈ.જી. તેની અપસેટ પ્રાઈઝ નકકી જાહેર હરાજીથી વેચવાની કે, રદબાતલ કરવાની સત્તા અપાયેલી છે.
૫. આઈ.જી.પી.ના ફાઈનલ ઓર્ડર મુજબ વાહનનો નિકાલ કરાશે.

૬. રદબાતલ કરાયેલા અને જેને બદલે બીજા નવા મેળવાયા હોય વાહનોનો કોઈ સંજોગોમાં ઉપયોગ કરવો નહી., સિવાય કે ચોકકસ કિસ્સામાં સરકારે સત્તા આપી હોય, અને સમારકામ પાછળ જુજ ખર્ચ ભોગવવો પડે.

નિયમ ૫૦૫. કન્ડમનેશન એન્ડ ડિસ્પોઝલ ઓફ અન સર્વિશેબલ પાર્ટ એન્ડ મટેરીયલ :-

૧. પુરતી યોગ્ય એક વાકયતા માટે નીચેની કાર્યવાહી હાથ ધરાય છે.

(૧) જીલ્લા કે રેલ્વે એમ.ટી. સેકશનોમાં પો.સુપ્રી. આર.પી.આઈ. કે સબ ઈન્સ. અને ઝોનલ પી.આઈ. એમ.ટી.ની સંમતિથી સ્પેર પાર્ટસ અને ભંગારને ચકાસે છે. અને તેની અપસેટ પ્રાઈઝ કરાવે છે. પછી ડી.એસ.પી. જાહેર હરાજી વડે નકકી થયેલ અપસેટ પ્રાઈજને આધિન રહી વેચી દે છે. અપસેટ પ્રાઈઝ અતિ ગુપ્ત રખાય છે.

(૨) સ્ટેટ રીઝર્વ પોલીસ ફોર્સ ગૃપના સેકશન માટે સમિતીના ગૃપમાં કમાન્ડન્ટ કે કવા.વિગનના કમાન્ડર પો.ઈ. એમ.ટી. અને ઝોલ પી.આઈ. એમ.ટી. હોય છે. ઉપરની જ કાર્યવાહી લાગુ પડે છે.

૨. (૧) રેન્જના એમ.ટી. વર્કશોપ માટે સમિતી પો.સુપ્રી. એમ.ટી. પી.આઈ. ફોરમેન વર્કશોપ અને પી.આઈ. મોબાઈલની બનેલી હોય છે.

(૨) જીલ્લા અને સ્ટેટ રીઝર્વ ગૃપની રદબાતલ વસ્તુઓનો એક વાર નિકાલ કરવો. રેન્જના વર્કશોપ માટે પો.સુપ્રી. એમ.ટી. એ સ્પેર પાર્ટસ વિ.નો નિકાલ પોતાની અનકુળતા મુજબ કરવો.

(૩) ફોર્મ નં.૨૫ માં દર વર્ષે જાન્યુ. પહેલાં આઈ.જી.ની. ઉપરની વિધીઓના યોગ્ય અમલનો રીપોર્ટ મોકલવો.

નિયમ ૫૦૬. મોટર વાહનોના અકસ્માત :-

૧. આગ, ગુમ થવું, થર્ડ પાર્ટી અકસ્માતો સામે વીમો લેવાતો નથી. એમ.ટી. ફોર્મ નં.-૨૯ પર અકસ્માતોનો રીપોર્ટ પો.સુપ્રી. એમ.ટી.ને કરવો અને નકલ એમ.ટી. અધિ.એ ડી.એસ.પી.ની. આપવી.

અકસ્માત (એ) મેજર જેમાં જાન ગુમાવેલ હોય.(બી) ગંભીર જેમાં શારિરીક ઈજા કે વાહનમાં ૫૦૦ થી વધુ રીપેર ખર્ચ લાગે મિલ્કતને નુકશાન થયું હોય તેવા (સી) નાણાં તેમાં ઈજા રૂા.૫૦ થી વધુ વાહન કે મિલ્કતને નુકશાન થયુ હોય તેવા એમ ૩ પ્રકારના અકસ્માતો ગણવા.

નિયમ ૫૦૭. રેન્જ સી.એમ.ટી. વર્કશોપની કામગીરીઓ :-

૧. (એ) પ્રથમ અને બીજા હરોળના વર્કશોપ વડે ઉઠાવાતી કામગીરીઓ (બી) રીબોરીગ રસસ્ભીવીગ, ગ્રાઈન્ડીગ વિ. સહ સંપુર્ણ એન્જીન અવરહોલ (સી) ચેસીસ સ્પ્રીન્ગ એક્ષલ વિ.નું રીપેરીગ અને અવરહોલ (ડી) એલાઈમેન્ટ ઓફ વેહીલ્સ (ઈ) વધુ ઈલે. કામ જેવું કે રીવાઈન્ડીગ આર્મેચર અને ફોર્ટ ફાઈન્ડીગ રીપેરીગ વિગેરે. (એફ) બેટરી ચાર્જીગ અને રીવાઈન્ડીગ (જી) વલ કેનાઈઝીગ ટાયર્સ (એચ) મેજર બોડી રીપેર્સ કેનોવેટીગ (આઈ) રેન્ટીગ (જે) ફાઉન્ડ્રી વર્ક (કે) જુના પાર્ટનું રીકન્ડીશનીગ (એલ) કર્મચારી તાલીમ

૨. મોબાઈલ સર્વીશ વાન.

(એ) હાઈપ્રેશર લુબ્રીકેશન (બી) કલીનીગ અને સર્વીસીગ (સી) ઈન્જીન ટર્નીગ અપ. ફાઉન્ડ્રી અને બોડી ઈન્સ. (ઈ) ઈલે. રીપેર્સ, બેટરી સર્વીસીગ (એફ) બોડી રીપેરીગ અને પેઈન્ટીગ (જી) કલચ અને બ્રેકનું સ્ટેટીગ એડજન્ટ (એચ) કાર્બોનાઈઝીગ વાલ્વ ગ્રાઈડીગ, પર્સનલ ઓવરહોલ, (આઈ) ઓવરહોલ ઓફ સ્ટીયરીગ એસેમ્બલી એકસેલ (જે) માઈન એડીએટર રીપેરીગ (કે) જીલ્લા પી.એમ.ટી. સેકશન ૧ પ્રથમ હરોળની જાળવણી, સમારકામ જેમાં (એ) જન. ઈન્સ્પેકશન ચેક અપ (બી) બ્લીડીગ અને એડજસ્ટમેન્ટ ઓફ બ્રેકસ (સી) સ્પ્રીગ વ્હીલ બોડી વિ. કલીનીગ વિ.

નિયમ ૫૦૮. પોલીસ વાયરલેશ ઓર્ગેનાઈઝેશન અને સ્ટાફ :-

સ્ટેટ વાયરલેશ ગ્રીડ નીચેના સંપર્ક નેટ ધરાવે છે. (એ) એચ.કે. નેટવર્ક કે જેમાં ૧. સ્ટેટીક કે સ્થાયી સ્ટેશનો (૨) મોબાઈલ સપોર્ટેબલ સ્ટેશનો ૩. બ્રોડ કાસ્ટ સર્વીસ સ્ટેશનોનો સમાવેશ થાય છે.(બી) વીએચ.એફ. નેટવર્ક તેમાં ઉપર મુજબ જ (૨) સ્ટાફ પોલીસ સુપ્રી.ના કન્ટ્રોલ નીચે છે. જેનો હોદો પોલીસ સુપ્રી. વાયરલેશ છે અને જુદી જુદી કેડરના સ્ટાફ વડે કામ કરે છે. (એ) ડી.એસ.પી., ઈન્સ.,

સબ ઈન્સ., હે.કો., દરજ્જાના એન્જીનીયરીગ મેઈન સ્ટાફ (બી) સબ ઈન્સ. અને હે.કો. કક્ષાના ટ્રાફીક ઓપરેટીગ સ્ટાફ.

૧. એચ.એફ. નેટવર્કઃ–

(૧) સ્ટેટીક સેકશનઃ– બધા જી લ્લાના હેડ કવા. ખાતે અને અન્ય મહત્વના સ્થળ કે અમુક જિલ્લામાં તાર સગવડ નથી. કે બહુ અલ્પ છે. ત્યાં ખોલાય છે.

(૨) મોબાઈલ્સ કટોકટીમાં જિલ્લા હેડ કવા. તોફાનના સ્થળ સાથે ત્વરીત સંપર્ક માટે જિલ્લા હેડ કવા. ખાતે આવા સ્ટેશનની જોગવાઈ છે. આથી ઝડપી સંદેશની આપ લે થઈ શકે સાધારણ રીતે કટોકટી કાળમાંજ ઉપયોગ કરવો.

(૩) બ્રોડ કાસ્ટ સર્વિશ સ્ટેશન આ સ્ટેશન બધા સ્ટેશનના સંદેશા બ્રોડ કાસ્ટ કરવા વપરાય છે.

૨. વી.એચ.પી. નેટવર્કઃ–

(૧) લગભગ ૧૦ માઈલની ત્રિજયાનો વિસ્તાર આવરી શકતી મર્યાદીત રેન્જની આ અમદાવાદ જેવા મોટા શહેરોના પેટ્રોલીગ માટે કામમાં લેવાય છે.

(૨) અગત્યની પોલીસ કચેરીમાં કન્ટ્રોલ સ્ટેશન તરીકે સ્ટેટીક સ્ટેશનનો પણ મોટા ભાગે ઉપયોગ કરાય છે. તેના દવારા શહેર ભરની બધી પોલીસ પ્રવૃતિઓનું નિયંત્રણ કરાય છે.

(૩) પેટ્રોલીગ માટે અને વાહનો લોકો માટે મોબાઈલ સ્ટેશનની જોગવાઈ કરાય છે અને તે કન્ટ્રોલ સાથે સતત સંપર્ક કેળવે છે.

(૪) નિશ્ચિત સમયે રીસીવર ધરાવતાં પો.સ્ટે. અને ચોકીઓ માટે મહત્વના સંદેશા બ્રોડ કાસ્ટ કરવા કન્ટોલ સ્ટેશન ઉપયોગી છે.

૩. સેન્ટ્રલ મોનીટરીગ ચેક ઓફિસઃ– બધાજ સ્ટેશનો બરાબર કામગીરી બજાવે છે.સાચી પધ્ધતિ અનુસરે છે. દુર ઉપયોગ પકડી પાડવા વિગેરે ચેક અપ માટે રાજયમાં આવું એક કેન્દ્ર યોગ્ય સ્થળે ચલાવાય છે. બધા એચ.એફ. સ્ટેશનનું ટ્રાફિક રેકર્ડ તેને મોકલાય છે. તેની ચકાસણી કરાય છે. અને નિયમ ભંગના કિસ્સા પો.સુપ્રી. વાયરલેશને પગલા માટે રીપોર્ટ કરાય છે.

૪. વાયરલેશ ઓપરેટરઃ– વાયરલેશ ઓપરેટરનો ઈમરજન્શી અને લીવ રીઝર્વ વા.લેશ ઓપરેટરો તરીકે નિયમીત નિમણુંક અપાય ત્યાં સુધી વાયરલેશ ટેલી ગ્રાફીક તાલીમ કેન્દ્ર ખાતે તાલીમ લેતાં ૫૦ સભ્યોનું આવું એક દળ જળવાય છે. અને તે જિલ્લામાંથી જરૂર પડે તેને કામગીરી માટે બોલાવાય છે. સેન્ટ્રલ સ્ટોર સમગ્ર સંસ્થા માટે આ સ્ટોર જરૂરીયાતો પુરી પાડે છે.

૫. સેન્ટ્રલ વર્કશોપઃ– મોટા રીપેરીગ એસેમ્બલીક કામગીરી અને તેને લગતી અન્ય કામગીરીઓ આ વર્કશોપ ખાતે બજાવાય છે.

<u>નિયમ ૫૦૯. પોલીસ વાયરલેશ ઓર્ગેનાઈઝેશનના પર્સોનલ પર કન્ટ્રોલ અંગેઃ–</u>

૧. એન્જીનીયરીગ અને ઓપરેટીગ સ્ટાફ તેની ટેકનીકલ ફરજો માટે પો.સુપ્રી. વાયરલેશના નિયંત્રણ અને નિરીક્ષણ નીચે રહે છે.

૨. વાયરલેશ ઈન્સ., સબ ઈન્સ., રે.મીકે. અને ઈલે. જેની કોઈ વિભાગમાં નિમણુંક નહી થયેલ હોય, તેવા પો.સુપ્રી. વાયરલેશના વહીવટી કાબુ નીચે રહેશે. જેના પગાર, ટી.એ., લીવ, સર્વિસ રેકર્ડ વિ.ની સંભાળ રાખશે. જિલ્લા વાયરલેશ સ્ટેશન ખાતાના હેડ વા.લેશ ઓપરેટર વિ.ના હેડ કવા.ના ડી.એસ.પી. નીચે રહેશે. પરચુરણ સિવાયની રજા અરજી પો.સુપ્રી. વાયરલેશ દવારા રજુ કરાશે.

૩. જિલ્લા વા.લેશ સ્ટેશન ખાતે નિમાયેલ હેડ વા.લેશ ઓપરેટર અને ઓપરેટરો સ્થાનિક ડી.એસ.પી.ના ડીસીપ્લીનરી કન્ટ્રોલ નીચે રહેશે.

૪. હેડ વા.લેશ ઓપરેટરો, મીકે. અને ઈલે. વડે શિસ્તભંગના સામાન્ય કેસોની ઈન્કવાયરી અને આખરી પતાવટ જેતે ડી.એસ.પી. કરશે. અને ટેકનીકલ બાબત માટે પો.સુપ્રી. વાયરલેશ કરશે.

૫. વા.લેશ ઈન્સ. અને સબ ઈન્સ.ના શિસ્તભંગ કે ટેકનીકલ પ્રકારના કેસની ઈન્કવાયરી પો.સુપ્રી. વાયરલેશ કરશે. અને આખરી ઓર્ડર ભલામણ સાથે કાગળો આઈ.જી.પી.ને મોકલશે.

નિયમ ૫૧૦. ઓફિસ ઈકવીપમેન્ટ ફોર પોલીસ યાવરલેશ એસ્ટાબ્લીસમેન્ટ :–

ઓફિસ ઈકવીપમેન્ટ ફોર પોલીસ યાવરલેશ એસ્ટાબ્લીસમેન્ટ પોતાના જિલ્લા સાથે જોડાયેલ વાયરલેશ સ્ટેશનમાં રાચ રચીલા અને સ્ટેશનરી પુરી પાડવાની જીલ્લા સુપ્રી. ની જવાબદારી છે. જોકે વા.લેશ ઈન્સ. અને સબ ઈન્સ. માટે આ બધુ પોલીસ સુપ્રી. વાયરલેશ પુરૂ પાડશે.

નિયમ ૫૧૧. વાયરલેશ સ્ટાફની ફરજો:–

૧. પો.સુપ્રી. વાયરલેશની ફરજો:– (૧) પો.સુપ્રી. વાયરલેશ સમગ્ર રાજયમાં વા.લેશ ટ્રાફિક અને તેના સાધન જાળવણીની જવાબદારી જ ધરાવે છે. જાળવણીની કામગીરી માટે એન્જી. સ્ટાફ અને ટ્રાફિક માટે ઓપરેટીગ સ્ટાફ તેને મદદ કરે છે. (૨) પો.સુપ્રી. વાયરલેશના કરાતા સુધારા વધારાને આધિન રહી ફરજો નીચે પ્રમાણે છે.

૨. પો.સુપ્રી. વાયરલેશ ઈન્સ.ની ફરજો:– (૧) એન્જી. અને ટ્રાફિક બન્નેની દ્રષ્ટિએ ઝોનમાં વા.લેશ સ્ટેશનો ઉભા કરવા અને જાળવવા. (૨) જુદા જુદા પ્રકાર અને બનાવટની સાધન સામગ્રી અલગ હીસ્ટ્રી શીટ જાળવવી (૩) બધાજ સ્ટેશનની મુલાકાત લઈ ઈન્સ. કરવું. (૪) હેડ વા.લેશ ઓપરેટરને સુચના આપવી. (૫) અનિયમીતતા કે કામગીરીમાં વિલંબ અંગે પો.સુપ્રી. વાયરલેશને રીપોર્ટ કરવો. (૬) ઝોન હેડ કવા. ખાતે વકર્મશોપના સ્ટોરની જાળવણી

૩. વા.લેશ સબ ઈન્સ.ની ફરજો પોતાના વિભાગ પુરતી ઉપર મુજબની રહેશે.

૪. રેડિયો મીકેનીકની ફરજો:– (૧) રોજીંદા સમારકામ અને બીજા કામની નિયમીત ડાયરી જાળવવી અને સબ ઈન્સ. વા.લેશને રજુ કરવી. (૨) ઉપર ૨ મુજબ (૩) સબ. ઈન્સ.નીસુચના તથે કોઈ પણ સ્ટેશનને બ્રેક ડાઉનને એટેન્ડ કરવું.

૫. ઈલેકટ્રીશીયનની ફરજો:– વિદ્યુતને લગતા સમારકામ જાળવણી તેની નોંધ ડાયરી જાળવવી વિ. અન્ય અધિરારીઓ પણ પોતાના કાર્યક્ષેત્રની પુરતી લગભગ ઉપર મુજબની સમાન જવાબદારીઓ અને ફરજો અદા કરશે.

૬. વા.લેશ સાધનો સાથે ઈન્ટરફન્શ:– (૧) પોલીસ મોટર વાહનોની બેટરીઓ જયા એમ.ટી.ના વાહન માટે સ્વતંત્ર સગવડ હોય તેવા વા.લેશ સ્ટેશોની ફકત કટોકટી વખતે જ ચાર્જ કરી આપવી ખાનગી બેટરીઓ ચાર્જ કરવી નહી. વા.લેશ સાધનો પોલીસ અધિકારી દવારા પણ ખાનગી હેતુ માટે ઉપયોગ થવા દેવો નશી. (૨) ઓપરેટીગ સ્ટાફ સાધન સામગ્રીની ગંભીર ખામીઓ સુધારવા પ્રયત્ન કરશે નહી. પણ ઈન્સ.ને જાણ કરી તેની સહાય મેળવશે. કેટલા સમય પુરતો સ્ટેન્ડ બાય સેટ વાપરવો.

નિયમ ૫૧૩. પોલીસ વાયરલેશ ગીડ સંપર્કની રીત:–

કાયદો અને વ્યવસ્થાના સંદેશ પુરતોજ તેનો ઉપયોગ કરવો કુદરતી આફતો જેવી કે પુર, ધરતીકંપ, દુષ્કાળ, વિ. માટે ગૃહખાતા મારફતે વાહન વ્યવહાર ખાતાની પુર્વ મંજુરી મેળવી તેનો ઉપયોગ કરી શકાય. ભારત સરકમારે મુસીબતમાં વિમાનોની સહાય અને બચાવ માટે ઉપયોગ કરવાની છુટ આપેલી છે. આવા સંદેશો સ્પષ્ટ અને ચોકસાઈ ભર્યા હોવા જોઈએ માન્ય ટુંકા રૂપજ વાપરવા જોઈએ

નિયમ ૫૧૪. કટોકટીમાં વા.લેશ સંદેશાની રવાનગી માટે સિગ્નલ સ્ટેશન સાથે ઉલટ વ્યવસ્થા અંગે.:–

૧. જયારે પોલીસ વા.લેશ પધ્ધતિ ન હોય કે નિષ્ફળ જાય ત્યારે આ વ્યવસ્થાનો નીચે પધ્ધતિએ ઉપયોગ કરવો.

(એ) મુબઈ, અમદાવાદ, પુના અને સિકંદરાબાદ ખાતેજ સ્ટેટીક સ્ટેશન છે.

(બી) ફોર્મ નં.–૨૬ સંદેશો લખવો સાઈકલોસ્ટાઈલ જથ્થો તૈયાર રાખવો.

(સી) આર.બી. ફર્મોમાં ડાબા હાથના ખુણે નીચેની જગ્યામાં અગ્રતા ક્રમ દર્શાવવો જેમ કે, ડી.એસ.પી. અને ઉચ્ચ અધિ.ઓ માટે ઈમીજીએટ એ.એસ.પી. કે ડી.વાયએસ.પી. માટે ઈમ્પોર્ટન્ટ અને અન્ય માટે ઓર્ડીનરી

(ડી) પોતાની સનદ સાથે ગણવેશ ધારી સર્વિશમેન આર્મી સિગ્નલ કચેરીએ સંદેશો હાથોહાથ સોંપશે. રૂબરૂ મેસેન્જર મોકલી મંગાવી લેવો.

(ઈ) તેવીજ રીતે આર્મીની સગવડતાઓ ટુટી પડે કે અપ્રાપ્ત બને તો પો. વા.લેશ સગવડનો નિયત પધ્ધતિ મુજબ મિલેટ્રી ઉપયોગ કરી શકશે.

———xxxxx———

પ્રકરણ–૨૬
માઉન્ટેડ પોલીસ યુનિટ

નિયમ ૫૧૫. માઉન્ટેડ પોલીસનો હેતુ :–

૧. નીચે મુજબના કારણોસર સરકારે ચોકકસ જિલ્લાઓમાં ઘોડા ફાળવેલ છે.
(એ) ગુનેગારની રખડતી ટોળીઓ સામે વ્યુ રચવા (બી) ધાડ, હાઈવે લુંટ, પાકની ચોરી, પાકને નુકશાન જેવા ગુનાઓ રોકવા માટે પેટ્રોલીગ કરવા. (સી) તોફાને ચડેલા ટોળાને કાબુમાં લેવા. (ડી) ટ્રાફિક પોલીસને મદદ કરવા. (ઈ) મેસેજ માટે, એસ્કોર્ટ ડયુટી માટે (એફ) સવારી અને સારવાર વખતે બન્દોબસ્ત મેળવવા

૨. પેટ્રોલીગ માટે ઓછામાં ઓછા બે માઉન્ટેડ પોલીસ જ રાખવી.

નિયમ ૫૧૬. ઓર્ગેનાઈઝેશન ઓફ માઉન્ટેડ પોલીસ યુનિટ :–

ઓર્ગેનાઈઝેશન ઓફ માઉન્ટેડ પોલીસ યુનિટમાં પોલીસ યુનિટ ઈન્સ. કક્ષાના દાફેદાર પો.કો. કાના સવાર, સાઈ અને સ્વીપર ધરાવે છે.

નિયમ ૫૧૯. ઘોડાની હીસ્ટ્રી શીટ :–

એપેન્ડીક્ષના ફોર્મ નં.૩૦ મુજબ દરેક ઘોડાની હિસ્ટ્રીશીટ રાખવું.

નિયમ ૫૨૦. તાલીમ:–

૧. અમદાવાદ કેન્દ્રમાં નવી ભરતી થયેલને ૩૭ અઠવાડિયાની નીચેની તાલીમ આપવામાં આવે છે.
(એ) પાલતું જાનવર જેવી રીતે તેની સવારી કરવા/ કાબુમાં રાખવો (બી) માઉન્ટેડ સ્કોડડ્રીલ (સી) પેગડા સાથે વગર અને છલાંગ મારી સવારી કરવી (ડી) તબેલાની સંભાળ (૨) રીમાઉન્ટ ટ્રેનિંગ પ્રોગ્રામ એપેન્ડીક્ષ–૩૫ મુજબ રહે.

નિયમ ૫૨૫. કુતરા, ઉંટનો ખોરાક આપવાની રીત:–

જે રીતે ઘોડાને ખોરાક આપવાની રીત દર્શાવેલ છે. તેજ રીતે કુતરાને, ઉંટને ખોરાક અપાય છે. ફકત ફેર એટલોજ કે, કુતરાને તાજો ખોરાક જ અપાય.

નિયમ ૫૨૭. વધારાની પોસ્ટ પર નિયમન અને તેની ફરજો અંગે :–

૧. ઉપરના નિયમ મુજબ વધારાની પોસ્ટ ડેપ્યુટ કરાય ત્યાશે ડી.એસ.પી. નકકી કરશે કે, કઈ હદ નીચેના પોલીસ અધિકારીના હુકમોનું અને કેટલા પ્રમાણમાં પાલન કરવું એકંદરે દળ બદનામ ન થવું જોઈએ.

૨. લોકલબોર્ડ અને મયુ.ની ચુંટણી વ્યવસ્થા જાળવવાની અન ટ્રાફિકના નિયમનની પોલીસની ફરજ હોવા છતાં તેમને મત પેટીઓનો ચાર્જ લેવાનો હોતો નથી. કે મતદાન મથકેથી રીટર્નીંગ અધિકારીને પહોંચાડવાની હોતી નથી. તેઓ પોલીસ સહાય આપવી ન જોઈએ. જો ખર્ચ ચુકવવા સંમત થાય તો કલેકટર ખાસ કારણ સુચવે તો રક્ષણ આપવું.

નિયમ ૫૨૮. વધારાનો પોલીસ ખર્ચ :–

૧. ખાનગી કંપની કે વ્યકિતને પોલીસ કે એસ્કોર્ટ કે ગાર્ડ પુરા પાડવા માટેનો પગાર અગાઉથી પો.સુપ્રી.એ. વસુલ કરવો અને તિજોરી ખાતે જમા કરાવવો. તદઉપરાંત ખર્ચ રૂપે (૧) જો સંસ્થા તા.૧/૪/૧૯૩૧ પહેલાં મંજુર થયેલ હોય તો લીવ અને પેન્શન કોન્ટ્રીબ્યુશનના સરેરાશ ખર્ચના માસિક પગારના દર માસે ૯.૫ % પેન્શન કોન્ટ્રીબ્યુશન (બી) સુપરવિઝન ખાતે સરેરાશ કુલ ખર્ચના ૬% (સી) વાર્ષિક વ્યકિત દીઠ વસ્ત્રો માટે ઉપરાંત ઘરભાડું માસિક રૂા.૫ લેખે ડેપ્યુટેશન એલાઉન્સ ૦૦–૮૧ માસિક જી.પોલીસ મેન અને રૂા.૧.૮૧ પૈસા માસિક રેલ્વે પોલીસ મેન માટે ફકત મુસાફરી રાહત રૂપે વસુલ લેવા

૨. ખાનગી વ્યકિતઓ પાસેથી રોજીંદા ધોરણે વસુલાત કરવી.

૩. વધારાની પોલીસ માટે સ્પે. ફોર્મ ઓફ પે બીલનો ઉપયોગ કરવો.

૪. પોલીસ એસ.પી. એકાઉન્ટસ માં આ અંગેના જરૂરી માહિતી પુરી પાડવી.

૫. જાહેર ખાતાઓ માટે ચાર્જ લેવો નહી. જો મેજી.એ ગાર્ડઝ ધરાવવા નહી. જેને સરકારે નિયુકત ન કર્યા હોય તેમને માટે ચાર્જ આપવો પડશે નહી.

૬. માંગણીથી રેલ્વે તેનો ખર્ચ આકારશે અને તેની ફરજો સોંપસે. બે લોકોને ન્યાય ખાતાના વિના મુલ્યુ એસ્કોર્ટ આપશે.
૭. સીવીલ સુટમાં જે પક્ષ ગાર્ડ માંગે તેની પાસેથી તેનો ખર્ચ વસુલ લેવાશે.

નિયમ ૫૨૯. ડિસ્ટર્બ એરીઆ માટે વધારાની પોલીસ :–

૧. જો મેજી. એન્ડ રેન્જ ડી.આઈ.જી. મારફત વધારાની પો. મેળવશે તે અંગે સલાહકાર સબ કમીટી સહાલ સુના મેળવાશે પો.સુપ્રી. દરખાસ્ત પ્રથમ જીલ્લા મેજી. ને કરશે.
૨. વધારાની પો.પોસ્ટની દરખાસ્ત મંજુરી માટે મુકાય ત્યારે ગામની વસ્તી ખર્ચ વિ.માહીતી સામથે પુરી પાડવી.
૩. કેટલા આર્મડ અને બીન હથિયારી માણસ રખાશે. વગેરે બધી જરૂરી વિગતો પો.સુપ્રી. જીલ્લા મેજી. પરની અરજીમાં દર્શાવશે.
૪. વધારાની પો. તે કામગીરી ચાલુ રાખવા માટે તુરત મુદત પુરી થવા અગાઉ બે અરજી આપવી.
૫. મુદત પુરી થયે વધારાની પોલીસ સ્ટેશનને દૂર કરવા માટે સરકારી હુકમ જરૂરી નથી.

નિયમ ૫૩૦. તોફાની વિસ્તારમાં વધારાની પોલીસનો ખર્ચ અને ફરજો :–

૧. જરૂર જણાય તેવા તોફાની ભયંકર સિથતીવાળા વિસ્તાર માટે સરારને વધારાની પોલીસ મુકવાની સતા છે. જયારે તે મુકાય તેનો બીનઅધિકૃત રીતે થતો ઉપયોગ અટકાવવા પો. સુપ્રી. અવશ્યપણે સ્પષ્ટ અને યોગ્ય સુચનાઓ આપશે.
૨. તે અંગેના ખર્ચની ઉઘરાણી વિ. અંગે બૌ. પોલીસ એક્ટ કલમ–૫૦ સ્પષ્ટ કરે છે.

નિયમ ૫૩૧. પ્લેગ અને દુષ્કાળ પોલીસના એન્ટરટેઈમેન્ટ સેકશન કરવાના પાવર અને એપ્લીકેશન:–

૧. આ અંગે અધિ. પો.સુપ્રી. જીલ્લા મેજી. દવારા રેન્જ ડી.આઈ.જી.ને સુપ્રત કરવું.
૨. તે માટેના ખાસ કારણો જણાવવા નિયત પોલીસ દળોની સંખ્યા ખાલી જગ્યાની સંખ્યા વધારાના પોલીસ માટેની અરજી ડી.આઈ.જી. રેન્જને કરવી.
૩. તેમના માટે વસ્ત્રો વિ.ની જરૂરીયાતની જાણ કરવી. વડીસ્ટોરમાંથી કેટલી મળશે કેટલા અનાર્મ માણસો રાખવા વિ.ની વિગતો જણાવવી. ડી.આઈ.જી. બજેટ જોગવાઈમાં રહી નિમણુંક કે મુદત વધારો કરી શકાશે. મંજુરીની નકલ એકા. અને જીલ્લા મેજી. ને આપવી.

નિયમ ૫૩૨. પ્લેગ અને ફેમીન પોલીસ ઘર અને ગણવેશ અંગે :–

૧. કામચલાઉ પોલીસ માટે એપ્લીકેશન સરખી હોવાછતાં પુરો ગણવેશ રાખવો જરૂરી નથી.
૨. વધારાની પ્લેગ પોલીસ માટે રેન્જ ડી.આઈ.જી. હસ્તકની ગ્રાન્ટ ખાતેથી ખર્ચ કરવો.
૩. અસરકારક વિસ્તારમાં ઝુપડા ઉભા કરવા પડે તો, પી.ડબલ્યુ.ડી. કરી આપે અને નિયમ નં.–૨૬૦ તેમજ બીસીએસઆર નિયમ–૪૪૯ જોવો.

નિયમ ૫૩૩. પ્લેક અને ફેમીન પોલીસના ખર્ચ અંગે :–

આ અંગે ખર્ચ–૨૯ પોલીસ ડી.આઈ.એફ. એડી. પોલીસ એસ્ટ ખાતે ઉધારવું.

નિયમ ૫૩૪. ગ્રામ્ય પોલીસના કન્ટ્રોલ અને નિમણુંક અંગે :–

૧. આ અંગેના કાયદા નીચે તેનો વહીવટ જિલ્લા મેજી. હસ્તક રખાય છે.
૨. ડી.એસ.પી.ને પોલીસ હેતુ પરતી સતા મેજી. સોંપી શકશે.
૩. પોલીસ પટેલની નિમણુંક અગાઉ સબ. ડીવી. મેજી. પોલીસ અધિકારી સાથે ચર્ચા કરી શકય પણે તેની ભલામણ યોગ્ય વ્યક્તિને નિમશે.
૪. તેમનું નિયમન રક્ષણ ગેર વર્તણુંકની તપાસ જિલ્લા મેજી. કરશે.

નિયમ ૫૩૫. તાલીમ અંગે :–

પો.સુપ્રી. અને સબ ડી.ઓ. પો.સ્ટે. ઈન્સ. વખતે પોલીસ પટેલને બોલાવી ફરજો અંગેની સામાન્ય સુચના અને ગુનાઓ અંગેની ખાસ સુચના આપશે.

નિયમ ૫૩૬.ધરપકડ બારામાં પોલીસ પટેલની સતાઃ–

૧. બો.વિલેજ પો.એકટની કલમ–૧૨ નીચે ગંભીર ગુનાઓ જેની વ્યખ્યા જરૂરી નથી. પોલીસ પટેલ અટકાયત કરી શકશે.
૨. ગ્રામ્ય પોલીસ વડે અટકાયત કરેલની જીલ્લા પોલીસ વડે ડીઅરેસ્ટ અંગે નિયમ–૧૮૦ રીફર કરવો.

નિયમ ૫૩૭.પોલીસ પટેલની ફરજો:–

૧. ૧૯૫૧ ની પોલીસ પટેલને માર્ગદર્શન માટે સુચનાઓ નામની પુસ્તીકામાં તેની ફરજ અને જવાબદારીઓ બતાવેલી છે. ટુંકમાં તે નીચે મુજબ છે.

(૧) ગમે ત્યા માંદા મુસાફરની જાણ થયે તેને આશરો, ખોરાક, વૈદકીય રાહત વિ.આપવા.

(૨) કોલેરા જેવા રોગ માટે એકાંત મકાન કે સ્થળનો ઉપયોગ અને ચેપ નફેલાય તેવા બીજા પગલાં યોજવા.

(૩) વાહન અથડામણ પ્રશે મદદ કરવી.

(૪) અધિકારીના પડાવ વખતે એસ્કોર્ટ તરીકે રાત્રી વોચનું કામ કરવું.

નિયમ ૫૩૮. ગ્રામ્ય પોલીસના એમોલ્યુમેન્ટસ :–

૧. અધિકારીના પડાવની રાત્રવિોચની કામગીરી માટે તેમને ચુકાદો કરવો.

૨. રાષ્ટ્રપતિની રેલ્વે મુસાફરીના પ્રશંગે રેલ્વે લાઈન ચોકી બજાવનારા પોલીસ પટેલોને રોજીદા ૨૫ પૈસા ખોરાકી ભથથું આપવું.

૩. ગેરકાનુની ગુનાની જાણ કરવા માટે કરેલી રેલ્વે કે બસ મુસાફરી માટે સુપ્રી.ના નોન કોન્ટેક કન્ટીજન્સી ખાતે ઉધારી બન્ને વખતનું ખરેખરુ ચુકવણું.

૪. દુષ્કાળ કામગીરીની કેસ ચેસ્ટનું એ કલાસ બેજ ૫ર ગ્રામ્ય પોલીસે ગાર્ડ ફરજ બજાવવી.

નિયમ ૫૩૯. ખાસ પોલીસના એનરોલમેન્ટ અંગે :–

ખાસ કીને કટોકટીના સંજોગોમાં સ્પે. પોલીસ નિમવા અંગે સતા અપાયેલી છે.

(૧) પોતાની સીલ નીચે લેખિત સહીવાળા હુકમથી કમિ., ડી.એસ.પી. કે સરકાર વડે સતા અપાયેલા મેજી. ૧૮ થી ૨૫ વર્ષ વચ્ચેના યોગ્ય માણસને સ્પે. પોલીસ અધિકારી તરીકે નીમી શકશે. આ માટે એક ગુપ્ત યાદી જાળવવી.

(૨) નિમણુંક સ્વૈ. નોંધણીથી કરવી.

(૩) આ રીતે નોંધાયેલ દરેકને નિયત નમુનાની નોંધણીનું ઔપચારિક પ્રમાણપત્ર આપવું તેવી વ્યકિત સ્પે. પોલીસ અધિકારી કહેવાશે.

નિયમ ૫૪૦. સ્પેશ્યલ પોલીસ ઈકવીપમેન્ટ અંગે :–

૧. લાલ રંગી ૪ ઈંચ પહોળા સ્પષ્ટ દેખાય તેવા એસ.પી.ઓ. અક્ષર ધરાવતો બીલ્લો (બેઝ) હાથ પર તેમને જુદા તારવી આપશે.

૨. પો.સુપ્રી.ની ઈચ્છા મુજબ એલ.પી.ઓ.ને લાઠી કે બેટ પણ જોખમી ફરજ કે સુજોગો માટે યોગ્ય ફાયર આર્મસ પણ આપવા.

નિયમ ૫૪૧. સ્પેશ્યલ પોલીસને મળી શકતું એલાઉન્શ :–

સામાન્ય રીતે તેમને ખાસ મહેનતાણું અપાતું નથી. પણ પો.સુપ્રી.ની હસ્તકની ગ્રાન્ટમાંથી આપી શકાય તેમ હોય તો ખરેખર ભોગવેલ ખર્ચ ચુકવાયેલ છે. ખાસ સેવા માટેના ઈનામો તે માટેના નિયમ નીચે આપી શકાય.

નિયમ ૫૪૨. સ્પેશ્યલ પોલીસની ફરજો :–

(૧) ટુંકમાં એક નિયમીત પોલીસને મદદ કરવી. (૨) ખાસ કરીને પેટ્રોલીગ અને સાદી રૂટીન ફરજો (૩) માહિતી એકઠી કરવી અને પહોંચાવી (૪) કટોકટી કાળમાં બજાવી શકે તેછી ફરજો ચુસ્તપણે બજાવવી. (૫) ફરજ અંગેની સમજુતી અને શસ્ત્રોનો ઉપયોગ સમજવા પુરતા વ્યાખ્યાનો અને પરેડમાં હાજરી આપવી. સ્પે.અધિકારીની સતા હકક ફરજો અને જવાબદારીઓ સામાન્ય પો.અધિ. જેવી અને જેટલીજ હોય છે.

નિયમ ૫૪૩. હોમ ગાર્ડની તાલીમ નિમણુંક અને વ્યવસ્થા અંગે :–

૧. પ્રજાના જાનમાલ મિલ્કતના રક્ષણ માટે પોલીસ દળને મદદ કરનારી આ સ્વૈ. સંસ્થા છે. જો કે નાગરિકી હોવા છતાં લશ્કરી ધોરણે તેને સમાન શિસ્ત ધરાવે છે અને સોંપાય તે ફરજો બજાવે છે.

૨. તમામ કમાન્ડન્ટ જનરલ ડીવી.ના કમાન્ડન્ટ અને પ્લા. સેકશનના અધિકારીઓ હોય છે. રાજય સરકાર કમાન્ડન્ટની નિમણુંક કરશે. અને તે ફીટ અને ઈચ્છા ધરાવતાં સભ્યોને સભ્ય તરીકે નિમશે.

૩. સરકારની મંજુરીથી કમાન્ડન્ટ પોતાના હોદા ઉપર કોઈ પણ સભ્યની નિમણુંક કરી શકશે.

૪. લાઠી, હથિયારોની તાલીમ ટ્રાફિક કન્ટ્રોલ, કાયદો અને ફર્સ્ટ એઈડ મોબ ફાઈટીગ, ગાર્ડ અને એસ્કોર્ટ, ડ્રીલ જેવી બાબતોમાં પ્રાથમિક તાલીમ આપશે.

નિયમ ૫૪૪. વિજેલ ડીફેન્સ પાર્ટી પાછળનો ઉદેશ:–

મુખ્ય ઉદેશ ધાડપાડુઓ અને બીજા ગુનેગાર સામે લોકોના માલ મિલ્કના અને ગામડાની જાહેર સલામતી અને રક્ષણનો છે. રૂલ ૪૫૪ જી.આઈ.ડી. નામના અધિ. જી.આર.ડી. નિરીક્ષણ માટે રહેશે. જોઈન્ડ જી.આઈ.ડી. જે માનદ હશે તે તેને સહી કરશે. દરેક તાલુકા માટે એક જોઈન્ટ જી.આઈ.ડી. લોકો માંથી અને એક આસી. જી.આર.ડી. રખાશે. દરેક ગામ માટે એક કોતવાલ રખાશે. આસી. વી.ડી.ઓ.ની ભલામણ ડી.એસ.પી. ગ્રામજનોની કોતવાલ તરીકે નિમણુંક કરશે. જી.આર.ડી.નો ચાર્જ કોતવાલ હસ્તક રહેશે. સરકારની પુર્વ મંજુરીથી ડી.એસ.પી. જી.આર. માટે નોકરીની શરતો નકકી કરશે.

(એ) શૈક્ષણીક લાયકાત ધોરણ–૩ પાસ કે નારીકના ખ્યાલવાળો.
(બી) નિમણુંક માટે અરજી ફોર્મ નં. પી.એમ. ૨૨૩ મુજબ ડી.એસ.પી.ને કરવી.
(સી) નિમણુંક માટે ડી.એસ.પી. એક સમીતી નીમશે. ગ્રામ પંચાયતનો પણ અભિપ્રાય આ અંગે લેવો.
(ડી) પ્રમાણપત્રના પી.એમ. ૨૨૪ મુજબનું હોય તો તેઓ ગણવેશ ફરજ વખતે પહેરવા નોકરીની શરતો બી.પી. એકટ ૬૩ બી મુજબ રહેશે. કાયમી ટી.એ. વી.ડી.ઓ.ને રૂા.૨૨–૭૫ મળશે.

નિયમ ૫૪૬. જી.આર.ડી. પર કન્ટ્રોલ :–

૧. આખી સંસ્થા ડી.એસ.લપી. નીચે અને ડી.એસ.પી. તે. અંગે મેજી.ના કન્ટ્રોલમાં રહેશે. (૨) ડી.એસ.પી. કારણો લેખીત નોંધી ઈન્કવાયરી કરે અને બચાવને સાંભળ્યા બાદ યોગ્ય જણાયે આ સભ્ય કરી શકશે.

નિયમ ૫૪૭. જી.આર.ને હથિયાર આપવા અંગે :–

૧. કેટલાક પસંદ કરાયેલ ગ્રામજનોને પોતાના પદરના ધરાવી શકે તેવી બંદુકો માટુ લાયસન્શ આપશે.
૨. જો સભ્ય નિયમ–૨ વન ૧૧૨ બોરગન સાથે બદલવા ઈચ્છે તો તે માટે લાયસાન્શ આપનાર અધિકારીએ તરફેણ કરવી.

નિયમ ૫૪૯ જી.આર.ડી.ની તાલીમ અંગે :–

૧. કોતવાલને હેડ કવા. ખાતે જરૂરી તાલીમ આપવી કે, પોતાની પાર્ટીને જરૂરી સુચના વિ.હાથ ધરે.
૨. ઈન્સ.ને કેન્દ્ર ખાતે મોકલીને ફાયર આર્મની તાલીમ અપાવવી.
૩. હથિયારો અને સાધન સામગ્રી માટે પોલીસ વાનનો ઉપયોગ કરવા દેવો.
૪. રાત્રી પેટ્રોલીગ જેવી ફરજો પણ આપવી. ધાડ વિ. પ્રસંગોનું ધ્યાન ખેંચી સિગ્નલ આપવા માટે મોટા નગારા વિ. જો સરકારી ખર્ચમાંથી નહી આપવા.
૫. દારૂ ગાળવા વિ.ની માહિતી મેળવવા તેમની એક નાની સમિતી રચવી.

નિયમ ૫૫૦. જી.આર.ડી.ની મસ્કેટ્રી તાલીમ :–

કટોકટીના સમયે ફાયર આર્મસનો ઉપયોગ કરી શકે તે માટે તેના પસુદ કરેલ સભ્યોને મસ્કેટ્રી તાલીમ આપવાની ડી.એસ.પી.એ વ્યવસ્થા કરવી. પહેલા ૧૦ રાઉન્ડ પછી દર વર્ષે ૫ રાઉન્ડ ફોડવા જોઈએ.

નિયમ ૫૫૧. જી.આર.ડી.નલી કાયદાશીય સ્થિતી :–

ફરજ પર હોય ત્યારે તેના દરેક સભ્યને બી.પી. એકટ નીચે નિમાયેલ પોલીસના સતા રશણ અને અધિકારો હોય છે.

નિયમ ૫૫૨. વોરંટ ઓફ પ્રીસીડન્સ :–

જયારે સરકારી કાર્યક્રમોમાં ગ્રામ રક્ષક દળ ભાગ લે ત્યારે વોરંટ ઓફ પ્રીસીન્શ આ પ્રમાણે જિલ્લા પો.અધિ. ગ્રામ રક્ષક દળનો માનદ અધિ. ગ્રામ રક્ષક દળને અનુસરસે (૧) એસ.પી. (૨) ડીસ્ટ્રી. કમાન્ડન્ટ હોમ ગાર્ડ (૩) માનદ જિલ્લા મહિલા ગ્રામ રક્ષક દળ ઓર્ગેનાઈઝર (૪) માનદ જિલ્લા ગ્રામ રક્ષક દળ અધિ.

નિયમ ૫૫૩. માસિક નોંધ :–

દર માસની ૧૦ મી તારીખ સુધીમાં જેને માનદ જિલ્લા તાલુકા ગ્રામ રક્ષક દળ અધિ. જિલ્લા પો.અધિ. માસિક કામગીરીનો રીપોર્ટ કરશે. જિલ્લા પો.અધિ. તેનો રીપોર્ટ ૧૫ સુધીમાં ગ્રામ રક્ષક દળના એસ.પી.એ કે સરકારમાં તારીખ ૨૦ મી સુધીમાં મોકલશે.

નિયમ ૫૫૪. જી.આર.ડી. અંગેના ખર્ચની વ્યવસ્થા :–

તે હેતુ માટેની ડી.એસ.પી. હસ્તકની ગ્રાન્ટમાંથી ખર્ચ કરાય છે. અને ૨૫૫ પોલીસ જિલ્લા જી.આર.ડી. ખાતે ઉધારવો.

નિયમ ૫૫૫. કોલેજમાં દાખલ થવા માટે ક્રેડિટ માર્કસ :–

ગ્રામ રક્ષક દળમાં સેવા આપવા બદલ દર શૌક્ષણિક વર્ષે કોલેજમાં દાખલ થવા ૧૦ ક્રેડિટ માર્કસ અપાસે આ માર્ક ગર્વેન્શી અને મેડી. કોલેજ એચ.વી. રીઝીયોનલ એન્જી. એન્ડ ટેક. કોલેજ સુરત રાજયના કોટામાં દાખલ થવા અપાશે. આ માટે વિદ્યાર્થી જિલ્લા પોલીસ અધિકારીએ એક વર્ષની તપાસ માટે આપવું આઈ.જી.પી.ની કાઉન્ટર સહી વાળું પ્રમાણપત્ર રજુ કરવુ પડે છે.

નિયમ ૫૬૧ સરકારી કર્મચારીને સવલત :–

જયારે સરકારી, પંચાયત, અર્ધ સરકારી કે કોર્પો.ના કર્મચારી ગ્રામ રક્ષકોની કામગરી માટે બોલાવાય ત્યારે તેઓ ઓન ડયુટી ગણાશે.

નિયમ ૫૬૨. મફત સારવાર અને દવા :–

મહિલા અને સગીર સહિતના ગ્રામ રક્ષક દળના સભ્યને સરકારી અસ્પતાલોના જનરલ વોર્ડમાંજ તેમજ પંચાયતના દવાખાનામાં મફત સારવાર મેળવવા પાત્ર છે.

નિયમ ૫૬૩. ગ્રામ રક્ષક દળ :–

શારીશિક કામગીરીનું શિલ્ડ ગ્રામ રક્ષક દળ યુનિટ વચ્ચે તંદુરસ્ત સ્પર્ધા રહે તે માટે દર વર્ષની સારી કામગીરી જોઈ એક ચાંદીનું શિલ્ડ એનાયત કરવામાં આવશે. આ માટેની વિધી, શરતો એપેન્ડીક્ષ–૩૭ મુજબ રહેશે.

નિયમ ૫૬૫. પોલીસ વોચમેનના ગણવેશ અંગે :–

૧. સામાન્ય પોલીસથી જુદો કરે તેવો અને તેના માટેનો ગણવેશ નિયત થયેલ છે.
   (એ) કાળો મોટો કોટ (બી) પોલીસ વેજી. જર્શી (સી) બે ખાખી ચડી અને બ્લાઉજ (ડી) ખાખી ડ્રીલની એક સામાન્ય ફોલ્ડીગ કેપ (ઈ) બે જોડી ધોળી પટી (એફ) એક જોડી ચંપલ કે બુટ (જી) એક સિસોટી (એચ) એક લાઠી (આઈ) એક પટો (જે) એક હાવરશેક ભુરા ડુગળી કાપડનો કે કાળા બોન્સ બટન (એલ) પુરતા પૈસા જમા ન થાય ત્યા સુધી શરૂઆતમા ગણવેશ વિના કામ કરવું.

૨. પૈસા જમા થયે ટપાલ, સ્ટેશનરી પગાર વિગેરેનો ખર્ચ તેમા કાઢવો.

નિયમ ૫૬૬. પોલીસ વોચમેન પધ્ધતિ અંગે પુરક સુચનાઓ :–

૧. આ પધ્ધતિની કામગીરી માટે એપેન્ડીક્ષ–૩૦ થી ૩૫નો પ્રયોગ કરવો. દરેક ફોર્મ સ્વંસ્પષ્ટ છે.

૨. દર માસની ૧૫મીએ પછીના માસનું પગારબીલ ફોર્મ નં.૩૪ ના એડવાન્સમાં માલીકને મોકલી આપવું.

૩. ૨૮ સુધીમાં પગાર જમા ન કરાવાય તો, ચેતવણી પત્ર લખવો.

૪. કોઈ ચોકકસ મુદદા માટે ઉપર જણાવ્યા હોય તેવી માહિતી આઈ.જી.પી. પુરી પાડશે.

નિયમ ૫૬૭. સરકારી ખાતાને વોચમેન પુરા પાડવા અંગે :–

૧. પો.સુપ્રી. એજન્ટ તરીકે પુરા પાડશે. તે પોલીસ દળના સભ્યો લેખાશે નહી. કે તેમની સતા ધરાવશે નહી. તેમનો ખર્ચ જે તે કચેરી કે ખાતું ભોગવશે.

૨. બીલમાં વોચમેનફંડ ખાતે જમા આવવાની રકમ અલગ તેમજ વોચમેન આપવાની અલગ દર્શાવવી.

નિયમ ૫૬૮. ખાનગી વ્યકિતઓ કે સંસ્થાઓને સેસ્કોર્ટ કે ગાર્ડ પુરા પાડવા અંગે. :–

૧. (એ) ખાનગી વ્યકિતઓની મિલકતના રક્ષણ માટે બો.પોલીસ એકટ કલમ–૨૨ની શરતોએ પો.સુપ્રી. કે પો.કમી. પુરી પાડશે.
   (બી) ટ્રેઝરને એસ્કોર્ટ કરવા માટે ખાનગી સંસ્થા કે મંડળી માંગણી મુકે ત્યારે અધિકારી યોગ્ય સંખ્યા અંગે નિર્ણય લેશે.

(સી) ખાનગી વ્યકિતની યાત્રા કે અન્ય મુસાફરી માટે એસ્કોર્ટ આપવો વાંધાજનક છે.

૨. પીડબલ્યુડી ચુકાદા માટે કાયમી એસ્કોર્ટ અપવાદરૂપ અપાશે. અને પસાર થવાની હદ માટે મામલતદાર દવારા તેની ગોઠવણ થશે.

૩. ૫૦૦ કે વધુ રૂપિયાની મિલ્કત વગેરે લઈ જતાં બેલીફોને પોલીસ રક્ષણ અપાશે.

૪. (એ) મ્યુની. ખાનગી કો.ઓ.વિ. ને અપાતી પોલીસને નિયત સમય ગાળે એટલે કે ૧ વર્ષ બદલી નાખવી.

(બી) એસ.બી.આઈ. અને સીકયુરીટી પ્રીન્ટીગ પ્રેસને અપાતા ગાર્ડની વ્યવસ્થા કાયમી ધોરણની હોઈ, કાયમી ધોરણે ગાર્ડની નિમણુંક કરવી.

(સી) ખાનગી કંપની માટે પોલીસ કમી. સુપ્રી. યોગ્ય માણસની પસંદગી કરી નિમણુંક અપાશે. આ માટેની અરજી ફોર્મ નં.૨૭ માં હોવી જોઈએ.

<u>નિયમ ૫૬૯. ખાતાના વડાની કચેરીઓનું સચિવ ખાતાઓ દ્વારા ઈન્સ્પેશક.:–</u>

જે તે ખાતા હેઠળની વડી કચેરીઓનું ઈન્સ્પેકશન સચિવ ખાતા દ્વારા થશે. બે કે ત્રણ જિલ્લા કક્ષાની કચેરીઓનું પણ વર્ષ દરમ્યાન સચિવાલય દ્રારા કરવામાં આવશે. જિલ્લા કક્ષાની ઓફિસનું ઈન્સ્પેકશન વહીવટી ખાતાના વડા સાથે નકકી કર્યા બાદ જ નકકી કરાશે. કે જેથી સચિવ કક્ષાના અને વડી કચેરી દ્રારા એકજ વર્ષમાં જિલ્લા ઈન્પેકશન સાથે ન આવે.

<u>નિયમ ૫૭૦. ઈન્સ્પેકશન ઓફ ધી ઓફિસર્સ ઓફ ધી સુપીરીયર ઈન્સ્પેકટીગ ઓફિસર.:–</u>

૧. આઈ.જી.પી. ની કચેરીનુ ઈન્સ્પેકશન તે પોતે કરશે. તેવી જ રીતે ડી.વાય.આઈ.જી. પી પોતાની કચેરીનું પોતે ઈન્સ. કરશે. અને આઈ.જી.પી. પણ એકાદ વર્ષે એકાદ વખત કચેરીનુ ઈન્સ્પેકશન કરશે.

<u>નિયમ ૫૭૧. ડીસ્ટ્રીકટ કે રેલ્વે ચાર્જ કે એસ.આર.એફ.પી. ગ્રૃપનું આઈ.જી.પી. વડે ઈન્સ્પેકશન.:–</u>

૧. તે સમયે બધા અધિકારીઓ અને સભ્યો ગણવેશમાં હોવા જ જોઈએ.

૨. હિસાબી સહિત પોલીસ કામગીરીની બધી શાખાઓનું કરશે.

૩. પુરેપુરા સામાન્ય ખ્યાલ માટે હેડ.કવા. ખાતે બધા જરૂરી ગ્રાફ અને સ્ટેટમેન્ટો તેને પુરા પાડશે.

૪. આગલા બે વર્ષ અને ચાલુ ગુનાની સંખ્યા તેને અટકાવવા લેવાયેલ પગલાં પીનલ કોડ નીચેના ગુનાની પતાવટ વિ. ડી.પી. (જી.આર.ડી.) અને હોમગાર્ડ વિ. ની માહિતી વગેરેના સ્ટેટમેન્ટો તપાસવા.

૫. જિલ્લા અને રેલ્વે હેડ.કવા. ખાતે તે સેરેમોનીયલ પરેડ યોજી પો. નુ. કાર્ય ઈન્સ્પેકટર કરશે. પોલીસ સુપ્રી. આખી મીનીમલ પરેડ યોજી પોલીસનું કાર્ય ઈન્સ્પેકટર કરશે. પો.સુપ્રી.આખી પરેડને કમાન્ડ કરે કે ગ્રાઉન્ડ ખાતે સ્વાગત કરે. પરેડ પુરી થયે કેટલીક ટ્રેનિંગ અને આઈટમો અને કલોઝ ઓર્ડર ડ્રીલની પણ કસોટી લેશે.

૬. આઈ.જી.પી. પોલીસ સુપ્રી. એમ.ટી. અને વાયરલેસ કચેરીનું પણ ઈન્સપેકશન કરશે. ઈન્સ્પેકશન નોટસ માર્ગદર્શન ખુલાસા કાર્યવાહી માટે જે તે સુપ્રી. ની સીધી મોકલવી.

<u>નિયમ ૫૭૨. રેન્જના ડી.વાય. આઈ.જી.પી. દ્વારા સબ ડીવી. કે ડિસ્ટ્રીકટના ઈન્સ્પેકશન.:–</u>

૧. વર્ષે એક વાર રેન્જમાના બધા જિલ્લા હેડ.કવા. નું સંપુર્ણ ઈન્સ્પેકશન તેણે કરવુ જોઈએ. દરેક સબ ડીવી. નુ બે વર્ષ બીજી મુલાકાત જન. ચેકઅપ માટે કરવી. જિલ્લા ખાતે બધી કચેરીનું નિયમિત તેમજ અણધાર્યુ ઈન્સ્પેકશન પણ વર્ષ દરમ્યાન કરવુ.

૨. ટુર પ્રોગ્રામ ઘડી તેની નકલ અગાઉથી જે તે અધિકારીને મોકલવી.

૩. હેડ.કવા. ના ઈન્સ્પેકશન માટે એક અઠવાડીયુ ગાળવુ અને તે માટેના સ્ટાફને સાથે જ લઈ જવો.

૪. પોલીસ સુપ્રી. કચેરીના પત્રવ્યવહાર અને હિસાબી શાખાની તપાસ ડી.આઈ.જી. ની કચેરીના કલેરીકલ સ્ટાફ વડે કરાવી જોઈએ. તેમણે સરકાર સિવાય પ્રાપ્તી સ્થાનોથી આવક અંગે ના માસિક સ્ટેટમેન્ટો મેળવી તેનો ઉપયોગ રોજમેળ ચેકીગ કરવા માટે કરવો. ઈન્સ્પેકશન દરમ્યાન ડી.આઈ.જી. એ સમગ્રપણે વહીવટ અંગેની ભુલ, ખામી વિ. ની નોંધ લઈ તે અંગે ધ્યાન પર ખાસ લક્ષ આપી સલાહ સુચન કરવા.

૫. નીચેની (એ થી જી) સુધીની આઈટમો પર ખાસ લક્ષ આપી ઈન્સ્પેકશન હાથ ધરવું.

(એ) અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓની તાલીમ, (બી) પ્રિવેન્સન એન્ડ ડીટેકશન ઓફ ક્રાઈમ, (સી) જાળવણી, (ડી) રેકોર્ડની જાળવણી, (ઈ) વહીવટ અને રહેણાંકના મકાનો (એફ) વેલ્ફેર એકટીવીઝ, (જી) પ્રજા સાથેના સંબંધો. પ્રજા સાથે યોગ્ય સંબધો પો. કામગીરીનું મહત્વનું પાસુ છે. ડી.વાય.આઈ.જી. એ ખાસ જોવુ કે પ્રજા પાસેથી પો. ને જલ્દીથી માહિતી અને ફરીયાદો મળે અને ડીટેકટીવ બ્રાંચ રાખવાની જરૂર છે કે કેમ ? તેણે પ્રજાના આગેવાનોની અને બીજા ખાતાના વરિષ્ઠ અધિકારીઓની રૂબરૂ મુલાકાત ગોઠવી પોલીસ ખાતાના કાર્ય અંગેની છાપ મેળવવી. (એચ) અન્ય પરચુરણ બાબતો જેવી કે કન્સ્ટોર્સનું નિરીક્ષણ, આર્મરની દુકાનની મુલાકાત, પોલીસ મોટર વાહન અને ગેરેજ, મસ્કેટરી પ્રકેટીશ, સબ જેલ અને પોલીસ લોકઅપનું ઈન્સ્પેકશન, પોલીસ ફોર્મનું રીઓર્ગેનાઈઝેશન વિ.(આઈ) પોલીસ અધિકારી કોન્ફરન્સ અને કોન્ફીડેન્શયલ શીટ લખવા અંગે.

(૧) ઈન્સ્પેકશન વખતે હેડ.કવા. ખાતે જિલ્લાના બધા અધિકારીઓને ભેગા કરવા અને સંબધોને કરવુ અને તેમાં ખામીઓ, ઉણપો અંગે માર્ગદર્શન આપવુ.

(૨) વ્યકિતગત રીતે દરેકને મળી કામગીરી અંગે પુછપરછ કરવી અને તેનાં ખાનગી અહેવાલમાં નોંધ મુકવી. કવોલીફાઈડ હેડ.કો. અને સીલેકશન ગ્રેડ કલાર્કો માટે તેમ કરવુ.

<u>નિયમ ૫૭૩. પો.સ્પે. કે આઉટપોસ્ટનું જિલ્લા મેજી. કે સબ ડીવીઝન મેજી. દ્વારા ઈન્સ્પેકશન.:–</u>

૧. તેમનુ રેકર્ડ તેમણે તપાસવુ જોઈએ. ખાસ કરીને ગુનાના નિયંત્રણ સમરીના ઈશ્યુ વસુલાત અને પો. હાથમાંથી પસાર થતી માલ મિલ્કતના રજી. વિ. મુદાઓને લઈને તપાસ કરવી.

૨. જિ.મેજી. સબ ઈન્સ્પે. ની કચેરીઓ રેકર્ડોનું ખાસ કારણ મુજબ ડીટેઈલ ઈન્સ્પે. કરી શકશે.

૩. આઉટ પોલીસ ખાતેની બુકો ગામડાના પટેલો પાસેની પોલીસ વિઝીટ બુક સબ ડી.વી. મેજી.ના ઈન્સ્પેકશન માટે છે.

<u>નિયમ ૫૭૪. ડીવીઝનનાં કમી. દ્વારા ડીવી. ઓફિસ અને ડીસ્ટ્રીકટના ઈન્સ્પેકશન અંગે.:–</u>

૧. ડીવી. માની બીજા બધા ખાતાઓની કચેરીઓનુ સામાન્ય ઈન્સ્પેકશન ડીવી. કમી. ની કામગીરી છે. તેનો મુખ્ય હેતુ કાર્યક્ષમતાંનું ધોરણ જાળવવાની અને કામગીરીનું સંકલન કરવાનો છે. પોતાનો ઈન્સ્પે. રીપોર્ટ સરકારના પોલીટીકલ ખાતાના સ્પે. સેક્રેટરીને આપશે. અને તેની નકલ ખાતાના વડાને આપશે તેના પર યોગ્ય પગલાં લેશે.

૨. પોતાના જિલ્લામાં બીજી કચેરીઓની સંકલન મુલાકાત લેવાની સમાહર્તાને સત્તા છે અને તેઓ ઈન્સ્પેકશન અને ઓર્ગેનાઈઝેશન મેથ્ડ સેકશનના પ્રતિનિધિરૂપે નિયુકત થયેલા છે.

<u>નિયમ ૫૭૫. એસ.ડી.પી. અધિકારી અને પોલીસ સુપ્રી. પોલીસ કચેરીઓના ઈન્સ્પેકશન અંગે.:–</u>

૧. નવા જિલ્લા જોડાતા આઈ.જી. અને ડી.વાય.આઈ.જી.પી. ની ઈન્સ્પેકશન નોંધતા કાળજીપુર્વક અભ્યાસ કરવો અને તેના અમલ પો.સુપ્રી. અને ડી.ઓ. એ જરૂરી કામગીરી કરવી.

૨. પોલીસ સુપ્રી. એ.એસ.ડી. અધિકારીની કચેરીનુ વર્ષમાં એકવાર ઈન્સ્પેકશન કરવુ. તેવી જ રીતે પોતાના હસ્તકના નીચેના કર્મચારીઓ અને કચેરીનુ પણ ઈન્સ્પેકશન કરવું.

૩. (એ) એસ.ડી. અધિકારીના ચાર્જના જિલ્લા હેડ.કવા. શહેરોનુ વિગતપુર્ણ ઈન્સ્પેકશન જરૂરી નથી. એટલે ચોકકસ પસંદ કરેલ બાબતોનુ જ ઈન્સ્પેકશન કરવુ. મકાનો, ફિટ પરેડ અને ઓર્ડરલી રૂમ વિ. નુ ઈન્સ્પેકશન કરી નોંધ કરવી.

(બી) સબ ડીવી અધિકારી એ ડીટેઈલ ઈન્સ્પેકશન કરવુ અને જરૂરી બધી વિગત ઉપર ધ્યાન આપવુ.

૪. પોલીસ સુપ્રી. અને સબ ડી.વી. અધિકારીએ બધા રજા વિ. નિયતરૂપમાં યોગ્ય અને કાળજીપુર્વક જળવાય વિગેરે તપાસવુ.

<u>નિયમ ૫૭૬. ઓબ્જેકટ અને ફ્રિકવન્સી ઓફ ઈન્સ્પેકશન ઓફ પોલીસ સ્ટેશન એન્ડ આઉટ પોસ્ટ.:–</u>

૧. તેનો હેતુ ટીકા કે દોષ જોવાનો નથી. પણ ખામીઓ નિવારી ભુલો સુધારી સારા કાર્યની પ્રસંશા કરી નિયમસરની વ્યવસ્થિત કાર્યવાહી હાથ ધરાય તે જોવાનો છે.

૨. પોતાના માણસો અને તેની પરિસ્થિતિને સારી રીતે ઓળખવાથી સુદર રીતે વહીવટ કરી શકાય છે. આ માટે કોઈ ચોકકસ નિયમો ઘડી શકાય નહી. નિયમિત વાર્ષિક નિરીક્ષણ વિ. દ્વારા તે જરૂરી ખ્યાલ મેળવી શકે. સલાહ સુચન આપી શકે અને સુંદર અને વ્યવસ્થિત કામગીર લઈ શકે.

૩. પોલીસ સ્ટેશનનાં ઈન્સ્પેકશનની પધ્ધતિ. સામાન્ય રીતે નીચેની બાબતો જોવી જોઈએ. (એ) ક્રાઈમ (બી) કર્મચારી ગણ (સી) રેકોર્ડઝ (ડી) બિલ્ડીગ આ દરેક બાબત સાથે સંકળાયેલી નિયત વહીવટી તેમજ સંચાલન મુજબની ખાતાકીય સર્વ જરૂરી નીતિ નિયમો સાથે સંકળાયેલી બાબતો તપાસવી જોઈએ.

નિયમ ૫૭૮. હેડ.કવા. એકાઉન્ટસનો પીરીયોડીકલ ઓડીટસ.:–

પોલીસ એકાઉન્ટન્ટ દર મહીને અવશ્યપણ. હેડ.કવા. ની મુલાકાત લેવી. જોઈએ. રોજમેળનુ ચેકીગ કરવુ જોઈએ. અને ૧૦ ટકા હિસાબનુ ઓડીટ કરવુ જોઈએ.

નિયમ ૫૭૯. સ્ટેટીસ્ટીકસ એસ.એન. ઈન્ડકસ ઓફ એફીસીન્યસી.:–

જો કે આથી જરૂરી નિયમન અને નિરીક્ષણ ધરાવી શકાય છે, તો પણ સ્ટેટસ્ટીક કામની ખામીઓ, ચોકકસ મુદા પ્રતિ લક્ષ દોરવુ વિશેષ તપાસની જરૂરીયાત વિ. નો પણ નિર્દેશ કરે છે.માત્ર આડનેજ સારા કે ખરાબ કામની પારા શીશીઓ લેખવી નહી.

નિયમ ૫૮૦. ઈન્સ્પેકશન દરમ્યાન ઈન્સ્પેકટીગ અધિકારીના કેમ્પના સ્થાન અંગે.:–

૧. ઈન્સ્પેકશન સ્થળના ૫ માઈલની અંદર પડાવ કરવો જોઈએ.

૨. પોલીસ સુપ્રી. એ તેમના ઈન્સ્પેકશન અંગે મંથલી રીવ્યુમાં અને એસ.ડી. અધિકારીએ વીકલી ડાયરીમાં ઉલ્લેખ કરવો.

નિયમ ૫૮૧. પોલીસ પ્રોસીકયુટરની કચેરીનુ ઈન્સ્પેકશન.:–

૧. સમયાંતરે જયાં પો. હેડ.કવા. હોય તેવી કચેરીઓનુ પો.સ્ટે. સાથે ઈન્સ્પેકશન ગોઠવવુ.

૨. ઈન્સ્પેકશન એ બધાજ જરૂરી ડોકયુમેન્ટસ, બુકસ સ્ટેટમેન્ટ વગેરેને કવર કરવા.

નિયમ ૫૮૨. સર્કલ પોલીસ ઈન્સ્પેકટર વડે ઈન્સ્પેકશન.:–

૧. દર ૩ માસે પોતાના હસ્તકના બધા પોલીસ સ્ટેશનના ક્રાઈમ રેકોર્ડનું ઈન્સ્પેકશન કરવુ અને બદચલનોની રૂબરૂ મુલાકાત લેવી. ઈન્સ્પેકશન નોટસ ની નકલ સબ ડીવી. પો. અધિકારી દ્રારા પો.સુપ્રી.ને મોકલવી.

૨. વિસ્ફોટ અને પરવાનગી ધરાવતી પોઈઝન શીપના પો.ઈન્સ. વડે ઈન્સ્પેકશન અંગે નિયમો–૨૬૯ અને ૨૯૪ રીફર કરવા.

નિયમ ૫૮૩. સબ ઈન્સ્પેકટર વડે આઉટ પોસ્ટોનુ ઈન્સ્પેકશન.:–

૧. સબ ઈન્સ્પે. અવાર નવાર પોતાના હવાલામાના આઉટ પોસ્ટોની મુલાકાત લેવી જોઈએ. અને ડેડ સ્ટોક, કોટ વિ. નું ઈન્સ્પેકશન કરવુ જોઈએ. અને કર્મચારીનું કાળજીપુર્વકનું નિરીક્ષણ અનેરજીસ્ટોરની સરખામણી અને ખરાઈ બાદ અનિયમિતતાઓ અંગે સંબંધીત અધિકારીનુ ધ્યાન દોરવુ. અને ઈન્સ્પેકશન બુકમાં (ફોર્મ નં. એમ.૦૯) નોંધ કરવી જોઈએ. આથી સુપ્રી. ને તપાસ કેટલી સંપુર્ણ અને કાર્ય યોગ્ય રીતે થાય છે ? તેનો ખ્યાલ મળશે. ઉણપો કેટલી દુર કરાય તે પણ જણાશે.

૨. સબ ઈન્સ્પે. ના ઈન્સ્પેકશન દરમ્યાન ખ્યાલમાં આવેલી બધી ગંભીર અનિયમિતતાઓનો તુરતજ સુપ્રી. કે એસ.ડી. અધિકારીને રીપોર્ટ કરવો. જેથી તે અંગે ઘટતુ યોગ્ય કરી શકે.

૩. વિસ્ફોટ અને લાયસન્સર ઈન્સ્પેકશન માટે અનુક્રમે નિયમો ૨૬૯ અને ૨૯૪ પ્રતિ રેફરન્સ માટે ધ્યાન દોરવામાં આવે છે.

———xxxxx———